Міні Біблія

Агляд

Гэта старанна падабраная калекцыя старажытнагрэчаскіх тэкстаў, прызначаная найлепшым чынам перадаць вучэнне Ісуса і пісанні, якія Ён выкладаў, на якія спасылаўся і якія выканаў. Наша мэта — даць вам максімальна дакладнае ўяўленне аб арыгінальным грэчаскім тэксце ў сучасным, зразумелым фармаце.

Адмова ад адказнасці

Гэты пераклад быў створаны з арыгінальных грэчаскіх тэкстаў Септуагінты і візантыйскіх тэкстаў з дапамогай вялікіх моўных мадэляў. Па гэтай прычыне ён утрымлівае шмат артэфактаў культуры і граматыкі арыгінальнай мовы, але таксама можа ўтрымліваць памылкі. Калі што-небудзь выглядае дзіўна, калі ласка, праверце арыгінальны грэчаскі тэкст. Калі вы знойдзеце памылку, калі ласка, адпраўце яе на jesusislord@joshuabible.com.

Ліцэнзаванне

Вы маеце дозвол на ўзнаўленне і распаўсюджванне гэтага перакладу цалкам або часткова. Вам не дазваляецца змяняць або прадаваць яго. Калі вы знойдзеце памылку, калі ласка, адпраўце электронны ліст на адрас jesusislord@joshuabible.com, каб мы маглі выправіць яе і прадаставіць вам абноўленае выданне.

Евангелле ад Мацвея

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28

Евангелле ад Марка

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16

Евангелле ад Яна

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21

Пасланне Якава

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5

Пасланне Пятра

| 1 | 2 | 3

Пасланне Яна

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5

Дыдахэ

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16

Быццё

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34 | 35 | 36 | 37 | 38 | 39 | 40 | 41 | 42 | 43 | 44 | 45 | 46 | 47 | 48 | 49 | 50

Выхад

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34 | 35 | 36 | 37 | 38 | 39 | 40

Лічбы

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34 | 35 | 36

Паўторны Закон

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34

Ісус

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24

Евангелле ад Мацвея

1

Кніга нараджэння Ісуса Хрыста, сына Давіда, сына Абрагама. Абрагам нарадзіў Ісаака, а Ісаак нарадзіў Якава, а Якаў нарадзіў Юду і братоў яго, а Юда нарадзіў Фарэса і Зару ад Тамары, а Фарэс нарадзіў Эсрома, а Эсром нарадзіў Арама, а Арам нарадзіў Амінадава, а Амінадаў нарадзіў Наасона, а Наасон нарадзіў Салмона, а Салмон нарадзіў Вааза ад Рахавы, а Вааз нарадзіў Авэда ад Руты, а Авэд нарадзіў Ясэя, а Ясэй нарадзіў Давіда цара. Давід жа цар нарадзіў Саламона ад жонкі Урыі, Саламон жа нарадзіў Рахавама, Рахавам жа нарадзіў Авію, Авія жа нарадзіў Асу, Аса жа нарадзіў Іосафата, Іосафат жа нарадзіў Іорама, Іорам жа нарадзіў Озію, Озія жа нарадзіў Іоатама, Іоатам жа нарадзіў Ахаза, Ахаз жа нарадзіў Езекію, Езекія жа нарадзіў Манасію, Манасія жа нарадзіў Амона, Амон жа нарадзіў Іосію, Іосія жа нарадзіў Іехонію і братоў яго пры выселенні ў Вавілон. Пасля выгнання ў Вавілон Яханія нарадзіў Салатыіла, а Салатыіл нарадзіў Зарубабэля, а Зарубабэль

нарадзіў Абіюда, а Абіюд нарадзіў Эліякіма, а Эліякім нарадзіў Азора, а Азор нарадзіў Садока, а Садок нарадзіў Ахіма, а Ахім нарадзіў Эліюда, а Эліюд нарадзіў Элеазара, а Элеазар нарадзіў Матана, а Матан нарадзіў Якава, а Якаў нарадзіў Іосіфа, мужа Марыі, ад якой нарадзіўся Ісус, званы Хрыстос. Усе, такім чынам, пакаленні ад Абрагама да Давіда — чатырнаццаць пакаленняў, і ад Давіда да вавілонскага высялення — чатырнаццаць пакаленняў, і ад вавілонскага высялення да Хрыста — чатырнаццаць пакаленняў. А нараджэнне Ісуса Хрыста было так. Бо калі маці яго Марыя была засватаная з Іосіфам, перш чым яны сышліся, знайшлося, што яна мае ў ўтробе ад Духа Святога. Іосіф жа, муж яе, будучы справядлівым і не жадаючы ганьбіць яе публічна, пажадаў таемна развесціся з ёю. Калі ён разважаў пра гэта, вось анёл Госпада з'явіўся яму ў сне і сказаў: Іосіфе, сыне Давідаў, не бойся ўзяць Марыю, жонку тваю, бо зачатае ў ёй ёсць ад Духа Святога. Нарадзіць жа сына, і назавеш імя яго Ісус, бо ён выратуе народ свой ад грахоў іхніх. А гэта ўсё здарылася, каб споўнілася сказанае ад Госпада праз прарока, які кажа: вось дзева ў ўлонні будзе мець і народзіць сына, і назавуць імя яго Эмануіл, што ёсць перакладаецца з намі Бог. Прачнуўшыся ж Язэп ад сну, зрабіў так, як загадаў яму пасланец Госпада, і ўзяў жонку сваю, і не ведаў яе, пакуль яна не нарадзіла сына свайго першароднага, і назваў імя яго Ісус.

2

А калі Ісус нарадзіўся ў Віфляеме Іудэі ў дні Ірада цара, вось магі з усходу прыйшлі ў Іерусалім, кажучы: дзе ёсць народжаны цар Іудэяў? Бо мы бачылі яго зорку на ўсходзе і прыйшлі пакланіцца яму. Пачуўшы ж, Ірад цар узрушыўся, і ўвесь Ерусалім з ім, і сабраўшы ўсіх вялікіх святароў і кніжнікаў народа, распытваўся ў іх, дзе Хрыстос нараджаецца. А яны сказалі яму: у Віфляеме Іудэі, бо так напісана праз прарока: і ты, Віфляем, зямля Іуды, ніяк не найменшы ёсць сярод правадыроў Іуды, бо з цябе выйдзе правадыр, які будзе пасці народ мой Ізраіль. Тады Ірад, таемна паклікаўшы магаў, дакладна высветліў ад іх час з'яўлення зоркі, і, паслаўшы іх у Віфляем, сказаў: пайшоўшы, дакладна даследуйце пра дзіця, калі ж знойдзеце, паведаміце мне, каб і я, прыйшоўшы, пакланіўся яму. А яны, пачуўшы цара, пайшлі; і вось зорка, якую яны бачылі на ўсходзе, ішла наперадзе іх, пакуль прыйшоўшы не спынілася над тым месцам, дзе было дзіця; а ўбачыўшы зорку, яны ўзрадаваліся радасцю вялікаю вельмі, і прыйшоўшы ў дом убачылі дзіця з Марыяй, маці яго, і ўпаўшы пакланіліся яму, і адкрыўшы скарбы свае прынеслі яму дары, золата і ладан і смірну; і атрымаўшы папярэджанне ў сне не вяртацца да Ірада, іншай дарогай адышлі ў сваю зямлю. Калі яны адышлі, вось, паслан Госпада з'яўляецца ў сне Язэпу, кажучы: устаўшы, вазьмі дзіця і маці яго і ўцякай у Егіпет, і будзь там, пакуль я не скажу табе; бо Ірад збіраецца шукаць дзіця, каб знішчыць яго. І ён, устаўшы, узяў дзіця і маці яго ноччу і адышоў у Егіпет, і быў там да смерці Ірада, каб споўнілася сказанае

Госпадам праз прарока, які казаў: з Егіпта паклікаў я сына майго. Тады Ірад, убачыўшы, што ён быў асмяяны магамі, вельмі разгневаўся, і паслаўшы забіў усіх дзяцей у Віфляеме і ва ўсіх яго межах ад двухгадовага і ніжэй, паводле часу, які ён дакладна высветліў у магаў. Тады збылося сказанае прарокам Ерэміем, які казаў: голас у Раме быў пачуты, галашэнне і плач і вялікі жалобны крык; Рахіль плача па сваіх дзецях і не хацела быць суцешанай, бо іх няма. Калі памёр Ірад, вось паслан Госпада ў сне з'яўляецца Язэпу ў Егіпце, кажучы: устаўшы, вазьмі дзіця і маці яго і ідзі ў зямлю Ізраіля, бо памерлі тыя, хто шукаў душу дзіцяці. А ён, устаўшы, узяў дзіця і маці яго і прыйшоў у зямлю Ізраіля. Пачуўшы ж, што Архелай валадарыць над Іудэяй замест Ірада, бацькі яго, убаяўся туды адыйсці; а быўшы папярэджаны ў сне, адышоў у мясціны Галілеі, і прыйшоўшы, пасяліўся ў горадзе, званым Назарэт, каб споўнілася сказанае праз прарокаў, што Назарэянінам наречаны будзе.

3

У тыя дні прыходзіць Іаан Хрысціцель, абвяшчаючы ў пустыні Іудэі і кажучы: пакайцеся, бо наблізілася царства нябёс. Бо гэта ёсць той, пра каго было сказана праз прарока Ісаю, які казаў: Голас таго, хто крычыць у пустыні: падрыхтуйце шлях Госпада, рабіце прамымі сцежкі яго. Сам жа Іаан меў адзенне з вярблюджай поўсці і скураны

пояс вакол сцягна свайго, а ежай яго была саранча і дзікі мёд. Тады выходзілі да яго Іерусалім і ўся Іудэя і ўся акружная мясцовасць Іардана, і яны хрысціліся ў Іардане ім, споведаючы грахі свае. Убачыўшы жа многіх з фарысеяў і садукеяў, якія прыходзілі на яго хрышчэнне, сказаў ім: парадкі гадзюк, хто паказаў вам уцякаць ад грозячага гневу? Зрабіце ж плод годны пакаяння, і не думайце казаць сабе: бацьку маем Абрагама. Бо кажу вам, што здольны Бог з каменяў гэтых узняць дзяцей Абрааму. Ужо і сякера да каранёў дрэў ляжыць, кожнае дрэва, якое не прыносіць добрага плоду, высякаецца і ў агонь кідаецца. Я сапраўды хрышчу вас у вадзе ў пакаянне, але той, хто ідзе пасля мяне, мацнейшы за мяне, я не здольны панесці яго абутак, ён ахрысціць вас Святым Духам і агнём. Віла ў яго руцэ, і ён дакладна ачысціць сваё гумно, і збярэ сваё зерне ў сховішча, а салому спаліць нязгасным агнём. Тады прыходзіць Ісус з Галілеі на Іардан да Іаана, каб быць ахрышчоным ім. Але Іаан перашкаджаў яму, кажучы: Я маю патрэбу быць ахрышчоным табою, а ты прыходзіш да мяне? Адказаўшы жа, Ісус сказаў да яго: пакінь зараз; бо так падабае нам выканаць усякую справядлівасць. Тады ён адпускае яго; і быўшы ахрышчоны, Ісус узышоў адразу з вады; і вось адчыніліся яму нябёсы, і ён убачыў Духа Божага, які сыходзіў як голуб і прыходзіў на яго; і вось голас з нябёсаў казаў: гэта ёсць Сын мой любімы, у якім я ўпадабаў.

4

Тады Ісус быў адведзены ў пустыню Духам, каб быць спакушаным д'яблам, і пасціўшы сорак дзён і сорак начэй пазней стаў галодным. І падышоўшы да яго, спакушальнік сказаў: Калі ты сын Бога, скажы, каб гэтыя камяні сталіся хлябамі. Але Ён адказаў: Напісана: не адным хлебам жыве чалавек, але кожным словам, якое выходзіць з вуснаў Божых. Тады бярэ яго д'ябал у святы горад, і ставіць яго на крыло храма і кажа яму: калі ты сын Бога, кінь сябе ўніз; бо напісана, што пасланцам яго загадае пра цябе, і на руках панясуць цябе, каб ты не ўдарыў аб камень нагу тваю. Ісус сказаў яму: Зноў напісана: не будзеш спакушаць Госпада, Бога твайго. Зноў д'ябал бярэ яго на вельмі высокую гару, і паказвае яму ўсе царствы свету і славу іх, і кажа яму: усё гэта я дам табе, калі ўпаўшы пакланішся мне. Тады кажа яму Ісус: Ідзі прэч ад мяне, сатана, бо напісана: Госпаду Богу твайму пакланяешся і яму адному служыш. Тады д'ябал пакінуў яго, і вось паслы прыйшлі і служылі яму. Пачуўшы ж Ісус, што Іаан быў выдадзены, адышоў у Галілею, і пакінуўшы Назарэт, прыйшоўшы пасяліўся ў Капернаўме прыморскім у межах Завулона і Нефталіма, каб споўнілася сказанае праз Ісаю прарока, кажучага: зямля Завулона і зямля Нефталіма, дарога мора, за Іарданам, Галілея народаў, народ, сядзячы ў цемры, ўбачыў святло вялікае, і сядзячым у краіне і цені смерці святло ўзышло ім. Ад таго часу Ісус пачаў абвяшчаць і гаварыць: Пакайцеся,

бо набліжылася Царства Нябёснае. Ідучы каля мора Галілеі, ён убачыў двух братоў, Сімона, званага Пятром, і Андрэя, брата яго, якія кідалі сетку ў мора, бо яны былі рыбакамі, і кажа ім: ідзіце за мной, і зраблю вас рыбакамі людзей. Яны ж неадкладна пакінулі сеткі і пайшлі за ім. І пайшоўшы далей адтуль, ён убачыў іншых двух братоў: Якава, сына Завядзея, і Яна, брата яго, у човне з Завядзеем, бацькам іх, якія рамантавалі свае сеткі, і паклікаў іх. Яны ж неадкладна пакінулі лодку і свайго бацьку і паследавалі за ім. І хадзіў Ісус па ўсёй Галілеі, навучаючы ў іх сходах і абвяшчаючы добрую навіну царства, і служачы ўсякай хваробе і ўсякай немачы ў народзе. І адышла чутка пра яго ва ўсю Сірыю, і прынеслі яму ўсіх, хто дрэнна меў сябе, розным хваробамі і пакутамі ахопленых, і апантаных, і месячных, і паралізаваных, і ён вылечыў іх; і пайшлі за ім многія натоўпы з Галілеі і Дзесяціградзя, і Ерусаліма, і Юдэі, і з-за Іардана.

5

Убачыўшы натоўпы, ён узышоў на гару, і калі ён сеў, падышлі да яго вучні яго, і адкрыўшы рот свой, ён навучаў іх, кажучы: дабраславёныя бедныя духам, бо іхняе ёсць царства нябёсаў. Дабраславеныя тыя, хто жалуе, бо яны будуць суцешаныя. Дабраславеныя пакорлівыя, бо яны атрымаюць у спадчыну зямлю. Дабраславёныя тыя, хто галодны і смагне справядлівасці, бо яны будуць насычаны.

Дабраславеныя міласэрныя, бо яны будуць памілаваныя. Дабраславеныя чыстыя сэрцам, бо яны Бога ўбачаць. Блаславёныя міратворцы, бо яны будуць названыя сынамі Божымі. Дабраславеныя пераследаваныя за справядлівасць, бо іхняе ёсць Царства Нябёснае. Блаславёныя вы, калі вас ганяць і пераследуюць, і кажуць усялякае злое слова супраць вас, хлусячы, дзеля мяне. Радуйцеся і весяліцеся, бо ўзнагарода ваша вялікая ў нябёсах, таму што так жа пераследавалі прарокаў, якія былі перад вамі. Вы ёсць соль зямлі; але калі соль становіцца дурной, чым яна будзе асолена? Ні на што не здольна яна больш, калі не быць выкінутай вонкі і быць патаптанай людзьмі. Вы з'яўляецеся святлом свету. Не можа горад быць схаваны, ляжачы наверсе гары; і не запальваюць лямпу і кладуць яе пад бушаль, але на падсвечнік, і яна свеціць усім у доме. Такім чынам няхай свеціць святло ваше перад людзьмі, каб яны бачылі вашы добрыя справы і праслаўлялі Айца вашага, які ў нябёсах. Не думайце, што я прыйшоў знішчыць закон ці прарокаў; не прыйшоў знішчыць, але выканаць. Сапраўды бо кажу вам: пакуль не прайдзе неба і зямля, ані адна іота, ані адна рыска не прайдзе ад закона, пакуль усё не здзейсніцца. Хто калі такім чынам парушыць адну з гэтых найменшых запаведзяў і навучыць так людзей, найменшым названы будзе ў Царстве Нябесным, а хто выканае і навучыць, той вялікім названы будзе ў Царстве Нябесным. Бо я кажу вам, што калі праведнасць ваша не будзе большай, чым у кніжнікаў і фарысеяў, вы не ўвойдзеце ў Царства Нябёснае. Вы чулі, што было сказана

старажытным: не будзеш забіваць, а хто забіе, вінаваты будзе перад судом. Я ж кажу вам, што ўсякі, хто гневаецца на брата свайго наўздагад, вінаваты будзе перад судом; хто ж скажа брату свайму рака, вінаваты будзе перад саветам; а хто скажа дурань, вінаваты будзе ў геене агнёвай. Калі таму ты прыносіш дар твой на ахвярнік і там успомніш, што брат твой мае нешта супраць цябе, пакінь там дар твой перад ахвярнікам, і ідзі спачатку памірыся з братам тваім, і тады, прыйшоўшы, прынясі дар твой. Будзь добразычлівы да твайго процівніка хутка, пакуль ты ёсць на дарозе з ім, каб не аддаў цябе процівнік судзьдзі і судзьдзя цябе аддаў слузе, і ў турму будзеш кінуты; праўдзіва кажу табе, не выйдзеш адтуль, пакуль не аддасі апошні кадрант. Вы чулі, што было сказана старажытным: не чыні блуду. Я ж кажу вам, што кожны, хто глядзіць на жанчыну, каб пажадаць яе, ужо здзейсніў блуд з ёю ў сэрцы сваім. Калі ж правае вока тваё спакушае цябе, вырві яго і кінь ад сябе, бо карысней для цябе, каб загінуў адзін з членаў тваіх, і не ўсё цела тваё было кінута ў геену. І калі правая твая рука спакушае цябе, адсячы яе і кінь ад сябе, бо выгадна табе, каб загінуў адзін з членаў тваіх, а не ўсё цела тваё было кінута ў геену. Было сказана: хто развядзе жонку сваю, няхай дасць ей пасведчанне аб разводзе. Я ж кажу вам, што хто развядзецца з жонкай сваёй, акрамя прычыны распусты, робіць яе распутніцай, і хто ажэніцца з разведзенай, чыніць распусту. Зноў вы чулі, што было сказана старажытным: не будзеш ілжыва прысягаць, але аддасі Госпаду прысягі твае. А я кажу вам не прысягаць увогуле: ні на небе, таму што

гэта трон Бога; ні на зямлі, таму што гэта падножак ног яго; ні на Іерусалім, таму што гэта горад вялікага цара; ні на галаве тваёй не прысягай, таму што не можаш адзін валас белым ці чорным зрабіць. Няхай слова вашыя будуць так так, не не, а ўсё, што звыш гэтага, ад ліхога ёсць. Вы чулі, што было сказана: вока замест вока і зуб замест зуба. Я ж кажу вам не супраціўляцца злому, але хто ўдарыць цябе па правую шчаку, паверні яму і другую; і таму, хто хоча з табой судзіцца і тваю спадніцу ўзяць, пакінь яму і верхнюю вопратку; і хто прымусіць цябе ісці адну мілю, ідзі з ім дзве. Таму, хто просіць цябе, давай, і таго, хто хоча ад цябе пазычыць, не адвярні. Вы чулі, што было сказана: будзеш любіць свайго суседа і будзеш ненавідзець свайго ворага. Я ж кажу вам, любіце ворагаў вашых, дабраслаўляйце тых, хто праклінае вас, добра рабіце тым, хто ненавідзіць вас і маліцеся за тых, хто крыўдзіць вас і перасследуе вас, каб сталіся сынамі Бацькі вашага, які ў нябёсах, бо сонца яго ўзыходзіць на злых і добрых і дождж пасылае на праведных і няправедных. Бо калі вы любіце тых, хто любіць вас, якую ўзнагароду вы маеце? Ці не і збіральнікі падаткаў тое самае робяць? І калі вы вітаеце толькі сваіх сяброў, што асаблівага вы робіце? Ці не і падатковыя зборшчыкі так робяць? Будзеце ж вы дасканалымі, як Бацька ваш, які ў нябёсах, дасканалы ёсць.

6

Звяртайце ўвагу на міласціну вашу, каб не рабіць яе перад людзьмі, каб быць бачанымі імі; калі ж не так, узнагароды не маеце ад Бацькі вашага, Які ў нябёсах. Калі ж ты робіш міласціну, не труб перад сабой, як ліцямеры робяць у сходах і на вуліцах, каб яны былі праслаўлены людзьмі; праўда кажу вам, яны атрымалі сваю ўзнагароду. Табе ж робячы міласціну, няхай не ведае левая твая, што робіць правая твая, каб была твая міласціна ў тайным, і бацька твой, бачачы ў тайным, аддасць табе ў адкрытым. І калі малітва, не будзеш ты як ліцямеры, таму што яны любяць у сходах і ў кутах вуліц, стоячы, маліцца, каб з'явіліся людзям. Праўда кажу вам, што яны атрымалі сваю ўзнагароду. Ты ж, калі моліш, увайдзі ў унутраны пакой твой, і зачыніўшы дзверы тваю, памаліся бацьку твайму, які ў тайным, і бацька твой, які бачыць у тайным, аддасць табе відавочна. Моляцца, але не балбачце, як тыя язычнікі, бо яны здаюцца, што ў іх шматслоўнасці яны будуць пачутыя. Не падабняйцеся таму да іх, бо Бацька ваш ведае, у чым вы маеце патрэбу, перш чым вы папросіце яго. Такім чынам таму маліцеся вы: Айцец наш, які ў нябёсах, няхай будзе асвечана імя тваё, няхай прыйдзе царства тваё, няхай будзе воля твая, як у небе, і на зямлі, хлеб наш штодзённы дай нам сёння, і адпусці нам даўгі нашы, як і мы адпускаем даўжнікам нашым, і не ўвядзі нас у спакусу, але выратуй нас ад ліхога. Бо Тваё ёсць царства, і сіла, і слава навекі. Амін. Бо калі вы даруеце людзям правіны іхнія, даруе і вам Бацька ваш нябесны; калі ж не даруеце людзям правіны іхнія, ані Бацька ваш не даруе правін вашых. Калі ж вы

посціце, не станавіцеся сумнымі, як ліцамеры, бо яны абяскрыўліваюць свае твары, каб з'явіцца людзям посцячымі. Праўду кажу вам, што яны атрымалі сваю ўзнагароду. А ты, пасцячы, памаж тваю галаву і твар твой памый, каб не з'явіўся людзям пасцячы, але твайму бацьку, які ў тайным, і бацька твой, які бачыць у тайным, аддасць табе ў адкрытым. Не збірайце сабе скарбаў на зямлі, дзе моль і іржа нішчаць, і дзе злодзеі падкопваюць і крадуць; а збірайце сабе скарбы ў небе, дзе ні моль ні іржа не нішчаць, і дзе злодзеі не падкопваюць і не крадуць; бо дзе ёсць скарб ваш, там будзе і сэрца вашае. Свяцільнік цела ёсць вока; калі таму вока тваё простае, усё цела тваё поўнае святла будзе; калі ж вока тваё злое, усё цела тваё цёмнае будзе. Калі ж святло, якое ў табе, з'яўляецца цемрай, то колькі ж гэтай цемры? Ніхто не можа двум гаспадарам служыць, бо або аднаго будзе ненавідзець і другога будзе любіць, або аднаго будзе трымацца і другім будзе пагарджаць. Вы не можаце служыць Богу і мамоне. Таму кажу вам: не турбуйцеся пра душу вашу, што есці і што піць, ні пра цела вашае, што апрануць. Ці ж не душа больш за ежу і цела больш за адзенне? Паглядзіце на птушак нябесных, бо яны не сеюць, ні жнуць, ні ў сховішчы збіраюць, і Бацька ваш Нябесны карміць іх — ці ж не вы больш каштоўныя за іх? Хто ж з вас клапоцячыся здольны дадаць да ўзросту свайго адзін локаць? І чаму пра адзенне турбуецеся? Вывучыце дакладна лілеі поля, як яны растуць: не працуюць ані прадуць; але кажу вам, што ані Саламон ва ўсёй славе сваёй не апрануўся як адна з іх. Калі ж траву палявую, якая сёння

існуе, а заўтра ў печ кідаецца, Бог так апранае, ці не тым больш вас, маловерныя? Не турбуйцеся таму, кажучы: што нам есці, ці што нам піць, ці што нам апранаць? Усё гэта бо народы шукаюць, бо ведае Бацька ваш Нябесны, што патрабуеце ўсяго гэтага. Шукайце ж спачатку Царства Божага і справядлівасць Яго, і гэта ўсё будзе дададзена вам. Не турбуйцеся таму аб заўтрашнім дні, бо заўтрашні дзень сам патурбуецца пра сваё, дастаткова для дня ліха яго.

7

Не судзіце, каб не быць асуджанымі; бо якім судом судзіце, будзеце асуджаны, і якой мерай мераеце, будзе вымерана вам. Што ж бачыш соломінку ў вочы брата твайго, а бэлькі ў тваім вочы не заўважаеш? Або як ты скажаш да брата твайго: дазволь я выгоню драбінку з вока твайго, і вось бэлька ў воку тваім? Лицамер, выкінь спачатку бэльку з твайго вока, і тады ты ўбачыш ясна, каб выкінуць саломінку з вока твайго брата. Не давайце святога сабакам і не кідайце пералаў вашых перад свіннямі, каб яны не растапталі іх нагамі сваімі і, павярнуўшыся, не парвалі вас. Прасіце, і будзе дадзена вам, шукайце, і знойдзеце, стукайце, і будзе адчынена вам; бо кожны просячы атрымлівае і шукаючы знаходзіць і стукаючаму будзе адчынена. Ці хто ёсць з вас чалавек, які, калі сын яго папросіць хлеба, дасць яму камень? І калі рыбу папросіць, ці не змяю дасць яму? Калі ж вы, будучы злымі, ведаеце

даваць добрыя дары вашым дзецям, то колькі ж больш Бацька ваш, які ў нябёсах, дасць добрае тым, хто просіць у яго? Усё, таму, колькі б вы хацелі, каб рабілі вам людзі, так і вы рабіце ім, бо гэта ёсць закон і прарокі. Увайдзіце праз вузкую браму, таму што шырокая брама і шырокая дарога, якая вядзе ў загібель, і многія тыя, хто ўваходзіць праз яе. Бо вузкая брама і сціснутая дарога, якая вядзе ў жыццё, і нешматлікія ёсць тыя, хто знаходзіць яе. Асцерагайцеся ж ад ліжэпрарокаў, якія прыходзяць да вас у адзенні авечак, але ўнутры ёсць ваўкі драпежныя. Ад пладоў іхніх пазнаеце іх. Хіба не збіраюць яны з цярняў вінаград ці з рэпяхоў фігі? Такім чынам кожнае добрае дрэва прыносіць добрыя плады, а гнілое дрэва прыносіць злыя плады. Не можа добрае дрэва даваць дрэнныя плады, ні гнілое дрэва даваць добрыя плады. Кожнае дрэва, якое не прыносіць добрага плода, высякаецца і ў агонь кідаецца. Таму па пладах іх пазнаеце іх. Не ўсякі, хто кажа мне Госпадзе, Госпадзе, увойдзе ў Царства Нябёснае, але той, хто выконвае волю Бацькі майго, які ў нябёсах. Многія скажуць мне ў той дзень: Госпадзе, Госпадзе, ці ж не Тваім імем мы прарочылі, і Тваім імем дэманаў выганялі, і Тваім імем многія цуды рабілі? І тады я выznаю ім, што ніколі не ведаў вас: адыходзьце ад мяне, тыя, хто чыніць беззаконне. Кожны, таму, хто чуе мае словы гэтыя і робіць іх, параўнаю яго з чалавекам мудрым, які пабудаваў дом свой на скале; і спусціўся дождж, і прыйшлі рэкі, і падзьмулі ветры, і наляцелі на дом той, і не ўпаў; бо быў заснаваны на скале. І кожны, хто чуе гэтыя мае словы і не выконвае іх, будзе

падобны да дурнога чалавека, які пабудаваў свой дом на пяску; і пайшоў дождж, і прыйшлі рэкі, і падзьмулі ветры, і ўдарылі ў той дом, і ён упаў, і было яго падзенне вялікім. І здарылася, калі Ісус закончыў гэтыя словы, здзіўляліся натоўпы яго навучанню, бо ён навучаў іх як той, хто мае ўладу, а не як кніжнікі.

8

Калі ж Ён зышоў з гары, за Ім пайшлі многія натоўпы. І вось пракажоны, прыйшоўшы, пакланяўся яму, кажучы: Пане, калі хочаш, можаш мяне ачысціць. І, працягнуўшы руку, дакрануўся да яго Ісус, кажучы: Хачу, ачысціся. І адразу ачысцілася яго праказа. І кажа яму Ісус: Глядзі, нікому не кажы, але ідзі, пакажы сябе свяшчэніку і прынясі дар, які загадаў Майсей, у сведчанне ім. Калі ён увайшоў у Капернаум, падышоў да яго сотнік, заклікаючы яго і кажучы: Пане, дзіця маё ляжыць у доме паралізаванае, страшна пакутуючы. І кажа яму Ісус: Я прыйду і вылячу яго. І адказаўшы, сотнік сказаў: Пане, я не дастойны, каб Ты ўвайшоў пад дах мой; але толькі скажы словам, і будзе вылечана дзіця маё. Бо і я чалавек пад уладай, маючы пад сабой салдат, і кажу гэтаму: ідзі, і ён ідзе, і іншаму: прыходзь, і ён прыходзіць, і рабу майму: зрабі гэта, і ён робіць. Пачуўшы гэта, Ісус здзівіўся і сказаў тым, хто ішоў за Ім: праўда кажу вам, ні ў Ізраілі не знайшоў Я такой вялікай веры. Кажу ж вам, што многія з усходу і захаду

прыйдуць і будуць ляжаць за сталом з Абрагамам і Ісаакам і Якавам у царстве нябёсным, а сыны царства будуць выкінуты ў цемру вонкавую; там будзе плач і скрыгат зубоў. І сказаў Ісус сотніку: ідзі, і як ты паверыў, хай будзе табе. І было выздараўлена дзіця яго ў тую гадзіну. І прыйшоўшы Ісус у дом Пятра, ўбачыў цешчу яго, пакладзеную і гарачкуючую, і дакрануўся да рукі яе, і пакінула яе гарачка, і яна ўстала і служыла яму. А калі надышоў вечар, прынеслі яму многіх апанаваных дэманамі, і ён выгнаў духаў словам і ўсіх тых, хто дрэнна меў, выдужыў, каб спраўдзілася сказанае праз прарока Ісаю, які кажа: ён сам нашыя слабасці ўзяў і хваробы панёс. Убачыўшы ж Ісус многія натоўпы наваколо сябе, загадаў адысці на той бераг. І падышоўшы адзін пісар, сказаў яму: Настаўнік, я пайду за табой, куды б ты ні пайшоў. І кажа яму Ісус: лісіцы нары маюць і птушкі нябесныя гнёзды, а Сын Чалавечы не мае дзе галаву прыхіліць. Іншы з яго вучняў сказаў яму: Пане, дазволь мне спачатку адысці і пахаваць майго бацьку. А Ісус сказаў яму: ідзі за мной і дазволь мёртвым пахаваць іх уласных мёртвых. І калі ён увайшоў у лодку, яго вучні паследавалі за ім. І вось здарыўся вялікі землятрус у моры, так што лодка пакрывалася хвалямі, а ён спаў. І падышоўшы, яго вучні падняли яго, кажучы: Пане, ратуй нас, гінем! І кажа ім: чаму вы баязлівыя, маловерныя? Тады, устаўшы, ён дакарыў ветрам і мору, і настала вялікі штыль. Але людзі здзівіліся, кажучы: Які ж гэты, што і ветры, і мора слухаюцца яго? І калі ён прыйшоў на той бок у зямлю

Гергесенаў, сустрэлі яго два апантаныя, якія выходзілі з магіл, вельмі лютыя, так што ніхто не мог прайсці тою дарогою. І вось яны закрычалі, кажучы: што нам і табе, Ісусе, Сын Божы? Ты прыйшоў сюды да часу катаваць нас? Але далёка ад іх паслася статак многіх свіней. А дэманы прасілі яго, кажучы: Калі выганяеш нас, дазволь нам адысці ў статак свіней. І сказаў ім: ідзіце. А яны, выйшаўшы, пайшлі ў статак свіней; і вось кінуўся ўвесь статак свіней з утёсу ў мора і памерлі ў водах. А пастухі ўцяклі, і, адышоўшы ў горад, паведамілі ўсё і пра апантаных дэманамі. І вось увесь горад выйшаў насустрач Ісусу, і, убачыўшы яго, яны прасілі, каб ён адышоў ад іхніх межаў.

9

І ўвайшоўшы ў лодку, ён перасёк і прыйшоў у свой уласны горад. І вось прыносілі да яго паралітычнага, які ляжаў на ложку, і, бачачы веру іх, Ісус сказаў паралітычнаму: мужайся, дзіця, адпушчаны табе грахі твае. І вось некаторыя з кніжнікаў сказалі ў сабе: гэты блюзнерствуе. І бачачы Ісус думкі іх, сказаў: Чаму вы думаеце злое ў сэрцах вашых? Што бо лягчэй: сказаць адпушчаны табе грахі ці сказаць устань і хадзі? Каб жа вы ведалі, што Сын Чалавечы мае аўтарытэт на зямлі адпускаць грахі, тады кажа параліцьку: устаўшы, вазьмі твой ложак і ідзі ў твой дом. І, паўстаўшы, ён адышоў у свой дом. Убачыўшы гэта, натоўпы здзівіліся і ўслаўлялі Бога, які даў такую ўладу людзям. І,

ідучы адтуль, Ісус убачыў чалавека, які сядзеў пры мытніцы, на імя Мацвей, і кажа яму: ідзі за мной. І, устаўшы, ён пайшоў за ім. І здарылася, калі ён ляжаў у доме, і вось многія падатковыя зборшчыкі і грэшнікі, прыйшоўшы, ляжалі разам з Ісусам і яго вучнямі. І бачыўшы гэта, фарысеі сказалі вучням яго: Чаму ваш настаўнік есць з мытнікамі і грэшнікамі? Але Ісус, пачуўшы, сказаў ім: не маюць патрэбы ў ўрачы здаровыя, але тыя, хто хварэе. Пайшоўшы ж, навучыцеся, што гэта ёсць: міласэрнасць хачу, а не ахвяру. Бо не прыйшоў заклікаць праведнікаў, але грэшнікаў да пакаяння. Тады да яго падыходзяць вучні Іаана і кажуць: чаму мы і фарысеі шмат посцім, а твае вучні не посцяць? І сказаў ім Ісус: ці не могуць сыны пакоя вясельнага смуткаваць, пакуль з імі ёсць жаніх? Але прыйдуць дні, калі будзе забраны ад іх жаніх, і тады яны будуць пасціць. Ніхто не кладзе латку з нявыбеленага сукна на старое адзенне, бо поўнасць яго адарвецца ад адзення, і горшы разрыў утворыцца. Ні не ллюць новае віно ў старыя бурдзюкі, бо інакш бурдзюкі разарвуцца, і віно выліецца, і бурдзюкі загінуць, але новае віно ллюць у новыя бурдзюкі, і абодва захоўваюцца. Калі ён гаварыў ім гэта, вось адзін правіцель падышоў і пакланіўся яму, кажучы: Мая дачка толькі што памерла, але прыйдзі, пакладзі тваю руку на яе, і яна будзе жыць. І паўстаўшы, Ісус пайшоў за ім, і вучні Яго. І вось жанчына, якая пакутавала ад крывацёку дванаццаць гадоў, падышоўшы ззаду, дакранулася да бахрамы адзення яго. Казала бо ў сабе: Калі толькі дакрануся да адзення яго, буду

выратавана. А Ісус, павярнуўшыся і ўбачыўшы яе, сказаў: мужайся, дачка; вера твая выратавала цябе. І жанчына была выратавана ад той гадзіны. І прыйшоўшы Ісус у дом начальніка і ўбачыўшы флейтыстаў і натоўп, што трывожыцца, кажа ім: адыдзіце, бо не памерла дзяўчынка, але спіць. І яны насміхаліся з яго. Калі ж натоўп быў выгнаны, ён увайшоў, узяў яе за руку, і дзяўчына ўстала. І гэтая чутка разышлася па ўсёй тай зямлі. І калі Ісус праходзіў адтуль, за ім пайшлі два сляпыя, крычачы і кажучы: Памілуй нас, Сыне Давідаў! Калі ён прыйшоў у дом, падышлі да яго сляпыя, і кажа ім Ісус: ці верыце вы, што я магу гэта зрабіць? Яны кажуць яму: так, Пане. Тады Ён дакрануўся да іхніх вачэй, кажучы: Паводле веры вашай няхай будзе вам. І адчыніліся іхнія вочы, і Ісус строга папярэдзіў іх, кажучы: Глядзіце, каб ніхто не даведаўся. Яны ж, выйшаўшы, распаўсюдзілі навіну пра яго ў усёй той зямлі. Калі ж яны выходзілі, вось прынеслі яму чалавека нямога, апантанага дэманам. І калі дэман быў выкінуты, нямы загаварыў, і здзівіліся натоўпы, кажучы, што ніколі не з'яўлялася так у Ізраілі. А фарысеі казалі: Ён выганяе дэманаў правіцелем дэманаў. І хадзіў Ісус па ўсіх гарадах і вёсках, навучаючы ў іх сходах і абвяшчаючы добрую навіну царства, і служачы народу ад усякай хваробы і ўсякай слабасці. Убачыўшы натоўпы, Ён меў спагаду аб іх, таму што яны былі знясілены і кінуты, як авечкі, якія не маюць пастуха. Тады ён кажа сваім вучням: жніво сапраўды вялікае, а работнікаў мала. Малецеся таму Госпаду жніва, каб Ён выслаў работнікаў у жніво Яго.

10

І паклікаўшы дванаццаць вучняў сваіх, даў ім уладу над нячыстымі духамі, каб выганяць іх і лячыць усякую хваробу і усякую немач. Дванаццаці апосталаў імёны гэтыя: першы Сімон, званы Пётр, і Андрэй, брат яго, Якаў сын Завядзея і Іаан, брат яго, Філіп і Варфаламей, Тамаш і Мацвей мытнік, Якаў сын Альфея і Леўвей, празваны Тадэвуш, Сімон Кананіт і Юда Іскарыёт, які і аддаў яго. Гэтых дванаццаць паслаў Ісус, загадаўшы ім, кажучы: на дарогу народаў не ідзіце і ў горад самарытан не ўваходзьце; ідзіце ж хутчэй да авечак страчаных дома Ізраіля. Ідучы ж, абвяшчайце, кажучы, што набліжылася Царства Нябёсаў. Хворых лячыце, пракажоных ачышчайце, мёртвых падымайце, дэманаў выганяйце; дарма атрымалі, дарма давайце. Не набывайце золата, ані срэбра, ані бронзы ў паясы вашыя, не торбу на дарогу, ані двух тунік, ані сандаляў, ані посаха; бо годны ёсць работнік ежы сваёй. У які б горад ці вёску вы ні ўвайшлі, распытайце, хто ў ёй годны, і там застаньцеся, пакуль не выйдзеце. Уваходзячы ж у дом, павітайце яго, кажучы: Мір дому гэтаму. І калі сапраўды дом годны, няхай прыйдзе мір ваш на яго, а калі не годны, няхай мір ваш вернецца да вас. І хто калі не прыме вас ані не пачуе слоў вашых, выходзячы з дома ці з горада таго, струсіце пыл з ног вашых. Праўдзіва кажу вам, больш зносна будзе зямлі Садома і Гаморы ў дзень суда, чым таму гораду. Вось Я пасылаю вас, як авечак сярод

ваўкоў; таму будзьце мудрыя, як змеі, і нявінныя, як галубы. Асцерагайцеся ж ад людзей, бо аддадуць вас у рады і ў сходах іхніх будуць сцябаць вас, і перад правадырамі ж і каралямі будзеце прыведзены з-за мяне ў сведчанне ім і народам. Калі ж яны аддадуць вас, не турбуйцеся, як або што вы будзеце гаварыць, бо будзе дадзена вам у тую гадзіну, што вы будзеце гаварыць. бо не вы ёсць тыя, хто гаворыць, але Дух Бацькі вашага, які гаворыць у вас. Аддасць жа брат брата ў смерць і бацька дзіця, і паўстануць дзеці на бацькоў і забіюць іх; і будзеце ненавіджаныя ўсімі з-за імя маё; а той, хто вытрывае да канца, той будзе выратаваны. Калі ж яны пераследуюць вас у гэтым горадзе, уцякайце ў іншы, бо ісціна кажу вам: не скончыце вы гарадоў Ізраіля, пакуль не прыйдзе Сын Чалавечы. Вучань не вышэй за настаўніка, ні раб не вышэй за пана свайго. Дастаткова вучню, каб ён стаў як настаўнік яго, і рабу — як гаспадар яго. Калі гаспадара дома Веельзевулам назвалі, наколькі больш членаў яго хатніх? Не бойцеся іх таму, бо няма нічога пакрытага, што не будзе адкрыта, і таемнага, што не стане вядома. Тое, што я кажу вам у цемры, скажыце на святле, і тое, што ў вуха чуеце, абвясціце на дахах. І не бойцеся тых, хто забівае цела, але душу не здольны забіць, бойцеся ж больш таго, хто здольны і душу, і цела знішчыць у пекле. Ці не два верабеі за асарый продаюцца? І ні адзін з іх не ўпадзе на зямлю без вашага Бацькі. А ў вас і валасы на галаве ўсе пералічаны. Не бойцеся таму, вы каштоўнейшыя за многіх вераб'ёў. Кожны, таму, хто прызнае мяне перад людзьмі, прызнаю і я яго перад Айцом маім, які ў нябёсах; а

хто адрачэцца мяне перад людзьмі, адракуся яго і я перад Айцом маім, які ў нябёсах. Не думайце, што я прыйшоў прынесці мір на зямлю; не прыйшоў я прынесці мір, але меч. Бо прыйшоў падзяліць чалавека супраць бацькі яго і дачку супраць маці яе і нявестку супраць свякрухі яе; і ворагі чалавека - хатнія яго. Той, хто любіць бацьку ці маці больш за мяне, не з'яўляецца годным мяне; і той, хто любіць сына ці дачку больш за мяне, не з'яўляецца годным мяне; і хто не бярэ крыжа свайго і не ідзе за мной, не з'яўляецца годным мяне. Той, хто знайшоў сваю душу, страціць яе, і той, хто страціў сваю душу дзеля мяне, знойдзе яе. Той, хто прымае вас, прымае мяне, і той, хто прымае мяне, прымае Таго, Хто паслаў мяне. Той, хто прымае прарока ў імя прарока, атрымае ўзнагароду прарока, і той, хто прымае справядлівага ў імя справядлівага, атрымае ўзнагароду справядлівага. І хто калі напоіць аднаго з гэтых малых кубкам халоднай вады толькі ў імя вучня, праўда кажу вам, не страціць ён узнагароды сваёй.

11

І здарылася, калі Ісус скончыў інструктаваць дванаццаць вучняў сваіх, адышоў адтуль, каб навучаць і абвяшчаць у гарадах іхніх. А Іаан, пачуўшы ў турме пра працы Хрыста, паслаўшы двух сваіх вучняў, сказаў яму: ты ёсць той, хто прыходзіць, ці іншага нам чакаць? І адказаўшы, Ісус сказаў

ім: пайшоўшы, паведаміце Іану, што вы чуеце і бачыце: сляпыя бачаць зноў і кульгавыя ходзяць, пракажоныя ачышчаюцца і глухія чуюць, мёртвыя ўзнімаюцца і бедным абвяшчаецца добрая навіна; і дабраславёны ёсць той, хто не спакусіцца мною. Калі гэтыя ішлі, Ісус пачаў казаць натоўпам пра Яна: што вы выйшлі ў пустыню паглядзець? Трасцінку, якая калыхаецца ад ветру? Але што вы выйшлі бачыць? Чалавека, апранутага ў мяккія адзенні? Вось тыя, хто носіць мяккае, знаходзяцца ў палацах цароў. Але што вы выйшлі ўбачыць? Прарок? Так, кажу вам, і больш чым прарок. Бо гэта той, пра якога напісана: Вось Я пасылаю Майго анёла перад тваім тварам, які падрыхтуе твой шлях перад табою. Сапраўды кажу вам, не ўзняўся сярод нарадзіўшыхся ад жанчын большы за Іаана Хрысціцеля, але найменшы ў Царстве Нябесным большы за яго. Ад дзён Іаана Хрысціцеля да цяпер Царства Нябёснае прымушаецца, і гвалтоўнікі захопліваюць яго. Бо ўсе прарокі і закон да Іаана прарочылі. І калі вы хочаце прыняць, ён ёсць Ілля, які мае прыйсці. Той, хто мае вушы, каб чуць, няхай чуе. З чым я параўнаю гэта пакаленне? Падобна да дзяцей, якія сядзяць на рынках і, клічучы да сваіх таварышаў, кажуць: мы гралі на флейце для вас, і вы не танцавалі, мы галасілі для вас, і вы не біліся ў грудзі. Бо прыйшоў Іаан, ні еўшы, ні піўшы, і кажуць: мае дэмана. Прыйшоў Сын Чалавека ядучы і п'ючы, і кажуць: вось чалавек ненажэра і п'яніца, сябра мытнікаў і грэшнікаў. І была апраўдана мудрасць ад дзяцей яе. Тады пачаў ганьбіць гарады, у якіх сталіся найбольшыя сілы яго, таму

што не пакаяліся: гора табе, Харазін, гора табе, Віфсаіда; таму што калі ў Тыры і Сідоне сталіся сілы, якія сталіся ў вас, даўно б у вярэце і попеле сядзячы пакаяліся. Акрамя кажу вам: Тыру і Сідону больш зносна будзе ў дзень суда, чым вам. І ты, Капернаўме, які да неба ўзвышаны, да пекла будзеш скінуты, бо калі б у Садоме адбыліся тыя цуды, якія адбыліся ў табе, ён застаўся б да сённяшняга дня. Але кажу вам, што зямлі Садома больш зносна будзе ў дні суда, чым табе. У той час, адказаўшы, Ісус сказаў: я спавядаюся Табе, Айцец, Пане неба і зямлі, што Ты схаваў гэтыя рэчы ад мудрых і разумных, і адкрыў іх немаўлятам; так, Айцец, бо так стала добрая воля перад Табой. Усё мне было дастаўлена ад майго Бацькі, і ніхто не ведае Сына, акрамя Бацькі, ні Бацьку ніхто не ведае, акрамя Сына і таго, каму Сын пажадае адкрыць. Прыходзьце да мяне ўсе, хто працуе і абцяжараны, і я дам вам адпачынак. Вазьміце ярмо маё на сябе і навучыцеся ад мяне, бо лагодны я і пакорлівы сэрцам, і знойдзеце спакой душам вашым; бо ярмо маё добрае і цяжар мой лёгкі.

12

У той час Ісус ішоў у суботу праз збожжавыя палі, і вучні яго былі галодныя, і пачалі рваць каласы і есці. Тыя ж фарысеі, убачыўшы, сказалі яму: вось твае вучні робяць тое, што не дазволена рабіць у суботу. Ён жа сказаў ім: Хіба вы не чыталі, што зрабіў Давід, калі ён і тыя, хто быў з ім, былі

галодныя? Як увайшоў у дом Бога і хлябы прадстаўлення з'еў, якія не было дазволена яму есці, ні тым, хто з ім, калі не адным свяшчэннікам? Або не чыталі вы ў законе, што ў суботы сьвятары ў храме парушаюць суботу і бязвінныя? Кажу ж вам, што тут ёсць нешта большае за храм. Калі б вы ведалі, што ёсць міласэрнасць хачу, а не ахвяру, вы не асудзілі б невінаватых. Бо Сын Чалавечы ёсць Паном і суботы. І адышоўшы адтуль, прыйшоў у іхнюю сходку. І вось чалавек быў там, маючы сухую руку; і яны спыталі яго, кажучы: ці дазволена ў суботы лячыць? Каб яны маглі абвінаваціць яго. Але ён сказаў ім: хто будзе з вас чалавек, які мае адну авечку, і калі яна ўпадзе ў суботу ў яму, ці не схопіць ён яе і не падніме? Наколькі ж адрозніваецца чалавек ад авечкі? Такім чынам дазволена ў суботы добра рабіць. Тады кажа чалавеку: Выцягні сваю руку, і ён выцягнуў, і яна была адноўлена здаровай, як другая. Выйшаўшы ж, фарысеі ўзялі раду супраць яго, каб яго знішчыць. А Ісус, даведаўшыся, адышоў адтуль; і пайшлі за ім многія натоўпы, і ён выляч іх усіх, і папракнуў ім, каб яны не рабілі яго відавочным, каб споўнілася сказанае праз Ісаю прарока, які кажа: вось дзіця маё, якое я выбраў, возлюблены мой, у якога ўпадабала душа мая; пакладу дух мой на яго, і ён абвесціць суд народам; ён не будзе спрачацца і не будзе крычаць, і ніхто не пачуе на вуліцах голас яго. Трасцінку надламаную не паламае, і лён тлеючы не патушыць, пакуль не выкіне ў перамогу суд; і на імя яго народы будуць спадзявацца. Тады быў прыведзены да яго апантаны сляпы і нямы, і ён вылечыў яго, так што сляпы і

нямы стаў і гаварыць і бачыць; і здзіўляліся ўсе натоўпы і казалі: ці не гэта ёсць Хрыстос, сын Давіда? Але фарысеі, пачуўшы, сказалі: Гэты выганяе дэманаў толькі Веельзевулам, правіцелем дэманаў. Ведаючы іх думкі, Ісус сказаў ім: усякае царства, падзеленае супраць сябе, спустошваецца, і ўсякі горад ці дом, падзелены супраць сябе, не ўстоіць. І калі сатана выганяе сатану, ён падзяліўся супраць сябе — як жа ўстоіць царства яго? І калі я Веельзевулам выганяю дэманаў, вашы сыны кім іх выганяць? З-за гэтага яны самі будуць вашымі суддзямі. Калі ж я Духам Божым выганяю дэманаў, дык дасягнула да вас Царства Божае. Ці як можа хтосьці ўвайсці ў дом моцнага і рэчы яго захапіць, калі не звяжа спачатку моцнага? І тады ён разграбуе дом яго. Той, хто не са мной, супраць мяне, і той, хто не збірае са мной, распыляе. Таму кажу вам: кожны грэх і богахульства будуць прабачаны людзям, але богахульства Духа не будзе прабачана людзям; і хто калі скажа слова супраць Сына Чалавечага, будзе прабачана яму; але хто калі скажа супраць Духа Святога, не будзе прабачана яму ні ў гэтым веку, ні ў будучым. Або зрабіце дрэва добрым і плод яго добрым, або зрабіце дрэва гнілым і плод яго гнілым, бо па плодзе дрэва пазнаецца. Парадкі гадзюк, як вы здольныя добрыя рэчы гаварыць, будучы злымі? Бо з перапаўнення сэрца вусны гавораць. Добры чалавек з добрага скарбу выносіць добрае, і злы чалавек са злога скарбу выносіць злое. Кажу ж вам, што за кожнае дарэмнае слова, якое людзі скажуць, аддадуць яны адказ у дзень суда; бо ад слоў тваіх будзеш апраўданы і ад

слоў тваіх будзеш асуджаны. Тады адказалі некаторыя з пісароў і фарысеяў, кажучы: Настаўнік, хочам убачыць ад цябе знак. Ён жа, адказваючы, сказаў ім: пакаленне злое і распуснае шукае знаку, і знак не будзе дадзены яму, акрамя знаку Іоны прарока. Бо як Іёна прарок быў у жываце вялікай рыбы тры дні і тры ночы, так і Сын Чалавечы будзе ў сэрцы зямлі тры дні і тры ночы. Мужчыны Нінівіты ўстануць на судзе разам з гэтым пакаленнем і асудзяць яго, таму што яны пакаяліся ад праповеді Іоны, і вось тут больш, чым Іона. Царыца поўдня ўстане на судзе разам з гэтым пакаленнем і асудзіць яго, бо яна прыйшла з канцоў зямлі, каб пачуць мудрасць Саламона, а вось тут больш за Саламона. Калі ж нячысты дух выходзіць з чалавека, ён праходзіць праз бязводныя месцы, шукаючы спакою, і не знаходзіць. Тады кажа: У дом мой вярнуся, адкуль выйшаў, і, прыйшоўшы, знаходзіць яго пустым, падмеценым і ўпрыгожаным. Тады ён ідзе і бярэ з сабой сем іншых духаў, больш злых чым ён сам, і ўвайшоўшы яны жывуць там, і становяцца апошнія рэчы таго чалавека горшымі, чым першыя. Так будзе і з гэтым злым пакаленнем. Калі ён яшчэ гаварыў да натоўпаў, вось маці і браты яго стаялі звонку, шукаючы гаварыць з ім. Сказаў жа хтосьці яму: Вось маці твая і браты твае стаяць звонку, шукаючы цябе ўбачыць. Ён жа, адказваючы, сказаў таму, хто гаварыў яму: Хто маці мая і хто браты мае? І працягнуўшы руку яго на вучняў яго, сказаў: вось маці мая і браты мае; бо хто зрабіць волю Бацькі майго, які ў нябёсах, той мой брат і сястра і маці.

13

У той дзень, выйшаўшы з дома, Ісус сядзеў каля мора; і сабраліся да яго многія натоўпы, так што ён, увайшоўшы ў лодку, сеў, і ўвесь натоўп на беразе стаяў. І гаварыў ім многа ў прытчах, кажучы: вось выйшаў сеяч, каб пасеяць. І калі ён сеяў, адно сапраўды ўпала каля дарогі, і прыйшоўшы птушкі паелі іх; іншае жа ўпала на каменістае, дзе не мела зямлі шмат, і адразу ўзышло з-за таго, што не мела глыбіні зямлі, а калі сонца ўзышло, было апалена, і з-за таго, што не мела кораня, засохла; іншае жа ўпала на церне, і ўзышлі церне і задушылі іх; іншае жа ўпала на добрую зямлю і давала плод — адно сто, адно шэсцьдзесят, адно трыццаць. Той, хто мае вушы, каб чуць, няхай чуе. І падышоўшы, вучні сказалі яму: Чаму ты гаворыш ім прытчамі? Ён жа, адказваючы, сказаў ім: Таму што вам дадзена пазнаць таямніцы Царства Нябеснага, а тым не дадзена. Бо хто мае, таму будзе дадзена і будзе мець у дастатку, а хто не мае, у таго і тое, што мае, будзе ўзята. З-за гэтага ў прытчах ім гавару, каб глядзячы не бачылі і слухаючы не чулі і не разумелі, каб не вярнуліся; і тады спраўдзіцца ім прароцтва Ісаі, якое кажа: слухам будзеце слухаць і не зразумееце, і глядзячы будзеце глядзець і не ўбачыце; бо патаўсцела сэрца народа гэтага, і вушамі цяжка чулі, і вочы свае заплюшчылі, каб не ўбачылі вачыма і вушамі не пачулі і сэрцам не зразумелі і не вярнуліся, і я вылечу іх. Вашыя ж вочы блаславёныя, таму што бачаць, і

вашыя вушы, таму што чуюць. Сапраўды бо кажу вам, што многія прарокі і справядлівыя жадалі бачыць тое, што бачыце, і не бачылі, і чуць тое, што чуеце, і не чулі. Вы ж такі чуйце параболу сеяча. Кожны, хто чуе слова царства і не разумее яго, прыходзіць злы і забірае пасеянае ў сэрцы яго, гэта ёсць пасеяны каля дарогі. А той, што пасеяны на каменістае, гэта ёсць той, хто слова чуе і адразу з радасцю прымае і бярэ яго; не мае ж ён кораня ў сабе, але часовы ёсць, калі ж здараецца ўціск ці пераслед з-за слова, адразу спакушаецца. Той жа, пасеяны ў тырны, — гэта той, хто чуе слова, але клопат гэтага веку і ашуканства багацця душаць слова, і ён становіцца бясплодным. А той, хто пасеяны на добрую зямлю, гэта той, хто чуе слова і разумее яго, які сапраўды прыносіць плод і дае адзін сто, адзін шэсцьдзесят, адзін трыццаць. Іншую прытчу паклаў ён перад імі, кажучы: падобна стала Царства Нябёсаў чалавеку, які пасеяў добрае насенне ў полі сваім; а калі людзі спалі, прыйшоў яго вораг і пасеяў пустазелле паміж зярна, і адышоў. Калі ж прарасла трава і прынесла плод, тады з'явіліся і бур'яны. Падышоўшы ж рабы гаспадара дома сказалі яму: гаспадар, ці не добрае насенне ты пасеяў на тваім полі? Адкуль жа ён мае пустазелле? А ён сказаў ім: чалавек-вораг гэта зрабіў. А рабы сказалі яму: ты жадаеш, каб мы, адышоўшы, сабралі іх? А ён сказаў: не, каб збіраючы пустазелле, вы не выкаранілі разам з імі зерне; дазвольце расці разам абодвум да жніва, і ў час жніва я скажу жняцам: збярыце спачатку пустазелле і звяжыце яго ў снапы, каб спаліць яго, а зерне сабярыце ў маю камору.

Іншую прытчу паклаў ён перад імі, кажучы: падобнае ёсць царства нябёсаў да зярняці гарчыцы, якое ўзяўшы чалавек пасеяў на полі сваім; якое меншае сапраўды ёсць за ўсё насенне, калі ж вырасце, большае за ўсю гародніну ёсць і становіцца дрэвам, так што прыходзяць птушкі нябесныя і гняздуюцца ў галінах яго. Іншую прытчу ён гаварыў ім: падобнае ёсць Царства Нябёснае да квасу, які ўзяўшы жанчына схавала ў тры меры мукі, пакуль не было заквашана ўсё цэлае. Усё гэта гаварыў Ісус у прытчах натоўпам, і без прытчы нічога не гаварыў ім, каб споўнілася сказанае праз прарока, які казаў: адкрыю у прытчах рот мой, выкажу схаванае ад стварэння свету. Тады, пакінуўшы натоўпы, ён прыйшоў у свой дом. І падышлі да яго вучні ягоныя, кажучы: растлумач нам параболу пра пустазелле з поля. А ён, адказаўшы, сказаў ім: той, хто сее добрае насенне, ёсць сын чалавека; а поле ёсць свет; а добрае насенне, гэта ёсць сыны царства; а пустазелле ёсць сыны ліхога; а вораг, які пасеяў іх, ёсць д'ябал; а жніво ёсць завяршэнне веку; а жняцы ёсць паслы. Як жа таму збіраецца пустазелле і агнём спальваецца, так будзе пры завяршэнні гэтага веку. Пашле Сын Чалавечы анёлаў Сваіх, і яны збяруць з царства Яго ўсе спакусы і тых, хто чыніць беззаконне, і кінуць іх у печ агнёвую; там будзе плач і скрыгат зубоў. Тады праведныя будуць зіяць, як сонца, у царстве Бацькі іхняга. Хто мае вушы, каб чуць, няхай чуе. Зноў падобнае царства нябёснае да скарбу, схаванага ў полі, які знайшоўшы, чалавек схаваў, і ад радасці сваёй ідзе і ўсё, што мае, прадае і купляе тое поле. Зноў падобнае Царства

Нябёснае чалавеку-купцу, які шукае прыгожыя перлы; які, знайшоўшы адзін вельмі каштоўны перл, адышоўшы, прадаў усё, што меў, і купіў яго. Зноў падобнае ёсць Царства Нябёсаў неваду, кінутаму ў мора і сабраўшаму з усякага роду; які, калі напоўніўся, выцягнуўшы яго на бераг і сеўшы, сабралі добрае ў пасудзіны, а гнілое назвонк выкінулі. Так будзе пры завяршэнні веку. Выйдуць пасланцы і аддзеляць злых з сярэдзіны праведных, і кінуць іх у печ агню; там будзе плач і скрыгат зубоў. Кажа ім Ісус: зразумелі вы гэта ўсё? Яны кажуць яму: Так, Пане. Але Ён сказаў ім: Таму ўсякі пісар, навучаны для Царства Нябёснага, падобны да гаспадара дома, які выносіць са свайго скарбу новае і старое. І сталася, калі закончыў Ісус прытчы гэтыя, адышоў адтуль, і прыйшоўшы ў радзіму яго, ён вучыў іх у сходзе іхнім, так што здзіўляцца ім і казаць: адкуль у гэтага мудрасць гэтая і сілы? Ці не гэта сын цесляра? Ці не яго маці завуць Марыя і яго браты Якаў і Іосіф і Сымон і Юда? І сёстры яго хіба не ўсе з намі? Адкуль жа гэтаму ўсё гэта? І яны абуражаліся на ім. А Ісус сказаў ім: няма прарока без гонару, акрамя як у бацькаўшчыне яго і ў доме яго. І не зрабіў ён там многіх цудаў праз іхняе няверства.

14

У той час пачуў Ірад тэтрарх пра Ісуса і сказаў слугам сваім: гэта ёсць Іаан Хрысціцель; ён быў узняты з мёртвых, і таму

сілы дзейнічаюць у ім. Бо Ірад, узяўшы Іаана, звязаў яго і пасадзіў у турму з-за Іродыяды, жонкі Філіпа, брата свайго. Бо Іаан казаў яму: Не дазволена табе мець яе. І жадаючы яго забіць, ён убаяўся тоўпу, бо яго мелі як прарока. А калі адзначалася дзень нараджэння Ірада, дачка Ірадыяды танцавала пасярэдзіне і спадабалася Ірадзе; таму ён з прысягай пабяцаў ёй даць тое, што яна папросіць. А яна, падбухторваная маці сваёй, кажа: дай мне тут на бляшцы галаву Іаана Хрысціцеля. І засмуціўся цар, але з-за клятваў і тых, хто ляжаў разам за сталом, загадаў даць, і паслаўшы адсек галаву Іану ў турме. І была прынесена галава яго на бляшцы, і была дадзена дзяўчынцы, і яна прынесла яе маці. І падышоўшы, яго вучні ўзялі цела і пахавалі яго, і прыйшоўшы, паведамілі Ісусу. Пачуўшы гэта, Ісус адышоў адтуль на лодцы ў пустынную мясціну насамоце, і пачуўшы пра гэта, натоўпы пайшлі за ім пешшу з гарадоў. І выйшаўшы, Ісус убачыў вялікі натоўп і ўзрушыўся над імі, і вылечыў іхніх хворых. Калі надышоў вечар, падышлі да яго вучні яго і сказалі: Пустынна месца гэта, і гадзіна ўжо прайшла, адпусці натоўпы, каб яны пайшлі ў вёскі і купілі сабе ежу. Але Ісус сказаў ім: Не трэба ім адыходзіць, дайце ім вы есці. Але яны кажуць яму: Не маем тут нічога, акрамя пяці хлябоў і дзвюх рыб. Той жа сказаў: Прынясіце мне іх сюды. І загадаўшы натоўпам прыляч на траве, узяўшы пяць хлябоў і дзве рыбы, паглядзеўшы ў неба, дабраславіў, і паламаўшы, даў вучням хлябы, а вучні — натоўпам. І елі ўсе і насыціліся, і ўзялі астатнія кавалкі — дванаццаць поўных кошаў. А тыя, хто еў, былі мужчыны каля пяці

тысяч, акрамя жанчын і дзяцей. І адразу прымусіў Ісус вучняў сваіх увайсці ў лодку і ісці наперад яго на той бок, пакуль ён не адпусціць натоўпы. І адпусціўшы натоўпы, ён узышоў на гару адзін памаліцца. А калі надышоў вечар, ён быў там адзін. А лодка ўжо была пасярэдзіне мора, якая пакутавала ад хваляў, бо вецер быў сустрэчны. У чацвёртую варту ночы Ісус пайшоў да іх, ідучы па моры. І бачыўшы яго вучні, хадзячага па моры, узбянтэжыліся, кажучы, што гэта прывід, і ад страху закрычалі. Адразу ж Ісус загаварыў да іх, кажучы: мужайцеся, гэта Я, не бойцеся. Адказваючы яму, Пётр сказаў: Госпадзе, калі гэта ты, загадай мне прыйсці да цябе па вадзе. А ён сказаў: Прыходзь. І сышоўшы з лодкі, Пётр хадзіў па вадах, каб прыйсці да Ісуса. Бачачы моцны вецер, ён убаяўся, і пачаўшы тануць, закрычаў, кажучы: Пане, выратуй мяне. Адразу ж Ісус, выцягнуўшы руку, узяў яго і кажа яму: О маловер, чаму ты засумняваўся? І калі яны ўвайшлі ў лодку, спыніўся вецер; а тыя, што ў лодцы, прыйшоўшы, пакланіліся яму, кажучы: сапраўды Ты Сын Бога. І, перапраўшыся, яны прыйшлі ў зямлю Генісарэт. І распазнаўшы яго, мужчыны таго месца паслалі ва ўсю тую навакольную мясцовасць, і прынеслі яму ўсіх хворых, і прасілі яго, каб хоць толькі дакрануліся да бахромы адзення яго; і колькі дакрануліся, былі выратаваны.

15

Тады падыходзяць да Ісуса кніжнікі і фарысеі з Іерусаліма, кажучы: чаму твае вучні парушаюць традыцыю старэйшынаў? Бо яны не мыюць свае рукі, калі ядуць хлеб. Але Ён, адказаўшы, сказаў ім: Чаму і вы парушаеце загад Бога праз вашу традыцыю? Бо Бог загадаў, кажучы: шануй бацьку і маці, і той, хто зласлоўіць бацьку ці маці, хай памрэ смерцю. Вы ж кажаце: хто б ні сказаў бацьку ці маці, дар які калі ад мяне можаш атрымаць карысць, і не будзе шанаваць бацьку свайго ці маці сваёй; і вы зрабілі недзейснай запаведзь Бога праз традыцыю вашу. Ліцамеры, добра прарочыў пра вас Ісая, кажучы: набліжаецца да мяне народ гэты вуснамі сваімі і губамі мяне шануе, але сэрца іхняе далёка аддалена ад мяне; дарэмна ж шануюць мяне, навучаючы навучанням, запаведзям людзей. І паклікаўшы натоўп, сказаў ім: слухайце і разумейце: не тое, што ўваходзіць у рот, робіць нячыстым чалавека, але тое, што выходзіць з рота, гэта робіць нячыстым чалавека. Тады яго вучні, падышоўшы, сказалі яму: Ведаеш, што фарысеі абразіліся, пачуўшы гэтае слова? Але Ён адказваў і сказаў: усякая пасадка, якую не пасадзіў Бацька Мой Нябесны, будзе выкаранёвана. Дазвольце ім, яны ёсць сліпыя правадыры сліпых, калі ж сліпы правадзіць сліпога, абодва ў яму ўпадуць. Адказаўшы ж, Пётр сказаў яму: растлумач нам гэтую прытчу. Але Ісус сказаў: Ці і вы яшчэ без разумення? Хіба вы яшчэ не разумееце, што ўсё, што ўваходзіць у рот, ідзе ў жывот і выкідаецца ў прыбіральню? Тое ж, што выходзіць з рота, выходзіць з сэрца, і тое апаганьвае чалавека. Бо з сэрца выходзяць злыя думкі,

забойствы, пералюбы, распусты, крадзяжы, ілжывыя сведчанні, блюзнерствы. Гэта ёсць тое, што апаганьвае чалавека, а есці немытымі рукамі не апаганьвае чалавека. І, выйшаўшы адтуль, Ісус адышоў у мясціны Тыра і Сідона. І вось жанчына Хананейка ад тых межаў, выйшаўшы, закрычала яму, кажучы: памілуй мяне, Госпадзе, сыне Давіда, дачка мая дрэнна апанаваная дэманам. А ён не адказаў ёй ані слова. І падышоўшы, яго вучні пыталі яго, кажучы: адпусці яе, бо яна крычыць за намі. Ён жа, адказаўшы, сказаў: Я быў пасланы толькі да страчаных авечак дома Ізраіля. Яна ж, прыйшоўшы, пакланілася яму, кажучы: Пане, дапамажы мне. Але Ён адказаў і сказаў: Нядобра ўзяць хлеб у дзяцей і кінуць маленькім сабакам. Яна ж сказала: Так, Госпадзе, бо і сабачкі ядуць крошкі, якія падаюць са стала іх гаспадароў. Тады, адказаўшы, Ісус сказаў ёй: о жанчына, вялікая твая вера, няхай будзе табе, як жадаеш. І дачка яе была выдужана ад той гадзіны. І адышоўшы адтуль, Ісус прыйшоў да мора Галілейскага, і ўзышоўшы на гару, сядзеў там. І падышлі да яго многія натоўпы, маючы з сабою кульгавых, сляпых, глухіх, каліцтваных і іншых многіх, і кінулі іх каля ног Ісуса, і ён выляцыў іх, так што натоўпы дзівіліся, бачачы глухіх чуючых, нямых гаворачых, каліцтваных здаровых, кульгавых хадзячых і сляпых бачачых; і яны праслявілі Бога Ізраіля. А Ісус, паклікаўшы сваіх вучняў, сказаў: Маю спачуванне да натоўпу, бо ўжо тры дні яны застаюцца са мной і не маюць што есці, і адпусціць іх галодных не хачу, каб не аслаблі ў дарозе. І кажуць яму вучні яго: Адкуль нам

у пустыні столькі хлябоў, каб накарміць такі натоўп? І кажа ім Ісус: колькі хлябоў вы маеце? А яны сказалі: сем, і некалькі маленькіх рыбак. І загадаў натоўпам прыпасці на зямлю. І ўзяўшы сем хлябоў і рыб, падзякаваўшы, зламаў і даў вучням сваім, а вучні — натоўпам. І елі ўсе і былі насычаны, і ўзялі лішак кавалкаў — сем поўных кошыкаў; а тыя, хто еў, былі чатыры тысячы мужчын акрамя жанчын і дзяцей. І адпусціўшы натоўпы, ён увайшоў у лодку і прыйшоў у межы Магдалы.

16

І падышоўшы, фарысеі і садукеі, выпрабоўваючы, запыталі яго паказаць ім знак з неба. А ён, адказаўшы, сказаў ім: калі надыходзіць вечар, вы кажаце: будзе добрая надвор'е, бо неба чырванее; і раніцай: сёння буря, бо неба чырванее змрочнеючы. Лицамеры, твар нябеснага вы ведаеце адрозніваць, а знакі часоў не можаце пазнаць? Пакаленне злое і распусное шукае знак, і знак не будзе дадзены ёй, калі не знак Іоны прарока. І, пакінуўшы іх, ён пайшоў. І прыйшоўшы на той бок, яго вучні забыліся ўзяць хлябы. А Ісус сказаў ім: бачыце і ўважайце на закваску фарысеяў і садукеяў. Тыя ж разважалі паміж сабой, кажучы, што хлябоў не ўзялі. Ведаючы гэта, Ісус сказаў ім: Чаму разважаеце ў сабе, маловерныя, што хлябоў не ўзялі? Яшчэ не разумееце, ні не памятаеце пяць бохнаў для пяці тысяч і колькі кошыкаў вы ўзялі? Ці не памятаеце сем хлябоў для

чатырох тысяч і колькі кошаў вы ўзялі? Як вы не разумееце, што я сказаў вам не пра хлеб звяртаць увагу ад закваскі фарысеяў і садукеяў? Тады яны зразумелі, што ён не сказаў сцерагчыся закваскі хлеба, а вучэння фарысеяў і садукеяў. Прыйшоўшы ж Ісус у мясціны Кесарыі Філіпавай, пытаў вучняў сваіх, кажучы: за каго мяне лічаць людзі, Сына Чалавечага? Яны ж сказалі: адны — Іаана Хрысціцеля, іншыя ж — Ілію, іншыя ж — Ерамію ці аднаго з прарокаў. Ён кажа ім: А вы за каго мяне лічыце? Адказаўшы, Сімон Пётр сказаў: Ты ёсць Хрыстос, Сын Бога жывога. І адказаўшы, Ісус сказаў яму: дабраславёны ты, Сімоне Бар-Іона, бо цела і кроў не адкрылі табе, але Бацька мой, які ў нябёсах. А я табе кажу, што ты ёсць Пётр, і на гэтай скале пабудую маю супольнасць, і брамы пекла не перамогуць яе. І дам табе ключы Царства Нябёснага, і што калі звяжаш на зямлі, будзе звязана ў нябёсах, і што калі развяжаш на зямлі, будзе развязана ў нябёсах. Тады ён загадаў сваім вучням, каб яны нікому не казалі, што ён ёсць Ісус Хрыстос. Ад таго часу пачаў Ісус паказваць вучням Сваім, што Яму неабходна адысці ў Іерусалім і шмат пацярпець ад старэйшын, і першасвятароў, і кніжнікаў, і быць забітым, і трэцяга дня ўваскрэснуць. І ўзяўшы яго ў бок, Пётр пачаў дакараць яму, кажучы: Міласцівы Табе, Госпадзе! Не, не будзе Табе гэта. Ён жа, павярнуўшыся, сказаў Пятру: ідзі за мной, сатана, ты спатыканнем маім ёсць, бо не думаеш пра тое, што Божае, а пра тое, што чалавечае. Тады Ісус сказаў сваім вучням: калі хто хоче прыйсці за мной, няхай адрачэцца ад сябе, і няхай возьме свой крыж, і няхай ідзе за

мной. Бо хто захоча захаваць душу сваю, той страціць яе, а хто страціць душу сваю дзеля мяне, той знойдзе яе. Што бо карысці чалавеку, калі ён увесь свет здабудзе, а душу сваю страціць? Або што дасць чалавек у абмен на душу ягоную? Бо Сын Чалавечы прыйдзе ў славе Айца Свайго з анёламі Сваімі, і тады аддасць кожнаму паводле ўчынкаў яго. Праўдзіва кажу вам: ёсць некаторыя з тут стаячых, якія не пакаштуюць смерці, пакуль не ўбачаць Сына Чалавечага, прыходзячага ў Царстве Сваім.

17

І праз шэсць дзён бярэ Ісус Пятра і Якава і Яна, брата яго, і вядзе іх на гару высокую асобна; і быў ператвораны перад імі, і засвяціў твар яго як сонца, а адзенне яго стала белым як святло. І вось з'явіліся ім Майсей і Ілля, якія размаўлялі з ім. Адказваючы, Пётр сказаў Ісусу: Госпадзе, добра нам тут быць. Калі хочаш, зробім тут тры намёты: табе адзін, і Майсею адзін, і адзін Ілліі. Калі ён яшчэ гаварыў, вось воблака светлае асяніла іх, і вось голас з воблака сказаў: гэта ёсць Сын мой любімы, якім я задаволены; яго слухайце. І пачуўшы, вучні ўпалі на твар свой і вельмі спалохаліся. І падышоўшы, Ісус дакрануўся да іх і сказаў: Устаньце і не бойцеся. Падняўшы свае вочы, яны нікога не ўбачылі, акрамя Ісуса адзінага. І калі яны сыходзілі з гары, Ісус загадаў ім, кажучы: нікому не кажыце пра гэта бачанне, пакуль Сын Чалавечы не ўваскрэсне з мёртвых. І спыталі

яго вучні ягоныя, кажучы: Што ж кніжнікі кажуць, што Ілію трэба прыйсці спачатку? А Ісус, адказаўшы, сказаў ім: Ілля сапраўды прыходзіць першым і аднавіць усё; але кажу вам, што Ілля ўжо прыйшоў, і не пазналі яго, але зрабілі з ім колькі пажадалі; так і Сын Чалавечы мае пацярпець ад іх. Тады вучні зразумелі, што Ён казаў ім пра Іаана Хрысціцеля. І калі яны прыйшлі да натоўпу, падышоў да яго чалавек, клячучы перад ім і кажучы: Пане, змілуйся над маім сынам, бо ён апантаны месяцам і дрэнна пакутуе; бо часта ён падае ў агонь і часта ў ваду. І прынёс я яго да тваіх вучняў, і яны не змаглі яго вылечыць. Адказаўшы жа, Ісус сказаў: о пакаленне нявернае і выкрыўленае, да калі буду з вамі? Да калі я буду церпець вас? Прынясіце мне яго сюды. І Ісус папракнуў яму, і выйшаў з яго дэман, і быў выляваны хлопчык ад гэтай гадзіны. Тады вучні, падышоўшы да Ісуса асобна, сказалі: Чаму мы не змаглі выгнаць яго? А Ісус сказаў ім: з-за няверства вашага. Сапраўды бо кажу вам, калі вы маеце веру як зярня гарчыцы, вы скажаце гары гэтай, перайдзі адсюль туды, і яна перайдзе, і нічога не будзе немагчымым для вас. Але гэты род выходзіць толькі ў малітве і посце. Калі яны вярталіся ў Галілею, сказаў ім Ісус: Сын Чалавечы мае быць выдадзены ў рукі людзей, і яны заб'юць яго, і на трэці дзень ён будзе ўваскрэшаны. І яны вельмі засмуціліся. Калі яны прыйшлі ў Капернаум, да Пятра падышлі тыя, хто збірае дыдрахмы, і сказалі: Ваш настаўнік не плаціць дыдрахмы? Ён/яна кажа: Так. І калі ён увайшоў у дом, Ісус папярэдзіў яго, кажучы: што табе здаецца, Сымоне? Каралі зямлі ад каго бяруць падаткі або

падатак? Ад сыноў іхніх ці ад чужых? Кажа яму Пётр: ад іншых. Сказаў яму Ісус: значыць, вольныя сыны. Каб жа мы не абразілі іх, пайшоўшы да мора, кінь гачок і першую рыбу, якая выплыве, вазьмі, і адкрыўшы рот яе, знойдзеш статэр; узяўшы яго, аддай ім замест мяне і цябе.

18

У тую гадзіну падышлі вучні да Ісуса, кажучы: Хто ж тады большы ў Царстве Нябесным? І паклікаўшы дзіця, Ісус паставіў яго ў сярэдзіне іх і сказаў: сапраўды кажу вам, калі не павернецеся і не станеце як дзеці, не ўвойдзеце ў царства нябёс. Хто таму прыніжае сябе як гэтае дзіця, той ёсць найбольшы ў царстве нябёсаў. І хто калі прыме дзіця такое адно ў імя маё, мяне прымае; а хто спакусіць аднаго з малых гэтых, якія вераюць у мяне, карысна яму, каб быў павешаны жорнаў асліны на шыю яго і быў патоплены ў моры марскім. Гора свету ад спакус, бо неабходна прыйсці спакусам, аднак гора таму чалавеку, праз якога спакуса прыходзіць. Калі ж рука твая або нага твая спакушае цябе, адсячы іх і кінь ад сябе. Лепш табе ўвайсці ў жыццё кульгавым або ўскалечаным, чым, маючы дзве рукі або дзве ногі, быць кінутым у вечны агонь. І калі вока тваё спакушае цябе, вырві яго і кінь ад сябе, бо лепей табе ўвайсці ў жыццё аднавокім, чым маючы два вочы быць кінутым у геену агнёвую. Глядзіце, не пагардзіце ніводным з гэтых малых, бо кажу вам, што анёлы іх у нябёсах заўсёды

бачаць твар Бацькі майго, які ў нябёсах. Бо прыйшоў Сын Чалавечы выратаваць страчанае. Што вам здаецца? Калі будзе ў нейкага чалавека сто авечак і заблудзіцца адна з іх, ці не, пакінуўшы дзевяноста дзевяць на гарах, пайшоўшы, шукае тую заблуканую? І калі яму ўдаецца знайсці яго, сапраўды кажу вам, што ён радуецца яму больш, чым дзевяноста дзевяці, якія не заблудзіліся. Такім чынам, няма волі Бацькі вашага, Які ў нябёсах, каб загінуў адзін з малых гэтых. Калі ж зграшыць супраць цябе брат твой, ідзі і дакары яго паміж табой і ім адным; калі цябе паслухае, здабыў ты брата твайго; калі ж не паслухае, вазьмі з сабой яшчэ аднаго ці двух, каб на вуснах двух сведкаў ці трох устаялося кожнае слова. Калі ж ён ігнаруе іх, скажы збору; калі ж ён і збору ігнаруе, няхай будзе для цябе як язычнік і мытнік. Праўдзіва кажу вам: колькі б вы ні звязалі на зямлі, будзе звязана ў небе, і колькі б вы ні развязалі на зямлі, будзе развязана ў небе. Зноў сапраўды кажу вам, што калі двое з вас пагодзяцца на зямлі аб усякай справе, аб якой яны папросяць, стане ім ад Бацькі майго, які ў нябёсах. Бо дзе двое ці трое сабраны ў маё імя, там я ў сярэдзіне іх. Тады, падышоўшы да яго, Пётр сказаў: Пане, колькі разоў зграшыць супраць мяне брат мой, і я прабачу яму? Да сем разоў? Кажа яму Ісус: Не кажу табе да сямі разоў, але да семдзесяці разоў па сем. Таму Царства Нябёснае падобна да цара-чалавека, які захацеў разлічыцца са сваімі рабамі. Калі ён пачаў разлічвацца, быў прыведзены да яго адзін даўжнік незлічоных талантаў. Але калі ён не меў чым аддаць, гаспадар яго загадаў прадаць яго і жонку яго, і

дзяцей, і ўсё, што ён меў, і аддаць. Упаўшы, раб пакланяўся яму, кажучы: Пане, будзь цярплівы да мне, і ўсё табе аддам. Але гаспадар таго раба, зжаліўшыся, адпусціў яго і прабачыў яму пазыку. Выйшаўшы, той раб знайшоў аднаго са сваіх сяброў-рабоў, які быў павінен яму сто дэнарыяў, і, схапіўшы яго, душыў, кажучы: Аддай мне, калі што-небудзь павінен. Упаўшы таму, яго таварыш-раб у ногі яго умаляў яго, кажучы: Будзь цярплівы да мне, і аддам табе. Ён жа не захацеў, але пайшоўшы кінуў яго ў турму, пакуль не аддасць даўжнае. Убачыўшы ж гэта, таварышы-рабы яго вельмі засмуціліся, і, прыйшоўшы, растлумачылі свайму гаспадару ўсё, што здарылася. Тады, паклікаўшы яго, гаспадар яго кажа яму: Рабе ліхі, усю тую даўгу я адпусціў табе, бо ты прасіў мяне. Ці не было неабходна і табе пашкадаваць таго супольнага раба твайго, як і я цябе пашкадаваў? І разгневаўшыся, гаспадар яго аддаў яго катам, пакуль не аддасць усё даўжнае яму. Так і Бацька мой нябесны зробіць вам, калі не дараваць кожны брату яго ад сэрцаў вашых правіны іхныя.

19

І здарылася, калі Ісус скончыў гэтыя словы, адправіўся ад Галілеі і прыйшоў у межы Іудэі за Іарданам. І следавалі за ім многія натоўпы, і Ён ацаліў іх там. І падышлі да яго фарысеі, выпрабоўваючы яго і кажучы яму: ці дазволена чалавеку адпусціць жонку сваю паводле ўсякай прычыны?

А ён, адказаўшы, сказаў ім: Ці не чыталі вы, што той, хто стварыў ад пачатку, мужчыну і жанчыну зрабіў іх і сказаў: з-за гэтага пакіне чалавек бацьку свайго і маці і прыліпне да жонкі сваёй, і будуць двое ў адну плоць? Так што яны больш не два, а адна плоць. Тое, што Бог злучыў, чалавек няхай не аддзяляе. Яны кажуць яму: Чаму ж тады Майсей загадаў даць кнігу развода і адпусціць яе? Ён кажа ім, што Майсей з-за цвёрдасці сэрца вашага дазволіў вам адпускаць жонак вашых, але ад пачатку не было так. Я кажу вам, што той, хто развядзецца са сваёй жонкай не з-за распусты і ажэніцца з іншай, чужалажыць, і той, хто ажэніцца з разведзенай, чужалажыць. Кажуць яму вучні яго: калі такая прычына чалавека з жанчынай, не карысна ажаніцца. А ён сказаў ім: не ўсе прымаюць гэтае слова, але тыя, каму дадзена; бо ёсць еўнухі, якія з юна маці нарадзіліся так. І ёсць еўнухі, якія былі зроблены еўнухамі людзьмі, і ёсць еўнухі, якія зрабілі сябе еўнухамі з-за Царства Нябёс. Хто можа прыняць, няхай прымае. Тады прынеслі яму дзяцей, каб ён паклаў на іх рукі і памаліўся; а вучні ганілі іх. А Ісус сказаў: пакіньце дзяцей і не перашкаджайце ім прыйсці да мяне, бо такіх ёсць Царства Нябеснае. І, паклаўшы на іх рукі, ён пайшоў адтуль. І вось адзін, падышоўшы, сказаў яму: Настаўнік добры, што добрае зраблю, каб мець жыццё вечнае? А ён сказаў яму: чаму ты мяне называеш добрым? Ніхто не добры, акрамя аднаго Бога. А калі ты жадаеш увайсці ў жыццё, захоўвай запаведзі. Ён кажа яму: якіх? А Ісус сказаў: не будзеш забіваць, не будзеш чужаложыць, не будзеш красці, не будзеш лжэсведчыць, шануй бацьку і

маці, і будзеш любіць блізкага твайго як сябе самога. Кажа яму маладзенец: усё гэта я захаваў з маладосці маёй, чаго яшчэ не хапае? Сказаў яму Ісус: калі ты хочаш быць дасканалым, ідзі, прадай тваю маёмасць і аддай бедным, і будзеш мець скарб на небе, і прыходзь, ідзі за мной. Пачуўшы гэта, малады чалавек пайшоў сумуючы, бо меў шмат маёмасці. А Ісус сказаў сваім вучням: сапраўды кажу вам, што багаты з цяжкасцю ўвойдзе ў царства нябёсаў. Зноў жа кажу вам: лягчэй вярблюду прайсці праз вока іглы, чым багатаму ўвайсці ў Царства Божае. Пачуўшы гэта, вучні яго вельмі здзіўляліся, кажучы: Хто ж тады можа быць выратаваны? Паглядзеўшы ж, Ісус сказаў ім: у людзей гэта немагчыма, але ў Бога ўсё магчыма. Тады Пётр, адказваючы, сказаў яму: Вось мы пакінулі ўсё і паследавалі за табой, што ж тады будзе нам? Але Ісус сказаў ім: Сапраўды кажу вам, што вы, якія паследавалі за мной, у адраджэнні, калі Сын Чалавечы сядзе на троне славы Сваёй, сядзіце таксама вы на дванаццаці тронах, судзячы дванаццаць плямёнаў Ізраіля. І кожны, хто пакінуў дамы, ці братоў, ці сясцёр, ці бацьку, ці маці, ці жонку, ці дзяцей, ці палі дзеля імя майго, стократна атрымае і жыццё вечнае ўспадкуе. Многія ж будуць першыя апошнімі, і апошнія першымі.

20

Бо падобнае царства нябёснае да гаспадара дома, які

выйшаў раніцай наняць работнікаў у свой вінаграднік. І пагадзіўшыся з работнікамі на дэнарый за дзень, ён паслаў іх у свой вінаграднік. І выйшаўшы каля трэцяй гадзіны, ён убачыў іншых, якія стаялі на рынку бяздзейнымі, і тым сказаў: ідзіце і вы ў вінаграднік, і што будзе справядлівым, дам вам. А яны пайшлі. Зноў выйшаўшы каля шостай і дзевятай гадзіны, ён зрабіў гэтак жа. Аб адзінаццатай гадзіне выйшаўшы, ён знайшоў іншых, якія стаялі бяздзейныя, і кажа ім: чаму тут стаіце цэлы дзень бяздзейныя? Яны кажуць яму: таму што ніхто нас не наняў. Ён кажа ім: ідзіце і вы ў вінаграднік, і што будзе справядлівым, атрымаеце. А калі надышоў вечар, гаспадар вінаградніка кажа свайму ўпраўляючаму: паклічы работнікаў і аддай ім плату, пачынаючы ад апошніх да першых. І тыя, хто прыйшоў каля адзінаццатай гадзіны, атрымалі па дэнарыю. Прыйшоўшы ж першыя лічылі, што больш возьмуць, і ўзялі яны таксама па дэнарыю. А ўзяўшы, яны нарэкалі супраць гаспадара дома, кажучы, што гэтыя апошнія адну гадзіну працавалі, і роўнымі з намі іх ты зрабіў, з тымі, хто панёс цяжар дня і пякучую спёку. Але адказаўшы, сказаў аднаму з іх: Таварыш, не крыўджу цябе. Хіба не на дынарый ты пагадзіўся са мной? Вазьмі тваё і ідзі; а я хачу гэтаму апошняму даць як і табе; ці не дазволена мне рабіць што я хачу ў маім? Ці твае вока злое таму, што я добры? Такім чынам апошнія будуць першымі, і першыя апошнімі, бо многія пакліканыя, але нешматлікія абраныя. І ідучы ўгару Ісус у Іерусалім узяў дванаццаць вучняў асобна ў дарозе і сказаў ім: вось ідзем угару ў

Іерусалім, і Сын Чалавечы будзе выдадзены першасвятарам і кніжнікам, і асудзяць яго на смерць, і выдадуць яго народам, каб высмяяць і бічаваць і распяць, і на трэці дзень устане. Тады падышла да яго маці сыноў Зебедзея з сынамі сваімі, пакланяючыся і просячы нешта ў яго. А ён сказаў ёй: што ты жадаеш? Кажа яму: скажы, каб селі гэтыя два мае сыны, адзін справа ад цябе і адзін злева ад цябе, у тваім царстве. Адказаўшы жа, Ісус сказаў: не ведаеце, што просіце. Ці здольныя вы выпіць кубак, які я збіраюся выпіць, або хрышчэннем, якім я хрышчуся, быць ахрышчоным? Яны кажуць яму: мы можам. І кажа ім: кубак сапраўды мой вы выпіце, і хрышчэннем, якім я хрышчуся, вы будзеце ахрышчаны, але сядзець з правага майго боку і з левага майго боку не маё даць, а толькі тым, каму падрыхтавана ад бацькі майго. І калі дзесяць пачулі, яны абурыліся на двух братоў. Але Ісус, паклікаўшы іх, сказаў: Ведаеце, што правіцелі народаў пануюць над імі, і вялікія ўладарствуюць над імі. Не так будзе сярод вас, але хто калі пажадае сярод вас вялікім стаць, будзе вашым слугой, і хто калі пажадае сярод вас быць першым, будзе вашым рабом; як Сын Чалавека не прыйшоў каб быць паслужаным, але паслужыць і даць душу Сваю выкупам замест многіх. І калі яны выходзілі з Ерыхона, за ім ішоў вялікі натоўп. І вось два сляпыя, якія сядзелі каля дарогі, пачуўшы, што Ісус праходзіць міма, закрычалі, кажучы: памілуй нас, Госпадзе, Сыне Давідаў! Натоўп жа дакараў ім, каб яны маўчалі, але яны яшчэ мацней крычалі, кажучы: Зьлітуйся над намі, Госпадзе, Сыне Давідаў! І, спыніўшыся, Ісус паклікаў іх і

сказаў: што хочаце, каб я зрабіў вам? Кажуць яму: Пане, каб адчыніліся нашыя вочы. Маючы спагаду, Ісус дакрануўся да іх вачэй, і адразу прагледзелі іх вочы, і яны паследавалі за ім.

21

І калі яны наблізіліся да Іерусаліма і прыйшлі ў Віфагію да гары аліўных дрэў, тады Ісус паслаў двух вучняў, кажучы ім: ідзіце ў вёску, што насупраць вас, і адразу знойдзеце аслу прывязаную і асля з ёю; развязаўшы, прывядзіце мне. І калі хто-небудзь вам скажа што-небудзь, вы скажаце, што Гаспадар мае ў іх патрэбу, і адразу ж Ён пашле іх. Усё гэта ж здарылася, каб выканалася сказанае праз прарока, які казаў: скажыце дачцэ Сіёна, вось цар твой ідзе да цябе лагодны і ўзышоўшы на асла і жарабя, сына вьючнай жывёлы. Пайшоўшы і зрабіўшы так, як загадаў ім Ісус, вучні прывялі аслу і жарабя, і паклалі на іх адзенне сваё, і ён сеў на іх. А найбольшы натоўп расцілаў сваё адзенне на дарозе, а іншыя сякалі галіны з дрэў і расцілалі на дарозе. А натоўпы, тыя, якія ішлі наперадзе, і тыя, якія ішлі следам, крычалі, кажучы: Асана сыну Давіда! Дабраславёны той, хто прыходзіць у імя Госпада! Асана ў найвышэйшых! І калі ён увайшоў у Іерусалім, усё горада ўзрушылася, кажучы: Хто гэта? А натоўпы казалі: Гэта Ісус, прарок з Назарэта Галілейскага. І ўвайшоў Ісус у храм Бога, і выгнаў усіх, хто прадаваў і купляваў у храме, і столы мяняйлаў грошай

перавярнуў і крэслы тых, хто прадаваў галубоў, і кажа ім: напісана, дом мой домам малітвы будзе названы; вы ж яго зрабілі пячорай разбойнікаў. І падышлі да яго кульгавыя і сляпыя ў храме, і ён выляча іх. Убачыўшы ж вярховныя святары і кніжнікі цуды, якія ён зрабіў, і дзяцей, крычачых у храме і кажучых: Асана сыну Давіда, разгневаліся і сказалі яму: Чуеш, што гэтыя кажуць? А Ісус кажа ім: так; ніколі не чыталі вы, што з вуснаў немаўлят і тых, хто ссе, прыгатаваў ты хвалу? І, пакінуўшы іх, выйшаў за горад у Віфанію і начаваў там. Раніцай жа, вяртаючыся ў горад, ён быў галодны; і ўбачыўшы адно фігавае дрэва на дарозе, прыйшоў да яго, і нічога не знайшоў у ім, акрамя толькі лісця, і кажа яму: больш не з цябе плод стане навекі. І адразу высахла фігавае дрэва. І пабачыўшы гэта, вучні здзівіліся і сказалі: Як адразу высахла смакоўня? Адказаўшы ж, Ісус сказаў ім: сапраўды кажу вам, калі будзеце мець веру і не будзеце сумнявацца, не толькі тое з фігавым дрэвам зробіце, але нават калі гэтай гары скажаце: падымайся і кінься ў мора, здзейсніцца; і ўсё, што б вы ні папрасілі ў малітве, веруючы, атрымаеце. І калі ён прыйшоў у храм, падышлі да яго, калі ён навучаў, галоўныя святары і старэйшыны народа, кажучы: якой уладай ты робіш гэтыя рэчы, і хто даў табе гэтую ўладу? Адказаўшы, Ісус сказаў ім: Запытаю вас і я адно слова — калі скажаце мне яго, і я вам скажу, у якой уладзе гэтыя рэчы раблю. Хрышчэнне Яна адкуль было, з неба ці ад людзей? А яны разважалі паміж сабою, кажучы: калі мы скажам — з неба, ён скажа нам: чаму ж вы не паверылі яму; калі ж мы

скажам — ад людзей, мы баімся натоўпу, бо ўсе лічаць Яна прарокам. І адказаўшы Ісусу, яны сказалі: Не ведаем. Сказаў ім і ён сам: ні я не кажу вам, якой уладай гэта раблю. Што ж вам здаецца? Нехта чалавек меў двух дзяцей, і падышоўшы да першага сказаў: дзіця, ідзі сёння працуй у маім вінаградніку. Але той адказаў і сказаў: Не хачу. Аднак пазней, пашкадаваўшы, пайшоў. І падышоўшы да другога, сказаў таксама. А ён, адказаўшы, сказаў: Я, пане, і не пайшоў. Хто з двух зрабіў волю бацькі? Яны кажуць яму: першы. Кажа ім Ісус: сапраўды кажу вам, што мытнікі і блудніцы ідуць наперадзе вас у Царства Божае. Бо прыйшоў да вас Іаан шляхам справядлівасці, і не паверылі вы яму, а падатчыкі і блудніцы паверылі яму; вы ж, убачыўшы гэта, не пакаяліся пазней, каб паверыць яму. Іншую прытчу пачуйце. Чалавек нехта быў гаспадар дома, які пасадзіў вінаграднік і агароджу яму паставіў вакол і выкапаў у ім вінадаўленню і пабудаваў вежу, і аддаў яго земляробам і адыехаў. Калі ж наблізіўся час пладоў, ён паслаў сваіх рабоў да земляробаў узяць свае плады. І ўзяўшы фермеры рабоў яго, аднаго пабілі, аднаго ж забілі, аднаго ж пабілі камянямі. Зноў ён паслаў іншых рабоў, больш, чым першых, і яны зрабілі з імі тое ж самае. Пазней жа ён паслаў да іх свайго сына, кажучы: пасаромяцца майго сына. Тыя ж фермеры, убачыўшы сына, сказалі сабе: Гэта спадчыннік, ідзем, заб'ём яго і захопім ягоную спадчыну. І ўзяўшы яго, яны выгналі вонкі з вінаградніка і забілі. Калі ж прыйдзе гаспадар вінаграднага саду, што зробіць з тымі фермерамі? Кажуць яму: злых дрэнна згубіць, і вінаграднік

аддасць іншым земляробам, якія аддадуць яму плады ў свае часы. Кажа ім Ісус: Ніколі не чыталі вы ў Пісаннях: камень, які адкінулі будаўнікі, гэты стаў галоўным вугальным каменем; ад Госпада здарылася гэта, і ёсць дзіўнай у вачах нашых? З-за гэтага кажу вам, што будзе ўзята ад вас Царства Божае і будзе дадзена народу, які прыносіць плады яго; і той, хто ўпадзе на камень гэты, разаб'ецца; а на каго ён упадзе, таго раздробіць. І пачуўшы вышэйшыя святары і фарысеі яго прытчы, зразумелі, што пра іх ён кажа; і шукаючы схапіць яго, баяліся натоўпаў, бо мелі яго як прарока.

22

І адказаўшы, Ісус зноў сказаў ім у прытчах, кажучы: падобнае стала Царства Нябёсаў да чалавека цара, які зрабіў вяселле для сына свайго. І паслаў рабоў сваіх клікаць запрошаных на вяселле, і яны не хацелі прыйсці. Зноў ён паслаў іншых рабоў, кажучы: Скажыце запрошаным: вось я падрыхтаваў лепшае маё, быкі мае і тлустыя забітыя, і ўсё гатова, прыходзьце на вяселле. А яны, занядбаўшы, пайшлі прочь, адзін на сваё ўласнае поле, а другі на сваю гандлю; а астатнія, схапіўшы яго рабоў, абразілі і забілі. Пачуўшы гэта, той кароль разгневаўся, і, паслаўшы свае войскі, знішчыў тых забойцаў і спаліў іх горад. Тады ён кажа сваім рабам: вяселле сапраўды гатовае, а запрошаныя не былі годныя; ідзіце таму на перакрыжаванні дарог, і колькі

знойдзеце, паклічце на вяселле. І выйшаўшы, тыя рабы на дарогі сабралі ўсіх, колькі знайшлі, ліхіх і добрых, і напоўніўся вяселле ляжачымі. Увайшоўшы ж кароль паглядзець на тых, якія ляжалі, убачыў там чалавека, не апранутага ў вясельнае адзенне, і кажа яму: сябра, як ты ўвайшоў сюды, не маючы вясельнага адзення? А ён быў прымушаны маўчаць. Тады цар сказаў слугам: Звязаўшы яго ногі і рукі, падыміце яго і выкіньце ў знешнюю цемру, там будзе плач і скрыгат зубоў. Многія бо ёсць пакліканыя, нямногія ж выбраныя. Тады фарысеі, пайшоўшы, узялі раду, каб злавіць яго ў слове. І яны пасылаюць да яго вучняў іхніх з ірадздянамі, кажучы: Настаўнік, мы ведаем, што праўдзівы ты і шлях Бога ў праўдзе навучаеш, і не турбуе цябе пра нікога, бо не глядзіш у твар людзей. Скажы жа нам, што табе здаецца? Ці дозвалена даць падатак Цэзару ці не? Ведаючы ж Ісус злосць іх, сказаў: Што мяне выпрабоўваеце, лжэцы? Пакажыце мне манету падатку. А яны прынеслі яму дэнарый. І кажа ім: чый гэты вобраз і надпіс? Яны кажуць яму: Цэзара. Тады ён кажа ім: аддайце ж тое, што Кесарава, Кесару і тое, што Божае, Богу. І пачуўшы, здзівіліся, і, пакінуўшы яго, адышлі. У той дзень прыйшлі да яго садукеі, якія кажуць, што няма ўваскрасення, і спыталі яго, кажучы: настаўнік, Майсей сказаў, калі хтосьці памрэ, не маючы дзяцей, ажэніцца брат яго на жонцы яго і ўзбудзіць насенне брату яго. Былі ж сярод нас сем братоў; і першы, ажаніўшыся, памёр і, не маючы насення, пакінуў жонку сваю брату свайму; падобна і другі, і трэці, да семі. Пазней жа за ўсіх памерла і

жанчына. У тым уваскрасенні чыёй з сямох будзе жанчына? Усе бо мелі яе. Адказаўшы, Ісус сказаў ім: Памыляецеся, не ведаючы Пісанняў ані сілы Божай. Бо ва ўваскрасенні ні не жэняцца, ні не выдаюцца замуж, але з'яўляюцца як пасланцы Бога ў небе. А пра ўваскрасенне мёртвых вы не чыталі сказанага вам Богам, які кажа: Я ёсць Бог Абрагама і Бог Ісаака і Бог Якава? Бог не ёсць Богам мёртвых, але жывых. І паслухаўшы, натоўпы здзіўляліся яго навучанню. А фарысеі, пачуўшы, што ён прымусіў маўчаць садукеяў, сабраліся разам, і адзін з іх, законнік, спытаў, спакушаючы яго і кажучы: настаўнік, якая запаведзь вялікая ў законе? А Ісус сказаў яму: Ты будзеш любіць Госпада Бога твайго ўсім сэрцам тваім, і ўсёю душою тваёю, і ўсім розумам тваім. Гэта ёсць першая і вялікая запаведзь. Другая ж падобная да гэтай: будзеш любіць блізкага свайго, як сябе самога. У гэтых двух запаведзях увесь закон і прарокі вісяць. Калі сабраліся фарысеі, Ісус спытаў іх, кажучы: што вам здаецца пра Хрыста? Чый гэта сын? Яны кажуць яму: Давіда. Ён кажа ім: як жа тады Давід у Духу Госпадам яго называе, кажучы, сказаў Госпад Госпаду майму, сядзі з правага боку майго, пакуль я пакладу ворагаў тваіх падножжам ног тваіх? Калі ж Давід клічэ яго Госпадам, дык як ён яго сынам з'яўляецца? І ніхто не быў здольны адказаць яму слова, і ніхто не асмеліўся з таго дня больш пытаць яго.

23

Тады Ісус гаварыў да натоўпаў і да вучняў яго, кажучы: на Майсеевым сядзенні селі кніжнікі і фарысеі. Усё, што яны могуць сказаць вам захоўваць, захоўвайце і рабіце, але паводле ўчынкаў іх не рабіце, бо яны кажуць і не робяць. Яны звязваюць цяжкія і цяжка пераносныя цяжары і кладуць на плечы людзей, але сваім пальцам не хочуць рухнуць іх. Усе ж іхныя справы яны робяць для таго, каб іх бачылі людзі. Бо яны пашыраюць філактэрыі свае і павялічваюць кутасы адзення свайго, а любяць месца гонару на вячэрах і першыя месцы на сходах і вітанні на рынках і каб іх людзі клікалі рабі рабі. Вы ж не павінны называцца рабі, бо адзін ваш настаўнік — Хрыстос, а ўсе вы — браты. І бацькам не называйце нікога на зямлі, бо адзін ёсць Бацька ваш, Які ў нябёсах. І не называйцеся настаўнікамі, бо адзін ваш настаўнік — Хрыстос. Той жа, хто большы сярод вас, будзе вашым слугам. Хто ўзвялічыць сябе, будзе прыніжаны, і хто прыніжыць сябе, будзе ўзвялічаны. Гора ж вам, кніжнікі і фарысеі крывадушнікі, бо паядаеце дамы ўдоў і пад прэтэкстам доўга моліцеся, таму прымеце большы суд. Гора вам, кніжнікі і фарысеі ліцамеры, бо вы зачыняеце Царства Нябёснае перад людзьмі: самі не ўваходзіце і тым, хто ўваходзіць, не дазваляеце ўвайсці. Гора вам, кніжнікі і фарысеі крывадушнікі, бо вы абходзіце мора і сушу, каб зрабіць аднаго прышэльца, і калі ён становіцца такім, робіце яго сынам геены ўдвая больш за вас. Гора вам, сляпыя правадыры, якія кажуць: хто прысягне ў храме, тое нічога, а хто прысягне золатам храма, той павінен. Дурні і сляпыя!

Хто бо большы: золата ці храм, які асвячае золата? І хто прысягае ахвярнікам, гэта нічога не значыць, а хто прысягае дарам, які на ім, той абавязаны. Дурні і сляпыя, што ж большае: дар ці ахвярнік, які асвячае дар? Таму той, хто паклаўся ахвярнікам, клянецца ім і ўсім, што над ім; і той, хто паклаўся храмам, клянецца ім і Тым, Хто жыве ў ім; і той, хто паклаўся небам, клянецца тронам Бога і Тым, Хто сядзіць над ім. Гора вам, кніжнікі і фарысеі ліцамеры, таму што вы даяце дзесяціну з м'яты, і крапу, і тміну, і пакінулі цяжэйшае закона: суд, і міласэрнасць, і веру. Гэта трэба было рабіць, і таго не пакідаць. Правадыры сліпыя, якія працэджваюць камара, а вярблюда праглынаюць. Гора вам, кніжнікі і фарысеі лічэмеры, бо вы ачышчаеце знадворку кубка і міскі, а ўнутры яны поўныя рабавання і несправядлівасці. Фарысей сляпы, ачысці спачатку ўнутранае кубка і міскі, каб стала чыстым і знешняе іх. Гора вам, кніжнікі і фарысеі лжэцы, бо вы падобныя да пабеленых магіл, якія звонку выглядаюць прыгожымі, а ўнутры поўныя костак мёртвых і ўсякай нячыстасці. Такім чынам і вы знадворку сапраўды з'яўляецеся людзям праведнымі, але знутры поўныя ліцямерства і беззаконства. Гора вам, кніжнікі і фарысеі крывадушнікі, бо вы будуеце магілы прарокаў і ўпрыгожваеце помнікі праведнікаў, і кажаце: калі б мы былі ў дні бацькоў нашых, мы не былі б удзельнікамі іх у крыві прарокаў. Такім чынам, вы сведчыце самі супраць сябе, што вы сыны тых, хто забіў прарокаў. І вы запоўніце меру бацькоў вашых. Змеі, нашчадкі гадзюк, як уцячэце ад суду пекла? З-за гэтага

вось я пасылаю да вас прарокаў і мудрых і кніжнікаў, і з іх вы заб'яце і распняце, і з іх вы будзеце бічаваць у сходах вашых і будзеце пераследваць ад горада ў горад, каб прыйшла на вас уся кроў праведная, якая льецца на зямлі, ад крыві Абеля праведнага да крыві Захарыі, сына Варахіі, якога вы забілі паміж храмам і ахвярнікам. Праўдзіва кажу вам, што ўсё гэта прыйдзе на гэта пакаленне. Іерусаліме, Іерусаліме, які забіваеш прарокаў і камянуеш пасланых да цябе, колькі разоў жадаў я сабраць дзяцей тваіх, як птушка збірае птушанят сваіх пад крылы, а вы не захацелі. Вось пакідаецца вам дом ваш спустошаным. Бо я кажу вам: не ўбачыце мяне адсюль, пакуль не скажаце: Дабраславёны Той, Хто прыходзіць у імя Госпада.

24

І выйшаўшы, Ісус ішоў ад храма, і падышлі вучні яго, каб паказаць яму будынкі храма. А Ісус сказаў ім: хіба вы не бачыце ўсяго гэтага? Праўдзіва кажу вам, не будзе пакінуты тут камень на камені, які не будзе разбураны. Калі ён сядзеў на Аліўнай гары, да яго падышлі вучні асобна і сказалі: Скажы нам, калі гэта будзе, і які знак Тваёй з'явы і завяршэння веку? І адказваючы, Ісус сказаў ім: Глядзіце, каб ніхто вас не звёў. Многія бо прыйдуць на імя маё, кажучы: Я ёсць Хрыстос, і многіх зведуць. Вы будзеце чуць пра войны і чуткі пра войны, глядзіце не трывожцеся, бо неабходна ўсяму здарыцца, але яшчэ не канец. Бо паўстане народ на

народ і царства на царства, і будуць голады і паморы і землятрусы па месцах; а ўсё гэта пачатак родавых пакут. Тады яны аддадуць вас на пакуты і заб'юць вас, і вы будзеце ненавідзімыя ўсімі народамі з-за імя майго. І тады многія спакусяцца, і адзін аднаго выдадуць, і будуць ненавідзець адзін аднаго. І многія ілжэпрарокі паўстануць і зведуць многіх, і з-за таго што памножыцца беззаконне, астыне любоў многіх. Але той, хто вытрымае да канца, будзе выратаваны. І будзе абвешчана гэта добрая навіна царства ў цэлым насяленым свеце ў сведчанне ўсім народам, і тады прыйдзе канец. Калі ж убачыце агіду спустошання, сказаную праз Данііла прарока, стаячую ў святым месцы — хто чытае, няхай разумее — тады тыя, хто ў Іудэі, няхай уцякаюць на горы, той, хто на даху, няхай не сыходзіць узяць рэчы з дома яго, і той, хто ў полі, няхай не вяртаецца назад узяць одзенне яго. Гора ж тым, што маюць у ўлонне, і тым, што кормяць, у тыя дні. Маліцеся ж, каб ваша ўцёкі не адбылася зімой ані ў суботу. Будзе бо тады пакута вялікая, якой не было ад пачатку свету да цяпер і не будзе. І калі б не былі скарочаны тыя дні, не была б выратавана ніякая плоць, але дзеля выбраных будуць скарочаны тыя дні. Тады, калі хто-небудзь вам скажа: Вось тут Хрыстос ці тут, не верце; бо ўстануць ілжэхрыстосы і ілжэпрарокі і пакажуць вялікія знакі і цуды, каб зблытаць, калі магчыма, нават выбраных. Вось я сказаў вам наперад. Калі ж яны скажуць вам, вось у пустыні ён ёсць, не выходзьце, вось у ўнутраных пакоях, не верце; бо як маланка выходзіць з усходу і з'яўляецца да захаду, так будзе і прысутнасць Сына

Чалавечага; бо дзе будзе труп, там збяруцца арлы. Адразу ж пасля гора тых дзён сонца будзе зацемнена, і месяц не дасць свайго святла, і зоркі будуць падаць з неба, і сілы нябёсаў будуць пахістнуты. І тады з'явіцца знак Сына Чалавечага ў небе, і тады будуць галасіць усе плямёны зямлі, і ўбачаць Сына Чалавечага, які прыходзіць на воблаках нябесных з моцай і славай вялікай. І пашле Ён паслоў Сваіх з трубным голасам вялікім, і яны збяруць абраных Яго з чатырох ветраў ад краёў нябёс да краёў іх. А ад фігавага дрэва навучыцеся прытчы. Калі ўжо галінка яе становіцца мяккай і лісце выпускае, ведаеце, што блізка лета; так і вы, калі бачыце гэта ўсё, ведаеце, што блізка ёсць пры дзвярах. Сапраўды кажу вам, не мінае гэта пакаленне, пакуль усё гэта не здзейсніцца. Неба і зямля прайдуць, але словы мае не прайдуць. Аб тым дні і гадзіне ніхто не ведае, ні пасланцы нябёсаў, толькі мой Бацька адзін. Як жа ў дні Ноя, так будзе і прышэсце Сына Чалавечага. Бо як яны былі ў дні перад патопам, елі і пілі, жаніліся і аддавалі замуж, да таго дня, калі Ной увайшоў у каўчэг, і не ведалі, пакуль не прыйшоў патоп і не забраў усіх, так будзе і прысутнасць Сына Чалавечага. Тады два будуць у полі, адзін бярэцца і адзін пакідаецца; дзве мелюць у млыне, адна бярэцца і адна пакідаецца. Будзьце пільныя, таму што не ведаеце, у якую гадзіну Пан ваш прыходзіць. Тое ж ведайце, што калі б гаспадар дома ведаў, у якую варту прыходзіць злодзей, ён пільнаваў бы і не дазволіў бы пракапаць свой дом. Таму і вы будзьце гатовыя, бо ў якую гадзіну не думаеце, Сын Чалавечы прыходзіць. Хто ж тады ёсць верны і мудры раб,

якога гаспадар яго пастанавіў над сваёй службай, каб даваць ім ежу ў свой час? Дабраславёны той раб, якога яго гаспадар, прыйшоўшы, знойдзе робячым так. Праўдзіва кажу вам, што над усімі маёмасцямі яго пастаўіць яго. Калі ж скажа той дрэнны раб у сэрцы сваім, затрымліваецца мой пан прыйсці, і пачне біць сваіх таварышаў рабоў, а есці і піць з тымі, хто п'яны, прыйдзе пан таго раба ў дзень, які не чакае, і ў гадзіну, якую не ведае, і разсячэ яго надвое, і частку яго з лжэцамі паставіць; там будзе плач і скрыгат зубоў.

25

Тады будзе падобнае царства нябёсаў да дзесяці дзевам, якія, узяўшы свае лямпады, выйшлі насустрач жаніху. Пяць жа з іх былі мудрыя, і пяць — дурныя. Якія дурныя, узяўшы свае смалоскіпы, не ўзялі з сабой алею; а мудрыя ўзялі алей у свае пасудзіны разам з іх смалоскіпамі. Але калі малады затрымліваўся, усе зрабіліся сонныя і заснулі. Сярод ночы ж крык раздаўся: вось жаніх ідзе, выходзьце насустрач яму. Тады ўсталі ўсе тыя дзевы і ўпрыгожылі свае лямпады. А дурныя сказалі мудрым: дайце нам з вашай алеі, бо нашы смалоскіпы гаснуць. Але адказалі мудрыя, кажучы: каб не не хапіла нам і вам, ідзіце лепш да тых, хто продае, і купіце сабе. Калі яны адыходзілі купіць, прыйшоў жаніх, і гатовыя ўвайшлі з ім на вяселле, і дзверы зачыніліся. Пазней жа прыходзяць і астатнія дзевы, кажучы: Пане, пане, адчыні

нам. Але ён адказаў і сказаў: Сапраўды кажу вам, не ведаю вас. Будзьце пільныя, таму што не ведаеце ні дня, ні гадзіны, у якую Сын Чалавечы прыходзіць. Бо як чалавек, адыходзячы ў чужыя краі, паклікаў сваіх уласных рабоў і перадаў ім маёмасць сваю, і аднаму дадаў пяць талантаў, а другому два, а іншаму адзін, кожнаму паводле ўласнай здольнасці, і адышоў у чужыя краі адразу. Пайшоўшы ж той, хто ўзяў пяць талантаў, папрацаваў з імі і зрабіў іншыя пяць талантаў. Падобна таксама і той, хто атрымаў два, здабыў і ён сам іншыя два. Але той, хто ўзяў адзін, адышоўшы, выкапаў у зямлі і схаваў срэбра свайго гаспадара. Пасля доўгага часу прыходзіць гаспадар тых рабоў і разлічваецца з імі. І падышоўшы той, хто ўзяў пяць талантаў, прынёс іншыя пяць талантаў, кажучы: Пане, пяць талантаў ты даручыў мне, глядзі, іншыя пяць талантаў я здабыў на іх. Сказаў яму гасподар яго: Добра, рабе добры і верны! Над малым быў верны, над многім цябе пастаўлю. Увайдзі ў радасць гаспадара твайго. Падышоўшы жа і той, хто ўзяў два таланты, сказаў: пане, два таланты ты мне даверыў, глядзі, яшчэ два таланты я здабыў на іх. Сказаў яму гасподар яго: Добра, рабе добры і верны! Над малым быў верны, над многім цябе пастаўлю. Увайдзі ў радасць гаспадара твайго. Падышоўшы ж і той, хто адзін талант узяў, сказаў: пане, я ведаў цябе, што ты жорсткі чалавек, жнеш дзе не пасеяў і збіраеш адкуль не раскідаў, і спалохаўшыся, адышоўшы, схаваў я твой талант у зямлі; вось, маеш тваё. Адказаўшы, гаспадар яго сказаў яму: злы рабе і лянівы, ты ведаў, што жну дзе не сеяў і збіраю адкуль

не расцярушваў. Трэба было таму табе аддаць срэбра маё банкірам, і прыйшоўшы я атрымаў бы маё з працэнтам. Падымеце ж ад яго талант і дайце таму, хто мае дзесяць талантаў. Бо таму, хто мае ўсё, будзе дадзена і будзе мець дастатак, а ад таго, хто не мае, і тое, што мае, будзе ўзята ад яго. І бескарыснага раба выкіньце ў знешнюю цемру, там будзе плач і скрыгат зубоў. Калі ж прыйдзе Сын Чалавечы ў славе сваёй і ўсе святыя пасланцы з ім, тады сядзе на троне славы сваёй, і будуць сабраны перад ім усе народы, і аддзеліць іх адзін ад аднаго, як пастух аддзяляе авечак ад казлят, і паставіць авечак справа ад сябе, а казлят злева. Тады скажа кароль тым, хто па правую руку ад яго: ідзіце, блаславёныя Бацькі майго, успадкуйце падрыхтаванае вам каралеўства ад заснавання свету. Я галадаў бо, і вы далі мне есці, я адчуваў смагу, і вы напаілі мяне, я быў чужынцам, і вы прынялі мяне, голы, і вы адзелі мяне, я быў хворы, і вы наведалі мяне, у турме я быў, і вы прыйшлі да мяне. Тады адкажуць яму праведныя, кажучы: Пане, калі мы бачылі Цябе галодным і накармілі, ці смагнуўшым і напаілі? Калі ж мы бачылі цябе чужынцам і прыняlі, ці голым і апранулі? Калі ж мы бачылі цябе слабым ці ў турме і прыйшлі да цябе? І адказаўшы, кароль скажа ім: праўда кажу вам, наколькі зрабілі аднаму з гэтых братоў маіх найменшых, мне зрабілі. Тады скажа і тым, хто злева: ідзіце ад мяне, праклятыя, у вечны агонь, падрыхтаваны д'яблу і паслам яго. Бо я галадаў, і не далі вы мне есці, адчуваў смагу, і не напаілі вы мяне, чужынцам я быў, і не прынялі вы мяне, голы, і не апранулі вы мяне, слабы і ў турме, і не

наведалі вы мяне. Тады яны адкажуць яму, кажучы: Пане, калі мы бачылі цябе галодным ці смагнеючым, ці чужынцам, ці голым, ці слабым, ці ў турме, і не паслужылі табе? Тады адкажа ім, кажучы: сапраўды кажу вам, паколькі не зрабілі вы аднаму з гэтых найменшых, то і Мне не зрабілі. І адыдуць гэтыя ў вечнае пакаранне, а праведныя — ў вечнае жыццё.

26

І сталася, калі Ісус закончыў усе гэтыя словы, сказаў вучням сваім: вы ведаеце, што праз два дні наступае Пасха, і Сын Чалавечы аддаецца, каб быць укрыжаваным. Тады сабраліся першасвятары і кніжнікі і старэйшыны народу ў двор першасвятара, званага Каяфа, і параіліся, каб Ісуса хітрасцю схапіць і забіць. Але казалі: Не падчас свята, каб не ўзнік бунт сярод народа. Калі Ісус быў у Віфаніі ў доме Сымона пракажонага, падышла да яго жанчына, маючы алебастравы збан вельмі каштоўнага міра, і вылівала на галаву яго, які ляжаў. Убачыўшы гэта, вучні яго абурыліся, кажучы: Навошта гэтае марнаванне? Бо гэтае міра магло быць прададзена за вялікія грошы і дадзена беднякам. Ведаючы гэта, Ісус сказаў ім: чаму вы прычыняеце клопат жанчыне? Бо добрую справу яна зрабіла для мяне. Бо бедных заўсёды маеце з сабою, а мяне не заўсёды маеце. Бо гэтая, паліўшы гэты пакой на цела маё, зрабіла гэта, каб пахаваць мяне. Сапраўды кажу вам: дзе б ні была

абвешчана гэтая добрая навіна ў цэлым свеце, будзе сказана і тое, што яна зрабіла, у памяць пра яе. Тады адзін з дванаццаці, званы Юда Іскарыёт, пайшоўшы да вярхоўных святароў, сказаў: што вы жадаеце мне даць, і я вам перадам яго? А яны паставілі яму трыццаць срэбраных манет. І ад таго часу ён шукаў зручны момант, каб яго выдаць. У першы ж дзень апраснакоў прыйшлі вучні да Ісуса, кажучы яму: дзе ты хочаш, каб мы падрыхтавалі табе есці Пасху? А ён сказаў: Ідзіце ў горад да таго чалавека і скажыце яму: Настаўнік кажа: час мой блізка, у цябе буду святкаваць Пасху з вучнямі маімі. І зрабілі вучні так, як загадаў ім Ісус, і падрыхтавалі Пасху. Калі надышоў вечар, ён ляжаў з дванаццацю. І калі яны елі, Ён сказаў: сапраўды кажу вам, што адзін з вас здасць Мяне. І вельмі сумуючы, пачаў кожны з іх казаць яму: ці не я, Госпадзе? Той жа, адказаўшы, сказаў: Той, хто ўмачыў са мной руку ў міску, гэты мяне здрадзіць. Сапраўды Сын чалавека ідзе, як напісана пра яго, але гора таму чалавеку, праз якога Сын чалавека здаецца. Добра было б яму, калі б не нарадзіўся той чалавек. Адказаўшы ж Юда, той, хто перадаваў яго, сказаў: Хіба ж я, рабі? Кажа яму: ты сказаў. Калі яны елі, узяўшы Ісус хлеб і падзякаваўшы зламаў і даваў вучням і сказаў: вазьміце, ежце, гэта ёсць цела маё; і ўзяўшы кубак і падзякаваўшы даў ім, кажучы: піце з яго ўсе, бо гэта ёсць кроў мая новага запавету, якая пра многіх выліваецца ў адпушчэнне грахоў. Кажу ж вам, што не буду піць адсюль з гэтага плода вінаграднай лазы да таго дня, калі буду піць яго з вамі нанова ў царстве Бацькі майго. І заспяваўшы гімн, яны

выйшлі на Аліўную гару. Тады кажа ім Ісус: усе вы спакусіцеся ў мне ў гэту ноч, бо напісана: удару пастуха, і расыплюцца авечкі статка; а пасля ўваскрасення майго папярэджу вас у Галілею. Адказаўшы, Пётр сказаў яму: Калі ўсе спакушацца табою, я ніколі не спакушуся. Сказаў яму Ісус: Сапраўды кажу табе, што ў гэтую ноч, перш чым певень прагаласіць, ты тры разы адрачэшся ад мяне. Кажа яму Пётр: нават калі неабходна мне з табой памерці, не адракуся цябе. Падобна ж і ўсе вучні сказалі. Тады прыходзіць з імі Ісус у месца, званае Гефсіманія, і кажа вучням: сядзіце тут, пакуль я не адыду памаліцца там. І ўзяўшы Пятра і двух сыноў Зебедзея, пачаў смуткаваць і трывожыцца. Тады кажа ім Ісус: вельмі сумная душа мая да смерці, застаньцеся тут і бадзьцеся са мной. І пайшоўшы наперад крыху, упаў на твар свой, моляшчыся і кажучы: Бацька мой, калі магчыма, хай мінае ад мяне чарка гэтая, аднак не як я хачу, але як ты. І прыходзіць да вучняў і знаходзіць іх сплячымі, і кажа Пятру: такім чынам не змаглі адну гадзіну бадзіцца са мной, бадзіцеся і маліцеся, каб не ўвайшлі ў спакусу; дух сапраўды ахвотны, а цела слабае. Зноў, адышоўшы ў другі раз, памаліўся, кажучы: Бацька мой, калі не можа гэтая чаша прайсці ад мяне, калі не выпю яе, хай будзе воля Твая. І прыйшоўшы, знаходзіць іх зноў спячымі, бо вочы іх былі абцяжаленыя. І пакінуўшы іх, адышоўшы зноў памаліўся ўтрэцяе тое самае слова сказаўшы, тады прыходзіць да вучняў яго і кажа ім: спіце астатняе і адпачывайце, вось набліжылася гадзіна і сын чалавека аддаецца ў рукі грэшнікаў. Уставайце, пойдзем,

вось набліжаўся той, хто выдае мяне. І калі ён яшчэ гаварыў, вось Юда, адзін з дванаццаці, прыйшоў, і з ім вялікі натоўп з мячамі і кіямі ад першасвятароў і старэйшынаў народа. Але той, хто здаваў яго, даў ім знак, кажучы: Каго я пацалую, той і ёсць, схапіце яго. І адразу, падышоўшы да Ісуса, сказаў: Радуйся, рабі, — і пацалаваў яго. А Ісус сказаў яму: сябра, на тое, навошта ты прыйшоў. Тады, падышоўшы, яны паклалі рукі на Ісуса і схапілі яго. І вось адзін з тых, хто быў з Ісусам, выцягнуўшы руку, выхапіў меч свой і, ударыўшы раба вярхоўнага святара, адсёк яму вуха. Тады кажа яму Ісус: Адварні твой меч у яго месца, бо ўсе, хто ўзяў меч, мечам памруць. Ці здаецца табе, што я не магу зараз паклікаць майго бацьку, і ён прадаставіць мне больш за дванаццаць легіёнаў паслоў? Як жа тады споўняцца Пісанні, што гэта павінна стацца менавіта так? У тую гадзіну сказаў Ісус натоўпам: Як на разбойніка выйшлі вы з мячамі і кіямі, каб схапіць мяне. Кожны дзень я сядзеў сярод вас, навучаючы ў храме, і вы не схапілі мяне. Але гэта ўсё здарылася, каб спраўдзіліся пісанні прарокаў. Тады ўсе вучні, пакінуўшы яго, уцяклі. Тыя ж, узяўшы Ісуса, адвялі да вялікага святара Каяфы, дзе сабраліся кніжнікі і старэйшыны. А Пётр ішоў за ім здалёк да двара першасвятара, і, увайшоўшы ўнутр, сядзеў з памочнікамі, каб убачыць канец. А вышэйшыя святары і старэйшыны і ўся рада шукалі ілжывае сведчанне супраць Ісуса, каб забіць яго, і не знайшлі; і калі многія ілжывыя сведкі падышлі, не знайшлі. Пазней жа, падышоўшы, два ілжэсведкі сказалі: гэты сказаў, я магу разбурыць храм Бога

і праз тры дні пабудаваць яго. І паўстаўшы, першасвятар сказаў яму: нічога не адказваеш? Што гэтыя сведчаць супраць цябе? А Ісус маўчаў. І адказаўшы, вялікі святар сказаў яму: заклінаю цябе Богам жывым, каб ты нам сказаў, ці ты ёсць Хрыстос, Сын Божы. Кажа яму Ісус: Ты сказаў, аднак кажу вам: ад зараз убачыце Сына Чалавечага, сядзячага па правую руку ад сілы і прыходзячага на воблаках нябесных. Тады вялікі святар парваў адзенне сваё, кажучы, што ён блюзнерствуваў: якую яшчэ патрэбу маем у сведках? Вось цяпер вы чулі яго блюзнерства; што вам здаецца? А яны, адказаўшы, сказалі: ён вінаваты смерці. Тады яны плюнулі ў твар яго і ўдарылі кулакамі яго, а іншыя ўдарылі, гаворачы: прарочы нам, Хрысце, хто ёсць той, які ўдарыў цябе? А Пётр звонку сядзеў у двары, і падышла да яго адна служанка, кажучы: І ты быў з Ісусам Галілейскім. Але ён адмовіўся перад імі ўсімі, кажучы: Не ведаю, што ты кажаш. Калі ён выйшаў у браму, убачыла яго іншая і кажа ім, што там: І гэты быў з Ісусам Назарэем. І зноў ён адмовіўся з клятвай, што не ведае гэтага чалавека. Пасля малога часу тыя, хто стаяў, падышоўшы сказалі Пятру: Сапраўды і ты з іх, бо гаворка твая робіць цябе відавочным. Тады ён пачаў праклінаць і клясціся, што не ведае чалавека. І адразу певень заспяваў. І ўспомніў Пётр слова Ісуса, сказанае яму, што перад тым, як певень прагаласіць, тры разы адрачэшся ад мяне, і, выйшаўшы вонкі, заплакаў горка.

27

Калі ж настала раніца, раду ўзялі ўсе вярхоўныя святары і старэйшыны народу супраць Ісуса, каб забіць яго; і звязаўшы яго, адвялі і перадалі яго Понцію Пілату, правіцелю. Тады, убачыўшы Юда, які здаваў яго, што ён быў асуджаны, пашкадаваўшы, вярнуў трыццаць срэбраных першасвятарам і старэйшынам, кажучы: я зграшыў, здаўшы кроў невінную. А яны сказалі: што да нас? Ты ўбачыш. І кінуўшы срэбранікі ў храме, ён адышоў, і пайшоўшы, павесіўся. А вышэйшыя святары, узяўшы срэбнікі, сказалі: Не дазволена кінуць іх у скарбніцу, бо гэта плата за кроў. І прыняўшы параду, яны купілі з іх поле ганчара для пахавання чужынцаў; таму было названа тое поле полем крыві да сёння. Тады было выканана сказанае праз прарока Ерамію, які казаў: і яны ўзялі трыццаць срэбраных манет, цану ацэненага, якога яны ацанілі ад сыноў Ізраіля, і яны далі іх за поле ганчара, як загадаў мне Гасподзь. А Ісус стаяў перад правіцелем; і правіцель спытаў яго, кажучы: ты цар іудэяў? А Ісус сказаў яму: ты кажаш. І калі яго абвінавачвалі першасвятары і старэйшыны, ён нічога не адказаў. Тады кажа яму Пілат: Хіба не чуеш, колькі супраць цябе сведчаць? І не адказаў яму ні аднаго слова, так што правадыр вельмі дзівіўся. Паводле свята правіцель меў звычай вызваляць для натоўпу аднаго вязня, якога яны хацелі. Мелі ж тады вядомага зняволенага, які звався Варава. Калі яны сабраліся, таму сказаў ім Пілат:

каго жадаеце, каб я адпусціў вам? Варавву ці Ісуса, які завецца Хрыстом? Ён ведаў, што яго перадалі праз зайздрасць. Калі ён сядзеў на судовай платформе, паслала да яго жонка яго, кажучы: нічога табе і таму справядліваму, бо многа пацярпела сёння ў сне з-за яго. Але вярхоўныя святары і старэйшыны пераканалі натоўпы, каб яны папрасілі Вараву, а Ісуса знішчылі. Адказаўшы ж, правіцель сказаў ім: якога хочаце з двух адпушчу вам? А яны сказалі: Варавву. Кажа ім Пілат: што ж я зраблю з Ісусам, званым Хрыстом? Кажуць яму ўсе: хай будзе ўкрыжаваны. А правіцель сказаў: што ж дрэннага ён зрабіў? А яны яшчэ больш крычалі, кажучы: хай будзе ўкрыжаваны. Убачыўшы ж Пілат, што нічога не карысціць, але хутчэй хаос робіцца, узяўшы ваду, памыў рукі перад натоўпам, кажучы: Невінаваты я ад крыві справядлівага гэтага, вы ўбачыце. І ўвесь народ адказаў і сказаў: кроў яго на нас і на дзяцей нашых. Тады ён адпусціў ім Вараву, а Ісуса, высекшы, перадаў, каб Яго ўкрыжавалі. Тады салдаты правіцеля, узяўшы Ісуса ў прэторый, сабралі на яго ўсю когорту, і, раздзеўшы яго, надзелі на яго чырвоны плашч, і, спляўшы вянок з цярняў, паклалі на галаву яго і трасціну ў правую яго, і, стаўшы на калені перад ім, здзекаваліся з яго, кажучы: радуйся, цар іудзеяў; і, наплявалі на яго, узялі трасціну і білі па галаве яго. І калі яны насміяліся з яго, здзёрлі з яго плашч і апранулі яго ў адзежды ягоныя, і адвялі яго, каб распяць. Выходзячы, яны знайшлі чалавека-кірэнейца на імя Сімон і прымусілі яго ўзяць крыж. І прыйшоўшы ў месца, называемае Галгофа, якое ёсць

называемае месцам чэрапа, далі яму піць воцат, змешаны з жоўчу, і паспрабаваўшы, ён не хацеў піць. Распяўшы яго, яны падзялілі адзенне яго, кінуўшы жэрабя, і, сядзячы, назіралі за ім там. І яны паклалі над яго галавой напісаную віну: Гэта ёсць Ісус, цар іудэйскі Тады з ім распялі двух разбойнікаў, аднаго справа і аднаго злева. А тыя, што праходзілі міма, блюзнілі яго, трасучы іхнімі галовамі і кажучы: той, хто разбурае храм і ў трох днях будуе, выратуй сябе; калі ты сын Бога, сыдзі з крыжа. Падобна ж і першасвятары, насміхаючыся з кніжнікамі і старэйшынамі і фарысеямі, казалі: іншых ён выратаваў, сябе не можа выратаваць; калі ён цар Ізраіля, няхай зойдзе цяпер з крыжа, і паверым у яго; ён давяраў Богу, няхай выратуе цяпер яго, калі хоче яго; бо сказаў, што Бога я сын. Тое ж самае і разбойнікі, распятыя з ім, ганьбілі яго. Ад шостай жа гадзіны цемра апусцілася на ўсю зямлю да дзевятай гадзіны. А каля дзевятай гадзіны ўскрыкнуў Ісус вялікім голасам, кажучы: элі, элі, лема сабахтані? Гэта ёсць, Божа мой, Божа мой, чаму мяне пакінуў? Некаторыя ж з тых, хто стаяў там, пачуўшы, казалі, што гэты клікае Іллю. І адразу адзін з іх, пабегшы і ўзяўшы губку, напоўніў яе воцатам і, паклаўшы на трысціну, даваў яму піць. А астатнія казалі: Пачакай, давай убачым, ці прыйдзе Ілля ратаваць яго. А Ісус, зноў заклікаўшы моцным голасам, адпусціў дух. І вось заслона храма раздзялілася на два ад зверху да ўнізу, і зямля затрасла, і скалы расколіліся, і магілы адчыніліся, і многія целы заснулых святых паўсталі, і выйшаўшы з магіл, пасля ўваскрасення яго ўвайшлі ў святы горад і

з'явіліся многім. Тым часам сотнік і тыя, хто з ім ахоўваў Ісуса, убачыўшы трасенне і тое, што здарылася, вельмі спалохаліся, кажучы: Сапраўды, гэты быў Сын Божы. Былі ж там і жанчыны многія здалёк назіраючыя, якія паслядавалі Ісусу ад Галілеі, служачы яму; сярод якіх была Марыя Магдалена, і Марыя, маці Якава і Іосіі, і маці сыноў Завядзея. А калі надышоў вечар, прыйшоў багаты чалавек з Арымафеі, імем Іосіф, які і сам быў вучнем Ісуса; гэты, падышоўшы да Пілата, папрасіў цела Ісуса. Тады Пілат загадаў аддаць цела. І ўзяўшы цела, Язэп загарнуў яго ў чыстае палатно, і паклаў яго ў новую сваю магілу, якую высек у скале, і прыкаціўшы вялікі камень да дзвярэй магілы, адышоў. Была там Марыя Магдалена і другая Марыя, якія сядзелі насупраць магілы. А на наступны дзень, які ёсць пасля падрыхтоўкі, сабраліся вярховныя святары і фарысеі да Пілата, кажучы: пане, мы ўспомнілі, што той ашуканец сказаў, яшчэ жывучы, пасля трох дзён я ўстану. Загадай таму зрабіць бяспечнай магілу да трэцяга дня, каб не прыйшоўшы вучні яго ноччу выкралі яго і сказалі народу: быў узняты ад мёртвых, і будзе апошняя памылка горшая за першую. Сказаў ім Пілат: Маеце варту, ідзіце і зрабіце бяспечным, як ведаеце. Яны ж, пайшоўшы, забяспечылі магілу, запячатаўшы камень з вартай.

28

Позна ў суботу, калі світала на першы дзень тыдня,

прыйшлі Марыя Магдалена і другая Марыя паглядзець магілу. І вось здарыўся вялікі землятрус, бо анёл Госпада, сышоўшы з неба і падышоўшы, адкаціў камень ад дзвярэй і сядзеў на ім. Быў жа выгляд яго як маланка, і адзенне яго белае, як снег. Ад страху яго ўздрыгнуліся тыя, якія ахоўвалі, і сталі як мёртвыя. Адказаўшы ж, пасланец сказаў жанчынам: не бойцеся вы; бо ведаю, што Ісуса ўкрыжаванага шукаеце; няма яго тут; бо быў узняты, як сказаў. Ідзіце, паглядзіце на месца, дзе ляжаў Гасподзь. І хутка пайшоўшы, скажыце вучням яго, што ўстаў ад мёртвых, і вось ідзе наперад вас у Галілею, там яго ўбачыце, вось сказаў вам. І, выйшаўшы хутка ад магілы з страхам і вялікай радасцю, яны пабеглі паведаміць яго вучням. А калі яны ішлі паведаміць вучням яго, і вось Ісус сустрэў іх, кажучы: радуйцеся. А яны, падышоўшы, схапілі яго ногі і пакланіліся яму. Тады Ісус кажа ім: Не бойцеся, ідзіце паведаміце братам маім, каб яны пайшлі ў Галілею, і там яны ўбачаць мяне. Калі яны ішлі, вось некаторыя з вартаўнікоў прыйшлі ў горад і паведамілі першасвятарам усё, што здарылася. І сабраўшыся разам са старэйшынамі і ўзяўшы параду, і ўзяўшы срэбра дастатковае, далі салдатам, кажучы: скажыце, што вучні яго ноччу, прыйшоўшы, ўкралі яго, калі мы спалі. І калі гэта будзе пачута правадыром, мы пераканаем яго і вызвалім вас ад клопатаў. А яны, узяўшы срэбныя манеты, зрабілі так, як іх навучылі. І распаўсюдзілася гэта слова сярод яўрэяў да сённяшняга дня. Тыя ж адзінаццаць вучняў пайшлі ў Галілею, на тую гару, дзе прызначыў ім Ісус. І ўбачыўшы

яго, пакланіліся яму, а тыя засумнявaліся. І падышоўшы, Ісус гаварыў ім, кажучы: была дадзена мне ўся ўлада ў небе і на зямлі. Пайшоўшы, зрабіце вучнямі ўсе народы, хрысціўшы іх у імя Айца і Сына і Святога Духа, навучаючы іх захоўваць усё, што я загадаў вам; і вось я з вамі ёсць усе дні да завяршэння веку. Амін.

Евангелле ад Марка

1

Пачатак добрай навіны Ісуса Хрыста, Сына Божага. Як напісана ў прароках, вось я пасылаю майго пасланца перад тваім тварам, які падрыхтуе твой шлях перад табой; голас крычачага ў пустыні, падрыхтуйце шлях Госпада, прамымі рабіце сцежкі яго, стаўся Іаан хрысціўшы ў пустыні і абвяшчаючы хрышчэнне пакаяння ў адпушчэнне грахоў. І выходзіла да яго ўся Іудэйская зямля і іерусалімцы, і хрысціліся ўсе ў рацэ Іардане ім, споведаючы грахі свае. Быў жа Іаан апрануты ў валасы вярблюда і скураны пояс на паясніцы яго, і еў саранчу і дзікі мёд. І ён абвяшчаў, кажучы: прыходзіць больш моцны за мяне пасля мяне, якому я не здольны, пахіліўшыся, развязаць рамень абутку. Я сапраўды хрысціў вас вадой, а ён ахрысціць вас Святым Духам. І здарылася ў тыя дні, прыйшоў Ісус з Назарэта Галілейскага і быў ахрышчаны Іаанам у Іардане. І адразу падымаючыся ад вады, ён убачыў нябёсы, якія раздзіраліся, і Дух як голуб, які сыходзіў на яго; і голас стаўся з нябёсаў:

ты ёсць сын мой улюблены, у табе я ўпадабаў. І адразу Дух яго выганяе ў пустыню; і быў там у пустыні сорак дзён, спакушаемы сатанам, і быў з дзікімі звярамі, і пасланцы служылі яму. Пасля таго, як быў выдадзены Іаан, прыйшоў Ісус у Галілею, абвяшчаючы добрую навіну царства Божага і кажучы, што выкананы час і наблізілася царства Божае; пакайцеся і верце ў добрую навіну. Ідучы каля мора Галілеі, ён убачыў Сімона і Андрэя, брата яго Сімона, якія кідалі сетку ў мора; бо яны былі рыбакамі; і сказаў ім Ісус: ідзіце за мной, і зраблю вас стаць рыбакамі людзей. І адразу пакінуўшы свае сеткі, яны пайшлі за ім. І пайшоўшы адтуль крыху, ён убачыў Якава, сына Завядзея, і Яна, брата яго, і іх у лодцы, якія рамантавалі сеткі, і адразу паклікаў іх. І пакінуўшы бацьку іхнага Завядзея ў лодцы з наёмнымі работнікамі, яны пайшлі за ім. І яны ўваходзяць у Капернаум, і адразу ў суботы, увайшоўшы ў сход, ён навучаў. І здзіўляліся яго навучанню, бо ён навучаў іх, як той, хто мае аўтарытэт, а не як кніжнікі. І быў у іх сходзе чалавек у нячыстым духу, і ён закрычаў, кажучы: эа, што нам і табе, Ісусе Назарэянін? Ты прыйшоў знішчыць нас? Ведаю, хто ты ёсць — святы Божы. І адрабіў яму Ісус, кажучы: Маўчы і выйдзі з яго. І нячысты дух, скручыўшы яго і закрычаўшы вялікім голасам, выйшаў з яго. І здзівіліся ўсе, так што абмяркоўвалі паміж сабой, кажучы: Што гэта? Што гэта за новае вучэнне, што ён паводле ўлады і нячыстым духам загадвае, і яны слухаюцца яго? І чутка пра яго адразу распаўсюдзілася па ўсёй акалічнай мясцовасці Галілеі. І адразу, выйшаўшы са сходу, яны прыйшлі ў дом

Сімона і Андрэя разам з Якавам і Іаанам. А цешча Сімона ляжала, хворая на ліхаманку. І адразу кажуць яму пра яе. І, падышоўшы, падняў яе, узяўшы за руку яе, і пакінула яе ліхаманка адразу, і яна служыла ім. Калі надышоў вечар і зайшло сонца, да яго прыносілі ўсіх хворых і апантаных дэманамі. І ўвесь горад быў зібраны каля дзвярэй, і ён вылечыў многіх, якія дрэнна мелі рознымі хваробамі, і многіх дэманаў выгнаў, і не дазваляў дэманам гаварыць, таму што яны ведалі, што ён Хрыстос. І раніцай, вельмі рана ўначы, паўстаўшы, выйшаў і адышоў у пустыннае месца, і там маліўся. І перасследавалі яго Сімон і тыя з ім, і знайшоўшы яго, кажуць яму, што ўсе цябе шукаюць. І кажа ім: Пойдзем у суседнія гарады, каб і там прапаведаваць, бо для гэтага я выйшаў. І ён абвяшчаў у іх сходах па ўсёй Галілеі і выганяў дэманаў. І прыходзіць да яго пракажоны, заклікаючы яго і становячыся на калені, і кажучы яму: Калі хочаш, можаш мяне ачысціць. А Ісус, зжаліўшыся, выцягнуў руку, дакрануўся да яго і кажа яму: Хачу, будзь ачышчаны. І калі ён сказаў гэта, адразу адышла ад яго праказа, і ён быў ачышчаны. І строга папярэдзіўшы яго, адразу выгнаў яго і кажа яму: глядзі, нікому нічога не кажы, але ідзі, пакажы сябе святару і прынясі за ачышчэнне тваё тое, што загадаў Майсей, у сведчанне ім. Але ён, выйшаўшы, пачаў шмат абвяшчаць і распаўсюджваць тое слова, так што ён больш не мог адкрыта ўвайсці ў горад, але быў звонку ў пустынных месцах, і да яго прыходзілі адусюль.

2

І ўвайшоў Ён зноў у Капернаум праз некалькі дзён, і было пачута, што Ён у доме. І адразу сабраліся многія, так што ўжо не было месца ні каля дзвярэй, і ён гаварыў ім слова. І прыходзяць да яго, нясучы паралітыка, які падымаўся чатырма, і не могучы набліжыцца да яго з-за натоўпу, яны зняли даху там, дзе ён быў, і, пракапаўшы, апускаюць ложак, на якім паралітык ляжаў. Убачыўшы ж Ісус веру іх, кажа параліцыку: Дзіця, прабачаны табе грахі твае. Былі ж некаторыя з кніжнікаў там сядзелі і разважалі ў сэрцах іхніх: што гэты так гаворыць блюзнерствы? Хто можа адпускаць грахі, калі не адзін Бог? І адразу пазнаўшы духам сваім, што яны так разважаюць у сабе, Ісус сказаў ім: Што гэта разважаеце ў сэрцах вашых? Што лягчэй: сказаць параліцтыку адпушчаны табе грахі ці сказаць устань, вазьмі свой ложак і хадзі? Каб вы ведалі, што Сын Чалавека мае ўладу адпускаць грахі на зямлі, кажа параліжнаму: табе кажу, устань і вазьмі ложак твой і ідзі ў дом твой. І ўстаў адразу, і ўзяўшы мат, выйшаў перад усімі, так што ўсе здзівіліся і славілі Бога, кажучы, што ніколі так не бачылі. І выйшаў зноў да мора, і ўвесь натоўп прыходзіў да яго, і ён навучаў іх. І, праходзячы міма, ён убачыў Леві, сына Альфея, які сядзеў пры месцы збору падаткаў, і кажа яму: ідзі за мной. І, устаўшы, ён пайшоў за ім. І здарылася, калі ён ляжаў у доме сваім, і многія падатковыя зборшчыкі і грэшнікі ляжалі разам з Ісусам і вучнямі яго, бо былі

многія, і яны паслядавалі за ім. І кніжнікі і фарысеі, бачыўшы яго еўшы з мытнікамі і грэшнікамі, казалі вучням яго: чаму ён з мытнікамі і грэшнікамі есць і піе? І пачуўшы гэта, Ісус кажа ім: не маюць патрэбы ў лекары моцныя, але тыя, хто хварэе. Не прыйшоў Я клікаць праведнікаў, але грэшнікаў да пакаяння. І вучні Яна і вучні фарысеяў пасціліся. І прыходзяць і кажуць яму: чаму вучні Іаана і вучні фарысеяў посцяць, а твае вучні не посцяць? І сказаў ім Ісус: ці не могуць сыны вясельнай каморы, у якой жаніх з імі ёсць, пасціць? Колькі часу з сабой яны маюць жаніха, не могуць пасціць. Прыйдуць але дні, калі будзе ўзяты ад іх маладажонец, і тады будуць паставаць у тыя дні. Ніхто не прышывае латку з ненаўсаджанай тканіны на старое адзенне, бо інакш новае адарве сваю поўнату ад старога, і разрыў становіцца горшым. І ніхто не кідае новае віно ў старыя бурдзюкі, бо інакш новае віно разарве бурдзюкі, і віно выльецца, і бурдзюкі загінуць, але новае віно трэба ліць у новыя бурдзюкі. І здарылася, што ён праходзіў у суботу праз збожжавыя палі, і пачалі вучні яго прабіваць шлях, шчыпаючы калоссі. І фарысеі казалі яму: Глядзі, што яны робяць у суботу, што не дазволена. І ён казаў ім: Ці ніколі не чыталі вы, што зрабіў Давід, калі меў патрэбу і галадаў ён і тыя, хто быў з ім? Як ён увайшоў у дом Божы пры першасвятары Абіятары і з'еў хлябы прадстаўлення, якія не дазволена есці нікому, акрамя святароў, і даў таксама тым, хто быў з ім? І казаў ён ім: субота дзеля чалавека стала, не чалавек дзеля суботы; так што Сын Чалавечы ёсць Пан і суботы.

3

І ўвайшоў Ён зноў у сход, і быў там чалавек, які меў высахлую руку. І назіралі яны за ім, ці вылечыць ён яго ў суботу, каб абвінаваціць яго. І кажа чалавеку, які меў высахлую руку: Устань у сярэдзіну. І кажа ім: ці дазволена ў суботы рабіць добра ці рабіць зло? Душу ратаваць ці забіць? Яны ж маўчалі. І азірнуўшыся на іх з гневам, глыбока засмучаны зацвярдзеласцю сэрца іх, кажа чалавеку: выцягні руку тваю. І ён выцягнуў, і была адноўлена рука яго здаровай, як другая. І выйшаўшы, фарысеі адразу з Іродыянамі раду рабілі супраць яго, каб яго знішчыць. І Ісус адышоў з вучнямі яго да мора; і вялікае мноства з Галілеі пайшло за ім, і з Іудэі і з Іерусаліма і з Ідумеі і з-за Іардана і тыя вакол Тыра і Сідона, мноства вялікае, пачуўшы колькі ён рабіў, прыйшлі да яго. І сказаў ученікам яго, каб лодка чакала яго з-за натоўпу, каб не ціснулі яго. Многіх бо ён ацаліў, так што падалі на яго, каб яго дакрануліся тыя, хто меў бічы. І духі нячыстыя, калі яго бачылі, падалі да яго і крычалі, кажучы, што ты ёсць сын Бога. І шмат папракаў ім, каб яго не зрабілі відавочным. І ўзыходзіць на гару, і заклікае тых, каго хацеў ён, і яны адышлі да яго. І зрабіў ён дванаццаць, каб яны былі з ім і каб ён пасылаў іх абвяшчаць і мець уладу лячыць хваробы і выганяць дэманаў; і даў ён імя Сімону Пётр, і Якава сына Завядзея і Яна брата Якава; і даў ім імёны Баанергес, што ёсць сыны грому; і Андрэя і Філіпа і Варфаламея і Мацвея і Таму і

Якава сына Альфея і Тадэя і Сімона Кананіта і Юду Іскарыёта, які і аддаў яго. І прыходзяць яны ў дом, і зноў сходзіцца натоўп, так што ім нават хлеба есці было немагчыма. І пачуўшы, тыя, хто быў ад яго, выйшлі, каб схапіць яго, бо казалі, што ён звар'яцеў. І кніжнікі, якія сышлі з Іерусаліма, казалі, што ён мае Веельзевула і што правіцелем дэманаў выганяе дэманаў. І паклікаўшы іх, у прытчах казаў ім: Як можа сатана сатану выганяць? І калі царства супраць сябе падзелена будзе, не можа ўстаяць тое царства; і калі дом супраць сябе падзелены будзе, не можа ўстаяць той дом. І калі сатана паўстаў супраць сябе і падзяліўся, ён не можа ўстаяць, але мае канец. Ніхто не здольны разрабаваць пасудзіны моцнага, увайшоўшы ў яго дом, калі спачатку не звяжа моцнага, і толькі тады разрабуе яго дом. Праўдзіва кажу вам, што ўсё будзе даравана сынам людзей - грахі і богахульствы, колькі б ні богахульствавалі; але хто богахульствуе супраць Духа Святога, не мае даравання навекі, але вінаваты ў вечным асуджэнні; таму што яны казалі: ён мае нячыстага духа. Прыходзяць таму матка яго і браты яго, і, стаячы звонку, паслалі да яго, клічучы яго. І сядзеў каля яго натоўп, і сказалі яму: вось матка твая і братыя твае звонку шукаюць цябе. І адказаў ім, кажучы: Хто ёсць маці мая або браты мае? І азірнуўшыся вакол на тых, хто сядзеў вакол яго, кажа: вось маці мая і браты мае; бо хто выканае волю Божую, той брат мой і сястра мая і маці.

4

І зноў пачаў выкладаць ля мора, і сабраўся да яго вялікі натоўп, так што ён, увайшоўшы ў човен, сядзеў у моры, а ўвесь натоўп быў на зямлі ля мора. І ён навучаў іх у прытчах шмат, і казаў ім у навучанні сваім: слухайце. Вось выйшаў сяяльнік, каб сяяць. І сталася пры сяўбе, адно сапраўды ўпала на дарогу, і прыйшлі птушкі і паелі яго; і іншае ўпала на каменістае, дзе не мела зямлі шмат, і адразу ўзышло з-за таго, што не мела глыбіні зямлі, сонца ж узышоўшы апякло, і з-за таго, што не мела кораня, засохла; і іншае ўпала ў цярніны, і ўзышлі цярніны і задушылі яго, і плода не дало; і іншае ўпала ў зямлю добрую і давала плод, узыходзячы і расцучы, і прынесла ў трыццаць і ў шэсцьдзесят і ў сто. І казаў ім: хто мае вушы, каб чуць, няхай чуе. Калі ж ён застаўся адзін, тыя, хто быў каля яго, разам з дванаццаццю спыталі яго пра прытчу. І казаў ён ім: вам дадзена пазнаць таямніцы Царства Божага; тым жа, хто знадворку, у прытчах усё робіцца, каб глядзячы глядзелі і не бачылі, і слухаючы слухалі і не разумелі, каб ніколі не вярнуліся і не адпусціліся ім грахі. І кажа ім: не ведаеце прытчы гэтай, і як усе прытчы пазнаеце? Сеючы сее слова. Гэтыя ж ёсць тыя, хто ля шляху, дзе сеецца слова, і калі яны пачуюць, адразу прыходзіць сатана і забірае слова, пасеянае ў сэрцах іх. І гэтыя падобна ёсць тыя, на каменістае месца пасеяныя, якія, калі чуюць слова, адразу з радасцю прымаюць яго, і не маюць кораня ў сабе, але

часовыя ёсць; потым, калі здарылася пакута ці пераслед з-за слова, адразу спакушаюцца. І гэта ёсць тыя, якія ў цярніны пасеяныя, якія слова чуюць, і клопаты веку гэтага і ашуканства багацця і жаданні пра астатняе, уваходзячы, душаць слова, і яно становіцца бясплодным. І гэтыя ёсць тыя, што пасеяны на добрую зямлю, якія чуюць слова і прымаюць яго, і прыносяць плод у трыццаць, і у шэсцьдзесят, і у сто. І казаў ён ім: хіба прыносяць лямпу, каб пад модзій яе паставіць ці пад ложак? Ці не для таго, каб на падсвечнік быў пастаўлены? Бо няма нічога схаванага, што не будзе выяўлена, ані не стала патаёмнага, але каб прыйшло ў відавочнае. Калі хтосьці мае вушы, каб чуць, няхай ён чуе. І ён казаў ім: глядзіце, што вы чуеце. Якой мерай вы мераеце, такой будзе змерана вам, і будзе дададзена вам, тым, хто чуе. Бо хто мае, таму будзе дадзена, а хто не мае, у таго будзе ўзята нават тое, што ён мае. І казаў: так ёсць Царства Божае, як калі чалавек кіне насенне на зямлю, і спіць і ўстае ноччу і ўдзень, і насенне прарастае і расце, як ён не ведае. Самаадвольна бо зямля нясе плод: спачатку траву, потым калас, потым поўнае зерне ў каласе. Калі ж паспее плод, неадкладна пасылае серп, бо надышла жніва. І ён казаў: з чым нам параўнаць Царства Божае? Ці ў якім параўнанні параўнаем яе? Як зярня гарчыцы, якое, калі яно пасеяна на зямлі, меншае за ўсё насенне, якое на зямлі; і калі яно пасеяна, узыходзіць і становіцца большым за ўсю гародніну, і робіць галіны вялікія, так што могуць пад ценем яго птушкі неба гняздавацца. І такімі многімі прытчамі ён казаў ім слова, як яны маглі чуць, а без

прытчы ён не казаў ім слова; а наадзіне сваім вучням ён тлумачыў усё. І кажа ім у той дзень, калі надышоў вечар: Пераплывем на той бок. І пакінуўшы натоўп, яны бяруць яго, як ён быў у лодцы, і іншыя лодкі былі з ім. І паднялася вялікая буря, а хвалі білі ў лодку, так што яна ўжо напаўнялася вадой. І быў ён сам на карме на падушцы спячы, і будзяць яго, і кажуць яму: Настаўнік, ці не дбае табе, што мы гінем? І, прачнуўшыся, ён пагразіў ветру і сказаў мору: маўчы, замоўкні. І спыніўся вецер, і настала вялікая ціш. І сказаў ім: чаму вы такія баязлівыя? Як вы не маеце веры? І яны вельмі спалохаліся і казалі адзін аднаму: Хто ж гэта такі, што нават вецер і мора слухаюцца яго?

5

І прыйшлі яны на той бок мора ў зямлю Гергесінаў. І калі ён выйшаў з лодкі, адразу сустрэў яго з магіл чалавек у нячыстым духу, які жыллё меў у магілах, і ні ланцугамі ніхто не мог яго звязаць, таму што ён часта кайданамі і ланцугамі быў звязаны, і парваны ім ланцугі і кайданы разбіты, і ніхто не меў сілы яго ўкараціць; і праз усю ноч і дзень у магілах і ў гарах ён быў крычачы і рэзаўшы сябе камянямі. Убачыўшы Ісуса здалёк, пабег і пакланіўся яму, і, закрычаўшы вялікім голасам, кажа: што мне і табе, Ісусе, Сыне Бога Найвышэйшага? Заклінаю цябе Богам, не катуй мяне. Ён казаў яму: Выйдзі, нячысты дух, з чалавека! І ён пытаў яго: якое імя табе? І адказаў, кажучы: Легіён імя маё,

бо нас многа. І моцна заклікаў яго, каб не адпраўляў іх за межы той зямлі. І было там статак свіней вялікі, які пасся каля гары; і прасілі яго ўсе дэманы, кажучы: пашлі нас у свіней, каб мы ўвайшлі ў іх. І Ісус адразу дазволіў ім. І выйшаўшы, нячыстыя духі ўвайшлі ў свіней, і кінулася статак з абрыву ў мора; было іх каля дзвюх тысяч, і яны тапіліся ў моры. І тыя, хто пасвіў свіней, уцяклі і паведамілі ў горадзе і ў палях, і людзі выйшлі бачыць, што здарылася. І прыходзяць да Ісуса, і бачаць апантанага, які сядзіць і апрануты і ў здаровым розуме, таго, што меў легіён, і спалохаліся. І расказалі ім тыя, хто бачыў, як здарылася з апантаным дэманам, і пра свіней. І пачалі заклікаць яго адысці ад іхніх межаў. І калі ён садзіўся ў лодку, апантаны прасіў яго, каб быць з ім. І не дазволіў яму, але кажа яму: Ідзі ў дом твой да тваіх і паведам ім, колькі Гасподзь зрабіў для цябе і памілаваў цябе. І адышоў ён, і пачаў абвяшчаць у Дэкаполісе, колькі зрабіў яму Ісус, і ўсе дзівіліся. І калі Ісус перапраўіўся ў лодцы зноў на той бок, сабраўся вялікі натоўп да яго, і ён быў каля мора. І прыходзіць адзін з начальнікаў сінагогі, імем Яір, і ўбачыўшы яго, падае да ног яго і просіў яго шмат, кажучы, што дачка мая надзвычай хворая, каб прыйшоўшы паклаў ёй рукі, каб выратавана была і жыла. І пайшоў ён з ім, і ішоў за ім вялікі натоўп, і яны ціснулі яго. І нейкая жанчына, якая была ў цячэнні крыві дванаццаць гадоў, і многае пацярпела ад многіх лекараў і выдаткавала ўсё сваё ўласнае, і нічым не атрымала дапамогі, але хутчэй да горшага прыйшла, пачуўшы пра Ісуса, прыйшоўшы ў натоўпе ззаду,

дакранулася да адзення яго; бо казала ў сабе, што калі дакрануся хоць бы да адзенняў яго, буду выратавана. І адразу высахла крыніца яе крыві, і яна адчула целам, што выздаравела ад пакуты. І адразу Ісус, пазнаўшы ў сабе, што з яго выйшла сіла, павярнуўшыся ў натоўпе, казаў: Хто дакрануўся да майго адзення? І казалі яму вучні яго: Бачыш натоўп, які ціснецца да цябе, і кажаш: хто дакрануўся да мяне? І азіраўся, каб убачыць тую, што гэта зрабіла. Але жанчына, баючыся і дрыжачы, ведаючы, што здарылася з ёй, прыйшла і ўпала перад ім, і сказала яму ўсю праўду. Ён жа сказаў ёй: Дачка, вера твая выратавала цябе, ідзі з міром і будзь здаровая ад пакуты тваёй. Калі ён яшчэ гаварыў, прыходзяць ад начальніка сходу і кажуць, што дачка твая памерла, навошта яшчэ турбуеш настаўніка? А Ісус, адразу пачуўшы слова, якое гаварылася, кажа начальніку сінагогі: не бойся, толькі вер. І не дазволіў нікому суправаджаць яго, акрамя Пятра, і Якава, і Іаана, брата Якава. І прыходзіць у дом старшыні сінагогі, і бачыць шум, і плачучых і галосячых шмат, і ўвайшоўшы кажа ім: што шуміце і плачаце? Дзіця не памерла, але спіць. І яны насміхаліся з яго. А ён, выгнаўшы ўсіх, бярэ з сабой бацьку дзіцяці і маці і тых, хто з ім, і ўваходзіць туды, дзе ляжала дзіця, і ўзяўшы за руку дзіцяці, кажа ёй: таліта, кумі; што ёсць у перакладзе: дзяўчынка, табе кажу, устань. І адразу ўстала дзяўчынка і хадзіла; была бо дванаццаці гадоў. І яны былі здзіўлены вялікім здзіўленнем. І строга загадаў ім, каб ніхто не ведаў пра гэта, і сказаў даць ёй есці.

6

І выйшаў адтуль, і прыйшоў у сваю айчыну, і ідуць за ім яго вучні. І калі надышла субота, ён пачаў вучыць у сходзе, і многія, слухаючы, здзіўляліся, кажучы: адкуль у гэтага гэта? І што за мудрасць дадзеная яму, і сілы такія праз яго рукі адбываюцца? Ці не гэта рамеснік, сын Марыі, а брат Якава і Іосі і Юды і Сімона? І ці не яго сёстры тут з намі? І яны спатыкаліся з-за яго. Казаў жа ім Ісус, што не ёсць прарок бясчэсны, калі не ў радзіме яго і ў сваякоў, і ў доме яго. І не мог ён там ніякай сілы зрабіць, калі толькі некалькім хворым, паклаўшы рукі, вылечыў іх. І ён дзівіўся праз іхні недавер. І ён хадзіў па вёсках вакол навучаючы. І ён паклікаў да сябе дванаццаць, і пачаў іх пасылаць па два, і даваў ім уладу над духамі нячыстымі, і загадаў ім, каб нічога не бралі ў дарогу, калі не посах толькі, не торбу, не хлеб, не ў пояс бронзу, але каб былі абутыя ў сандалі, і каб не былі апранутыя ў дзве туніцы. І казаў ён ім: дзе калі ўвойдзеце ў дом, там заставайцеся, пакуль не выйдзеце адтуль; і колькі калі не прымуць вас ані не пачуюць вас, выходзячы адтуль, струсіце пыл, які пад нагамі вашымі, у сведчанне ім; сапраўды кажу вам, больш зносна будзе Садому або Гамору ў дзень суда, чым таму гораду. І выйшаўшы, яны праклікалі, каб людзі пакаяліся, і многа дэманаў выганялі, і намазвалі алеем многіх хворых і лячылі іх. І пачуў цар Ірад, бо відавочным стала імя яго, і казаў, што Іаан Хрысціцель з мёртвых устаў, і таму

дзейнічаюць сілы ў ім. Іншыя казалі, што гэта Ілля, а іншыя казалі, що гэта прарок, як адзін з прарокаў. Пачуўшы гэта, Ірад сказаў, што той, якому я адсёк галаву — Іаан, гэта ён, ён узняўся з мёртвых. Бо сам Ірад, паслаўшы, схапіў Яна і звязаў яго ў турме з-за Іродыяды, жонкі Філіпа, брата свайго, таму што ажаніўся з ёю. Бо Іаан казаў Іроду, што не дазволена табе мець жонку брата твайго. А Ірадыяда трымала злосць супраць яго і хацела яго забіць, і не магла; бо Ірад баяўся Яна, ведаючы яго чалавекам справядлівым і святым, і ахоўваў яго, і паслухаўшы яго шмат рабіў і ахвотна яго слухаў. І калі надышоў спрыяльны дзень, калі Ірад на свой дзень нараджэння рабіў вячэру для сваіх вяльможаў і тысячнікаў і першых людзей Галілеі, і калі ўвайшла дачка яе, Іродыяды, і танцавала і спадабалася Іраду і тым, хто ляжаў разам за сталом, сказаў цар дзяўчыне: папрасі мяне, што калі пажадаеш, і дам табе. І прысягнуў ёй, што тое, калі мяне ты папросіш, дам табе да палавіны царства майго. А яна, выйшаўшы, сказала сваёй маці: што я буду прасіць? А яна сказала: Галаву Яна Хрысціцеля. І ўвайшоўшы неадкладна з паспехам да цара, папрасіла, кажучы: Хачу, каб мне даў неадкладна на бляху галаву Іаана Хрысціцеля. І кароль, які стаў вельмі засмучаным, праз прысягі і гасцей не хацеў адмовіць ёй. І адразу цар, паслаўшы катаўца, загадаў прынесці яго галаву. Ён жа адышоўшы адсек яму галаву ў турме, і прынёс галаву яго на бляшцы, і даў яе дзяўчыне, і дзяўчына дала яе сваёй маці. І пачуўшы гэта, яго вучні прыйшлі і ўзялі яго цела, і паклалі яго ў магілу. І сабраліся апосталы да Ісуса і

паведамілі яму ўсё, што яны зрабілі і чаму навучылі. І сказаў ім: прыйдзіце вы самі асобна ў пустынное месца і адпачніце крыху, бо было шмат тых, хто прыходзіў і адыходзіў, і нават есці яны не мелі часу. І яны адплылі ў пустынное месца на лодцы асобна. І бачылі іх, якія адыходзілі, і пазналі іх многія, і пешшу ад усіх гарадоў сабраліся там і папярэдзілі іх і сышліся да яго. І выйшаўшы, Ісус убачыў вялікі натоўп і быў зварушаны спагадай да іх, таму што яны былі як авечкі, якія не маюць пастыра, і пачаў вучыць іх многаму. І ўжо калі прайшло шмат часу, падышоўшы да яго, вучні яго кажуць, што месца пустынным ёсць і ўжо час позні; адпусці іх, каб яны пайшлі ў навакольныя палі і вёскі і купілі сабе хлеба, бо яны не маюць што есці. А ён, адказаўшы, сказаў ім: дайце ім вы паесці. І кажуць яму: пайшоўшы, купім на дзвесце дынараў хлеба і дамо ім есці? А ён кажа ім: колькі хлебаў вы маеце? Ідзіце і паглядзіце. І даведаўшыся, кажуць: пяць і дзве рыбы. І загадаў ім пакласці ўсіх банкетамі на зялёнай траве. І яны паляглі групамі групамі па сто і па пяцьдзесят. І ўзяўшы пяць хлябоў і дзве рыбы, паглядзеўшы ў неба, дабраславіў і паламаў хлябы, і даваў вучням, каб паклалі перад імі, і дзве рыбы падзяліў усім. І елі ўсе і насыціліся, і ўзялі абломкаў дванаццаць кошаў поўных, і ад рыб. І былі тыя, якія з'елі тыя хлябы, пяць тысяч мужчын. І адразу ён прымусіў вучняў яго ўвайсці ў лодку і ісці наперад на той бок да Віфсаіды, пакуль ён сам адпусціць натоўп; і развітаўшыся з імі, ён пайшоў на гару памаліцца. І калі надышоў вечар, лодка была пасярэдзіне мора, а ён адзін на

зямлі. І бачачы іх, якія мучыліся ў грэбле, бо вецер быў супраціўны ім, і каля чацвёртай варты ночы прыходзіць да іх, ідучы па моры, і хацеў абмінуць іх. А яны, убачыўшы яго, які ідзе па моры, падумалі, што гэта прывід, і закрычалі; бо ўсе яго бачылі і былі ўсхваляваныя. І адразу ён загаварыў з імі і кажа ім: мужайцеся, гэта я, не бойцеся. І ўзышоў у лодку да іх, і спыніўся вецер, і вельмі моцна ў сабе здзіўляліся і дзівіліся. Бо не разумелі пры хлябах, але сэрца іх было зацвярдзелае. І перапраўіўшыся, яны адышлі на зямлю Генісарэт і прычаліліся. І калі яны выйшлі з лодкі, адразу пазнаўшы яго, яны абегалі ўвесь той навакольны край і пачалі на ложках хворых насіць туды, дзе яны чулі, што ён там ёсць; і дзе б ён ні ўваходзіў у вёскі ці гарады ці палі, на рынках яны клалі хворых і прасілі яго, каб хоць бахромы адзення яго яны дакрануліся; і колькі б ні дакраналіся яго, яны выратоўваліся.

7

І сабраліся да яго фарысеі і некаторыя з кніжнікаў, прыйшоўшы з Ерусаліма, і ўбачыўшы некаторых з вучняў яго агульнымі рукамі, гэта ёсць немытымі, якія елі хлябы, асудзілі; бо фарысеі і ўсе іудэі, калі не кулаком памыюць рукі, не ядуць, трымаючыся традыцыі старэйшын; і з рынку, калі не акунуцца, не ядуць; і іншага многа ёсць, што прынялі трымаць: абмыванні кубкаў і гладкоў і медных начыняў і ложкаў; потым пытаюць яго фарысеі і кніжнікі:

чаму не хо́дзяць вучні твае паводле традыцыі старэйшын, але немытымі рукамі ядуць хлеб? А ён, адказаўшы, сказаў ім, што добра прарочыў Ісая пра вас, ліцамераў, як напісана: гэты народ вуснамі мяне шануе, а сэрца іх далёка аддалена ад мяне; дарэмна ж шануюць мяне, навучаючы навучанням і запаведзям людзей. Бо пакінуўшы запаведзь Бога, вы трымаеце традыцыю людзей: абмыванні гбанаў і кубкаў, і многія іншыя падобныя рэчы робіце. І ён казаў ім: Добра вы адкідаеце запаведзь Бога, каб захоўваць вашу традыцыю. Мойсей бо сказаў: шануй бацьку твайго і маці тваю; і той, хто зласлоўіць бацьку ці маці, смерцю хай памрэ; вы ж кажаце: калі скажа чалавек бацьку ці маці, карбан, што ёсць дар, тое, што калі ад мяне атрымаеш карысць, і больш не дазваляеце яму нічога зрабіць для бацькі яго ці маці яго, адмяняючы слова Бога традыцыяй вашай, якую перадалі; і падобныя такія многія рэчы робіце. І паклікаўшы ўвесь натоўп, ён казаў ім: слухайце мяне ўсе і разумейце. Няма нічога звонку чалавека, што ўваходзіць у яго, што здольнае яго апаганіць, але тое, што выходзіць, ёсць тое, што апаганьвае чалавека. І калі ўвайшоў у дом ад натоўпу, яго вучні пыталі яго аб прытчы. І кажа ім: так і вы без разумення? Яшчэ не разумееце, што ўсё знешняе, што ўваходзіць у чалавека, не можа яго апаганіць? што не ўваходзіць яго ў сэрца, але ў жывот, і ў прыбіральню выходзіць, ачышчаючы ўсю ежу. Ён казаў, што тое, што выходзіць з чалавека, апаганьвае чалавека. Бо знутры з сэрца людзей злыя думкі выходзяць, пералюбы, распусты, забойствы, крадзяжы, скупасці, злосці, падман, распуста,

злое вока, блюзнерства, пыха, дурнота; усё гэта злое знутры выходзіць і апаганьвае чалавека. І адтуль, устаўшы, ён пайшоў у межы Тыра і Сідона. І ўвайшоўшы ў дом, ён не жадаў, каб хто-небудзь ведаў, але не змог застацца непаміченым. Бо пачуўшы жанчына пра яго, чыя дачушка мела дух нячысты, прыйшоўшы ўпала да ног яго; а жанчына была грэчанка, сірафінікіянка паводле роду; і прасіла яго, каб дэмана выгнаў з дачкі яе. А Ісус сказаў ёй: дазволь спачатку дзецям быць задаволенымі, бо не добра ўзяць хлеб дзяцей і кінуць малым сабакам. А яна адказала і кажа яму: так, Пане; і сабачкі пад сталом ядуць крошкі дзяцей. І сказаў ёй: з-за гэтага слова ідзі, выйшаў дэман з тваёй дачкі. І пайшоўшы ў яе дом, знайшла дзіця, пакладзенае на ложак, і дэмана выйшаўшым. І зноў, выйшаўшы з межаў Тыра і Сідона, прыйшоў да мора Галілеі праз сярэдзіну межаў Дэкапаля. І прыносяць яму глухога з парушэннем маўлення і заклікаюць яго, каб ён паклаў на яго руку. І ўзяўшы яго ад натоўпу асобна, ўкінуў пальцы свае ў вушы яго, і пляўнуўшы, дакрануўся языка яго, і паглядзеўшы ў неба, ўздыхнуў і кажа яму: эффата, што ёсць адчыніся. І адразу адчыніліся яго вушы, і развязаўся звязак языка яго, і ён гаварыў правільна. І загадаў ім, каб нікому не казалі, але колькі ён ім загадваў, тым больш яны абвяшчалі. І звышмерна яны былі здзіўленыя, кажучы: Добра ўсё Ён зрабіў, і глухіх робіць чуць, і нямых гаварыць.

8

У тыя дні зноў, калі быў вялікі натоўп і не мелі што есці, паклікаўшы Ісус вучняў сваіх кажа ім: маю спачуванне да натоўпу, бо ўжо тры дні чакаюць са мной і не маюць што есці; і калі адпушчу іх галодных у дом іхні, аслабнуць у дарозе; бо некаторыя з іх прыйшлі здалёк. І адказалі яму вучні ягоныя: Адкуль хто зможа тут накарміць гэтых хлебам у пустыні? І ён пытаў іх: колькі вы маеце хлябоў? А яны сказалі: сем. І загадаў натоўпу прыпасці на зямлі, і ўзяўшы сем хлябоў, падзякаваўшы, зламаў і даваў вучням сваім, каб паклалі, і яны паклалі натоўпу. І мелі яны некалькі маленькіх рыбак, і іх пабласлаўіўшы, сказаў падаваць таксама. Яны елі, насыціліся, і ўзялі астаткі кавалкаў — сем кошыкаў. Іх было каля чатырох тысяч, і ён адпусціў іх. І адразу ўвайшоўшы ў лодку з вучнямі сваімі, ён прыйшоў у мясціны Далмануты. І выйшлі фарысеі і пачалі спрачацца з ім, шукаючы ад яго знак з неба, спакушаючы яго. І глыбока ўздыхнуўшы ў духу сваім, ён кажа: чаму гэтае пакаленне шукае знак? Праўда кажу вам, ці будзе дадзены гэтаму пакаленню знак. І, пакінуўшы іх, ён увайшоў у лодку і адплыў зноў. І яны забыліся ўзяць хлябы, і акрамя аднаго хлеба не мелі з сабою ў лодцы. І ён загадваў ім, кажучы: Бачыце,асцерагайцеся закваскі фарысеяў і закваскі Ірада. І яны разважалі адзін з адным, кажучы, што не маюць хлябоў. І ведаючы, Ісус кажа ім: чаму вы разважаеце, што хлябоў не маеце? Яшчэ не разумееце ані не разумееце? Яшчэ маеце зацвярдзелае ваше сэрца? Маючы вочы, не бачыце, і маючы вушы, не чуеце? І вы не памятаеце? Калі я пяць хлябоў ламаў для

пяці тысяч, і колькі кошыкаў, поўных кавалкаў, вы ўзялі? Яны кажуць яму: дванаццаць. А калі сем на чатыры тысячы, колькі кошыкаў напаўненняў абломкаў вы ўзялі? А яны сказалі: сем. І казаў ім: яшчэ не разумееце? І ён прыходзіць у Віфсаіду. І прыносяць яму сляпога і просяць яго, каб ён да яго дакрануўся. І ўзяўшы руку сляпога, вывеў яго за вёску, і плюнуўшы ў вочы яго, паклаўшы рукі на яго, пытаў яго, ці бачыць ён што-небудзь. І паглядзеўшы ўверх, ён казаў: Бачу людзей, як дрэвы, што ходзяць. Тады зноў ён паклаў рукі на яго вочы і зрабіў так, каб ён паглядзеў уверх, і той адновіўся, і бачыў ясна ўсіх. І адправіў яго ў дом яго, кажучы: Ні ў вёску не ўваходзь, ні нікому не кажы ў вёсцы. І выйшаў Ісус і вучні яго ў вёскі Кесарыі Філіпавай, і ў дарозе пытаў вучняў сваіх, кажучы ім: За каго мяне лічаць людзі? Яны ж адказалі: Іаана Хрысціцеля, і іншыя — Ілію, іншыя ж — аднаго з прарокаў. І ён сам кажа ім: а вы кім мяне кажаце быць? Адказаўшы ж, Пётр кажа яму: ты ёсць Хрыстос. І папракнуў ім, каб нікому не казалі пра яго. І пачаў ён вучыць іх, што неабходна Сыну Чалавечаму шмат пацярпець і быць адкінутым старэйшынамі і першасвятарамі і кніжнікамі, і быць забітым, і пасля трох дзён уваскрэснуць; і з адкрытасцю слова ён гаварыў. І ўзяўшы яго, Пётр пачаў дакараць яго. Ён жа павярнуўся і, убачыўшы вучняў сваіх, дакарыў Пятра, кажучы: ідзі за мной, сатана, бо ты думаеш не пра Божае, а пра чалавечае. І паклікаўшы натоўп разам з вучнямі сваімі, сказаў ім: хто хоча ісці за мной, няхай адрачэцца ад сябе і возьме крыж свой, і няхай ідзе за мной. Бо хто захоча захаваць сваю

душу, той страціць яе, а хто страціць сваю ўласную душу дзеля мяне і Дабравесця, той захавае яе. Што бо прынясе карысць чалавеку, калі ён здабудзе ўвесь свет, і страціць душу сваю? ці што дасць чалавек у абмен за душу сваю? Бо хто пасаромеецца мяне і маіх слоў у гэтым распусным і грэшным пакаленні, таго і Сын Чалавечы пасаромеецца, калі прыйдзе ў славе Бацькі Свайго з святымі паслямі.

9

І казаў Ён ім: сапраўды кажу вам, што ёсць некаторыя з тут стаячых, якія не пакаштуюць смерці, пакуль не ўбачаць Царства Божае, якое прыйшло ў сіле. І праз шэсць дзён Ісус узяў з сабой Пятра і Якава і Яна і павёў іх на высокую гару асобна адных, і Ён быў пераўтвораны перад імі, і адзенне Яго стала бліскучым, вельмі белым як снег, такім, як валяльшчык на зямлі не можа так адбеліць. І з'явіўся ім Ілля з Майсеем, і яны размаўлялі з Ісусам. І адказаўшы, Пётр кажа Ісусу: Рабі, добра нам тут быць, і давай зробім тры намёты: табе адзін, і Майсею адзін, і Іллії адзін. Не бо ведаў, што кажа, бо былі спалоханыя. І сталася воблака, якая асяняла іх, і прыйшоў голас з воблака, які казаў: гэты ёсць Сын мой любімы, яго слухайце. І раптам, азірнуўшыся, яны ўжо нікога не бачылі, а толькі Ісуса з сабой. А калі яны сыходзілі з гары, ён загадаў ім, каб яны нікому не расказвалі тое, што яны бачылі, калі толькі не тады, калі Сын Чалавека з мёртвых устане. І яны захавалі гэтае слова,

абмяркоўваючы паміж сабой, што азначае ўстаць з мёртвых. І яны пыталі яго, кажучы: Чаму кніжнікі кажуць, што Ілля павінен прыйсці спачатку? Ён жа адказаў ім: Ілля сапраўды прыйдзе першым і аднавіць усё, але як напісана пра Сына Чалавечага, што Ён павінен шмат пацярпець і быць пагарджаным? Але я кажу вам, што і Ілія прыйшоў, і яны зрабілі з ім усё, што хацелі, як напісана пра яго. І, прыйшоўшы да вучняў, ўбачыў вялікі натоўп каля іх і кніжнікаў, якія спрачаліся з імі. І адразу ўвесь натоўп, убачыўшы яго, здзівіўся, і, падбягаючы, віталі яго. І запытаў кніжнікаў: Што спрачаецеся паміж сабою? І адказваючы, адзін з натоўпу сказаў: Настаўнік, я прынёс майго сына да цябе, які мае нямога духа. І дзе б яго ні ахапіла, кідае яго, і пеніцца, і скрыгоча зубамі сваімі, і сохне. І сказаў я вучням тваім, каб яго выгналі, і не змаглі. А адказаўшы яму, кажа: о пакаленне нявернае, да калі я буду з вамі? Да калі я буду церпець вас? Прыносьце яго да мяне. І яны прынеслі яго да яго. І бачачы яго, адразу дух скарчыў яго, і ён, упаўшы на зямлю, катаўся, пеніўшыся. І ён запытаў яго бацьку: колькі часу мінула з таго часу, як гэта здарылася з ім? А ён сказаў: з дзяцінства. І часта яго кідала і ў агонь, і ў воду, каб знішчыць яго, але калі што-небудзь можаш, дапамажы нам, змілаваўшыся над намі. Але Ісус сказаў яму: Гэта калі ты здольны верыць — усё магчыма таму, хто верыць. І адразу заплакаўшы, бацька дзіцяці са слязамі казаў: веру, Пане; дапамажы маёму няверству. Убачыўшы ж, што збягаецца натоўп, Ісус пагразіў нячыстаму духу, кажучы яму: Душа нямы і глухі, я табе загадваю, выйдзі з яго і больш не

ўваходзь у яго. І заплакаўшы і многа сутаргаўшы яго, выйшаў, і стаў ён як нібы мёртвы, так што многія казалі, што ён памёр. Але Ісус, узяўшы яго за руку, падняў яго, і ён устав. І калі ён увайшоў у дом, вучні яго пыталіся ў яго асобна, чаму мы не здолелі выгнаць яго. І сказаў ім: гэты род ні ў кім не можа выйсці, калі не ў малітве і посце. І адтуль выйшаўшы, яны праходзілі праз Галілею, і ён не хацеў, каб хтосьці ведаў, бо ён вучыў вучняў сваіх і казаў ім, што Сын Чалавечы аддаецца ў рукі людзей, і яны заб'юць яго, і забіты, на трэці дзень ён устане. Яны ж не разумелі слова і баяліся яго запытаць. І прыйшоў у Капернаум, і калі апынуўся ў доме, пытаў іх: што вы абмяркоўвалі паміж сабою ў дарозе? Яны ж маўчалі, бо абмяркоўвалі паміж сабой у дарозе, хто большы. І паседзеўшы, паклікаў дванаццаць і кажа ім: калі хто хоче першым быць, будзе ўсіх апошнім і ўсіх слугою. І ўзяўшы дзіця, паставіў яго ў сярэдзіне іх, і абняўшы яго, сказаў ім: хто калі аднаго з такіх дзяцей прыме на імя маё, мяне прымае; і хто калі мяне прыме, не мяне прымае, але таго, хто паслаў мяне. Адказаў яму Іаан, кажучы: Настаўнік, мы бачылі некага, хто ў імя тваё выганяў дэманаў, але ён не ідзе за намі, і мы забаранілі яму, бо ён не ідзе за намі. Але Ісус сказаў: Не спыняйце яго, бо ніхто, хто зробіць цуд у маё імя, не зможа хутка зла гаварыць пра мяне. Хто бо не супраць вас, той за вас ёсць. Бо хто напаіць вас кубкам вады ў імя маё, таму што вы Хрыстовы, праўду кажу вам, не страціць узнагароды сваёй. І хто б ні прычыніў спатыкненне аднаму з гэтых малых, якія верующь у мяне, лепш было б для яго, каб

жорнаў быў павешаны на яго шыю і ён быў кінуты ў мора. І калі спакушае цябе рука твая, адсячы яе; добра табе ёсць ушчэрбленым у жыццё ўвайсці, чым дзве рукі маючы адысці ў геену, у агонь нязгасны, дзе чарвяк іхні не паміраё і агонь не гасіцца. І калі нага твая спакушае цябе, адсячы яе; добра табе ўвайсці ў жыццё кульгавым, чым маючы дзве нозе быць кінутым у геену, у агонь нязгасны, дзе чарвяк іхні не паміраё і агонь не гасне. І калі вока тваё спакушае цябе, выкінь яго; лепей табе аднавокім увайсці ў Царства Божае, чым маючы два вочы адысці ў геену агнёвую, дзе чарвяк іх не паміраё і агонь не гасіцца. Бо кожны агнём пасоліцца, і кожная ахвяра соллю пасоліцца. Добрая соль; але калі соль бяссольнай стане, чым яе вы прыправіце? Мейце ў сабе соль і жывіце ў міры адзін з адным.

10

І адтуль, паўстаўшы, прыходзіць у межы Іудэі праз той бок Іардана, і сыходзяцца зноў натоўпы да яго, і як быў прывыклы, зноў навучаў іх. І падышоўшы, фарысеі пытаюць яго, ці дазволена мужу адпусціць жонку, выпрабоўваючы яго. Але Ён адказаў ім: Што вам загадаў Майсей? Яны ж сказалі: Дазволіў Майсей кнігу развода напісаць і адпусціць. І адказаўшы, Ісус сказаў ім: з-за жорсткасці сэрца вашага напісаў вам загад гэты; але ад пачатку стварэння мужчынам і жанчынам зрабіў іх Бог; з-за гэтага пакіне чалавек бацьку свайго і маці, і далучыцца

да жонкі сваёй, і будуць двое ў плоць адну. Так што яны больш не два, а адна плоць; што ж Бог злучыў, чалавек няхай не аддзяляе. І ў дом зноў вучні пра гэта пыталіся яго, і кажа ім: хто адпусціць жонку сваю і ажэніцца з іншай, чыніць блуд супраць яе; і калі жонка, адпусціўшы мужа, выйдзе замуж за іншага, чыніць блуд. І прыносілі яму дзяцей, каб ён іх дакрануўся; а вучні ганілі тых, хто прыносіў. Убачыўшы ж, Ісус абурыўся і сказаў ім: пакіньце дзецям прыходзіць да мяне, і не перашкаджайце ім, бо такіх ёсць Царства Божае. Праўдзіва кажу вам, хто не прыме Царства Божага як дзіця, не ўвойдзе ў яго. І абняўшы іх, ён благаслаўляў, кладучы рукі на іх. І калі ён выходзіў у дарогу, падбег адзін і, пакланіўшыся яму, пытаў яго: Настаўнік добры, што мне зрабіць, каб атрымаць у спадчыну жыццё вечнае? А Ісус сказаў яму: чаму ты мяне называеш добрым? Ніхто не добры, акрамя аднаго Бога. Ты ведаеш запаведзі: не чыні блуд, не забівай, не крадзі, не сведчы ілжыва, не абкрадвай, шануй бацьку твайго і маці. А ён, адказаўшы, сказаў яму: Настаўнік, усё гэта я захоўваў з маёй юнасці. А Ісус, паглядзеўшы на яго, палюбіў яго і сказаў яму: аднаго табе не хапае. Калі хочаш быць дасканалым, ідзі, прадай усё, што маеш, і аддай бедным, і будзеш мець скарб на небе, і прыходзь, ідзі за мной, узяўшы крыж свой. Ён жа пахмурнеў ад гэтых слоў і адышоў смуткуючы, бо меў шмат маёмасці. І азіраўшыся, Ісус кажа вучням сваім: як цяжка тым, хто мае грошы, увайсці ў Царства Божае! А вучні дзівіліся словам яго. А Ісус зноў, адказаўшы, кажа ім: Дзеці, як цяжка тым, хто давярае

грошам, увайсці ў Царства Божае! Лягчэй вярблюду праз вушка іголкі прайсці, чым багатаму ўвайсці ў Царства Божае. Яны ж празмерна здзіўляліся, кажучы паміж сабой: І хто ж можа быць выратаваны? Паглядзеўшы на іх, Ісус кажа: Сярод людзей гэта немагчыма, але не ў Бога, бо ўсё магчыма ў Бога. Пачаў Пётр казаць яму: Вось мы пакінулі ўсё і паследавалі за табой. Адказаўшы ж, Ісус сказаў: сапраўды кажу вам, няма нікога, хто пакінуў дом ці братоў ці сясцёр ці бацьку ці маці ці жонку ці дзяцей ці палі дзеля мяне і дзеля дабрай навіны, каб не атрымаў стакроць цяпер у гэтым часе дамоў і братоў і сясцёр і бацьку і маці і дзяцей і палёў з перасследаваннямі, і ў веку будучым жыццё вечнае. Многія ж будуць першымі апошнімі, і апошнія — першымі. Яны былі на дарозе, ідучы ўверх у Іерусалім, і Ісус ішоў наперадзе іх, і яны здзіўляліся, а тыя, хто ішоў следам, баяліся. І ўзяўшы зноў дванаццаць, ён пачаў ім гаварыць тое, што мае здарыцца з ім, што вось мы ідзём уверх у Іерусалім, і Сын Чалавека будзе выдадзены першасвятарам і кніжнікам, і яны асудзяць яго на смерць, і яны выдадуць яго народам, і яны будуць здзекавацца з яго, і яны будуць бічаваць яго, і яны будуць плявацць на яго, і яны заб'юць яго, і на трэці дзень ён уваскрэсне. І падыходзяць да яго Якаў і Іаан, сыны Завядзея, кажучы: Настаўнік, мы хочам, каб што б мы ні папрасілі, ты зрабіў нам. Ён жа сказаў ім: Што хочаце, каб я зрабіў для вас? Яны ж сказалі яму: дай нам, каб адзін справа ад цябе і адзін злева ад цябе мы маглі сесці ў славе тваёй. А Ісус сказаў ім: не ведаеце, чаго просіце. Ці здольныя вы піць кубак, які я п'ю, і

хрышчэннем, якім я хрышчуся, быць ахрышчанымі? А яны сказалі яму: мы можам. А Ісус сказаў ім: кубак, які я п'ю, вы будзеце піць, і хрышчэнне, якім я хрышчуся, вы будзеце хрышчаны; а сядзець справа ад мяне і злева не маё даць, але тым, каму гэта падрыхтавана. І калі дзесяць паслухалі, яны пачалі абураццаца з-за Якава і Іаана. А Ісус, паклікаўшы іх, кажа ім: вы ведаеце, што тыя, якія здаюцца кіраваць народамі, панаваюць над імі, і вялікія іхнія ўладарствуюць над імі; не так жа будзе сярод вас, але хто калі пажадае стаць вялікім сярод вас, будзе вашым слугам, і хто калі пажадае з вас стаць першым, будзе ўсіх рабом; і бо сын чалавека не прыйшоў, каб быць паслужаным, але каб паслужыць, і даць душу сваю выкупам замест многіх. І яны прыходзяць у Ерыхон. І калі ён выходзіў з Ерыхона і вучні яго і натоўп значны, сын Цімея Варцімей, слепы, сядзеў каля дарогі, прасячы. І пачуўшы, што гэта Ісус Назарэянін, пачаў крычаць і казаць: Сыне Давідаў, Ісусе, зьлітуйся нада мной. І шматлікія яго папракалі, каб ён маўчаў, але ён яшчэ больш крычаў: Сыне Давідаў, зьлітуйся нада мной! І Ісус, стаяўшы, сказаў: Паклічце яго. І яны клічуць сляпога, кажучы яму: Мужайся, устань, Ён кліча цябе. Ён жа, адкінуўшы адзенне сваё і ўстаўшы, прыйшоў да Ісуса. І адказаўшы, кажа яму Ісус: што ты хочаш, каб я табе зрабіў? А сляпы сказаў яму: Рабуні, каб я зноў мог бачыць. І Ісус сказаў яму: ідзі, вера твая выратавала цябе. І адразу ён прагледзеў і ішоў за Ісусам дарогаю.

11

І калі яны набліжаюцца да Іерусаліма, да Віфагіі і Віфаніі, да гары алівавых дрэў, ён пасылае двух з вучняў яго і кажа ім: ідзіце ў вёску, якая супраць вас, і адразу ўваходзячы ў яе вы знойдзеце асля прывязанага, на якога ніхто з людзей не сядзеў; развязаўшы яго, прывядзіце. І калі хто-небудзь вам скажа: Што вы гэта робіце? Скажыце, што Пан мае ў ім патрэбу, і ён адразу пашле яго зноў сюды. Яны пайшлі прэч, але знайшлі жарабя, прывязанае да дзвярэй звонку на вуліцы, і развязалі яго. І некаторыя з тых, хто стаяў там, казалі ім: Што вы робіце, адвязваючы жарабя? Яны ж сказалі ім, як загадаў Ісус, і пакінулі іх. І яны прывялі жарабя да Ісуса, і паклалі на яго свае адзенні, і ён сеў на яго. Многія ж расцілалі свае адзенні на дарогу, а іншыя сякалі лісцяныя галіны з дрэў і расцілалі на дарогу. І тыя, хто ішоў наперадзе, і тыя, хто ішоў следам, крычалі, кажучы: Асана! Дабраславёны Той, Хто прыходзіць у імя Госпада! Дабраславёнае царство, якое надыходзіць ў імя Госпада, бацькі нашага Давіда, асана ў найвышэйшых. І ўвайшоў у Іерусалім Ісус і ў храм, і агледзеўшы ўсё, калі ўжо быў вечар, выйшаў у Віфанію з дванаццацю. І на наступны дзень, калі яны выйшлі з Віфаніі, ён быў галодны; і ўбачыўшы смакоўніцу здалёк, якая мела лісце, ён прыйшоў, ці не знойдзе што ў ёй; і прыйшоўшы да яе, нічога не знайшоў, акрамя лісця; бо не быў час смокваў. І адказаўшы, сказаў ёй: хай больш ніхто ніколі не есць з цябе

плоду. І яго вучні чулі. І яны прыходзяць зноў у Іерусалім, і ўвайшоўшы Ісус у храм пачаў выганяць тых, хто прадаваў і тых, хто купляў у храме, і сталы менавал і крэслы тых, хто прадаваў галубоў, ён паваліў, і не дазваляў, каб хтосьці пранёс посуд праз храм, і ён вучыў, кажучы ім: ці не напісана, што дом мой дом малітвы будзе названы ўсім народам? А вы ж яго зрабілі пячорай разбойнікаў. І пачулі кніжнікі, і фарысеі, і першасвятары, і шукалі, як яго знішчыць, бо баяліся яго, таму што ўвесь натоўп быў здзіўлены яго навучаннем. І калі стала позна, ён выходзіў за горад. І праходзячы раніцай, яны ўбачылі фігавае дрэва засохлае ад каранёў. І ўспомніўшы, Пётр кажа яму: Рабі, глядзі — фігавае дрэва, якое ты праклінаў, засохла. І адказваючы, Ісус кажа ім: Маеце веру ў Бога. Сапраўды кажу вам, што хто скажа гары гэтай: узнімайся і кідайся ў мора, і не засумняецца ў сэрцы сваім, але паверыць, што тое, што ён кажа, здзяйсняецца, будзе яму тое, што ён скажа. Таму кажу вам: усё, што б ні прасілі ў малітве, верце, што атрымліваеце, і будзе вам. І калі вы стаіце, малячыся, адпускайце, калі што маеце супраць некага, каб і Бацька ваш, які ў нябёсах, адпусціў вам правіны вашыя. Калі ж вы не адпускаеце, то і Бацька ваш не адпусціць правін вашых. І яны прыходзяць зноў у Іерусалім, і калі ён хадзіў у храме, прыходзяць да яго першасвятары і кніжнікі і старэйшыны і кажуць яму: якой уладай ты робіш гэта? Ці хто табе даў гэтую ўладу, каб ты гэта рабіў? А Ісус, адказваючы, сказаў ім: Запытаю вас і я адно слова, і адкажыце мне, і скажу вам, якой уладай я раблю гэта. Хрышчэнне Яна было з неба ці з

людзей? Адкажыце мне. І яны разважалі паміж сабой, кажучы: калі скажам — з неба, ён скажа: чаму ж вы не паверылі яму? Але скажам, ад людзей? Яны баяліся народу, бо ўсе лічылі Яна прарокам. І адказаўшы, кажуць Ісусу: не ведаем. І Ісус, адказаўшы, кажа ім: ні я не кажу вам, якой уладай гэта раблю.

12

І пачаў ім у прытчах казаць: вінаграднік пасадзіў чалавек і паставіў вакол агароджу, і выкапаў давільню, і пабудаваў вежу, і аддаў яго ў арэнду земляробам, і адыехаў. І паслаў да гаспадароў у свой час раба, каб ад гаспадароў узяў з пладу вінаградніка. І, узяўшы яго, пабілі і адправілі ні з чым. І зноў паслаў да іх іншага раба, і таго, пабіўшы каменнямі, паранілі ў галаву і адправілі пагардзелым. І зноў іншага паслаў, і таго забілі, і многіх іншых, адных біючы, а другіх забіваючы. Яшчэ маючы аднаго сына, любімага свайго, паслаў і яго апошнім да іх, кажучы, што пастыдзяцца сына майго. Тыя ж фермеры, убачыўшы яго, які ідзе, сказалі паміж сабой: Гэты ёсць спадчыннік. Ідзіце, забіём яго, і нашай будзе спадчына. І ўзяўшы, забілі яго і выкінулі яго за межы вінаградніка. Што ж зробіць гаспадар вінаградніка? Ён прыйдзе і знішчыць гэтых вінаградароў, і аддасць вінаграднік іншым. Нават гэтага пісання вы не чыталі: камень, які адкінулі будаўнікі, гэты стаў галавою кута; ад Госпада стала гэта, і ёсць дзіўнай у вачах нашых? І

яны шукалі схапіць яго, і яны баяліся натоўпу; бо яны ведалі, што ён сказаў прытчу да іх. І пакінуўшы яго, яны адышлі. І пасылаюць да яго некаторых з фарысеяў і іродыянаў, каб злавіць яго словам. А яны, прыйшоўшы, кажуць яму: настаўнік, мы ведаем, што ты праўдзівы і табе не важна ні пра каго; бо ты не глядзіш на твар людзей, але ў праўдзе шляху Божаму навучаеш. Яны сказалі таму нам: ці дазволена даць падатак Цэзару, ці не? Давайце дамо ці не дамо? А ён, ведаючы іх крывадушнасць, сказаў ім: навошта вы мяне спакушаеце? Прынясіце мне дынарый, каб я ўбачыў. А яны прынеслі. І кажа ім: чый гэты выява і надпіс? А яны сказалі: Цэзара. І адказваючы, Ісус сказаў ім: аддайце тое, што належыць Кесару, Кесару, і тое, што належыць Богу, Богу. І дзівіліся яму. І прыходзяць садукеі да яго, якія кажуць, што ўваскрасення не існуе, і пыталі яго, кажучы: настаўнік, Майсей напісаў нам, што калі чыйсьці брат памрэ і пакіне жонку, і дзяцей не пакіне, каб узяў брат яго жонку яго і ўзняў насенне брату яго. Такім чынам, было сямёра братоў. І першы ўзяў жонку, і паміраючы, не пакінуў насення. І другі ўзяў яе, і памёр, і нават ён не пакінуў насення. І трэці падобна ж. І ўзялі яе тыя сем, і не пакінулі насення. Апошняй з усіх памерла і жанчына. У тым уваскрасенні, калі яны ўваскрэснуць, чыёй з іх яна будзе жонкай? Бо сямёра мелі яе за жонку. І адказаўшы, Ісус сказаў ім: ці не таму памыляецеся, што не ведаеце пісанняў ані сілы Божай? Калі бо ўстануць з мёртвых, ні жэняцца, ні выдаюцца замуж, але будуць як пасланцы ў нябёсах. А аб мёртвых, што яны ўзнімаюцца, хіба не чыталі вы ў кнізе

Майсея, пры куста, як сказаў яму Бог, кажучы: я Бог Абрагама і Бог Ісаака і Бог Якава? Бог не ёсць Богам мёртвых, але жывых, таму вы моцна памыляецеся. І падышоўшы адзін з кніжнікаў, пачуўшы, як яны спрачаюцца, убачыўшы, што добра ім адказаў, спытаў яго: якая ёсць першая з усіх запаведзь? А Ісус адказаў яму, што першая з усіх запаведзь: слухай, Ізраіль, Гасподзь Бог наш Гасподзь адзін ёсць; і будзеш любіць Госпада Бога твайго з усяго сэрца твайго і з усёй душы тваёй і з усяго розуму твайго і з усёй сілы тваёй. Гэта першая запаведзь. І другая падобная гэтай: палюбіш блізкага твайго як сябе самога. Большай за гэтыя іншай запаведзі няма. І сказаў яму кніжнік: добра, настаўнік, на праўдзе сказаў ты, што адзін ёсць і няма іншага акрамя яго; і любіць яго з усяго сэрца і з усяго разумення і з усёй душы і з усёй сілы, і любіць блізкага як сябе больш ёсць за ўсе цэласпаленні і ахвяраванні. І Ісус, бачачы, што разумна адказаў, сказаў яму: Не далёка ты ад Царства Божага. І ніхто больш не адважваўся яго пытаць. І адказваючы, Ісус казаў, навучаючы ў храме: Як кажуць кніжнікі, што Хрыстос ёсць сын Давіда? Сам бо Давід сказаў у Духу Святым: Кажа Гасподзь Гасподу майму: сядзі па правую руку ад мяне, пакуль не пакладу ворагаў тваіх падножжам ног тваіх. Сам жа Давід называе яго Госпадам; і адкуль ён яго сын? І вялікі натоўп слухаў яго ахвотна. І казаў ён ім у сваім навучанні: сцеражыцеся ад кніжнікаў, якія жадаюць хадзіць у адзеннях і прывітанняў на рынках, і першых месцаў на сходах, і першых месцаў на вячэрах. тыя, што паядаюць

дамы ўдоў і пад прэтэкстам доўга моляцца, гэтыя атрымаюць большы суд І паседзеўшы, Ісус насупраць скарбніцы назіраў, як натоўп кідае бронзу ў скарбніцу. І многія багатыя кідалі шмат, і прыйшла адна бедная ўдава і кінула дзве дробныя манеты, што складае квадрант. І паклікаўшы вучняў сваіх, сказаў ім: сапраўды кажу вам, што ўдава бедная гэтая больш за ўсіх кінула з тых, якія кідаюць у скарбніцу; бо ўсе з лішку свайго кінулі, гэтая ж з недахопу свайго ўсё, колькі мела, кінула, увесь прыжытак свой.

13

І калі ён выходзіў з храма, адзін з яго вучняў сказаў яму: Настаўнік, глядзі, якія камяні і якія будынкі! І Ісус, адказаўшы, сказаў яму: Ты бачыш гэтыя вялікія будынкі? Не будзе пакінуты тут камень на камені, які не будзе разбураны. І калі ён сядзеў на гары алівавых дрэў насупраць храма, пыталі яго асабіста Пётр і Якаў і Ян і Андрэй: скажы нам, калі гэта будзе, і што знак, калі ўсё гэта будзе завяршацца? Але Ісус, адказваючы, пачаў гаварыць ім: Глядзіце, каб ніхто не зблудзіў вас. Бо многія прыйдуць ад майго імя, кажучы, што гэта я, і многіх зведуць. Калі ж вы пачуеце пра войны і чуткі пра войны, не трывожцеся, бо гэта павінна адбыцца, але гэта яшчэ не канец. Бо ўстане народ на народ і царства на царства, і будуць землятрусы ў розных месцах, і будуць голады і трывогі. Гэта пачатак

пакут нараджэння. Але вы глядзіце на сябе самі. Бо яны аддадуць вас у рады, і ў іхніх сходах вы будзеце біты, і перад правіцелямі і каралямі вы будзеце паставлены з-за мяне ў сведчанне ім. І ва ўсе народы неабходна спачатку быць абвешчанай добрай навіне. Калі ж яны павядуць вас, перадаючы, не турбуйцеся загадзя, што вы будзеце гаварыць, і не практыкуйцеся, але што калі будзе дадзена вам у тую гадзіну, тое і гаворыце, бо не вы ёсць тыя, хто гаворыць, але Дух Святы. Выдасць жа брат брата на смерць, і бацька дзіця, і паўстануць дзеці на бацькоў і забіюць іх. І будзеце ненавідзімыя ўсімі з-за імя маё, але той, хто вытрывае да канца, будзе выратаваны. Калі ж вы ўбачыце агіду спустошання, сказанае Данііламі прарокам, стаячую дзе не трэба — той, хто чытае, хай зразумее — тады тыя, хто ў Іудэі, хай уцякаюць у горы, а той, хто на даху, хай не сыходзіць у дом і не ўваходзіць узяць штосьці з дома свайго, і той, хто ў полі, хай не вяртаецца назад узяць адзенне сваё. Гора ж тым, што маюць у ўлонне, і тым, што кормяць, у тыя дні. Маліцеся ж, каб ваша ўцёкі не адбылася зімою. Бо будуць дні тыя пакутай, якой не было такой ад пачатку стварэння, якое стварыў Бог, да цяпер, і не будзе. І калі б не скараціў Гасподзь дні, не была б уратавана ўсякая плоць, але дзеля выбраных, якіх Ён выбраў, скараціў дні. І тады, калі хто-небудзь вам скажа: Вось тут Хрыстос ці Вось там, — не верце. Бо ўзнікнуць ілжэхрысты і ілжэпрарокі, і дадуць знакі і цуды, каб звесці з дарогі, калі магчыма, і выбраных. А вы глядзіце, вось я наперад сказаў вам усё. Але ў тыя дні, пасля таго ўціску, сонца будзе зацемнена, і месяц

не дасць свайго святла, і зоркі будуць падаць з неба, і сілы ў нябёсах будуць пахіснуты. І тады яны ўбачаць Сына Чалавечага, які прыходзіць у воблаках з вялікай сілай і славай. І тады ён пашле сваіх паслоў і збярэ сваіх выбраных з чатырох ветраў, ад канца зямлі да канца неба. А ад фігавага дрэва навучыцеся прытчы. Калі яе галіна ўжо становіцца мяккай і выпускае лісце, ведаеце, што лета блізка; так і вы, калі бачыце, што гэта адбываецца, ведаеце, што ён блізка, пры дзвярах. Сапраўды кажу вам, што не мінае гэта пакаленне, пакуль усё гэта не здзейсніцца. Неба і зямля мінуць, але мае словы ніколі не мінуць. Аб тым дні ці тую гадзіну ніхто не ведае — ні пасланцы на небе, ні сын, толькі бацька. Глядзіце, будзьце пільныя і маліцеся, бо не ведаеце, калі настане той час. Як чалавек, які адправіўся ў падарожжа, пакінуў свой дом і даў сваім рабам уладу, і кожнаму сваю працу, і дзвернікові загадаў, каб ён сцярог. Будзьце пільныя таму; бо вы не ведаеце, калі гаспадар дома прыходзіць, позна ці поўначы, ці пеўнявага спеву, ці раніцай; каб прыйшоўшы раптоўна, ён не знайшоў вас сплячымі. А тое, што вам кажу, усім кажу: будзьце пільныя.

14

Была ж Пасха і свята бесквасных хлебаў праз два дні. І шукалі першасвятары і кніжнікі, як яго, схапіўшы падступам, забіць. Яны казалі: Але не падчас свята, каб не ўзнік хаос сярод народу. І калі ён быў у Віфаніі ў доме

Сімона пракажонага, калі ён ляжаў, прыйшла жанчына, якая мела алебастравы пасуд з мірам з чыстага дарагога нарду, і, разбіўшы алебастравы пасуд, выліла яго на яго галаву. Былі ж некаторыя, якія абураліся, кажучы паміж сабой: Навошта адбылося гэтае марнаванне міра? Бо гэтая мірана магла быць прададзена больш чым за трыста дэнарыяў і аддадзена беднякам, і яны ганілі яе. А Ісус сказаў: пакіньце яе; чаму вы прычыняеце ёй клопаты? Добрую справу зрабіла ў мне. Заўсёды бо беднякоў маеце з сабою, і калі хочаце, можаце ім дабро чыніць, мяне ж не заўсёды маеце. Што мела, тое яна зрабіла, папярэдзіла памазаць маё цела для пахавання. Праўдзіва кажу вам: дзе б ні абвяшчалася гэтая добрая навіна ў цэлым свеце, і тое, што зрабіла гэтая, будзе сказана ў памяць аб ёй. І Юда Іскарыёт, адзін з дванаццаці, адышоў да першасвятароў, каб аддаць Яго ім. Яны ж, пачуўшы, узрадаваліся і абяцалі даць яму срэбра, і ён шукаў, як бы спрыяльна выдаць яго. І ў першы дзень прасных хлебаў, калі ахвяравалі Пасху, кажуць яму вучні яго: дзе ты хочаш, каб мы, адышоўшы, падрыхтавалі табе есці Пасху? І ён пасылае двух з вучняў яго і кажа ім: ідзіце ў горад, і сустрэне вам чалавек, які нясе глячаны збан вады; ідзіце за ім, і дзе б ён ні ўвайшоў, скажыце гаспадару дома, што настаўнік кажа: дзе ёсць мой пакой, дзе я буду есці Пасху з маімі вучнямі? І ён вам пакажа вялікую верхнюю пакой, убраную і гатовую; там падрыхтуйце нам. І выйшлі вучні яго, і прыйшлі ў горад, і знайшлі, як Ён сказаў ім, і падрыхтавалі Пасху. І калі надышоў вечар, ён прыходзіць з дванаццаццю; і калі яны

ляжалі і елі, сказаў Ісус: сапраўды кажу вам, што адзін з вас здрадзіць мяне, той, хто есць са мной. І яны пачалі засмучацца і казаць яму адзін за адным: ці не я? І іншы: ці ж не я? Але Ён, адказаўшы, сказаў ім: адзін з дванаццаці, той, хто апускае са Мной у міску. Сын Чалавечы ідзе, як напісана пра яго, але гора таму чалавеку, праз якога Сын Чалавечы здаецца; добра было б яму, калі б не нарадзіўся той чалавек. І калі яны елі, Ісус узяў хлеб, дабраславіў, зламаў і даў ім, і сказаў: вазьміце, ежте, гэта ёсць цела маё. І, узяўшы кубак, падзякаваўшы, даў ім, і ўсе выпілі з яго. І сказаў ім: Гэта ёсць кроў мая новага запавету, якая выліваецца за многіх. Сапраўды кажу вам, што больш не буду піць з плода вінаграднай лазы да таго дня, калі буду піць яго новым у Царстве Божым. І паспяваўшы гімн, яны выйшлі на гару алівак. І кажа ім Ісус, што ўсе спакусіцеся на мне ў гэтую ноч, таму што напісана: удару пастуха, і расыплюцца авечкі; але пасля ўваскрэсення майго папярэджу вас у Галілею. А Пётр сказаў яму: Нават калі ўсе адступяцца, я не адступлюся. І кажа яму Ісус: Сапраўды кажу табе, што ты сёння ў гэтую ноч, перш чым певень двойчы прапяе, тройчы адрачэшся ад мяне. А Пётр яшчэ больш казаў: калі мне трэба памерці разам з табой, не адракуся цябе. Падобна ж і ўсе казалі. І прыходзяць яны ў месца, якому імя Гефсіманія, і кажа ён вучням сваім: сядзіце тут, пакуль я памалюся. І ён узяў з сабою Пятра і Якава і Яна, і пачаў вельмі трывожыцца і смуціцца і казаць ім: вельмі засмучаная душа мая да смерці; застаньцеся тут і чувайце. І пайшоўшы наперад крыху, ён упаў на твар на

зямлю, і маліўся, каб, калі магчыма, прайшла ад яго гадзіна, і казаў: абба, бацька, усё магчыма табе; адвядзі кубак гэты ад мяне; але не што я хачу, але што ты. І прыходзіць і знаходзіць іх сплячымі, і кажа Пятру: Сімон, ты спіш? Не змаглі адну гадзіну пабудзець? Трымайце варту і маліцеся, каб не ўвайсці ў спакусу: дух сапраўды ахвотны, але цела слабае. І зноў, адышоўшы, ён памаліўся, сказаўшы тыя ж словы. І вярнуўшыся, знайшоў іх зноў спячымі, бо вочы іхныя былі прыціснутыя, і не ведалі, што адказаць яму. І прыходзіць трэці раз і кажа ім: спіце астатняе і адпачывайце; дастаткова; прыйшла гадзіна; вось аддаецца Сын Чалавечы ў рукі грэшнікаў; устаньце, пойдзем; вось той, хто аддае мяне, наблізіўся. І адразу, калі ён яшчэ гаварыў, прыходзіць Юда Іскарыёт, адзін з дванаццаці, і з ім вялікі натоўп з мячамі і кіямі, пасланы ад першасвятароў, і кніжнікаў, і старэйшын. Але той, хто здаваў яго, даў ім знак, кажучы: каго я пацалую, гэта ён, схапіце яго і адвядзіце бяспечна. І прыйшоўшы, неадкладна падышоў да яго і кажа: Радуйся, рабі, — і пацалаваў яго. Яны ж паклалі на яго свае рукі і схапілі яго. Адзін з тых, хто стаяў паблізу, выхапіў меч, ударыў раба першасвятара і адсёк яму вуха. І адказаўшы, Ісус сказаў ім: як на разбойніка выйшлі вы з мячамі і палкамі, каб схапіць мяне; кожны дзень быў я ў храме з вамі, навучаючы, і не схапілі вы мяне. Але каб выканаліся Пісанні. І ўсе, пакінуўшы яго, уцяклі. І адзін юнак ішоў за ім, апрануты палатном на голае цела, і юнакі схапілі яго. А ён, пакінуўшы палатно, голы ўцёк ад іх. І адвялі яны Ісуса да першасвятара, і сышліся да

яго ўсе першасвятары, і старэйшыны, і кніжнікі. І Пётр здалёк ішоў за ім аж да двара першасвятара, і сядзеў разам з служкамі, і грэўся каля агню. А вышэйшыя святары і ўвесь савет шукалі супраць Ісуса сведчанне, каб забіць яго, і не знаходзілі; бо многія лжэсведчылі супраць яго, і роўных сведчанняў не было. І некаторыя, устаўшы, лжэсведчылі супраць яго, кажучы: Мы чулі, як ён казаў, што я разбуру храм гэты рукатворны і праз тры дні іншы нерукатворны пабудую. І нават так сведчанні іх не былі роўнымі. І паўстаўшы, першасвятар увайшоў у сярэдзіну і пытаў Ісуса, кажучы: не адказваеш нічога? Што гэтыя супраць цябе сведчаць? А ён маўчаў і нічога не адказваў. Зноў першасвятар пытаў яго і кажа яму: ці ты ёсць Хрыстос, сын Дабраславёнага? А Ісус сказаў: Я ёсць, і вы ўбачыце Сына Чалавечага, які сядзіць па правую руку ад сілы і прыходзіць на воблаках нябесных. А вялікі сьвятар, разадраўшы адзежу сваю, кажа: што яшчэ патрэбу маем сьведкаў? Вы чулі цалкам богахульства; што вам здаецца? А ўсе асудзілі яго як вінаватага смерці. І пачалі некаторыя пляваць на яго і пакрываць твар яго і біць кулакамі яго і казаць яму: прарочы нам, хто ёсць той, хто ударыў цябе. І слугі ўдарылі яго па твары. І калі Пётр быў унізе ў двары, прыходзіць адна з служанак першасвятара, і ўбачыўшы Пётра, які грэўся, паглядзеўшы на яго, кажа: і ты з Ісусам Назарэянінам быў. А ён адмовіўся, кажучы: не ведаю і нават не разумею, што ты кажаш. І ён выйшаў вонкі ў двор, і певень закукарэкаў. І служанка, убачыўшы яго зноў, пачала гаварыць тым, хто стаяў, што гэты з іх. Але ён зноў

адмаўляўся. І пасля малога зноў тыя, хто стаяў побач, казалі Пятру: сапраўды ты з іх; бо ты галілеянін і гаворка твая падобная. А ён пачаў праклінаць і клясціся, што не ведаю гэтага чалавека, пра якога вы кажаце. І ўдругі певень заспяваў. І ўспомніў Пётр слова, якое сказаў яму Ісус, што перад тым, як певень прагаласіць двойчы, адрачэшся мяне тройчы, і, кінуўшыся, плакаў.

15

І адразу ўранку першасвятары разам са старэйшынамі і кніжнікамі, і ўвесь сінедрыён, зрабіўшы раду, звязаўшы Ісуса, панеслі і перадалі Пілату. І запытаў яго Пілат: ты цар Іудэяў? А адказаўшы, сказаў яму: Ты кажаш. І абвінавачвалі яго вышэйшыя святары ў многім, ён жа нічога не адказваў. А Пілат зноў пытаў яго, кажучы: ты нічога не адказваеш? Глядзі, колькі супраць цябе сведчаць. Але Ісус ужо нічога не адказаў, так што Пілат дзівіўся. Паводле свята ён адпускаў ім аднаго вязня, якога яны прасілі. Быў жа той, хто званы Вараввa, звязаны разам з паўстанцамі, якія ў паўстанні забойство здзейснілі. І натоўп, ускрыкнуўшы, пачаў прасіць, як заўсёды рабіў ім. А Пілат адказаў ім, кажучы: Хочаце, я адпушчу вам цара Іудэяў? Ён ведаў, бо з-за зайздрасці перадалі яго першасвятары. Але галоўныя святары ўзбударажылі натоўп, каб ён хутчэй адпусціў ім Вараву. А Пілат, адказваючы зноў, сказаў ім: што ж вы хочаце, каб я зрабіў з тым, каго вы называеце царом

Іудэйскім? Тыя ж зноў крыкнулі: Укрыжуй яго! А Пілат казаў ім: што ж бо ён зрабіў злога? А яны яшчэ больш крычалі: укрыжуй яго! А Пілат, жадаючы задаволіць натоўп, адпусціў ім Вараву і аддаў Ісуса, высекшы яго, каб ён быў укрыжаваны. А салдаты адвялі яго ўнутр двара, які ёсць прэторый, і склікалі усю когорту, і адзелі яго ў пурпур і паклалі вакол яго, сплёўшы тэрністы вянец, і пачалі вітацца з ім. Радуйся, цар іудзеяў! І яны білі яго па галаве трысцінай і плявалі на яго, і, становячыся на каленні, пакланяліся яму. І калі яны насміхаліся з яго, яны здзёрлі з яго пурпур і апранулі яго ў свае адзежы, і вывадзяць яго, каб распяць яго. І прымушаюць некаега Сімона Кірэнейца, які праходзіў міма, ідучы з поля, бацьку Аляксандра і Руфа, каб ён узяў крыж яго. І нясуць яго на месца Галгофа, што ў перакладзе азначае месца чэрапа. І давалі яму піць віно, змяшанае з міррай, але ён не ўзяў. І ўкрыжаваўшы яго, яны дзеляць адзенне яго, кідаючы жэрабя на іх, хто што возьме. Была ж гадзіна трэцяя, і яны ўкрыжавалі яго. І быў надпіс яго віны напісаны: Цар Іудэяў. І разам з ім распінаюць двух разбойнікаў, аднаго справа і аднаго злева ад яго. І збылося Пісанне, якое кажа: і з беззаконнікамі залічаны быў. І тыя, хто праходзіў міма, блюзнілі яго, хістаючы свае галовы і кажучы: гора, той, хто разбурае храм і ў тры дні будуе, выратуй сябе і сыдзі з крыжа. Падобна ж і вялікія сьвятары, насміхаючыся адзін да аднаго з кніжнікамі, казалі: іншых ён выратаваў, сябе не можа выратаваць. Хрыстос, цар Ізраіля, няхай зыдзе зараз з крыжа, каб мы ўбачылі і паверылі яму. І тыя, хто быў разам з ім распяты, ганьбілі

яго. Калі адбылася шостая гадзіна, цемра стала на ўсёй зямлі да дзевятай гадзіны; і ў дзевятую гадзіну Ісус закрычаў моцным голасам, кажучы: Элоі, Элоі, лема сабахтані? Што перакладаецца: Божа мой, Божа мой, чаму Ты мяне пакінуў? І некаторыя з тых, што стаялі паблізу, пачуўшы, казалі: Вось, Ён Іллю клікае. Пабег адзін, напоўніў губку воцатам, паклаў на трыснягу і даваў яму піць, кажучы: дазвольце, пабачым, ці прыйдзе Ілля зняць яго. А Ісус, выпусціўшы моцны крык, выдыхнуў апошні раз. І заслона храма разарвалася надвое зверху да ўнізу. Убачыўшы гэта, сотнік, які стаяў насупраць яго, што ён так крыкнуў і выдыхнуў апошні раз, сказаў: Сапраўды, гэты чалавек быў Сынам Божым. Былі і жанчыны, якія назіралі здалёку, сярод якіх была і Марыя Магдалена, і Марыя, маці Якуба малога і Іосі, і Саломія, якія, калі ён быў у Галілеі, ішлі за ім і служылі яму, і многія іншыя, якія прыйшлі разам з ім у Іерусалім. І ўжо калі надышоў вечар, паколькі была падрыхтоўка, што ёсць дзень перад суботай, прыйшоў Іосіф з Арымафеі, паважаны раднік, які і сам чакаў Царства Божага, адважыўся і ўвайшоў да Пілата, і папрасіў цела Ісуса. А Пілат здзівіўся, ці ўжо памёр, і, паклікаўшы кентурыёна, спытаў яго, ці даўно памёр; і, даведаўшыся ад кентурыёна, падараваў цела Іосіфу. І купіўшы палатно і зняўшы яго, абгарнуў палатном і паклаў яго ў магіле, якая была выцесаная з скалы, і прыкаціў камень на дзверы магілы. А Марыя Магдалена і Марыя Іосі бачылі, дзе ён памяшчаўся.

16

І калі мінула субота, Марыя Магдаліна і Марыя, маці Якава, і Саломія купілі пахошчы, каб прыйсці і памазаць яго. І вельмі рана ў першы дзень тыдня яны прыходзяць да магілы, калі ўзышло сонца. І казалі да сябе: Хто адкаціць нам камень ад дзвярэй магілы? І паглядзеўшы ўверх, яны бачаць, што камень адкачаны, бо быў ён вельмі вялікі. І ўвайшоўшы ў магілу, яны ўбачылі юнака, які сядзеў справа, апранутага ў белую вопратку, і яны былі вельмі здзіўлены. Але ён кажа ім: Не трывожцеся, вы шукаеце Ісуса Назарэяніна, распятага. Ён быў узняты, яго няма тут. Глядзіце — месца, дзе паклалі яго. Але ідзіце, скажыце вучням яго і Пятру, што ён ідзе наперад вас у Галілею, там яго ўбачыце, як сказаў вам. І выйшаўшы, яны ўцяклі ад магілы, бо іх ахапілі дрыжанне і страх, і нікому нічога не сказалі, таму што баяліся. Уваскрэснуўшы ж раніцай у першы дзень суботы, Ён з'явіўся спачатку Марыі Магдалінцы, з якой выгнаў сем дэманаў. Тая пайшла і паведаміла тым, хто быў з ім, якія жалавалі і плакалі. І тыя, паслухаўшы, што ён жыве і быў бачаны ёю, не паверылі. Пасля гэтага ён з'явіўся ў іншым выглядзе двум з іх, калі яны ішлі ў поле. І тыя, адышоўшы, паведамілі астатнім, але ім яны не паверылі. Пазней ён з'явіўся адзінаццаці, калі яны ляжалі, і дакараў ім за іх нявер'е і цвёрдасць сэрца, таму што яны не паверылі тым, хто бачыў яго ўваскрэслага. І сказаў ім: пайшоўшы ў увесь свет, абвясціце добрую

навіну ўсяму стварэнню. Той, хто паверыў і быў ахрышчаны, будзе выратаваны, а той, хто не паверыў, будзе асуджаны. А гэтыя знакі будуць суправаджаць тых, хто паверыў: у маё імя яны будуць выганяць дэманаў, будуць гаварыць новымі мовамі, будуць падымаць змей, і нават калі яны вып'юць нешта смяротнае, гэта ніяк не пашкодзіць ім, на хворых яны будуць класці рукі, і яны будуць мець добра. Гасподзь жа пасля таго, як гаварыў ім, быў узяты ў неба і сеў па правую руку Бога. Тыя ж, выйшаўшы, праклікалі ўсюды, Госпада супрацоўнічаючага і слова пацвярджаючага праз наступныя знакі. Амін.

Евангелле ад Яна

1

У пачатку было Слова, і Слова было ля Бога, і Богам было Слова. Гэты быў у пачатку ля Бога. Усё праз яго стала, і без яго не стала нічога, што стала. У ім было жыццё, і жыццё было святлом людзей. І тое святло ў цемры свеціць, і цемра яго не ахапіла. Быў чалавек, пасланы ад Бога, імя яму Іаан; гэты прыйшоў для сведчання, каб засведчыць пра святло, каб усе паверылі праз яго. Ён не быў тым святлом, але прыйшоў, каб засведчыць аб святле. Было праўдзівае святло, якое асвятляе ўсякага чалавека, што прыходзіць у свет. У свеце быў, і свет праз яго ўзнік, і свет яго не пазнаў. У свае ўласныя прыйшоў, і свае ўласныя яго не прынялі. А колькі яго прынялі, ён даў ім уладу дзецьмі Бога стаць, тым, якія вераюць у імя яго, якія не ад крывей, ані ад волі цела, ані ад волі мужчыны, але ад Бога нарадзіліся. І Слова целам стала і пастаўіла намёт сярод нас, і мы назіралі славу Яго, славу як Адзінароднага ад Бацькі, поўнага міласці і праўды. Іаан сведчыць аб ім і крычаў, кажучы: гэты быў той, пра

якога я сказаў — які ідзе пасля мяне, стаў перада мною, таму што ён быў першы за мяне. І з поўнаты яго мы ўсе атрымалі, і ласку замест ласкі; бо закон праз Майсея быў дадзены, ласка і праўда праз Ісуса Хрыста сталіся. Бога ніхто ніколі не бачыў, адзінародны Сын, Які быў у лоне Бацькі, Той растлумачыў. І гэта ёсць сведчанне Іаана, калі іудэі паслалі з Іерусаліма святароў і лявітаў, каб яны запыталі яго: Ты хто? І прызнаў, і не адмовіўся, і прызнаў, што я не Хрыстос. І яны спыталі яго: што ж тады? Ці ты Ілья? І кажа: не я ёсць. Ты прарок? І ён адказаў: Не. Сказалі яму таму: хто ты? Каб мы далі адказ тым, хто паслаў нас; што ты кажаш пра сябе самога? Ён сказаў: Я голас таго, хто крычыць у пустыні: зрабіце прамым шлях Госпада, як сказаў прарок Ісая. І пасланыя былі з фарысеяў; і яны спыталі яго і сказалі яму: што ж ты хрысціш, калі ты не ёсць Хрыстос ані Ілля ані прарок? Адказаў ім Іаан, кажучы: я хрышчу ў вадзе, але сярод вас стаіць той, якога вы не ведаеце. Ён ёсць той, хто ідзе пасля мяне, які стаў перад мяне, каго я не ёсць годны развязаць рамень яго абутку. Гэта здарылася ў Віфаніі за Іарданам, дзе Іаан хрысціў. На наступны дзень Іаан бачыць Ісуса, які прыходзіць да яго, і кажа: Вось Агнец Божы, які нясе грэх свету. Гэта ёсць той, аб якім я сказаў: пасля мяне прыходзіць чалавек, які стаў перада мной, бо ён быў раней за мяне. І я не ведаў яго, але каб ён быў адкрыты Ізраілю, таму прыйшоў я хрысціць вадою. І засведчыў Іаан, кажучы, што я бачыў Духа, які сыходзіў як голуб з неба, і застаўся на ім. І я не ведаў яго, але той, хто паслаў мяне хрысціць у вадзе, той мне сказаў:

на каго ўбачыш Духа, які спускаецца і застаецца на ім, гэта і ёсць той, хто хрысціць у Духу Святым. І я бачыў і засведчыў, што гэта ёсць Сын Божы. На наступны дзень зноў стаяў Іаан і двое з вучняў яго, і паглядзеўшы на Ісуса, які хадзіў, кажа: глядзі, Ягня Божае. І два вучні пачулі, як ён гаварыў, і пайшлі за Ісусам. Павярнуўшыся ж Ісус і ўбачыўшы іх, якія ідуць за ім, кажа ім: што шукаеце? А яны сказалі яму: Рабі (што перакладаецца Настаўнік), дзе Ты застаешся? Ён кажа ім: ідзіце і бачце. Яны прыйшлі таму і бачылі, дзе ён застаецца, і засталіся каля яго той дзень; гадзіна была каля дзесятай. Быў Андрэй, брат Сімона Пятра, адным з двух, якія пачулі ад Іаана і паследавалі за ім. Знаходзіць гэты спачатку брата свайго ўласнага Сімона і кажа яму: мы знайшлі Месію, што ёсць у перакладзе Хрыстос, і прывёў яго да Ісуса. Паглядзеўшы на яго, Ісус сказаў: ты ёсць Сімон, сын Іоны, ты будзеш называцца Кіфа, што тлумачыцца Пётр. На наступны дзень Ісус захацеў выйсці ў Галілею, і знаходзіць Філіпа, і кажа яму: ідзі за мной. Быў жа Філіп з Віфсаіды, з горада Андрэя і Пятра. Філіп знаходзіць Натанаіла і кажа яму: таго, пра каго напісаў Майсей у законе і прарокі, мы знайшлі — Ісуса, сына Іосіфа з Назарэта. І сказаў яму Натанаіл: ці можа з Назарэта быць штосьці добрае? Філіп кажа яму: ідзі і глядзі. Убачыў Ісус Натанаіла, які ішоў да яго, і кажа пра яго: Вось сапраўды ізраільцянін, у якім няма падману. Кажа яму Натанаіл: адкуль мяне ты ведаеш? Адказаў Ісус і сказаў яму: перад тым як цябе паклікаў Філіп, калі ты быў пад смакоўніцай, я бачыў цябе. Адказаў Натанаіл і кажа яму:

Рабі, ты Сын Божы, ты Цар Ізраіля. Адказаў Ісус і сказаў яму: таму што сказаў табе, бачыў цябе пад фігавым дрэвам, ты веруеш? Большыя за гэтыя ты ўбачыш. І кажа яму: сапраўды, сапраўды кажу вам, адсюль убачыце неба адчыненым і анёлаў Божых, якія ўзыходзяць і сыходзяць на Сына Чалавечага.

2

І на трэці дзень вяселле адбылося ў Кане Галілейскай, і была маці Ісуса там; а былі пакліканы таксама Ісус і вучні яго на вяселле. І калі скончылася віно, маці Ісуса кажа яму: У іх няма віна. Кажа ёй Ісус: што мне і табе, жанчына? Яшчэ не прыйшла мая гадзіна. Маці яго кажа слугам: што б ні казаў вам, зрабіце. Былі там шэсць каменных вадзяных слоёў, якія стаялі паводле ачышчэння яўрэяў, утрымліваючыя па дзве ці тры меры. Кажа ім Ісус: напоўніце гэтыя збаны вадой. І яны напоўнілі іх да верху. І кажа ім: зачарпніце цяпер і прынясіце старшыні застолля. І яны прынеслі. Калі ж старшыня застолля паспрабаваў ваду, якая стала віном, і не ведаў, адкуль яна ёсць, а слугі ведалі, тыя, што начэрпалі ваду, старшыня застолля клікае жаніха і кажа яму: кожны чалавек спачатку добрае віно ставіць, і калі ўп'юцца, тады горшае; ты захаваў добрае віно да цяпер. Гэта зрабіў Ісус пачаткам знакаў у Кане Галілейскай і адкрыў славу Сваю, і паверылі ў Яго вучні Ягоныя. Пасля гэтага ён сышоў у Капернаум разам са сваёй маці, братамі і

вучнямі, і там яны засталіся нямнога дзён. І блізка была Пасха Іудэяў, і пайшоў Ісус у Іерусалім. І знайшоў ён у храме тых, хто прадаваў валоў і авечак і галубоў, і менавал, якія сядзелі. І зрабіўшы бізун з вяровак, усіх выгнаў з храма, і авечак, і валоў, і менавалам высыпаў манеты, і сталы перакуліў, і тым, хто прадаваў гулабоў, сказаў: забярыце гэта адсюль; не рабіце дом бацькі майго домам гандлю. Успомнілі ж вучні яго, што напісана: Рэўнасць дома Твайго пажрэ мяне. Адказалі таму яўрэі і сказалі яму: Які знак паказваеш нам, што гэта робіш? Адказаў Ісус і сказаў ім: разбурыце храм гэты, і ў трох днях падыму яго. Сказалі таму яўрэі: сорак і шэсць гадоў быў пабудаваны храм гэты, і ты ў трох днях падымеш яго? Але той казаў пра храм свайго цела. Калі таму ён быў узняты з мёртвых, успомнілі вучні яго, што гэта ён казаў, і паверылі пісанню і слову, якое сказаў Ісус. Калі ж ён быў у Іерусаліме на Пасху падчас свята, многія паверылі ў імя яго, бачачы яго знакі, якія ён рабіў. Але сам Ісус не давяраў сябе ім з-за таго, што ён ведаў усіх, і таго, што не меў патрэбы, каб хтосьці сведчыў пра чалавека; бо ён сам ведаў, што было ў чалавеку.

3

Быў жа чалавек з фарысеяў, Нікадзім імя яму, правіцель іудэяў. Гэты прыйшоў да яго ноччу і сказаў яму: Рабі, мы ведаем, што ты прыйшоў ад Бога настаўнік, бо ніхто не здольны рабіць гэтыя знакі, якія ты робіш, калі Бог не з ім.

Адказаў Ісус і сказаў яму: Сапраўды, сапраўды кажу табе: калі хтосьці не нарадзіцца зверху, не можа бачыць Царства Божага. Кажа яму Нікадзім: як можа чалавек нарадзіцца, будучы старым? Ці не можа ён увайсці ў жывот маці сваёй другі раз і нарадзіцца? Адказаў Ісус: Сапраўды, сапраўды кажу табе: калі хтосьці не нарадзіцца з вады і Духа, не зможа ўвайсці ў Царства Божае. Тое, што нарадзілася з цела, ёсць цела, і тое, што нарадзілася з Духа, ёсць дух. Не дзівіся, што сказаў табе: неабходна вам нарадзіцца зверху. Дух дзе хоча дзьме, і ты чуеш голас яго, але не ведаеш, адкуль ён прыходзіць і куды ідзе; так ёсць з кожным, хто нарадзіўся з Духа. Адказаў Нікадзім і сказаў яму: Як могуць гэтыя рэчы здзейсніцца? Адказаў Ісус і сказаў яму: ты настаўнік Ізраіля, і гэтага не ведаеш? Праўдзіва, праўдзіва кажу табе, што тое, што ведаем, гаворым, і тое, што бачылі, сведчым, і сведчанне нашае не прымаеце. Калі я сказаў вам пра зямныя рэчы і вы не верыце, як жа вы паверыце, калі я скажу вам пра нябесныя? І ніхто не ўзышоў у нябёсы, калі не той, хто зышоў з нябёсаў, Сын Чалавечы, які ёсць у нябёсах. І як Майсей узвысіў змяя ў пустыні, так неабходна быць узвышаным Сыну Чалавечаму, каб кожны, хто верыць у Яго, не загінуў, але меў жыццё вечнае. Бо так палюбіў Бог свет, што аднароднага Сына свайго даў, каб кожны, хто веруе ў Яго, не загінуў, але меў жыццё вечнае. Бо не паслаў Бог Сына свайго ў свет, каб судзіў свет, але каб быў выратаваны свет праз Яго. Той, хто веруе ў яго, не судзіцца, а той, хто не веруе, ужо асуджаны, таму што не паверыў у імя адзінароднага Сына Божага. Гэта ж ёсць суд, таму што

святло прыйшло ў свет, і палюбілі людзі больш цемру, чым святло, бо былі злымі іхнія дзеянні. Бо кожны, хто робіць нікчэмныя рэчы, ненавідзіць святло і не прыходзіць да святла, каб не былі выкрыты яго ўчынкі; а хто робіць праўду, прыходзіць да святла, каб былі адкрыты яго ўчынкі, бо ў Богу яны зроблены. Пасля гэтага прыйшоў Ісус і вучні яго ў Іудэйскую зямлю, і там ён правёў час з імі і хрысціў. Быў жа і Іаан хрысціў у Айноне блізка Саліма, таму што воды многія былі там, і прыходзілі і хрысціліся; бо яшчэ не быў кінуты ў турму Іаан. Узнікла таму спрэчка паміж вучнямі Іаана і іудзеем аб ачышчэнні. І прыйшлі да Яна і сказалі яму: рабі, які быў з табой за Іарданам, якому ты засведчыў, вось гэты хрысціць і ўсе прыходзяць да яго. Адказаў Іаан і сказаў: Чалавек не можа атрымаць нічога, калі гэта не дадзена яму з неба. Самі вы мне сведчыце, што я сказаў: не я Хрыстос, але што я пасланы перад ім. Той, хто мае нявесту, ёсць жаніх; а сябар жаніха, які стаіць і слухае яго, радасцю радуецца з-за голас жаніха. Гэтая, такім чынам, мая радасць напоўнена. Таму неабходна павялічвацца, а мяне — памяншацца. Той, хто прыходзіць зверху, ёсць вышэй за ўсё. Той, хто ёсць з зямлі, з зямлі ёсць і з зямлі гаворыць; той, хто прыходзіць з неба, вышэй за ўсіх ёсць, і тое, што ён бачыў і чуў, пра гэта ён сведчыць, і сведчанне яго ніхто не прымае. Той, хто ўзяў яго сведчанне, запячатаў, што Бог ісцінны. Бо Той, Каго паслаў Бог, гаворыць словы Божыя, таму што Бог дае Духа не па меры. Бацька любіць сына і ўсё аддаў у яго руку. Той, хто веруе ў Сына, мае жыццё вечнае, а той, хто не падпарадкоўваецца

Сыну, не ўбачыць жыцця, але гнеў Божы застаецца на ім.

4

Як толькі Пан даведаўся, што фарысеі пачулі, што Ісус робіць больш вучняў і хрысціць, чым Ян, хаця сам Ісус не хрысціў, а вучні яго, ён пакінуў Юдэю і пайшоў у Галілею. Аднак яму неабходна было праходзіць праз Самарыю. Прыходзіць таму ў горад Самарыі, званы Сіхар, блізка месца, якое даў Якаў Іосіфу, сыну свайму; была ж там крыніца Якава. Таму Ісус, стаўшы стомленым ад падарожжа, сядзеў так пры крыніцы; гадзіна была каля шостай. Прыходзіць жанчына з Самарыі зачэрпнуць ваду. Кажа ёй Ісус: дай мне піць. Бо вучні яго адышлі ў горад, каб купіць ежу. Кажа таму яму жанчына-самарыцянка: як ты, будучы яўрэем, просіш у мяне піць, калі я жанчына-самарыцянка? Бо яўрэі не карыстаюцца разам з самарытанамі. Адказаў Ісус і сказаў ёй: калі б ты ведала дар Божы і хто ёсць той, што кажа табе дай мне піць, ты б папрасіла яго, і ён даў бы табе ваду жывую. Кажа яму жанчына: Пане, ні вядра ў цябе няма, і студня глыбокая, адкуль жа ў цябе жывая вада? Ці ж ты большы за бацьку нашага Якава, які даў нам гэтую крыніцу, і сам з яе піў, і сыны яго, і жывёла яго? Адказаў Ісус і сказаў ёй: кожны, хто п'е з гэтай вады, будзе адчуваць смагу зноў; хто ж будзе піць з вады, якую я дам яму, не будзе адчуваць смагу вавек, але вада, якую я дам яму, стане ў ім крыніцай вады, якая б'е ў

жыццё вечнае. Жанчына кажа яму: Пане, дай мне гэтую ваду, каб я не адчувала прагі і не прыходзіла сюды чэрпаць. Ісус кажа ёй: Ідзі, паклічы свайго мужа і вярніся сюды. Адказала жанчына і сказала: не маю мужа. Кажа ёй Ісус: добра ты сказала, што мужа не маю; бо пяць мужоў ты мела, і цяпер які ў цябе ёсць, не ёсць твой муж; гэта праўдзівае ты сказала. Жанчына кажа яму: Пане, бачу, што Ты прарок. Бацькі нашыя на гэтай гары пакланіліся, і вы кажаце, што ў Іерусаліме ёсць месца, дзе неабходна пакланяцца. Кажа ёй Ісус: Жанчына, давяры мне, што прыходзіць гадзіна, калі ні на гэтай гары, ні ў Іерусаліме не будзеце пакланяцца Бацьку. Вы пакланяецеся таму, чаго не ведаеце, мы пакланяемся таму, што ведаем, бо выратаванне ад іудэяў. Але прыходзіць гадзіна, і цяпер ёсць, калі праўдзівыя пакланяльнікі пакланяцца Бацьку ў духу і праўдзе, бо Бацька такіх шукае, хто пакланяецца Яму. Бог ёсць Дух, і тыя, хто пакланяецца Яму, павінны пакланяцца ў духу і праўдзе. Кажа яму жанчына: Ведаю, што Месія прыходзіць, які называецца Хрыстос; калі прыйдзе той, абвесціць нам усё. Кажа ёй Ісус: Я ёсць той, хто гаворыць з табой. І на гэта прыйшлі яго вучні і здзівіліся, што ён гаварыў з жанчынай, аднак ніхто не сказаў: Што ты шукаеш? або Што ты гаворыш з ёй? Пакінула таму глек свой жанчына і пайшла ў горад, і кажа людзям: ідзіце паглядзіце чалавека, які сказаў мне ўсё, што я зрабіла; ці не гэта ёсць Хрыстос? Яны выйшлі з горада і прыходзілі да яго. У гэты час вучні пыталі яго, кажучы: Рабі, еш. Ён жа сказаў ім: я маю ежу, каб есці, якую вы не ведаеце. Вучні таму

казалі адзін аднаму: ці не прынёс яму хто-небудзь есці? Кажа ім Ісус: Мая ежа ёсць у тым, каб рабіць волю Таго, Хто паслаў Мяне, і завяршыць Яго працу. Ці не вы кажаце, што яшчэ чатыры месяцы і жніво прыходзіць? Вось кажу вам, падымеце вочы вашы і паглядзіце на землі, бо белыя яны да жніва ўжо. І той, хто жне, атрымлівае ўзнагароду і збірае плод у жыццё вечнае, каб і той, хто сее, разам радаваўся і той, хто жне. Бо ў гэтым праўдзівае слова, што адзін сее, а другі жне. Я паслаў вас жаць тое, над чым не вы працавалі; іншыя працавалі, і вы ўвайшлі ў іх працу. З таго горада многія самарытане паверылі ў яго праз слова жанчыны, якая сведчыла, што ён сказаў ёй усё, што яна зрабіла. Калі таму самарыцяне прыйшлі да яго, яны прасілі яго застацца сярод іх, і ён застаўся там два дні. І значна больш паверылі праз слова яго, і жанчыне казалі, што ужо не праз тваю гаворку верым, бо самі мы пачулі, і ведаем, што гэты ёсць сапраўды Збавіцель свету, Хрыстос. Пасля тых двух дзён ён выйшаў адтуль і адышоў у Галілею. Бо сам Ісус засведчыў, што прарок у сваёй уласнай айчыне не мае гонару. Калі ён прыйшоў у Галілею, яго прынялі галілеяне, бо бачылі ўсё, што ён зрабіў у Іерусаліме падчас свята, і яны самі таксама прыходзілі на свята. Прыйшоў жа зноў Ісус у Кану Галілейскую, дзе ператварыў ваду ў віно. І быў нехта царскі, якога сын хварэў у Капернауме; гэты, пачуўшы, што Ісус прыйшоў з Іудэі ў Галілею, пайшоў да яго і прасіў яго, каб ён сышоў і вылечыў яго сына; бо ён меў памерці. Сказаў таму Ісус да яго: калі не ўбачыце знакаў і цудаў, не паверыце. Кажа яму каралеўскі: Пане, сыдзі ўніз перш чым

памрэ маё дзіця. Кажа яму Ісус: ідзі; сын твой жыве. І паверыў чалавек слову, якое сказаў яму Ісус, і ішоў. Ужо ж, калі ён спускаўся, рабы яго сустрэлі яго і паведамілі, кажучы, што сын твой жыве. Ён даведаўся таму ад іх пра гадзіну, у якую яму стала лепш. І сказалі яму, што ўчора ў сёмую гадзіну пакінула яго ліхаманка. Бацька ведаў таму, што ў тую гадзіну, калі Ісус сказаў яму, што твой сын жыве, і паверыў ён і ўвесь яго дом. Гэта зноў другі знак зрабіў Ісус, прыйшоўшы з Іудэі ў Галілею.

5

Пасля гэтага было свята Яўрэяў, і Ісус пайшоў у Іерусалім. Ёсць жа ў Іерусаліме пры авечай купальні, якая называецца па-яўрэйску Бетэсда, маючая пяць калонад. У гэтых ляжала вялікае мноства хворых, сляпых, кульгавых, высахлых, якія чакалі руху вады. Бо паслання паводле часу спускаўся ў купальню, і ўзбураласа вада, таму першы, хто ўваходзіў пасля ўзбурэння вады, станавіўся здаровым, якой бы хваробай ён ні быў ахоплены. Быў там нейкі чалавек, які трыццаць восем гадоў хварэў. Бачачы гэтага ляжачага, і ведаючы, што ён ужо шмат часу мае, Ісус кажа яму: хочаш стаць здаровым? Адказаў яму хворы: Пане, я не маю чалавека, каб, калі ўзбурыцца вада, кінуў мяне ў купальню, а пакуль я прыходжу, іншы перад мною сыходзіць. Ісус кажа яму: Устань, вазьмі свой мат і хадзі. І адразу стаў здаровы чалавек, і ўзяў ложак свой і хадзіў. А было субота ў

той дзень. Таму Іудэі казалі выляченаму: Субота ёсць, не дазволена табе несці мат. Адказаў ім: Той, хто зрабіў мяне здаровым, Той мне сказаў: падымі мат твой і хадзі. Яны спыталі таму яго: Хто гэты чалавек, які сказаў табе: падымі свой мат і хадзі? Але зцэлены не ведаў, хто гэта быў, бо Ісус адхіліўся, калі натоўп быў у тым месцы. Пасля гэтага знаходзіць яго Ісус у храме і сказаў яму: глядзі, здаровы ты стаў, больш не грашы, каб не здарылася з табой нешта горшае. Адышоў чалавек і паведаміў іудэям, што Ісус зрабіў яго здаровым. І з-за гэтага іудэі пераследавалі Ісуса і шукалі яго забіць, бо Ён рабіў гэта ў суботу. Але Ісус адказаў ім: Бацька мой да гэтага часу працуе, і я працую. З-за гэтага яўрэі яшчэ больш імкнуліся забіць яго, таму што ён не толькі парушаў суботу, але і называў Бога сваім уласным Бацькам, робячы сябе роўным Богу. Адказаў таму Ісус і сказаў ім: сапраўды, сапраўды кажу вам, не здольны Сын рабіць ад Сябе Самога нічога, калі не бачыць штось, што робіць Бацька, бо якія б той рабіў, гэтыя і Сын падобна робіць. Бо бацька любіць сына і ўсё паказвае яму, што ён сам робіць, і большыя за гэтыя пакажа яму працы, каб вы дзівіліся. Бо так жа, як Бацька ўзнімае мёртвых і ажыўляе, так і Сын ажыўляе тых, каго хоча. Бо нават бацька не судзіць нікога, але ўвесь суд даў сыну, каб усе шанавалі сына так жа, як шануюць бацьку. Той, хто не шануе Сына, не шануе Бацьку, які паслаў Яго. Сапраўды, сапраўды кажу вам, што той, хто чуе слова маё і веруе ў Таго, Хто паслаў мяне, мае жыццё вечнае і ў суд не прыходзіць, але перайшоў са смерці ў жыццё. Сапраўды, сапраўды кажу

вам, што прыходзіць час, і цяпер ёсць, калі мёртвыя пачуюць голас Сына Бога, і тыя, хто пачуе, будуць жыць; бо як Бацька мае жыццё ў сабе, так даў і Сыну жыццё мець ў сабе; і ўладу даў яму і суд чыніць, бо Сын чалавека ёсць. Не дзівіцеся гэтаму, таму што прыходзіць гадзіна, у якой усе, хто ў магілах, пачуюць голас яго, і выйдуць тыя, хто зробіў добрыя рэчы, у ўваскрасенне жыцця, а тыя, хто зробіў дрэнныя рэчы, у ўваскрасенне суда. Не здольны я рабіць ад сябе самога нічога. Як я чую, я суджу, і суд мой справядлівы, таму што не шукаю волі маёй, але волі Айца, які паслаў мяне. Калі я сведчу аб сабе, маё сведчанне не з'яўляецца праўдзівым. Ёсць іншы, хто сведчыць аб мне, і я ведаю, што праўдзівае тое сведчанне, якое ён сведчыць аб мне. Вы паслалі да Яна, і ён засведчыў праўдзе; я ж не ад чалавека сведчанне прымаю, але гэта кажу, каб вы былі выратаваны. Той быў свяцільнік, які гарэў і свяціў, а вы хацелі радавацца гадзіну ў яго святле. Я ж маю сведчанне большае, чым у Яна, бо працы, якія даў мне Бацька, каб я закончыў іх, — гэтыя самыя працы, якія я раблю, — сведчаць пра мяне, што Бацька паслаў мяне. І бацька, які паслаў мяне, ён сам засведчыў пра мяне. Ні голасу яго вы не чулі ніколі, ні выгляду яго не бачылі, і слова яго не маеце, якое застаецца ў вас, бо таму, каго паслаў той, вы не верыце. Вы даследуеце пісанні, таму што думаеце, што ў іх маеце вечнае жыццё; і тыя ёсць, якія сведчаць пра мяне; і не жадаеце прыйсці да мяне, каб мець жыццё. Славу ад людзей не прымаю; але пазнаў вас, што любові Бога не маеце ў сабе. Я прыйшоў у імя Бацькі майго, і вы не прымаеце мяне; калі іншы

прыйдзе ў сваім уласным імені, таго прымеце. Як можаце вы верыць, калі прымаеце славу адзін ад аднаго, а славы ад аднаго толькі Бога не шукаеце? Не думайце, што я абвінавачу вас перад Бацькам, ёсць абвінавальнік ваш Майсей, на якога вы спадзяваліс. Калі б вы верылі Майсею, то верылі б і мне, бо той пісаў пра мяне. Калі ж тым таго пісаннем не веруеце, як тым маім словам паверыце?

6

Пасля гэтага адышоў Ісус за мора Галілейскае Тыберыядскае; і ішоў за ім натоўп вялікі, таму што бачылі яго знакі, якія рабіў ён на хворых. Пайшоў уверх жа ў гару Ісус і там сядзеў з вучнямі сваімі. Але блізка была Пасха, свята іудзеяў. Узняўшы таму вочы, Ісус убачыў, што вялікі натоўп прыходзіць да яго, і кажа Філіпу: адкуль купім хлябы, каб гэтыя елі? Гэта ж ён казаў, выпрабоўваючы яго, бо сам ведаў, што меў намер рабіць. Адказаў яму Філіп: Хлябоў на дзвесце дэнарыяў не дастаткова ім, каб кожны з іх узяў хоць крыху. Кажа яму адзін з вучняў ягоных, Андрэй брат Сымона Пятра: ёсць хлопчык адзін тут, які мае пяць хлябоў ячменных і дзве рыбкі; але гэта што ёсць для такіх многіх? І сказаў Ісус: зрабіце так, каб людзі прылеглі; было ж многа травы ў тым месцы. Адсунуліся таму мужчыны, лікам быццам пяць тысяч. Узяў жа хлябы Ісус і, падзякаваўшы, раздаў вучням, а вучні ляжачым, падобна і з рыб, колькі хацелі. Як жа яны насыціліся, кажа ён сваім

вучням: сабярыце астатнія кавалкі, каб нічога не прапала. Сабралі таму і напоўнілі дванаццаць кошыкаў кавалкаў з пяці ячменных хлябоў, якія засталіся ад тых, хто еў. Тыя людзі, убачыўшы знак, які зрабіў Ісус, казалі, што гэты ёсць сапраўды прарок, які прыходзіць у свет. Ісус, ведаючы, што яны маюць намер прыйсці і схапіць яго, каб зрабіць яго каралём, адышоў зноў на гару адзін. А калі настаў вечар, яго вучні сышлі да мора, і ўвайшоўшы ў лодку, яны ішлі за мора ў Капернаум. І цемра ўжо настала, і не прыйшоў да іх Ісус, і мора ад вялікага ветру, які дзьмуў, узбурвалася. Прагрэбшы такім чынам дваццаць пяць ці трыццаць стадыяў, яны бачаць Ісуса, які ходзіць па моры і набліжаецца да лодкі, і яны спалохаліся. Але ён кажа ім: Гэта я, не бойцеся. Яны былі гатовыя таму ўзяць яго ў лодку, і адразу лодка апынулася на зямлі, да якой яны плылі. На наступны дзень натоўп, які стаяў па той бок мора, убачыў, што іншага маленькага човна не было там, акрамя аднаго таго, у які ўвайшлі вучні яго, і што не ўвайшоў разам з вучнямі яго Ісус у маленькі чоўн, але толькі вучні яго адышлі; але іншыя маленькія чоўны прыйшлі з Тыберыяды блізка таго месца, дзе елі хлеб пасля таго, як Гасподзь падзякаваў; калі ж убачыў натоўп, што Ісуса няма там ані вучняў яго, увайшлі яны самі ў караблі і прыйшлі ў Капернаум, шукаючы Ісуса. І знайшоўшы яго за морам, сказалі яму: Рабі, калі ты тут з'явіўся? Адказаў ім Ісус і сказаў: Сапраўды, сапраўды кажу вам, шукаеце мяне не таму, што бачылі знакі, але таму, што елі з хлябоў і насыціліся. Працуйце не дзеля ежы, якая знішчаецца, але

дзеля ежы, якая застаецца ў вечнае жыццё, якую Сын Чалавечы вам дасць, бо Яго запечатаў Бацька Бог. Сказалі яму: што нам рабіць, каб выконваць справы Божыя? Адказаў Ісус і сказаў ім: гэта ёсць праца Божая, каб вы верылі ў Таго, каго Ён паслаў. Яны сказалі таму яму: што ж робіш ты знак, каб мы ўбачылі і паверылі табе? Што ты робіш? Бацькі нашы елі манну ў пустыні, як напісана: хлеб з неба даў ім есці. Сказаў таму ім Ісус: сапраўды, сапраўды кажу вам, не Майсей даў вам хлеб з неба, але Бацька мой дае вам сапраўдны хлеб з неба. Бо хлеб Божы ёсць той, які сыходзіць з неба і дае жыццё свету. Сказалі яму таму: Пане, заўсёды давай нам гэты хлеб. Сказаў жа ім Ісус: Я ёсць хлеб жыцця; хто прыходзіць да Мяне, не будзе галадаць, і хто веруе ў Мяне, не будзе адчуваць смагі ніколі. Але я сказаў вам, што і бачылі вы мяне, і не веруеце. Усё, што дае мне бацька, да мяне прыйдзе, і таго, хто прыходзіць да мяне, не выкіну вонкі; таму што я сышоў з неба не каб рабіць волю маю, але волю таго, хто паслаў мяне. Гэта ж ёсць воля Бацькі, які паслаў мяне, каб усё, што Ён даў мне, я не страціў з таго, але ўваскрасіў гэта ў апошні дзень. Гэта ж ёсць воля Таго, Хто паслаў мяне, каб кожны, хто бачыць Сына і веруе ў Яго, меў жыццё вечнае, і Я ўваскрашу яго ў апошні дзень. Таму яўрэі нарэкалі пра яго, бо ён сказаў: я ёсць хлеб, які сышоў з неба, і яны казалі: ці не гэта ёсць Ісус, сын Іосіфа, якога бацьку і маці мы ведаем? Як жа гэты кажа, што я з неба сышоў? Адказаў таму Ісус і сказаў ім: Не наракайце адзін на аднаго. Ніхто не здольны прыйсці да мне, калі бацька, які паслаў мяне, не пацягне яго, і я

ўваскрашу яго ў апошні дзень. Ёсць напісана ў прароках: і будуць усе навучаныя Богам. Кожны, хто чуе ад Бацькі і навучыўся, прыходзіць да мяне; не таму, што Бацьку хтосьці бачыў, калі не той, хто ёсць ад Бога, гэты бачыў Бацьку. Сапраўды, сапраўды кажу вам: той, хто веруе ў мяне, мае жыццё вечнае. Я ёсць хлеб жыцця. Бацькі вашыя елі манну ў пустыні і памерлі; гэты ёсць хлеб, які з неба сыходзіць, каб хто з яго еў і не памёр. Я ёсць жывы хлеб, які сышоў з неба; калі хто есць з гэтага хлеба, будзе жыць вечна. І хлеб, які я дам, — гэта цела маё, якое я дам за жыццё свету. Таму іудэі спрачаліся паміж сабой, кажучы: Як можа гэты даць нам сваё цела есці? Сказаў таму ім Ісус: сапраўды, сапраўды кажу вам, калі не з'есце плоці Сына Чалавечага і не вып'еце крыві Яго, не маеце жыцця ў сабе. Той, хто есць маю плоць і п'е маю кроў, мае жыццё вечнае, і я ўваскрашу яго ў апошні дзень. Бо плоць мая сапраўды ёсць ежа, і кроў мая сапраўды ёсць піццё. Той, хто есць маю плоць і піе маю кроў, застаецца ва мне, і я ў ім. Як паслаў мяне жывы Бацька, і я жыву дзякуючы Бацьку, так і той, хто есць мяне, будзе жыць дзякуючы мне. Гэта ёсць хлеб, які сышоў з неба, не як бацькі вашы елі манну і памерлі; той, хто есць гэты хлеб, будзе жыць вечна. Гэтыя рэчы ён сказаў у сходзе, навучаючы ў Капернаўме. Многія таму з вучняў яго, пачуўшы, сказалі: цяжкае гэтае слова, хто здольны яго чуць? Ведаючы ж Ісус у сабе, што бурчаць аб гэтым вучні яго, сказаў ім: гэта вас спакушае? Калі ж вы бачыце Сына Чалавечага, які ўзыходзіць туды, дзе Ён быў раней? Дух ажыўляе, а цела не прыносіць ніякай карысці, словы, якія я

кажу вам, — гэта дух і жыццё. Але ёсць з вас некаторыя, якія не вераюць. Бо ведаў з пачатку Ісус, хто такія тыя, якія не вераюць, і хто такі той, хто здасць яго. І казаў: З-за гэтага я сказаў вам, што ніхто не можа прыйсці да мяне, калі не будзе дадзена яму ад Бацькі майго. З гэтага многія з яго вучняў адышлі назад і больш не хадзілі з ім. Сказаў таму Ісус дванаццаці: Ці не хочаце і вы ісці? Адказаў жа яму Сімон Пётр: Пане, да каго мы пойдзем? Ты маеш словы вечнага жыцця; і мы паверылі і пазналі, што ты ёсць Хрыстос, Сын Бога жывога. Адказаў ім Ісус: ці не я вас, дванаццаць, выбраў? І адзін з вас з'яўляецца д'ябалам. Ён казаў жа пра Юду Сімона Іскарыёта, бо той збіраўся выдаць яго, будучы адным з дванаццаці.

7

І хадзіў Ісус пасля гэтага ў Галілеі, бо не хацеў хадзіць у Іудэі, таму што іудэі шукалі яго, каб забіць. Быў жа блізка свята яўрэяў — свята Куч. Таму сказалі яму браты ягоныя: адыдзі адсюль і ідзі ў Юдэю, каб і вучні твае ўбачылі ўчынкі твае, якія ты робіш; бо ніхто ў таемнасці нешта не робіць і шукае сам быць у адкрытасці. Калі ты робіш гэта, паяві сябе свету. бо ні браты яго не верылі ў яго Ісус кажа ім таму: час мой яшчэ не настаў, а ваш час заўсёды гатовы. Свет не здольны ненавідзець вас, але мяне ненавідзіць, таму што я сведчу аб ім, што ўчынкі ягоныя злыя. Вы ідзіце на гэта свята, я яшчэ не ўзыходжу на гэта свята, таму што мой час

яшчэ не настаў. Гэтыя жа сказаўшы ім, ён застаўся ў Галілеі. Калі ж братыя яго пайшлі ўгару, тады і сам ён пайшоў угару на свята, не адкрыта, а як у сакрэце. Тыя яўрэі таму шукалі яго на святе і казалі: дзе ж ён? І вялікае шаптанне пра яго было ў натоўпах. Адны казалі, што ён добры; іншыя казалі: не, але ён зводзіць натоўп. Ніхто, аднак, не гаварыў пра яго адкрыта з-за страху перад іудэямі. Ужо калі свята было ў разгары, Ісус увайшоў у храм і навучаў. І дзівіліся яўрэі, кажучы: Як гэты ведае пісьмо, не навучыўшыся? Адказаў таму ім Ісус і сказаў: маё вучэнне не ёсць маё, але таго, хто паслаў мяне; калі хто жадае волю яго рабіць, пазнае пра вучэнне, ці ад Бога яно ёсць, ці я ад сябе самога гавару. Той, хто гаворыць ад сябе самога, шукае ўласнай славы, а той, хто шукае славы таго, хто паслаў яго, гэты праўдзівы, і няма ў ім несправядлівасці. Ці не Майсей даў вам закон? І ніхто з вас не выконвае закона. Чаму вы шукаеце мяне забіць? Натоўп адказаў і сказаў: Ты маеш дэмана! Хто цябе шукае забіць? Адказаў Ісус і сказаў ім: адну працу зрабіў я, і ўсе дзівуецеся з-за гэтага. Майсей даў вам абрэзанне, не таму што яно ад Майсея, але ад бацькоў, і ў суботу вы абрэзваеце чалавека. Калі чалавек атрымлівае абразанне ў суботу, каб не быў парушаны закон Майсея, вы злуецеся на мяне, што я зрабіў цэлага чалавека здаровым у суботу? Не судзіце паводле знешнасці, але справядлівы суд судзіце. Таму некаторыя з ерусалімцаў казалі: Ці не гэта той, якога яны шукаюць забіць? І вось ён смела гаворыць, і нічога яму яны не кажуць. Ці не сапраўды ведалі правіцелі, што гэты ёсць сапраўды Хрыстос? Але мы ведаем, адкуль

гэты ёсць, а калі Хрыстос прыйдзе, ніхто не ведае, адкуль Ён ёсць. Таму ён крыкнуў у храме, навучаючы, Ісус і кажучы: і мяне вы ведаеце, і вы ведаеце, адкуль я ёсць; і ад сябе самога не я прыйшоў, але ёсць сапраўдны той, хто паслаў мяне, якога вы не ведаеце; я ведаю яго, таму што ад яго я ёсць, і той мяне паслаў. Шукалі таму схапіць яго, і ніхто не паклаў на яго руку, бо яшчэ не прыйшла яго гадзіна. Многія ж з натоўпу паверылі ў яго і казалі: Хрыстос, калі прыйдзе, ці не больш знакаў зробіць за тыя, якія зрабіў гэты? Фарысеі пачулі, як натоўп шаптаўся пра яго, і фарысеі і першасвятары паслалі памочнікаў, каб яго схапілі. Сказаў таму Ісус: Яшчэ малы час я з вамі і іду да Таго, Хто паслаў Мяне. Вы будзеце шукаць мяне і не знойдзеце, і дзе я ёсць, вы не можаце прыйсці. Таму яўрэі сказалі да сябе: куды гэты збіраецца ісці, бо мы не знойдзем яго? Ці не ў расселле грэкаў ён збіраецца ісці і вучыць грэкаў? Хто ёсць гэтае слова, якое ён сказаў: вы будзеце шукаць мяне і не знойдзеце, і дзе я ёсць, вы не можаце прыйсці? У апошні ж вялікі дзень свята стаяў Ісус і крыкнуў, кажучы: калі хто смагне, няхай прыйдзе да мяне і п'е. Той, хто верыць у мяне, як сказала Пісанне, рэкі вады жывой пацякуць з жывата яго. Гэта ж Ён сказаў аб Духу, якога мелі атрымаць тыя, хто верыць у Яго, бо яшчэ не было Духа Святога, таму што Ісус яшчэ не быў праслаўлены. Многія таму з натоўпу, пачуўшы слова, казалі: гэты ёсць сапраўды прарок; іншыя казалі: гэты ёсць Хрыстос; іншыя казалі: ці ж бо з Галілеі Хрыстос прыходзіць? Ці не Пісанне сказала, што з насення Давіда і з Віфляема, вёскі, дзе быў Давід, Хрыстос

прыходзіць? Такім чынам, у натоўпе адбыўся падзел з-за яго. Некаторыя ж з іх хацелі схапіць яго, але ніхто не паклаў на яго рук. Прыйшлі таму памочнікі да вярховных святароў і фарысеяў, і сказалі ім тыя: Чаму не прывялі яго? Памочнікі адказалі: Ніколі чалавек не гаварыў так, як гэты чалавек. Фарысеі адказалі ім таму: Ці не і вы зведзены ў зман? Ці не хто з правіцеляў паверыў у яго ці з фарысеяў? Але натоўп гэты, не ведаючы закона, праклятыя. Кажа Нікадзім да іх, прыйшоўшы ноччу да яго, адзін будучы з іх: ці не закон наш судзіць чалавека, калі не пачуе ад яго раней і не пазнае, што ён робіць? Яны адказалі і сказалі яму: хіба ты таксама з Галілеі? Даследуй і паглядзі, што прарок з Галілеі не ўставаў. І адышоў кожны ў свой дом.

8

Ісус жа пайшоў на гару аліўных дрэў; а на світанні зноў прыйшоў у храм, і ўвесь народ ішоў да яго; і саўшы, вучыў іх. І прывялі кніжнікі і фарысеі жанчыну, злоўленую ў пералюбстве, і паставіўшы яе пасярэдзіне, кажуць яму: настаўнік, гэтая жанчына злоўлена ў самым акце здзяйснення пералюбства; і ў законе нашым Майсей загадаў такіх камяняваць. То што ж ты кажаш? Яны ж сказалі гэта, выпрабоўваючы яго, каб мець абвінавачванне супраць яго. А Ісус, нахіліўшыся ніжэй, пальцам пісаў на зямлі. Але калі яны настойвалі, пытаючы яго, ён выпрастаўся і сказаў ім: хто бязгрэшны сярод вас, першы

няхай кіне ў яе камень. І зноў, схіліўшыся ніжэй, ён пісаў на зямлі. Яны ж, пачуўшы, выходзілі адзін за адным, пачынаючы са старэйшых, і застаўся Ісус і жанчына, якая была ў сярэдзіне. Паднявшыся ж, Ісус сказаў ёй: жанчына, дзе яны? Ніхто цябе не асудзіў? А яна сказала: ніхто, Пане. І сказаў Ісус: ні я цябе не асуджаю; ідзі і ад цяпер больш не грашы. Зноў таму Ісус гаварыў ім, кажучы: Я ёсць святло свету. Той, хто ідзе за Мной, не будзе хадзіць у цемры, але будзе мець святло жыцця. Сказалі яму таму фарысеі: Ты пра сябе сведчыш, сведчанне тваё не з'яўляецца праўдзівым. Адказаў Ісус і сказаў ім: Нават калі Я сведчу пра Сябе, праўдзівае ёсць сведчанне Маё, таму што ведаю, адкуль прыйшоў і куды іду. Вы ж не ведаеце, адкуль Я прыходжу або куды іду. Вы судзіце паводле цела, я не суджу нікога. І калі я буду судзіць, мой суд сапраўдны, таму што я не адзін, але я і Бацька, які паслаў мяне. І ў вашым законе напісана, што сведчанне двух людзей з'яўляецца праўдзівым. Я ёсць той, хто сведчыць пра сябе самога, і сведчыць пра мяне Бацька, які паслаў мяне. Яны казалі таму яму: дзе твой бацька? Адказаў Ісус: ні мяне ведаеце, ні бацьку майго; калі б мяне ведалі, і бацьку майго ведалі б. Гэтыя словы гаварыў Ісус у скарбніцы, навучаючы ў храме, і ніхто не схапіў яго, таму што яшчэ не прыйшла яго гадзіна. Сказаў таму зноў ім Ісус: Я іду, і будзеце шукаць мяне, і ў грасе вашым памрэце; дзе я іду, вы не здольныя прыйсці. Таму яўрэі казалі: Ці не забье ён сябе, бо кажа: дзе я іду, вы не можаце прыйсці? І сказаў ім: вы з тых ніжэйшых, я з тых вышэйшых; вы з гэтага свету, я не з гэтага свету. Я сказаў вам, што вы

памрэце ў грахах вашых, бо калі не паверыце, што я ёсць, вы памрэце ў грахах вашых. Яны казалі таму яму: хто ты ёсць? І сказаў ім Ісус: з пачатку тое, што і гавару вам. Многае я маю пра вас гаварыць і судзіць, але Той, Хто паслаў мяне, ісцінны, і я тое, што чуў ад Яго, гэта кажу свету. Яны не ведалі, што Ён казаў ім пра Бацьку. Сказаў таму ім Ісус: калі ўзнясеце Сына Чалавечага, тады пазнаеце, што Я ёсць, і ад сябе не раблю нічога, але як навучыў Мяне Бацька Мой, гэта кажу. І Той, Хто паслаў Мяне, са Мной ёсць, не пакінуў Мяне аднаго Бацька, бо Я тое, што прыемна Яму, раблю заўсёды. Калі ён гаварыў гэтыя рэчы, многія паверылі ў яго. Казаў таму Ісус да паверыўшых яму яўрэяў: калі вы застанецеся ў слове маім, сапраўды вучнямі маімі вы ёсць, і пазнаеце праўду, і праўда вызваліць вас. Адказалі яму: Мы насенне Абрагама і ніколі нікому не былі паняволены. Як жа ты кажаш, што вы станеце свабоднымі? Адказаў ім Ісус: сапраўды, сапраўды кажу вам, што кожны, хто робіць грэх, з'яўляецца рабом граху. Але раб не застаецца ў доме навекі, сын застаецца навекі. Калі таму Сын вызваліць вас, сапраўды вольнымі будзеце. Я ведаю, што вы насенне Абрагама, але шукаеце мяне забіць, таму што слова маё не змяшчаецца ў вас. Я тое, што бачыў ад майго Бацькі, гавару, і вы таму тое, што бачылі ад вашага бацькі, робіце. Яны адказалі і сказалі яму: бацька наш — Абрагам. Кажа ім Ісус: калі б дзецьмі Абрагама вы былі, дзеі Абрагама вы рабілі б. Цяпер жа вы шукаеце мяне забіць, чалавека, які сказаў вам праўду, якую пачуў ад Бога. Гэтага Абрагам не рабіў. Вы робіце ўчынкі вашага бацькі. Яны

сказалі яму: мы ад блуду не нарадзіліся; аднаго бацьку маем, Бога. Сказаў таму ім Ісус: калі б Бог быў бацькам вашым, вы любілі б мяне, бо я ад Бога выйшаў і прыйшоў, бо я не ад сябе самога прыйшоў, але Той мяне паслаў. Чаму мову маю не разумееце? Таму што вы не здольныя чуць слова маё. Вы ад бацькі дыябла, і пажаданні бацькі вашага хочаце чыніць. Той быў забойцам чалавека ад пачатку, і ў праўдзе не стаіць, таму што няма праўды ў ім; калі ён гаворыць хлусню, ад свайго ён гаворыць, таму што ён хлусец і бацька яго. Але таму, што я кажу праўду, вы мне не верыце. Хто з вас абвінавачвае мяне ў грэху? Калі ж я кажу праўду, чаму вы не верыце мне? Той, хто з Бога, чуе словы Бога; праз гэта вы не чуеце, таму што вы не з Бога. Адказалі таму яўрэі і сказалі яму: Ці не добра мы кажам, што ты самарыцянін і дэмана маеш? Адказаў Ісус: я не маю дэмана, але шаную майго Бацьку, і вы ганьбіце мяне. Я ж не шукаю славы маёй, ёсць Той, Хто шукае і судзіць. Сапраўды, сапраўды кажу вам: калі хтосьці захавае слова маё, не ўбачыць смерці вавек. Сказалі таму яму іудэі: цяпер мы пазналі, што ты маеш дэмана. Абрагам памёр і прарокі, а ты кажаш: калі хтосьці слова маё захавае, не пакаштуе смерці навекі? Ці не ты большы, чым бацька наш Абрагам, які памёр? І прарокі памерлі; кім ты сябе робіш? Адказаў Ісус: калі я праслаўляю сябе самога, слава мая нічога не ёсць; ёсць бацька мой, які праслаўляе мяне, якога вы кажаце, што Бог ваш ёсць, і не пазналі яго; я ж ведаю яго. І калі я скажу, што не ведаю яго, буду падобны да вас хлусом; але ведаю яго і слова яго трымаю. Абрагам, бацька ваш,

узрадаваўся, каб убачыць дзень мой, і ўбачыў, і ўзрадаваўся. Сказалі таму яўрэі да яго: пяцьдзесят гадоў яшчэ не маеш, і ты бачыў Абраама? Сказаў ім Ісус: Сапраўды, сапраўды кажу вам: перш чым Абрагам стаў, Я ёсць. Яны ўзялі таму камяні, каб кінуць у яго. Ісус жа схаваўся, і выйшаў з храма, прайшоўшы праз сярэдзіну іх, і прайшоў далей так.

9

І праходзячы, ён убачыў чалавека, сляпога з нараджэння. І паставілі яму пытанне вучні ягоныя, кажучы: Рабі, хто зграшыў, гэты ці бацькі ягоныя, каб сляпы нарадзіўся? Адказаў Ісус: ні гэты згрэшыў, ні бацькі яго, але каб адкрыліся дзеі Божыя ў ім. Мне неабходна выконваць працы Таго, Хто паслаў мяне, пакуль ёсць дзень; прыходзіць ноч, калі ніхто не можа працаваць. Калі я ў свеце, я — святло свету. Гэта сказаўшы, ён плюнуў на зямлю і зрабіў гразь з плявка, і памазаў гразь на вочы сляпога, і сказаў яму: ідзі памыйся ў купальні Сілоама, што тлумачыцца пасланы. Ён пайшоў прочь, памыўся, і прыйшоў бачачы. Суседзі і тыя, хто бачыў яго раней, што ён быў сляпы, казалі: ці не гэта той, хто сядзеў і прасіў міласціну? Іншыя казалі, што гэта ён; а іншыя, што падобны да яго. Той казаў, што я ёсць. Казалі таму яму: Як адкрыліся твае вочы? Адказаў той і сказаў: чалавек, званы Ісус, зрабіў гліну і памазаў мае вочы, і сказаў мне: ідзі ў купальню Сілоама і

памыйся. Пайшоўшы ж і памыўшыся, я прагледзеў. Яны сказалі яму: дзе ж ён? Ён кажа: я не ведаю. Вядуць яго да фарысеяў, таго, хто калісьці быў сляпым. Была субота, калі Ісус зрабіў гліну і адкрыў яго вочы. Зноў жа пыталі яго і фарысеі, як ён прагледзеў. А ён сказаў ім: гразь паклаў на мае вочы, і я памыўся, і я бачу. Казалі таму некаторыя з фарысеяў: гэты чалавек не ад Бога, таму што суботу не захоўвае. Іншыя казалі: як можа чалавек-грэшнік рабіць такія знакі? І падзел быў сярод іх. Кажуць сляпому зноў: ты што кажаш пра яго, што ён адкрыў твае вочы? А ён сказаў, што ён прарок. Не паверылі таму яўрэі пра яго, што сляпы ён быў і прагледзеў, пакуль не паклікалі бацькоў яго, таго, хто прагледзеў, і спыталі іх, кажучы: гэта ёсць сын ваш, якога вы кажаце, што сляпым нарадзіўся? Як жа зараз ён бачыць? Адказалі ж ім бацькі яго і сказалі: мы ведаем, што гэта ёсць сын наш і што сляпым нарадзіўся; як жа цяпер бачыць, не ведаем, або хто адкрыў яго вочы, мы не ведаем; ён узрост мае, яго спытайце, ён пра сябе скажа. Гэтыя рэчы сказалі бацькі яго, таму што баяліся яўрэяў, бо яўрэі ўжо дамовіліся, што калі хто прызнае яго Хрыстом, будзе выгнаны з сінагогі. З-за гэтага яго бацькі сказалі: Ён мае ўзрост, яго спытайце. Яны паклікалі таму ўдругое чалавека, які быў сляпы, і сказалі яму: Аддай славу Богу, мы ведаем, што чалавек гэты грэшнік. Адказаў таму той і сказаў: ці грэшнік ён ёсць, не ведаю; адно ведаю, што быў сляпы, а цяпер бачу. І яны сказалі яму зноў: што ён табе зрабіў? Як ён адкрыў табе вочы? Ён адказаў ім: я сказаў вам ужо, і вы не пачулі; што зноў вы жадаеце пачуць? Ці не і вы жадаеце

стаць яго вучнямі? Яны лаялі яго і сказалі: ты вучань таго, а мы вучні Майсея. Мы ведаем, што Бог гаварыў Мойсею, але не ведаем, адкуль гэты. Адказаў чалавек і сказаў ім: У гэтым бо і ёсць цудоўнае, што вы не ведаеце, адкуль ён, а ён адкрыў мае вочы. Мы ведаем, што Бог грэшнікаў не чуе, але калі хтосьці богабаязлівы і волю Яго выконвае, таго чуе. Адвеку не было пачута, што хто адкрыў вочы сляпога, які нарадзіўся сляпым. Калі б гэты не быў ад Бога, ён не мог бы рабіць нічога. Яны адказалі і сказалі яму: у грахах ты ўвесь нарадзіўся, і ты вучыш нас? І выгналі яго вонкі. Ісус пачуў, што яго выгналі вонкі, і, знайшоўшы яго, сказаў яму: Ты веруеш у Сына Божага? Адказаў той і сказаў: І хто ён, Госпадзе, каб я ўверавав у яго? Сказаў жа яму Ісус: І бачыў ты яго, і той, хто гаворыць з табою, — гэта ён. Ён жа сказаў: Веру, Госпадзе, — і пакланіўся яму. І сказаў Ісус: Я прыйшоў у гэты свет на суд, каб тыя, хто не бачыць, бачылі, а тыя, хто бачыць, сталі сляпымі. І пачулі гэта з Фарысеяў тыя, хто быў з ім, і сказалі яму: ці не і мы сляпыя? Сказаў ім Ісус: калі б вы былі сляпыя, не мелі б вы граху, але цяпер кажаце, што бачыце, таму грэх ваш застаецца.

10

Сапраўды, сапраўды кажу вам, той, хто не ўваходзіць праз дзверы ў двор авечак, але ўзыходзіць адкульсьці, той ёсць злодзей і разбойнік; а той, хто ўваходзіць праз дзверы, ёсць пастух авечак. Гэтаму дзвярнік адчыняе, і авечкі чуюць яго

голас, і ён клікае свае авечкі па імені і выводзіць іх. І калі ўласныя авечкі выганяе, перад імі ідзе, і авечкі за ім следуюць, таму што ведаюць голас яго; за чужым жа не будуць следаваць, але ўцякуць ад яго, таму што не ведаюць голасу чужых. Гэтую прыказку сказаў ім Ісус, але яны не разумелі, што азначала тое, што Ён ім гаварыў. Сказаў таму зноў ім Ісус: сапраўды, сапраўды кажу вам, што я ёсць дзверы для авечак. Усе, хто прыйшлі перад мной, — злодзеі і разбойнікі, але авечкі іх не слухалі. Я ёсць дзверы; калі хто ўвойдзе праз мяне, будзе выратаваны, і будзе ўваходзіць і выходзіць, і знойдзе пашу. Злодзей прыходзіць толькі для таго, каб украсці, забіць і знішчыць, я ж прыйшоў, каб яны мелі жыццё і мелі яго ў поўнаце. Я добры пастух. Добры пастух душу сваю кладзе за авечак; найміт жа, і не будучы пастухам, якому авечкі не з'яўляюцца ўласнымі, бачыць ваўка, які ідзе, і пакідае авечак і ўцякае; і ваўк хапае іх і распыляе авечак. Але наёмны работнік уцякае, таму што ён наёмны работнік і яму няма клопату пра авечак. Я добры пастух, і я ведаю маіх і мяне ведаюць маі, як бацька ведае мяне і я ведаю бацьку, і душу маю аддаю за авечак. І іншыя авечкі я маю, якія не з гэтага двара, і тых мне трэба прывесці, і яны пачуюць мой голас, і стане адно статак, адзін пастух. З-за гэтага Бацька любіць мяне, бо я аддаю душу маю, каб зноў узяць яе. Ніхто не бярэ яе ад мяне, але я кладу яе ад сябе самога. Маю ўладу пакласці яе, і маю ўладу зноў узяць яе. Гэты загад узяў ад Бацькі майго. Падзел таму зноў здарыўся сярод іудэяў з-за гэтых слоў. Казалі ж многія з іх: Дэмана мае і вар'яцее, што яго слухаеце? Іншыя казалі:

гэтыя словы не з'яўляюцца словамі апантанага, хіба дэман здольны адкрываць вочы сляпых? Адбылося ж прысвячэнне ў Ерусаліме, і зіма была; і хадзіў Ісус у храме ў калонадзе Саламона. Акружылі таму яго яўрэі і казалі яму: да калі душу нашу ты забіраеш? Калі ты ёсць Хрыстос, скажы нам адкрыта. Адказаў ім Ісус: я сказаў вам, і вы не веруеце; працы, якія я раблю ў імя бацькі майго, гэтыя сведчаць пра мяне; але вы не веруеце; бо вы не з авечак маіх, як я сказаў вам. Авечкі мае чуюць голас мой, і я ведаю іх, і яны ідуць за мной, і я даю ім жыццё вечнае, і яны не загінуць навекі, і ніхто не выхопіць іх з маёй рукі. Бацька мой, які даў мне, большы за ўсіх, і ніхто не можа выхапіць з рукі бацькі майго. Я і Бацька — адно. Таму яўрэі зноў узялі камяні, каб закідаць Яго каменнямі. Адказаў ім Ісус: Многія добрыя справы паказаў вам ад Бацькі майго, за якую з іх справу камянуеце мяне? Адказалі яму яўрэі, кажучы: Не за добрую справу камянуем цябе, але за блюзнерство, і таму што ты, будучы чалавекам, робіш сябе Богам. Адказаў ім Ісус: Ці не напісана ў законе вашым: я сказаў, вы багі? Калі тых ён назваў багамі, да якіх слова Божае прыйшло, і не можа быць парушана Пісанне, таго Бацька асвяціў і паслаў у свет, вы кажаце, што ты богазневажаеш, таму што я сказаў: Сын Божы я? Калі я не раблю спраў майго бацькі, не верце мне; калі ж раблю, нават калі мне не верыце, справам верце, каб ведалі і верылі, што ва мне бацька і я ў ім. Яны зноў імкнуліся схапіць яго, і ён выйшаў з іх рук. І ён зноў адышоў за Іардан, у тое месца, дзе Іаан спачатку хрысціў, і застаўся там. І многія прыйшлі да яго і казалі, што Іаан

сапраўды не зрабіў ніякага знака, але ўсё, што Іаан сказаў пра яго, было праўдай. І многія там паверылі ў яго.

11

Быў жа нехта хворы Лазар з Бетаніі, з вёскі Марыі і Марфы, сястры яе. Была ж Марыя тая, што памазала Госпада мірам і выцёрла ногі яго валасамі сваімі, чый брат Лазар хварэў. Паслалі таму сёстры да яго, кажучы: Пане, глядзі, той, каго Ты любіш, хварэе. Пачуўшы гэта, Ісус сказаў: гэтая слабасць не да смерці, але для славы Божай, каб быў праслаўлены Сын Божы праз яе. Любіў жа Ісус Марфу, і сястру яе, і Лазара. Як жа ён пачуў, што ён хворы, тады ён застаўся ў тым месцы, дзе ён быў, два дні; потым пасля гэтага ён кажа вучням: давайце пойдзем у Іудэю зноў. Кажуць яму вучні: Рабі, цяпер іудэі шукалі цябе камянаваць, і зноў ты ідзеш туды? Адказаў Ісус: ці не дванаццаць гадзін у дні? Калі хтосьці ходзіць удзень, ён не спатыкаецца, таму што бачыць святло гэтага свету; а калі хтосьці ходзіць уночы, ён спатыкаецца, таму што святла няма ў ім. Гэта сказаў, і пасля гэтага кажа ім: Лазар, сябар наш, заснуў, але я іду, каб разбудзіць яго. Сказалі таму вучні яго: Госпадзе, калі ён заснуў, ён выратуецца. Ісус жа казаў аб яго смерці, а яны падумалі, што Ён кажа аб звычайным сне. Тады значыць сказаў ім Ісус адкрыта: Лазар памёр, і радуюся дзеля вас, каб паверылі, што не быў там; але пойдзем да яго. Тады сказаў Тамаш, званы Блізнюк, сваім сябрам-вучням: Ідзем і

мы, каб памерці з ім. Прыйшоўшы, Ісус знайшоў яго ўжо чатыры дні ляжачым у магіле. Была ж Віфанія блізка ад Ерусаліма як ад пятнаццаці стадыяў, і многія з іудэяў прыйшлі да тых каля Марфы і Марыі, каб суцешыць іх наконт брата іхняга. Марфа, таму як пачула, што Ісус ідзе, сустрэла яго, Марыя ж у доме сядзела. Сказала таму Марфа да Ісуса: Пане, калі б Ты быў тут, брат мой не памёр бы. Але і цяпер я ведаю, што колькі б ён ні папрасіў у Бога, Бог дасць табе. Ісус кажа ёй: Твой брат устане. Кажа яму Марфа: Ведаю, што ўстане ў ўваскрасенне ў апошні дзень. Ісус сказаў ёй: Я ёсць уваскрасенне і жыццё. Той, хто верыць у мяне, нават калі памрэ, будзе жыць; і кожны, хто жыве і верыць у мяне, не памрэ навекі. Ты веруеш у гэта? Кажа яму: Так, Госпадзе, я паверыла, што Ты ёсць Хрыстос, Сын Божы, Які прыходзіць у свет. І, сказаўшы гэта, яна пайшла і таемна паклікала Марыю, сваю сястру, сказаўшы: Настаўнік тут і клічэ цябе. Тая, як пачула, хутка ўстае і прыходзіць да яго. Ісус яшчэ не прыйшоў у вёску, але быў у тым месцы, дзе яго сустрэла Марфа. Тыя іудэі, якія былі з ёю ў доме і суцяшалі яе, убачыўшы, што Марыя хутка ўстала і выйшла, паследавалі за ёю, кажучы, што яна ідзе да магілы, каб заплакаць там. Тая Марыя, калі прыйшла туды, дзе быў Ісус, убачыўшы яго, упала да ног яго, кажучы яму: Пане, калі б ты быў тут, не памёр би мой брат. Ісус, таму, як убачыў яе плачучую і яўрэяў, якія прыйшлі разам з ёй, плачучых, быў глыбока ўзрушаны ў духу і ўзрушыў сябе, і сказаў: дзе вы паклалі яго? Яны кажуць яму: Пане, прыходзь і глядзі. Ісус праліў слёзы. Таму яўрэі казалі: глядзі, як ён

любіў яго; некаторыя ж з іх сказалі: ці не мог гэты, адкрыўшы вочы сляпога, зрабіць, каб і гэты не памёр? Ісус, таму, зноў будучы глыбока ўзрушаным у сабе, прыходзіць да магілы. Была ж яна пячорай, і камень ляжаў на ёй. Кажа Ісус: падыміце камень. Кажа яму сястра памерлага Марфа: Пане, ужо смярдзіць, бо чацвёрты дзень. Кажа ёй Ісус: Ці не сказаў я табе, што калі паверыш, убачыш славу Божую? Яны ўзялі, такім чынам, камень, дзе ляжаў памерлы. А Ісус падняў вочы ўверх і сказаў: Айцец, дзякую Табе, што Ты пачуў мяне. Я ж ведаў, што Ты заўсёды мяне чуеш, але праз натоўп, які стаяў вакол, сказаў гэта, каб паверылі, што Ты мяне паслаў. І сказаўшы гэта, ён закрычаў моцным голасам: Лазар, выйдзі вонкі! І выйшаў памерлы, звязаныя ногі і рукі палатнамі, і твар яго хусткай быў абвязаны. Кажа ім Ісус: развяжыце яго і дазвольце ісці. Многія з іудэяў, якія прыйшлі да Марыі і бачылі, што зрабіў Ісус, паверылі ў Яго. Некаторыя ж з іх пайшлі да фарысеяў і сказалі ім, што зрабіў Ісус. Сабралі таму галоўныя святары і фарысеі савет і казалі: Што робім, бо гэты чалавек многія знакі робіць? Калі мы пусцім яго так, усе паверуць у яго, і прыйдуць рымляне і возьмуць у нас і месца, і народ. Адзін жа нехта з іх Каяфа, першасвятаром будучы таго года, сказаў ім: вы не ведаеце нічога, ані не разважаеце, што карысна нам, каб адзін чалавек памёр за народ і не ўвесь народ загінуў. Гэта ж ад сябе самога не сказаў, але першасвятаром будучы года таго прарочыў, што меў Ісус памерці за народ, і не за народ толькі, але каб і дзяцей Божых расейаных сабраў у адно. Ад таго дня яны параіліся, каб забіць яго. Ісус таму больш не

хадзіў адкрыта сярод іудэяў, але адышоў адтуль у мясцовасць блізка пустыні, у горад, які называўся Эфраім, і там заставаўся са сваімі вучнямі. Была блізка Пасха іудэяў, і ўзышлі многія ў Іерусалім з краіны перад Пасхай, каб ачысціць сябе. Шукалі таму Ісуса і казалі адзін аднаму, стоячы ў храме: Што здаецца вам, ці не прыйдзе Ён на свята? Дадзены ж былі і галоўныя святары, і фарысеі загад, каб, калі хтосьці ведае, дзе ён ёсць, паведаміць, каб схапілі яго.

12

Таму Ісус за шэсць дзён да Пасхі прыйшоў у Віфанію, дзе быў Лазар памерлы, якога Ён узняў з мёртвых. Зрабілі таму яму вячэру там, і Марфа служыла, а Лазар быў адным з тых, хто ляжаў з ім. Тады Марыя, узяўшы фунт мірры нарду чыстай каштоўнай, памазала ногі Ісуса і выцерла валасамі сваімі ногі яго, а дом напоўніўся пахам мірры. Таму кажа адзін з вучняў ягоных, Юда сын Сымона Іскарыёт, які збіраўся яго аддаць: чаму гэты міра не быў прададзены за трыста дынарыяў і дадзены беднякам? Сказаў жа гэта не таму, што аб беднякаў было турботай яму, але таму, що злодзей быў, і скрыню меў, і рэчы, якія кідаліся, прысвойваў. Сказаў таму Ісус: Дазволь ёй, яна захавала гэта на дзень майго пахавання. Бо бедных заўсёды маеце з сабою, а мяне не заўсёды маеце. Даведаўся вялікі натоўп з яўрэяў, што ён там ёсць, і прыйшлі яны не толькі дзеля

Ісуса, але каб убачыць таксама Лазара, якога Ён уваскрасіў з мёртвых. А першасвятары параіліся, каб і Лазара забіць, таму што многія з-за яго адыходзілі з іудэяў і верылі ў Ісуса. На наступны дзень вялікі натоўп, які прыйшоў на свята, пачуўшы, што Ісус ідзе ў Іерусалім, узялі галінкі пальмаў і выйшлі насустрач яму, і крычалі: асана, дабраславёны той, хто ідзе ў імя Госпада, цар Ізраіля. Знайшоўшы жа Ісус маладога асла, ён сеў на яго, як ёсць напісана: не бойся, дачка Сіёна; вось цар твой ідзе, сядзячы на асляці асла. Гэтых рэчаў вучні яго не ведалі спачатку, але калі быў праслаўлены Ісус, тады ўспомнілі, што гэтыя рэчы было пра яго напісана, і гэтыя рэчы зрабілі яму. Натоўп, які быў з ім, сведчыў пра тое, як ён паклікаў Лазара з магілы і ўзняў яго з мёртвых. З-за гэтага і сустрэў яго натоўп, бо яны пачулі, што ён зрабіў гэты знак. Фарысеі таму сказалі адзін аднаму: бачыце, што вы нічога не дасягаеце? Глядзі, свет пайшоў за ім. Былі ж некаторыя грэкі з тых, хто ўзыходзіў, каб пакланяцца на святе. Гэтыя таму прыйшлі да Філіпа з Віфсаіды Галілейскай і пыталі яго, кажучы: пане, хочам Ісуса бачыць. Прыходзіць Піліп і кажа Андрэю, і зноў Андрэй і Піліп кажуць Ісусу; а Ісус адказаў ім, кажучы: прыйшла гадзіна, каб быў праслаўлены Сын Чалавечы. Сапраўды, сапраўды кажу вам: калі адно зерне пшаніцы, упаўшы ў зямлю, не памрэ, яно застаецца адно; калі ж памрэ, прыносіць шмат плёну. Той, хто любіць душу сваю, страціць яе, і той, хто ненавідзіць душу сваю ў гэтым свеце, захавае яе для вечнага жыцця. Калі хто-небудзь служыць мне, няхай ідзе за мной, і дзе я ёсць, там і слуга мой будзе, і

калі хто-небудзь служыць мне, ушануе яго Бацька. Цяпер душа мая ўзрушана, і што сказаць? Бацька, выратуй мяне ад гэтай гадзіны. Але дзеля гэтага я прыйшоў у гэту гадзіну. Бацька, праслаў тваё імя. Прыйшоў таму голас з неба: і я праславіў, і зноў праслаўлю. Натоўп, які стаяў і пачуў гэта, казаў, што адбылася грымота, а іншыя казалі, що паслан прамовіў да яго. Адказаў Ісус і сказаў: Не дзеля мяне гэты голас прагучаў, але дзеля вас. Цяпер суд ёсць гэтага свету, цяпер правіцель гэтага свету будзе выкінуты вонкі; і я, калі буду ўзняты ад зямлі, усіх пацягну да сябе. Гэта ж ён казаў, паказваючы, якою смерцю меў памерці. Адказаў яму натоўп: мы чулі з закона, што Хрыстос застаецца навекі, і як ты кажаш неабходна быць узнятым Сыну Чалавечаму? Хто гэты Сын Чалавечы? Сказаў таму ім Ісус: Яшчэ малы час святло з вамі. Хадзіце, пакуль маеце святло, каб цемра вас не ахапіла, бо той, хто ходзіць у цемры, не ведае, куды ідзе. Пакуль маеце святло, верце ў святло, каб сталіся сынамі святла. Гэта сказаў Ісус, і адышоўшы, схаваўся ад іх. Але калі ён зрабіў столькі многа знакаў перад імі, яны не верылі ў яго, каб слова прарока Ісаі было выканана, якое ён сказаў: Госпадзе, хто паверыў пачутаму намі? І рука Госпада каму была адкрыта? З-за гэтага яны не маглі верыць, таму што зноў сказаў Ісая: ён засляпіў іхнія вочы і зацвярдзіў іхняе сэрца, каб яны не бачылі вачыма і не разумелі сэрцам і не вярнуліся, і я вылечу іх. Гэта сказаў Ісая, калі ўбачыў славу Яго і гаварыў пра Яго. Аднак жа і з правіцеляў многія паверылі ў яго, але з-за фарысеяў не прызнаваліся, каб не сталі выгнанымі з сінагогі; бо

палюбілі славу людзей больш, чым славу Бога. Ісус жа закрычаў і сказаў: той, хто верыць у мяне, не верыць у мяне, але ў таго, хто паслаў мяне, і той, хто бачыць мяне, бачыць таго, хто паслаў мяне. Я прыйшоў у свет як святло, каб кожны, хто верыць у мяне, не заставаўся ў цемры. І калі хто пачуе мае словы і не паверыць, я не буду судзіць яго, бо я прыйшоў не для таго, каб судзіць свет, а каб ратаваць свет. Той, хто адкідае мяне і не прымае словы мае, мае таго, хто судзіць яго; слова, якое я гаварыў, тое будзе судзіць яго ў апошні дзень; таму што я ад сябе самога не гаварыў, але Бацька, які паслаў мяне, Сам мне загад даў, што сказаць і што гаварыць; і ведаю, што загад Яго жыццё вечнае ёсць. Якія таму я гавару, як сказаў мне бацька, так я гавару.

13

Перад святам Пасхі, ведаючы Ісус, што прыйшла яго гадзіна, каб адышоў ён з гэтага свету да Айца, палюбіўшы сваіх уласных, тых, хто ў свеце, да канца палюбіў іх. І калі вячэра адбылася, д'ябла ўжо ўкінуўшага ў сэрца Юды Сымона Іскарыёта, каб яго выдаць, ведаючы Ісус, што ўсё даў яму бацька ў рукі, і што ад Бога выйшаў і да Бога ідзе, устае ад вячэры і кладзе адзенне, і ўзяўшы ручнік, апярэзаў сябе. Потым ён паліў ваду ў мыску і пачаў мыць ногі вучняў і выціраць палатном, якім быў апаясаны. Прыходзіць таму да Сімона Пятра, і кажа яму той: Госпадзе, ты мыеш мае ногі? Адказаў Ісус і сказаў яму: Тое, што я раблю, ты не

ведаеш цяпер, але ведаць будзеш пасля гэтага. Кажа яму Пётр: не, не будзеш мыць ног маіх вавек. Адказаў яму Ісус: калі не памыю цябе, не маеш часткі са мной. Кажа яму Сімон Пётр: Госпадзе, не толькі ногі мае, але і рукі, і галаву. Кажа яму Ісус: які мыўся, не мае патрэбы памыць ногі, але ёсць цалкам чысты, і вы чыстыя, але не ўсе. Бо ён ведаў таго, хто здаваў яго, таму сказаў: не ўсе вы чыстыя. Калі ён памыў ім ногі і ўзяў свае адзенні, зноў адхіліўшыся, сказаў ім: ведаеце, што я зрабіў вам? Вы клічаце мяне Настаўнік і Пан, і добра кажаце, бо я ёсць. Калі таму я памыў вашыя ногі, Пан і Настаўнік, і вы павінны мыць ногі адзін аднаму. Бо прыклад я даў вам, каб як я зрабіў вам, і вы рабілі; сапраўды, сапраўды кажу вам, не ёсць раб большы за пана свайго, ані апостал большы за таго, хто паслаў яго. Калі вы ведаеце гэтыя рэчы, блаславёныя вы, калі робіце іх. Не пра ўсіх вас кажу; я ведаю, каго выбраў; але каб Пісанне споўнілася, той, хто еў са мной хлеб, узняў на мяне пяту сваю. Ад гэтага часу я кажу вам перад тым, як гэта здарыцца, каб калі гэта здарыцца, вы паверылі, што гэта я. Сапраўды, сапраўды кажу вам: той, хто прымае таго, каго я пашлю, прымае мяне, а той, хто прымае мяне, прымае Таго, Хто паслаў мяне. Гэтыя рэчы сказаўшы, Ісус быў узрушаны духам, і засведчыў і сказаў: амін, амін кажу вам, што адзін з вас здрадзіць мяне. Вучні таму глядзелі адзін на аднаго, знаходзячыся ў расгубленасці адносна таго, пра каго ён кажа. Быў жа адзін з вучняў яго, які ляжаў на грудзях Ісуса, якога любіў Ісус; кіўнуў жа гэтаму Сымон Пётр, каб даведацца, хто б гэта быў, пра якога ён кажа. Упаўшы ж той

на грудзі Ісуса, кажа яму: Госпадзе, хто гэта? Адказвае Ісус: той ёсць, каму я, умачыўшы кавалак, дам. І, умачыўшы кавалак, ён дае яго Юду, сыну Сымона Іскарыёта. І пасля кавалка тады ўвайшоў у яго сатана. Таму кажа яму Ісус: тое, што ты робіш, зрабі хутчэй. Але гэта ніхто не ведаў з тых, хто ляжаў за сталом, да чаго ён сказаў яму; бо некаторыя думалі, паколькі скрыню для грошай меў Юда, што кажа яму Ісус: купі тое, што мы патрабуем на свята, або беднякам, каб нешта даў. Узяўшы той кавалак, ён адразу выйшаў, а была ноч. Калі ён выйшаў, Ісус кажа: Цяпер быў праслаўлены Сын Чалавечы, і Бог быў праслаўлены ў Ім. Калі Бог быў праслаўлены ў ім, і Бог праславіць яго ў Сабе, і адразу праславіць яго. Дзеткі, яшчэ крыху я з вамі. Вы будзеце шукаць мяне, і як я сказаў яўрэям, што дзе я іду, вы не можаце прыйсці, і вам кажу зараз. Новы запавет даю вам, каб любілі адзін аднаго, як Я любіў вас, каб і вы любілі адзін аднаго. У гэтым пазнаюць усе, што вы Мае вучні, калі будзеце мець любоў адзін да аднаго. Кажа яму Сімон Пётр: Госпадзе, дзе ты ідзеш? Адказаў яму Ісус: дзе я іду, не можаш мне цяпер следаваць, пазней жа будзеш следаваць мне. Кажа яму Пётр: Госпадзе, чаму я не магу за табой паследаваць зараз? Душу маю за цябе пакладу. Адказаў яму Ісус: Душу тваю за мяне пакладзеш? Сапраўды, сапраўды кажу табе: не заспявае певень, пакуль не адрачэшся мяне тройчы.

14

Няхай не трывожыцца сэрца ваше, веруйце ў Бога і ў мяне веруйце. У доме бацькі майго месцаў многа ёсць; калі ж не, сказаў бы вам; іду падрыхтаваць месца вам; і калі пайду і падрыхтую вам месца, зноў прыйду і вазьму вас да сябе, каб дзе я ёсць, і вы б былі. І дзе я іду, вы ведаеце, і шлях вы ведаеце. Кажа яму Тамаш: Госпадзе, мы не ведаем, куды Ты ідзеш, і як жа мы можам ведаць шлях? Кажа яму Ісус: Я ёсць шлях, і ісціна, і жыццё; ніхто не прыходзіць да Бацькі, калі не праз мяне. Калі б вы ведалі мяне, то і Бацьку майго вы ведалі б. І ад гэтага моманту вы ведаеце яго і бачылі яго. Кажа яму Філіп: Госпадзе, пакажы нам Бацьку, і гэтага будзе дастаткова для нас. Кажа яму Ісус: столькі часу з вамі я ёсць, і не пазнаў ты мяне, Піліпе? Той, хто бачыў мяне, бачыў Бацьку; і як ты кажаш: пакажы нам Бацьку? Ты не веруеш, што я ў Бацьку і Бацька ў мне? Словы, якія я кажу вам, ад сябе самога не кажу; але Бацька, які ў мне застаецца, Ён сам робіць працы. Верце мне, што я ў Бацьку і Бацька ва мне; калі ж не, дык праз тыя працы верце мне. Сапраўды, сапраўды кажу вам, той, хто верыць у мяне, работы, якія я раблю, і той зробіць, і большыя за гэтыя зробіць, таму што я да Айца майго іду, і што б вы ні папрасілі ў імя маё, гэта зраблю, каб быў праслаўлены Айцец у Сыне. Калі што-небудзь вы папросіце ў маё імя, я зраблю. Калі вы любіце мяне, запаведзі мае захоўвайце, і я папрашу Бацьку, і Ён дасць вам іншага Заступніка, каб застаўся з вамі навекі, Духа праўды, якога свет не можа атрымаць, таму што не бачыць Яго ані не ведае Яго; вы ж ведаеце Яго, таму што Ён каля вас застаецца і ў вас будзе. Не

пакіну вас сіротамі, прыходжу да вас. Яшчэ крыху, і свет мяне ужо не бачыць, але вы бачыце мяне, таму што я жыву і вы будзеце жыць. У той дзень вы пазнаеце, што я ў маім Бацьку, і вы ва мне, і я ў вас. Той, хто мае запаведзі мае і захоўвае іх, той ёсць той, хто любіць мяне, а той, хто любіць мяне, будзе любімы Бацькам маім, і я палюблю яго і пакажу яму сябе. Кажа яму Юда, не Іскарыёт: Госпадзе, што зрабілася, што Ты нам збіраешся адкрываць Сябе, а не свету? Адказаў Ісус і сказаў яму: калі хто любіць Мяне, слова Маё будзе захоўваць, і Бацька Мой палюбіць яго, і да яго прыйдзем, і жытло ля яго зробім. Той, хто не любіць мяне, слоў маіх не захоўвае, і слова, якое вы чуеце, не маё, але Бацькі, Які паслаў мяне. Гэта я сказаў вам, застаючыся сярод вас; а Заступнік, Дух Святы, якога пашле Бацька ў імя маё, той навучыць вас усяму і нагадае вам усё, што я сказаў вам. Спакой пакідаю вам, спакой мой даю вам; не так, як свет дае, я даю вам. Няхай не трывожыцца ваша сэрца і няхай не баіцца. Вы чулі, што я сказаў вам: я іду і прыходжу да вас; калі б вы любілі мяне, вы б радаваліся, што я сказаў: іду да Бацькі, таму што Бацька мой большы за мяне; і цяпер я сказаў вам перад тым, як гэта здарыцца, каб калі здарыцца, вы паверылі. Ужо не шмат буду гаварыць з вамі; бо прыходзіць правіцель свету, і ва мне ён не мае нічога; але каб ведаў свет, што я люблю Айца, і як наказаў мне Айцец, так раблю. Уставайце, пойдзем адсюль.

15

Я ёсць праўдзівая вінаградная лаза, і бацька мой ёсць земляроб. Кожную галіну ў мне, якая не нясе плоду, Ён забірае, і кожную, якая нясе плод, ачышчае, каб яна прыносіла больш плоду. Ужо вы чыстыя праз слова, якое я сказаў вам. Застаньцеся ў мне, і я ў вас. Так жа як галінка не здольная прыносіць плод ад сябе самой, калі не застанецца ў вінаграднай лазе, так і вы не здольныя, калі не ў мне застанецеся. Я - вінаградная лаза, вы - галіны. Той, хто застаецца ў мне і я ў ім, гэты прыносіць плод многі, бо без мяне вы не можаце рабіць нічога. Калі хто не застанецца ў мне, ён быў кінуты вонкі, як галінка, і высах, і збіраюць іх, і ў агонь кідаюць, і гарыць. Калі застанецеся ў Мне і словы Мае ў вас застануцца, што хочаце, папрасіце, і стане вам. У гэтым быў праслаўлены Бацька мой, каб вы прыносілі шмат плоду і сталі маімі вучнямі. Як любіў мяне Бацька, так і Я палюбіў вас; застаньцеся ў любові Маёй. Калі вы захаваеце мае запаведзі, вы застанецеся ў маёй любові, як я захаваў запаведзі майго Бацькі і застаюся ў яго любові. Гэта я сказаў вам, каб радасць мая ў вас засталася і радасць ваша напоўнілася. Гэта ёсць мая запаведзь, каб вы любілі адзін аднаго, як я любіў вас. Большай за гэтую любові ніхто не мае, каб хтось душу сваю паклаў за сяброў сваіх. вы мае сябры, калі выконваеце тое, што я загадваю вам. Не больш вас называю рабамі, таму што раб не ведае, што робіць яго гаспадар, вас жа назваў сябрамі, таму што ўсё, што пачуў ад майго бацькі, зрабіў вядомым вам. Не вы мяне выбралі, але я выбраў вас і паставіў вас, каб вы ішлі і прыносілі плод, і каб плод ваш заставаўся, каб што б вы ні папрасілі бацьку ў

імя маё, ён даў вам. Гэта загадваю вам, каб вы любілі адзін аднаго. Калі свет вас ненавідзіць, ведайце, што мяне ён узненавідзеў раней за вас. Калі б вы былі са свету, свет любіў бы сваё ўласнае, але таму што вы не са свету, а я выбраў вас са свету, праз гэта свет ненавідзіць вас. Памятайце слова, якое я сказаў вам: раб не большы за свайго гаспадара. Калі мяне яны пераследавалі, і вас будуць пераследаваць; калі слова маё яны захавалі, і вашае будуць захоўваць. Але гэта ўсё зробяць вам з-за імя маё, бо не ведаюць Таго, Хто паслаў мяне. Калі б я не прыйшоў і не гаварыў ім, яны не мелі б граху, але цяпер яны не маюць апраўдання свайму граху. Той, хто ненавідзіць мяне, ненавідзіць і майго бацьку. Калі б я не зрабіў сярод іх тых працаў, якіх ніхто іншы не зрабіў, яны не мелі б граху, але цяпер яны і бачылі, і ненавідзелі і мяне, і майго Бацьку. Але каб выканалася слова, напісанае ў іхнім законе, што яны ненавідзелі мяне дарма. А калі прыйдзе Заступнік, якога я пашлю вам ад Айца, Дух ісціны, які ад Айца выходзіць, той засведчыць пра мяне; і вы ж засведчыце, бо ад пачатку са мной ёсце.

16

Гэта я сказаў вам, каб вы не спакусіліся. Выгнанцамі зробяць вас, але прыходзіць гадзіна, каб кожны, хто заб'е вас, думаў, што прыносіць служэнне Богу. І гэта яны зробяць, таму што не пазналі Бацьку ні Мяне. Але гэта я

сказаў вам, каб калі прыйдзе гадзіна, вы памяталі пра іх, што я сказаў вам. Але гэтыя рэчы вам з пачатку не сказаў, таму што з вамі быў. Цяпер жа я іду да таго, хто паслаў мяне, і ніхто з вас не пытае мяне, дзе я іду, але таму, што гэтыя рэчы я сказаў вам, смутак напоўніў вашае сэрца. Але я кажу вам праўду: карысна для вас, каб я адышоў. Бо калі я не адыду, Заступнік не прыйдзе да вас; калі ж пайду, пашлю яго да вас; і прыйшоўшы, той выкрые свет аб грахе і аб праведнасці і аб судзе. Аб грахе сапраўды, што яны не вераюць у мяне; аб праведнасці ж, што да Айца майго іду і больш не бачыце мяне; аб жа судзе, што правіцель свету гэтага асуджаны. Яшчэ многае маю вам сказаць, але вы не здольныя гэта зараз вынесці. Калі ж прыйдзе Той, Дух Ісціны, Ён правядзе вас у ўсю ісціну, бо Ён не будзе гаварыць ад Сябе Самога, але будзе гаварыць усё, што пачуе, і абвесціць вам тое, што надыходзіць. Той мяне праслaвіць, таму што з майго возьме і абвесціць вам. Усё, што мае Бацька, ёсць маё; таму Я сказаў, што возьме з майго і абвесціць вам. Малы час, і не бачыце мяне, і зноў малы час, і ўбачыце мяне, таму што я іду да Бацькі. Сказалі таму некаторыя з вучняў яго адзін аднаму: Што гэта такое, што Ён кажа нам: малое і не бачыце Мяне, і зноў малое і ўбачыце Мяне, і што Я іду да Бацькі? Яны казалі таму: што гэта такое, што ён кажа малое? Мы не ведаем, што ён/яна гаворыць. Ісус ведаў, што яны хацелі яго пытаць, і сказаў ім: аб гэтым шукаеце адзін з адным, што сказаў: малое, і не бачыце мяне, і зноў малое, і ўбачыце мяне? Сапраўды, сапраўды кажу вам, што будзеце плакаць і будзеце галасіць

вы, а свет будзе радавацца; вы ж будзеце засмучаныя, але смутак ваш у радасць ператворыцца; жанчына, калі нараджае, смутак мае, таму што прыйшла гадзіна яе; калі ж народзіць дзіця, больш не памятае пакуты з-за радасці, што нарадзіўся чалавек на свет. І вы таксама цяпер сапраўды маеце боль, але зноў убачу вас, і ўзрадуецца ваша сэрца, і радасць вашу ніхто не забярэ ад вас. І ў той дзень вы мяне не будзеце пытаць нічога. Праўда, праўда кажу вам, што колькі б вы ні папрасілі Бацьку ў імя маё, дасць вам. Да гэтага часу вы не прасілі нічога ў маё імя, прасіце і атрымаеце, каб радасць ваша была поўнай. Гэтыя рэчы ў прытчах я гаварыў вам, але прыходзіць гадзіна, калі ўжо не ў прытчах буду гаварыць вам, але адкрыта аб Айца абвяшчу вам. У той дзень у імя маё вы будзеце прасіць; і не кажу вам, што я буду прасіць бацьку аб вас; бо сам бацька любіць вас, таму што вы мяне палюбілі і паверылі, што я ад Бога выйшаў. Я выйшаў ад Бацькі і прыйшоў у свет; зноў пакідаю свет і іду да Бацькі. Вучні яго кажуць яму: Вось цяпер Ты гаворыш адкрыта і не кажаш ніякай прыказкі. Цяпер мы ведаем, што ты ведаеш усё і не маеш патрэбы, каб хтосьці цябе пытаў. У гэтым мы верым, што ад Бога ты выйшаў. Адказаў ім Ісус: зараз верыце; вось прыходзіць гадзіна, і цяпер прыйшла, каб расселіліся кожны ў свае і мяне аднаго пакінеце; і не я адзін, таму што Айцец са мной ёсць. Гэтыя рэчы я сказаў вам, каб вы мелі ў мне мір. У свеце пакуты вы будзеце мець; але мужнасці набірайцеся, я перамог свет.

17

Гэта Ісус сказаў, і ўзняў вочы свае ў неба і сказаў: Айцец, прыйшла гадзіна; праслаў сына твайго, каб і сын твой праславіў цябе, як ты даў яму ўладу над усякай плоццю, каб усё, што ты даў яму, ён даў ім жыццё вечнае. Гэта ж ёсць вечнае жыццё, каб яны ведалі Цябе, аднаго сапраўднага Бога, і Таго, Каго Ты паслаў, Ісуса Хрыста. Я цябе праславіў на зямлі, работу закончыў, якую ты даў мне, каб зрабіць; і цяпер праслаў мяне ты, Айцец, каля сябе тою славай, якую я меў перад тым, як свет быў каля цябе. Я адкрыў тваё імя людзям, якіх ты даў мне з свету. Яны былі табе і ты даў іх мне, і яны захавалі тваё слова. Цяпер яны пазналі, што ўсё, колькі ты даў мне, ад цябе ёсць; што словы, якія ты даў мне, я даў ім, і яны самі прынялі, і пазналі сапраўды, што ад цябе я выйшаў, і паверылі, што ты мяне паслаў. Я пра іх прашу; не пра свет прашу, але пра тых, каго Ты даў мне, таму што яны Твае, і ўсё маё тваё ёсць і тваё маё, і я быў праслаўлены ў іх. І я ўжо не ў свеце, і гэтыя ў свеце ёсць, і я да цябе прыходжу. Бацька святы, захавай іх у імені тваім, якое ты даў мне, каб яны былі адно, як мы. Калі я быў з імі ў свеце, я захоўваў іх у імені тваім; якіх ты даў мне, я ахоўваў, і ніхто з іх не загінуў, калі не сын загібелі, каб пісанне было выканана. Цяпер жа я прыходжу да Цябе, і гэтыя рэчы я гавару ў свеце, каб яны мелі радасць маю, напоўненую ў іх. Я даў ім слова тваё, і свет зненавідзеў іх, таму што яны не з гэтага свету, як і я не з гэтага свету. Не прашу, каб Ты ўзяў іх

са свету, але каб захаваў іх ад злога. з свету не ёсць, як я з свету не ёсць. Асвяці іх у праўдзе Тваёй; слова Тваё ёсць праўда. Як Ты паслаў Мяне ў свет, так і Я паслаў іх у свет. І дзеля іх Я асвячаю Сябе, каб і яны былі асвячаныя ў праўдзе. Не аб гэтых жа я пытаю толькі, але і аб тых, хто веруе праз слова іх у мяне, каб усе адно былі, як ты, Айцец, у мне і я ў табе, каб і яны самі ў нас адно былі, каб свет паверыў, што ты мяне паслаў. І я славу, якую ты даў мне, даў ім, каб яны былі адно, як мы адно ёсць, я ў іх і ты ва мне, каб яны былі ўдасканалены ў адно, і каб свет ведаў, што ты мяне паслаў і палюбіў іх, як мяне палюбіў. Бацька, каго Ты даў мне, я хачу, каб там, дзе ёсць Я, і тыя былі са мной, каб яны бачылі славу маю, якую Ты даў мне, бо Ты палюбіў мяне перад стварэннем свету. Бацька справядлівы, і свет цябе не пазнаў, я ж цябе пазнаў, і гэтыя пазналі, што ты мяне паслаў; і я зрабіў вядомым ім імя тваё і зраблю вядомым, каб любоў, якою ты палюбіў мяне, у іх была, і я ў іх.

18

Сказаўшы гэта, Ісус выйшаў са сваімі вучнямі за паток Кедрон, дзе быў сад, у які ўвайшоў ён і яго вучні. Ведаў жа і Юда, які здаваў яго, тое месца, таму што Ісус часта збіраўся там са сваімі вучнямі. Таму Юда, узяўшы кагорту і памочнікаў ад вярхоўных святароў і фарысеяў, прыходзіць туды з факеламі, ліхтарамі і зброяй. Ісус, таму, ведаючы ўсё тое, што прыходзіла на яго, выйшаў і сказаў ім: Каго

шукаеце? Яны адказалі яму: Ісуса Назарэяніна. Кажа ім Ісус: я ёсць. А стаяў і Юда, той, хто здаваў яго, з імі. Калі ён сказаў ім Гэта я, яны адступілі назад і ўпалі на зямлю. Зноў жа ён іх спытаў: каго вы шукаеце? А яны сказалі: Ісуса Назарэя. Адказаў Ісус: я сказаў вам, што гэта я. Калі, такім чынам, мяне шукаеце, дазвольце гэтым ісці; каб споўнілася слова, якое Ён сказаў, што тых, каго Ты даў мне, я не страціў з іх нікога. Сімон жа Пётр, маючы меч, выцягнуў яго і ўдарыў раба першасвятара і адсёк яго правае вуха; было ж імя рабу Малх. Сказаў таму Ісус Пятру: Кінь меч у похвы! Хіба кубак, які даў мне Бацька, я не выпіў? Таму кагорта і трыбун і слугі яўрэяў схапілі Ісуса і звязалі яго, і павялі яго да Ганны спачатку; бо ён быў цесць Каяфы, які быў першасвятаром таго года. Быў жа Каяфа той, хто параіў іудзеям, што карысна аднаму чалавеку загінуць за народ. Ішоў за Ісусам Сімон Пётр і другі вучань. Але той вучань быў знаёмы першасвятару, і ўвайшоў разам з Ісусам у двор першасвятара; а Пётр стаяў каля дзвярэй звонку. Таму выйшаў другі вучань, які быў знаёмы першасвятару, і сказаў дзвярніцы, і ўвёў Пятра. Таму служанка-дзверніца кажа Пятру: ці не і ты з вучняў чалавека гэтага? Той кажа: не я. Стаялі рабы і памочнікі, якія разняслі вугальны агонь, таму што было холадна, і грэліся, а з імі стаяў Пётр і грэўся. Першасвятар таму спытаў Ісуса аб яго вучнях і аб яго вучэнні. Адказаў яму Ісус: Я адкрыта гаварыў свету, я заўсёды вучыў у сходзе і ў храме, дзе заўсёды яўрэі сходзяцца, і ў таемнасці не гаварыў нічога. Што ты мяне пытаеш? Запытай тых, хто чуў, што я гаварыў ім; глядзі,

гэтыя ведаюць, што я сказаў. Калі ж ён гэта сказаў, адзін з памочнікаў, які стаяў побач, даў удар Ісусу, сказаўшы: Так ты адказваеш вялікаму святару? Ісус адказаў яму: калі я дрэнна гаварыў, засведчы аб дрэнным, а калі добра, чаму ты мяне б'еш? Ана паслаў яго звязанага да першасвятара Каяфы. А Сімон Пётр стаяў і награваўся. Сказалі таму яму: ці не і ты з вучняў яго? Таму той адмовіўся і сказаў: не я. Кажа адзін з рабоў першасвятара, родзіч будучы таго, каму адсек Пётр вуха: ці не я цябе бачыў у садзе з ім? Зноў жа адмовіўся Пётр, і адразу певень заспяваў. Вядуць таму Ісуса ад Каяфы ў преторыю. Было раніца, і яны не ўвайшлі ў преторыю, каб не апаганіліся, але каб елі Пасху. Выйшаў таму Пілат да іх і сказаў: якое абвінавачванне прыносіце супраць гэтага чалавека? Адказалі і сказалі яму: калі б гэты не быў злачынцам, мы б не перадалі яго табе. Сказаў таму ім Пілат: вазьміце яго вы і паводле закона вашага судзіце яго. Таму яўрэі сказалі яму: Нам не дазволена забіваць нікога, каб слова Ісуса было выканана, якое ён сказаў, паказваючы, якой смерцю ён меў памерці. Увайшоў таму зноў у прэторыум Пілат і паклікаў Ісуса, і сказаў яму: ты ёсць кароль іудзеяў? Адказаў яму Ісус: Ад сябе ты гэта кажаш, ці іншыя табе сказалі пра мяне? Адказаў Пілат: хіба я яўрэй? Народ твой і вялікія сьвятары аддалі цябе мне; што ты зрабіў? Адказаў Ісус: Царства маё не з гэтага свету. Калі б царства маё было з гэтага свету, памочнікі мае змагаліся б, каб я не быў выдадзены іудэям. Але цяпер царства маё не адсюль. Сказаў жа яму Пілат: дык ты кароль? Адказаў Ісус: ты кажаш, што я цар. Я для гэтага нарадзіўся і для гэтага

прыйшоў у свет, каб засведчыць праўдзе. Кожны, хто з праўды, чуе мой голас. Кажа яму Пілат: што ёсць праўда? І сказаўшы гэта, зноў ён выйшаў да яўрэяў і кажа ім: я ніякай віны не знаходжу ў ім. Ёсць жа звычай у вас, каб аднаго вам адпусціць на Пасху. Жадаеце ж, каб я вам адпусціў цара яўрэяў? Яны ўскрыкнулі таму зноў усе, кажучы: не гэтага, а Вараву. Быў жа Варава разбойнікам.

19

Тады ж Пілат узяў Ісуса і высек яго. І салдаты, сплёўшы вянок з цярноў, паклалі яго на яго галаву, і адзеннем пурпуровым абгарнулі яго, і казалі: радуйся, цар Іудэяў; і давалі яму ўдары. Выйшаў таму зноў вонкі Пілат і кажа ім: Глядзіце, вяду вам яго вонкі, каб ведалі, што ў ім ніякай віны не знаходжу. Таму выйшаў Ісус вонкі, носячы тэрністы вянец і пурпуровы плашч, і кажа ім: вось чалавек. Калі ж яны ўбачылі яго, вярховныя святары і слугі крычалі, кажучы: укрыжуй, укрыжуй яго. Кажа ім Пілат: вазьміце яго вы і ўкрыжуйце, я бо не знаходжу ў ім віны. Адказалі яму яўрэі: мы маем закон, і паводле нашага закона ён павінен памерці, таму што зрабіў сябе сынам Бога. Калі ж пачуў Пілат гэтае слова, больш убаяўся, і ўвайшоў у прэторыю зноў і кажа Ісусу: адкуль ты? А Ісус не даў яму адказу. Кажа таму яму Пілат: са мной не гаворыш? Ты не ведаеш, што ўладу маю распяць цябе і ўладу маю адпусціць цябе? Адказаў Ісус: Не меў бы ты ніякай улады супраць мяне, калі

б не было табе дадзена зверху. Таму той, хто выдае мяне табе, мае большы грэх. З гэтага Пілат шукаў адпусціць яго, але Іудэі крычалі, кажучы: калі гэтага адпусціш, ты не сябра Цэзара. Кожны, хто робіць сябе каралём, выступае супраць Цэзара. Дык вось Пілат, пачуўшы гэтае слова, вывеў вонкі Ісуса і сеў на месцы суда ў месцы, званым Літастратан, а па-яўрэйску Габата; было ж падрыхтоўка Пасхі, а гадзіна быццам шостая; і кажа яўрэям: вось цар ваш. А яны закрычалі: забяры, забяры, укрыжуй яго! Кажа ім Пілат: вашага караля распну? Адказалі першасьвятары: не маем цара, акрамя Цэзара. Тады ён перадаў яго ім, каб быў укрыжаваны. Яны ўзялі Ісуса і павялі, і нясучы свой крыж ён выйшаў на месца, званае месцам чэрапа, якое называецца па-яўрэйску Галгофа, дзе яго распялі, і з ім двух іншых адсюль і адсюль, а пасярэдзіне Ісуса. Напісаў жа і назву Пілат, і паклаў на крыжа; было жа напісана: Ісус Назарэянін, цар Іудэяў. Гэты назва многія прачыталі з Іудэяў, таму што блізка ад горада было тое месца, дзе быў укрыжаваны Ісус, і было напісана па-яўрэйску, па-грэцку, па-рымску. Галоўныя святары іудэяў казалі Пілату: Не пішы Цар Іудэяў, але што той сказаў: Я цар іудэяў. Адказаў Пілат: што напісаў, напісаў. Тыя салдаты, калі яны ўкрыжавалі Ісуса, узялі яго адзенне і зрабілі чатыры часткі, кожнаму салдату па частцы, і туніку. А туніка была бясшвовая, зверху тканая цалкам. Таму яны сказалі адзін да аднаго: не будзем драць яго, але кінем жэрабя аб ім, чыім ён будзе; каб Пісанне выканалася, якое кажа: яны падзялілі адзенне маё сабе, і на вопратку маю кінулі жэрабя. Такім чынам

салдаты гэта зрабілі. Стаялі ж каля крыжа Ісуса маці яго і сястра маці яго, Марыя Клопава і Марыя Магдалена. Ісус, таму бачачы маці і вучня, які стаяў, якога ён любіў, кажа яго маці: Жанчына, глядзі, сын твой. Потым ён кажа вучню: вось твая маці. І з той гадзіны ўзяў вучань яе да сябе. Пасля гэтага, ведаючы, Ісус, што ўсё ўжо скончана, каб завершылася Пісанне, кажа: смагу. Там ляжала пасудзіна, поўная воцата, а яны, напоўніўшы губку воцатам і абклаўшы іссопам, прынеслі да яго рота. Калі ж Ісус узяў воцат, сказаў: Звершана, і, схіліўшы галаву, аддаў дух. Яўрэі, каб не засталіся на крыжы целы ў суботу, бо была падрыхтоўка, бо вялікім быў дзень таго суботы, папрасілі Пілата, каб зламаны былі іх ногі і каб яны былі ўзяты. Прыйшлі таму салдаты, і першаму зламалі ногі і другому, хто быў разам распяты з ім; а да Ісуса прыйшоўшы, як убачылі яго ўжо памёршым, не зламалі яго ног, але адзін з салдатаў дзідай яго бок прабіў, і адразу выйшла кроў і вада. І той, хто бачыў, засведчыў, і сапраўдным ёсць яго сведчанне, і той ведае, што сапраўднае кажа, каб і вы паверылі. Бо здарылася гэта, каб Пісанне выканалася: костка яго не будзе зламаная. І зноў іншае пісанне кажа: яны ўбачаць таго, каго яны пранізалі. А пасля гэтага папрасіў Пілата Іосіф з Арымафеі, будучы вучнем Ісуса, але схаваным з-за страху перад іудэямі, каб узяць цела Ісуса; і дазволіў Пілат. Прыйшоў таму і ўзяў цела Ісуса. Прыйшоў жа і Нікадзім, той, што прыходзіў да Ісуса ноччу ўпершыню, нясучы сумесь міры і алоэ, каля ста літраў. Узялі таму цела Ісуса і абвілі яго ў палатняныя палотны з

прыправамі, як ёсць звычай у іудэяў хаваць. Быў жа ў месцы, дзе ён быў укрыжаваны, сад, і ў садзе магіла новая, у якой яшчэ ніхто не быў пакладзены; там жа з-за падрыхтоўкі іудэяў, таму што блізка была магіла, паклалі Ісуса.

20

У адну ж з суботаў Марыя Магдалена прыходзіць раніцай, калі яшчэ была цемра, да магілы і бачыць, што камень адваліў ад магілы. Бяжыць таму і прыходзіць да Сімона Пятра і да іншага вучня, якога любіў Ісус, і кажа ім: узялі Госпада з магілы, і не ведаем, дзе паклалі яго. Таму выйшаў Пётр і іншы вучань, і яны ішлі да магілы. Бяглі ж два разам, і другі вучань пабег наперад хутчэй за Пятра і прыйшоў першым да магілы, і, нахіліўшыся, бачыць ляжачыя палотны, але не ўвайшоў. Прыходзіць таму Сімон Пётр, ідучы за ім, і ўвайшоў у магілу і бачыць палатняныя палотны, якія ляжаць, і хустку для твару, якая была на яго галаве, не ляжачую з палатнянымі палотнамі, але асобна згорнутую ў адным месцы. Тады таму ўвайшоў і другі вучань, які прыйшоў першым да магілы, і ўбачыў і паверыў; бо яшчэ не ведалі Пісання, што трэба яму з мёртвых устаць. Вучні таму зноў пайшлі да сябе. Марыя ж стаяла каля магілы звонку, плачучы. Як таму яна плакала, яна нахілілася ў магілу і бачыць двух паслоў у белым, якія сядзелі, аднаго каля галавы і аднаго каля ног, дзе ляжала

цела Ісуса. І кажуць ёй тыя: жанчына, чаму ты плачаш? Кажа ім: што ўзялі Пана майго, і не ведаю, дзе паклалі яго. І сказаўшы гэта, яна павярнулася назад і бачыць Ісуса, які стаіць, і не ведала, што гэта Ісус. Кажа ёй Ісус: жанчына, чаго ты плачаш? Каго ты шукаеш? Тая, здаючыся, што ён агароднік, кажа яму: пане, калі ты панёс яго, скажы мне, дзе паклаў яго, і я яго падыму. Кажа ёй Ісус: Марыя. Павярнуўшыся, тая кажа яму: рабуні, што значыць настаўнік. Кажа ёй Ісус: Не дакранайся да мяне, бо я яшчэ не ўзышоў да Бацькі майго. Ідзі да братоў маіх і скажы ім: узыходжу да Бацькі майго і Бацькі вашага, і Бога майго і Бога вашага. Прыходзіць Марыя Магдалена, паведамляючы вучням, што бачыла Госпада, і што Ён гэта сказаў ей. Калі таму настаў вечар у той дзень, першы суботаў, і дзверы былі зачыненыя там, дзе вучні сабраліся з-за страху перад іудэямі, прыйшоў Ісус і стаў пасярэдзіне, і кажа ім: мір вам. І сказаўшы гэта, ён паказаў ім свае рукі і бок. Таму ўзрадаваліся вучні, убачыўшы Госпада. Сказаў таму ім Ісус зноў: мір вам. Так жа, як бацька паслаў мяне, і я пасылаю вас. І сказаўшы гэта, ён дыхнуў і кажа ім: вазьміце Духа Святога; каму адпусціце грахі, адпушчаны ім; каму ўтрымаеце, утрыманы. Тамаш жа, адзін з дванаццаці, званы Блізнюк, не быў з імі, калі прыйшоў Ісус. Таму казалі яму іншыя вучні: мы бачылі Госпада. А ён сказаў ім: калі не ўбачу на руках яго след цвікоў, і не ўкладу палец мой у след цвікоў, і не ўкладу руку маю ў бок яго, не паверу. І праз восем дзён зноў былі ўнутры вучні яго, і Тамаш з імі. Прыходзіць Ісус пры зачыненых дзвярах, і стаў у сярэдзіне і

сказаў: мір вам. Тады кажа Тамашу: прынясі свой палец сюды і паглядзі на мае рукі, і прынясі сваю руку і ўкладзі ў мой бок, і не будзь няверным, але верным. І адказаў Тамаш і сказаў яму: Пан мой і Бог мой. Кажа яму Ісус: Таму што бачыў мяне, паверыў; блажэнныя тыя, хто не бачыў і паверыў. Многа жа сапраўды таму і іншыя знакі зрабіў Ісус перад вучнямі яго, якія не ёсць напісаныя ў кнізе гэтай; гэтыя жа напісаны, каб вы паверылі, што Ісус ёсць Хрыстос, сын Бога, і каб, веруючы, жыццё мелі ў імені яго.

21

Пасля гэтага Ісус зноў выявіў сябе вучням на моры Тыберыядскім, а выявіў так. Былі разам Сімон Пётр, і Тамаш, які званы Дзідзім, і Натанаіл з Каны Галілейскай, і сыны Зебедэя, і яшчэ двое з яго вучняў. Кажа ім Сімон Пётр: Іду рыбу лавіць. Яны кажуць яму: мы прыходзім і мы з табой. Яны выйшлі і ўвайшлі ў лодку адразу, і ў тую ноч яны нічога не злавілі. Калі ж ужо настала раніца, Ісус стаяў на беразе, але вучні не ведалі, што гэта Ісус. Кажа ім значыць Ісус: дзеці, ці не маеце вы нешта з ежы? Яны адказалі яму: не. А ён сказаў ім: закіньце ў правую частку лодкі сетку, і знойдзеце. Яны кінулі, таму, і ўжо не змаглі яго цягнуць ад мноства рыб. Таму кажа той вучань, якога любіў Ісус, Пятру: гэта Гасподзь. Сімон, таму, Пётр, пачуўшы, што гэта Пан, верхняе адзенне апярэзаў, бо быў голы, і кінуўся ў мора. А іншыя вучні прыплылі лодкай, бо

не былі далёка ад зямлі, а толькі каля дзвюхсот локцяў, цягнучы сетку з рыбай. Калі яны высадзіліся на зямлю, яны бачаць вугальны агонь, што ляжыць, і рыбу, пакладзеную на ім, і хлеб. Ісус кажа ім: Прынясіце з рыбы, якую вы зараз злавілі. Узышоў Сімон Пётр і пацягнуў сетку на зямлю, поўную вялікіх рыбаў, сто пяцьдзесят тры, і нягледзячы на тое, што іх было так многа, сетка не разарвалася. Кажа ім Ісус: ідзіце снедаць. Ніхто ж з вучняў не адважваўся спытаць яго: Хто ты ёсць?, ведаючы, што гэта Гасподзь. Прыходзіць таму Ісус і бярэ хлеб, і дае ім, і рыбу падобна. Гэта ўжо трэці раз з'явіўся Ісус вучням сваім, устаўшы з мёртвых. Калі ж яны паелі, кажа Сімону Пятру Ісус: Сімон, сын Іоны, ты любіш мяне больш за гэтых? Кажа яму: так, Госпадзе, ты ведаеш, што я люблю цябе. Ён кажа яму: пасі маіх ягнят. Кажа яму зноў удругі: Сімоне Іоны, ты любіш мяне? Кажа яму: так, Госпадзе, ты ведаеш, што я люблю цябе. Ён кажа яму: пасі авечак маіх. Кажа яму трэці раз: Сымоне, сын Іоны, ці любіш ты мяне? Засмуціўся Пётр, таму што сказаў яму трэці раз: Ты любіш мяне?, і сказаў яму: Госпадзе, ты ўсё ведаеш, ты ведаеш, што я люблю цябе. Кажа яму Ісус: Кармі авечак маіх. Сапраўды, сапраўды кажу табе: калі ты быў маладзейшы, ты апяразваў сябе і хадзіў, дзе хацеў; калі ж пастарэеш, выцягнеш рукі твае, і іншы цябе апяраша і прынясе туды, дзе не хочаш. Гэта ж ён сказаў, паказваючы, якой смерцю ён праславіць Бога. І гэта сказаўшы, кажа яму: ідзі за мной. Павярнуўшыся ж, Пётр бачыць вучня, якога любіў Ісус, што ішоў следам, які і адхіліўся падчас вячэры на грудзі яго і сказаў: Госпадзе, хто здае цябе? Бачачы

гэтага, Пётр кажа Ісусу: Госпадзе, а гэты што? Кажа яму Ісус: калі я хочу, каб ён заставаўся, пакуль я прыйду, што табе да гэтага? Ідзі за мной. Выйшла таму гэтая слова да братоў, што той вучань не памірaў, і не сказаў яму Ісус, што не памірaў, але: калі яго хачу заставацца, пакуль прыходжу, што да цябе? Гэта ёсць вучань, які сведчыць аб гэтым і напісаў гэта, і мы ведаем, што сведчанне яго праўдзівае. Ёсць жа і іншыя многія рэчы, колькі зрабіў Ісус, якія калі б пісаліся адна па адной, нават сам, я думаю, свет не змог бы змясціць кнігі, якія пішуцца. Амін.

Пасланне Якава

1

Якаў, раб Бога і Госпада Ісуса Хрыста, дванаццаці племёнам у рассеянні – радавацца. Усякую радасць лічыце, браты мае, калі ў розныя выпрабаванні трапіце, ведаючы, што выпрабаванне вашай веры вырабляе цярпенне; а цярпенне няхай мае дасканалую справу, каб вы былі дасканалыя і цэлыя, ні ў чым не адчуваючы недахопу. Калі ж хто з вас застаецца без мудрасці, няхай просіць ад даючага Бога ўсім проста і не ганьбячага, і будзе дадзена яму; няхай просіць жа ў веры, нічога не сумняваючыся; бо той, хто сумняваецца, падобны на хвалю мора, гнанай ветрам і кідаемай. Бо не няхай думае чалавек той, што атрымае штосьці ад Госпада. Чалавек двухдушны нястабільны ва ўсіх шляхах сваіх. Хай хваліцца але брат нізкі ў вышыні яго, а багаты ў прыніжэнні яго, бо як кветка травы ён прамінецца. Бо ўзышло сонца з паленнем і высушыла траву, і кветка яго выпала, і прыгажосць твару яго загінула. Так і багаты ў падарожжах сваіх завяне. Дабраславёны

чалавек, які вытрымлівае спакусу, таму што, стаўшы зацверджаным, ён атрымае вянец жыцця, які абяцаў Пан тым, хто любіць яго. Ніхто, калі спакушаецца, няхай не кажа, што ад Бога я спакушаюся; бо Бог няспакушальны ёсць злом, а спакушае Ён сам нікога. Кожны ж спакушаецца сваім уласным пажаданнем, выцягваны і прынаджаны; потым пажаданне, зачаўшы, нараджае грэх, а грэх, завершаны, нараджае смерць. Не блукайце, браты мае любімыя; кожнае даванне добрае і кожны дар дасканалы зверху ёсць, які спускаецца ад Бацькі святлаў, у якога няма змены або цені павароту. Пажадаўшы, Ён нарадзіў нас словам праўды, каб быць нам некімі першымі пладамі Яго стварэнняў. Такім чынам, браты мае любімыя, хай будзе кожны чалавек хуткі да таго, каб слухаць, павольны да таго, каб гаварыць, павольны да гневу; бо гнеў чалавека справядлівасць Божую не творыць. Таму, адклаўшы ўсякую бруднасць і перавагу злосці, у лагоднасці прыміце ўроджанае слова, здольнае выратаваць душы вашыя. Станавіцеся ж творцамі слова, а не толькі слухачамі, падманваючы самі сябе. Таму што калі хтосьці з'яўляецца слухачом слова і не выканаўцам, гэты падобны да чалавека, які назірае твар нараджэння свайго ў люстэрку; бо назіраў сябе і адышоў, і адразу забыў, якім быў. А той, хто нагнуўшыся паглядзеў у закон дасканалы свабоды і застаўся, гэты, не слухач забыўлівасці стаўшы, але творца справы, гэты дабраславёны ў дзеянні сваім будзе. Калі хтосьці здаецца рэлігійным сярод вас, не прыпыняючы свайго языка, але падманваючы сваё сэрца, таго рэлігія

марная. Рэлігія чыстая і нязмазаная каля Бога і Айца гэта ёсць: наведваць сірот і ўдоў у бядзе іх, незапляканым сябе трымаць ад свету.

2

Браты мае, не ў пераважанні асоб трымайце веру Госпада нашага Ісуса Хрыста славы. Бо калі ўвойдзе ў сінагогу вашу чалавек з залатым пярсцёнкам у цудоўным адзенні, увойдзе ж і бедны ў брудным адзенні, і паглядзіце на таго, хто носіць цудоўнае адзенне, і скажаце яму: ты сядзі тут добра, а беднаму скажаце: ты стой там ці сядзі тут пад падножкам маім, ці ж не зрабілі вы адрозненняў у сабе і не сталі суддзямі са злымі разважаннямі? Слухайце, браты мае любімыя. Ці не Бог выбраў беднякаў свету багатымі ў веры і спадчыннікамі царства, якое абяцаў тым, хто любіць яго? Вы ж ганьбілі беднага. Ці не багатыя прыгнятаюць вас, і яны самі цягнуць вас у судовыя месцы? Ці не яны самі блюзняць добрае імя, якое было наклікана на вас? Калі аднак вы выконваеце каралеўскі закон паводле пісання, палюбіш блізкага твайго як сябе самога, добра вы робіце; калі ж вы паказваеце прыхільнасць, грэх вы чыніце, будучы асуджанымі законам як парушальнікі. Бо хто ўвесь закон захавае, але спатыкнецца ў адным, стаў вінаватым ва ўсім. Бо той, хто сказаў не чыні пералюбу, сказаў таксама не забівай; а калі ты не чыніш пералюбу, але забіваеш, ты стаў парушальнікам закона. Так гаварыце і так рабіце, як тыя,

хто мае быць судзіма па законе свабоды; бо суд беспамілосны да таго, хто не зрабіў міласэрнасці; міласэрнасць узвышаецца над судом. Што карысці, браты мае, калі веру кажа хтосьці мець, а дзеяў не мае? Ці не можа вера выратаваць яго? Калі ж брат ці сястра голыя будуць і пакінутыя будуць без штодзённай ежы, а хтосьці з вас скажа ім: ідзіце ў міры, грэйцеся і насычайцеся, але не дасце ім патрэбнага для цела, дык што карысць? Так і вера, калі не мае працаў, мёртвая ёсць сама па сабе. Але скажа хтосьці: ты веру маеш, і я справы маю; пакажы мне веру тваю з спраў тваіх, і я пакажу табе з спраў маіх веру маю. Ты веруеш, што Бог адзін ёсць; добра робіш; і дэманы веруюць і дрыжаць. Ты хочаш жа ведаць, о чалавече пусты, што вера без дзеяў мёртвая ёсць? Абрагам, бацька наш, ці не ад спраў быў апраўданы, калі прынёс Ісаака, сына свайго, на ахвярнік? Ты бачыш, што вера супрацоўнічала з яго ўчынкамі, і з учынкаў вера была ўдасканалена, і напоўнілася пісанне, якое кажа: паверыў жа Абрагам Богу, і было залічана яму ў справядлівасць, і сябрам Бога быў названы. Бачыце, таму, што з учынкаў апраўдваецца чалавек, і не з веры толькі. Падобна ж і Раава блудніца ці не ад учынкаў была апраўдана, прыняўшы паслоў і іншым шляхам адправіўшы? Бо як цела без духа мёртвае ёсць, так і вера без учынкаў мёртвая ёсць.

3

Не станавіцеся многімі настаўнікамі, браты мае, ведаючы, што большы суд атрымаем; бо ўсе мы ў многім спатыкаемся. Калі хто ў слове не спатыкаецца, гэты дасканалы чалавек, здольны абуздаць і ўсё цела. Глядзі, коней вуздзечкі ў рты кладзем, каб яны слухаліся нас, і ўсё цела іх паварочваем. Вось і караблі, будучы такімі вялікімі і гнанымі моцнымі ветрамі, пераносяцца найменшым кермам туды, куды парыў кіруючага хоча. Так і язык - малы член ёсць і вялікімі рэчамі хваліцца. Вось малы агонь запальвае якую вялікую рэч, і язык - агонь, свет несправядлівасці. Такім чынам язык становіцца ў членах нашых той, які апаганьвае ўсё цела і запальвае кола нараджэння, і запальваецца геенай. Бо ўсякая прырода дзікіх звяроў і птушак, і паўзуноў, і морскіх стварэнняў укрочваецца і ўкрочана чалавечай прыродай, а язык ніхто з людзей не можа ўкраціць; неўтрымлівае зло, поўны смяротнага яду. У ёй мы дабраслаўляем Бога і Айца, і ў ёй мы праклінаем людзей, якія паводле падабенства Бога сталіся; з таго ж самага рота выходзіць дабраславенне і праклён. Не трэба, браты мае, каб гэта так адбывалася. Ці не крыніца з адной і той жа адтуліны б'е салодкае і горкае? Ці не можа, браты мае, фігавае дрэва зрабіць аліўкі або вінаградная лаза фігі? Такім чынам ніякая крыніца не можа даваць салёную і салодкую ваду. Хто мудры і разумны сярод вас? Няхай ён пакажа свае ўчынкі з добрых паводзін у пакорлівасці мудрасці. Калі ж вы маеце горкую рэўнасць і карыслівыя амбіцыі ў сэрцы вашым, не хваліцеся і не хлушыце супраць праўды. Не ёсць гэта мудрасць, якая

спускаецца зверху, але зямная, душэўная, дэманічная. Дзе бо зайздрасць і эгаістычныя амбіцыі, там беспарадак і кожная нікчэмная справа. А мудрасць зверху спачатку сапраўды чыстая, потым мірная, лагодная, паслухмяная, поўная міласэрдзя і добрых плёнаў, без пакрыўджання і шчырая. Плод жа справядлівасці ў міры сеецца тымі, хто робіць мір.

4

Адкуль войны і бітвы ў вас? Не адтуль, з задавальненняў вашых, што ваююць у членах вашых? Вы жадаеце, і не маеце; вы забіваеце і зайздросціце, і не можаце дасягнуць; вы змагаецеся і ваюеце, і не маеце, таму што вы не просіце; вы просіце і не атрымліваеце, таму што дрэнна просіце, каб выдаткаваць на вашыя задавальненні. Пералюбнікі і пералюбніцы, ці не ведаеце, што сяброўства са светам ёсць варожасць з Богам? Хто б ні пажадаў быць сябрам свету, становіцца ворагам Бога. Ці здаецца вам, што дарэмна Пісанне кажа: да зайздрасці імкнецца дух, які пасяліўся ў нас? Але большую ласку Ён дае; таму кажа: Бог ганарлівым супрацьстаіць, а пакорлівым дае ласку. Падпарадкуйцеся ж Богу. Супраціўляйцеся д'яблу, і ён уцячэ ад вас; набліжайцеся да Бога, і Ён наблізіцца да вас. Ачысціце рукі, грэшнікі, і ачысціце сэрцы, двухдушныя. Будзьце няшчасныя і галасіце і плачце; смех ваш хай ператворыцца ў галашэнне і радасць у прыгнечанасць. Упакорыцеся

перад Госпадам, і Ён узвялічыць вас. Не гаварыце супраць адзін аднаго, браты. Той, хто гаворыць супраць брата і судзіць брата яго, гаворыць супраць закона і судзіць закон; а калі ты судзіш закон, ты не выканаўца закона, а суддзя. Адзін ёсць законадавец і суддзя, які можа ратаваць і губіць; а ты хто ёсць, які судзіш іншага? Ну вось цяпер тыя, хто кажа: сёння і заўтра мы пойдзем у гэты горад і пражывём там адзін год і будзем гандляваць і атрымаем прыбытак; якія не ведаеце заўтрашняга; бо якое жыццё ваша? Бо вы будзеце парай, якая з'яўляецца на кароткі час, а потым і знікае; замест таго, каб казаць вам: калі Гасподзь пажадае, і мы будзем жыць і зробім гэта або тое. А цяпер вы хваліцеся ў вашых пыхлівасцях; усякае такое хваленне ёсць злом. Таму ведаючаму добрае рабіць і не робячаму, грэх яму ёсць.

5

Ідзіце цяпер, вы багатыя, плачце, галосячы над бедамі вашымі, якія надыходзяць; багацце ваша сагніло і адзенне ваша молляю з'едзенае стала, золата ваша і срэбра ваша пакрыліся іржой, і іржа іх у сведчанне вам будзе і з'есць цела ваша. Як агонь вы назапасілі ў апошнія дні. Вось плата работнікаў, якія пажалі землі вашы, якая ўтрыманая ад вас, крычыць, і крыкі тых, якія жалі, у вушы Госпада Саваофа ўвайшлі. Вы жылі ў раскошы на зямлі і жылі ў самапатуранні, вы адкармілі сэрцы вашы як у дзень забою. Вы асудзілі, вы забілі справядлівага; ён не супраціўляецца

вам. Будзьце ж цярплівыя, браты, да прыходу Госпада. Вось фермер чакае каштоўны плод зямлі, цярпліва чакаючы над ім, пакуль ён не атрымае ранні і позні дождж. Будзьце цярплівыя і вы, умацуйце сэрцы вашы, бо прысутнасць Госпада набліжаецца. Не стагнаце адзін супраць аднаго, браты, каб не былі асуджаны; вось суддзя перад дзвярыма стаіць. Вазьміце прыклад, браты мае, пакут і цярпення прарокаў, якія гаварылі ў імя Госпада. Вось мы называем дабраславёнымі цярплівых; цярпенне Ёва вы чулі, і канец Госпада вы бачылі, бо вельмі міласэрны Госпад і спагадлівы. Перад усім жа, браты мае, не прысягайце ні небам, ні зямлёй, ні якой іншай прысягай; хай будзе вашае так так, і не не, каб не ў лжывасць упалі. Пакутуе хтосьці сярод вас? Хай ён моліцца; ці хтосьці весялы? Няхай ён спявае псалмы. Хворы хтосьці сярод вас? Хай ён паклікае старэйшын сходу, і хай яны памоляцца над ім, памазаўшы яго алеем у імя Госпада; і малітва веры выратуе хворага, і ўзнімае яго Гасподзь; і калі ён зрабіў грахі, будзе даравана яму. Спавядайцеся адзін аднаму правіны, і маліцеся за адзін аднаго, каб вы былі ацалелыя; шмат моцная малітва праведнага, калі яна дзейнічае. Ілья быў чалавек падобнай прыроды да нас, і малітвай памаліўся, каб не дажджыла, і не дажджыла на зямлі тры гады і шэсць месяцаў; і зноў памаліўся, і неба дало дождж, і зямля прарасла плод свой. Браты, калі хто ў вас збіцца з шляху ад праўды, і хто паверне яго, няхай ведае, што той, хто павярнуў грэшніка ад блукання яго шляху, выратуе душу ад смерці і пакрые мноства грахоў.

Пасланне Пятра

1

Сымон Пётр, раб і апостал Ісуса Хрыста, тым, хто атрымаў роўную ў каштоўнасці з намі веру ў справядлівасці Бога нашага і Збаўцы Ісуса Хрыста; ласка вам і мір хай памножацца ў пазнанні Бога і Ісуса Госпада нашага. Як усё нам яго божаснай сілы тое да жыцця і пабожнасці дадзенае праз пазнанне таго, хто паклікаў нас праз славу і цноту, праз якія каштоўныя нам і найвялікшыя абяцанні дадзены, каб праз гэтыя вы сталі божаснай прыроды удзельнікамі, уцёкшы ад той у свеце ў пажаданні загібелі. І менавіта гэта ж, прынёсшы ўсё стараньне, дадайце ў веры вашай цноту, а ў цноце веданне, а ў веданні самакантроль, а ў самакантролі цярпенне, а ў цярпенні пабожнасць, а ў пабожнасці братэрскую любоў, а ў братэрскай любові любоў. Бо гэтыя рэчы, існуючыя ў вас і множачыся, не бяздзейнымі ні бясплоднымі ўстанаўляюць у пазнанне Госпада нашага Ісуса Хрыста; бо каму не прысутнічаюць гэтыя рэчы, сляпы ёсць, каротказорым будучы, забыццё

ўзяўшы ачышчэння даўніх яго грахоў. Таму больш, браты, будзьце старанныя рабіць трывалым ваша паклікання і выбар; бо гэта робячы, не спатыкнецеся ніколі. Бо так шчодра будзе дадзены вам уваход у вечнае царства Госпада нашага і Збаўцы Ісуса Хрыста. Таму я не буду занядбваць заўсёды нагадваць вам пра гэтыя рэчы, хаця вы ведаеце і ўмацаваныя ў прысутнай праўдзе. І я лічу справядлівым, пакуль я ў гэтай скініі, будзіць вас нагадваннем, ведаючы, што хуткім з'яўляецца адкладанне маёй скініі, як і Пан наш Ісус Хрыстос паказаў мне. Я буду старацца, каб кожны раз пасля майго адыходу вы мелі гэтых рэчаў памяць рабіць. Не бо хітра прыдуманым мітам паслядаваўшы, мы зрабілі вядомымі вам сілу і прысутнасць Госпада нашага Ісуса Хрыста, але вочавідцамі ставшы той велічы. Бо атрымаўшы ад Бога Айца гонар і славу, калі голас быў прынесены яму такі ад велічнай славы: гэта ёсць Сын мой возлюблены, у якім я ўпадабаў, і гэты голас мы пачулі прынесены з неба, будучы з ім на гары святой. І мы маем больш цвёрда прарочае слова, якому вы добра робіце, ўважаючы як на лямпу, якая свеціць у цёмным месцы, пакуль дзень не прасвітае і ранішняя зорка не ўзыдзе ў сэрцах вашых, гэта спачатку ведаючы, што ўсякае прароцтва пісання свайго тлумачэння не з'яўляецца. Бо не волаю чалавека было прынесена калі-небудзь прарочаства, але Духам Святым нясомыя гаварылі святыя Бога людзі.

2

Сталі ж і ілжэпрарокі ў народзе, як і ў вас будуць ілжэнавучальнікі, якія патайна ўвядуць ерасі знішчэння, і купіўшага іх гаспадара адмаўляючы, прыводзячы сабе хуткае знішчэнне; і многія пойдуць за іх распустай, праз якіх шлях праўды будзе зняважаны; і ў карыслівасці выдуманымі словамі вас будуць эксплуатаваць, якім суд даўно не бяздзейнічае, і знішчэнне іх не задрамле. Бо калі Бог анёлаў, якія зграшылі, не пашкадаваў, але ланцугамі цемры ўкінуўшы ў тартар, аддаў у суд, каб трымаць, і старажытнага свету не пашкадаваў, але восьмага Ноя, праведнасці весніка, захаваў, патоп на свет бязбожнікаў прынёсшы, і гарады Садома і Гаморы ў попел абярнуўшы, знішчэннем асудзіў, прыклад тым, хто збіраецца быць бязбожным, паставіўшы, і праведнага Лота, прыгнечанага паводзінамі беззаконнікаў у распусце, выратаваў; бо позіркам і слыхам праведны, жыўшы сярод іх, дзень за днём душу праведную беззаконнымі ўчынкамі катаваў; ведае Гасподзь набожных ад выпрабавання выратоўваць, а несправядлівых трымаць на дзень суда, каб караць, а найперш тых, хто ідзе за целам у пажаданні апаганення і ўладай пагарджае. Адважныя, самаўпэўненыя меркаванняў не трымцяць, блюзнерачы, дзе анёлы, сілай і моцай большыя будучы, не прыносяць супраць іх ад Госпада блюзнерскага суда. Але гэтыя, як нераздумныя жывёлы, натуральна нарадзіўшыяся для злаўлення і знішчэння, блюзнерачы ў тым, чаго яны не ведаюць, у знішчэнні іх будуць цалкам знішчаны, атрымліваючы ўзнагароду несправядлівасці, лічачы асалодай раскошу ў дзень, плямы

і ганьбы, насалоджваючыся ў сваіх падманах, разам пірушачы з вамі, маючы вочы поўныя распусніцы і бесперапыннага граху, зваблюючы нестабільныя душы, маючы сэрца навучанае скупасці, дзеці праклёну, пакінуўшы прамы шлях, заблудзіліся, пайшоўшы за шляхам Валаама Восора, які палюбіў узнагароду несправядлівасці, але меў дакор уласнага беззаконня: бязгалосая жывёла, прамовіўшы чалавечым голасам, спыніла вар'яцтва прарока. Гэтыя ёсць крыніцы бязводныя, хмары, гнаныя бураю, для якіх цемра цемнаты на век захаваная. Бо выказваючы празмерныя марнаслоўі, яны зваблююць у пажаданнях цела распустай тых, хто сапраўды ўцёк ад тых, што жывуць у блуканні, абяцаючы ім свабоду, самі будучы рабамі разбурэння; бо каму хтосьці пераможаны, таму і паняволены. Бо калі, уцёкшы ад апаганенняў свету ў пазнанні Госпада і Збаўцы Ісуса Хрыста, яны зноў заблыталіся ў гэтых і пераможаны, стала для іх апошняе горшым за першае. Бо лепш было для іх не пазнаць дарогу праведнасці, чым, пазнаўшы, адвярнуцца ад перададзенай ім святой запаведзі. З імі здарылася тое з праўдзівай прымаўкі: сабака, павярнуўшыся да ўласнай блявоціны, і свіння, выкупаўшыся, да валяння ў бруду.

3

Гэта ўжо, любімыя, другі вам пішу ліст, у якіх узбуджаю вашу ў нагадванні шчырую думку, каб памятаць раней

сказаныя словы святымі прарокамі і запаведзь вашых апосталаў Госпада і Збаўцы, гэта першае ведаючы, што прыйдуць у апошнія дні насмешнікі, паводле ўласных пажаданняў іх ідучы і кажучы: дзе ёсць абяцанне прысутнасці яго? Бо з таго часу, як бацькі заснулі, усё так застаецца ад пачатку стварэння. Бо ускользае ад іх гэта жадаючых, што нябёсы былі даўно і зямля з вады і праз ваду складаючыся словам Бога, праз якія тады свет вадою затоплены загінуў; а цяпер нябёсы і зямля тым жа словам захаваныя ёсць агнём, берагомыя на дзень суда і загібелі бязбожных людзей. Адно ж гэта няхай не ўцякае ад увагі вас, любімыя, што адзін дзень у Госпада як тысяча гадоў, і тысяча гадоў як адзін дзень. Не затрымліваецца Гасподзь абяцання, як некаторыя павольнасць лічаць, але цярплівы да нас, не жадаючы, каб некаторыя загінулі, але каб усе да пакаяння прыйшлі. Прыйдзе ж дзень Госпада як злодзей у ночы, у якой нябёсы з шумам прайдуць, стыхіі ж, гарэўшы, распадуцца, і зямля і творы ў ёй згараць. Таму, калі ўсё гэта распускаецца, якімі трэба быць вам у святых паводзінах і пабожнасцях, чакаючы і паспяшаючы прысутнасць дня Бога, праз які нябёсы, што запальваюцца, распусцяцца і элементы, што згараюць, растопяцца, а новых нябёсаў і зямлю новую паводле абяцання яго чакаем, у якіх праведнасць жыве. Таму, любімыя, чакаючы гэтага, будзьце старанныя быць знойдзенымі ім бязплямнымі і бездакорнымі ў міры, і цярпенне Госпада нашага лічыце выратаваннем, як і любімы наш брат Павел паводле дадзенай яму мудрасці напісаў вам, як і ва ўсіх лістах

гаворачы ў іх пра гэта, у якіх ёсць нейкія цяжкія для разумення рэчы, якія нявучы і нестабільныя скажаюць, як і астатнія пісанні, да ўласнага іх знішчэння. Вы таму, любімыя, ведаючы наперад, ахоўвайце сябе, каб не памылковасцю беззаконных будучы захопленымі адпалі ад уласнай трываласці, расціце ж у ласцы і ведах Госпада нашага і Збаўцы Ісуса Хрыста. Яму слава і цяпер, і ў дзень вечнасці; амін.

Пасланне Яна

1

Тое, што было ад пачатку, тое, што мы чулі, тое, што мы бачылі вачыма нашымі, тое, што мы назіралі і рукі нашы дакраналіся, аб слове жыцця; і жыццё было адкрыта, і мы бачылі і сведчым і абвяшчаем вам жыццё вечнае, якое было да Айца і было адкрыта нам; тое, што мы бачылі і чулі, абвяшчаем вам, каб і вы мелі супольнасць з намі; і супольнасць жа наша з Айцом і з Сынам Яго Ісусам Хрыстом. І гэтае мы пішам вам, каб радасць наша была поўнай. І гэта ёсць вестка, якую мы пачулі ад Яго і абвяшчаем вам, што Бог ёсць святло, і цемры ў Ім няма ніякай. Калі мы кажам, што маем супольнасць з ім і ходзім у цемры, мы хлусім і не робім праўды; калі ж ходзім у святле, як ён ёсць у святле, маем супольнасць адзін з адным, і кроў Ісуса Хрыста, сына яго, ачышчае нас ад усякога граху. Калі мы кажам, што грэху не маем, сябе зманьваем, і праўды няма ў нас. Калі мы спавядаем грахі нашыя, Ён верны і справядлівы, каб адпусціць нам грахі і

ачысціць нас ад усякай несправядлівасці. Калі мы кажам, што не сагрэшылі, мы робім яго хлусняком, і слова яго няма ў нас.

2

Дзеткі мае, гэта я пішу вам, каб не грашылі; і калі хто грэшыць, заступніка маем да Бацькі, Ісуса Хрыста справядлівага; і ён ёсць ахвяра ўмілажальная аб грахах нашых, не аб нашых жа толькі, але і аб усяго свету. І ў гэтым мы ведаем, што мы пазналі яго, калі захоўваем яго запаведзі. Той, хто кажа: Я пазнаў яго, і яго запаведзі не захоўвае, ёсць хлусня, і ў гэтым праўды няма; хто ж захоўвае яго слова, сапраўды ў гэтым любоў Бога ўдасканалена. У гэтым мы ведаем, што мы ў ім ёсць. Той, хто кажа, што застаецца ў ім, павінен і сам так хадзіць, як той хадзіў. Браты, не новую запавед пішу вам, але старажытную запавед, якую вы мелі ад пачатку; старажытная запавед ёсць слова, якое вы чулі ад пачатку. Зноў пішу вам новую запаведзь, якая ёсць праўдзівая ў ім і ў вас, таму што цемра мінае і праўдзівае святло ўжо свеціць. Той, хто кажа, што ён у святле, і ненавідзіць свайго брата, знаходзіцца ў цемры да гэтай пары. Той, хто любіць брата свайго, у святле застаецца, і спатыкача ў ім няма; а той, хто ненавідзіць брата свайго, у цемры ёсць і ў цемры ходзіць, і не ведае, куды ідзе, бо цемра асляпіла вочы яго. Пішу вам, дзеці, бо прабачаны вам грахі дзеля імя Яго. Я

пішу вам, бацькі, бо вы пазналі Таго, Хто ад пачатку. Я пішу вам, маладыя людзі, таму што вы перамаглі злога. Я напісаў вам, дзеці, што вы пазналі Бацьку. Я напісаў вам, бацькі, таму што вы пазналі Таго ад пачатку. Я напісаў вам, маладыя людзі, таму што вы моцныя і слова Бога ў вас застаецца і вы перамаглі злога. Не любіце свет, ані тое, што ў свеце. Калі хтосьці любіць свет, няма любові Бацькі ў ім; бо ўсё, што ў свеце, пажаданне цела і пажаданне вачэй і пыха жыцця, не ад Бацькі ёсць, але ад свету ёсць. І свет праходзіць, і жаданне яго, а той, хто выконвае волю Божую, застаецца навекі. Дзеці, апошні час ёсць, і як вы чулі, што антыхрыст прыходзіць, і цяпер многія антыхрысты сталіся; таму ведаем, што апошні час ёсць. З нашых яны выйшлі, але не былі з нашых, бо калі б былі з нашых, засталіся б з намі, але каб выяўлена было, што не ўсе ёсць з нашых. І вы маеце памазанне ад Святога, і ведаеце ўсё. Я напісаў вам не таму, што вы не ведаеце праўды, але таму, што вы ведаеце яе, і таму, што ўсякая хлусня не ёсць з праўды. Хто ёсць хлусня, калі не той, хто адмаўляе, што Ісус не ёсць Хрыстос? Гэта і ёсць антыхрыст, які адмаўляе Бацьку і Сына. Кожны, хто адмаўляе Сына, не мае і Бацьку. Вы, таму, тое, што вы чулі ад пачатку, няхай застаецца ў вас. Калі ў вас застанецца тое, што вы чулі ад пачатку, і вы ў Сыне і ў Бацьку застанецеся. І гэта ёсць тая абяцанне, якую ён сам абяцаў нам — жыццё вечнае. Гэта я напісаў вам пра тых, хто падманвае вас. І вы, памазанне, якое вы атрымалі ад Яго, у вас застаецца, і не маеце патрэбы, каб хто вучыў вас, але як тое самае памазанне вучыць вас пра ўсё, і ісціннае

яно ёсць і не ёсць хлусня, і як навучыла вас, застанецеся ў Ім. І цяпер, дзеці, заставайцеся ў ім, каб калі ён будзе адкрыты, мы маглі мець адкрытасць і не пасаромеліся ад яго ў з'яўленні яго. Калі вы ведаеце, што Ён праведны, ведайце, што кожны, хто чыніць праведнасць, нарадзіўся ад Яго.

3

Глядзіце, якую любоў даў нам Бацька, каб мы былі названы дзецьмі Бога. З-за гэтага свет не ведае вас, таму што не пазнаў яго. Любімыя, цяпер мы дзеці Божыя, і яшчэ не было выяўлена, чым мы будзем, але ведаем, што калі Ён з'явіцца, мы будзем падобныя да Яго, таму што ўбачым Яго такім, якім Ён ёсць. І ўсякі, хто мае гэтую надзею на Яго, ачышчае сябе, як Той чысты. Кожны, хто робіць грэх, робіць і беззаконне, і грэх ёсць беззаконне. І вы ведаеце, што Той быў выяўлены, каб узяць грахі нашы, і грэх у Ім не ёсць. Кожны, хто застаецца ў Ім, не грэшыць; кожны, хто грэшыць, не бачыў Яго і не пазнаў Яго. Дзеткі, ніхто няхай не падманвае вас; той, хто робіць справядлівасць, справядлівы ёсць, як той справядлівы ёсць; той, хто робіць грэх, ад д'ябла ёсць, таму што ад пачатку д'ябал грэшыць. Для гэтага быў адкрыты Сын Бога, каб Ён знішчыў дзеі д'ябла. Кожны народжаны ад Бога не чыніць граху, бо насенне Яго застаецца ў ім, і ён не можа грашыць, бо нарадзіўся ад Бога. У гэтым відавочныя дзеці Божыя і дзеці

д'ябла. Кожны, хто не чыніць справядлівасці, не ёсць ад Бога, і хто не любіць брата свайго. Што гэта ёсць паведамленне, якое вы чулі ад пачатку, каб мы любілі адзін аднаго, не як Каін, які быў ад злога і зарэзаў брата свайго; і дзеля чаго зарэзаў яго? Таму што ўчынкі яго былі злыя, а ўчынкі брата яго справядлівыя. Не дзівіцеся, браты мае, калі свет вас ненавідзіць. Мы ведаем, што перайшлі са смерці ў жыццё, бо любім братоў. Той, хто не любіць брата, застаецца ў смерці. Кожны, хто ненавідзіць брата свайго, ёсць забойца, і вы ведаеце, што ніводны забойца не мае вечнага жыцця, якое застаецца ў ім. У гэтым мы пазналі любоў, таму што Той за нас душу Сваю аддаў, і мы павінны за братоў душы аддаваць. Хто ж мае жыццё гэтага свету і бачыць брата свайго ў патрэбе, і зачыняе сэрца сваё ад яго, як любоў Божая застаецца ў ім? Дзеці мае, давайце любіць не словам і не языком, а справай і праўдай. І ў гэтым ведаем, што мы ад праўды, і перад ім пераканаем сэрцы нашыя, што калі асуджае нас сэрца наше, то Бог большы за сэрца наша і ведае ўсё. Любімыя, калі сэрца наша не асуджае нас, смеласць маем да Бога, і што калі просім, атрымліваем ад яго, таму што запаведзі яго захоўваем і прыемнае перад ім робім. І гэта ёсць Яго запаведзь, каб мы верылі ў імя Сына Яго Ісуса Хрыста і любілі адзін аднаго, як Ён даў запаведзь. І той, хто захоўвае запаведзі яго, у ім застаецца, і ён у ім. І ў гэтым мы ведаем, што Ён застаецца ў нас, ад Духа, якога Ён даў нам.

4

Любімыя, не верце кожнаму духу, але выпрабоўвайце духаў, ці з Бога яны ёсць, таму што многія ілжэпрарокі выйшлі ў свет. У гэтым пазнаеце дух Бога: кожны дух, які спавядае Ісуса Хрыста ў целе прыйшоўшага, ад Бога ёсць; і кожны дух, які не спавядае Ісуса Хрыста ў целе прыйшоўшага, ад Бога не ёсць; і гэта ёсць тое антыхрыста, якое чулі, што прыходзіць, і цяпер у свеце ёсць ужо. Вы з Бога, дзеткі, і пераадолелі іх, таму што Той, Хто ў вас, большы, чым той, хто ў свеце. Яны са свету, таму са свету гавораць, і свет іх чуе. Мы з Бога; той, хто ведае Бога, слухае нас. Хто не ад Бога, не чуе нас. З гэтага мы ведаем дух ісціны і дух блуканьня. Любімыя, давайце любіць адзін аднаго, бо любоў ад Бога ёсць, і кожны, хто любіць, нарадзіўся ад Бога і ведае Бога. Той, хто не любіць, не пазнаў Бога, таму што Бог ёсць любоў. У гэтым была выяўлена любоў Бога ў нас, што Бог паслаў Сына свайго адзінароднага ў свет, каб мы жылі праз Яго. У гэтым ёсць любоў, не таму што мы любілі Бога, але таму што ён любіў нас і паслаў сына свайго ў умілажэнне за грахі нашыя. Любімыя, калі Бог так палюбіў нас, то і мы павінны любіць адзін аднаго. Бога ніхто ніколі не бачыў; калі мы любім адзін аднаго, Бог застаецца ў нас, і любоў Яго з'яўляецца ўдасканаленай у нас. У гэтым мы ведаем, што ў Ім мы застаемся і Ён у нас, бо з Духа Свайго даў нам. І мы бачылі і сведчым, што Бацька паслаў Сына Выратавальніка свету.

Хто б ні прызнаў, што Ісус ёсць Сын Божы, Бог у ім застаецца, і ён у Богу. І мы пазналі і паверылі ў любоў, якую мае да нас Бог. Бог ёсць любоў, і той, хто застаецца ў любові, застаецца ў Богу, і Бог у ім. У гэтым завершана любоў з намі, каб мы мелі адкрытасць у дзень суду, таму што як Той ёсць, так і мы ёсць у гэтым свеце. Страху няма ў любові, але дасканалая любоў выганяе страх, таму што страх мае ў сабе пакаранне, а той, хто баіцца, не стаў дасканалым у любові. Мы любім яго, таму што ён першы палюбіў нас. Калі хтосьці кажа, што любіць Бога, і ненавідзіць брата свайго, ён хлусня. Бо той, хто не любіць брата, якога бачыў, як можа любіць Бога, якога не бачыў? І гэтую запаведзь маем ад Яго, каб той, хто любіць Бога, любіў і брата свайго.

5

Кожны, хто верыць, што Ісус ёсць Хрыстос, нарадзіўся ад Бога, і кожны, хто любіць Таго, Хто нарадзіў, любіць і таго, хто нарадзіўся ад Яго. У гэтым мы ведаем, што любім дзяцей Божых, калі любім Бога і захоўваем Яго запаведзі. Гэта бо ёсць любоў Бога, каб мы захоўвалі запаведзі яго; і запаведзі яго цяжкія не ёсць, таму што ўсё народжанае ад Бога перамагае свет; і гэта ёсць перамога, якая перамагла свет, вера наша. Хто ёсць той, хто перамагае свет, калі не той, хто верыць, што Ісус ёсць Сын Божы? Гэта Той, Хто прыйшоў праз ваду і кроў, Ісус Хрыстос, не ў вадзе толькі, але ў вадзе і крыві, і Дух ёсць Той, Хто сведчыць, таму што

Дух ёсць праўда. Што тры ёсць тыя, якія сведчаць у небе: Айцец, Слова і Святы Дух, і гэтыя тры адно ёсць; і тры ёсць тыя, якія сведчаць на зямлі: Дух і вада і кроў, і тры да аднаго ёсць. Калі мы прымаем сведчанне людзей, сведчанне Бога большае, таму што гэта ёсць сведчанне Бога, якое Ён засвідчыў адносна Сына Свайго. Той, хто веруе ў Сына Божага, мае сведчанне ў сабе; той, хто не веруе Богу, зрабіў Яго хлусніком, таму што не паверыў у сведчанне, якое Бог засведчыў аб Сыне Сваім. І гэта ёсць сведчанне, што Бог даў нам вечнае жыццё, і гэтае жыццё ёсць у Яго Сыне. Той, хто мае Сына, мае жыццё; той, хто не мае Сына Божага, не мае жыцця. Гэтыя рэчы я напісаў вам, тым, хто верыць у імя Сына Божага, каб вы ведалі, што маеце вечнае жыццё, і каб вы верылі ў імя Сына Божага. І гэта ёсць адкрытасць, якую мы маем да яго, што калі мы што-небудзь просім паводле волі яго, ён чуе нас. І калі мы ведаем, што Ён чуе нас у тым, што б мы ні прасілі, мы ведаем, што маем тыя просьбы, якія прасілі ад Яго. Калі хто ўбачыць брата свайго, які грашыць грахом не да смерці, папросіць, і дасць яму жыццё, тым, якія грашаць не да смерці. Ёсць грэх да смерці; не пра той я кажу, каб ты прасіў. Усякая несправядлівасць ёсць грэх, і ёсць грэх не да смерці. Мы ведаем, што кожны народжаны з Бога не грашыць, але народжаны з Бога захоўвае сябе, і злы не дакранаецца яго. Мы ведаем, што мы з Бога, і ўвесь свет ляжыць у злым. Мы ведаем жа, што Сын Бога прыйшоў і даў нам розум, каб мы ведалі Праўдзівага; і мы ёсць у Праўдзівым, у Сыне Яго Ісусе Хрысце. Гэты ёсць сапраўдны Бог і вечнае жыццё.

Дзеці, ахоўвайце сябе ад ідалаў, амін.

Дыдахэ

1

Ёсць два шляхі: адзін жыцця і адзін смерці, і вялікае адрозненне паміж гэтымі двума шляхамі. Шлях жыцця ёсць такі: па-першае, ты будзеш любіць Бога, які стварыў цябе, па-другое, суседа твайго як сябе самога; усё ж, чаго ты не хацеў бы, каб здаралася з табой, і ты іншаму не рабі. А вучэнне гэтых слоў ёсць гэта: дабраслаўляйце тых, хто праклінае вас, і маліцеся за ворагаў вашых, пасціцеся ж за тых, хто перасследуе вас; бо якая ласка, калі любіце тых, хто любіць вас? Ці не і народы тое самае робяць? А вы любіце тых, хто ненавідзіць вас, і не будзеце мець ворага. Утрымлівайся ад цялесных і целесных пажаданняў. Калі хто ўдарыць цябе ў правую шчаку, паверні яму і другую, і будзеш дасканалы. Калі хто прымусіць цябе прайсці адну мілю, ідзі з ім дзве. Калі хто возьме адзенне тваё, дай яму і кашулю. Калі хто возьме ад цябе тваё, не патрабуй назад, бо і не можаш. Кожнаму, хто просіць цябе, давай і не патрабуй назад; бо ўсім хоча, каб было дадзена Айцец з уласных

дараў. Дабраславёны той, хто дае паводле запаведзі; бо ён невінаваты. Гора таму, хто бярэ, ён будзе невінаваты; але той, хто не маючы патрэбы мае, дасць адказ, чаму ўзяў і на што; а апынуўшыся ў зняволенні, будзе разгледжаны адносна таго, што зрабіў, і не выйдзе адтуль, пакуль не аддасць апошні кадрант. Але і аб гэтым было сказана: Хай спацее міласціна твая ў руках тваіх, пакуль не даведаешся, каму даць.

2

Другая ж запаведзь навучання: не забіеш, не спраўніш блуд, не растлеш дзяцей, не распусніцтвуеш, не ўкрадзеш, не будзеш чараваць, не будзеш чараваць зельямі, не забіеш дзіця ў растленні, ані нарожанае не заб'еш, не пажадаеш таго блізкага. Не будзеш крыва прысягаць, не будзеш лжэсведчыць, не будзеш зласлоўна казаць, не будзеш трымаць злосць. Не будзь двухдумным ані двухязыкім, бо двухязыкасць — пастка смерці. Тваё слова не будзе ілжывым, не пустым, але напоўненым дзеяннем. Не будзеш ты жадным, ні грабіжнікам, ні актором, ні злосным, ні ганарлівым. Не прымеш парады злой супраць блізкага твайго. Не будзеш ненавідзець усіх людзей, але некаторых будзеш выкрываць, аб некаторых будзеш маліцца, а некаторых будзеш любіць больш за сваю душу.

3

Дзіця маё, уцякай ад усякага зла і ад усяго, што падобна да яго. Не станавіся гневлівым, бо гнеў вядзе да забойства, ні заздросным, ні спрэчлівым, ні запальчывым, бо з усіх гэтых нараджаюцца забойствы. Дзіця маё, не станавіся пажадлівым, бо пажаданне вядзе да распусты, ні брудназубым, ні высокавокім, бо з усіх гэтых нараджаюцца здрады. Дзіця маё, не станавіся варажбітам, бо гэта вядзе да ідалапакланства, ні чараўніком, ні матэматыкам, ні тым, хто робіць ачышчэнні, і не жадай іх бачыць, бо з усяго гэтага нараджаецца ідалапакланства. Дзіця маё, не станавіся хлусняком, бо хлусня вядзе да крадзяжу, ні грашалюбным, ні марнаслаўным, бо з усяго гэтага нараджаюцца крадзяжы. Дзіця маё, не станавіся нарэкальнікам, бо гэта вядзе да богахульства, ні самаўпэўненым, ні злосным, бо з усяго гэтага нараджаюцца богахульствы. Будзь жа пакорлівым, бо пакорлівыя атрымаюць у спадчыну зямлю. Станавіся цярплівым і міласэрным, і бязвінным, і мірным, і добрым, і заўсёды трымці ў страху словы, якія ты чуў. Не ўзвялічыш сябе і не дасі душы тваёй смеласці. Не будзе прылучана душа твая з высокімі, але з справядлівымі і пакорлівымі будзеш паводзіць сябе. Прымі тыя дзеянні, якія здараюцца з табой, як добрыя рэчы, ведаючы, што без Бога нічога не адбываецца.

4

Дзіця маё, таго, хто гаворыць табе слова Божае, памятай ноччу і ўдзень, шануй жа яго як Госпада, бо адкуль гучыць панаванне, там Госпад. Шукай жа штодня твары святых, каб адпачываць на словах іх. Не пажадаеш расколу, але будзеш мірыць тых, хто б'ецца, будзеш судзіць справядліва, не будзеш улічваць асобу, выкрываючы правіны. Не будзь ваганым, ці гэта будзе, ці не. Не будзь такім, што рукі выцягвае, каб узяць, а сцягвае іх, каб даць. Калі маеш у руках сваіх, дасі выкуп за грахі свае. Не будзеш вагацца даваць і, даючы, не будзеш нарэкаць, бо пазнаеш, хто ёсць добры ўзнагароджвальнік. Не адвернешся ад патрабуючага, але падзелішся ўсім з братом тваім і не скажаш, што гэта ўласнае, бо калі ў бясмертным вы партнёры, дык тым больш у смяротным. Не падымай рукі сваёй на сына свайго ці на дачку сваю, але з юнацтва вучы іх страху Божаму. Не будзеш камандаваць рабу твайму ці рабыні, тым, хто на таго ж самага Бога спадзяецца, у горычы тваёй, каб яны не пераставалі баяцца Бога над абодвума; бо Ён не прыходзіць паводле асобы паклікаць, але да тых, каго Дух падрыхтаваў. Вы ж, рабы, падпарадкуйцеся гаспадарам вашым, як вобразу Божаму, у пакорлівасці і страху. Ты будзеш ненавідзець усякую лжывасць і ўсё, што не прыемна Госпаду. Не пакідай запаведзяў Госпада, а захоўвай тое, што атрымаў, нічога не дадаючы і не адбіраючы. У сходзе выспавядай правіны свае і не падыходзь да малітвы сваёй са злым сумленнем – гэта ёсць шлях жыцця.

5

А шлях смерці ёсць такі: перш за ўсё ён злы і поўны праклёнаў — забойствы, пералюбствы, пажаданні, распусты, крадзяжы, ідалапаклонствы, чараўніцтвы, чараўніцтвы, рабаванні, ілжывыя сведчанні, лукаўствы, двудушнасць, падман, пыха, злосць, упартасць, скупасць, непрыстойнасць, рэўнасць, зухавальства, вышыня, хваліўство. Пераследаваныя за добрыя рэчы, ненавідзячы праўду, любячы хлусню, не ведаючы ўзнагароды справядлівасці, не прыляпаючыся да добрага ані да справядлівага суда, бадзёрствуючы не дзеля добрага, але дзеля злога, ад якіх далёка лагоднасць і цярпенне, любячы марнае, пераследуючы ўзнагароду, не літуючы беднага, не пакутуючы над прыгнечаным, не ведаючы таго, хто стварыў іх, забойцы дзяцей, разбуральнікі стварэння Божага, адвяртаючыся ад таго, хто ў патрэбе, прыгнятаючы таго, хто ў бядзе, багатых абаронцы, бедных беззаконныя суддзі, цалкам грэшныя; будзьце вызвалены, дзеці, ад усяго гэтага.

6

Глядзі, каб хто не зводзіў цябе з гэтага шляху навучання, бо вучыць цябе не ад Бога. Калі бо сапраўды ты здольны панесці ўвесь ярмо Госпада, дасканалым будзеш; калі ж не здольны, што можаш, тое рабі. Адносна ежы: што можаш

вытрымаць, вытрымлівай, але ад ідальнай ахвяры вельмі сцеражыся, бо гэта служэнне мёртвым багам.

7

Адносна хрышчэння: хрысціце так. Сказаўшы ўсё гэта папярэдне, хрысціце ў імя Айца і Сына і Святога Духа ў жывой вадзе. Калі ж не маеш жывой вады, хрысці ў іншай вадзе, а калі не можаш у халоднай, дык у цёплай. Калі ж абодвух не маеш, выліваў на галаву тры разы ваду ў імя Бацькі, і Сына, і Святога Духа. А перад хрышчэннем няхай папасціць наперад той, хто хрысціць, і той, каго хрысцяць, і калі некаторыя іншыя могуць; загадвай жа пасціць таму, каго хрысцяць, адзін ці два дні наперад.

8

А посты вашы няхай не будуць з лицемерамі. Яны посцяцца бо ў другі дзень тыдня і ў пяты; вы ж пасціцеся ў чацвёрты і ў дзень падрыхтоўкі. І не маліцеся як ліцамеры, але як загадаў Гасподзь у Евангеллі сваім, так маліцеся: Айцец наш, які ў небе, хай святыцца імя тваё, хай прыйдзе царства тваё, хай будзе воля твая як у небе і на зямлі; хлеб наш штодзённы дай нам, як і мы адпускаем даўжнікам нашым, і не ўвядзі нас у спакусу, але выбаў нас ад ліхога; бо тваё ёсць сіла і слава на вякі. Тры разы на дзень так маліцеся.

9

А наконт падзякі, так дзякуйце: спачатку наконт кубка: Дзякуем Табе, Айцец наш, за святую вінаградную лазу Давіда, слугі Твайго; Табе слава на векі вечныя. А адносна ламання: Дзякуем Табе, Айцец наш, за жыццё і веданне, якое Ты зрабіў вядомым нам праз Ісуса, дзіця Твайго. Табе слава навекі. Як быў гэты фрагмент рассеяны над горамі і сабраны стаў адным, так хай будзе сабрана твая асамблея з канцоў зямлі ў тваё царства. Бо Твая ёсць слава і сіла праз Ісуса на вякі. Ніхто ж няхай не есць ані не піе ад вашага дзякавання, але толькі акрышчаныя ў імя Госпада, бо і аб гэтым сказаў Госпад: Не давайце святога сабакам.

10

А пасля таго, як напоўніцца, такім чынам дзякуйце: Дзякуем табе, айцец святы, за святое імя тваё, якое пасяліла ў сэрцах нашых, і за веданне і веру і бессмяротнасць нам праз Ісуса, дзіця тваё; табе слава ва вякі. Ты, Уладар Усемагутны, стварыў усё дзеля Твайго імені, ежу і пітво даў людзям для насалоды, каб яны Табе дзякавалі, нам жа дараваў духоўную ежу і пітво і жыццё вечнае праз Твайго Дзіця. Перад усім мы дзякуем Табе, бо Ты магутны, Табе слава на вякі вечныя. Памятай, Госпадзе, аб Царкве Тваёй, каб выратаваць яе ў любові Тваёй, і сабяры яе ад чатырох ветраў, асвечаную, у Царства Тваё, якое Ты падрыхтаваў ёй,

бо Твая ёсць сіла і слава на вякі вечныя. Няхай прыйдзе łaska і няхай мінае гэты свет. Асана Богу Давіда. Калі хто святы, няхай прыйдзе; калі хто не святы, няхай пакаецца; маран-ата; амін. А прарокам дазваляйце дзякаваць, колькі яны жадаюць.

11

Хто б таму, прыйшоўшы, павучыў вас усім гэтым раней сказаным рэчам, прыміце яго; калі ж сам настаўнік, павярнуўшыся, вучыць іншаму вучэнню, каб зрабурыць, не слухайце яго; а каб дадаць праведнасць і веданне Госпада, прыміце яго як Госпада. А наконт апосталаў і прарокаў, паводле дагмата евангелля так рабіце. Кожны ж апостал, прыходзячы да вас, няхай будзе прыняты як пан; не застанецца ж, калі не адзін дзень; калі ж ёсць патрэба, і другі; тры ж калі застанецца, ён ілжэпрарок. Прыходзячы ж апостал няхай нічога не бярэ, акрамя хлеба, пакуль не начуе. Калі ж ён просіць срэбра, ён ілжэпрарок. І ўсякага прарока, які гаворыць у духу, не будзеце выпрабоўваць ані судзіць, бо ўсякі грэх будзе прабачаны, але гэты грэх не будзе прабачаны. Не кожны, хто гаворыць у духу, ёсць прарок, але толькі калі мае спосабы Госпада. Па спосабах таму пазнаны будзе ілжэпрарок і прарок. І кожны прарок, які вызначае трапезу ў духу, не будзе есці ад яе, а калі інакш — ён ілжэпрарок. Кожны ж прарок, які навучае праўдзе, калі не робіць таго, чаму навучае, ёсць ілжэпрарок.

Кожны зацверджаны сапраўдны прарок, які дзейнічае дзеля сусветнай таямніцы царквы, але не вучыць рабіць тое, што сам робіць, не будзе асуджаны вамі, бо ён мае суд у Бога; бо падобна рабілі і старажытныя прарокі. Хто ж бы сказаў у духу: Дай мне срэбра або нешта іншае, не слухайце яго. Калі ж ён скажа даць іншым, якія маюць недахоп, няхай ніхто яго не судзіць.

12

Кожны, хто прыходзіць ва імя Госпада, няхай будзе прыняты, але потым, выпрабаваўшы яго, пазнаеце, бо будзеце мець разуменне правага і левага. Калі той, хто прыходзіць, сапраўды праязджае міма, дапамагайце яму, наколькі можаце, але ён не павінен заставацца ў вас больш за два або тры дні, калі ёсць неабходнасць. Калі ж хоча да вас заставацца, будучы рамесніком, няхай працуе і есць. Калі ж ён не мае рамяства, паводле вашага разумення падумайце, як хрысціянін будзе жыць сярод вас не бяздзейна. Калі ж не хоче так рабіць, ён махляр, сцеражыцеся ад такіх.

13

Кожны сапраўдны прарок, які жадае пасяліцца сярод вас, годны сваёй ежы. Падобна настаўнік сапраўдны годны, як і

працаўнік свайго харчу. Усякія таму першыя пладоў прыплодаў вінадаўні і малатні, валоў і авечак узяўшы, дасі першыя пладоў прарокам, бо яны ёсць вашымі першасвятарамі. Калі ж не маеце прарока, дайце беднякам. Калі ты рыхтуеш ежу, узяўшы першыя плады, аддай паводле запаведзі. Гэтак жа, адчыніўшы гліняны гаршчок віна або алею, узяўшы першыя плады, дай прарокам; а срэбра і адзення і ўсякага маёмасці, узяўшы першыя плады, як табе здасца, дай паводле запаведзі.

14

У дзень Гасподні, сабраўшыся разам, ламайце хлеб і дзякуйце Богу, папярэдне спавядаўшыся ў вашых правінах, каб ахвяра вашая была чыстая. Кожны, хто мае спрэчку з таварышам сваім, хай не прыходзіць да вас, пакуль яны не памірацца, каб не была апаганена ахвяра вашая. Бо гэта ёсць тая, што была сказана Госпадам: У кожным месцы і часе прыносіць мне ахвяру чыстую. Таму што я вялікі цар, кажа Гасподзь, і імя маё цудоўнае сярод народаў.

15

Прызначце таму для сябе наглядчыкаў і дыяканаў, годных Госпада, мужоў лагодных і не сквапных, праўдзівых і праверaных, бо яны служаць вам тую ж службу прарокаў і

настаўнікаў. Не ігнаруйце іх, бо яны ўшаноўваюцца вамі разам з прарокамі і настаўнікамі. Дакараць жа адзін аднаго не ў гневе, але ў міры, як маеце ў Евангеллі, і з кожным, хто грашыць супраць іншага, няхай ніхто не гаворыць і няхай ад вас не чуе, пакуль не пакаецца. А малітвы вашы і міласціну і ўсе дзеянні вашы рабіце так, як маеце ў Евангеллі Госпада нашага.

16

Будзьце пільныя дзеля жыцця вашага, лямпы вашыя няхай не згаснуць, і крыжы вашыя няхай не аслабнуць, але будзьце гатовыя, бо не ведаеце гадзіны, у якую Пан наш прыходзіць. Часта збірайцеся, шукаючы тое, што належыць вашым душам, бо не прынясе вам карысці ўвесь час вашае веры, калі вы не будзеце ўдасканаленыя ў апошні час. Бо ў апошнія дні памножацца ілжэпрарокі і растлівальнікі, і авечкі павернуцца ў ваўкоў, і любоў павернецца ў нянавісць. Бо калі беззаконне памножыцца, яны будуць ненавідзець адзін аднаго і будуць пераследаваць і выдаваць, і тады з'явіцца падманшчык свету як сын Божы, і зробіць знакі і цуды, і зямля будзе аддадзена ў яго рукі, і ён учыніць беззаконныя рэчы, якія ніколі не адбываліся ад пачатку веку. Тады стварэнне людзей прыйдзе ў агонь выпрабавання, і многія спакусяцца і загінуць, але тыя, хто вытрывае ў сваёй веры, выратуюцца праз яго праклянцце. І тады з'явяцца знакі ісціны: першы знак — распасціранне ў

небе, потым знак — голас трубы, і трэці — ўваскрасенне мёртвых. Не ўсіх, але, як было сказана: Прыйдзе Гасподзь і ўсе святыя з Ім. Тады свет убачыць Госпада, які прыходзіць на воблаках нябесных.

Быццё

1

У пачатку Бог зрабіў неба і зямлю. Зямля ж была нябачная і неўпарадкаваная, і цемра над бяздоннай, і дух Божы насіўся над вадой. І сказаў Бог: Хай будзе святло, — і стала святло. І ўбачыў Бог святло, што яно добрае, і аддзяліў Бог святло ад цемры. І назваў Бог святло днём, і цемру назваў ноччу. І стаў вечар, і стала раніца, дзень адзін. І сказаў Бог: Хай будзе цвердзь у сярэдзіне вады, і хай яна падзяляе паміж вадою і вадою, і стала так. І стварыў Бог твердзь, і аддзяліў Бог воды, якія былі пад твердзю, ад водаў, якія былі над твердзю. І назваў Бог цвердзь небам, і ўбачыў Бог, што добра, і стаўся вечар, і стаўся ранак, дзень другі. І сказаў Бог: Хай будзе сабрана вада пад небам у адзін сход, і хай з'явіцца суша. І стала так, і была сабрана вада пад небам у іх сходы, і з'явілася суша. І назваў Бог сухое зямлёю, і сістэмы водаў назваў морамі, і бачыў Бог, што гэта добра. І сказаў Бог: Хай прарастае зямля траву з насеннем паводле роду і падабенства, і дрэва пладаноснае, якое прыносіць

плод з насеннем у ім паводле роду на зямлі. І стала так. І вынесла зямля траву травы, сеючы насенне паводле роду і паводле падабенства, і дрэва пладаноснае, якое прыносіла плод, чыё насенне ў ім паводле роду на зямлі, і ўбачыў Бог, што гэта добра. І настаў вечар, і настала раніца — дзень трэці. І сказаў Бог: няхай будуць светлы ў цвярдзі нябеснай на асвятленне зямлі, каб падзяляць паміж днём і ноччу, і няхай будуць яны ў знакі, і ў часы, і ў дні, і ў гады. І хай будуць яны светлам у цвярдзі нябеснай, каб свяціць на зямлю, і стала так. І зрабіў Бог два вялікія светілы: светыла вялікае для пачатку дня і светыла меншае для пачатку ночы, і зоркі. І паставіў іх Бог у цвердзі неба, каб свяціць на зямлю, і кіраваць днём і ноччу, і аддзяляць паміж светлам і паміж цемрай; і ўбачыў Бог, што добра. І настаў вечар, і настала раніца — дзень чацвёрты. І сказаў Бог: няхай выведуць воды паўзуноў з жывымі душамі і птушак, якія лятаюць над зямлёй па цвердзі нябеснай. І стала так. І зрабіў Бог вялікія морскія істоты, і ўсякую душу жывёл паўзаючых, якіх вывелі воды паводле родаў іх, і ўсякую птушку крылатую паводле роду, і ўбачыў Бог, што добрыя. І благаславіў іх Бог, кажучы: павялічвайцеся і множцеся, і напоўніце воды ў морах, і птушкі няхай множацца на зямлі. І адбыўся вечар, і адбыўся ранак — дзень пяты. І сказаў Бог: няхай вывядзе зямля душу жывую паводле роду, чатырохногіх, і паўзуноў, і звяроў зямлі паводле роду. І здарылася так. І зрабіў Бог звяроў зямлі паводле роду, і быдла паводле роду іх, і ўсё паўзаючае зямлі паводле роду, і ўбачыў Бог, што добрыя. І сказаў Бог: Зробім чалавека

паводле вобраза нашага і паводле падабенства, і хай пануюць над рыбамі мора, і над птушкамі неба, і над жывёлай, і над усёй зямлёй, і над усімі паўзунамі, якія паўзаюць па зямлі. І стварыў Бог чалавека па вобразе Божым, стварыў яго мужчынам і жанчынам, стварыў іх. І дабраславіў іх Бог, кажучы: павялічвайцеся і множцеся, і напоўніце зямлю, і падпарадкуйце яе, і пануйце над рыбамі мора, і над птушкамі неба, і над усёй жывёлай, і над усёй зямлёй, і над усімі паўзаючымі, якія паўзаюць па зямлі. І сказаў Бог: Вось я даў вам усякую траву насенную, якая сее насенне, што ёсць над усёй зямлёй; і ўсякае дрэва, якое мае ў сабе плод насення насеннага, вам будзе на ежу, і ўсім звярам зямлі, і ўсім птушкам неба, і ўсякай паўзуні, якая паўзае па зямлі, што мае ў сабе душу жыцця, і ўсякую траву зялёную на ежу; і сталася так. І бачыў Бог усё, што зрабіў, і вось было вельмі добра, і настаў вечар, і настала раніца — дзень шосты.

2

І завершаны былі неба і зямля, і ўвесь іх свет. І завяршыў Бог у шосты дзень свае працы, якія зрабіў, і спачыў у сёмы дзень ад усіх сваіх прац, якія зрабіў. І дабраславіў Бог дзень сёмы і асвяціў яго, таму што ў гэты дзень Ён спачыў ад усіх дзеяў Сваіх, якія пачаў Бог рабіць. Гэта кніга паходжання неба і зямлі, калі гэта адбылося, у які дзень зрабіў Гасподзь Бог неба і зямлю, і ўсё зялёнае поля перад тым як з'явіцца

на зямлі, і ўсю траву поля перад тым як узысці; бо не пасылаў дождж Бог на зямлю, і чалавека не было апрацоўваць яе. Крыніца ўзыходзіла з зямлі і паіла ўсю паверхню зямлі. І сфарміраваў Бог чалавека з пылу зямлі, і ўдыхнуў у твар яго дыханне жыцця, і стаў чалавек душою жывою. І пасадзіў Бог рай у Эдэме на ўсходзе, і змясціў там чалавека, якога ўтварыў. І выклікаў Бог расці яшчэ з зямлі кожнае дрэва, прыгожае на выгляд і добрае на ежу, і дрэва жыцця пасярэдзіне раю, і дрэва пазнання добрага і злога. Рака ж выходзіць з Эдэма, каб паіць раю, і адтуль аддзяляецца на чатыры пачаткі. Імя таму аднаму — Фісон, гэта той, што акружае ўсю зямлю Эвілат, дзе ёсць золата. А золата той зямлі добрае, і там ёсць карбункул, і зялёны камень. І імя другой ракі — Гіхон, гэта тая, што акружае ўсю зямлю Эфіопіі. І трэцяя рака — Тыгрыс, гэтая, што цячэ насупраць Асірыі, а чацвёртая рака — Еўфрат. І ўзяў Гасподзь Бог чалавека, якога Ён сфармаваў, і змясціў яго ў раі асалоды, каб апрацоўваць яго і ахоўваць. І загадаў Гасподзь Бог Адаму, кажучы: Ад усякага дрэва, якое ў раі, ядою будзеш есці. А ад дрэва пазнання дабра і зла не ядзіце ад яго, бо ў які дзень з'есце ад яго, смерцю памрэце. І сказаў Гасподзь Бог: Не добра быць чалавеку адному, зробім яму памочніка паводле яго. І зляпіў Бог яшчэ з зямлі ўсіх звяроў поля і ўсіх птушак неба, і прывёў іх да Адама, каб убачыць, што назаве іх, і ўсё, што назваў Адам душою жывою, гэта імя яму. І назваў Адам імёны ўсёй жывёле, і ўсім птушкам неба, і ўсім зьвярам поля, а для Адама не была знойдзена памочніца, падобная да яго. І наклаў Бог транс на Адама, і

ён заснуў, і ўзяў адзін з яго бакоў, і запоўніў плоццю замест яго. І пабудаваў Бог бок, які ўзяў ад Адама, у жанчыну, і прывёў яе да Адама. І сказаў Адам: Гэта цяпер костка з касцей маіх і цела з цела майго, гэта будзе названа жанчынаю, таму што з мужчыны яе ўзята была. З-за гэтага пакіне чалавек бацьку свайго і маці, і далучыцца да жонкі сваёй, і будуць двое адным целам. І былі абодва голыя, і Адам, і жанчына яго, і не саромеліся.

3

Але змей быў наймудрэйшы з усіх звяроў, якія на зямлі, якіх зрабіў Гасподзь Бог, і сказаў змей жанчыне: Ці праўда, што Бог сказаў: не ядзіце ад усякага дрэва раю? І сказала жанчына змею: ад плода дрэва раю будзем есці; а ад плода дрэва, якое ёсць у сярэдзіне раю, сказаў Бог, не будзеце есці ад яго, ані не дакранецеся да яго, каб не памерлі. І сказаў змей жанчыне: не смерцю памрэце. Бо ведаў Бог, што ў які дзень з'есце ад яго, адкрыюцца вашы вочы, і будзеце вы як багі, ведаючы добрае і злое. І бачыла жанчына, што добрае дрэва на ежу, і што прыемнае вачам бачыць, і прыгожае яно для разумення, і ўзяўшы ад плода яго, з'ела, і дала таксама мужу свайму, які быў з ёю, і яны елі. І адчыніліся вочы ў іх абодвух, і яны ўведалі, што голыя, і зшылі лісце фігавага дрэва, і зрабілі сабе апаяскі. І яны пачулі голас Госпада Бога, які хадзіў у раі ўвечары, і схаваліся Адам і жонка яго ад твару Госпада Бога сярод дрэва раю. І выклікаў

Гасподзь Бог Адама і сказаў яму: Адам, дзе ты? І сказаў яму: Твой голас я пачуў, калі Ты хадзіў у раі, і я спалохаўся, бо я голы, і схаваўся. І сказаў яму Бог: Хто паведаміў табе, што ты голы? Ці не ад дрэва, з якога Я загадаў табе аднаго гэтага не есці, ты еў? І сказаў Адам: жанчына, якую Ты даў са мною, гэта яна мне дала ад дрэва, і я еў. І сказаў Госпад Бог жанчыне: што гэта ты зрабіла? І сказала жанчына: змей падмануў мяне, і я з'ела. І сказаў Гасподзь Бог змею: за тое, што ты зрабіў гэта, праклятым будзеш ты сярод усёй жывёлы і сярод усіх звяроў на зямлі; на грудзях тваіх і на жываце твоім будзеш паўзаць, і зямлю будзеш есці ўсе дні жыцця твайго. І варожнечу пакладу паміж табою і жанчынай, і паміж насеннем тваім і насеннем яе; ён будзе ахоўваць табе галаву, а ты будзеш ахоўваць яго пяту. І жанчыне сказаў: множачы памножу болі твае і стогн твой, у болях народзіш дзяцей, і да мужа твайго адварот твой, і ён табой будзе валадаць. А Адаму сказаў, што чуў голас жанчыны тваёй, і еў ад дрэва, аб якім загадваў табе гэтага аднаго не есці, ад яго еў, праклятая зямля ў працах тваіх, у смутках будзеш есці яе ўсе дні жыцця твайго. Цярні і асаты ўзыдуць табе, і будзеш есці траву поля. У поце твару твайго ты будзеш есці хлеб свой, пока не вернешся ў зямлю, з якой ты быў узяты, бо ты прах, і ў прах вернешся. І назваў Адам імя жонкі сваёй Жыццё, таму што яна маці ўсіх жывых. І зрабіў Гасподзь Бог Адаму і жонцы яго адзежыны скураныя, і апрануў іх. І сказаў Бог: Вось Адам стаў як адзін з нас, пазнаўшы дабро і зло, і цяпер, каб ён не працягнуў руку сваю і не ўзяў з дрэва жыцця, і не з'еў, і не стаў жыць вечна.

І выслаў яго Гасподзь Бог з раю раскошы, каб апрацоўваць зямлю, з якой ён быў узяты. І выгнаў ён Адама, і пасяліў яго насупраць раю раскошы, і паставіў херувімаў і полымяны меч, які круціцца, каб ахоўваць шлях да дрэва жыцця.

4

Адам жа пазнаў Еву, жонку сваю, і яна зачала і нарадзіла Каіна, і сказала: набыла чалавека праз Бога. І яна дадала нарадзіць брата яго Абеля, і стаў Абель пастухом авечак, а Каін быў земляробам. І сталася праз дні прынёс Каін ад пладоў зямлі ахвяру Госпаду. І Абель прынёс і ён ад першароджаных авечак яго і ад тлушчаў іх. І паглядзеў Бог на Абеля і на дары яго. На Каіна ж і на ахвяры яго не звярнуў увагі, і вельмі засмуціўся Каін, і апусціўся твар яго. І сказаў Гасподзь Бог Каіну: Навошта ты стаў вельмі засмучаны, і навошта апусціўся твар твой? Ці не калі правільна прынясеш, але правільна не падзеліш, зграшыў? Будзь ціха; да цябе яго павярот, і ты будзеш кіраваць ім. І сказаў Каін да Абеля, брата свайго: Пойдзем у поле. І здарылася, калі яны былі ў полі, устаў Каін на Абеля, брата свайго, і забіў яго. І сказаў Госпад Бог да Каіна: дзе Абель, брат твой? І сказаў: Не ведаю; ці не ахоўнік брата майго я ёсць? І сказаў Госпад: што ты зрабіў? Голас крыві твайго брата крычыць да мяне з зямлі. І цяпер праклятны ты ад зямлі, якая адкрыла свой рот, каб прыняць кроў брата твайго з рукі тваёй. Калі будзеш апрацоўваць зямлю, яна не

дадасць табе сваёй сілы, стогнучы і трасучыся будзеш на зямлі. І сказаў Каін да Госпада Бога: Большая віна мая, каб быць прошчаным мне. Калі ты выганяеш мяне сёння ад твару зямлі, і ад твайго твару я схаваюся, і буду стогнучы і трымцячы на зямлі, і кожны, хто знойдзе мяне, забье мяне. І сказаў яму Гасподзь Бог: Не так; кожны, хто заб'е Каіна, сямікратную помсту панясе. І паставіў Гасподзь Бог знак Каіну, каб не забіў яго кожны, хто знойдзе яго. Выйшаў жа Каін ад аблічча Бога і пасяліўся ў зямлі Наід насупраць Эдэма. І пазнаў Каін жонку сваю, і зачаўшы, яна нарадзіла Эноха. І ён будаваў горад, і назваў горад па імені сына свайго, Енох. У Энаха нарадзіўся Гаідад, і Гаідад нарадзіў Малелеіла, і Малелеіл нарадзіў Мафусала, і Мафусала нарадзіў Ламеха. І ўзяў сабе Ламех дзве жонкі: імя адной — Ада, і імя другой — Сэла. І нарадзіла Ада Іёбела; гэты быў бацька тых, хто жыў у намётах і гадаваў жывёлу. І імя брата яго — Іўбал; гэта быў той, хто вынайшаў псалтырыён і кіфару. Зіла ж і сама нарадзіла Тубала; і ён быў кавалём, кавалём медзі і жалеза. А сястрой Тубала была Наэма. Сказаў жа Ламех сваім жонкам, Ада і Сэла: слухайце майго голасу, жонкі Ламеха, прыслухайцеся да маіх словаў, бо мужчыну я забіў за рану мне, і юнака за сінец мне. Што сем разоў адпомсцілася за Каіна, а за Ламеха — семдзесят разоў сем. Пазнаў жа Адам Еву, жонку сваю, і яна зачала і нарадзіла сына, і назваў імя яго Сіф, кажучы: Бо ўзняў мне Бог насенне іншае замест Абеля, якога забіў Каін. І ў Сіфа нарадзіўся сын, і назваў ён імя яго Энос. Гэты спадзяваўся заклікаць імя Госпада Бога.

5

Гэта кніга паходжання людзей; у які дзень зрабіў Бог Адама, паводле вобраза Бога зрабіў яго; мужчынскага і жаночага зрабіў іх; і дабраславіў іх; і назваў імя яго Адам, у які дзень зрабіў іх. Жыў жа Адам трыста трыццаць гадоў, і нарадзіў паводле ідэі сваёй і паводле вобраза свайго, і назваў імя яго Сіф. Сталі жа дні Адама, якія ён жыў пасля нараджэння ім Сіфа, сямсот гадоў, і нарадзіў ён сыноў і дачок. І сталі ўсе дні Адама, якія ён жыў, дзевяцьсот трыццаць гадоў, і ён памёр. Жыў жа Сіф дзвесце пяць гадоў і нарадзіў Эноса. І жыў Сіф пасля нараджэння ім Эноса сямсот сем гадоў, і нарадзіў сыноў і дачок. І ўсе дні Сіфа склалі дзевяцьсот дванаццаць гадоў, і ён памёр. І жыў Энос сто дзевяноста гадоў, і нарадзіў Каінана. І жыў Энос пасля таго, як нарадзіў Каінана, сямсот пятнаццаць гадоў, і нарадзіў сыноў і дачок. І ўсе дні Эноса склалі дзевяцьсот пяць гадоў, і ён памёр. І жыў Каінан сто семдзесят гадоў, і нарадзіў Малелеіла. І жыў Каінан пасля нараджэння ім Малелеіла сорак і сямсот гадоў, і нарадзіў сыноў і дачок. І ўсе дні Каінана склалі дзевяцьсот дзесяць гадоў, і ён памёр. І жыў Малелеіл сто шэсцьдзесят пяць гадоў і нарадзіў Іарэда. І жыў Малелеіл пасля нараджэння ім Іарэда трыста трыццаць гадоў, і нарадзіў сыноў і дачок. І было ўсіх дзён Малелеіла дзевяцьсот дзевяноста пяць гадоў, і ён памёр. І жыў Іарэд сто шэсцьдзесят два гады, і нарадзіў Эноха. І жыў Іярэд пасля нараджэння ім Эноха восемсот гадоў, і нарадзіў

сыноў і дачок. І сталі ўсе дні Іярэда два і шэсцьдзесят і дзевяцьсот гадоў, і ён памёр. І жыў Энох сто шэсцьдзесят пяць гадоў, і нарадзіў Мафусала. Угадзіў жа Енох Богу пасля нараджэння ім Мафусала дзвесце гадоў, і нарадзіў сыноў і дачок. І ўсе дні Эноха сталі трыста шэсцьдзесят пяць гадоў. І ўгадзіў Енох Богу, і не быў знойдзены, бо перамясціў яго Бог. І жыў Мафусал сто шэсцьдзесят сем гадоў, і нарадзіў Ламеха. І жыў Мафусал пасля таго, як нарадзіў Ламеха, дзвесце два гады, і нарадзіў сыноў і дочак. І сталі ўсе дні Мафусала, якія ён жыў, дзевяцьсот шэсцьдзесят дзевяць гадоў, і ён памёр. І жыў Ламех сто восемдзесят восем гадоў і нарадзіў сына. І назваў імя яго Ной, кажучы: гэты дасць нам адпачынак ад нашых работ і ад пакут рук нашых, і ад зямлі, якую праклёў Гасподзь Бог. І жыў Ламех пасля нараджэння ім Ноя пяцьсот шэсцьдзесят пяць гадоў, і нарадзіў сыноў і дочак. І ўсе дні Ламеха склалі сямсот пяцьдзесят тры гады, і ён памёр. І быў Ной пяцісот гадоў, і нарадзіў трох сыноў: Сіма, Хама, Яфета.

6

І здарылася, калі людзі пачалі множыцца на зямлі, і нарадзіліся ў іх дочкі. Убачыўшы ж сыны Божыя дочак чалавечых, што яны прыгожыя, узялі сабе жонак з усіх, якіх выбралі. І сказаў Гасподзь Бог: Не застанецца дух мой у людзях гэтых навекі, бо яны плоць; будуць жа дні іх сто дваццаць гадоў. Тыя гіганты былі на зямлі ў тыя дні, і пасля

таго, калі сыны Божыя ўваходзілі да дочак чалавечых і нараджалі ім, тыя былі гіганты ад веку, людзі славутыя. Убачыўшы ж Гасподзь Бог, што памножыліся злыя ўчынкі людзей на зямлі, і кожны думае ў сэрцы сваім старанна пра злое ўсе дні; і разважыў Бог, што зрабіў чалавека на зямлі, і задумаўся. І сказаў Бог: Сатру чалавека, якога зрабіў, з твару зямлі, ад чалавека да жывёлы, і ад паўзуноў да птушак неба, бо шкадую, што зрабіў іх. Ной жа знайшоў міласць перад Госпадам Богам. Гэта ж пакаленні Ноя. Ной, чалавек справядлівы, дасканалы быў у пакаленні сваім, Богу спадабаўся Ной. Нарадзіў жа Ной трох сыноў: Сіма, Хама, Яфета. Была знішчана зямля перад Богам, і напоўнілася зямля несправядлівасцю. І ўбачыў Гасподзь Бог зямлю, і была яна сапсаваная, бо ўсякая плоць сапсавала шлях свой на зямлі. І сказаў Гасподзь Бог Ною: Час усякага чалавека прыйшоў перад мной, таму што напоўнілася зямля несправядлівасцю ад іх, і вось я знішчу іх і зямлю. Зрабі ж сабе каўчэг з чатырохкутнага дрэва, гнёзды зробіш у каўчэгу, і пакрыеш яго смалою ўнутры і звонку. І так ты зробіш каўчэг: трыста локцяў даўжыня каўчэга, і пяцьдзесят локцяў шырыня, і трыццаць локцяў вышыня яго. Збіраючы разам, ты зробіш каўчэг, і ў локаць ты завершыш яго зверху. Дзверы ж каўчэга ты зробіш з бакоў, ніжнія, двухпавярховыя і трохпавярховыя ты зробіш яго. Я ж вось наводжу патоп, ваду на зямлю, каб знішчыць усякае цела, у якім ёсць дух жыцця пад небам, і ўсё, што ёсць на зямлі, памрэ. І ўстаноўлю Я запавет Мой з табой, увойдзеш жа ў каўчэг ты, і сыны твае, і жонка твая, і жонкі сыноў

тваіх з табой. І ад усякае жывёлы, і ад усіх паўзаючых, і ад усіх звяроў, і ад усякае плоці па два ад усіх ты ўвядзеш у каўчэг, каб пракарміць іх з сабою; самец і самка будуць. Ад усіх птушак паводле роду, і ад усёй жывёлы паводле роду, і ад усіх паўзуноў, што паўзаюць па зямлі, паводле роду іх, па два ад усіх увойдуць да цябе, каб карміцца з табой, самец і самка. Ты ж возьмі сабе ад усякай ежы, якую будзеш есці, і збяры да сябе, і будзе гэта табе і ім на ежу. І зрабіў Ной усё, колькі загадаў яму Гасподзь Бог, так зрабіў.

7

І сказаў Госпад Бог да Ноя: увайдзі ты і ўвесь дом твой у каўчэг, бо цябе я бачыў справядлівым перад сабой у гэтым пакаленні. А з жывёлы чыстай увядзі да сябе па сем, самца і самку, а з жывёлы нечыстай па два, самца і самку. І ад птушак неба чыстых па сем самцоў і самак, і ад усіх птушак нечыстых па два самцы і самкі, каб захаваць насенне на ўсёй зямлі. Бо яшчэ праз сем дзён я навяду дождж на зямлю на сорак дзён і сорак начэй, і сатру ўсё жывое, якое зрабіў, з твару ўсёй зямлі. І зрабіў Ной усё, што загадаў яму Гасподзь Бог. Ной жа быў шасцісот гадоў, і патоп вады здарыўся на зямлі. Увайшоў жа Ной і сыны яго, і жонка яго, і жонкі сыноў яго з ім у каўчэг з-за вады патопу. І ад птушак чыстых, і ад птушак не чыстых, і ад жывёлы чыстай, і ад жывёлы не чыстай, і ад усіх паўзаючых па зямлі, па два ўвайшлі да Ноя ў каўчэг самец і самка, як загадаў Бог Ною. І

сталася пасля тых сямі дзён, і вада патопу сталася на зямлі. У шасцісотым годзе жыцця Ноя, другога месяца, у сёмы і дваццаты дзень месяца, у гэты дзень разарваліся ўсе крыніцы бездані, і шлюзы неба адчыніліся. І ішоў дождж на зямлі сорак дзён і сорак начэй. У гэты дзень увайшлі Ной, Сім, Хам, Яфет — сыны Ноя, і жонка Ноя, і тры жонкі сыноў яго з ім, у каўчэг. І ўсе звяры паводле роду, і ўся жывёла паводле роду, і ўсё паўзуча, што рухаецца на зямлі, паводле роду, і ўсякі птах крылаты паводле роду яго, увайшлі да Ноя ў каўчэг, па два самец і самка ад усякай плоці, у якой ёсць дух жыцця. І тыя, што ўваходзілі, мужчынскага і жаночага полу, ад усякай плоці ўвайшлі, як загадаў Бог Ною, і Гасподзь Бог зачыніў каўчэг звонку. І здарыўся патоп сорак дзён і сорак начэй на зямлі, і памножылася вада, і падняла каўчэг, і ўзвысіўся ён ад зямлі. І перамагала вада, і множылася вельмі на зямлі, і несся каўчэг паверх вады. Вада ж пераважала вельмі моцна на зямлі і пакрыла ўсе высокія горы, якія былі пад небам. Пятнаццаць локцяў вышэй узвысілася вада і пакрыла ўсе высокія горы. І памерла ўсякая плоць, якая рухалася на зямлі: птушкі, і быдла, і звяры, і ўсё, што паўзае па зямлі, і ўсе людзі. І ўсё, што мела дыханне жыцця, і ўсё, што было на сушы, памерла. І сцёр усё жывое, якое было на твары зямлі, ад чалавека да жывёлы, і паўзуноў, і птушак нябесных, і сцёрты былі яны ад зямлі, і пакінуты быў адзін Ной, і тыя, хто з ім у каўчэгу. І ўзвышалася вада на зямлі сто пяцьдзесят дзён.

8

І ўспомніў Бог Ноя, і ўсіх зьвяроў, і ўсю жывёлу, і ўсіх птушак, і ўсіх паўзуноў паўзаючых, колькі было з ім у каўчэгу, і навёў Бог дух на зямлю, і спынілася вада. І былі пакрытыя крыніцы бездані і шлюзы неба, і быў спынены дождж з неба. І вада адступала, ідучы ад зямлі, і памяншалася вада пасля ста пяцідзесяці дзён. І села каўчэг у сёмым месяцы, у дваццаць сёмы дзень месяца, на горах Арарат. А вада памяншалася да дзесятага месяца. І ў дзесятым месяцы, у першы дзень месяца, паказаліся вяршыні гор. І здарылася, што пасля сарака дзён Ной адчыніў акно каўчэга, якое ён зрабіў. І паслаў крумкача, і ён, выйшаўшы, не вярнуўся, пакуль не высахла вада на зямлі. І паслаў галубку пасля сябе, каб убачыць, ці спала вада з зямлі. І не знайшаўшы галубка адпачынку для ног сваіх, вярнулася да яго ў каўчэг, таму што вада была на ўсім абліччы зямлі, і ён, выцягнуўшы руку, узяў яе і ўвёў яе да сябе ў каўчэг. І пачакаўшы яшчэ сем іншых дзён, ён зноў адаслаў галубку з каўчэга. І вярнулася да яго галубка пад вечар, і мела ў сваім роце аліўкавы ліст, і пазнаў Ной, што вада спала з зямлі. І пачакаўшы яшчэ сем іншых дзён, ён зноў адправіў галубку, і яна больш не вярнулася да яго. І сталася ў шасць сот першым годзе жыцця Ноя, першага месяца, у першы дзень месяца, сышла вада з зямлі. І адкрыў Ной даху каўчэга, які ён зрабіў, і ўбачыў, што вада сышла з твару зямлі. У другім месяцы высахла зямля, у

дваццаць сёмы дзень месяца. І сказаў Госпад Бог да Ноя, кажучы: Выйдзі з каўчэга ты, і жонка твая, і сыны твае, і жонкі сыноў тваіх з табой. І ўсе звяры, колькі ёсць з табой, і ўсякая плоць ад птушак да жывёлы, і ўсякая паўзуча, што рухаецца на зямлі, выведзі з сабой. І павялічвайцеся і множцеся на зямлі. І выйшаў Ной, і жонка яго, і сыны яго, і жонкі сыноў яго з ім; і ўсе звяры, і ўся жывёла, і ўсякая птушка, і ўсякая паўзуча, што рухаецца па зямлі, паводле роду іх, выйшлі з каўчэга. І пабудаваў Ной ахвярнік Госпаду, і ўзяў ад усёй чыстай жывёлы і ад усіх чыстых птушак, і ўзнёс цэласпаленне на ахвярнік. І адчуў Госпад Бог пах духмяны. І сказаў Гасподзь Бог, падумаўшы: не буду больш праклінаць зямлю з-за ўчынкаў людзей, бо розум чалавека старанна накіраваны на злое з юнацтва яго; не буду ж больш біць усякую жывую плоць, як зрабіў. Усе дні зямлі насенне і жніво, холад і цяпло, лета і вясна, дзень і ноч не спыняцца.

9

І дабраславіў Бог Ноя і сыноў яго, і сказаў ім: павялічвайцеся і множцеся, і напоўніце зямлю, і падпарадкуйце яе. І трус, і страх ваш будзе на ўсіх звярах зямлі, на ўсіх птушках неба і на ўсім, што рухаецца на зямлі, і на ўсіх рыбах мора — пад рукі вам я даў. І кожная паўзуча рэч, якая жывая, будзе вам у ежу, як гародніну травы, даў я вам усё. Акрамя мяса з крывёю душы не

будзеце есці. І бо вашу кроў душ вашых з рукі ўсіх звяроў вышукаю яе, і з рукі чалавека-брата вышукаю душу чалавека. Той, хто праліває кроў чалавека, замест яго крыві праллецца, бо ў вобразе Бога зрабіў Я чалавека. Вы ж павялічвайцеся і множцеся, і напоўніце зямлю, і падпарадкуйце яе. І сказаў Бог Ною і сынам яго, з ім кажучы, і вось я ўстанаўліваю запавет мой вам, і насенню вашаму з вамі, і ўсякай душы жывой з вамі, ад птушак, і ад жывёлы, і ўсім звярам зямлі, колькі ёсць з вамі, ад усіх выйшаўшых з каўчэга. І ўстаноўлю запавет мой з вамі, і не памрэ больш ніякая плоць ад вады патопу, і не будзе больш патопу вады, каб знішчыць усю зямлю. І сказаў Госпад Бог да Ноя: гэта знак запавету, які Я даю паміж Мной і вамі, і паміж усякай жывой душой, якая ёсць з вамі, у вечныя пакаленні. Маю дугу кладу ў воблаку, і яна будзе знакам запавету паміж мною і зямлёй. І будзе, калі я збіраю хмары на зямлю, будзе бачная дуга ў хмары. І я ўспомню аб маім запавеце, які ёсць паміж мною і вамі, і паміж усякай жывой душой ва ўсякай плоці, і не будзе болей вады ў патоп, каб знішчыць усякую плоць. І будзе лук мой у воблаку, і я ўбачу, каб памятаць вечны запавет паміж мной і зямлёй, і паміж душой жывой у ўсякай плоці, якая ёсць на зямлі. І сказаў Бог Ною: гэта знак запавету, які Я ўстанавіў паміж Мной і паміж усякай плоццю, якая ёсць на зямлі. Былі ж сыны Ноя, якія выйшлі з каўчэга, Сім, Хам, Яфет. Хам жа быў бацькам Ханаана. Гэта тры сыны Ноя, ад іх рассеяліся па ўсёй зямлі. І пачаў Ной, чалавек-земляроб зямлі, і пасадзіў вінаграднік. І выпіў ён з віна, і апіў, і абнажыўся ў доме сваім. І ўбачыў

Хам, бацька Ханаана, наготу бацькі свайго, і, выйшаўшы, паведаміў двум братам сваім звонку. І ўзяўшы Сім і Яфет адзенне, паклалі на абодва іх спіны, і пайшлі назад, і накрылі галізну іх бацькі; і іх твар быў назад, і галізну іх бацькі яны не бачылі. Прачнуўся ж Ной ад віна і даведаўся, што зробіў яму яго малодшы сын. І сказаў: праклятае дзіця Ханаан; слугою будзе ён братам сваім. І сказаў: дабраславёны Гасподзь, Бог Сіма, і будзе Ханаан слугою яго. Няхай пашырыць Бог Яфету, і няхай ён пражывае ў дамах Сіма; і няхай Ханаан будзе дзіцём яго. Жыў жа Ной пасля патопу трыста пяцьдзесят гадоў. І ўсе дні Ноя сталі дзевяцьсот пяцьдзесят гадоў, і ён памёр.

10

Гэта ж пакаленні сыноў Ноя, Сіма, Хама, Яфета, і нарадзіліся ім сыны пасля патопу. Сыны Іяфета: Гамер, і Магог, і Мадоі, і Іоўан, і Эліса, і Фобел, і Мосох, і Феірас. І сыны Гамера: Асханаз, Рыфат і Таргама. І сыны Іована: Эліша і Тарсеіс, Кіціі, Родыі. З гэтых былі адлучаны астравы народаў у зямлі іх, кожны паводле мовы ў племёнах іх і ў народах іх. Сынамі ж Хама былі Куш, Месраім, Фуд і Ханаан. Сыны ж Хуса: Саба, і Эвіла, і Сабата, і Рэгма, і Сабатака; сыны ж Рэгмы: Саба і Дадан. Куш жа нарадзіў Німрода, які пачаў быць велетнем на зямлі. Ён быў магутным паляўнічым перад Госпадам Богам, таму яны скажуць: Як Німрод, магутны паляўнічы перад Госпадам. І пачаткам царства яго

сталі Вавілон, і Арэх, і Архад, і Халане ў зямлі Сенаар. З той зямлі выйшаў Асур і пабудаваў Ніневію, і горад Рэхобот, і Калах, і Рэсэн паміж Ніневіяй і паміж Калахам; гэта горад вялікі. І Міцраім нарадзіў лудзімаў, і нафталімаў, і анамімаў, і лехабімаў, і патрусімаў, і каслухімаў, адкуль выйшлі філістымляне, і кафтарымаў. Ханаан жа нарадзіў Сідона, першароднага яго, і хетэя, і ебусэя, і амарэя, і гергесэя, і евэя, і арукэя, і асенэя, і арадыя, і самарэя, і хаматэя. І пасля гэтага былі рассеяны племёны хананэяў. І сталіся межы Хананэяў ад Сідона да прыходу ў Герара і Газу, да прыходу да Садома і Гаморы, Адамы і Севоіма да Ласы. Гэтыя сыны Хама ў племёнах іх, паводле моў іх, у краінах іх і ў народах іх. І Сіму нарадзіўся, яму, бацьку ўсіх сыноў Эбера, брату Іафета старэйшага. Сыны Сіма: Елам, і Асур, і Арфаксад, і Луд, і Арам, і Каінан. І сыны Арама: Уз, і Ул, і Гатэр, і Мэшэх. І Арфаксад нарадзіў Каінана, і Каінан нарадзіў Салу, а Сала нарадзіў Эбера. І ў Эбера нарадзіліся два сыны: імя аднаму — Фалег, бо ў яго дні падзялілася зямля, а імя брату яго — Іектан. Ёктан жа нарадзіў Элмадада, і Шэлэфа, і Хацармавета, і Ераха, і Хадарама, і Узала, і Дыклу, і Эбала, і Абімаэля, і Шэву, і Афіра, і Хавілу, і Ёбава; усе гэтыя сыны Ёктана. І было жыллё іх ад Масэ да Сафера, гары ўсходаў. Гэтыя сыны Сіма ў племёнах іх, паводле моў іх, у краінах іх і ў народах іх. Гэтыя племёны сыноў Ноя паводле пакаленняў іх, паводле народаў іх. Ад гэтых былі рассеяны астравы народаў на зямлі пасля патопу.

11

І ўся зямля мела адны вусны, і адзін голас для ўсіх. І здарылася, калі яны рухаліся ад усходаў, яны знайшлі роўніну ў зямлі Сенаар і пасяліліся там. І сказаў чалавек суседу свайму: ідзем, зробім цэглу і выпечам яе агнём. І стала ім цэгла замест каменя, а асфальт быў ім замест гліны. І яны сказалі: хадзем пабудуем для сябе горад і вежу, якой галава будзе да неба, і зробім для сябе імя, перш чым нам быць рассеяным па твары ўсёй зямлі. І зышоў Гасподзь, каб убачыць горад і вежу, якую пабудавалі сыны чалавечыя. І сказаў Госпад: вось род адзін і вуснаў адзін у ўсіх, і гэта яны пачалі рабіць, і цяпер не адступіць ад іх усё, што б ні замыслілі рабіць. Ідзіце, і сышоўшы ўніз, зблытаем там іхнюю мову, каб кожны не разумеў голасу свайго суседа. І расселіў іх Гасподзь адтуль на твар усёй зямлі, і спыніліся будаваць горад і вежу. Праз гэта было названа імя яе Блытаніна, таму што там Пан блытаў вусны ўсёй зямлі, і адтуль Пан расселіў іх па твары ўсёй зямлі. І гэта пакаленні Сіма, і быў Сім сынам ста гадоў, калі нарадзіў Арфаксада, на другі год пасля патопу. І жыў Сім пасля нараджэння ім Арфаксада пяцьсот гадоў, і нарадзіў сыноў і дочак, і памёр. І жыў Арфаксад сто трыццаць пяць гадоў і нарадзіў Каінана. І жыў Арфаксад пасля нараджэння ім Каінана чатырыста гадоў, і нарадзіў сыноў і дачок, і памёр. І жыў Каінан сто і трыццаць гадоў, і нарадзіў Салу; і жыў Каінан, пасля таго як нарадзіў ён Салу, гадоў трыста

трыццаць, і нарадзіў сыноў і дачок, і памёр. І жыў Сала сто трыццаць гадоў і нарадзіў Эбера. І жыў Сала пасля нараджэння ім Эбера трыста трыццаць гадоў, і нарадзіў сыноў і дачок, і памёр. І жыў Эбер сто трыццаць чатыры гады і нарадзіў Фалега. І жыў Эбер пасля нараджэння ім Фалега дзвесце семдзесят гадоў, і нарадзіў сыноў і дачок, і памёр. І жыў Фалег сто трыццаць гадоў, і нарадзіў Рагава. І жыў Фалег пасля нараджэння ім Рагава дзевяць і дзвесце гадоў, і нарадзіў сыноў і дачок, і памёр. І жыў Рагаў сто трыццаць два гады і нарадзіў Серуха. І жыў Рагаў пасля нараджэння ім Серуха дзвесце сем гадоў, і нарадзіў сыноў і дачок, і памёр. І жыў Серух сто трыццаць гадоў і нарадзіў Нахора. І жыў Серух пасля нараджэння ім Нахора дзвесце гадоў, і нарадзіў сыноў і дочак, і памёр. І жыў Нахор сто семдзесят дзевяць гадоў і нарадзіў Тэраха. І жыў Нахор пасля нараджэння ім Тэраха сто дваццаць пяць гадоў, і нарадзіў сыноў і дачок, і памёр. І жыў Тэра семдзесят гадоў, і нарадзіў Абрама, і Нахора, і Арана. Гэта ж пакаленні Тэраха: Тэрах нарадзіў Аўрама, і Нахора, і Арана, а Аран нарадзіў Лота. І памёр Аран перад Тэрахам, бацькам сваім, у зямлі, дзе ён нарадзіўся, у краіне Халдэйскай. І ўзялі Абрам і Нахор сабе жонак: імя жонкі Абрама — Сара, і імя жонкі Нахора — Мелха, дачка Арана, а ён быў бацькам Мелхі і бацькам Іескі. І была Сара бясплодная, і не нараджала дзяцей. І ўзяў Тэра Абрама, сына свайго, і Лота, сына Арана, сына сына свайго, і Сару, нявестку сваю, жонку Абрама, сына свайго, і вывеў іх з краіны Халдэяў, каб ісці ў зямлю Ханаан, і прыйшлі яны да Харана, і пасяліўся там. І

ўсе дні Тэраха ў зямлі Харан склалі дзвесце пяць гадоў, і памёр Тэрах у Харане.

12

І сказаў Гасподзь Абраму: Выйдзі з зямлі тваёй, і з роднасці тваёй, і з дома бацькі твайго, і прыйдзі ў зямлю, якую я табе пакажу. І зраблю цябе вялікім народам, і дабраславу цябе, і ўзвялічу імя тваё, і будзеш дабраслаўлёны. І я благаславлю тых, хто благаслаўляе цябе, і тых, хто праклінае цябе, я праклену, і будуць дабраславёны ў табе ўсе плямёны зямлі. І пайшоў Абрам, як толькі гаварыў да яго Гасподзь, і адышоў з ім Лот. Абрам жа быў семдзесят пяці гадоў, калі выйшаў з Харана. І ўзяў Абрам Сару, жонку сваю, і Лота, сына брата свайго, і ўсю маёмасць іх, колькі набылі, і ўсякую душу, якую набылі з Харана, і выйшлі, каб ісці ў зямлю Ханаан. І праходзіў Абрам тую зямлю ўздоўж яе да месца Сіхем, да высокага дуба, а Хананеі тады жылі ў тай зямлі. І з'явіўся Гасподзь Абраму і сказаў яму: Насенню твайму дам зямлю гэтую. І пабудаваў там Абрам ахвярнік Госпаду, які з'явіўся яму. І адышоў адтуль у гару на ўсход ад Бэтэля, і ўстанавіў там свой шатор у Бэтэлі з боку мора, а Ангаі з боку ўсходу, і пабудаваў там ахвярнік Госпаду, і паклікаў імя Госпада. І адышоў Абрам, і, пайшоўшы, разбіў табар у пустыні. І стаўся голад на зямлі, і сышоў Абрам у Егіпет, каб пражываць там, бо ўзмацніўся голад на зямлі. Здарылася так, што калі Абрам набліжаўся, каб увайсці ў

Егіпет, сказаў Абрам Сары, сваёй жонцы: Ведаю я, што ты жанчына прыгажатварая. Будзе таму, як толькі ўбачаць цябе егіпцяне, скажуць, што гэта яго жонка, і заб'юць мяне, а цябе захаваюць. Я сказаў, што я яго сястра, каб мне было добра дзякуючы табе, і каб душа мая жыла дзеля цябе. Здарылася так, што калі Абрам увайшоў у Егіпет, егіпцяне ўбачылі яго жонку, што яна была вельмі прыгожая. І бачылі яе правіцелі фараона, і хвалілі яе перад фараонам, і ўвялі яе ў дом фараона. І з Абрамам добра паводзіліся з-за яе, і з'явіліся ў яго авечкі, і цяляты, і аслы, і рабы, і служанкі, і мулы, і вярблюды. І пакараў Бог фараона вялікімі і злымі пакараннямі, і дом яго, з-за Сары, жонкі Абрама. Паклікаўшы ж Фараон Абрама, сказаў: Што гэта ты зрабіў мне, што не паведаміў мне, што яна — твая жонка? Чаму ты сказаў, што яна мая сястра? І ўзяў яе сабе за жонку, і цяпер вось жонка твая перад табою, бяры і ўцякай. І загадаў фараон мужам адправіць Абрама, і жонку яго, і ўсё, што было ў яго.

13

Пайшоў уверх жа Абрам з Егіпта — ён сам, і жонка яго, і ўсё яго, і Лот з ім — у пустыню. Абрам жа быў вельмі багаты жывёлай, і серабром, і золатам. І пайшоў ён адкуль прыйшоў у пустыню да Бэтэля, да таго месца, дзе быў намёт яго раней, паміж Бэтэлем і паміж Аем, да месца ахвярніка, дзе зрабіў ён там спачатку, і паклікаў там Абрам імя

Госпада. І ў Лота, які падарожнічаў з Абрамам, былі авечкі, і валы, і намёты. І зямля не магла іх утрымаць, каб жыць разам, таму што маёмасці іх было многа, і зямля не магла іх утрымаць, каб жыць разам. І здарылася бітва паміж пастухамі жывёлы Абрама і паміж пастухамі жывёлы Лота, а Хананэі і Фэрэзэі тады жылі на зямлі. Сказаў жа Абрам Лоту: Няхай не будзе бітвы паміж мною і табою, і паміж пастухамі маімі і паміж пастухамі тваімі, бо мы людзі браты. Хіба ж не ўся зямля перад табой? Аддзялісь ад мяне; калі ты ўлева, я ўправа; калі ж ты ўправа, я ўлева. І паднёўшы Лот вочы свае, убачыў усю акружную мясцовасць Іардана, што ўся была напаяльная перад тым, як Бог знішчыў Садому і Гамору, як райскі сад Бога і як зямля Егіпта, пакуль прыйсці ў Зогар. І выбраў сабе Лот усю акружную мясцовасць Іардана, і адыйшоў Лот ад усходу, і аддзяліліся кожны ад брата свайго. Абрам жа пасяліўся ў зямлі Ханаан, Лот жа пасяліўся ў горадзе акаліц і пастаўіў намёт свой у Садоме. А людзі ў Садоме былі ліхімі і грэшнікамі перад Богам вельмі. А Бог сказаў Абраму пасля таго, як аддзеліўся Лот ад яго: паглядзі ўверх вачыма тваімі і бачы ад месца, дзе цяпер ты ёсць, на поўнач і поўдзень і ўсход і мора, бо ўсю зямлю, якую ты бачыш, табе дам яе і насенню твайму да вечнасці. І зраблю насенне тваё, як пясок зямлі; калі хто здольны палічыць пясок зямлі, то і насенне тваё будзе палічана. Паўстаўшы, прайдзі праз зямлю ўздоўж і ўпоперак, таму што Я дам яе табе і нашчадкам тваім навекі. І Абрам, перанёсшы свой намёт і прыйшоўшы, пасяліўся каля дуба Мамрэ, які быў у Хеўроне,

і пабудаваў там ахвярнік Госпаду.

14

Здарылася ж у царстве Амрафела, цара Сінеара, і Арыёха, цара Эласара, Кедарлаомера, цара Элама, і Тыдала, цара народаў, яны зрабілі вайну з Білгай, царом Садома, і з Біршай, царом Гаморы, і з Сінеарам, царом Адмы, і з Шэмэберам, царом Цэбоіма, і з царом Балака; гэта ёсць Цоар. Усе яны сышліся ў Салёнай даліне — гэта Салёнае мора. Дванаццаць гадоў яны служылі Хадарлагомару, а на трынаццаты год адступіліся. У чатырнаццатым годзе прыйшоў Хадалагамор і цары з ім, і яны парубалі гігантаў у Аштароце і Карнаіме, і моцныя народы разам з імі, і аммэяў у горадзе Саўі. І харэяў у гарах Сеір да тэрэбінта Фарана, які знаходзіцца у пустыні. І, павярнуўшыся, яны прыйшлі да крыніцы суда; гэта ёсць Кадэш; і яны высеклі ўсіх правіцеляў Амалека і Амарэяў, жыхароў у Асасонтамары. Выйшаў жа кароль Садома, і кароль Гаморы, і кароль Адмы, і кароль Цэбоіма, і кароль Балака; гэта ёсць Цоар; і яны пабудавалі іх да бітвы ў даліне салёнай супраць Хедарлаомера, караля Элама, і Тыдала, караля народаў, і Амрафела, караля Сінеара, і Арыёха, караля Эласара, чатыры каралі супраць пяці. А салёная даліна мела студні асфальту, уцёк жа цар Садома і цар Гамора, і ўпалі там, а тыя, хто засталіся, уцяклі ў гарыстую мясцовасць. Узялі ж усіх коней Садома і Гаморы і ўсю іх ежу, і пайшлі. Узялі ж і

Лота, сына брата Абрама, і багаж яго, і адышлі, бо ён жыў у Садоме. Прыбыўшы ж, нехта з выратаваных паведаміў Абраму-яўрэю, а ён жыў каля дуба Мамбрэ Амарэйскага, брата Эсхола і брата Аўнана, якія былі саюзнікамі Абрама. Пачуўшы ж Абрам, што быў узяты ў палон Лот, брат яго, ён палічыў сваіх уласных дамачадцаў яго трыста дзесяць і восем і пагнаўся за імі да Дана. І напаў на іх ноччу ён сам, і дзеці яго, і пабіў іх, і праследаваў іх да Хобы, якая ёсць злева ад Дамаска. І вярнуў ён назад усіх коней Садома, і Лота, племянніка свайго, вярнуў ён назад, і ўсю маёмасць яго, і жанчын, і народ. Выйшаў жа цар Садома ў сустрэчу яму пасля таго, як ён вярнуўся ад сечы Хадарлагомара і цароў, якія былі з ім, у даліну Савэ, гэта было поле цароў. І Мелхіседэк, цар Саліма, вынес хлеб і віно, а быў ён святаром Бога Найвышэйшага. І дабраславіў Абрама, і сказаў: дабраславёны Абрам Богу Найвышэйшаму, які стварыў неба і зямлю. І дабраславёны Бог Найвышэйшы, які аддаў ворагаў тваіх падуладных табе, і даў яму Абрам дзесятую ад усяго. Сказаў жа кароль Садома да Абрама: Аддай мне людзей, а коней вазьмі сабе. І сказаў Абрам да цара Садома: я выцягну руку маю да Госпада Бога Найвышэйшага, які стварыў неба і зямлю, ці ад ніткі да рамяня абутку вазьму ад усяго твайго, каб ты не сказаў, што я збагаціў Абрама. Акрамя таго, што елі маладыя мужчыны, і частцы мужчын, якія пайшлі разам са мной — Эсхол, Аўнан, Мамрэ, — гэтыя возьмуць частку.

15

Пасля гэтых слоў здарылася слова Госпада да Абрама ў бачанні, кажучы: не бойся, Абрам, я шчыт твой, узнагарода твая будзе вельмі вялікая. Кажа ж Абрам: Уладару Госпадзе, што мне даш? А я адыходжу бяздзетным; а сын Масека з дамаўладкі маёй, гэта дамашчанін Эліезер. І сказаў Абрам: Паколькі Ты не даў мне нашчадкаў, той, хто нарадзіўся ў маім доме, успадкуе мяне. І адразу голас Госпада прагучаў да яго, кажучы: Не паспадкуе цябе гэты, але той, які выйдзе з цябе, гэты паспадкуе цябе. Вывеў жа яго вонкі і сказаў яму: паглядзі жа ў неба і палічы зоркі, калі зможаш палічыць іх. І сказаў: так будзе насенне тваё. І паверыў Абрам Богу, і залічана гэта яму ў справядлівасць. Сказаў жа да яго: Я Бог, які вывеў цябе з краіны Халдэяў, каб даць табе гэтую зямлю ў спадчыну. Ён жа сказаў: Уладару Госпадзе, паводле чаго я пазнаю, што атрымаю яе ў спадчыну? Сказаў жа яму: вазьмі мне цялушку трохгадовую, і казу трохгадовую, і барана трохгадовага, і горліцу, і галубку. Узяў жа для яго ўсё гэта, і падзяліў іх пасярэдзіне, і паклаў іх адну насупраць другой, а птушак не падзяліў. Спусціліся птушкі на целы, на палавінкі іх, і Абрам пасядзеў каля іх. Аб заходзе сонца транс апанаваў Абрама, і вось вялікі цёмны страхападае на яго. І было сказана Абраму: Ведай напэўна, што прышэльцамі будзе насенне тваё ў зямлі не ўласнай, і паняволяць іх, і пакрыўдзяць іх, і упакораць іх чатырыста гадоў. А народ, якому яны будуць служыць, буду судзіць я, а

пасля гэтага яны выйдуць адсюль з вялікім багажом. Ты ж адыдзеш да бацькоў тваіх у міры, выхаваны ў добрай старасці. У чацвёртым жа пакаленні яны вернуцца сюды, бо яшчэ не запоўніліся грахі амарэяў да цяпер. Калі ж сонца зайшло на захадзе, з'явілася полымя, і вось дымячая печ і агнявыя факелы, якія прайшлі паміж гэтымі раздзеленымі кавалкамі. У той дзень устанавіў Гасподзь з Абрамам запавет, кажучы: твайму семю дам зямлю гэтую, ад ракі Егіпецкай да ракі вялікай Еўфрат: кенеяў, і кенезеяў, і кадманеяў, і хетэяў, і ферэзеяў, і рэфаімаў, і амарэяў, і ханаанеяў, і хівеяў, і гергесеяў, і евусеяў.

16

Сарай, жонка Абрама, не радзіла яму, але была ў яе служанка Егіпцянка, якой імя Агар. Сказала Сарай Абраму: вось Гасподзь закрыў мне магчымасць раджаць, увайдзі ж да маёй служніцы, каб я магла атрымаць дзяцей ад яе. І паслухаў Абрам голасу Сарай. І ўзяла Сара, жонка Абрама, Агар Егіпцянку, сваю служанку, пасля дзесяці гадоў пражывання Абрама ў зямлі Ханаан, і аддала яе Абраму, свайму мужу, яму ў жонкі. І ўвайшоў да Агар, і яна зачала, і ўбачыла, што ў ўтробе мае, і гаспадыня была пагноблена перад ёю. Сказала ж Сара да Абрама: крыўджана я табою; я аддала служанку маю ў лона тваё, а яна, убачыўшы, што ў ўтробе мае, пагнабіла мяне перад сабою. Хай Бог рассудзіць паміж мной і табой. І сказаў Абрам да Сары: вось служанка

твая ў руках тваіх, рабі з ёй, як табе будзе прыемна. І Сара крыўдзіла яе, і яна ўцякла ад яе твару. Знайшоў жа яе анёл Госпада пры крыніцы вады ў пустыні, пры крыніцы на дарозе ў Сур. І сказаў ёй пасланец Госпада: Агар, служанка Сары, адкуль ты прыходзіш? І дзе ты ідзеш? І сказала: ад твару Сары, гаспадыні маёй, я ўцякаю. Сказаў жа ёй анёл Гасподні: вярніся да гаспадыні тваёй і пакорыся пад рукамі яе. І сказаў ёй анёл Госпада: множачы памножу нашчадкаў тваіх, і не будуць яны злічаны праз мноства іх. І сказаў ёй анёл Госпада: вось ты ў утробе маеш і народзіш сына, і назавеш імя яго Ізмаіл, бо пачуў Госпад прыніжэнне тваё. Гэты будзе дзікі чалавек, рукі яго супраць усіх, і рукі ўсіх супраць яго, і наперадзе ўсіх братоў сваіх будзе жыць. І яна назвала імя Госпада, які гаварыў да яе: ты Бог, які бачыў мяне, таму што яна сказала, і бо я бачыла перад тварам таго, хто з'явіўся мне. З-за гэтага ён назваў крыніцу, крыніца якую я бачыў перад сабой; вось паміж Кадэшам і паміж Барадам. І нарадзіла Агар Абраму сына, і назваў Абрам імя свайго сына, якога нарадзіла яму Агар, Ізмаіл. Абраму ж было восемдзесят шэсць гадоў, калі Агар нарадзіла яму Ізмаіла.

17

А Абраму было дзевяноста дзевяць гадоў. І з'явіўся Гасподзь Абраму, і сказаў яму: я ёсць Бог твой; будзь угодным перад мною і станавіся бездакорным. І пастаўлю запавет мой

паміж мною і паміж табою, і памножу цябе вельмі. І ўпаў Абрам на твар свой. І гаварыў яму Бог, кажучы: І я, вось завет мой з табою, і будзеш бацькам мноства народаў. І не будзе называцца яшчэ імя тваё Абрам, але будзе імя тваё Абрагам, таму што бацькам многіх народаў зрабіў я цябе. І памножу цябе вельмі-вельмі, і зраблю цябе народамі, і цары з цябе выйдуць. І ўстаноўлю завет Мой паміж табою і паміж насеннем тваім пасля цябе ў пакаленнях іхніх, у завет вечны, каб быць тваім Богам і Богам насення твайго пасля цябе. І дам табе і насенню твайму пасля цябе зямлю, у якой ты жывеш, усю зямлю Ханаан, у вечнае валоданне, і буду ім Богам. І сказаў Бог да Абрагама: А ты тую. Запавет мой будзеш захоўваць ты і насенне тваё пасля цябе ў пакаленнях іх. І гэта запавет, які ты будзеш захоўваць паміж мною і вамі, і паміж насеннем тваім з табою ў пакаленнях іхніх — абрэзаны будзе ўвесь мужчынскі род ваш. І вы павінны абрэзаць плоць ускрайка вашага, і гэта будзе знакам запавету паміж мною і вамі. І дзіця восьмі дзён будзе абрэзана вам, кожны мужчынскі ў пакаленнях вашых, і нарожданы ў доме і купленны за срэбра ад усякага сына чужога, які не ёсць ад насення твайго. Абрэзаннем будзе абрэзаны нарожданы ў доме дома твайго і купленны за срэбра, і будзе запавет мой на целе вашым у запавет вечны. І необрэзаны мужчына, які не будзе абрэзаны плоць крайняй плоці яго ў восьмы дзень, будзе знішчана душа тая з роду яе, таму што ён парушыў запавет мой. І сказаў Бог Абрааму: Сара, жанчына твая, не будзе называцца імем яе Сара, Сарра будзе імя яе. Я благаслаўлю яе, і дам табе з яе

дзіця, і благаславлю яго, і стане ён народамі, і цары народаў з яго будуць. І ўпаў Абрагам на твар свой, і засмяяўся, і сказаў у розуме сваім, кажучы: ці столетнему народзіцца сын? І калі Сара ў дзевяноста гадоў народзіць? Сказаў жа Абрагам Богу: няхай гэты Ізмаіл жыве перад табою. Сказаў жа Бог да Абрагама: Так, вось Сара, жанчына твая, народзіць табе сына, і назавеш імя яго Ісаак, і ўстаноўлю запавет Мой да яго ў запавет вечны, каб быць яму Богам і насенню яго з ім. Адносна ж Ісмаіла, вось я пачуў цябе, і вось я дабраславіў яго, і я павялічу яго, і я памножу яго вельмі; дванаццаць народаў ён народзіць, і я зраблю яго вялікім народам. Але мой запавет Я ўстанаўлю з Ісаакам, якога народзіць табе Сара ў гэты час, у наступным годзе. Закончыў жа гаварыць да яго, і ўзышоў Бог ад Абрагама. І ўзяў Абрагам Ізмаіла, сына свайго, і ўсіх дамародных яго, і ўсіх купленых за срэбра, і кожнага мужчыну з мужоў, якія ў доме Абрагама, і абрэзаў крайнюю плоць іх у той жа дзень, як гаварыў яму Бог. Абрагаму ж было дзевяноста дзевяць гадоў, калі была абрэзана плоць яго крайняй плаці. Ісмаілу ж, сыну яго, было трынаццаць гадоў, калі была абрэзана плоць крайняй плаці яго. У час таго дня быў абрэзаны Абрагам, і Ізмаіл, сын яго, і ўсе мужчыны дома яго, і хатнія рабы яго, і купленыя за срэбра з чужых народаў.

18

Зьявіўся яму Бог каля дуба Мамрэ, калі ён сядзеў каля

дзвярэй свайго намёта ў поўдзень. Паглядзеўшы вачыма сваімі, ён убачыў, і вось тры мужчыны стаялі над ім, і, убачыўшы іх, ён падбег насустрач ім ад дзвярэй свайго намёта і пакланіўся да зямлі. І сказаў: Пане, калі я знайшоў міласць перад табою, не мінай твайго раба. Няхай сапраўды будзе ўзята вада, і няхай яны памыюць вашыя ногі, і ахалодзіцеся пад дрэвам. І я возьму хлеб, і вы будзеце есці. І пасля гэтага вы пойдзеце сваёй дарогай, з якой вы зварнулі да слугі вашага. І сказаў: так зрабі, як ты сказаў. І паспяшыў Абраам да намёта да Сарры і сказаў ей: паспяшы і замяшай тры меры тонкай мукі, і зрабі хлябы. І да валоў пабег Абрагам, і ўзяў мяккае і добрае цяля, і даў слузе, і той паспяшыўся прыгатаваць яго. Узяў жа масла і малако, і цяля, якое прыгатаваў, і паставіў перад імі, і яны елі, а ён стаяў каля іх пад дрэвам. І сказаў ён яму: дзе Сара, жонка твая? А ён, адказаўшы, сказаў: вось у намёце. І сказаў ён: вяртаючыся, я прыйду да цябе паводле гэтага часу праз год, і будзе мець сына Сара, жонка твая. Сара ж слухала каля дзвярэй намёта, знаходзячыся ззаду яго. Абрагам жа і Сара былі ў гадах пахілых, а ў Сары спынілася адбывацца тое, што жаночае. Засмяялася Сара ў душы, кажучы: Не адбылося яшчэ са мной да гэтага часу, а гаспадар мой старэйшы. І сказаў Гасподзь да Абрагама: чаму засмяялася Сара сама ў сабе, кажучы: ці ж сапраўды нараджу? Я ж пастарэў. Ці не будзе нічога немагчымага ад Бога? У гэты час я вярнуся да цябе праз год, і будзе ў Сары сын. Але Сара адмовілася, кажучы: Я не смяялася, бо баялася. І сказаў ёй: Не, але ты смяялася. Паўстаўшы адтуль, мужчыны

паглядзелі ўніз на твар Садома і Гаморы. Абрагам жа ішоў разам з імі, правадзаючы іх. А Гасподзь сказаў: не схаваю я ад Абрагама, дзіцяці майго, таго, што я раблю. Абрагам жа стане вялікім і шматлікім народам, і будуць дабраславёны ў ім усе народы зямлі. Бо ведаў, што ён загадае сынам сваім і дому свайму пасля сябе, і яны будуць захоўваць шляхі Госпада, чыніць справядлівасць і суд, каб Госпад прынёс на Абрагама ўсё, што гаварыў да яго. Сказаў жа Гасподзь: крык Садома і Гаморы памножыўся да мяне, і грахі іхнія вельмі вялікія. Зышоўшы, я ўбачу, ці паводле крыку іх, які прыходзіць да мяне, яны завяршаюцца, а калі не — каб я ведаў. І адвярнуўшыся адтуль, мужы прыйшлі ў Садом, а Абрагам яшчэ стаяў перад Госпадам. І падышоўшы, Абрагам сказаў: Не знішчы справядлівага разам з бязбожным, і будзе справядлівы як бязбожны. Калі будзе пяцьдесят праведнікаў у горадзе, ты знішчыш іх? Ці не пашкадуеш усяго месца дзеля пяцідзесяці праведнікаў, калі яны будуць у ім? Ніякім чынам ты не зробіш гэтага, каб забіць праведнага разам з бязбожным, і каб праведны быў як бязбожны, ніякім чынам! Ці той, хто судзіць усю зямлю, не здзейсніць суд? Сказаў жа Гасподзь: калі будуць у Садоме пяцьдзесят праведных у горадзе, адпушчу ўвесь горад і ўсё месца дзеля іх. І адказваючы, Абрагам сказаў: Цяпер я пачаў гаварыць да Госпада майго, а я — зямля і попел. Калі ж пяцьдзесят справядлівых будуць паменшаны да сорака пяці, ты знішчыш увесь горад з-за пяці? І сказаў: Не знішчу, калі знайду там сорак пяць. І дадаў яшчэ гаварыць да яго, і сказаў: калі ж будуць знойдзены там сорак, і сказаў: не

зніщу дзеля сарака. І сказаў: Ці не што, Госпадзе, калі я загавару? А калі знойдуцца там трыццаць? І сказаў: Не зніщу дзеля гэтых трыццаці. І сказаў: Паколькі я маю гаварыць да Госпада, а калі знойдуцца там дваццаць? І ён сказаў: Не знішчу, калі знайду там дваццаць. І сказаў: Ці не, Госпадзе, калі я загавару яшчэ адзін раз? Калі ж будуць знойдзены там дзесяць? І сказаў: Не зніщу дзеля гэтых дзесяці. Адышоў жа Гасподзь, калі спыніў гаварыць з Абраамам, і Абраам вярнуўся ў сваё месца.

19

І прыйшлі два пасланцы ў Садом вечарам. Лот жа сядзеў каля брамы Садома; убачыўшы жа, Лот устаў насустрач ім і пакланіўся тварам да зямлі. І сказаў: вось, Гаспадары, зверніце ў дом слугі вашага, і пераначуйце, і памыйце ногі вашы, і ўстаўшы рана пойдзеце ў дарогу вашу. І яны сказалі: Не, але на вуліцы мы пераначуем. І прымусіў іх, і яны павярнулі да яго, і ўвайшлі ў яго дом, і зрабіў ім піццё, і спёк ім праснакі, і яны елі. Перад сном жа мужчыны горада, садаміты, акружылі дом, ад юнака да старэйшыны, увесь народ адначасова. І яны клікалі Лота, і казалі яму: дзе ёсць мужчыны, якія ўвайшлі да цябе ў ноч? Вывядзі іх да нас, каб мы збліжыліся з імі. Выйшаў жа Лот да іх да парога, а дзверы зачыніў за сабой. Сказаў жа ім: ніякім чынам, браты, не чыніце зла. Ёсць у мяне дві дачкі, якія не пазналі мужчыны, выведу іх да вас, і карыстайцеся імі, як вам будзе

прыемна, толькі гэтым мужчынам не рабіце несправядлівасці, бо яны ўвайшлі пад покрыў майго даху. Яны сказалі яму: адыдзі адтуль; ты прыйшоў пражываць часова, а не судзіць? Цяпер жа мы пакрыўдзім цябе больш, чым іх. І яны вельмі прымушалі чалавека Лота, і наблізіліся, каб зламаць дзверы. Выцягнуўшы рукі, мужчыны ўцягнулі Лота да сябе ў дом і зачынілі дзверы дома. Тых жа мужчын, якія былі ля дзвярэй дома, ударылі сляпатой ад малога да вялікага, і яны зблыталіся, шукаючы дзверы. І сказалі мужчыны Лоту: Ці ёсць у цябе тут зяці, ці сыны, ці дочкі? Калі хто-небудзь яшчэ ёсць у цябе ў горадзе, выведзі з гэтага месца, бо мы знішчаем гэтае месца, таму што крык іх узняўся перад Госпадам, і Госпад паслаў нас знішчыць яго. Выйшаў жа Лот і гаварыў да сваіх зяцёў, тых, што ўзялі яго дачок, і сказаў: устаньце і выйдзіце з гэтага месца, бо Гасподзь знішчае горад, але здалося, што ён жартуе перад сваімі зяцямі. Калі ж настала світанне, анёлы паклапаціліся пра Лота, кажучы: устань, вазьмі жонку сваю і дзвюх дачок сваіх, якія ў цябе ёсць, і выйдзі, каб і ты не загінуў разам з беззаконнямі горада. І яны былі ўзбянтэжаны, і анёлы ўзялі яго за руку, і жонку яго за руку, і дзвюх дачок яго за рукі, бо Госпад пашкадаваў яго. І здарылася, калі яны вывелі іх вонкі, і яны сказалі: ратуючы, ратуй тваю ўласную душу, не азірайся назад, ні не спыняйся ва ўсёй навакольнай мясцовасці, у гару ратуйся, каб не быў захоплены. Сказаў жа Лот да іх: малю, Госпадзе, паколькі знайшоў раб твой міласць перад табою, і ты ўзвялічыў справядлівасць тваю, якую ты робіш на мне, каб

жыла душа мая; я ж не змагу быць выратаваным у гару, каб не спасцігла мяне злое, і памру. Вось гэты горад блізка таго, каб уцячы мне туды, які ёсць малы; і там я буду выратаваны; ці не малы ён? І будзе жыць душа мая дзеля цябе. І сказаў яму: вось я здзівіўся тваму абліччу і гэтаму слову, каб не знішчыць горад, пра які ты гаварыў. Паспяшай жа быць выратаваным там, бо я не буду здольны зрабіць нічога, пакуль ты не прыйдзеш туды. З-за гэтага ён назваў імя таго горада Сігор. Сонца ўзышло над зямлёй, і Лот увайшоў у Сігор. І Гасподзь абрынуў на Садом і Гамору боскую серу і агонь ад Гасподзя з неба. І разбурыў гарады гэтыя, і ўсю навакольную мясцовасць, і ўсіх жыхароў у гарадах, і ўсё, што расло з зямлі. І паглядзела яго жонка назад, і стала слупом солі. Устаў жа рана Абрагам раніцай на месца, дзе стаяў перад Госпадам. І паглядзеў ён на Садом і Гамору, і на ўсю навакольную мясцовасць, і ўбачыў, і вось узыходзіла полымя з зямлі, як пара з печы. І здарылася, калі Бог знішчыў усе гарады акаляіцы, успомніў Бог Абрагама і паслаў Лота з сярэдзіны разбурэння, калі Гасподзь знішчыў гарады, у якіх жыў Лот. Лот пайшоў уверх з Сігора і пасяліўся ў гары ён і дзве яго дочкі з ім, бо баяўся жыць у Сігоры, і пасяліўся ў пячоры ён і дзве яго дочкі з ім. Сказала старэйшая малодшай: бацька наш стары, і няма нікога на зямлі, хто ўвайшоў би да нас, як належыць усёй зямлі. Ідзі, давай напоім бацьку нашага віном і ляжам з ім, і атрымаем ад бацькі нашага нашчадкаў. Напаілі жа бацьку іхняга віном у тую ноч, і ўвайшоўшы старэйшая спала з бацькам яе ў тую ноч, і не ведаў ён, калі ён заснуў і калі

ўстаў. Здарылася ж на наступны дзень, і сказала старэйшая да малодшай: вось я спала ўчора з бацькам нашым, давай напоім яго віном і ў гэту ноч, і ўвайшоўшы, ляж з ім, і ўзбудзім ад бацькі нашага семя. Напаілі ж і ў тую ноч свайго бацьку віном, і ўвайшоўшы малодшая спала з бацькам сваім, і не ведаў ён, калі яна легла і калі ўстала. І зачалі дзве дачкі Лота ад бацькі свайго. І нарадзіла старэйшая сына, і назвала імя яго Моаб, кажучы: З бацькі майго. Гэты бацька моабітаў да сённяшняга дня. Нарадзіла і малодшая сына, і назвала імя яго Аман, кажучы: Сын роду майго, гэты бацька аманітаў да сённяшняга дня.

20

І перамясціўся адтуль Абрагам у зямлю да Поўдня, і пасяліўся паміж Кадэш і паміж Сур, і пражываў у Герары. Сказаў жа Абрагам аб Сары, жонцы сваёй, што яна сястра яго, бо ўбаяўся сказаць, што яна жонка яго, каб не забілі яго мужы горада з-за яе. Паслаў жа Абімелех, кароль Герараў, і ўзяў Сару. І ўвайшоў Бог да Абімэлеха ў сне ноччу і сказаў: вось ты памрэш з-за жанчыны, якую ўзяў, бо гэтая жыве разам з мужчынам. Абімелех жа не дакрануўся да яе і сказаў: Госпадзе, ці знішчыш народ незнаючы і справядлівы? Ці не ён сам мне сказаў: Яна мая сястра? І яна мне сказала: Ён мой брат? У чыстым сэрцы і ў справядлівасці рук зрабіў я гэта. Сказаў жа яму Бог у сне: І Я ведаў, што ў чыстым сэрцы зрабіў ты гэта, і пашкадаваў Я

цябе, каб не зграшыў ты супраць Мяне, дзеля гэтага не дазволіў Я табе дакрануцца да яе. Цяпер жа верні жанчыну чалавеку, таму што ён прарок, і ён памоліцца аб табе, і ты будзеш жыць. Калі ж не вернеш, ведай, што памрэш ты і ўсё тваё. І ўстаў рана Авімелех раніцай, і паклікаў усіх слуг сваіх, і сказаў усе словы гэтыя ў вушы іхнія; а спалохаліся ўсе людзі вельмі. І паклікаў Абімелех Абрагама і сказаў яму: што гэта ты зрабіў нам? Хіба не мы зграшылі супраць цябе, што ты прынёс на мяне і на маё царства вялікі грэх? Працу, якую ніхто не зробіць, ты зрабіў для мяне. Сказаў жа Абімэлех Абрааму: Што ўбачыўшы, ты зрабіў гэта? Сказаў жа Абрагам: Сказаў бо, дык не ёсць богабаязлівасці ў гэтым месцы, і мяне забіюць з-за жанчыны маёй. І бо сапраўды, яна сястра мая ад бацькі, але не ад маці, і стала мне жонкай. Стала так, што калі Бог вывеў мяне з дома бацькі майго, я сказаў ёй: гэтую справядлівасць зробіш для мяне ў кожным месцы, куды мы ўвойдзем, скажы пра мяне, што ён брат мой. Узяў жа Абімелех тысячу драхмаў, і авечак, і цялят, і дзяцей, і служанак, і даў Абрагаму; і вярнуў яму Сару, жонку яго. І сказаў Абімелех да Абрагама: Вось зямля мая перад табою, дзе б табе ні падабалася, жыві. А Сарры сказаў: вось я даў тысячу дыдрахмаў брату твайму, гэта будзе табе ў гонар твару твайго і ўсім тым, хто з табою, і ва ўсім кажы праўду. Памаліўся ж Абрагам да Бога, і выляціў Бог Авімэлеха, і жонку яго, і служанак яго, і яны нарадзілі. Таму што Гасподзь зачыніў звонку ўсякую ўтробу ў доме Авімэлеха з-за Сары, жонкі Абрагама.

21

І Гасподзь наведаў Сару, як сказаў, і зрабіў Гасподзь Сары, як гаварыў. І зачаўшы, нарадзіла Абрагаму сына ў старасці, у той час, як гаварыў яму Гасподзь. І назваў Абрагам імя сына свайго, які нарадзіўся яму, якого нарадзіла яму Сара, Ісаак. А абрэзаў Абрагам Ісаака ў восьмы дзень, як загадаў яму Бог. І Абрагаму было сто гадоў, калі нарадзіўся ў яго сын Ісаак. Сказала ж Сара: Смех мне зрабіў Гасподзь, бо хто б ні пачуў, узрадуецца са мной. І хто сказаў бы Абрагаму, што Сара корміць дзіця грудзьмі? Што я нарадзіла сына ў старасці маёй. І дзіця вырасла, і было адлучана ад грудзей; і зрабіў Абрагам вялікі бенкет у той дзень, калі быў адлучаны ад грудзей Ісаак, сын яго. Убачыўшы ж Сара сына Агар Егіпцянкі, які нарадзіўся Абрааму, гуляючага з Ісаакам, сынам яе, і сказала Абрааму: выгані служанку гэтую і сына яе, бо не будзе наследаваць сын служанкі гэтай з сынам маім Ісаакам. Цяжкім жа з'явілася слова вельмі перад Абрагамам аб яго сыне. Сказаў жа Бог Абрагаму: няхай не будзе цяжка перад табой аб дзіцяці і аб служанцы; усё, колькі б ні сказала табе Сара, слухай голасу яе, бо ў Ісааку будзе названа табе семя. І сына гэтай служанкі зраблю вялікім народам, бо ён тваё насенне. Устаў жа Абрагам раніцай, і ўзяў хлябы і бурдзюк вады, і даў Агар; і паклаў на плячо яе дзіця, і адправіў яе; Адышоўшы жа, блукала па пустыні, па студні прысягі. Скончылася вада з бурдзюка; і яна кінула дзіця пад адну ёлку; Адышоўшы ж,

яна села насупраць яго здалёк, як бы на адлегласць стралы з лука; бо сказала: не ўбачу смерці дзіцяці майго. І села насупраць яго; а дзіця, закрычаўшы, заплакала. Пачуў жа Бог голас дзіцяці з месца, дзе яно было; і паклікаў пасланец Бога Агар з неба, і сказаў ёй: што такое, Агар? Не бойся, бо Бог пачуў голас дзіцяці з месца, дзе яно ёсць. Устань і вазьмі дзіця, і трымай рукой тваёй яго; бо ў народ вялікі зраблю яго. І адкрыў Бог вочы яе, і ўбачыла яна крыніцу вады жывой, і пайшла, і напоўніла бурдзюк вадой, і напаіла дзіця. І быў Бог з дзіцём; і ён узрастаў, і пасяліўся ў пустыні; і стаў ён лучніком. І жыў ён у пустыні, і ўзяла яму маці жонку з Фарана Егіпецкага. Здарылася ж у той час, і сказаў Авімэлех, і Ахузат, дарадца яго, і Піхол, галоўнакамандуючы войска яго, да Абрагама, кажучы: Бог з табою ва ўсім, што ты робіш. Цяпер жа прысягні мне Богам, што не скрыўдзіш мяне, ні майго насення, ні майго імя, але паводле справядлівасці, якую я выявіў да тябе, ты паступіш са мной і з зямлёй, у якой ты жыў. І сказаў Абрагам: Я прысягну. І дакараў Абрагам Авімэлеху аб крыніцах вады, якія адабралі слугі Авімэлеха. І сказаў яму Абімелех: Не ведаў я, хто зрабіў табе гэтую рэч, ні ты мне паведаміў, ні я чуў, акрамя як сёння. І ўзяў Абрагам авечак і цялят, і даў Абімелеху, і ўсталявалі абодва запавет. І Абрагам паставіў сем авечых ягнят асобна. І сказаў Абімелех Абрагаму: Што азначаюць гэтыя сем ягнят з авечак, якія ты паставіў асобна? І сказаў Абрагам, што тыя сем ягнят возьмеш ад мяне, каб яны былі мне сведчаннем, што я выкапаў гэтую студню. З-за гэтага ён назваў тое месца Студня Прысягі, бо

там прысягнулі абодва. І яны ўсталявалі запавет у студні прысягі. Устаў жа Абімэлех, Ахузат, саветнік яго, і Піхол, галоўнакамандуючы войска яго, і вярнуліся ў зямлю філістымлян. І пасадзіў Абрагам поле пры калодзежы прысягі і паклікаў там імя Госпада, Бог вечны. Пражываў жа Абрагам у зямлі філістымлян многія дні.

22

І здарылася пасля гэтых слоў, Бог выпрабаваў Абрагама, і сказаў яму: Абрагам, Абрагам, і сказаў: вось я. І сказаў: вазьмі сына твайго беларобага, якога ты любіў, Ісаака, і ідзі ў зямлю высокую, і прынясі яго там у цэласпаленне на адной з гор, якія б я табе сказаў. Устаўшы ж Абрагам раніцай, асядлаў асла свайго; узяў жа з сабою двух слуг, і Ісаака сына свайго; і расколаўшы дровы для цэласпаленні, устаўшы пайшоў, і прыйшоў на месца, якое сказаў яму Бог, у трэці дзень. І паднявшы Абрагам вочы свае, убачыў месца здалёк. І сказаў Абрагам дзецям яго: сядзіце тут з аслом, я ж і дзіця пройдзем да сюды, і пакланіўшыся вернемся да вас. Узяў жа Абрагам дровы для цэласпаленай ахвяры і паклаў іх на Ісаака, сына свайго, а сам узяў у рукі агонь і меч, і пайшлі яны абодва разам. Сказаў жа Ісаак да Абрагама, бацькі свайго: бацька. А ён сказаў: што, дзіця? Ён сказаў: але вось агонь і дровы, дзе авечка для цалапалення? Сказаў жа Абрагам: Бог убачыць для сябе авечку на цэласпаленне, дзіця. Пайшоўшы абодва адначасова, яны прыйшлі на

месца, якое сказаў яму Бог; і пабудаваў там Абрагам ахвярнік, і паклаў дровы; і звязаўшы Ісаака, сына свайго, паклаў яго на ахвярнік паверх дроў. І выцягнуў Абрагам руку сваю, каб узяць меч і зарэзаць сына свайго. І паклікаў яго Анёл Гасподні з неба і сказаў: Абрагам, Абрагам! А ён сказаў: Вось я. І сказаў: не клаці рукі тваёй на дзіця, ані не рабі яму нічога; бо цяпер я ведаю, што ты баішся Бога; і не пашкадаваў ты сына твайго любімага дзеля мяне. І паднявшы Абрагам вочы свае, ўбачыў, і вось баран адзін утрымліваўся ў расліне Сабек за рагі. І пайшоў Абрагам, і ўзяў барана, і прынёс яго ў цэласпаленне замест Ісаака, сына свайго. І назваў Абрагам імя таго месца Гасподзь убачыў, каб сёння казалі: На гары Гасподзь з'явіўся. І паклікаў Пасланец Госпада Абрагама другі раз з неба, кажучы: Сабою самім я паклаўся, кажа Госпад, з-за таго што ты зрабіў гэта, і не пашкадаваў сына твайго любімага дзеля мяне, сапраўды благаслаўляючы дабраславу цябе, і множачы памножу насенне тваё, як зоркі неба, і як пясок каля берага мора; і атрымае ў спадчыну насенне тваё гарады супраціўнікаў. І будуць блаславёны ў насенні тваім усе народы зямлі, таму што ты паслухаўся майго голасу. Павярнуўся і Абрагам да дзяцей сваіх, і паўстаўшы яны пайшлі разам да студні прысягі. І пасяліўся Абрагам пры крыніцы клятвы. Здарылася ж пасля словаў гэтых, і было паведамлена Абрагаму, кажучы: вось нарадзіла Мелха і яна сыноў Нахору, брату твайму, Уза, першынца, і Буза, брата яго, і Камуэла, бацьку сірыйцаў, і Хазада, і Азаву, і Фалдэса, і Іелдафа, і Батуэла. Батуэль жа нарадзіў Рэбеку. Восем

гэтых сыноў, якіх нарадзіла Мелха Нахору, брату Абрагама. І наложніца яго, якой імя Рэўма, нарадзіла таксама Табека, і Таама, і Тохоса, і Моху.

23

Стала ж жыццё Сары сто дваццаць сем гадоў. І памерла Сара ў горадзе Арбок, які ёсць у даліне, гэта ёсць Хеўрон у зямлі Ханаан. Прыйшоў жа Абрагам галасіць Сару і пакаяцца. І ўстаў Абрагам ад мёртвага яго, і сказаў Абрагам сынам Хета, кажучы: Прыхадзень і часовы жыхар я ёсць з вамі, дайце мне таму валоданне магілы з вамі, і пахаваю мёртвага майго ад мяне. Адказалі ж сыны Хета Абрагаму, кажучы: Не, пане. Слухай жа нас, кароль ад Бога ты ёсць сярод нас, у абраных магілах нашых пахавай памерлага твайго, бо ніхто з нас не перашкодзіць табе магілай сваёй, каб пахаваць памерлага твайго там. Паўстаўшы ж, Абрагам пакланіўся народу зямлі, сынам Хета. І гаварыў да іх Абрагам, кажучы: калі маеце душою вашай, каб пахаваць мёртвага майго ад твару майго, пачуйце мяне і гаварыце аб мне Эфрону, сыну Саара. І хай дасць мне падвойную пячору, якая ёсць у яго, якая знаходзіцца ў частцы яго поля; за срэбро дастойнае дайце мне яе сярод вас у валоданне для магілы. Эфрон жа сядзеў у сярэдзіне сыноў Хета; адказаўшы жа Эфрон Хетэй Абрагаму сказаў, калі слухалі сыны Хета і тыя ўсе, хто ўваходзіў у горад, кажучы: Каля мяне будзь, пане, і паслухай мяне; поле і пячору, якая ў ім, табе даю;

перад усімі грамадзянамі маімі даў табе; пахавай мёртвага твайго. І пакланіўся Абрагам перад народам зямлі. І сказаў Эфрону ў вушы перад народам зямлі: Калі ты да мяне, пачуй мяне: срэбра за поле вазьмі ад мяне, і пахаваю нябожчыка майго там. Адказаў жа Эфрон Абрагаму, кажучы: Не, пане; я пачуў бо, зямля чатырохсот дыдрахмаў срэбра; але што б было гэта паміж мной і табой? А ты пахавай свайго нябожчыка. І паслухаў Абрагам Эфрона, і аддав Абрагам Эфрону срэбра, якое называў у вушы сыноў Хета, чатырыста дыдрахмаў срэбра праверната ў купцоў. І стала поле Эфрона, якое было каля падвойнай пячоры, якая ёсць супраць твару Мамрэ, поле і пячора, якая была ў ім, і кожнае дрэва, якое было ў полі, і ўсё, што ёсць у межах яго вакол, Абрагаму ў валоданне перад сынамі Хета і ўсімі, хто ўваходзіў у горад. Пасля гэтага Абрагам пахаваў Сару, жонку сваю, у печары на полі Махпела, якое знаходзіцца насупраць Мамрэ, гэта ёсць Хэўрон, у зямлі Ханаан. І было зацверджана поле і пячора, якая была ў ім, Абрааму ў валоданне магілы ад сыноў Хета.

24

І Абрагам быў у старасці, прасунуўшыся ў днях, і Гасподзь дабраславіў Абрагама ва ўсім. І сказаў Абрагам сыну свайму старэйшаму дома свайго, кіраўніку ўсяго свайго, пакладзі руку тваю пад сцягно маё. І заклінаю цябе Госпадам, Богам неба і Богам зямлі, каб ты не ўзяў жонку

сыну майму Ісааку з дачок хананэяў, сярод якіх я жыву. Але ты пойдзеш у маю зямлю, дзе я нарадзіўся, і ў маё племя, і возьмеш адтуль жонку для майго сына Ісаака. І сказаў яму слуга: а калі жанчына не захоча пайсці са мной назад у гэтую зямлю, ці вярну я твайго сына ў зямлю, адкуль ты выйшаў адтуль? Сказаў жа яму Абрагам: Сцеражыся, каб не адвёў сына майго туды. Гасподзь, Бог неба і Бог зямлі, які ўзяў мяне з дома бацькі майго і з зямлі, дзе я нарадзіўся, які гаварыў са мною і які паклаўся мне, кажучы: Табе дам зямлю гэтую і насенню твайму, — Ён пашле Анёла Свайго перад табою, і ты возьмеш жонку для сына майго адтуль. Калі ж жанчына не захоча ісці з табой у гэтую зямлю, ты будзеш вольны ад маёй прысягі, толькі не вяртай туды майго сына. І паклаў слуга руку сваю пад сцягно Абрагама, гаспадара свайго, і паклаўся яму аб справе гэтай. І ўзяў слуга дзесяць вярблюдаў з вярблюдаў пана свайго, і ад усяго дабра пана свайго з сабою; і ўстаўшы пайшоў у Месапатамію ў горад Нахор. І ён пакласці вярблюды звонку горада каля студні пад вечар, калі выходзяць жанчыны чэрпаць ваду. І сказаў: Госпадзе, Божа гаспадара майго Абрагама, дай мне поспех сёння і яви міласць да гаспадара майго Абрагама. Вось я стаю каля крыніцы вады, а дочкі жыхароў горада выходзяць чэрпаць ваду. І будзе дзяўчына, якой я скажу: Нахілі твой гладзец, каб я напіўся, і яна скаже мне: Пі ты, і твае вярблюды я напаю, пакуль яны не спыняцца піць, - гэтую ты падрыхтаваў твайму сыну Ісааку; і ў гэтым я пазнаю, што ты зрабіў міласэрнасць з маім панам Абрагамам. І здарылася перад тым, як ён завяршыў

гаварыць у розуме сваім, і вось Рэбека выходзіла, народжаная Батуэлем, сынам Мелхас, жонкі Нахора, брата ж Абраама, маючы глек на плячах сваіх. А дзяўчына была вельмі прыгожая на выгляд, дзяўчына была, мужчына не пазнаў яе. Спусцілася яна да крыніцы, напоўніла свой глек і падняла. Падбег хлопчык насустрач ёй, і сказаў: Дай мне напіцца крыху вады з твайго гляка. А яна сказала: Пі, пане, і паспяшылася, і апусціла гладзец на сваё рамя, і напаіла яго, пакуль ён не спыніўся піць. І сказала: І вярблюдам тваім начэрпаю вады, пакуль усе не нап'юцца. І паспяшыла, і апаражніла глек у карыта, і пабегла на студню, каб начэрпаць зноў, і начэрпала ўсім вярблюдам. Чалавек жа назіраў за ёю і маўчаў, каб даведацца, ці дапамог Гасподзь яму ў яго справе, ці не. Здарылася так, што калі ўсе вярблюды спыніліся піць, чалавек узяў залатыя завушніцы вагою ў драхму і два бранзалеты на яе рукі, вага іх дзесяць залатых. І ён запытаў яе, і сказаў, чыя ты дачка? Абвясці мне, ці ёсць у твайго бацькі месца нам начаваць. А яна сказала яму: Я дачка Батуэля, сына Мелхі, якога яна нарадзіла Нахору. І сказала яму: І саломы, і корму ў нас многа, і ёсць месца, каб спыніцца. І быў задаволены чалавек, пакланіўся Госпаду і сказаў: дабраславёны Госпад, Бог гаспадара майго Абрагама, які не пакінуў справядлівасці яго і праўды ад гаспадара майго; мяне ж павёў Госпад у дом брата гаспадара майго. І дзяўчына, пабегшы, паведаміла ў дом сваёй маці паводле гэтых слоў. А ў Рэбекі быў брат, якому імя Лабан, і пабег Лабан да таго чалавека вонку да крыніцы. І здарылася, калі ён убачыў

серагі і бранзалеты ў руках сястры яго, і калі ён пачуў словы Рэбекі, сястры яго, якая казала: Так гаварыў мне чалавек, і ён прыйшоў да чалавека, які стаяў пры вярблюдах каля крыніцы. І сказаў яму: сюды ўвайдзі, дабраславёны Госпадам; чаму ты стаіш звонку? А я падрыхтаваў дом і месца для вярблюдаў. Увайшоў жа чалавек у дом, і разгрузіў вярблюдаў, і даў салому і корм вярблюдам, і ваду памыць ногі яго і ногі мужоў, якія былі з ім. І паставіў ён перад імі хлябы, каб есці, і сказаў: Не буду есці, пакуль не выкажу словы мае. І сказаў: Гавары. І ён сказаў: Я сын Абрагама. Гасподзь жа дабраславіў гаспадара майго вельмі, і ўзвысіўся ён, і даў яму авечак, і цялят, і срэбра, і золата, рабоў, і рабынь, вярблюдаў, і аслоў. І нарадзіла Сара, жонка гаспадара майго, сына аднаго гаспадару майму пасля таго, як ён састарэў, і даў ён яму ўсё, што было ў яго. І прымусіў мяне паклясціся гаспадар мой, кажучы: Не возьмеш жонку сыну маёму ад дачок ханаанеяў, у якіх я пражываю ў зямлі іхняй. Але ты пойдзеш у дом майго бацькі і ў маё племя, і возьмеш адтуль жонку для майго сына. Я сказаў жа гаспадару майму: Каб толькі не адмовілася жанчына ісці са мной. І сказаў ён мне: Гасподзь Бог, якому я быў угодны перад Ім, Ён пашле Свайго Пасланца з табою і зробіць паспяховым шлях твой, і ты возьмеш жонку для сына майго з племені майго і з дома бацькі майго. Тады будзеш невінаваты ад маіх праклёнаў, бо калі прыйдзеш у маё племя, і яны не дадуць табе, то будзеш невінаваты ад маёй прысягі. І прыйшоўшы сёння да крыніцы, я сказаў: Пане, Божа пана майго Абрагама, калі

ты робіш паспяховым шлях мой, якім цяпер я іду, вось я стаю каля крыніцы вады, і дочкі людзей горада выходзяць чэрпаць ваду; і будзе дзяўчына, якой я скажу: напой мяне з гляка твайго крыху вады, і яна скажа мне: і ты пі, і вярблюдам тваім я начэрпаю вады, гэта жанчына, якую падрыхтаваў Пан слузе свайму Ісааку; і па гэтым я пазнаю, што ты зрабіў міласць пану майму Абрагаму. І здарылася перад тым, як я завяршыў гаварыць у розуме маім, адразу Рэбека выходзіла, маючы гладзь вады на плячах, і сышла да крыніцы, і чэрпала ваду, і сказаў я ёй: напаі мяне. І паспяшыўшы, зняла глек вады на сваю руку і сказала: Пі ты, і твае вярблюды напаю, і ён выпіў, і вярблюдаў напаіла. І я спытаў яе, і сказаў: Чыя ты дачка? Паведам мне. Яна ж сказала: Я дачка Батуіла, сына Нахора, якого нарадзіла яму Мелха. І я паклаў на яе завушніцы і бранзалеты на рукі яе. І, будучы задаволеным, я пакланіўся Госпаду і дабраславіў Госпада Бога майго гаспадара Абрагама, які паспяхова правёў мяне шляхам праўды, каб узяць дачку брата майго гаспадара для яго сына. Калі вы робіце міласэрнасць і справядлівасць да майго гаспадара, дык добра; а калі не, паведаміце мне, каб я мог павярнуць направа ці налева. Адказаўшы, Лабан і Батуіл сказалі: Ад Госпада выйшла гэтая справа, не зможам табе супраць сказаць ні дрэннае, ні добрае. Вось Рэбека перад табой, вазьмі яе і адыдзі, і хай яна стане жонкай сына гаспадара твайго, як гаварыў Гасподзь. І сталася, калі пачуў слуга Абрагама словы іхныя, пакланіўся на зямлю Госпаду. І вынесшы хлопец пасудзіны срэбныя і залатыя і адзенне, даў Рэбецы; і падарункі даў

брату яе і маці яе. І елі яны, і пілі, і сам ён, і мужы тыя, што былі з ім, і спалі яны. І паўстаўшы раніцаю, сказаў: адпусціце мяне, каб пайшоў я да пана майго. Сказалі ж браты яе і матка: Хай застанецца дзяўчына з намі дзён каля дзесяці, і пасля гэтага адыдзе. А ён сказаў да іх: Не затрымлівайце мяне, бо Гасподзь зрабіў паспяховым шлях мой. Адпраўце мяне, каб я пайшоў да гаспадара майго. А яны сказалі: Давайце паклічам дзяўчыну і спытаем яе саму. І паклікалі Рэбеку, і сказалі ёй: Пойдзеш з гэтым чалавекам? А яна сказала: Я пайду. І яны адправілі Рэбеку, сястру іхнюю, і маёмасць яе, і слугу Абрагама, і тых, хто быў з ім. І благаславілі Рэбэку, і сказалі ёй: Сястра наша, стань тысячамі дзесяткаў тысяч, і няхай успадкуе насенне тваё гарады ворагаў тваіх. Паўстаўшы ж Рэбека і служкі яе, сялі на вярблюды, і пайшлі з чалавекам; і ўзяўшы слуга Рэбеку, адышоў. Ісаак жа праходзіў праз пустыню паводле калодзежа бачання, ён жа жыў у зямлі на поўдні. І выйшаў Ісаак размаўляць у поле пад вечар, і, паднявшы вочы свае, ўбачыў вярблюды, якія ідуць. І Рэбека, паднявшы вочы, убачыла Ісаака і спрыгнула з вярблюда. І яна сказала сыну: Хто гэты чалавек, які ідзе па полі нам насустрач? Сказала дзіця: гэты ёсць пан мой; а яна, узяўшы покрыва, апранулася. І расказаў слуга Ісааку ўсё, што ён зрабіў. Увайшоў жа Ісаак у дом сваёй маці і ўзяў Рэбеку, і яна стала яго жонкай, і ён палюбіў яе, і Ісаак быў суцешаны адносна Сары, сваёй маці.

25

Далучыўшыся ж Абрагам узяў жонку, якой імя Кетура. Нарадзіла яму Зомбрана, і Іезана, і Мадала, і Мадыяма, і Іесбока, і Соіе. Іезан жа нарадзіў Саву і Дэдана, а сынамі Дэдана былі Ашурыім, Латусіім і Лаўміім. Сынамі ж Мадыяма былі Гефар, і Афеір, і Энох, і Абеіда, і Элдага; усе гэтыя былі сынамі Хеттуры. Даў жа Абрагам усю маёмасць сваю Ісааку, сыну свайму. І сынам наложніц сваіх даў Абрагам дары і адаслаў іх ад Ісаака, сына свайго, яшчэ пры жыцці сваім, на ўсход, у зямлю ўсходнюю. А гэта гады жыцця Абрагама, колькі ён жыў, — сто семдзесят пяць гадоў. І слабнучы, памёр Абрагам у добрай старасці старым, поўным дзён, і быў далучаны да народу свайго. І пахавалі яго Ісаак і Ісмаіл, сыны яго, у пячору падвойную, у полі Эфрона, сына Саара Хэтэя, які ёсць насупраць Мамрэ, поле і пячору, якую набыў Абрагам ад сыноў Хэта; там пахавалі Абрагама і Сару, жонку яго. Здарылася ж пасля смерці Абрагама, дабраславіў Бог Ісаака, сына яго, і пасяліўся Ісаак каля студні бачання. Гэтыя ж пакаленні Ісмаіла, сына Абрагама, якога нарадзіла Агар Егіпцянка, служанка Сары, Абрагаму. І гэта імёны сыноў Ізмаіла, паводле імёнаў пакаленняў яго: першынец Ізмаіла — Набаіёт, і Кедар, і Набдэел, і Массам, і Масма, і Дума, і Масса, і Хадад, і Тэман, і Етур, і Нафіс, і Кедма. Гэта сыны Ізмаіла, і гэта імёны іх у іхніх намётах і ў іхніх паселішчах, дванаццаць правіцеляў паводле іхніх плямёнаў. І гэта былі

гады жыцця Ісмаіла — сто трыццаць сем гадоў, і ён, слабнучы, памёр і далучыўся да роду свайго. Ён пасяліўся ад Хавілы да Шура, які знаходзіцца насупраць Егіпта, да таго як дайсці да Асірыйцаў, насупраць усіх братоў сваіх ён пасяліўся. І гэта пакаленні Ісаака, сына Абрагама: Абрагам нарадзіў Ісаака. Быў жа Ісаак сарака гадоў, калі ўзяў Рэбеку, дачку Батуіла Сірыйца з Месапатаміі Сірыйскай, сястру Лабана Сірыйца, сабе ў жонку. Маліўся ж Ісаак Госпаду аб Рэбеку, жонцы сваёй, таму што яна была бясплодная, і паслухаў яго Бог, і зачала ў ўлонні Рэбека, жонка яго. І скакалі дзеці ў ёй; і сказала: калі так мне будзе рабіцца, навошта мне гэта? І пайшла яна даведацца ад Госпада. І сказаў Госпад ёй: два народы ў юне тваім ёсць, і два народы з чэрава твайго будуць падзелены, і народ народ перавышыць, і большы будзе служыць меншаму. І выпаўніліся дні, каб яна нарадзіла, і вось у яе ў жываце былі блізняты. Выйшаў жа першынец чырвоны, увесь быў як валасатая скура, і назваў яго імем Ісаў. І пасля гэтага выйшаў брат яго, і рука яго трымалася за пятку Ісава, і ён назваў імя яго Якаў. Ісаак жа быў шэсцьдесяці гадоў, калі Рэбека нарадзіла іх. Павялічыліся юнакі, і быў Ісаў чалавек, які ведаў паляваць, сялянін, а Якаў быў чалавек просты, які жыў у доме. Любіў жа Ісаак Ісава, таму што паляванне яго было ежай яму, Рэбека жа любіла Якава. Спякла ж Якаў варыва, а прыйшоў Ісаў з поля знясілены. І сказаў Ісаў Якаву: Накармі мяне гэтым чырвоным варывам, бо я знямагаю. Таму было названа імя яго Эдом. Сказаў жа Якаў Ісаву: Прадай мне сёння першароднасць тваю. І сказаў Ісаў:

вось я іду памірaць, і навошта мне гэтае першароднaства? І сказаў яму Якаў: Прысягні мне сягоння, і ён прысягнуў яму, і прадаў Ісаў першынство Якаву. Якаў жа даў Ісаву хлеб і вараніцу з сачавіцы, і ён еў і піў, і, паўстаўшы, пайшоў, і пагардзіў Ісаў першынствам.

26

Стаўся голад на зямлі, акрамя таго ранейшага голаду, які быў у час Абрагама, і пайшоў Ісаак да Авімэлэха, цара філістымлян, у Герар. З'явіўся ж яму Гасподзь і сказаў: Не сыходзі ў Егіпет, пражывай жа ў зямлі, якую табе скажу. І пражывай у гэтай зямлі, і Я буду з табой, і дабраслaву цябе, бо табе і насенню твайму дам усю гэтую зямлю, і ўстанаўлю клятву Маю, якую прысягнуў Абрааму, бацьку твайму. І памножу насенне тваё, як зоркі неба, і дам насенню твайму ўсю зямлю гэтую, і дабраславяцца ў насенні тваім усе народы зямлі. За тое, што Абрагам, бацька твой, паслухаўся майго голасу і захаваў мае загады, і мае запаведзі, і мае пастановы, і мае законы. Пасяліўся ж Ісаак у Герарах. Запыталі але мужчыны таго месца пра Рэбеку, жонку яго, і ён сказаў: Сястра мая ёсць, бо ўбаяўся сказаць, што жонка яго ёсць, каб не забілі яго мужчыны таго месца з-за Рэбекі, бо яна была прыгожая выглядам. Здарылася так, што ён быў там доўгі час, і Авімелех, цар Гераpаў, нахіліўшыся да акна, убачыў Ісаака, які гуляў з Рэбекай, жонкай сваёй. Паклікаў жа Авімелех Ісаака і сказаў яму: ці ж жонка твая

ёсць? Чаму ты сказаў, што яна - мая сястра? А сказаў яму Ісаак: Бо я сказаў, каб не памерці мне калі-небудзь з-за яе. І сказаў яму Абімелех: што гэта ты зрабіў нам? Ледзь не спаў нехта з майго роду з тваёй жонкай, і ты прынёс бы на нас грэх. Загадаў жа Абімэлех усяму народу свайму, кажучы: усякі, хто дакранецца да гэтага чалавека і жанчыны яго, смерці вінаваты будзе. Пасеяў жа Ісаак у той зямлі, і знайшоў у тым годзе стократны ячмень, і дабраславіў яго Гасподзь. І быў узвышаны чалавек, і, прасоўваючыся, станавіўся большым, пока не стаў вельмі вялікім. У яго з'явілася статак авечак, і статак валоў, і шмат земляробства. І зайздросцілі яму філістымляне. І ўсе крыніцы, якія выкапалі дзеці бацькі яго ў час бацькі яго, засыпалі іх філістымляне і напоўнілі іх зямлёй. Сказаў жа Абімелех да Ісаака: адыдзі ад нас, бо ты стаў значна мацнейшы за нас. І адышоў адтуль Ісаак, і спыніўся ў даліне Герарскай, і пасяліўся там. І зноў Ісаак выкапаў крыніцы вады, якія выкапалі слугі Абрагама, бацькі яго, і запоўнілі іх філістымляне пасля таго, як памёр Абрагам, бацька яго; і назваў іх імёнамі паводле імёнаў, якія назваў бацька яго. І капалі дзеці Ісаака ў даліне Герара, і знайшлі там крыніцу жывой вады. І біліся пастухі Герарава з пастухамі Ісаака, кажучы, што вада іхняя, і яны назвалі імя студні Несправядлівасць, бо яны скрыўдзілі яго. Адышоўшы адтуль, ён выкапаў іншую студню, але спрачаліся і пра тую, і назваў імя яе Варожасць. Адышоўшы адтуль, ён выкапаў іншую студню, і не змагаліся аб ёй, і назваў яе імем Шырокае месца, кажучы: таму што цяпер Гасподзь

пашырыў нам і павялічыў нас на зямлі. Ён пайшоў адтуль да Студні Прысягі. І з'явіўся яму Гасподзь у тую ноч, і сказаў: я ёсць Бог Абрагама, бацькі твайго, не бойся, бо я з табою, і дабраславу цябе, і памножу насенне тваё праз Абрагама, бацьку твайго. І пабудаваў ён там ахвярнік, і паклікаў імя Госпада, і паставіў там свой намёт; выкапалі ж там слугі Ісаака студню ў даліне Герара. І Абімелех пайшоў да яго з Герара, і Ахузат, саветнік ягоны, і Фіхол, галоўнакамандуючы войска ягонага. І сказаў ім Ісаак: Чаму вы прыйшлі да мяне? А вы зненавідзелі мяне, і адаслалі мяне ад вас. А яны сказалі: Убачыўшы, мы бачылі, што быў Гасподзь з табою, і мы сказалі: хай будзе тады паміж намі і паміж табою, і мы зробім з табою запавет, каб не рабіць нам зла, таму што не абыходзіліся мы з табою варожа, і якім спосабам мы абыходзіліся з табою добра, і мы адправілі цябе з мірам; і цяпер дабраславёны ты Госпадам. І зрабіў ён ім бенкет, і яны елі і пілі. І паўстаўшы раніцай, кожны прысягнуў свайму суседу, і Ісаак адправіў іх, і яны адышлі ад яго з міром. Здарылася ж у той дзень, і прыйшоўшы дзеці Ісаака паведамілі яму пра студню, якую выкапалі, і сказалі: не знайшлі мы вады. І назваў ён яго Клятва, таму назваў імя таго горада Калодзеж Клятвы, да сённяшняга дня. Быў жа Ісаў сарака гадоў, і ўзяў сабе за жонку Юдзіту, дачку Беэра Хэтэя, і Басэмату, дачку Элона Хэтэя. І яны сварыліся з Ісаакам і Рэбекай.

27

Здарылася ж пасля таго, як пастарэў Ісаак, і зацьмеліся вочы яго, каб бачыць, і паклікаў ён Ісава, сына свайго старэйшага, і сказаў яму: Сыне мой, і сказаў той: Вось я. І сказаў: Вось я пастарэў і не ведаю дня маёй смерці. Цяпер жа вазьмі сваё начынне, колчан і лук, і выйдзі ў поле, і здабудзь мне здабычу. І зрабі мне страў, як люблю я, і прынясі мне, каб я з'еў, каб дабраславіла цябе душа мая перад тым, як мне памерці. Рэбека ж чула, як Ісаак гаварыў да Ісава, сына свайго, а Ісаў пайшоў у роўніну паляваць здабычу для бацькі свайго. Рэбека ж сказала Якаву, сыну яе малодшаму: глядзі, я чула бацьку твайго, які гаварыў да Ісава, брата твайго, кажучы: Прынясі мне здабычу, і зрабі мне страву, каб, з'еўшы, я дабраславіў цябе перад Госпадам перад тым, як памерці мне. Цяпер жа, сыне мой, слухай мяне, як я табе загадваю. І пайшоўшы да авечак, вазьмі мне адтуль двух пяшчотных і добрых казлятаў, і я зраблю з іх стравы для твайго бацькі, якія ён любіць. І ты прынясеш бацьку свайму, і ён з'есць, каб бацька твой дабраславіў цябе перад сваёй смерцю. Сказаў жа Якаў да Рэбекі, маці сваёй: Ісаў, брат мой, чалавек валасаты, а я чалавек гладкі. Каб не дакрануўся мяне бацька, і я буду перад ім як той, хто пагарджае, і прынясу на сябе праклён, а не дабраславенне. Сказала яму маці: На мяне твой праклён, дзіця, толькі паслухай майго голасу і ідзі прынясі мне. Пайшоўшы, ён узяў і прынёс маці, і маці яго зрабіла страў, як любіў яго бацька. І ўзяўшы Рэбека добрае адзенне Ісава, сына свайго старэйшага, якое было ў яе ў доме, апранула ім Якава, сына свайго малодшага. І скуры казлят яна паклала на рукі

ягоныя і на голую шыю ягоную. І дала стравы і хлябы, якія зрабіла, у рукі Якава, сына свайго. І прынёс ён свайму бацьку, і сказаў: Бацька, а той сказаў: Вось я, хто ты, дзіця маё? І сказаў Якаў бацьку: Я Ісаў, першынец твой, зрабіў, як ты гаварыў мне. Устань, сядзі і еш ад майго паляваньня, каб дабраславіла мяне душа твая. І сказаў Ісаак сыну свайму: Што гэта такое, што ты хутка знайшоў, дзіця маё? А ён сказаў: тое, што Гасподзь Бог твой перадаў перада мной. Сказаў жа Ісаак Якаву: Падыдзі да мяне, і я дакрануся да цябе, дзіця, ці ты ёсць сын мой Ісаў, ці не. Наблізіўся Якаў да Ісаака, бацькі свайго, і дакрануўся да яго, і сказаў: Голас сапраўды голас Якава, а рукі — рукі Ісава. І не пазнаў яго, бо былі рукі яго, як рукі Ісава, брата яго, валасатыя; і дабраславіў яго, і сказаў: ты сын мой Ісаў? А ён сказаў: Я. І сказаў: Прынясі мне, і я з'ем ад тваёй здабычы, дзіця, каб дабраславіла цябе душа мая. І прынёс яму, і ён еў, і прынёс яму віно, і ён піў. І сказаў яму Ісаак, бацька яго: Падыйдзі да мяне і пацалуй мяне, дзіця маё. І падышоўшы, пацалаваў яго, і панюхаў пах адзення яго, і дабраславіў яго, і сказаў: вось пах сына майго, як пах поля поўнага, якое дабраславіў Госпад. І дай табе Бог ад расы нябеснай і ад багацця зямлі, і мноства зерня і віна. І хай служаць табе народы, і хай пакланяюцца табе правіцелі, і станавіся гаспадаром брата твайго, і хай пакланяюцца табе сыны бацькі твайго. Той, хто праклінае цябе — праклятый, а той, хто благаслаўляе цябе — дабраславёны. І здарылася пасля таго, як Ісаак спыніўся дабраслаўляць Якава, сына свайго, і здарылася, калі выйшаў Якаў ад твару Ісаака, бацькі свайго, і Ісаў, брат яго,

прыйшоў з паляваньня. І зрабіў ён сам стравы, і прынёс бацьку свайму, і сказаў бацьку: няхай устане бацька мой і няхай есць ад паляваньня сына свайго, каб дабраславіла мяне душа твая. І сказаў яму Ісаак, бацька яго: Хто ты? А ён сказаў: Я твой сын-першынец Ісаў. Здзівіўся жа Ісаак здзіўленнем вялікім вельмі і сказаў: хто ж той паляваў для мяне дзічыну і прынёс мне, і я еў ад усяго перад тым, як ты прыйшоў? І я дабраславіў яго, і дабраслаўлёны ён будзе. Здарылася так, што калі Ісаў пачуў словы свайго бацькі Ісаака, ён закрычаў вялікім і вельмі горкім голасам і сказаў: Дабраслаў жа і мяне, бацька. Ён сказаў яму: Твой брат прыйшоў з падманам і ўзяў тваё благаславенне. І сказаў: Справядліва быў названы імем яго Якаў, бо падмануў мяне вось ужо другі раз: і першароднае маё ўзяў, і цяпер узяў благаславенне маё. І сказаў Ісаў бацьку свайму: Ці не пакінуў ты мне благаславення, бацька? Адказаўшы, Ісаак сказаў Ісаву: Калі паном яго зрабіў я цябе і ўсіх братоў яго зрабіў яго слугамі, зернем і віном падтрымаў я яго, то табе што зраблю, дзіця? І сказаў Ісаў да бацькі свайго: хіба благаславенне адно ў цябе ёсць, бацька? Дабраславі ж і мяне, бацька; а калі Ісаак быў глыбока ўражаны, Ісаў закрычаў голасам і заплакаў. Адказаўшы, Ісаак, бацька яго, сказаў яму: вось, ад багацця зямлі будзе жыллё тваё і ад расы нябёснай зверху. І на мячы сваім ты будзеш жыць, і брату свайму ты будзеш служыць, але будзе, калі ты зруйнуеш і зніміш ярмо яго з шыі сваёй. І насіў злобу Ісаў да Якава адносна благаславення, якім благаславіў яго бацька яго. Сказаў жа Ісаў у розуме сваім: хай наблізяцца

дні жалобы бацькі майго, каб забіць Якава, брата майго. Рэбеке было паведамлена пра словы Ісава, яе старэйшага сына, і яна паслала паклікаць Якава, яе малодшага сына, і сказала яму: вось Ісаў, брат твой, пагражае табе забіць цябе. Цяпер жа, дзіця, слухай майго голасу і, паўстаўшы, уцякай у Месапатамію да Лабана, майго брата, у Харан. І пражывай з ім некаторыя дні, пакуль не адвернецца гнеў і злосць твайго брата ад цябе, і ён забудзе, што ты зрабіў яму; і паслявшы, я выклічу цябе адтуль, каб не быць мне пазбаўленай ад вас абодвух у адзін дзень. Сказала Рэбека Ісааку: Мне апаскудзіла жыццё маё з-за дочак сыноў Хета. Калі Якаў возьме жонку з дочак зямлі гэтай, навошта мне жыць?

28

Паклікаўшы Ісаак Якава, дабраславіў яго і загадаў яму, кажучы: Не бяры жонкі з дачок хананэяў. Паўстаўшы, уцячы ў Месапатамію, у дом Батуіла, бацькі маці тваёй, і вазьмі сабе адтуль жонку з дачок Лабана, брата маці тваёй. А мой Бог хай благаславіць цябе, і павялічыць цябе, і памножыць цябе, і ты будзеш у сходы народаў. І няхай дасць табе дабраславенне Абрагама, бацькі майго, табе і насенню твайму з табою, каб успадкаваць зямлю часовага пражывання твайго, якую даў Бог Абрагаму. І паслаў Ісаак Якава, і пайшоў ён у Месапатамію да Лабана, сына Батуіла Сірыйца, брата Рэбекі, маці Якава і Ісава. Вось жа Ісаў, што

дабраславіў Ісаак Якава і адправіў у Месапатамію Сірыйскую узяць сабе жонку адтуль, калі дабраслаўляў яго, і загадаў яму, кажучы: не возьмеш жонку з дачок Хананэяў. І Якаў паслухаўся свайго бацькі і сваёй маці, і пайшоў у Месапатамію Сірыйскую. Убачыўшы ж і Ісаў, што дрэнныя ёсць дачкі Ханаана перад Ісаакам, бацькам яго, пайшоў Ісаў да Ісмаіла; і ўзяў Маэлет, дачку Ісмаіла, сына Абрагама, сястру Навеёта, да жонак яго жонкаю. І выйшаў Якаў ад Крыніцы Прысягі і пайшоў у Харан. І сустрэў месца, і заснуў там, бо зайшло сонца, і ўзяў з каменяў таго месца, і паклаў пад галаву сваю, і заснуў у тым месцы. І ён меў сон, і вось лесвіца, устаноўленая на зямлі, якой верх дасягаў неба, і пасланцы Бога ўзыходзілі і сыходзілі па ёй. А Пан стаяў над ёю і сказаў: Я ёсць Бог Абрагама, бацькі твайго, і Бог Ісаака. Не бойся. Зямлю, на якой ты спіш, Я дам табе і насенню твайму. І будзе насенне тваё як пясок зямлі, і распаўсюдзіцца на мора, і поўдзень, і поўнач, і на ўсход, і будуць дабраславёны ў табе ўсе плямёны зямлі і ў насенні тваім. І вось я з табою, ахоўваючы цябе на ўсім шляху, куды б ты ні ішоў, і паверну цябе ў гэтую зямлю, бо не пакіну цябе, пакуль не зраблю ўсяго, што я гаварыў табе. І прачнуўся Якаў з сну свайго і сказаў, што ёсць Гасподзь у месцы гэтым, а я не ведаў. І ўбаяўся ён, і сказаў: як страшнае гэтае месца! Гэта не што іншае, як дом Божы, і гэта брама нябесная. І ўстаў Якаў раніцай, і ўзяў камень, які ён падклаў там пад галаву сваю, і паставіў яго слупом, і паліў алей на верхавіну яго. І назваў ён імя таго месца дом Бога, і Улямлуз было імем горада раней. І памаліўся Якаў

малітвай, кажучы: калі будзе Гасподзь Бог са мной, і захавае мяне ў дарозе гэтай, якой я іду, і дасць мне хлеб есці, і адзенне апрануць, і вернуць мяне з выратаваннем у дом бацькі майго, і будзе Гасподзь мне Богам. І гэты камень, які я паставіў слупом, будзе мне домам Бога, і з усяго, што ты мне дасі, дзесятую частку аддам табе.

29

І падняўшы ногі, Якаў пайшоў у зямлю ўсходаў, да Лабана, сына Батуіла Сірыйца, брата Рэбекі, маці Якава і Ісава. І бачыць, і вось студня ў полі, а там былі тры статкі авечак, якія адпочывалі каля яе, бо з той студні паілі статкі, а камень вялікі быў на адтуліне студні. І збіраліся там усе стады, і адкочвалі камень ад вуснаў калодзежа, і паілі авечак, і вяртаілі камень на вусны калодзежа на яго месца. І сказаў ім Якаў: Браты, адкуль вы? А яны сказалі: Мы з Харана. І сказаў ён ім: ці ведаеце вы Лабана, сына Нахора? А яны сказалі: Ведаем. А ён сказаў ім: Ці здаровы ён? А яны сказалі: Ён здаровы, і вось Рахіль, дачка яго, ішла з авечкамі. І сказаў Якаў: Яшчэ ёсць шмат дня, яшчэ не гадзіна сабірацца жывёле. Напаіўшы авечак, ідзіце пасвіце іх. Тыя ж сказалі: Не будзем здольныя, пакуль не сабяруцца ўсе пастухі, і яны адкаціць камень ад вуснаў калодзежа, і мы напоім авечак. Калі ён яшчэ гаварыў ім, і вось Рахіль, дачка Лабана, ішла з авечкамі бацькі свайго, бо яна пасла авечак бацькі свайго. Здарылася так, што калі Якаў убачыў

Рахіль, дачку Лабана, брата сваёй маці, і авечак Лабана, брата сваёй маці, і падышоўшы Якаў адкаціў камень ад вуснаў студні, і паіў авечак Лабана, брата сваёй маці. І пацалаваў Якаў Рахіль, і, крыкнуўшы голасам сваім, заплакаў. І паведаміў Рахілі, што ён брат яе бацькі і што ён сын Рэбекі, і яна пабегла і паведаміла свайму бацьку гэтыя словы. Здарылася так, што калі Лабан пачуў імя Якава, сына сваёй сястры, ён пабег яму насустрач, і, абняўшы яго, пацалаваў, і ўвёў яго ў свой дом, і Якаў расказаў Лабану ўсе гэтыя словы. І сказаў яму Лабан: З костак маіх і з плоці маёй ты, і быў з ім месяц дзён. Сказаў жа Лабан Якаву: Бо ты брат мой, не будзеш жа служыць мне дарма. Скажы мне, якая твая ўзнагарода? У Лабана ж былі дзве дачкі: імя старэйшай — Лія, а імя малодшай — Рахіль. Вочы ж Леі былі слабыя, а Рахіль была прыгожая формай і вельмі прыгожая на выгляд. Любіў жа Якаў Рахіль, і сказаў: буду служыць табе сем гадоў за Рахіль, дачку тваю малодшую. Сказаў жа яму Лабан: Лепш мне даць яе табе, чым даць яе іншаму мужу. Жыві са мною. І служыў Якаў за Рахіль сем гадоў, і былі яны перад ім як нешматлікія дні, бо ён любіў яе. Сказаў жа Якаў Лабану: дай мне жонку маю, бо напоўніліся дні, каб мне ўвайсці да яе. Сабраў жа Лабан усіх мужчын таго месца і зрабіў вяселле. І здарыўся вечар, і ўзяўшы Лію, дачку сваю, увёў да Якава, і ўвайшоў да яе Якаў. І даў Лабан Леі, дачцэ сваёй, Зэлфан, служанку сваю, ёй у служанкі. Стала ж раніца, і вось была Лія; сказаў жа Якаў Лавану: што гэта ты зрабіў мне? Ці не пра Рахіль я служыў у цябе? І чаму ты абмануў мяне? Адказаў жа Лабан:

Не ёсць так у нашым месцы, каб даваць малодшую перад старэйшаю. Завяршы ж тыдзень гэтай, і дам табе і гэтую замест працы, якую працуеш у мяне яшчэ сем іншых гадоў. Зрабіў жа Якаў так, і запоўніў тыдзень гэтай, і даў яму Лаван Рахіль, дачку сваю, яму за жонку. Лабан даў сваёй дачцэ Валле сваю служанку ёй як служанку. І ўвайшоў да Рахілі, а любіў Рахіль больш, чым Лію, і служыў яму яшчэ сем гадоў. Убачыўшы ж Гасподзь Бог, што Лія была ненавідзена, адкрыў улонне яе, Рахіль жа была бясплодная. І зачала Лія, і нарадзіла сына Якаву, назвала ж імя яго Рувім, кажучы: таму што бачыў Гасподзь маё прыніжэнне і даў мне сына, цяпер жа палюбіць мяне муж мой. І зачала зноў, і нарадзіла другога сына Якабу, і сказала, што пачуў Гасподзь, што я ненавідзіма, і даў мне і гэтага, і назвала імя яго Сімяон. І зачала яшчэ, і нарадзіла сына, і сказала: У гэты цяпер час да мяне будзе муж мой, бо нарадзіла яму трох сыноў. Праз гэта назваў імя яго Левій. І зачаўшы, яна нарадзіла яшчэ аднаго сына і сказала: Цяпер я буду славіць Госпада. Таму яна назвала яго Іуда. І перастала нараджаць.

30

Убачыўшы ж Рахіль, што не нарадзіла Якаву, зайздросціла Рахіль сваёй сястры і сказала Якаву: дай мне дзяцей, а калі не, то памру я. Разгневаўшыся ж Якаў сказаў Рахілі: ці не замест Бога я, які пазбавіў цябе плоду чэрава? Сказала Рахіль Якаву: вось служанка мая Валла, увайдзі да яе, і яна

нарадзіць на маіх каленях, і я таксама атрымаю дзяцей ад яе. І дала яму Валлу, служніцу сваю, яму за жонку, і ўвайшоў да яе Якаў. І зачала Валла, служніца Рахілі, і нарадзіла Якаву сына. І сказала Рахіль: судзіў мне Бог, і пачуў голас мой, і даў мне сына; таму назвала імя яго Дан. І зачала яшчэ Валла, служанка Рахілі, і нарадзіла другога сына Якаву. І сказала Рахіль: Супраціўстаў мой Бог, і я змагалася з сястрой маёй, і я змагла, — і назвала імя яго Нефталі. Убачыла ж Лея, што перастала раджаць, і ўзяла Зэлфу, служанку сваю, і аддала яе Якаву за жонку, і ўвайшоў ён да яе. І зачала Зелфа, служанка Леі, і нарадзіла Якаву сына. І сказала Лея: У шчасці! — і назвала імя яго Гад. І зачала яшчэ Зэльфа, служанка Леі, і нарадзіла Якаву другога сына. І сказала Лея: Блаславёная я, таму што блаславяць мяне жанчыны, і назвала імя яго Асір. Пайшоў жа Рувім у дні жніва пшаніцы і знайшоў яблыкі мандрагор у полі, і прынёс іх да Ліі, маці сваёй. Сказала жа Рахіль Ліі, сястры сваёй: дай мне мандрагор сына твайго. Сказала ж Лея: Ці не дастаткова табе таго, што ты ўзяла майго мужа? Хіба і мандрагоры сына майго возьмеш? А сказала Рахіль: Не так; няхай ён ляжа з табой гэтую ноч замест мандрагор твайго сына. Увайшоў жа Якаў з поля вечарам, і выйшла Лія насустрач яму, і сказала: Да мяне ўвойдзеш сёння, бо я найняла цябе замест мандрагораў сына майго, і спаў ён з ёй тую ноч. І пачуў Бог Лею, і яна зачала і нарадзіла Якаву пятага сына. І сказала Лея: Бог даў мне маю ўзнагароду за тое, што я аддала сваю служанку свайму мужу, і назвала яго імем Ісахар, што азначае узнагарода. І зачала яшчэ Лія і

нарадзіла шостага сына Якаву. І сказала Лея: Бог даў мне добры дар у гэты час, цяпер выбера мяне муж мой, бо я нарадзіла яму шэсць сыноў. І назвала імя яго Завулон. І пасля гэтага яна нарадзіла дачку, і ён назваў яе Дзінай. Успомніў жа Бог Рахіль, і паслухаў яе Бог, і адкрыў ложа яе. І зачаўшы, нарадзіла Якаву сына, і сказала Рахіль: Адняў Бог мой ганьбу. І назвала імя яго Іосіф, кажучы: Хай дадасць Бог мне іншага сына. Здарылася так, што калі Рахіль нарадзіла Іосіфа, Якаў сказаў Лабану: адпусці мяне, каб я пайшоў у маё месца і ў маю зямлю. Аддай жанчын маіх і дзяцей маіх, за якіх я служыў табе, каб я пайшоў; бо ты ведаеш службу, якую я служыў табе. Сказаў жа яму Лабан: Калі я знайшоў міласць перад табою, я варажыў, бо дабраславіў мяне Бог пры тваім прыходзе. Вызнач сваю плату мне, і я дам. Сказаў жа Якаў: ты ведаеш, як я служыў табе, і колькі было жывёлы тваёй са мной. Малым бо было тое, што ў цябе было перада мною, і ўзрасло ў мноства, і дабраславіў цябе Госпад Бог пры назе маёй; цяпер жа калі зраблю і я сабе дом? І сказаў яму Лабан: Што я табе дам? Сказаў жа яму Якаў: не дасі мне нічога, калі зробіш для мяне гэтую справу, зноў буду пасвіць авечак тваіх і буду ахоўваць. Хай прайдуць усе твае авечкі сёння, і аддзялі адтуль кожную цёмную авечку сярод ягнят, і кожную палосатую і крапчатую сярод коз — гэта будзе мне ўзнагарода. І мая праведнасць будзе сведчыць за мяне ў наступны дзень, таму што ёсць мая ўзнагарода перад табой: усё, што калі не будзе крапчатым і палосатым у коз, і шэрым у ягнят, будзе лічыцца ўкрадзеным ад мяне. Сказаў

жа яму Лабан: Хай будзе паводле слова твайго. І адлучыў у той дзень казлоў крапчатых і палосатых, і ўсіх коз крапчатых і палосатых, і ўсё, што было цёмнае ў ягнятах, і ўсё, што было белае ў іх, і даў праз руку сыноў сваіх. І ён адаліў адлегласць у тры дні паміж імі і Якавам, а Якаў пасвіў авечак Лабана, якія засталіся. Узяў жа для сябе Якаў прут стыраксавы свежы і арэхавы, і платанавы, і абскубаў іх Якаў белымі абскубваннямі, і здзіраючы зялёнае, з'яўлялася на прутах белае, якое ён абскубаў, разнастайнае. І паставіў ён жэрдкі, якія абаўшчыў, у карытах вадапойных з вадой, каб калі прыйдуць авечкі піць, перад жэрдкамі, калі яны прыйдуць піць, зачалі авечкі ад жэрдак. І зачыналі авечкі ля прутоў, і радзілі авечкі чыста белых, і пярэстых, і шэрых плямістых. Ягнят жа аддзяліў Якаў, і паставіў перад авечкамі барана палосатага, і ўсё рознае ў ягнятах, і аддзяліў сабе статкі асобна, і не змяшаў іх з авечкамі Лабана. Здарылася так, што ў час, калі авечкі зачыналі ў ўлонні, Якаў паклаў прутыкі перад авечкамі ў карытах, каб яны зачыналі паводле прутыкоў. Калі ж авечкі нараджалі, ён не ўстанаўліваў, і здарылася так, што неазначаныя былі Лабана, а азначаныя — Якава. І збагацеў чалавек вельмі-вельмі, і стала ў яго жывёлы многа, і валы, і дзеці, і служанкі, і вярблюды, і аслы.

31

Пачуў жа Якаў словы сыноў Лабана, якія казалі: Узяў Якаў

усё бацькі нашага, і з таго, што бацькі нашага, зрабіў усю гэтую славу. І бачыў Якаў аблічча Лабана, і вось яно не было да яго як учора і пазаўчора. Сказаў жа Гасподзь да Якава: вяртайся ў зямлю бацькі твайго і да роду твайго, і буду з табою. Адправіўшы, Якаў паклікаў Лію і Рахіль у поле, дзе былі статкі. І сказаў ім: бачу я твар бацькі вашага, што ён не такі да мяне, як учора і пазаўчора, але Бог бацькі майго быў са мною. І вы самі ведаеце, што ва ўсёй маёй сіле я служыў вашаму бацьку. Але бацька ваш падмануў мяне і змяніў маю плату дзесяць разоў, і не даў яму Бог пашкодзіць мне. Калі ён так скажа, пёстрыя будуць тваёй узнагародай, і ўсе авечкі народзяць пёстрых, а калі скажа, белыя будуць тваёй узнагародай, і ўсе авечкі народзяць белых. І адабраў Бог усю жывёлу бацькі вашага і даў мне яе. І сталася, калі я карміў авечак, якія зачыналі ў ўлонні, і я бачыў вачыма маімі ў сне; і вось казлы і бараны, якія ўзыходзілі на авечак і на козаў, белыя і рознакаляровыя і попельнакаляровыя плямістыя. І сказаў мне Анёл Божы ў сне: Якаве, а я сказаў: Што? І сказаў: паглядзі ўверх вачыма сваімі і бач, як казлы і бараны ўзыходзяць на авечак і коз плямістых, і пярэстых, і попельна-шэрых крапчастых, бо я бачыў усё, што табе Лабан робіць. Я ёсць Бог, які з'явіўся табе ў месцы Божым, дзе ты памазаў мне там слуп і дзе ты даў мне там абяцанне. Цяпер жа ўстань і выйдзі з гэтай зямлі, і адыдзі ў зямлю нараджэння твайго, і Я буду з табою. І адказалі Рахіль і Лія, сказаўшы яму: ці ёсць у нас яшчэ частка ці спадчына ў доме бацькі нашага? Ці не як чужынкі мы былі залічаны ім? Бо ён прадаў нас, і пажіраннем пажраў наша срэбра. Усё

багацтва і славу, якую адабраў Бог у бацькі нашага, нам будзе і дзецям нашым; цяпер жа, што табе сказаў Бог, рабі. Паўстаўшы, Якаў узяў жонак сваіх і дзяцей сваіх на вярблюдаў. І адвёў усю маёмасць сваю, і ўвесь багаж свой, які ён набыў у Месапатаміі, і ўсё сваё, каб адысці да Ісаака бацькі свайго ў зямлю Ханаан. Лабан жа пайшоў стрыгчы свае авечкі, а Рахіль украла ідалы свайго бацькі. Схаваў жа Якаў ад Лабана сірыйца, каб не абвясціць яму, што ўцякае. І ўцёк ён сам і ўсё яго, і перайшоў раку, і кінуўся да гары Галаад. Было паведамлена Лабану Сірыйцу на трэці дзень, што ўцёк Якаў. І ўзяўшы братоў сваіх з сабою, ганяўся за ім шлях сямі дзён і дагнаў яго ў гары Галаад. Прыйшоў жа Бог да Лабана Сірыйца ў сне ноччу і сказаў яму: Беражы сябе, каб ніколі не гаварыў з Якавам злое. І настіг Лабан Якава, Якаў жа ўстанавіў свой намёт у гары, Лабан жа паставіў сваіх братоў у гары Галаад. І сказаў Лабан Якаву: што ты зрабіў? Чаму патаемна ты ўцёк, і ўкраў мяне, і адвёў дочак маіх, як палонніц мячом? І калі б ты абвясціў мне, я адаслаў бы цябе з радасцю, і з музыкай, і з бубнамі, і з кіфарай. І не быў я годны пацалаваць дзяцей маіх і дачок маіх, а цяпер жа неразумна ты ўчыніў. І цяпер моцная рука мая, каб шкодзіць табе, але Бог бацькі твайго ўчора сказаў да мяне, кажучы: Асцерагайся, каб ніколі не гаварыў з Якавам злое. Цяпер ты пайшоў, бо ты моцна жадаў вярнуцца ў дом свайго бацькі, але чаму ты ўкраў маіх багоў? Адказаўшы ж, Якаў сказаў Лабану, што я баяўся, бо сказаў: каб не забраў ты дачок сваіх ад мяне і ўсё маё. І сказаў Якаў: Каля каго б ты ні знайшоў багоў тваіх, не будзе

жыць перад братамі нашымі. Пазнай, што ёсць каля мяне з тваіх, і вазьмі. І не пазнаў каля яго нічога. Не ведаў жа Якаў, што Рахіль, жанчына яго, ўкрала іх. Увайшоўшы, Лабан шукаў у доме Ліі і не знайшоў, і выйшаў з дома Ліі, і шукаў у доме Якава і ў доме двух служанак, і не знайшоў, увайшоў жа і ў дом Рахілі. Рахіль жа ўзяла ідалаў, і паклала іх у торбы вярблюда, і села на іх. І сказала яна свайму бацьку: Не прымай гэта цяжка, пане, не магу ўстаць перад табой, бо ў мяне тое, што паводле звычаю жанчын. Лабан абшукаў увесь дом і не знайшоў ідалаў. Разгневаўся ж Якаў, і змагаўся з Лабанам; адказаўшы ж, Якаў сказаў Лабану: што мая віна? І што мой грэх, што ты пераследаваў за мной, і што ты абшукаў усе рэчы майго дома? Што ты знайшоў з усяго маёмасці твайго дома? Пастаў гэта тут перад братамі тваімі і братамі маімі, і хай яны рассудзяць паміж намі двума. Гэта мне дваццаць гадоў я з табой; авечкі твае і козы твае не былі бяздзетнымі; баранаў авечак тваіх я не еў. Забітае дзікімі жывёламі я не прыносіў табе, я адплачваў з сябе крадзяжы дня і крадзяжы ночы. Я быў удзень спальваны жарам, а ўначы — холадам, і сон адыходзіў ад маіх вачэй. Гэта мне дваццаць гадоў я быў у доме тваім, служыў табе чатырнаццаць гадоў замест двух дачок тваіх і шэсць гадоў пры авечках тваіх, а ты падманваў плату маю дзесяць разоў. Калі б не Бог бацькі майго Абрагама і страх Ісаака быў са мною, то цяпер ты адаслаў бы мяне з пустымі рукамі. Прыніжэнне маё і працу рук маіх бачыў Бог, і дакарыў цябе ўчора. Адказаўшы жа, Лабан сказаў Якаву: дочкі — дочкі мае, і сыны — сыны мае, і жывёла — жывёла

мая, і ўсё, колькі ты бачыш, — маё ёсць, і дочак маіх — што зраблю гэтым сёння ці дзецям іхнім, якіх яны нарадзілі? Цяпер таму ходзь, зраблю запавет я і ты, і будзе ён у сведчанне паміж мною і табою. Сказаў жа яму: вось ніхто з намі няма, глядзі, Бог сведка паміж мною і табою. Узяўшы ж Якаў камень, паставіў яго слупом. Сказаў жа Якаў братам сваім: Збірайце камяні, і сабралі камяні, і зрабілі пагорак, і елі там на пагорку. І сказаў яму Лабан: Пагорак гэты сведчыць паміж мной і табой сёння. І Лабан назваў яго курганом сведчання, а Якаў назваў яго курганом-сведкам. Сказаў жа Лабан Якабу: вось гэты курган і слуп, які я ўстанавіў паміж мной і табой, сведчыць гэты курган, і сведчыць гэты слуп, таму быў названы імем: Курган Сведчыць. І хай Бог глядзіць на бачанне паміж мной і табой, таму што мы аддзелімся адзін ад аднаго. Калі ты будзеш прыніжаць маіх дачок, калі ты возьмеш жонак да маіх дачок, глядзі, нікога няма з намі, хто бачыць, Бог сведка паміж мной і табой. Калі бо я не перайду да цябе, ні ты не перайдзеш да мяне гэтую гару і гэты слуп на зло. Бог Абрагама і Бог Нахора хай судзяць паміж намі, і прысягнуў Якаў страхом бацькі свайго Ісаака. І ён прынёс ахвяру на гары, і паклікаў братоў сваіх, і яны елі і пілі, і спалі на гары.

32

Паўстаўшы жа Лабан раніцай, пацалаваў сваіх сыноў і дачок, і дабраславіў іх, і павярнуўшыся, Лабан пайшоў у

сваё месца. І Якаў адправіўся ў сваю дарогу, і, паглядзеўшы ўгару, убачыў разбіты лагер Божы, і сустрэлі яго Анёлы Божыя. Сказаў жа Якаў, калі ўбачыў іх: Табар Бога гэта, і назваў імя таго месца Табары. Паслаў жа Якаў паслоў наперадзе сябе да Ісава, брата свайго, у зямлю Сеір, у краіну Эдом. І загадаў ён ім, кажучы: так скажаце пану майму Ісаву: так кажа раб твой Якаў: з Лабанам пражываў я, і затрымаўся да цяпер. І сталі ў мяне валы, і аслы, і авечкі, і дзеці, і служанкі; і я паслаў паведаміць пану майму Ісаву, каб знайшоў раб твой міласць перад табою. І вярнуліся паслы да Якава, кажучы: мы прыйшлі да брата твайго Ісава, і вось ён ідзе на сустрэчу табе, і чатырыста мужоў з ім. Якаў вельмі ўбаяўся і быў у расгубленасці, і падзяліў народ, які быў з ім, і валоў, і вярблюдаў, і авечак на два лагеры. І сказаў Якаў: Калі прыйдзе Ісаў у адзін лагер і паб'е яго, то другі лагер будзе выратаваны. Сказаў жа Якаў: Божа бацькі майго Абрагама і Божа бацькі майго Ісаака, Пане, Ты, які сказаў мне: вяртайся ў зямлю нараджэння твайго, і добра табе зраблю; хай будзе дастаткова мне ад усёй справядлівасці і ад усёй праўды, якую Ты зрабіў рабу Твайму; бо з посахам маім гэтым я перайшоў Іардан гэты; а цяпер я стаў у два лагеры. Выратуй мяне з рукі брата майго, з рукі Ісава, бо баюся я яго, каб не прыйшоў ён і не ўбіў мяне і маці разам з дзецьмі. Ты ж сказаў: Я зраблю табе добра і нератвару нашчадкаў тваіх у пясок морскі, які не палічыць ніхто праз мноства. І ён спаў там тую ноч; і ён узяў з таго, што ён прыносіў, падарункі; і ён паслаў Ісаву, брату свайму, коз дзвесце, казлоў дваццаць, авечак дзвесце,

баранов дваццаць, вярблюдаў дойных і дзяцей іхніх трыццаць, валоў сорак, быкоў дзесяць, аслоў дваццаць і жарабят дзесяць. І даў ён іх сваім дзецям, кожны статак асобна; і сказаў сваім дзецям: ідзіце наперад перада мной і рабіце адлегласць паміж статкам і статкам. І загадаў першаму, кажучы: калі сустрэне цябе Ісаў, брат мой, і спытае цябе, кажучы: чый ты ёсць? І дзе ты ідзеш? А чыйго гэтыя рэчы, якія ідуць перад табой? Ты скажаш, твайго дзіцяці Якава: дарункі паслаў гаспадару майму Ісаву; і вось ён сам за намі. І ён загадаў першаму, і другому, і трэцяму, і ўсім ідучым наперадзе за гэтымі статкамі, кажучы: паводле гэтага слова гаварыце Ісаву, калі вы знойдзеце яго. І вы скажаце: вось твой слуга Якаў ідзе за намі; бо ён сказаў: я ўблагаю твар яго дарамі, ідучымі наперадзе яго, і пасля гэтага я ўбачу твар яго; бо магчыма ён прыме твар мой. І дары ішлі наперадзе яго, а сам ён начаваў тую ноч у лагеры. Устаўшы ж тую ноч, ён узяў дзвюх жанчын, і дзвюх служанак, і адзінаццаць дзяцей яго, і перайшоў пераправу Ябока. І ўзяў іх, і перайшоў паток, і перавёў усё сваё. Застаўся адзін Якаў, і змагаўся з ім чалавек да раніцы. Убачыў жа, што не здольны супраць яго, і дакрануўся да ўпадзіны сцягна яго, і занямела ўпадзіна сцягна Якава ў змаганні яго з ім. І сказаў яму: адпусці мяне, бо ўзышла світанне. А ён сказаў: Не адпушчу цябе, калі мяне не дабраславіш. І сказаў ён яму: Якое тваё імя? А ён сказаў: Якаў. І сказаў яму: не будзе называцца яшчэ імя тваё Якаў, але Ізраіль будзе імя тваё, бо ты ўмацаваўся з Богам, і з людзьмі моцны будзеш. Спытаў жа Якаў і сказаў: Абвясці

мне імя тваё. І ён сказаў: Чаму гэта пытаеш ты імя маё? І дабраславіў яго там. І назваў Якаў імя таго месца воблік Бога, бо я бачыў Бога твар да твару, і была ўратавана мая душа. Узышло для яго сонца, калі прайшла форма Бога, а ён кульгаў на сваё бядро. З-за гэтага не ядуць сыны Ізраіля сухажылле, якое занямела, што знаходзіцца на ўпадзіне сцягна, да гэтага дня, бо дакрануўся да ўпадзіны сцягна Якава сухажылля, якое занямела.

33

Паднявшы вочы свае, Якаў убачыў, і вось Ісаў, брат яго, ідзе, і чатырыста мужчын з ім, і падзяліў Якаў дзяцей паміж Ліяй і Рахіллю і дзвюма служанкамі. І паставіў ён дзвюх служанак і сыноў іхніх наперадзе, і Лію і дзяцей яе ззаду, і Рахіль і Іосіфа апошнімі. Ён жа пайшоў наперад перад імі і пакланіўся да зямлі сем разоў, пакуль не наблізіўся да свайго брата. І падбег Ісаў у сустрэчу яму, і, абняўшы яго, упаў на шыю яго, і пацалаваў яго, і плакалі абодва. І паднявшы позірк, Ісаў убачыў жанчын і дзяцей, і сказаў: хто гэта ў цябе? А ён сказаў: дзеці, якіх Бог памілаваў твайго раба. І падышлі маладыя жанчыны і дзеці іх, і пакланіліся. І падышла Лея і дзеці яе, і пакланіліся, і пасля гэтага падышла Рахіль і Іосіф, і пакланіліся. І сказаў: Што для цябе ёсць усе гэтыя таборы, якія я сустрэў? А ён сказаў, каб знайшоў сын твой міласць перад табою, пане. Сказаў жа Ісаў: Ёсць у мяне шмат, брат, няхай будзе табе тваё. І сказаў

Якаў: калі я знайшоў міласць перад табою, прымі дары з маіх рук; бо дзеля гэтага я бачыў твой твар, як бачаць твар Бога, і ты будзеш задаволены мною. Вазьмі мае благаславенні, якія я прынёс табе, бо Бог памілаваў мяне, і ў мяне ёсць усё, і ён прымусіў яго, і той узяў. І сказаў: Адправіўшыся, пойдзем прама. І сказаў ён яму: пан мой ведае, што дзеці больш нежныя, і авечкі і каровы даюць прыплод пры мне; калі ж буду гнаць іх адзін дзень, памруць ўсе жывёлы. Хай ідзе наперад мой пан перад яго дзіцём; а я ўмацуюся ў дарозе паводле вольнасці падарожжа, што перада мной, і паводле нагі маладых слуг, пакуль не прыйду я да майго пана ў Сеір. І сказаў Ісаў: Пакіну з табой з людзей, якія са мной. А ён сказаў: Навошта гэта? Дастаткова, што я знайшоў міласць перад табой, пане. Адвярнуўся ж Ісаў у той дзень на свой шлях у Сеір. І Якаў адыходзіць у Намёты, і зрабіў сабе там дамы, і для быдла свайго зрабіў намёты, таму назваў імя таго месца Намёты. І прыйшоў Якаў у Салем, горад Сікімаў, які знаходзіцца ў зямлі Ханаан, калі ён вярнуўся з Месапатаміі Сірыйскай, і разбіў табар насупраць горада. І набыў частку поля, дзе ўстанавіў там свой намёт, ад Эмора, бацькі Сіхема, за сто амнон. І ўстанавіў там ахвярнік і заклікаў Бога Ізраіля.

34

Выйшла ж Дзіна, дачка Леі, якую яна нарадзіла Якаву, каб пабачыцца з дочкамі мясцовых жыхароў. І бачыў яе Сіхем,

сын Эмора Эвея, правіцель зямлі, і ўзяўшы яе, спаў з ёй і прыніжаў яе. І звярнуў увагу душой на Дзіну, дачку Якава, і палюбіў дзяўчыну, і гаварыў з ёй паводле яе розуму. Сказаў Сіхем да Эмора, бацькі свайго, кажучы: вазьмі мне дзяўчыну гэтую ў жонкі. Якаў жа пачуў, што сын Эмора апаганіў Дзіну, дачку яго, а сыны яго былі з быдлам яго на полі, і маўчаў Якаў, пакуль яны не вярнуліся. Выйшаў жа Эмор, бацька Сіхема, да Якава, каб пагаварыць з ім. А сыны Якава вярнуліся з поля, і калі яны пачулі, мужы былі ўражаны, і вельмі балюча было ім, бо ганебную рэч ён учыніў у Ізраілі, пераспаўшы з дачкой Якава, і гэтаму не быць. І гаварыў Эмор ім, кажучы: Сіхем, сын мой, выбраў душой дачку вашу; дайце ж яе яму за жонку, і пасвойцеся з намі; дачок вашых дайце нам, і дачок нашых вазьміце сынам вашым. І жывеце ў нас, і вось зямля шырокая перад вамі: жывеце, гандлюйце на ёй і набывайце ўласнасць у ёй. Сказаў жа Сіхем да бацькі яе і да братоў яе: знайшоў бы я ласку перад вамі, і што калі скажаце, дамо. Павялічце пасаг вельмі моцна, і я дам паводле таго, што вы скажаце мне, і вы дасце мне гэтую дзяўчыну ў жонкі. Адказалі ж сыны Якава Сыхему і Эмору, бацьку яго, з падманам, і гаварылі ім, бо апаганілі Дзіну, сястру іхнюю. І сказалі ім Сымеон і Леві, браты Дзіны: Не зможам зрабіць гэтага — аддаць сястру нашу чалавеку, які мае неабрэзанне, бо гэта ганьба для нас. Толькі ў гэтым мы будзем падобнымі да вас і будзем жыць сярод вас, калі вы станеце як мы, абрэзаўшы ўсіх вашых мужчын. І дадзім нашых дачок вам, і возьмем сабе жонак з вашых дачок, і будзем жыць сярод вас, і

будзем як адзін род. Калі ж вы не паслухаеце нас абрэзацца, то, узяўшы нашу дачку, мы пойдзем. І спадабаліся словы Эммору і Сыхему, сыну Эммора. І не адкладваў юнак зрабіць гэта, бо быў настойлівы да дачкі Якава, а ён быў найслявутнейшы з усіх у доме бацькі свайго. І прыйшоў Эмор і Сіхем, сын яго, да брамы горада іхняга, і гаварылі да мужчын горада іхняга, кажучы: Людзі гэтыя мірныя, з намі няхай жывуць на зямлі і няхай гандлююць ёю; а зямля вось шырокая перад імі; дочак іхніх возьмем сабе за жонак, і дочак нашых дамо ім. У гэтым толькі будуць падобныя да нас людзі, каб жыць з намі, каб быць адным народам, калі будзе абрэзаны ў нас усякі мужчына, як і яны абрэзаны. І жывёла іхняя, і чатырохногія звяры, і маёмасць іхняя, ці не нашымі будуць? Толькі ў гэтым станем падобнымі да іх, і яны будуць жыць з намі. І паслухалі Эмора і Сіхема, сына яго, усе, хто гандляваў каля брамы горада іхняга, і абразалі плоць крайняй плоці сваёй кожны мужчына. Здарылася ж на трэці дзень, калі яны былі ў болю, два сыны Якава, Сымяон і Леві, браты Дзіны, узялі кожны свой меч, увайшлі ў горад бяспечна і забілі ўсіх мужчын. І Эмора, і Сіхема, сына яго, забілі мячом, і ўзялі Дзіну з дома Сіхема, і выйшлі. Тыя ж сыны Якава ўвайшлі да параненых і разграбілі горад, у якім апаганілі Дзіну, іх сястру. І авечак іх, і валоў іх, і аслоў іх, колькі было ў горадзе і колькі было ў роўніне, узялі. І ўсе целы іх, і ўвесь багаж іх, і жонак іх узялі ў палон, і рабавалі ўсё, што было ў горадзе, і ўсё, што было ў дамах. Сказаў жа Якаў да Сымеона і Левія: ненавіснага мяне зрабілі вы, так што злым мне быць усім, хто жыве на зямлі,

і ў хананэяў, і ў фэрэзэяў. Я жа малалюдны ў ліку, і сабраўшыся на мяне, паб'юць мяне, і знішчуся я і дом мой. Яны ж сказалі: Хіба ж яны будуць абыходзіцца з нашай сястрой як з блудніцай?

35

Сказаў жа Бог да Якава: устаўшы, ідзі ўгару ў месца Бэтэль і жыві там, і зрабі там ахвярнік Богу, які з'явіўся табе, калі ты ўцякаў ад твару Ісава, брата твайго. Сказаў жа Якаў да дому свайго і ўсім, хто з ім: падыміце багоў чужых, якія з вамі, з сярэдзіны вашай, і ачысціцеся, і змяніце адзенні вашыя. І паўстаўшы, давайце пойдзем уверх у Бэтэль і зробім там ахвярнік Богу, які выслухаў мяне ў дзень бяды, які быў са мной і выратаваў мяне ў дарозе, якой я пайшоў. І далі яны Якаву тых чужых багоў, якія былі ў іх руках, і тыя завушніцы, што былі ў іх вушах, і схаваў іх Якаў пад тэрэбінтам, які ў Сіхеме, і знішчыў іх да сённяшняга дня. І выйшаў Ізраіль з Сіхема, і апусціўся страх Божы на гарады, якія былі навакол іх, і не праследавалі яны сыноў Ізраіля. Прыйшоў жа Якаў у Лузу, якая ёсць у зямлі Ханаан, якая ёсць Бэтэль, ён і ўвесь народ, які быў з ім. І пабудаваў ён там ахвярнік, і назваў імя таго месца Вэтыль, бо там з'явіўся яму Бог, калі ён уцякаў ад твару Ісава, брата яго. Памерла ж Дэбора, кормілка Рэбекі, і была пахавана ніжэй за Бэтэль пад дубам, і Якаў назваў гэта месца Дубам Жалобы. З'явіўся Бог Якаву яшчэ ў Лузе, калі той прыйшоў з Месапатаміі

Сірыйскай, і дабраславіў яго Бог. І сказаў яму Бог: Імя тваё не будзе больш называцца Якаў, але Ізраіль будзе імя тваё, і назваў імя яго Ізраіль. Сказаў жа яму Бог: Я — Бог твой, павялічвайся і множся, народы і сходы народаў будуць з цябе, і цары з чрэслаў тваіх выйдуць. І зямлю, якую даў Абрааму і Ісааку, табе даў яе, табе будзе, і насенню твайму пасля цябе дам зямлю гэтую. І Бог узышоў ад яго з месца, дзе гаварыў з ім. І ўстанавіў Якаў слуп у месцы, дзе гаварыў з ім Бог, слуп каменны, і выліў на яго ахвяру пітную, і выліў на яго алей. І Якаў назваў імя таго месца, дзе гаварыў з ім Бог, Бэтэль. Адышоўшы ж Якаў з Бэтэля, ён узвёў свой намёт за вежай Гадэр. Здарылася ж, калі ён набліжаўся да Хабраты, каб прыйсці ў Эфрату, нарадзіла Рахіль, і яна мела цяжкія роды пры родах. Здарылася ж, калі яна цяжка нараджала, сказала ёй акушэрка: Мужайся, бо гэта табе таксама сын. Здарылася ж так, што калі яна адпускала сваю душу, бо яна паміралa, яна назвала яго імем сын болю майго, але бацька назваў яго імем Веніямін. Памерла Рахіль і была пахавана на дарозе да іпадрома Эфрата, гэта ёсць Віфлеем. І паставіў Якаў слуп на яе магіле, гэта ёсць слуп на магіле Рахілі да гэтага дня. Здарылася так, што калі Ізраіль пасяліўся ў той зямлі, Рувім пайшоў і спаў з Валлас, наложніцай свайго бацькі Якава, і Ізраіль пачуў пра гэта, і злое з'явілася перад ім. Але сынаў Якава было дванаццаць. Сыны Леі: першынец Якава Рувім, Сымяон, Леві, Іуда, Іссахар, Завулон. Сыны ж Рахілі: Іосіф і Веніямін. А сыны Білгі, служанкі Рахілі, — Дан і Нефталім. Сыны ж Зэлфы, служанкі Леі, Гад і Асір, гэта сыны Якава, якія нарадзіліся

яму ў Месапатаміі Сірыйскай. Прыйшоў жа Якаў да Ісаака, бацькі свайго, у Мамрэ, у горад роўніны; гэта ёсць Хэўрон у зямлі Ханаан, дзе пражывалі Абрагам і Ісаак. Сталі дні Ісаака, якія ён пражыў, сто восемдзесят гадоў. І слабнучы, Ісаак памёр і быў дададзены да роду свайго, стары і поўны дзён, і пахавалі яго Ісаў і Якаў, сыны яго.

36

Гэтыя ж пакаленні Ісава, ён ёсць Эдом. Ісаў жа ўзяў сабе жонак з дачок хананэяў: Аду, дачку Айлома хэтэя, і Алібему, дачку Аны, сына Сэбэгона эвэя. І тую Басемат, дачку Ісмаіла, сястру Набаіёта. Ада нарадзіла яму Эліфаза, а Басемат нарадзіла Рагуіла. І Алібема нарадзіла Іеуса, і Іеглома, і Корэ, гэтыя сыны Ісава, якія нарадзіліся яму ў зямлі Ханаан. Узяў жа Ісаў жонак сваіх, і сыноў сваіх, і дачок сваіх, і ўсіх дамачадцаў свайго дома, і ўсё сваё маёмасць, і ўсю жывёлу, і ўсё, колькі набыў, і ўсё, што набыў у зямлі Ханаан, і пайшоў Ісаў з зямлі Ханаан ад твару Якава, брата свайго. Было бо іх маёмасць многая, каб жыць разам, і не магла зямля іх часовага пражывання несці іх ад мноства іх маёмасці. Пасяліўся ж Ісаў у гары Сеір, Ісаў — ён жа ёсць Эдом. Гэтыя ж пакаленні Ісава, бацькі Эдома, у гары Сеір. І гэта імёны сыноў Ісава: Эліфас, сын Ады, жонкі Ісава, і Рагуіл, сын Васэматы, жонкі Ісава. Сталі ж сынамі Эліфаза Тэйман, Омар, Цофар, Готом і Кеназ. Тамна ж была наложніцай Эліфаса, сына Ісава, і нарадзіла Эліфасу

Амаліка; гэтыя сыны Ады, жонкі Ісава. Гэтыя ж сыны Рагуіла: Нахот, Зарэ, Сомэ і Мозэ; гэтыя былі сыны Басемат, жонкі Ісава. Гэтыя ж сыны Алібемас, дачкі Ана, сына Себегона, жонкі Ісава; яна нарадзіла Ісаву Іеуса, і Іеглома, і Корэ. Гэтыя правадыры сыны Ісава: сыны Эліфаза першароднага Ісава: правадыр Тэман, правадыр Омар, правадыр Цафо, правадыр Кеназ, правадыр Корах, правадыр Гатам, правадыр Амалік; гэтыя правадыры Эліфаза ў зямлі Ідумеі; гэтыя сыны Ады. І гэтыя сыны Рагуіла, сына Ісава: правадыр Нахот, правадыр Зарэ, правадыр Сомэ, правадыр Мозэ; гэтыя правадыры Рагуіла ў зямлі Эдом, гэтыя сыны Басемат, жонкі Ісава. Гэтыя ж сыны Алібемас, жонкі Ісава: правадыр Іеус, правадыр Іеглом, правадыр Корэ; гэтыя правадыры Алібемас, дачкі Ана, жонкі Ісава. Гэта сыны Ісава, і гэта правадыры іх, гэта ёсць сыны Эдома. Гэтыя ж сыны Сеіра Харэя, які жыў у зямлі: Лотан, Шобал, Цівеон, Ана, і Дышон, і Эцэр, і Дышан; гэтыя правадыры Харэя, сына Сеіра, у зямлі Эдом. Сталі ж сынамі Лотана Харры і Гэман, а сястрою Лотана — Тамна. Гэтыя ж сыны Собаля: Голам, і Манахат, і Гайбел, і Софар, і Омар. І гэта сыны Севегона: Аіе і Ана; гэта ёсць Ана, які знайшоў Ямеіна ў пустыні, калі ён пасвіў вьючных жывёл Севегона, бацькі свайго. А гэта сыны Аны: Дысон і Аліема, дачка Аны. Гэтыя ж сыны Дэсона: Амада, і Асбан, і Ітран, і Харан. Гэтыя ж сыны Асара: Балаам, Зукам і Іукам. Гэтыя ж сыны Рысона: Ос і Аран. Гэтыя ж правадыры Хорры: правадыр Лотан, правадыр Шобал, правадыр Цывеон, правадыр Ана, правадыр Дышон, правадыр Эцэр, правадыр Дышан; гэтыя

правадыры Хорры ў іх правадырствах у зямлі Эдом. І гэтыя цары, якія панавалі ў Эдоме перад тым, як зацараваў цар у Ізраілі. І царствоваў у Эдоме Балак, сын Беора, і імя горада яго — Деннаба. Памёр жа Балак, і зацараваў замест яго Ёбаб, сын Зары з Басоры. Памёр жа Ёбаб, і царствуваў замест яго Асом з зямлі Тайманон. Памёр жа Асом, і зацараваў замест яго Адад, сын Барада, той, хто выбіў Мадыям у полі Моаба, і імя горада яго Гетаім. Памёр жа Адад, і запанаваў замест яго Самада з Масрэкі. Памёр жа Самада, і зацараваў замест яго Саўл з Роабота, што каля ракі. Памёр жа Саўл, і зацараваў замест яго Балленон, сын Ахабора. Памёр жа Балянон, сын Ахабора, і зацараваў замест яго Арад, сын Барада, і імя горада яго Фагор, а імя жонкі яго Метэбээл, дачка Матраіта, сына Майзооба. Гэта імёны правадыроў Ісава, у племёнах іх, паводле месца іх, у краінах іх, і ў народах іх: правадыр Тамна, правадыр Гола, правадыр Етэр, правадыр Аліўэма, правадыр Эла, правадыр Фінон, правадыр Кэназ, правадыр Тэман, правадыр Мазар, правадыр Магедыіл, правадыр Зафоін; гэта правадыры Эдома, у паселішчах у зямлі валодання іх; гэта Ісаў бацька Эдома.

37

Жыў жа Якаў у зямлі, дзе пражываў бацька яго ў зямлі Ханаан. Гэтыя жа пакаленні Якава. Іосіф жа, будучы дзесяці і сямі гадоў, пасвіў авечак свайго бацькі разам са сваімі

братамі, будучы малады, з сынамі Валлы і з сынамі Зэлфы, жонак свайго бацькі. Іосіф жа прынёс злую віну да Ізраіля, іхняга бацькі. Якаў жа любіў Іосіфа больш за ўсіх сваіх сыноў, таму што ён быў для яго сынам старасці, і зрабіў яму разнастайны хітон. Убачыўшы ж братыя яго, што бацька любіць яго больш за ўсіх сваіх сыноў, яны ненавідзелі яго і не маглі гаварыць з ім па-добраму. Убачыўшы ж сон, Іосіф паведаміў яго сваім братам. І сказаў ім: Пачуйце пра гэты сон, які я бачыў. Я думаў, што вы звязвалі снапы сярод поля, і ўзняўся мой сноп, і стаў прама, а вашыя снапы павярнуліся і пакланіліся маму снапу. Яго браты сказалі яму: Хіба ты будзеш царыць над намі, ці хіба ты будзеш панаваць над намі? І яны яшчэ больш сталі ненавідзець яго з-за яго сноў і з-за яго слоў. Ён убачыў іншы сон і расказаў яго свайму бацьку і сваім братам, і сказаў: Вось мне прысніўся іншы сон, быццам сонца, і месяц, і адзінаццаць зорак пакланяліся мне. І дакарыў яму бацька яго і сказаў яму: што гэта за сон, які ты бачыў? Дык жа сапраўды, прыйшоўшы, мы прыйдзем — я і маці твая і браты твае — пакланіцца табе на зямлю? Зайздросцілі яму браты яго, а бацька яго захаваў гэтае слова. Пайшлі браты яго пасці авец бацькі іх у Сіхем. І сказаў Ізраіль да Іосіфа: ці не твае браты пасуць у Сіхеме? Тут я пашлю цябе да іх; а ён сказаў яму: вось я. Сказаў жа яму Ізраіль: Ідзі, паглядзі, ці здаровыя браты твае і авечкі, і паведам мне. І паслаў яго з даліны Хеўрона, і ён прыйшоў у Сіхем. І знайшоў яго чалавек, які блукаў у полі, і спытаў яго чалавек, кажучы: што шукаеш? А ён сказаў: Братоў маіх шукаю, скажы мне, дзе яны пасуць.

Сказаў жа яму чалавек: Яны адышлі адсюль, бо я чуў, як яны казалі: пойдзем у Дафаім. І пайшоў Іосіф за сваімі братамі, і знайшоў іх у Дафаіме. Яны ўбачылі яго здалёк наперад, перш чым ён набліжаўся да іх, і яны злосна планавалі забіць яго. Сказаў жа кожны да свайго брата: вось той марашніца ідзе. Цяпер жа ідзіце, забіем яго і кінем яго ў адну з ям, і скажам: злы звер пажраў яго, і ўбачым, што будзе з ягонымі снамі. Пачуўшы гэта, Рувім выратаваў яго з іхніх рук і сказаў: Не будзем удараць яго ў душу. Сказаў жа ім Рубен: Не праліваеце кроў, кіньце яго ў адну з гэтых ям у пустыні, руку жа не накладаеце на яго, каб выратаваць яго з іх рук і вярнуць яго бацьку. Здарылася так, што калі Іосіф прыйшоў да братоў сваіх, яны здзёрлі з Іосіфа разнастайны хітон, які быў на ім. І ўзяўшы яго, яны кінулі ў яму, а яма была пустая і не мела вады. Яны селі есці хлеб, і паднялі вочы свае і бачылі, і вось падарожнікі ізмаільцяне ішлі з Галаада, і вярблюды іхныя былі поўныя пахошчаў і смалы і міры. Яны ішлі, каб прывесці ў Егіпет. Сказаў жа Юда да братоў сваіх: што карыснага, калі заб'ём брата нашага і схаваем кроў яго? Ходзьце, давайце прададзім яго гэтым ісмаільцянам; а рукі нашы няхай не будуць на ім, таму што ён брат наш і цела наша. А пачулі яго браты. І праходзілі людзі мадыяніцкія гандляры, і выцягнулі і вывелі Іосіфа з ямы, і прадалі Іосіфа ісмаільцянам за дваццаць залатых. І яны прывялі Язэпа ў Егіпет. Вярнуўся ж Рувім да ямы і не бачыць Іосіфа ў яме, і разадраў вопратку сваю. І ён вярнуўся да братоў сваіх і сказаў: дзіцяці няма; а я куды цяпер пайду? Узяўшы тунік Іосіфа, яны зарэзалі казлёнка і

забруджылі тунік крывёю. І паслалі рознакаляровую туніку, і прынеслі яе іхняму бацьку, і сказалі: Гэту знайшлі, пазнай, ці гэта туніка твайго сына, ці не. І пазнаў яго, і сказаў: Хітон сына майго ёсць, звер злы паглынуў яго, звер схапіў Іосіфа. Разарваў жа Якаў адзенне сваё, і паклаў вярэту на сцягно сваё, і галасіў па сыну сваім многія дні. Сабраліся ж усе яго сыны і дочкі, і прыйшлі суцяшыць яго, але ён не хацеў суцяшацца, кажучы, што сыду да майго сына ў жалобе ў ад, і плакаў па ім яго бацька. А мадыяніцяне прадалі Іосіфа ў Егіпет Пецефрэю, евнуху фараона, галоўнаму кухару.

38

Здарылася ж у той час, што Юда пайшоў ад братоў сваіх і прыбыў да аднаго Адуламіта, якому імя Хіра. І ўбачыў там Юда дачку аднаго хананэя, якой імя было Сава, і ўзяў яе, і ўвайшоў да яе. І зачаўшы, нарадзіла сына, і назваў імя яго Эр. І зачаўшы, нарадзіла яшчэ сына, і назваў імя яго Онан. І дадаўшы, нарадзіла сына, і паклікаў імя яго Шылом; гэтая ж была ў Хасбі, калі нарадзіла іх. І ўзяў Юда жонку для Эра, першароднага свайго, якой імя Тамар. Стаў жа Эр, першынец Юды, злым перад Госпадам, і забіў яго Бог. Сказаў жа Юда Анану: увайдзі да жонкі брата твайго, ажаніся з ёю і дай нашчадкаў брату твайму. Ведаючы ж Аўнан, што не яму будзе насенне, здаралася, калі ўваходзіў да жонкі брата свайго, выліваў на зямлю, каб не даць насення брату свайму. Злое з'явілася перад Богам, таму што

ён зрабіў гэта, і забіў і гэтага. І сказаў Юда Тамар, нявестцы яго: сядзі ўдавой у доме бацькі твайго, пакуль вялікім стане Шэла, сын мой; бо сказаў: каб не памёр і гэты, як і браты яго. Адышоўшы ж, Тамар сядзела ў доме свайго бацькі. Памножыліся дні, і памерла Шуа, жонка Юды, і суцешаны Юда пайшоў да тых, хто стрыг авечак ягоных, ён і Хіра, пастух яго Адуламіт, у Тамну. І паведамілі Тамар, нявестцы яго, кажучы: вось свёкар твой падымаецца ў Тамну стрыгчы авечак сваіх. І зняўшы адзенне ўдаваства з сябе, абгарнулася летнім адзеннем, і ўпрыгожылася, і села каля брам Айнан, якая знаходзіцца на шляху да Тамна, бо ўбачыла, што Шылом стаў дарослым, але ён не даў яе яму за жонку. І калі Іуда ўбачыў яе, яна здалася яму распусніцай, бо яна пакрыла твар свой, і ён не пазнаў яе. Ён адхіліўся да яе ад шляху і сказаў ёй: дазволь мне ўвайсці да цябе, бо ён не ведаў, што яна яго нявеста. А яна сказала: што ты мне дасі, калі ўвойдзеш да мне? А ён сказаў: Я пашлю табе казлёнка коз з авечак маіх, а яна сказала: Калі дасі мне заклад, пакуль не пашлеш. А ён сказаў: Які залог я дам табе? А яна сказала: пярсцёнак твой, і шнурок, і посах, які ў руцэ тваёй. І ён даў ёй, і ўвайшоў да яе; і ў ёніе зачала ад яго. І, паўстаўшы, яна пайшла прочь, і зняла з сябе летняе адзенне сваё, і надзела адзенне ўдавецтва свайго. Паслаў жа Юда казляня ў руцэ свайго пастуха-адуламіта, каб атрымаць заклад ад жанчыны, але не знайшоў яе. Ён запытаў мужчын з таго месца: дзе ёсць блудніца, якая была ў Энане на дарозе? І яны сказалі: Тут не было ніякай блудніцы. І павярнуўся да Іуды і сказаў: Не знайшоў, і людзі

з таго месца кажуць, што тут не было блудніцы. Сказаў жа Юда: няхай мае іх, але не каб калі-небудзь насміяліс ь над намі, я ж паслаў гэтага казлёнка, а ты яго не знайшоў. І сталася пасля трох месяцаў было паведамлена Іуду, кажучы: распусціла Тамар, нявестка твая, і вось у ўтробе мае з распусты. Сказаў жа Іуда: выведзіце яе, і няхай будзе спалена. Гэта ж, калі яе вялі, паслала да свайго свёкра, кажучы: ад чалавека, чые гэтыя рэчы, я ў улонні маю. І сказала: пазнай, чый гэты пярсцёнак, і ланцужок, і жазло. Пазнаў жа Юда і сказаў: Апраўдана Тамар больш за мяне, таму што не даў я яе Шылому, сыну майму. І не пазнаваў ён яе больш. Здарылася так, што калі яна нараджала, у яе чэраве былі блізняты. Здарылася ж, калі яна раджала, адзін выставіў руку, і акушэрка, узяўшы, звязала на яго руцэ чырвоную нітку, кажучы: Гэты выйдзе першым. А калі ён сабраў назад руку, і адразу выйшаў яго брат; а яна сказала: што было прарвана з-за цябе агароджа? І назваў ён імя яго Фарэс. І пасля гэтага выйшаў брат яго, на руцэ якога была чырвоная нітка, і назваў імя яго Зара.

39

Іосіфа ж прывезлі ў Егіпет, і набыў яго Пецефрэс, скапец фараона, начальнік кухні, чалавек егіпцянін, з рук ізмаільцянаў, якія прывялі яго туды. І быў Гасподзь з Іосіфам, і быў ён чалавекам паспяховым, і жыў ён у доме ў гаспадара свайго Егіпцяніна. Ведаў жа гаспадар яго, што

Гасподзь быў з ім, і ўсё, што б ён ні рабіў, Гасподзь робіў паспяховым у яго руках. І знайшоў Іосіф міласць перад паном сваім, і спадабаўся яму. І ён паставіў яго над домам сваім, і ўсё, што было ў яго, даў у рукі Язэпа. Здарылася ж пасля таго, як ён быў пастаўлены над домам яго і над усім, што было ў яго, і дабраславіў Гасподзь дом Егіпцяніна праз Іосіфа, і здарылася дабраславенне Гасподзя ва ўсёй маёмасці яго ў доме і ў полі яго. І даверыў усё, што было ў яго, у рукі Іосіфа; і не ведаў пра свае справы нічога, акрамя хлеба, які ён еў сам. І быў Язэп прыгожы па выгляду і прыгожы на выгляд вельмі. І здарылася пасля гэтых слоў, і паклала жанчына гаспадара яго вочы свае на Іосіфа, і сказала: ляж са мной. Але ён не хацеў; і сказаў ён жонцы пана свайго: калі пан мой не ведае праз мяне нічога ў доме сваім, і ўсё, колькі ёсць у яго, даў у рукі мае, і не пераважае ў доме гэтым нічога надамной, і не было ўтрымана ад мяне нічога, акрамя цябе, таму што ты жонка яго, і як зраблю слова злое гэта, і зграшу перад Богам? Калі ж яна гаварыла Іосіфу дзень за днём, і ён не слухаўся яе, каб спаць з ёю, каб злучыцца з ёю. Здарылася такі дзень, і ўвайшоў Іосіф у дом рабіць свае працы, і нікога не было ў доме ўнутры. І схапіла яго за адзенне, кажучы: Ляж са мной, і ён, пакінуўшы адзенне сваё ў руках яе, уцёк і выйшаў вонкі. І сталася, як яна ўбачыла, што, пакінуўшы адзенне яго ў руках яе, ўцёк і выйшаў вонкі, і паклікала тых, якія былі ў доме, і сказала ім, кажучы: глядзіце, ён прывёў нам дзіця яўрэйскае здзекавацца з нас; увайшоў да мяне, кажучы: ляж са мной; і я закрычала голасам вялікім. А калі ён пачуў, што я

ўзвысіла голас свой і закрычала, пакінуўшы адзенне сваё каля мяне, уцёк і выйшаў вонкі. І яна пакінула адзенне каля сябе, пакуль ён, гаспадар, не прыйшоў у свой дом. І яна гаварыла яму паводле гэтых слоў, кажучы: увайшоў да мяне сын габрэйскі, якога ты прывёў да нас, каб здзекавацца з мяне, і ён сказаў мне: я буду спаць з табой. Але калі ён пачуў, што я ўзвысіла свой голас і закрычала, ён пакінуў сваё адзенне каля мяне, уцёк і выйшаў вонкі. І сталася, калі пан пачуў словы жонкі яго, якія яна гаварыла да яго, кажучы: Так зрабіў мне слуга твой, ён разгневаўся гневам. І ўзяўшы гаспадар Іосіфа, укінуў яго ў цвярдыню, у месца, дзе вязні цара ўтрымліваюцца ў цвярдыні. І быў Госпад з Іосіфам, і паліў на яго міласэрнасць, і даў яму ласку перад начальнікам турмы. І галоўны турэмшчык аддаў турму ў рукі Іосіфа, і ўсіх зняволеных, якія былі ў турме, і ўсё, што там робілі, ён сам рабіў. Галоўны турэмшчык турмы не ведаў праз яго нічога, бо ўсё было праз руку Іосіфа, таму што Госпад быў з ім, і колькі ён рабіў, Госпад рабіў удалым у яго руках.

40

Здарылася ж пасля гэтых слоў, зграшыў галоўны віначэрпец цара Егіпта і галоўны пекар гаспадару свайму, цару Егіпта. І разгневаўся фараон на двух яўнухаў сваіх, на галоўнага вінаноснага і на галоўнага пекара. І паставіў іх пад варту ў турму, у тое месца, дзе Язэп быў зняволены. І

даручыў начальнік турмы Іосіфу іх, і ён служыў ім, і былі яны некалькі дзён у турме. І бачылі абодва сон у адну ноч; а бачанне сна галоўнага вінаноснага і галоўнага пекара, якія былі пры цары Егіпта, якія знаходзіліся ў турме, было гэтым. Іосіф увайшоў да іх раніцай і ўбачыў іх, і яны былі засмучаныя. І пытаў еўнухаў фараона, якія былі з ім у турме каля гаспадара яго, кажучы: чаму твары вашы змрочныя сёння? І яны сказалі яму: Сон мы бачылі, і таго, хто тлумачыць яго, няма. Сказаў жа ім Язэп: Ці не праз Бога тлумачэнне іх? Раскажыце ж мне. І расказаў галоўны віначэрпец свой сон Іосіфу і сказаў: У маім сне была лаза перада мною. У вінаградніку ж тры лазы, і яна квітнее, выпусціўшы парасткі, спелыя гразды вінаграду. І кубак фараона быў у маёй руцэ, і я ўзяў вінаград, і выціснуў яго ў кубак, і даў кубак у руку фараона. І сказаў яму Іосіф: гэта яго тлумачэнне — тры асновы гэта тры дні. Яшчэ тры дні, і ўспомніць фараон пра тваё пачатак, і аднавіць цябе на тваё старшае вінаносство, і ты даш кубак фараону ў яго руку паводле твайго ранейшага пачатку, як ты быў вінаносцам. Але памятай мяне праз сябе, калі добра стане табе, і зробіш мне міласць, і ўспомніш пра мяне Фараону, і выведзеш мяне з гэтай цвярдыні. Што мяне ўкралі з зямлі Яўрэяў, і тут я нічога не зрабіў, але мяне кінулі ў гэтую яму. І ўбачыў галоўны пекар, што правільна растлумачыў, і сказаў Язэпу: і я ўбачыў сон, і я думаў тры кошыкі хлеба несці на галаве маёй. А ў кошыку верхнім ад усіх відаў, якія фараон есць, праца пекара, і птушкі неба паядалі іх з кошыка верхняга на галаве маёй. Адказаўшы жа, Іосіф сказаў яму: гэта

тлумачэнне яго: тры кошы — тры дні ёсць; яшчэ трох дзён, і адыме фараон галаву тваю ад цябе; і павесіць цябе на дрэве, і з'ядуць птушкі нябесныя цела тваё ад цябе. І сталася ў трэці дзень, дзень нараджэння быў фараона, і рабіў ён пітво ўсім слугам сваім, і ўспомніў ён пра пасаду чашніка і пра пасаду пекара сярод слуг сваіх. І ён аднавіў галоўнага чашніка на яго пасаду, і той падаў кубак у руку фараона. Галоўнага ж пекара павесіў, як растлумачыў ім Іосіф. І галоўны віначэрпец не ўспомніў Іосіфа, але забыў яго.

41

Здарылася так, што пасля двух гадоў Фараон убачыў сон: ён думаў, што стаіць на рацэ. І вось як з рэкі выходзілі сем кароў, прыгожых формай і адборных целам, і яны паслісь у Ахеі. Іншыя ж сем кароў выходзілі пасля гэтых з ракі, непрыгожыя формай і худыя целам, і паслі каля кароў на беразе ракі. І паглынулі сем агідных і худых плоццю кароў сем прыгожых выглядам і адборных плоццю кароў, і прачнуўся фараон. І сніўся яму другі раз, і вось сем каласоў узыходзілі на адным сцябле — выбраныя і добрыя. І вось сем тонкіх і пабітых ветрам каласоў узыходзілі разам з імі. І паглынулі сем тонкіх і пашкоджаных ветрам каласоў сем выбраных і поўных каласоў, устаў жа фараон, і гэта быў сон. Здарылася раніцай, і ўзбянтэжылася душа яго, і ён паслаў паклікаць усіх тлумачоў Егіпта і усіх мудрацоў яе, і расказаў ім Фараон свой сон, і не было нікога, хто

растлумачыў бы яго Фараону. І галоўны чашнік гаварыў да фараона, кажучы: Грэх мой я ўспамінаю сёння. Фараон разгневаўся на дзяцей яго і паставіў нас у турму, у доме галоўнага кухара, мяне і галоўнага пекара. І бачылі мы сон абодва ў адну ноч, я і ён, кожны бачыў свой сон. Быў жа там з намі малады чалавек, сын габрэя начальніка кухараў, і мы расказалі яму, і ён растлумачыў нам. Здарылася так, як ён вытлумачыў нам, так і адбылося: мяне было адноўлена на маё пачатковае становішча, а таго павешана. Паслаўшы жа, Фараон паклікаў Іосіфа, і вывелі яго з турмы, і пагалілі яго, і змянілі адзенне яго, і ён прыйшоў да Фараона. Сказаў жа фараон Іосіфу: Сон бачыў я, і няма таго, хто растлумачыць яго. Я ж чуў пра цябе, што кажуць, што ты, пачуўшы сны, можаш растлумачыць іх. Адказваючы фараону, Іосіф сказаў: Без Бога не будзе адказу для выратавання фараона. Гаварыў жа Фараон да Іосіфа, кажучы: У сне маім я думаў, што стаю каля берага ракі. І як з ракі выходзілі сем кароў, прыгожых на выгляд і тоўстых целам, і яны паслі ў Ахеі. І вось сем іншых кароў выходзілі за імі з ракі, дрэнныя і брыдкія па выглядзе, і худыя па целе, такіх я не бачыў у ўсёй зямлі Егіпта больш брыдкіх. І паглынулі сем брыдкіх і худых кароў сем першых добрых і адборных кароў. І ўвайшлі яны ў жываты іх, і не сталі адрознымі, што ўвайшлі ў жываты іх, і выгляды іх былі брыдкія, як і спачатку, а прачнуўшыся, я заснуў. І я бачыў зноў у сне маім, і як сем каласоў узыходзілі на адным сцябле поўныя і прыгожыя. А іншыя сем каласоў тонкія і паветрам пашкоджаныя выраслі, трымаючыся іх. І

паглынулі сем тонкіх і пашкоджаных ветрам каласоў тыя сем добрых і поўных каласоў. Сказаў я гэта тлумачам, і не было нікога, хто растлумачыў бы мне гэта. І сказаў Іосіф фараону: сон фараона адзін ёсць, усё, што Бог робіць, Ён паказаў фараону. Тыя сем добрых валоў — гэта сем гадоў, і тыя сем добрых каласоў — гэта сем гадоў, сон фараона адзін. І тыя сем худых кароў, якія ўзыходзілі пасля іх, — гэта сем гадоў, і тыя сем худых і пашкоджаных ветрам каласоў — гэта сем гадоў, будуць сем гадоў голаду. А слова, якое я сказаў фараону, — усё, што Бог робіць, Ён паказаў фараону. Вось надыходзіць сем гадоў вялікага дастатку ва ўсёй зямлі Егіпецкай. Прыйдзе але сем гадоў голаду пасля гэтага, і забудуцца пра сытасць, якая будзе ў усім Егіпце, і голад знішчыць зямлю. І дастатак не будзе пазнаны на зямлі з-за голаду, які будзе пасля гэтага, бо ён будзе вельмі моцным. А тое, што сон Фараону паўтарыўся двойчы, азначае, што слова ад Бога будзе праўдзівым, і Бог паспяшыць выканаць яго. Цяпер таму разгледзь чалавека мудрага і разумнага, і пастаў яго над зямлёй Егіпта. І хай зробіць фараон і хай прызначыць намеснікаў над зямлёй, і хай яны сабяруць усё народжанае зямлі Егіпта сямі гадоў дастатку, і хай яны сабяруць усю ежу сямі гадоў, што надыходзяць, добрых гэтых, і хай будзе сабрана збожжа пад рукой фараона; ежа ў гарадах хай будзе захавана. І будзе ежа, захаваная для зямлі, на сем гадоў голаду, якія будуць у зямлі Егіпецкай, і не будзе знішчана зямля ў голадзе. Спадабалася ж гэта слова фараону і ўсім слугам яго. І сказаў фараон усім слугам сваім: ці не знойдзем мы чалавека

такога, які мае дух Божы ў сабе? Сказаў жа фараон Іосіфу: Паколькі Бог паказаў табе ўсё гэта, няма чалавека мудрэйшага і разумнейшага за цябе. Ты будзеш над домам маім, і твайму слову будзе слухацца ўвесь народ мой, толькі тронам я буду вышэй за цябе. Сказаў жа фараон Іосіфу: вось прызначаю цябе сёння над усёй зямлёй Егіпта. І зняўшы фараон персцёнак з рукі сваёй, надзеў яго на руку Іосіфа, і апрануў яго ў льняную вопратку, і надзеў залаты абарожак на шыю яго. І ўзвёў ён яго на сваю другую каляснiцу, і глашатай абвясціў перад ім, і прызначыў яго над усёю зямлёю Егіпта. Сказаў жа фараон Іосіфу: Я фараон, без цябе ніхто не падыме руку сваю на ўсёй зямлі Егіпта. І назваў фараон імя Іосіфа Псонтомфанех і даў яму ў жонкі Асенет, дачку Пецефрэ, жрэца Геліопаля. Іосіф жа быў трыццаці гадоў, калі стаў перад фараонам, каралём Егіпта. Выйшаў жа Іосіф ад твару фараона і прайшоў усю зямлю Егіпта. І зямля прынесла снапы ў сем гадоў дастатку. І сабраў ён усю ежу сямі гадоў, у якіх быў дастатак у зямлі Егіпта, і паклаў ежу ў гарадах, а ежу палёў горада, што вакол яго, паклаў у ім. І сабраў Іосіф зерне, як пясок морскі, вельмі шмат, пакуль не мог яно быць палічана, бо не было ліку. А Іосіфу нарадзіліся два сыны перад тым, як прыйшлі сем гадоў голаду, якіх нарадзіла яму Асенэт, дачка Пэтэфрэ, святара Геліопаля. Назваў жа Язэп імя першароднага Манасія, бо забыць мяне зрабіў Бог усе пакуты мае і ўсё дома бацькі майго. А імя другога назваў Ефрэм, бо ўзрасціў мяне Бог у зямлі прыніжэння майго. Прайшлі сем гадоў дастатку, якія былі ў зямлі Егіпецкай. І пачалі сем гадоў голаду

прыходзіць, як сказаў Іосіф, і стаўся голад ва ўсёй зямлі, але ва ўсёй зямлі Егіпта былі хлябы. І ўся зямля Егіпта была галодная, а народ закрычаў да фараона аб хлебе, і фараон сказаў усім егіпцянам: ідзіце да Іосіфа, і што ён скажа вам, зрабіце. І голад быў на твары ўсёй зямлі, адчыніў жа Іосіф усе жытніцы і прадаваў усім егіпцянам. І ўсе краіны прыйшлі ў Егіпет купляць у Іосіфа, бо панаваў голад ва ўсёй зямлі.

42

Убачыўшы ж Якаў, што ёсць продаж у Егіпце, сказаў сваім сынам: Чаму вы бяздзейнічаеце? Вось, я пачуў, што ў Егіпце ёсць зерне. Ідзіце туды і купіце нам крыху ежы, каб мы выжылі і не памерлі. Пайшлі ўніз жа дзесяць братоў Іосіфа купіць зерне з Егіпта; А Веніяміна, брата Іосіфа, не паслаў з братамі яго; бо сказаў, каб не здарылася яму бяда. Прыйшлі ж сыны Ізраіля купляць разам з тымі, хто прыходзіў, бо быў голад у зямлі Ханаан. Іосіф жа быў правіцелем зямлі, ён прадаваў усяму народу зямлі, а браты Іосіфа, прыйшоўшы, пакланіліся яму тварам да зямлі. Убачыўшы ж Язэп братоў сваіх, пазнаў; і паводзіў сябе як чужы да іх, і гаварыў з імі жорстка; і сказаў ім: адкуль вы прыйшлі? А яны сказалі: З зямлі Ханаан, каб купіць ежу. Пазнаў жа Язэп братоў сваіх; яны ж не пазналі яго. І ўспомніў Язэп сны свае, якія бачыў ён; і сказаў ім: шпіёны вы, каб разгледзець сляды краіны прыйшлі вы. Яны ж сказалі: Не, пане; рабы твае, мы

прыйшлі купіць ежу. Усе мы сыны аднаго чалавека; мы мірныя, дзеці твае не шпіёны. Сказаў жа ім: Не, але вы прыйшлі, каб убачыць сляды зямлі. А яны сказалі: дванаццаць нас, дзяцей тваіх, братоў у зямлі Ханаан; і вось малодшы з бацькам нашым сёння; а іншы не існуе. Сказаў жа ім Іосіф: гэта ёсць тое, што я сказаў вам, кажучы, што вы шпіёны. У гэтым вы будзеце выкрыты: кляняся здароўем фараона, не выйдзеце адсюль, калі ваш малодшы брат не прыйдзе сюды. Пашліце з вас аднаго, і вазьміце брата вашага, а вы будзьце адведзены, пока не стануць відавочнымі словы вашы, ці кажаце вы праўду ці не. Калі ж не, то клянуся здароўем фараона, вы сапраўды шпіёны. І паставіў ён іх пад варту на три дні. Сказаў жа ім на трэці дзень: зрабіце гэта, і будзеце жыць, бо я баюся Бога. Калі вы мірныя, няхай адзін ваш брат будзе затрыманы ў турме, а вы ідзіце і прынясіце пакупку вашага збожжа. І малодшага брата вашага прывядзіце да мяне, і будуць верыцца словы вашы; а калі не, памрэце. І яны зрабілі так. І сказаў кожны да свайго брата: так, бо мы ў грахах адносна нашага брата, што мы праігнаравалі пакуту ягонай душы, калі ён умольваў нас, і мы не паслухалі яго, і з-за гэтага прыйшла на нас гэтая пакута. Адказаўшы, а Рувім сказаў ім: Ці не гаварыў я вам, кажучы: не крыўдзіце дзіцяці, а вы не слухалі мяне? І вось яго кроў патрабуецца. Яны ж не ведалі, што чуе Язэп, бо перакладчык паміж імі быў. Адвярнуўшыся ж ад іх, заплакаў Язэп; і зноў падышоў да іх, і сказаў ім; і ўзяў Сымона ад іх, і звязаў яго перад імі. Загадаў жа Іосіф напоўніць іх пасудзіны зернем, і вярнуць

іх срэбра кожнаму ў яго мяшок, і даць ім запасы ў дарогу, і здарылася ім так. І паклаўшы зерне на сваіх аслоў, яны пайшлі адтуль. Развязаўшы адзін свой мяшок, каб даць корм сваім аслам там, дзе спыніліся, ён убачыў звязак свайго серабра, і ён быў зверху горла мяшка. І сказаў ён братам сваім: Вернулі мне срэбра, і вось яно ў маёй торбе. І здзівіліся сэрцы іх, і ўзрушыліся яны адзін да аднаго, кажучы: Што гэта зрабіў Бог з намі? Яны прыйшлі да Якава, бацькі іхняга, у зямлю Ханаан, і паведамілі яму ўсё, што здарылася з імі, кажучы: Гаварыў чалавек, гаспадар зямлі, з намі жорстка, і пасадзіў нас у турму, як тых, хто вывядвае зямлю. Мы сказалі яму: мірныя мы, не шпіёны. Нас дванаццаць братоў, сыноў нашага бацькі, аднаго няма, а малодшы сёння з нашым бацькам у зямлі Ханаанскай. Сказаў жа нам чалавек, гаспадар зямлі: У гэтым пазнаю, што вы мірныя: аднаго брата пакіньце тут са мной, а пакупку збожжа для дома вашага ўзяўшы, адыдзіце. І прывядзіце да мяне вашага малодшага брата, і пазнаю, што вы не шпіёны, а мірныя людзі, і вашага брата аддам вам, і будзеце гандляваць у гэтай зямлі. І сталася, калі яны спустошалі свае мяхі, што ў кожнага быў звязак срэбра ў яго мяху, і яны ўбачылі звязкі свайго срэбра яны самі і іхні бацька, і яны ўспалохаліся. Сказаў жа ім Якаў, бацька іх: мяне пазбавілі дзяцей; Язэпа няма, Сымона няма, і Веньяміна возьмеце? На мяне здарылася ўсё гэта. Сказаў жа Рувім бацьку іхняму, кажучы: Двух сыноў маіх забі, калі не прывяду яго да цябе. Дай яго ў руку маю, і я прывяду яго да цябе. Ён жа сказаў: не пойдзе сын мой з вамі, таму што брат

яго памёр, і ён адзін застаўся, і здарыцца так, што ён аслабне ў дарозе, якой вы пойдзеце, і прынясяце маю старасць з горам у ад.

43

Але голад узмацніўся на зямлі. Здарылася, калі яны закончылі паядаць зерне, якое прынеслі з Егіпта, бацька іх сказаў ім: зноў пайдзіце, купіце нам крыху ежы. Сказаў жа яму Юда, кажучы: З урачыстым папярэджаннем засведчыў нам чалавек, гаспадар зямлі, кажучы: Не ўбачыце твару майго, калі не будзе брат ваш малодшы з вамі. Калі ты сапраўды пашлеш нашага брата з намі, мы пойдзем уніз і купім табе ежу. Калі ж не пашлеш брата нашага з намі, мы не пойдзем, бо чалавек сказаў нам: Не ўбачыце майго твару, калі малодшы брат ваш не будзе з вамі. Сказаў жа Ізраіль: Чаму вы зрабілі мне шкоду, паведаміўшы таму чалавеку, што ў вас ёсць брат? Яны ж сказалі: Пытаючы распытваў нас чалавек і пра пакаленне наша, кажучы: Ці яшчэ бацька ваш жыве, і ці ёсць вам брат? І паведамілі мы яму паводле гэтага распытвання. Ці ведалі мы, што скажа нам: Прывядзіце брата вашага? І сказаў Юда да Ізраіля, бацькі свайго: пашлі хлопца са мной, і паўстаўшы, пойдзем, каб жылі і не памерлі і мы, і ты, і багаж наш. Я ж чакаю яго, з маёй рукі шукай яго, калі не прывяду яго да цябе і не пастаўлю яго перад табою, буду вінаваты перад табою ўсе дні. Калі б мы не адкладвалі, то ўжо вярнуліся б двойчы.

Сказаў жа ім Ізраіль, бацька іхні: Калі так ёсць, зрабіце гэта: вазьміце ад пладоў зямлі ў вашыя пасудзіны і прынясіце чалавеку дары — смалу і мёд, фіміям і міра, тэрэбінт і арэхі. І падвойнае срэбра вазьміце ў свае рукі, а срэбра, што было вернута ў вашыя мяхі, вярніце з сабою, каб гэта не была памылка. І вазьміце брата вашага, і, паўстаўшы, ідзіце да таго чалавека. А Бог мой хай дасць вам ласку перад тым чалавекам і адпусціць брата вашага аднаго і Веніяміна, я ж бо, як пазбаўлены дзяцей, пазбаўлены дзяцей. Узяўшы гэтыя дары і падвойнае срэбра, мужчыны ўзялі ў свае рукі і Веніяміна, і, паўстаўшы, сышлі ў Егіпет, і сталі перад Іосіфам. Убачыў жа Іосіф іх, і Веніяміна, брата свайго аднаматачнага, і сказаў таму, хто над домам яго: увядзі людзей у дом, і заб'і ахвяры, і падрыхтуй, бо са мной з'ядуць людзі хлеб у поўдзень. Зрабіў жа чалавек так, як сказаў Іосіф, і ўвёў людзей у дом Іосіфа. Убачыўшы ж мужчыны, што яны былі ўведзены ў дом Іосіфа, сказалі: з-за срэбра, вернутага ў мяшках нашых спачатку, мы ўводзімся, каб ілжыва абвінаваціць нас і напасці на нас, каб узяць нас у рабы і аслоў нашых. Падышоўшы да чалавека над домам Язэпа, яны гаварылі з ім у брамах дома, кажучы: мы просім, пане; мы спусціліся ў пачатку купіць ежу. Здарылася так, што калі мы прыйшлі на начлег і адкрылі нашыя мяхі, то серабро кожнага было ў яго мяху, нашае серабро па вазе мы вярнулі цяпер у нашых руках. І іншае срэбра мы прынеслі з сабою, каб купіць ежу; мы не ведаем, хто ўклаў срэбра ў нашыя мяхі. Сказаў жа ім: Міласціва вам, не бойцеся. Бог ваш і Бог бацькоў вашых даў вам скарбы ў мяшках вашых, і

срэбра вашае добрае я атрымаў. І вывеў да іх Сімяона. І прынёс ваду, каб памыць ім ногі, і даў корм іхнім аслам. Яны падрыхтавалі дары да прыходу Іосіфа ў поўдзень, бо пачулі, што ён збіраецца там абедаць. Увайшоў жа Іосіф у дом, і прынеслі яму дары, якія мелі ў сваіх руках, у дом, і пакланіліся яму тварам да зямлі. Ён спытаў іх: Як у вас справы? І сказаў ім: ці здаровы бацька ваш стары, пра якога вы казалі? Яшчэ жыве? І яны сказалі: Здаровы твой сын, наш бацька, ён яшчэ жыве. І ён сказаў: дабраславёны той чалавек Богам, і, пахіліўшыся, яны пакланіліся яму. Падняўшы вочы свае, Язэп убачыў Веніяміна, брата свайго аднаматачнага, і сказаў: гэта брат ваш малодшы, пра якога вы сказалі мне прывесці? І ён сказаў: Хай Бог памілуе цябе, дзіця. Узрушыўся Іосіф, бо нутро яго перакручвалася на брата яго, і ён шукаў заплакаць, але, увайшоўшы ў пакой, заплакаў там. І памыўшы твар, выйшаўшы, ён узяў сябе ў рукі і сказаў: пастаўце хлеб. І паклалі яму аднаму, і ім асобна, і егіпцянам, якія абедалі з ім, асобна, бо не маглі егіпцяне есці разам з габрэямі хлеб, бо гэта агіда для егіпцян. Селі перад ім першынец паводле сваіх прывілеяў, і малодшы паводле сваёй маладосці, а людзі дзівіліся кожны свайму брату. Яны ўзялі частку ад яго да сябе, але частка Веніяміна была ўзвялічана ад частак усіх пяцікратна ў параўнанні з іхнімі, і яны пілі і весяліліся з ім.

44

І загадаў Іосіф таму, хто быў над домам яго, кажучы: напоўніце мяхі людзей ежай, колькі яны могуць узняць, і ўкладзіце срэбра кожнага ў адтуліну мяха. І кубак мой срэбны ўкіньце ў торбу малодшага, і цану зерня яго. Стала ж паводле слова Іосіфа, як ён сказаў. Калі прасвітаў ранак, людзей адправілі разам з іхнімі асламі. Выйшаўшы ж яны з горада, не адышлі далёка, і Іосіф сказаў таму, хто над домам яго: устань, пераследуй людзей, і калі дагоніш іх, скажы ім: чаму вы адплацілі злом замест добрага? Чаму вы ўкралі мой срэбны кубак? Ці не гэта тое, з чаго піе мой гаспадар? Ён жа варажбой варажыць у ім. Вы цалкам здзейснілі злыя рэчы, якія вы зрабілі. Знайшоўшы жа іх, ён сказаў ім паводле гэтых слоў. А яны сказалі яму: Чаму пан гаворыць згодна з гэтымі словамі? Не магло б стацца тваім дзецям зрабіць паводле гэтага слова. Калі сапраўды срэбра, якое мы знайшлі ў нашых торбах, мы вярнулі табе з зямлі Ханаан, дык як бы мы маглі ўкрасці з дома твайго гаспадара срэбра ці золата? У каго ты знойдзеш кубак тваіх дзяцей, хай памрэ; і мы таксама будзем дзецьмі гаспадару нашаму. А ён сказаў, і цяпер, як вы кажаце, так будзе: каля каго будзе знойдзены кубак, будзе маім сынам, а вы будзеце чыстыя. І яны паспяшыліся, і кожны зняў свой мяшок на зямлю, і кожны адкрыў свой мяшок. Ён шукаў, пачаўшы ад старэйшага, пакуль не дайшоў да малодшага. І знайшоў кубак у торбе Веніяміна. І разадралі адзенне сваё, і паклаў кожны мяшок свой на асла свайго, і вярнуліся ў горад. Увайшоў жа Юда і браты яго да Іосіфа, калі ён яшчэ быў там, і ўпалі перад ім на зямлю. І сказаў ім Язэп: што

гэта за рэч вы зрабілі? Хіба вы не ведаеце, што варажбой варожыць чалавек, такі як я? І сказаў Юда: што мы адкажам пану, ці што мы скажам, ці чым мы будзем апраўданы? Бог жа знайшоў несправядлівасць дзяцей тваіх; вось мы слугі гаспадару нашаму, і мы, і той, у каго быў знойдзены кубак. Сказаў жа Іосіф: не для мяне стала б зрабіць гэтую рэч; чалавек, каля якога быў знойдзены кубак, ён будзе маім рабом; а вы ідзіце ўверх з бяспекай да вашага бацькі. Падышоўшы да яго, Юда сказаў: прашу, пане, хай твой слуга скажа слова перад табой, і не гневайся на твайго слугу, таму што ты як фараон. Пане, ты пытаў тваіх дзяцей, кажучы, ці маеце вы бацьку ці брата. І мы сказалі гаспадару: ёсць у нас бацька старэйшы, і дзіця старасці малодшае ў яго, і брат яго памёр, ён жа адзін застаўся ў маці яго, а бацька яго палюбіў. Ты сказаў жа дзецям тваім: прывядзіце яго да мяне, і я паклапачуся аб ім. І мы сказалі гаспадару: не зможа дзіця пакінуць свайго бацьку; а калі пакіне бацьку, памрэ. А ты сказаў сваім дзецям: калі не прыйдзе малодшы брат ваш з вамі, вы не ўбачыце твару майго. Здарылася ж, калі мы пайшлі да дзіцяці твайго, бацькі нашага, паведамілі мы яму словы гаспадара нашага. Сказаў жа бацька наш: ідзіце зноў і купіце нам крыху ежы. Мы ж сказалі: не зможам сысці, але калі брат наш малодшы сыдзе з намі, тады сыдзем, бо не зможам бачыць твар чалавека, калі брата нашага малодшага не будзе з намі. І сказаў твой сын, наш бацька, да нас: вы ведаеце, што двух нарадзіла мне жонка, і выйшаў адзін ад мяне, і вы сказалі, што зьеджаны звярамі стаў, і не бачыў я яго да цяпер. Калі

ж вы возьмеце і гэтага ад твару майго, і здарыцца яму слабасць у дарозе, то зведзяце маю старасць з горам у пекла. Цяпер таму, калі я ўвайду да дзіцяці твайго, бацькі ж нашага, і дзіцяці не будзе з намі, а душа яго вісіць ад душы гэтага, і будзе, калі ён убачыць дзіця не сушчым з намі, памрэ, і зьнясуць дзеці твае старасць дзіцяці твайго, бацькі ж нашага, з горам у гадэс. Бо твой сын ад бацькі прыняў дзіця, кажучы: калі не прывяду яго да цябе і не пастаўлю яго перад табою, згрэшыўшы буду супраць бацькі ўсе дні. Цяпер таму я застануся пры табе сынам замест дзіцяці, слугою пана; а дзіця хай падымецца з братамі яго. Як жа я пайду да бацькі, калі дзіцяці не будзе з намі? Каб я не бачыў тое зло, якое знойдзе майго бацьку.

45

І не мог Іосіф вытрымаць прысутнасці ўсіх, хто стаяў каля яго, але сказаў: адпраўце ўсіх ад мяне. І не было нікога каля Іосіфа, калі ён адкрываўся сваім братам. І пусціў ён голас з плачам, пачулі ж усе егіпцяне, і пачутым гэта стала ў доме фараона. І сказаў Язэп братам сваім: я ёсць Язэп; яшчэ бацька мой жыве? І не маглі браты адказаць яму, бо яны былі ўсхваляваныя. Сказаў жа Іосіф да братоў сваіх: наблізіцеся да мяне. І наблізіліся яны, і сказаў ён: я ёсць Іосіф, брат ваш, якога вы прадалі ў Егіпет. Цяпер таму не сумуйце і няхай не здаецца вам цяжкім, што прадалі мяне сюды, бо дзеля жыцця паслаў мяне Бог перад вамі. Гэта бо

другі год голаду на зямлі, і яшчэ застаюцца пяць гадоў, у якіх не будзе воранні, ні жніва; Бо паслаў мяне Бог перад вамі, каб засталіся вашы рэшткі на зямлі, і выкарміць вашу вялікую рэшткі. Цяпер таму не вы мяне паслалі сюды, але Бог, і Ён зрабіў мяне як бацькам фараона, і гаспадаром усяго яго дома, і правіцелем усёй зямлі Егіпецкай. Паспяшыўшыся, таму падыміцеся да бацькі майго і скажыце яму: гэта кажа сын твой Іосіф: зрабіў мяне Бог паном усёй зямлі Егіпта; спусціся таму да мяне і не застанься. І будзеш жыць у зямлі Гесем Аравіі, і будзеш блізка мяне ты, і сыны твае, і сыны сыноў тваіх, авечкі твае, і каровы твае, і ўсё, што табе ёсць. І выкармлю цябе там, бо яшчэ пяць гадоў будзе голад, каб не быў знішчаны ты, і сыны твае, і ўся маёмасць твая. Вось вочы вашы бачаць, і вочы Веніяміна, брата майго, што рот мой гаворыць да вас. Паведаміце бацьку майму ўсю славу маю ў Егіпце і ўсё, што бачылі, і, паспяшыўшыся, прывядзіце бацьку майго сюды. І, упаўшы на шыю Веніяміна, брата свайго, ён плакаў на ім, і Веніямін плакаў на яго шыі. І пацалаваўшы ўсіх сваіх братоў, ён заплакаў над імі, і пасля гэтага яго браты гаварылі з ім. І шырока распаўсюдзіўся голас у доме фараона, кажучы: Прыйшлі браты Іосіфа. Узрадаваўся ж фараон і яго служба. Сказаў жа фараон да Іосіфа: Скажы братам тваім: гэта зрабіце, напоўніце мяхі вашыя і ідзіце ў зямлю Ханаан. І ўзяўшы бацьку вашага і маёмасць вашу, прыйдзіце да мяне, і дам вам усё добрае Егіпта, і будзеце есці мозг зямлі. Ты ж загадай гэта: узяць ім вазы з зямлі Егіпта для дзяцей вашых і для жонак вашых, і ўзяўшы

бацьку вашага, прыходзьце. І не шкадуйце вачэй вашых на рэчы вашыя, бо ўсё добра Егіпта будзе вашым. Зрабілі ж так сыны Ізраіля; даў жа Іосіф ім вазы паводле сказанага фараонам царом; і даў ім правіянт на дарогу; І ўсім даў па два адзенні; а Веніяміну даў трыста залатых і пяць змяняльных адзенняў. І бацьку свайму паслаў тое ж самае, і дзесяць аслоў, якія неслі ад усіх добрых рэчаў Егіпта, і дзесяць мулаў, якія неслі хлябы бацьку яго ў дарогу. Ён адправіў сваіх братоў, і яны пайшлі, і сказаў ім: не гневайцеся ў дарозе. І яны пайшлі ўверх з Егіпта і прыйшлі ў зямлю Ханаан да Якава, бацькі свайго. І паведамілі яму, кажучы, што сын твой Іосіф жыве і ён правіць усёй зямлёй Егіпта, і Якаў здзівіўся розумам, бо не верыў ім. Яны сказалі яму ўсё, што было сказана Язэпам, што ён сказаў ім. Убачыўшы ж вазы, якія паслаў Язэп, каб узяць яго, ажыў дух Якава, бацькі іхняга. Сказаў жа Ізраіль: Вялікая для мене справа, калі яшчэ Іосіф, сын мой, жыве. Пайду і ўбачу яго перад тым, як памру.

46

Адышоўшы, Ізраіль, ён і ўсё яго, прыйшоў да студні прысягі і ахвяраваў ахвяру Богу бацькі свайго Ісаака. Сказаў жа Бог Ізраілю ў бачанні ночы: Якаў, Якаў! А ён сказаў: Што такое? Ён жа кажа яму: Я ёсць Бог бацькоў тваіх, не бойся спусціцца ў Егіпет, бо ў вялікі народ зраблю цябе там. І я сыду з табою ў Егіпет, і я выведу цябе ў канец, і Іосіф

пакладзе рукі на вочы твае. Устаў жа Якаў ад Студні Прысягі, і ўзялі сыны Ізраіля бацьку свайго, і багаж, і жонак сваіх на вазы, якія паслаў Іосіф, каб узяць яго. І ўзяўшы маёмасць сваю і ўсё набытае, што набылі ў зямлі Ханаан, увайшлі ў Егіпет Якаў і ўсё насенне яго з ім. Сыны, і сыны сыноў яго з ім; дочкі, і дочкі дочак яго; і ўсё насенне яго ён прывёў у Егіпет. А гэта імёны сыноў Ізраіля, якія ўвайшлі ў Егіпет разам з Якавам, бацькам іхнім. Якаў і яго сыны; першынец Якава — Рувім. Сыны ж Рувіма: Енох, і Фалос, Асрон, і Хармі. Сыны ж Сімеона: Емуіл, і Ямііін, і Аод, і Ахеін, і Саар, і Саул, сын хананеянкі. Сынамі ж Леві былі Герсон, Кат і Мэрары. Сынамі ж Юды былі Эр, і Аўнан, і Шылом, і Фарэс, і Зара, але памерлі Эр і Аўнан у зямлі Ханаан, а сынамі Фарэса былі Эсрон і Іемуіл. Сыны ж Ісахара: Тола, і Фуа, і Асум, і Самбран. Сынамі ж Завулона былі Серэд, і Алон, і Ахоіл. Гэтыя сыны Леі, якіх яна нарадзіла Якабу ў Месапатаміі Сірыі, і Дэйна, дачка яго; усе душы, сыны і дочкі, трыццаць тры. А сыны Гада: Сафон, і Ангіс, і Саніс, і Тасобан, і Аедэіс, і Ароедэіс, і Ареэлеіс. Сыны ж Асіра: Імна, Ішва, і Іеул, і Берыя, і Сара — сястра іх. Сыны ж Берыі — Хобор і Мелхііл. Гэтыя сыны Зэлфы, якую даў Лабан Леі, дачцэ сваёй, якая нарадзіла іх Якаву, — шаснаццаць душ. Сыны ж Рахілі, жонкі Якава, — Іосіф і Веніямін. Сталі ж сыны Іосіфа ў зямлі Егіпецкай, якіх нарадзіла яму Асенэт, дачка Пэтэфрэ, святара Геліопаля: Манасія і Ефрэм. Сталі ж сыны Манасіі, якіх нарадзіла яму наложніца Сірыйка: Махір. Махір жа нарадзіў Галаада. Сыны ж Ефрэма, брата Манасіі: Суталаам і Таам. Сыны ж Суталаама: Эдом. Сыны ж

Веніяміна: Бала і Бахор, і Асбэл. Сталі ж сынамі Балы Гера, і Наэман, і Анхіс, і Рош, і Мамфім; Гера ж нарадзіў Арада. Гэтыя сыны Рахілі, якіх яна нарадзіла Якаву, усяго васемнаццаць душ. Сыны Дана: Асом. І сыны Нефталі: Асіел, і Гуні, і Ісаар, і Соллем. Гэтыя сыны Балас, якую даў Лабан Рахілі, дачцы сваёй, яна нарадзіла іх Якаву, усіх душ сем. Усе душы, якія ўвайшлі з Якавам у Егіпет, якія выйшлі з сцёгнаў яго, акрамя жонак сыноў Якава, усе душы, шэсцьдзесят шэсць; а сыны Язэпа, якія нарадзіліся яму ў зямлі Егіпецкай, душы дзевяць. Усе душы дома Якава, якія ўвайшлі з Якавам у Егіпет, душы семдзесят пяць. А Юду ён паслаў наперад сябе да Іосіфа, каб сустрэў яго ля горада Герояў у зямлі Рамэсэ. Запрагшы каляскіцы свае, Іосіф узышоў насустрач Ізраілю, бацьку свайму, да горада Герояў, і, з'явіўшыся яму, упаў на шыю яго і плакаў вялікім плачам. І сказаў Ізраіль да Іосіфа: Памру цяпер, бо бачыў твар твой, і ты яшчэ жывеш. Сказаў жа Іосіф да братоў сваіх: падняўшыся, абвяшчу фараону і скажу яму: браты мае і дом бацькі майго, якія былі ў зямлі Ханаан, прыйшлі да мяне. А мужчыны — пастухі, бо яны былі жывёлагадоўцамі, і яны прывялі жывёлу, валоў і ўсё сваё. Калі таму паклікае вас фараон і скажа вам: Якая ваша праца? Скажаце: мужчыны-жывёлагадоўцы ёсць мы, дзеці твае, ад дзяцінства да цяпер, і мы, і бацькі нашы; каб пасяліліся вы ў зямлі Гасен Аравійскай; бо агідай з'яўляецца для егіпцян кожны пастух авечак.

47

Прыйшоўшы, Іосіф паведаміў фараону, кажучы: Бацька мой і браты мае, і жывёла, і валы іхнія, і ўсё іхняе прыйшлі з зямлі Ханаан, і вось яны ў зямлі Гесем. А з братоў сваіх ён узяў пяць мужоў і паставіў іх перад фараонам. І сказаў фараон братам Язэпа: Якая работа ваша? І яны сказалі фараону: пастухі авечак слугі твае, і мы, і бацькі нашыя. І яны сказалі фараону: пражываць у зямлі мы прыйшлі, бо няма пашы для жывёлы дзяцей тваіх, бо ўзмацніўся голад у зямлі Ханаан; цяпер жа мы будзем жыць у зямлі Гасен. І сказаў Фараон Іосіфу: Хай яны жывуць у зямлі Гасэм; а калі ты ведаеш, што ёсць сярод іх мужы здольныя, пастаў іх правіцелямі маёй жывёлы. Прыйшлі ж у Егіпет да Язэпа Якаў і сыны яго, і пачуў фараон, кароль Егіпта. І сказаў фараон Іосіфу: Бацька твой і браты твае прыйшлі да цябе. Вось зямля Егіпту перад табой, у найлепшай зямлі пасялі бацьку твайго і братоў тваіх. Увёў жа Іосіф Якава, бацьку свайго, і паставіў яго перад фараонам, і дабраславіў Якаў фараона. Сказаў жа фараон Якаву: Колькі гадоў жыцця твайго? І сказаў Якаў фараону: дні гадоў жыцця майго, якія я пражываю як прышлец, — сто трыццаць гадоў. Малыя і ліхія сталіся дні гадоў жыцця майго, не дасягнулі дзён гадоў жыцця бацькоў маіх, якія дні яны пражывалі як прышэльцы. І, паблагаславіўшы Якаў Фараона, выйшаў ад яго. І пасяліў Іосіф бацьку свайго і братоў сваіх, і даў ім валоданне ў зямлі Егіпецкай, у найлепшай зямлі, у зямлі

Рамэсэ, як загадаў фараон. І адмяраў Іосіф зерне бацьку свайму, і братам, і ўсяму дому бацькі свайго зерне паводле цела. Зерня ж не было ва ўсёй зямлі, бо голад умацаваўся вельмі, і знясілелі зямля Егіпецкая і зямля Ханаанская ад голаду. Сабраў жа Іосіф усё срэбра, знойдзенае ў зямлі Егіпецкай і ў зямлі Ханаанскай, за зерне, якое яны купалі, і адмяраў ім зерна, і прынёс Іосіф усё срэбра ў дом фараона. І скончылася ўсё срэбра з зямлі Егіпта і з зямлі Ханаана; прыйшлі ж усе егіпцяне да Іосіфа, кажучы: дай нам хлеба, і чаму нам паміраць перад табой? Бо скончылася наша срэбра. Сказаў жа ім Іосіф: прыносіце жывёлу вашу, і дам вам хлеб замест жывёлы вашай, калі скончылася срэбра вашае. Прывялі яны сваю жывёлу да Іосіфа, і даў ім Іосіф хлеб замест коней, і замест авечак, і замест валоў, і замест аслоў, і выкарміў іх хлебом замест усёй іхняй жывёлы ў тым годзе. Прайшоў жа той год, і прыйшлі яны да яго ў другім годзе, і сказалі яму: ці не будзем мы знішчаны ад пана нашага? Бо калі скончылася срэбра наша, і маёмасць і жывёла да цябе, пана, і не засталося нам перад панам нашым, але толькі ўласнае цела і зямля наша, каб жа не памерлі мы перад табою, і зямля спустошана была, набудзь нас і зямлю нашу замест хлеба, і будзем мы і зямля наша рабамі фараону; дай насенне, каб пасеялі, і жылі і не памерлі, і зямля не будзе спустошана. І набыў Іосіф усю зямлю егіпцян для фараона, бо егіпцяне прадалі сваю зямлю фараону, таму што іх перамог голад, і зямля стала фараонавай. І народ ён паняволіў яму ў рабоў, ад краю межаў Егіпта да краю, акрамя зямлі святароў толькі; не

набыў гэтую Язэп; бо даваннем даў дар святарам фараон, і елі даванне, якое даў ім фараон; таму не прадалі зямлю сваю. Сказаў жа Іосіф усім егіпцянам: вось я набыў вас і вашу зямлю сёння для фараона, вазьміце сабе насенне і пасейце зямлю. І будзе ўраджай яе, і вы аддасце пятую частку фараону, а чатыры часткі будуць вам самім на насенне для зямлі і на ежу вам і ўсім тым, хто ў дамах вашых. І яны сказалі: Ты выратаваў нас; мы знайшлі міласць перад нашым панам, і мы будзем рабамі фараона. І паставіў ім Іосіф у загад да гэтага дня на зямлі Егіпецкай Фараону адсылаць, акрамя зямлі жрацоў толькі, якая не была Фараонавай. Пасяліўся ж Ізраіль у зямлі Егіпецкай, на зямлі Гесем, і яны ўспадкавалі яе, і ўзраслі, і памножыліся вельмі. Пражыў жа Якаў у зямлі Егіпецкай сямнаццаць гадоў, і было дзён жыцця Якава сто сорак сем гадоў. Наблізіліся ж дні Ізраіля памерці; і паклікаў ён сына свайго Іосіфа, і сказаў яму: калі знайшоў я міласць перад табою, пакладзі руку тваю пад сцягно маё, і зробіш са мною міласэрнасць і праўду, каб не пахаваць мяне ў Егіпце; але засну з бацькамі маімі; і вазьмеш мяне з Егіпта, і пахаваеш мяне ў магіле іхняй; ён жа сказаў: я зраблю паводле слова твайго. Сказаў жа: Прысягні мне, і ён прысягнуў яму, і пакланіўся Ізраіль на верхавіну жазла свайго.

48

Здарылася ж пасля гэтых слоў, і было паведамлена Іосіфу,

што бацька твой хварэе, і ўзяўшы двух сыноў сваіх, Манасію і Ефрэма, ён прыйшоў да Якава. Было паведамлена Якаву, кажучы: вось сын твой Іосіф прыходзіць да цябе, і ўмацаваўшыся, Ізраіль сеў на ложак. І сказаў Якаў Іосіфу: Бог мой з'явіўся мне ў Лузе ў зямлі Ханаан, і дабраславіў мяне, і сказаў мне: вось я павялічу цябе, і памножу цябе, і зраблю цябе ў сходы народаў; і дам табе зямлю гэтую, і насенню твайму пасля цябе, у валоданне вечнае. Цяпер жа два твае сыны, якія нарадзіліся табе ў зямлі Егіпецкай перад тым, як я прыйшоў да цябе ў Егіпет, будуць маімі: Ефрэм і Манасія, як Рувім і Сімяон, будуць маімі. А нашчадкі, якія ты народзіш пасля гэтага, будуць на імя братоў іхніх і будуць названы па спадчынах тых. Я ж, калі ішоў з Месапатаміі Сірыйскай, памерла Рахіль, маці твая, у зямлі Ханаанскай, калі я набліжаўся да іпадрома Хабрата ў той зямлі, каб прыйсці ў Эфрату, і пахаваў я яе на дарозе да іпадрома; гэта ёсць Віфлеем. Убачыўшы ж Ізраіль сыноў Іосіфа, сказаў: Хто табе гэтыя? І сказаў Язэп бацьку свайму: Сыны мае ёсць, якіх даў мне Бог тут. І сказаў Якаў: прывядзі мне іх, каб я дабраславіў іх. Вочы Ізраіля зацямнелі ад старасці, і ён не быў здольны бачыць, і ён наблізіў іх да сябе, і пацалаваў іх, і абняў іх. І сказаў Ізраіль да Іосіфа: Вось твайго аблічча я не быў пазбаўлены, і вось паказаў мне Бог і тваё насенне. І вывеў іх Іосіф ад сваіх каленаў, і яны пакланіліся яму тварам да зямлі. Узяўшы жа Іосіф двух сыноў сваіх, Ефрэма ў правай руцэ, злева ад Ізраіля, а Манасію злева, справа ад Ізраіля, наблізіў іх да яго. Выцягнуўшы жа Ізраіль правую руку, паклаў на галаву

Ефрэма, а гэты быў малодшы, і левую на галаву Манасіі, наўперакрыж рукі. І дабраславіў ён іх, і сказаў: Бог, якому былі дагодныя бацькі мае перад ім, Абрагам і Ісаак, Бог, які карміў мяне ад юнацтва да дня гэтага, Пасланец, які выратоўваў мяне ад усіх ліхаў, хай дабраславіць дзяцей гэтых; і будзе названа ў іх імя маё і імя бацькоў маіх Абрагама і Ісаака; і хай памножацца ў мноства вялікае на зямлі. Убачыўшы ж Іосіф, што бацька яго паклаў правую руку сваю на галаву Ефрэма, цяжка яму здалося, і ўзяў Іосіф руку бацькі свайго, каб зняць яе з галавы Ефрэма на галаву Манасіі. Сказаў жа Іосіф свайму бацьку: Не так, бацька, бо гэты першынец, пакладзі правую руку тваю на галаву яго. І не хацеў ён, але сказаў: Ведаю, дзіця, ведаю, і гэты будзе народам, і гэты ўзвышыцца, але брат яго малодшы большым за яго будзе, і насенне яго будзе мноствам народаў. І дабраславіў іх у той дзень, кажучы: вамі будзе дабраслаўлены Ізраіль, гаворачы: хай зробіць цябе Бог як Ефрэм і як Манасія. І паставіў Ефрэма перад Манасіяй. Сказаў жа Ізраіль Іосіфу: Вось я паміраю, і будзе Бог з вамі, і павярне вас у зямлю бацькоў вашых. Я ж даю табе Сіхем, выключны над братамі тваімі, які ўзяў з рукі Амарэяў мячом маім і лукам.

49

Паклікаў жа Якаў сыноў сваіх і сказаў ім: сабярыцеся, каб абвясціў вам, што здарыцца з вамі ў апошнія дні.

Збярыцеся і слухайце мяне, сыны Якава, слухайце, Ізраілю, слухайце вашага бацьку. Рувін, першанароджаны мой, ты — моц мая і пачатак дзяцей маіх, цяжкі ў паводзінах і цяжкі самаўпэўнены. Ты паводзіў сябе зухавала, як вада, не выкіпі, бо ты ўзышоў на ложа бацькі твайго; тады ты апаганіў пасцель, куды ўзышоў. Сімяон і Леві, браты, завяршылі несправядлівасць выдалення іхняга. У раду іхнюю няхай не прыйдзе душа мая, і пры сходзе іхнім няхай не спрачаецца печань мая, бо ў гневе іхнім яны забілі людзей, і ў жаданні іхнім яны падрэзалі жылы быку. Праклятая гнеў іх, бо самаволны, і лютасць іх, бо зацвярдзела. Падзялю іх у Якаве і расселю іх у Ізраілі. Юда, цябе пахвалілі братыя твае, рукі твае на спіне ворагаў тваіх, пакланяцца табе сыны бацькі твайго. Дзіцяня льва Іуда, з парастка, сыне мой, ты ўзышоў, апусціўшыся, ты заснуў як леў і як дзіцяня — хто падніме яго? Не спыніцца правіцель з Іуды і правадыр з чрэслаў яго, пакуль не прыйдзе тое, што адкладзена яму, і ён будзе чаканнем народаў.
Прывязваючы да вінаграднай лазы жарабя сваё, і да лазіны жарабя аслухі сваёй, вымые ў віне адзенне сваё, і ў крыві вінаграду покрыва сваё. Іскрыстыя вочы яго ад віна, і белыя зубы яго, як малако. Завулон пасяліцца на ўзбярэжжы, і ён будзе ля гавані караблёў, і працягнецца да Сідона. Ісахар пажадаў добрага, адпочываючы паміж жрабіямі. І бачачы, што адпачынак добры, і зямля тлустая, ён падставіў сваё плячо пад працу і стаў чалавекам-земляробам. Дан будзе судзіць свой народ, як адно з plemяў у Ізраілі. І хай стане Дан змяёй на дарозе, сядзячы на сцежцы, кусаючы пяту

каня; і ўпадзе коннік назад, чакаючы выратавання Госпада. Гад, набегавая група нападзе на яго, ён жа нападзе на яго ў пяты. Ашэр, тлусты яго хлеб, і ён дасць раскошу правіцелям. Нафталі — ствал распушчаны, які дае прыгажосць у нашчадках. Сын дарослы Іосіф, сын мой дарослы, каханы, сын мой наймалодшы, вярніся да мяне. Супраць каго абмяркоўваючы ліхаславілі, і трымалі злосць да яго ўладары стрэл. І былі разбіты з моцай лукі іх, і былі вычарпаны жылы рук іх, праз руку ўладара Якава, адтуль магутны Ізраіль ад Бога бацькі твайго. І дапамог табе Бог мой, і дабраславіў цябе дабраславеннем неба зверху, і дабраславеннем зямлі, якая мае ўсё, дзеля дабраславення грудзей і ўлоння, дабраславення бацькі твайго і маці тваёй; пераважыў над дабраславеннем гор трывалых, і на дабраславеннях пагоркаў вечных; будуць на галаве Іосіфа, і на вяршыні таго, хто правадыў братоў. Веніямін — воўк драпежны, раніцай ён яшчэ есць, а ўвечары дае ежу. Усе гэтыя дванаццаць сыноў Якаба, і гэта гаварыў ім бацька іх, і дабраславіў іх, кожнага паводле дабраславення яго дабраславіў іх. І сказаў ён ім: я далучаюся да майго народу; пахавайце мяне з маімі бацькамі ў пячоры, якая ёсць у полі Эфрона Хэтэя, у пячоры падвойнай, якая насупраць Мамрэ, у зямлі Ханаан, якую набыў Абрагам, пячору ад Эфрона Хэтэя ў валоданне магілы. Там яны пахавалі Абрагама і Сару, жонку яго; там яны пахавалі Ісаака і Рэбеку, жонку яго; там яны пахавалі Лію; У валоданні поля і печары, якая ёсць у ім, ад сыноў Хета. І спыніўся Якаў загадваць сынам сваім, і, паднёўшы ногі свае на ложак, перастаў дыхаць і

далучыўся да народу свайго.

50

І Іосіф упаў на твар свайго бацькі, заплакаў над ім і пацалаваў яго. І загадаў Язэп дзецям яго, бальзамаўшчыкам, бальзамаваць бацьку яго; і бальзамавалі бальзамаўшчыкі Ізраіля. І выканалі яго сорак дзён, бо так налічваюцца дні пахавання, і аплакваў яго Егіпет семдзесят дзён. Калі ж прайшлі дні жалобы, гаварыў Іосіф да ўладароў фараона, кажучы: калі я знайшоў міласць перад вамі, гаварыце пра мяне ў вушы фараона, кажучы: бацька мой прысягнуў мяне, кажучы: у магіле, якую я выкапаў сабе ў зямлі Ханаан, там мяне пахаваеш; цяпер жа, падняўшыся, пахаваю бацьку майго і вярнуся. І сказаў фараон Іосіфу: падымайся, пахавай бацьку твайго, як прысягнуў цябе. І пайшоў Язэп пахаваць бацьку свайго; і пайшлі разам з ім усе слугі фараона, і старэйшыны дома яго, і ўсе старэйшыны зямлі Егіпта, і ўся хатняя сям'я Язэпа, і браты яго, і ўся хата бацькоўская яго, і сваякі яго; і авечак, і валоў пакінулі ў зямлі Гасэн. І пайшлі ўверх разам з ім каляскіцы і коннікі, і ўтварыўся вельмі вялікі лагер. І прыбылі яны ў ток Атад, які знаходзіцца за Іарданам, і галасілі яны па ім вялікім і вельмі моцным галашэннем, і правёў ён жалобу па свайму бацьку сем дзён. І бачылі жыхары зямлі Ханаан жалобу на гумне Атада, і сказалі: жалоба вялікая гэта для егіпцян; таму ён назваў імя яго

Жалоба Егіпта, якое ёсць за Іарданам. І зрабілі яму так яго сыны. І ўзялі яго сыны яго ў зямлю Ханаан, і пахавалі яго ў падвойнай пячоре, якую набыў Абрагам у набыццё магілы ад Эфрона Хэтэя, насупраць Мамрэ. І вярнуўся Іосіф у Егіпет, ён і браты яго, і тыя, хто разам узышлі пахаваць бацьку яго. Убачыўшы ж браты Іосіфа, што памёр бацька іх, сказалі: Ці не прытрымае Іосіф злосці на нас і не адплаціць нам за ўсё тое зло, якое мы яму зрабілі? І прыйшоўшы да Язэпа, яны сказалі: бацька твой прысягнуў перад тым, як памерці яму, кажучы: так скажыце Язэпу: адпусці ім несправядлівасць і грэх іхні, бо злое табе яны паказалі; і цяпер прымі несправядлівасць слуг Бога бацькі твайго; і заплакаў Язэп, калі яны гаварылі да яго. І прыйшаўшы да яго, сказалі: Мы ведаем, што з'яўляемся табе слугамі. І сказаў ім Іосіф: Не баяцеся, бо я Божы. Вы планавалі супраць мяне зло, але Бог планаваў адносна мяне дабро, каб здарылася так, як сёння, і быў выкармлены вялікі народ. І сказаў ім: Не бойцеся, я выкармлю вас і вашы дамы. І заспакоіў іх, і гаварыў да іхніх сэрцаў. І пасяліўся Іосіф у Егіпце, ён сам і браты яго, і ўся хатняя гаспадарка бацькі яго, і жыў Іосіф сто дзесяць гадоў. І бачыў Язэп дзяцей Ефрэма да трэцяга пакалення; і сыны Махіра, сына Манасіі, нарадзіліся на сцёгнах Язэпа. І сказаў Іосіф братам сваім, кажучы: я паміраю, але Бог абавязкова наведае вас і выведзе вас з гэтай зямлі ў зямлю, якую прысягнуў Бог бацькам нашым Абрааму, Ісааку і Якаву. І прысягнуў Іосіф сыноў Ізраіля, кажучы: У наглядзе, якім наведае Бог вас, вы панясеце косці мае адсюль з сабою. І памёр Іосіф у ўзросце

ста дзесяці гадоў, і пахавалі яго, і паклалі ў труне ў Егіпце.

Выхад

1

Гэта імёны сыноў Ізраіля, якія ўвайшлі ў Егіпет разам з Якавам, бацькам іх; кожны ўвайшоў з усім домам сваім. Рувім, Сімяон, Леві, Юда, Ісахар, Завулон, Веніямін, Дан і Нефталім, Гад і Асір. Іосіф жа быў у Егіпце, а ўсіх душ з Якава было семдзесят пяць. Памёр жа Іосіф, і ўсе яго браты, і ўсё тое пакаленне. А сыны Ізраіля павялічыліся, і памножыліся, і сталі шматлікімі, і ўзмацніліся вельмі-вельмі, і зямля памножыла іх. Устаў жа іншы кароль над Егіптам, які не ведаў Іосіфа. Сказаў ён народу свайму: вось род сыноў Ізраіля — вялікае мноства, і ён мацнейшы за нас. Ідзем жа таму хітра паводзіць сябе з імі, каб яны не памножыліся, і калі здарыцца з намі вайна, далучацца і гэтыя да ворагаў і, распачаўшы вайну супраць нас, выйдуць з зямлі. І паставіў ён над імі наглядчыкаў работ, каб прыгнятаць іх у працах. І яны пабудавалі ўмацаваныя гарады для фараона: Пейта, і Рамэсэс, і Он, які ёсць горад Сонца. Але чым больш іх прыгнятаюць, тым больш яны

станавіліся і мацнелі вельмі-вельмі, і егіпцяне гідзіліся сынамі Ізраіля. І прыгнятлі егіпцяне сыноў Ізраіля сілаю. І прыгнятаючы іхняе жыццё цяжкімі працамі: гліной і цагляным робствам, і ўсімі працамі ў палях, паводле ўсіх прац, якімі яны паняволівалі іх з гвалтам. І сказаў цар Егіпцян акушэркам Габрэяў, адной з іх імя Сепфора, і імя другой Фуа. І сказаў: калі вы прымаеце роды ў габрэек, і яны будуць пры нараджэнні, калі гэта хлопчык, забівайце яго, а калі дзяўчынка, захоўвайце яе. Баяліся ж акушэркі Бога і не зрабілі так, як загадаў ім цар Егіпта, і захоўвалі жывымі мужчынскіх дзяцей. Паклікаў жа кароль Егіпту бабак-повітух і сказаў ім: чаму вы зрабілі гэта і захавалі жывымі хлопчыкаў? Акушэркі сказалі фараону: Яўрэйкі не як егіпецкія жонкі, бо яны нараджаюць перад тым, як акушэркі прыходзяць да іх, і яны нараджалі. Бог добра рабіў акушэркам, і народ памножыўся, і стаў вельмі моцным. Паколькі ж баяліся бабкі-павітухі Бога, яны пабудавалі сабе дамы. Загадаў жа Фараон усяму народу свайму, кажучы: усякае мужчынскае дзіця, якое нарадзіцца ў яўрэяў, кідайце ў раку, а усякае жаночае дзіця захоўвайце жывым.

2

Быў жа нехта з племені Леві, які ўзяў сабе жонку з дочак Леві. І ў łonie зачала, і нарадзіла хлопчыка, а ўбачыўшы, што ён прыгожы, хавалі яго тры месяцы. Паколькі яны не

маглі яго ўжо хаваць, узяла для яго маці яго кош і абмазала яго бітумам і смалой, і ўклала дзіця ў яго, і паклала яго ў балота каля ракі. І назірала яго сястра здалёк, каб даведацца, што здарыцца з ім. Зышла ж дачка фараона купацца на раку, і служанкі яе праходзілі каля ракі, і ўбачыўшы кошык у балоце, паслала служанку і ўзяла яго. Адчыніўшы, яна бачыць дзіця, якое плача ў кошыку; і дачка фараона пашкадавала яго, і сказала: гэта з дзяцей габрэяў. І сказала яго сястра дачцэ фараона: Ці хочаш, я паклічу табе жанчыну-карміцельку з габрэяў, і яна будзе карміць дзіця для цябе? І сказала дачка фараона: Ідзі. А маладая жанчына, прыйшоўшы, паклікала маці дзіцяці. І сказала да яе дачка фараона: захавай мне гэтае дзіця і выкармі мне яго, а я дам табе плату; і ўзяла жанчына дзіця і выкармліла яго. Калі дзіця ўзмацнела, яна прынесла яго да дачкі фараона, і ён стаў ёй сынам; і яна назвала імя яго Майсей, кажучы: з вады я ўзяла яго. Здарылася ж у тыя многія дні, што Майсей, ставшы вялікім, выйшаў да сваіх братоў, сыноў Ізраіля, і ўбачыўшы іх працу, бачыць чалавека Егіпцяніна, які б'е нейкага Яўрэя з яго ўласных братоў, сыноў Ізраіля. Азірнуўшыся, але тут і тут нікога не бачыць, і ўдарыўшы егіпцяніна, схаваў яго ў пяску. Выйшаўшы ж на другі дзень, ён бачыць двух яўрэяў, якія б'юцца, і кажа таму, хто крыўдзіць: чаму ты б'еш свайго суседа? А ён сказаў: Хто цябе паставіў правіцелем і суддзёй над намі? Ці не забіць мяне ты жадаеш, якім спосабам забіў учора таго егіпцяніна? Спалохаўся ж Майсей і сказаў: калі такім чынам відавочным стала гэтае слова. Пачуў жа фараон

слова гэта, і шукаў забіць Майсея. Адышоў жа Майсей ад твару фараона, і пасяліўся ў зямлі Мадыяма; прыйшоўшы жа ў зямлю Мадыяма, сеў ля студні. У свяшчэніка Мадыяма было сем дачок, якія пасвілі авечак свайго бацькі Іётара, а прыйшоўшы, яны чэрпалі ваду, пакуль не напоўнілі рэзервуары, каб напаіць авечак свайго бацькі Іётара. Але прыбыўшы пастухі выганялі іх, а Майсей устаў і выратаваў іх, і начэрпаў ім вады, і напаіў іхнія авечкі. Прыйшлі яны да Рагуіла, бацькі іхняга, а ён сказаў ім: Чаму вы паспяшыліся прыйсці сёння? Яны ж сказалі: Егіпецкі чалавек выратаваў нас ад пастухоў, і начэрпаў нам вады, і напаіў авец нашых. А ён сказаў сваім дачкам: І дзе ж ён? І чаму вы пакінулі чалавека? Паклічце ж яго, каб ён з'еў хлеб. Пасяліўся Майсей у чалавека, і аддаў ён сваю дачку Сепфору Майсею за жонку. У łоnie pryjąǔšy, žančyna paradźiła syna, і Majsiej nazvał jaho imjem Hieršam, kažučy: Ja pryšalec u čužoj ziamli. Пасля тых многіх дзён памёр цар Егіпта, і застагналі сыны Ізраіля ад сваіх спраў і закрычалі, і ўзышоў іхні крык да Бога ад спраў. І пачуў Бог стогн іх, і ўспомніў Бог запавет свой з Абрагамам, і Ісаакам, і Якавам. І паглядзеў Бог на сыноў Ізраіля, і адкрыўся ім.

3

І Майсей пасвіў авечак Іятра, таста свайго, свяшчэніка Мадыяма, і вёў авечак у пустыню, і прыйшоў да гары Харэб. Яўніўся яму Анёл Госпада ў полымі агню з куста, і ён

бачыць, што куст гарыць агнём, але куст не згарае. Сказаў жа Майсей: Прайду і ўбачу гэтае вялікае бачанне — чаму не згарае куст. Калі ж убачыў Гасподзь, што ён падыходзіць паглядзець, паклікаў яго Гасподзь з куста, кажучы: Майсей, Майсей. А ён сказаў: што такое? А ён сказаў: не падыходзь сюды; зніміце абутак з ног тваіх, бо месца. На якой ты стаіш, зямля святая. І сказаў: Я ёсць Бог бацькі твайго, Бог Абрагама, і Бог Ісаака, і Бог Якава. А Майсей адвярнуў твар свой, бо баяўся паглядзець наўпрост перад Богам. І сказаў Гасподзь да Майсея: бачачы я бачыў пакуты народа майго таго ў Егіпце, і крыку іх я пачуў ад прыгнятальнікаў; бо я ведаю боль іх, і я сышоў выратаваць іх з рукі егіпцян, і вывесці іх з зямлі той, і ўвесці іх у зямлю добрую і вялікую, у зямлю, якая цячэ малаком і мёдам, у месца хананэяў, і хетэяў, і амарэяў, і перызэяў, і гергесэяў, і евэяў, і евусэяў. І цяпер вось крык сыноў Ізраіля прыйшоў да мяне, і я бачыў прыгнёт, якім егіпцяне прыгнятаюць іх. І цяпер ідзі, пашлю я цябе да фараона, цара Егіпта, і выведзеш народ мой, сыноў Ізраіля, з зямлі Егіпецкай. І сказаў Майсей Богу: Хто я такі, каб ісці да фараона, цара Егіпта, і каб вывесці сыноў Ізраіля з зямлі Егіпецкай? Сказаў жа Бог Майсею, кажучы, што буду з табою, і гэта табе знак, што я цябе пашлю: калі выведзеш народ мой з Егіпта, то будзеце служыць Богу на гэтай гары. І сказаў Майсей да Бога: вось я выйду да сыноў Ізраіля і скажу ім: Бог бацькоў нашых паслаў мяне да вас; яны спытаюць мяне: якое імя яму? Што я скажу ім? І сказаў Бог да Майсея, кажучы: Я ёсць Які Ёсць. І сказаў: Так скажаш сынам Ізраіля: Які Ёсць паслаў мяне да вас. І сказаў Бог зноў

да Майсея: так скажаш сынам Ізраіля: Гасподзь, Бог бацькоў нашых, Бог Абраама і Бог Ісаака і Бог Якава, паслаў мяне да вас; гэта маё імя вечнае і памінанне пакаленням пакаленняў. Прыйшоўшы, такім чынам, сабяры раду старэйшын сыноў Ізраіля і скажаш да іх: Гасподзь, Бог бацькоў нашых, з'явіўся мне — Бог Абрагама, і Бог Ісаака, і Бог Якава — кажучы: наведваннем наведаў я вас і ўсё, што здарылася з вамі ў Егіпце. І сказаў: Выведу вас з пакут егіпецкіх у зямлю хананэяў, хэтэяў, амарэяў, фэрэзэяў, гергесэяў, эвэяў і іевусэяў, у зямлю, якая цячэ малаком і мёдам. І будуць пачутыя тваёй голасу, і ўвойдзеш ты і старэйшыны Ізраіля да фараона, цара Егіпта, і скажаш да яго: Бог Яўрэяў паклікаў нас, пойдзем жа дарогай трох дзён у пустыню, каб ахвяравалі Богу нашаму. Я ж ведаю, што не пусціць вас фараон, цар Егіпта, ісці, калі не магутнай рукой. І выцягнуўшы руку, удару егіпцян усімі маімі цудамі, якія зраблю сярод іх, і пасля гэтага ён адпусціць вас. І я дам міласць гэтаму народу перад егіпцянамі; калі ж вы выходзіце, не пойдзеце пустымі; Але папросіць жанчына ад суседкі і ад жыхаркі яе пасудзіны срэбныя, і залатыя, і адзенне; і пакладзеце на сыноў вашых, і на дочак вашых, і абрабуеце егіпцян.

4

Адказаў жа Майсей і сказаў: калі не павераць мне ані не паслухаюць голасу майго, скажуць бо, што не з'явіўся табе

Бог, што скажу да іх? І сказаў яму Гасподзь: Што гэта ў тваёй руцэ? А ён сказаў: кій. І сказаў: Кінь яе на зямлю, і кінуў ён яе на зямлю, і стала яна змяёй, і ўцёк Майсей ад яе. І сказаў Гасподзь да Майсея: выцягні руку і ўзьміся за хвост. Выцягнуўшы руку, ён узяўся за хвост, і стаў жазло ў яго руцэ. Каб яны паверылі табе, што з'явіўся табе Бог бацькоў іхніх, Бог Абрагама і Бог Ісаака і Бог Якава. Сказаў жа яму Гасподзь зноў: Унясі руку тваю ў лона тваё. І ўнёс ён руку сваю ў лона сваё, і вынес руку сваю з лона свайго, і стала рука яго як снег. І сказаў зноў: укладзі руку тваю ў лона тваё. І ўклаў ён руку ў лона сваё, і выняў яе з лона свайго, і зноў вярнулася яна ў колер плоці сваёй. Калі ж яны не паверуць табе і не паслухаюць голасу першага знака, то паверуць табе голасу другога знака. І будзе, калі не паверыць табе гэтым двум знакам і не паслухаюць голасу твайго, возьмеш ад вады ракі і выллеш на сухое, і стане вада, якую возьмеш ад ракі, крывёю на сухім. Сказаў жа Майсей да Госпада: Малю, Госпадзе, не здольны я ні ўчора, ні пазаўчора, ні адтуль, як пачаў гаварыць са слугою Тваім, бо слабагалосы і павольнаязыкі я ёсць. І сказаў Гасподзь да Майсея: Хто даў рот чалавеку? І хто зрабіў цяжкачутнага і глухога, бачачага і сляпога? Ці не я Бог? І цяпер ідзі, і я адкрыю рот твой, і навучу цябе таму, што ты збіраешся гаварыць. І сказаў Майсей: Прашу, Госпадзе, прызнач іншага здольнага, якога Ты пашлеш. І разгневаўшыся гневам Гасподзь на Майсея, сказаў: Ці ж не вось Аарон, брат твой, левіт? Я ведаю, што гаворачы будзе гаварыць ён табе; і вось ён выйдзе насустрач табе, і бачачы цябе ўзрадуецца ў

сабе. І ты скажаш да яго, і ты даш словы мае ў рот яго, і я адкрыю рот твой і рот яго, і я навучу вас, што вы зробіце. І ён будзе гаварыць табе да народа, і ён будзе тваім ротам, а ты яму будзеш тым, што да Бога. І жэзл гэты, які ператварыўся ў змяю, возьмеш у руку тваю, якім зробіш ім знакі. Пайшоў жа Майсей, і вярнуўся да Ётара, цесця свайго, і кажа: пайду я і вярнуся да братоў маіх, тых, што у Егіпце, і пабачу, ці яшчэ жывуць яны. І сказаў Ётар Майсею: ідзі здаровым. А пасля дзён тых многіх памёр цар Егіпта. Сказаў жа Гасподзь да Майсея ў Мадыяме: Ідзі, адыдзі ў Егіпет, бо памерлі ўсе тыя, хто шукаў тваю душу. Узяўшы ж Майсей жонку і дзяцей, пасадзіў іх на вьючных жывёл і вярнуўся ў Егіпет; узяў жа Майсей посах ад Бога ў руку сваю. Сказаў жа Госпад да Майсея, калі ты ідзеш і вяртаешся ў Егіпет, глядзі ўсе цуды, якія я даў у рукі твае, зробіш іх перад фараонам, я ж зацвярджу сэрца яго, і ён не адпусціць народ. Ты ж скажаш фараону: гэта кажа Госпад: сын Мой першынец — Ізраіль. Я сказаў жа табе: адпусці народ мой, каб ён служыў мне. Калі ж ты не жадаеш адпусціць іх, дык глядзі — я заб'ю сына твайго першароднага. Стала ж так, што ў дарозе, у месцы начлегу, сустрэў яго Анёл Гасподні і хацеў яго забіць. І ўзяўшы Сепфора камень, абразала краіну плаці яе сына; і ўпала да ног яго, і сказала: спынілася кроў абразання майго дзіцяці. І адышла ад яго, таму што сказала: спынілася кроў абрэзання дзіцяці майго. Сказаў жа Гасподзь да Аарона: Ідзі насустрач Майсею ў пустыню, і пайшоў ён, і сустрэў яго на гары Божай, і пацалаваліся яны адзін з адным. І паведаміў

Майсей Аарону ўсе словы Госпада, з якімі яго паслаў, і ўсе словы, якія Ён загадаў яму. Пайшоў жа Майсей і Аарон і сабралі раду старэйшын сыноў Ізраіля. І Аарон гаварыў усе гэтыя словы, якія Бог гаварыў да Майсея, і зрабіў знакі перад народам. І паверыў народ і ўзрадаваўся, што Бог наведаў сыноў Ізраіля і што ўбачыў іх пакуту, а народ схіліўся і пакланіўся.

5

І пасля гэтага ўвайшлі Майсей і Аарон да фараона і сказалі яму: Так кажа Гасподзь, Бог Ізраіля: адпусці народ мой, каб яны святкавалі Мне ў пустыні. І сказаў фараон: Хто такі, чый голас я буду слухаць, каб адпусціць сыноў Ізраіля? Не ведаю Госпада, і Ізраіля не адпраўляю. І кажуць яму: Бог Эбрэяў паклікаў нас, пойдзем жа дарогу трох дзён у пустыню, каб ахвяравалі Госпаду, Богу нашаму, каб не сустрэў нас смерць ці забойства. І сказаў ім цар Егіпта: чаму, Майсей і Аарон, вы адварочваеце народ ад работ? Ідзіце кожны з вас да сваей працы. І сказаў фараон: Вось цяпер народ памножыўся, ці ж не спынім іх ад работ? І загадаў фараон наглядчыкам народа і пісарам, кажучы: больш не будзеце даваць салому народу для вырабу цэглы, як учора і пазаўчора; але яны самі хай ідуць і збіраюць сабе салому. І норму цаглінай вырабу, якую яны робяць паводле кожнага дня, ты пакладзеш на іх, не адымеш нічога, бо яны бяздзейнічаюць, праз гэта яны крычалі, кажучы: Устанем і

ахвяруем Богу нашаму. Няхай будуць абцяжараны працы гэтых людзей, і няхай яны клапоцяцца пра гэта, і няхай яны не клапоцяцца пустымі словамі. Падганялі ж іх наглядчыкі і пісары, і казалі да народу, кажучы: гэта кажа фараон, больш не даю вам саломы. Самі вы, ідучы, збірайце сабе салому, адкуль толькі знойдзеце, бо нічога не забіраецца ад вашага парадку. І расселіўся народ па ўсёй зямлі Егіпецкай, каб збіраць саломіну замест саломы. Тыя ж наглядчыкі падганялі іх, кажучы: Завяршайце належныя працы паводле дня, як і тады, калі салома давалася вам. І былі пабітыя бізунамі пісары роду сыноў Ізраіля, пастаўленыя над імі ад наглядчыкаў фараона, якія казалі: Чаму вы не выканалі вашых нормаў па вырабе цэглы, як учора і пазаўчора, так і сёння? Увайшоўшы, пісары сыноў Ізраіля закрычалі да фараона, кажучы: Чаму ты так робіш з тваімі слугамі? Салома не даецца тваім слугам, і цэглу нам кажуць рабіць; і вось твае дзеці былі пабітыя, ты будзеш крыўдзіць жа твой народ. І сказаў ім: Вы бяздзейнічаеце, бяздзейнікі вы ёсць, таму кажаце: пойдзем, ахвяруем Богу нашаму. Цяпер жа ідзіце і працуйце, бо салома не будзе дадзена вам, а норму цэглы вы павінны здаць. Бачылі жа пісары сыноў Ізраіля сябе ў бядах, кажучы: Не пакінеце належнай колькасці цаглы на дзень. Сустрэлі Майсея і Аарона, якія ішлі ім насустрач, калі яны выходзілі ад фараона. І сказалі ім: хай бачыць Бог вас і судзіць, бо зрабілі агідным пах наш перад фараонам і перад слугамі яго, каб даць меч у рукі яго, каб забіць нас. Вярнуўся ж Майсей да Госпада і сказаў: малю, Госпадзе, чаму Ты пакрыўдзіў гэты народ? І навошта

ты паслаў мяне? І адтуль, як я пайшоў да фараона гаварыць у імя тваё, ён пакрыўдзіў народ гэты, і ты не выратаваў народ твой.

6

І сказаў Гасподзь да Майсея: Ужо ўбачыш, што Я зраблю з фараонам, бо магутнаю рукою ён адпусціць іх, і ўзнятаю дланню выжане іх са сваёй зямлі. Гаварыў жа Бог да Майсея і сказаў яму: Я Гасподзь. І з'явіўся Абрагаму, і Ісааку, і Якаву, будучы іх Богам, і імя маё Гасподзь не адкрыў ім. І ўстанавіў я запавет мой з імі, каб даць ім зямлю хананэяў, зямлю, у якой яны пражывалі, дзе яны і пасяліліся. І я пачуў стогн сыноў Ізраіля, якіх паняволіваюць егіпцяне, і ўспомніў ваш запавет. Ідзі, я сказаў сынам Ізраіля, кажучы, я Гасподзь; і я выведу вас ад улады егіпцян, і я выратую вас з рабства, і я выкуплю вас высокай рукой і вялікім судом; і я возьму сабе вас народам для мяне, і я буду вашым Богам; і вы пазнаеце, што я Гасподзь Бог ваш, які вывеў вас ад прыгнёту егіпцян. І ўвяду вас у зямлю, дзеля якой Я працягнуў руку Маю, каб даць яе Абрааму, і Ісааку, і Якаву, і дам вам яе ў спадчыну, Я — Гасподзь. Гаварыў жа Майсей так да сыноў Ізраіля, і не слухалі Майсея ад малодушнасці і ад цяжкіх работ. І сказаў Гасподзь да Майсея, кажучы: увайдзі, гавары з фараонам, царом Егіпта, каб ён адправіў сыноў Ізраіля з зямлі яго. Гаварыў жа Майсей перад Госпадам, кажучы, вось сыны Ізраіля не паслухалі мяне, і як

паслухае мяне фараон? Я ж ірацыянальны. Сказаў жа Гасподзь Майсею і Аарону, і загадаў ім ісці да фараона, цара Егіпта, каб адпусціць сыноў Ізраіля з зямлі Егіпецкай. І гэтыя правадыры дамоў бацькоў іхніх, сыны Рувіма, першароднага Ізраіля: Енох і Фаллус, Асрон і Хармі — гэтая радня Рувіма. І сыны Сымеона: Емуіл, і Ямііім, і Аод, і Яхеін, і Саар, і Саул, народжаны ад ханаанейскай жанчыны. Гэта сем'і сыноў Сымеона. І гэта імёны сыноў Леві паводле роднасці іх: Гірсон, Каат і Мэрары, і гады жыцця Леві — сто трыццаць сем. І гэтыя сыны Гедсона: Лобеней і Семеей, дамы сям'яў іхніх. І сыны Каата: Амбрам, і Ісаар, Хеброн, і Азеіл, і гады жыцця Каата — сто трыццаць тры гады. І сыны Мэрары: Махлі і Мушы. Гэта дамы бацькоў Левія паводле іхніх сямей. І ўзяў Амбран Іахабед, дачку брата бацькі свайго, сабе ў жонку, і нарадзіла яму Аарона і Майсея, і Марыям, сястру іх. А гады жыцця Амбрама — сто трыццаць два гады. І сыны Ісаара: Корэ, і Нафек, і Зехры. І сыны Азэіла: Місаіл, Элісафан і Сэгрэі. Узяў жа Аарон сабе за жонку Елізавету, дачку Амінадаба, сястру Наасона, і яна нарадзіла яму Надаба, і Абіуда, і Елеазара, і Ітамара. Сыны ж Карэя: Асір, і Элкана, і Абіясар; гэтыя пакаленні Карэя. І Элеазар, сын Аарона, узяў сабе за жонку адну з дачок Футыела, і яна нарадзіла яму Фінееса. Гэта пачаткі сем'яў Левітаў паводле іх пакаленняў. Гэта Аарон і Майсей, якім Бог сказаў вывесці сыноў Ізраіля з зямлі Егіпецкай з іх войскам. Гэта ёсць тыя, хто размаўляў з фараонам, царом Егіпта, і яны вывелі сыноў Ізраіля з зямлі Егіпецкай — сам Аарон і Майсей, у той дзень, калі Гасподзь гаварыў з

Майсеем у зямлі Егіпецкай. І гаварыў Госпад да Майсея, кажучы: Я — Госпад. Гавары да фараона, цара Егіпта, усё, што Я кажу табе. І сказаў Майсей перад Госпадам: вось я слабагаласы, і як паслухае мяне фараон?

7

І сказаў Гасподзь да Майсея, кажучы: Вось Я даў цябе богам Фараону, і Аарон, брат твой, будзе тваім прарокам. Ты ж будзеш гаварыць яму ўсё, што я табе загадваю, а Аарон, брат твой, будзе гаварыць да фараона, каб адправіць сыноў Ізраіля з зямлі ягонай. Я ж зацвярджу сэрца фараона і памножу мае знакі і цуды ў зямлі Егіпецкай. І не будзе слухаць вас фараон, і ўскладу руку маю на Егіпет, і выведу з сілаю маёю народ мой, сыноў Ізраіля, з зямлі Егіпецкай з помстаю вялікаю. І ведаць будуць усе егіпцяне, што я ёсць Пан, калі працягну руку маю на Егіпет, і выведу сыноў Ізраіля з сярэдзіны іх. Зрабілі жа Майсей і Аарон, як наказаў ім Гасподзь, так яны і зрабілі. Майсей жа быў восьмідзесяці гадоў, Аарон жа, брат яго, восьмідзесяці трох гадоў, калі гаварыў да фараона. І сказаў Гасподзь да Майсея і Аарона, кажучы, і калі будзе гаварыць да вас фараон, кажучы, дайце нам знак ці цуда, і скажаш Аарону, брату твайму, вазьмі посах, і кінь на зямлю перад фараонам, і перад слугамі яго, і будзе змей. Увайшоў жа Майсей і Аарон перад фараонам і слугамі яго, і зрабілі так, як наказаў ім Гасподзь, і кінуў Аарон жазло перад фараонам і перад слугамі яго, і стала

яно зменем. Склікаў жа Фараон мудрацоў Егіпта і чараўнікоў, і зрабілі таксама заклінальнікі егіпцян сваімі чараўніцтвамі падобна. І кінулі кожны сваё жазло, і яны сталі змеямі, і жазло Аарона паглынула іхнія жазлы. І ўзмацнілася сэрца фараона, і не паслухаў ён іх, як наказаў ім Гасподзь. Сказаў жа Гасподзь да Майсея: зацвярдзела сэрца фараона, каб не адпусціць народ. Ідзі да фараона раніцай, вось ён выходзіць да вады, і ты будзеш сустракаць яго на беразе ракі, і жэзл, які ператварыўся ў змяя, возьмеш у сваю руку. І ты скажаш да яго: Пан, Бог Яўрэяў, паслаў мяне да цябе, кажучы: адпусці народ мой, каб ён служыў Мне у пустыні, і вось ты не слухаў да гэтага часу. Гэтыя рэчы кажа Пан: у гэтым пазнаеш, што я Пан. Вось я ўдараю жазлом, які у руцэ маёй, на ваду, якая у рацэ, і яна зменіцца ў кроў. І рыбы, якія ў рацэ, памруць, і рака засмярдзіць, і егіпцяне не здолеюць піць ваду з ракі. Сказаў жа Гасподзь да Майсея: Скажы Аарону, брату твайму: вазьмі жазло тваё ў руку тваю і працягні руку тваю на воды Егіпта, і на рэкі іх, і на каналы іх, і на балоты іх, і на ўсю сабраную ваду іх, і будзе кроў. І стала кроў ва ўсёй зямлі Егіпта, і ў дрэве, і ў камянях. І зрабілі так Майсей і Аарон, як загадаў ім Гасподзь, і, ўзняўшы жазло сваё, ударыў ваду ў рацэ перад фараонам і перад слугамі яго, і ператварыў усю ваду ў рацэ ў кроў. І рыбы ў раце памерлі, і рака смярдзела, і егіпцяне не маглі піць ваду з ракі, і кроў была ва ўсёй зямлі Егіпецкай. Зрабілі ж падобна таксама і чараўнікі Егіпцян чараўніцтвамі іхнімі, і зацвярдзела сэрца фараона, і не паслухаў ён іх, як сказаў Госпад. Павярнуўшыся ж, фараон

увайшоў у свой дом і не звярнуў увагі нават на гэта. Выкапалі ж усе егіпцяне вакол ракі, каб выпіць ваду, і не маглі выпіць ваду з ракі. І выканалася сем дзён пасля таго, як Гасподзь ударыў раку. Сказаў жа Гасподзь да Майсея: увайдзі да фараона і скажы яму: гэтак кажа Гасподзь: адпусці народ мой, каб яны служылі Мне. Калі ж не жадаеш ты адпусціць, вось я ўражу ўсе межы твае жабамі. І выблюе рака жабы, і ўзышоўшы, увойдуць у дамы твае, і ў каморы спальняў тваіх, і на ложкі твае, і на дамы слугаў тваіх, і народа твайго, і ў дзяжы твае, і ў печы твае. І на цябе, і на слуг тваіх, і на народ твой узыдуць жабы.

8

Сказаў жа Гасподзь да Майсея: Скажы Аарону, брату твайму: выцягні рукою жазло тваё на рэкі, і на каналы, і на балоты, і выведзі жаб. І выцягнуў Аарон руку на воды Егіпта, і вывеў жаб, і ўзнялася жаба, і пакрыла зямлю Егіпта. Зрабілі падобна таксама і чараўнікі егіпцян чараўніцтвамі сваімі, і вывелі жаб на зямлю Егіпта. І паклікаў фараон Майсея і Аарона, і сказаў: памаліцеся аб мне да Госпада, і няхай Ён забярэ жаб ад мяне і ад майго народа, і я адпушчу іх, і яны ахвяруюць Госпаду. Сказаў жа Майсей да фараона: Вызнач мне, калі я памалюся аб табе, і аб слугах тваіх, і аб народзе тваім, каб знішчыць жаб ад цябе, і ад народа твайго, і з дамоў вашых, акрамя тых, што ў рацэ застануцца. І ён сказаў: на заўтра. Сказаў жа: як ты сказаў, каб ты ведаў,

што няма іншага, акрамя Госпада. І будуць выдаленыя жабы ад цябе, і ад дамоў вашых, і ад жытлаў, і ад слуг тваіх, і ад народа твайго, толькі ў рацэ яны застануцца. Выйшаў жа Майсей і Аарон ад фараона, і закрычаў Майсей да Госпада аб пагадненні жаб, як прызначыў фараон. Зрабіў жа Гасподзь так, як сказаў Майсей, і памерлі жабы з дамоў, і з падворкаў, і з палёў. І сабралі іх у купы-купы, і зямля смярдзела. Убачыўшы ж Фараон, што настала палёгка, зацвярдзела сэрца яго, і не паслухаў ён іх, як гаварыў Гасподзь. Сказаў жа Госпад да Майсея: Скажы Аарону: выцягні рукою жазло тваё і ўдары па пыле зямлі, і будуць мошкі і на людзях, і на чатырохнагіх жывёлах, і па ўсёй зямлі Егіпецкай. Выцягнуў таму Аарон рукою жазло і ўдарыў па пыле зямлі, і з'явіліся мошкі на людзях і на чатырохногіх жывёлах, і ва ўсім пыле зямлі з'явіліся мошкі. Зрабілі падобна таксама і чараўнікі сваімі чараўніцтвамі, каб вывесці мошак, і не маглі, і сталі мошкі ў людзях і ў чатырохногіх. Сказалі таму чараўнікі фараону: Палец Божы гэта, і зацвярдзела сэрца фараона, і не паслухаў ён іх, як гаварыў Госпад. Сказаў жа Гасподзь да Майсея: устань рана раніцай і стань перад фараонам, і вось ён выйдзе на ваду, і скажаш да яго: гэтыя рэчы кажа Гасподзь: адпусці народ мой, каб служылі мне ў пустыні. Калі ж ты не жадаеш адпусціць народ мой, вось я пашлю на цябе, і на слуг тваіх, і на народ твой, і на дамы вашыя сабачую муху, і напоўняцца дамы егіпцян сабачай мухой, і зямля, на якой яны знаходзяцца. І зраблю дзівосныя справы ў той дзень на зямлі Гесем, на якой прысутны народ мой, дзе не будзе

сабачай мухі, каб ты ведаў, што я ёсць Гасподзь, Бог усёй зямлі. І дам адрозненне паміж маім народам і тваім народам, а заўтра гэта будзе на зямлі. Зрабіў жа Гасподзь такім чынам, і прыйшло мноства сабачых мух у дамы фараона, і ў дамы слугаў яго, і ва ўсю зямлю Егіпецкую, і была зямля знішчана ад сабачых мух. Паклікаў жа фараон Майсея і Аарона, кажучы: прыйшоўшы, ахвяруйце Госпаду, Богу вашаму, у гэтай зямлі. І сказаў Майсей: Не магчыма стацца так, бо агідствы Егіпцян ахвяруем Госпаду Богу нашаму. Бо калі ахвяруем агідствы Егіпцян перад імі, камянямі забітыя будзем. Дарогу трох дзён пойдзем у пустыню і ахвяруем Богу нашаму, як сказаў нам Гасподзь. І сказаў фараон: Я пасылаю вас, і ахвяруйце Богу вашаму ў пустыні, але не адыходзьце далёка, памаліцеся ж аб мне да Госпада. Сказаў жа Майсей: А я выйду ад цябе і памалюся да Бога, і адыдзе сабачая муха і ад слуг тваіх, і ад народа твайго заўтра. Не падманвай больш, фараоне, каб не адаслаць народ ахвяраваць Госпаду. Выйшаў жа Майсей ад фараона і маліўся да Бога. Зрабіў жа Гасподзь якраз так, як сказаў Майсей, і прыбраў сабачую муху ад фараона, і ад слуг яго, і ад народа яго, і не засталася ніводнай. І зрабіў цяжкім фараон сэрца сваё і ў гэты час, і не пажадаў адпусціць народ.

9

Сказаў жа Гасподзь да Майсея: увайдзі да фараона і скажы

яму: гэтак кажа Гасподзь, Бог яўрэяў: адпусці народ мой, каб яны служылі мне. Калі ж ты не жадаеш адпусціць народ мой, але яшчэ ўтрымліваеш яго, вось, рука Госпада будзе на жывёле тваёй, якая ў палях, і на конях, і на вючных жывёлах, і на вярблюдах, і на валах, і на авечках — смерць вельмі вялікая. І праславу я ў той час паміж жывёлы егіпцян і паміж жывёлы сыноў Ізраіля; не памрэ ад усіх сыноў Ізраіля нічога сказанага. І даў Бог мяжу, кажучы: заўтра Гасподзь зробіць гэта слова на зямлі. І зрабіў Гасподзь гэта слова на наступны дзень, і памерла ўся жывёла егіпцян, а ад жывёлы сыноў Ізраіля не памерла нічога. Убачыўшы ж фараон, што не памерла нічога ад усёй жывёлы сыноў Ізраіля, зацвярдзела сэрца фараона, і ён не адпусціў народ. Сказаў жа Гасподзь да Майсея і Аарона, кажучы: вазьміце вы поўныя рукі попелу печнага, і хай пасыпле Майсей у неба перад фараонам і перад слугамі яго. І хай будзе пыл на ўсю зямлю Егіпта, і будзе на людзях і на чатырохнагіх жывёлах язвы, пухіры, што выбухаюць на людзях і на чатырохнагіх жывёлах, на ўсёй зямлі Егіпта. І ўзяў сажу з печы перад фараонам, і раскідаў яе Майсей у неба, і з'явіліся нарывы — пухіры, што выступалі, — і ў людзей, і ў чатырохнагіх жывёл. І не былі здольныя чараўнікі стаяць перад Майсеем з-за нарывоў, бо сталіся нарывы на чараўніках і на ўсёй зямлі Егіпецкай. Зацвярдзеў жа Гасподзь сэрца фараона, і не паслухаў ён іх, як загадаў Гасподзь. Сказаў жа Гасподзь да Майсея: устань рана раніцай і стань перад фараонам, і скажаш да яго: гэтыя рэчы кажа Гасподзь, Бог Яўрэяў: адпусці народ мой,

каб яны служылі мне. Бо ў цяперашні час Я пасылаю ўсе Мае пошасці ў сэрца тваё, і слуг тваіх, і народа твайго, каб ты ведаў, што няма іншага, як Я, ва ўсёй зямлі. Цяпер бо, паслявшы руку, ўдару цябе і народ твой забю, і ты будзеш знішчаны з зямлі. І з-за гэтага ты быў захаваны, каб я паказаў у табе сілу маю, і каб было абвешчана імя маё ва ўсёй зямлі. Ці ты яшчэ прыгнятаеш народ мой, каб не адпусціць іх? Вось я пашлю заўтра а гэтую гадзіну град вельмі моцны, які такі не быў у Егіпце ад дня, калі ён быў створаны, да гэтага дня. Цяпер таму паспяшайся сабраць жывёлу тваю, і ўсё, што ў цябе ёсць у полі; бо ўсе людзі і жывёла, што ў цябе ёсць у полі; бо ўсе людзі і жывёла, што будзе знойдзена ў палях і не ўвойдзе ў дом, аападзе на іх град, памруць. Той, хто баяўся слова Госпада з-паміж слуг фараона, сабраў сваю жывёлу ў дамы. Хто ж не звярнуў увагі на слова Госпада, той пакінуў жывёлу ў палях. Сказаў жа Гасподзь да Майсея: Выцягні руку тваю ў неба, і будзе град на ўсю зямлю Егіпта, на людзей і на жывёлу, і на ўсю траву, якая на зямлі. Выцягнуў жа Майсей руку ў неба, і Гасподзь даў гукі і град, і прабягаў агонь па зямлі, і праліў Гасподзь град на ўсю зямлю Егіпта. Быў жа град і агонь, які палаў у градзе, а град быў вельмі вялікі, такі, які не быў у Егіпце з таго дня, як стаў на ім народ. Град пабіў усё ў зямлі Егіпецкай, ад чалавека да жывёлы, і ўсю траву ў полі пабіў град, і ўсе дрэвы ў палях разбіў град. Акрамя ў зямлі Гесем, дзе былі сыны Ізраіля, не было граду. Паслаўшы жа, фараон паклікаў Майсея і Аарона і сказаў ім: Я згрэшыў цяпер. Гасподзь справядлівы, а я і народ мой бязбожныя.

Памаліцеся таму аб мяне да Госпада, і няхай спыніцца станаўленне галасоў Бога, і граду, і агню, і адпраўлю вас, і больш не будзеце затрыманы заставацца. Сказаў жа яму Майсей: Як толькі я выйду з горада, пасціраю рукі мае да Госпада, і галасы спыняцца, і град і дождж не будзе больш, каб ты ведаў, што зямля Госпада. І ты, і твае слугі, я ведаю, што яшчэ не пабаяліся Госпада. Лён і ячмень былі ўдараны, бо ячмень стаяў, а лён быў у каласе. А агонь і палба не былі пабітыя, бо яны былі позднімі. Выйшаў жа Майсей ад фараона за горад і выцягнуў рукі да Госпада, і галасы спыніліся, і град і дождж больш не падалі на зямлю. Убачыўшы ж, што спыніліся дождж і град і громы, фараон зноў пачаў грашыць і ацяжарыў сваё сэрца і сэрцы сваіх слуг. І зацвярдзела сэрца фараона, і ён не адпусціў сыноў Ізраіля, як гаварыў Гасподзь Майсею.

10

І сказаў Гасподзь да Майсея, кажучы: увайдзі да фараона, бо я зацвярдзіў яго сэрца і сэрцы яго слуг, каб наступна прыйшлі гэтыя знакі на іх; каб вы расказалі ў вушы вашых дзяцей і дзецям дзяцей вашых, колькі я здзекаваўся над егіпцянамі, і мае знакі, якія я зрабіў сярод іх; і вы пазнаеце, што я Гасподзь. Увайшлі жа Майсей і Аарон перад Фараонам, і сказалі яму: гэтыя рэчы кажа Гасподзь Бог Яўрэяў, да якога часу не жадаеш пасаромецца перада мной? Адпусці народ мой, каб яны служылі мне. Калі ж не

пажадаеш ты адправіць народ мой, вось я навяду заўтра гэтую гадзіну шмат саранчы на ўсе межы твае. І накрые выгляд зямлі, і не здолееш убачыць зямлю, і пажрэ ўсё лішняе зямлі, тое пакінутае, якое пакінуў вам град, і пажрэ ўсякае дрэва, якое расце вам на зямлі. І будуць напоўненыя твае дамы, і дамы слуг тваіх, і ўсе дамы ва ўсёй зямлі Егіпцян, якія ніколі не бачылі бацькі твае, ні продкі іх, ад таго дня, як з'явіліся на зямлі, да гэтага дня, і адвярнуўшыся Майсей выйшаў ад фараона. І кажуць слугі фараона да яго: Да якога часу гэта будзе нам пасткай? Адпусці людзей, каб яны маглі служыць Богу іхнему; ці ведаць жадаеш, што загінуў Егіпет? І павярнулі яны Майсея і Аарона да фараона, і сказаў ён ім: Ідзіце і служыце Госпаду, Богу вашаму. Але хто менавіта будзе ісці? І кажа Майсей: З юнакамі і старэйшынамі пойдзем, з сынамі і дачкамі, і авечкамі, і быдлам нашым, бо ёсць свята Госпада. І сказаў ён да іх: хай будзе так Гасподзь з вамі, як я пасылаю вас, ці не і багаж ваш? Бачце, што злосць дадаецца да вас. Не так, няхай ідуць мужчыны і няхай служаць Богу, бо гэта вы самі шукаеце. І выгналі іх ад твару фараона. Сказаў жа Гасподзь да Майсея: Выцягні руку на зямлю Егіпта, і няхай узыдзе саранча на зямлю, і пажрэ ўсякую траву зямлі і ўвесь плод дрэў, які пакінуў град. І падняў Майсей жэзл у неба, і Гасподзь прывёў паўднёвы вецер на зямлю ўвесь той дзень і ўсю ноч; раніца настала, і паўднёвы вецер узняў саранчу і прынёс яе на ўсю зямлю Егіпта; і спынілася на ўсіх межах Егіпта вельмі шмат; раней за яе не было такой саранчы, і пасля гэтага не будзе так. І пакрыла выгляд зямлі, і была

знішчана зямля, і паглынула ўсякую траву зямлі, і ўвесь плод дрэў, які застаўся ад граду. Не застаўся нічога зялёнага ў дрэвах і ва ўсякай траве поля, ва ўсёй зямлі Егіпта. Паспяшаў жа Фараон паклікаць Майсея і Аарона, кажучы: Я згрэшыў перад Госпадам, Богам вашым, і супраць вас. Прымеце таму мой грэх яшчэ цяпер, і памаліцеся да Госпада Бога вашага, і няхай Ён адыме ад мяне гэтую смерць. Выйшаў жа Майсей ад фараона і маліўся да Бога. І змяніў Гасподзь вецер ад мора на моцны, і ўзняў саранчу, і кінуў яе ў Чырвонае мора, і не засталася ні адной саранчы ва ўсёй зямлі Егіпецкай. І зацвярдзіў Гасподзь сэрца фараона, і ён не адпусціў сыноў Ізраіля. Сказаў жа Гасподзь да Майсея: Выцягні руку тваю ў неба, і няхай будзе цемра на зямлі Егіпта, адчувальная цемра. Выцягнуў жа Майсей руку ў неба, і зрабілася цемра, морак, буря на ўсёй зямлі Егіпта тры дні. І не бачыў ніхто брата свайго тры дні, і не ўстаў ніхто з ложка свайго тры дні; усім жа сынам Ізраіля святло было ва ўсім, дзе яны жылі. І паклікаў фараон Майсея і Аарона, кажучы: Ідзіце, служыце Госпаду, Богу вашаму, акрамя авечак і валоў пакідайце, і багаж ваш няхай ідзе з вамі. І сказаў Майсей: Але і ты дасі нам цэласпаленні і ахвяры, якія мы прынясём Госпаду, Богу нашаму. І жывёла наша пойдзе з намі, і мы не пакінем ніводнага капыта, бо ад іх возьмем, каб служыць Госпаду Богу нашаму. Мы ж не ведаем, чым будзем служыць Госпаду Богу нашаму, пакуль не прыйдзем туды. Зацвярдзеў жа Гасподзь сэрца фараона, і не пажадаў ён адпусціць іх. І кажа фараон: адыдзі ад мяне, пільнуй сабе,

каб больш не бачыць майго твару, бо ў які дзень з'явішся мне, памрэш. Кажа Майсей: Ты сказаў, што больш не з'яўлюся табе ў твар.

11

Сказаў жа Гасподзь да Майсея: яшчэ адзін удар я прынясу на фараона і на Егіпет, і пасля гэтага ён адпусціць вас адсюль, а калі адпусціць ён вас з усім, то выжане ён вас выгнаннем. Скажы таму таемна ў вушы народу, і няхай кожны папросіць у суседа срэбныя і залатыя пасудзіны і адзенне. Гасподзь жа даў міласць народу свайму перад егіпцянамі, і яны пазычылі ім, і чалавек Майсей стаў вельмі вялікім перад егіпцянамі, і перад фараонам, і перад слугамі яго. І сказаў Майсей: гэта кажа Госпад, каля сярэдзіны ночы я ўвайду ў сярэдзіну Егіпта. І памрэ кожны першынец у зямлі Егіпецкай, ад першынца Фараона, які сядзіць на троне, і да першынца служніцы, якая каля жорнаў, і да першынца ўсякай жывёлы. І будзе вялікі крык па ўсёй зямлі Егіпецкай, якога такога не было, і такога ўжо не будзе. І сярод усіх сыноў Ізраіля не загарчыць сабака языком сваім, ад чалавека да жывёлы, каб ты ведаў, колькі дзіўнага ўчыніць Гасподзь паміж егіпцянамі і Ізраілем. І зыдуць усе гэтыя дзеці твае да мяне, і пакланяцца мне, кажучы: выйдзі ты, і ўвесь народ твой, якім ты кіруеш; і пасля гэтага я выйду; а выйшаў Майсей ад фараона з гневам. Сказаў жа Гасподзь да Майсея: Не паслухае вас

фараон, каб, множачы, памножыў Я Мае знакі і цуды ў зямлі Егіпецкай. Майсей жа і Аарон зрабілі ўсе гэтыя знакі і гэтыя цуды ў зямлі Егіпце перад фараонам, зацвярдзеў жа Гасподзь сэрца фараона, і не паслухаў ён адпусціць сыноў Ізраіля з зямлі Егіпта.

12

І сказаў Гасподзь да Майсея і Аарона ў зямлі Егіпта, кажучы: месяц гэты вам пачатак месяцаў; першы ён вам у месяцах года. Гавары да ўсяго сходу сыноў Ізраіля, кажучы: дзесятага гэтага месяца няхай возьмуць кожны авечку паводле дамоў бацькоў, кожны авечку паводле дома. Калі ж іх будзе мала ў доме, так што не будзе дастаткова на авечку, ён возьме з сабой суседа свайго бліжняга, паводле ліку душ, кожны дастатковае для яго будзе залічана на авечку. Авечка дасканалая, мужчынскага полу, гадавалая будзе для вас, ад ягнят і казлят возьмеце. І будзе вам захаваным да чатырнаццатага гэтага месяца, і заб'юць яго ўсё мноства сходу сыноў Ізраіля пад вечар. І возьмуць ад крыві, і пакладуць на двух дзвярных касяках і на верхні камень дзвярэй у дамах, у якіх яны будуць есці іх. І з'ядуць тое мяса ў гэту ноч, смажанае на агні, і праснакі з гарчыцамі з'ядуць. Не ешце з іх сырое, ні зваранае ў вадзе, але смажанае агнём, галаву з нагамі і нутрашчамі. Не пакідайце ад яго нічога да раніцы, і косткі не ламайце ад яго, а тое, што застанецца ад яго да раніцы, спаліце ў агні. Так вы будзеце есці яго:

чресла вашыя апяразаныя, сандалі на нагах вашых і посахі ў руках вашых, і будзеце есці яго з паспехам — гэта Пасха Госпаду. І я прайду па зямлі Егіпецкай у гэтую ноч, і ўдару ўсякага першанароджанага ў зямлі Егіпецкай ад чалавека да жывёлы, і над усімі багамі Егіпцян учыню помсту, я Гасподзь. І будзе кроў вам знакам на дамах, у якіх вы будзеце там, і пабачу кроў, і накрыю вас, і не будзе ў вас пошасці на знішчэнне, калі ўдару па зямлі Егіпецкай. І будзе дзень гэты вам памінаннем, і будзеце святкаваць яго як свята Госпаду ва ўсе пакаленні вашы, як вечны ўстаноў будзеце святкаваць яго. Сем дзён прасныя вы будзеце есці, а ад дня першага вы выдаліце квасы з дамоў вашых, бо кожны, хто з'есць квасы, будзе знішчана душа тая з Ізраіля, ад дня першага да дня сёмага. І першы дзень будзе названы святым, і сёмы дзень будзе названы святым для вас, ніякай падданай працы не будзеце рабіць у іх, акрамя таго, што будзе зроблена для ўсякай душы, толькі гэта будзе зроблена вам. І вы будзеце захоўваць гэтую запаведзь, бо ў гэты дзень я выведу войска ваше з зямлі Егіпецкай, і вы будзеце рабіць гэты дзень у пакаленнях вашых законам вечным, пачынаючы з чатырнаццатага дня першага месяца, ад вечара вы будзеце есці прэсны хлеб, да дваццаць першага дня месяца, да вечара. Сем дзён квас не будзе знойдзены ў вашых дамах, кожны, хто б з'еў квасное, будзе знішчана душа тая з супольнасці Ізраіля, і сярод чужынцаў, і сярод тубыльцаў зямлі. Усякага квашанага не ядзіце, а ва ўсякім жытле вашым ядзіце праснакі. Паклікаў жа Майсей усю раду старэйшын сыноў Ізраіля і сказаў да іх: адышоўшы,

вазьміце сабе авечку паводле роднасці вашай і ахвяруйце пасху. Вы возьмеце пучок ісопу і, памачыўшы ў крыві, якая ля дзвярэй, прыкладзеце на верхні касяк дзвярэй і на абодва касякі дзвярэй ад крыві, якая ёсць ля дзвярэй, а вы не выйдзеце кожны з дзвярэй дома свайго да раніцы. І прайдзе Госпад, каб пабіць егіпцян, і ўбачыць кроў на вярэі і на абодвух вярэях, і прайдзе Госпад міма дзвярэй, і не дазволіць губітэлю ўвайсці ў дамы вашыя, каб пабіць. І захоўвайце гэта слова як закон для сябе і для вашых сыноў да веку. Калі ж вы ўвойдзеце ў зямлю, якую Гасподзь дасць вам, як Ён гаварыў, захоўвайце гэтую службу. І будзе, калі скажуць да вас сыны вашыя: Што гэта за служба? І вы скажаце ім: гэта ахвяра пасхі Госпаду, бо Ён накрыў дамы сыноў Ізраіля ў Егіпце, калі пабіў егіпцян, а нашы дамы выратаваў. І пакланіўшыся, народ пакланіўся. І адышоўшы, зрабілі сыны Ізраіля, як загадаў Гасподзь Майсею і Аарону, так зрабілі. Здарылася ж у сярэдзіне ночы, і Гасподзь удараў усіх першароджаных у зямлі Егіпецкай, ад першароджанага Фараона, які сядзеў на троне, да першароджанага палоннай жанчыны, якая была ў яме, і да першароджанага ўсякай жывёлы. І ўстаў Фараон ноччу, і слугі яго, і ўсе егіпцяне, і здарыўся вялікі крык ва ўсёй зямлі Егіпецкай, бо не было дома, у якім не было б памерлага. І паклікаў фараон Майсея і Аарона ноччу і сказаў ім: устаньце і выйдзіце з народа майго, і вы, і сыны Ізраіля, ідзіце і служыце Госпаду, Богу вашаму, як кажаце. І авечак і валоў вашых узяўшы, ідзіце, дабраславіце сапраўды і мяне. І прымушалі егіпцяне народ спешна выгнаць іх з зямлі, бо

сказалі, што ўсе мы паміраем. Узяў жа народ цеста сваё, перш чым заквасілася месіва іхняе, звязанае ў адзенні іхнім на плячах. А сыны Ізраіля зрабілі так, як загадаў ім Майсей, і папрасілі ў егіпцян срэбныя і залатыя посудзіны і адзенне. І даў Гасподзь міласць народу свайму перад егіпцянамі, і яны пазычылі ім, і абрабавалі егіпцян. Адправіўшыся ж сыны Ізраіля з Рамэсэ ў Сакхот, шэсцьсот тысяч пяшых мужчын, акрамя багажу. І вялікае змешанае мноства пайшло ўверх з імі, і авечкі, і валы, і быдла вельмі многае. І яны спяклі цеста, якое яны вынеслі з Егіпта, хлябы бяздражджавыя, бо не было заквашана, выгналі бо іх егіпцяне, і не маглі застацца, ні запасаў не зрабілі сабе ў дарогу. А праз жыццё сыноў Ізраіля, якое яны пражылі ў зямлі Егіпецкай і ў зямлі Ханаанскай, было чатырыста трыццаць гадоў. І здарылася пасля тых чатырохсот трыццаці гадоў, выйшла ўся сіла Госпада з зямлі Егіпта ноччу. Ахова ёсць Госпаду, каб вывесці іх з зямлі Егіпта; тая ноч гэтая — ахова Госпаду, каб усім сынам Ізраіля быць у пакаленнях іхніх. І сказаў Гасподзь да Майсея і Аарона: гэта закон Пасхі; кожны чужаземец не будзе есці ад яго. І кожнага слугу ці купленага за срэбра абрэжаш яго, і тады ён будзе есці ад яго. Прышлец ці найміт не будзе есці з яго. У адным доме будзе з'едзена, і не вынясеце з дома мяса вонкі, і косткі не зламаеце ад яго. Уся сходка сыноў Ізраіля зробіць гэта. Калі ж хто-небудзь падыдзе да вас прышлец, каб зрабіць пасху Госпаду, абрэж яго ўсякага мужчынскага, і тады ён падыдзе зрабіць яе, і будзе як і ўраджэнец зямлі; усякі необрэзаны не будзе есці ад яе. Закон адзін будзе для

мясцовага і для прыйшоўшага чужынца сярод вас. І зрабілі сыны Ізраіля так, як загадаў Гасподзь Майсею і Аарону, так яны і зрабілі. І здарылася ў той дзень, што Гасподзь вывеў сыноў Ізраіля з зямлі Егіпецкай з іхняй моцай.

13

І сказаў Гасподзь да Майсея, кажучы: асвяці Мне кожнага першанароджанага, першароднага, які адкрывае кожную ўтробу ў сынах Ізраіля, ад чалавека да жывёлы, ён Мой. Сказаў жа Майсей да народу: памятайце гэты дзень, у які выйшлі вы з зямлі Егіпецкай, з дома рабства, бо магутнай рукой вывеў вас Гасподзь адсюль, і не будзе есціся квасное. Бо сёння вы выходзіце ў месяцы маладых. І будзе, калі прывядзе цябе Гасподзь, Бог твой, у зямлю хананэяў, і хетэяў, і амарэяў, і евэяў, і евусэяў, і гергесэяў, і ферэзэяў, якую Ён прысягнуў бацькам тваім даць табе — зямлю, што цячэ малаком і мёдам, — то зробіш службу гэтую ў месяцы гэтым. Шэсць дзён вы будзеце есці прэсны хлеб, а ў сёмы дзень — свята Госпада. Праснакі вы будзеце есці сем дзён, не будзе бачна табе квашанага хлеба, ані будзе табе квасу ў усіх межах тваіх. І ты абвесціш сыну свайму ў той дзень, кажучы: З-за гэтага зрабіў Гасподзь Бог мне, калі я выходзіў з Егіпта. І будзе табе знак на руцэ тваёй і памяць перад вачыма тваімі, каб стаў закон Госпада ў вуснах тваіх, бо рукою магутнаю вывеў цябе Госпад Бог з Егіпта. І ахоўвайце гэты закон паводле пэўных пор года, з дня ў дзень. І будзе,

калі ўвядзе цябе Гасподзь, Бог твой, у зямлю Ханаэяў, як прысягнуў бацькам тваім, і дасць табе яе. І адлучыш усякага адкрываючага łona, мужчынскіх Госпаду, усякага адкрываючага łona з статкаў або ў жывёле тваёй, колькі б ні стала табе, мужчынскіх асвяціш Госпаду. Кожнага, хто адкрывае ўтробу асла, абменяеш авечкай, калі ж не абменяеш, выкупіш яго, кожнага першынца чалавека з сыноў тваіх выкупіш. Калі ж запытае цябе сын твой пасля гэтага, кажучы, што гэта? І скажаш яму, што моцнаю рукою вывеў Гасподзь нас з зямлі Егіпта, з дома рабства. Калі ж зацвярдзеў фараон адпусціць нас, забіў усякага першынца ў зямлі Егіпецкай, ад першынцаў людзей да першынцаў быдла, таму я ахвяруя Госпаду ўсякага мужчынскага, які адкрывае ўлонне, і ўсякага першынца сыноў маіх выкуплю. І будзе гэта ў знак на руцэ тваёй і непахісным перад вачыма тваімі, бо магутнаю рукою вывеў цябе Гасподзь з Егіпта. Калі ж Фараон адправіў народ, Бог не павёў іх шляхам зямлі філістымлян, таму што ён быў блізка, бо Бог сказаў: каб народ не раскаяўся, убачыўшы вайну, і не вярнуўся ў Егіпет. І акружыў Бог народ шляхам праз пустыню да Чырвонага мора, а пятым пакаленнем узышлі сыны Ізраіля з зямлі Егіпецкай. І ўзяў Майсей косці Іосіфа з сабою, бо клятвай ён прысягнуў сыноў Ізраіля, кажучы: Наведваннем наведае вас Гасподзь, і вы панясеце мае косці адсюль з сабою. Узняўшыся ж, сыны Ізраіля з Сакхофа разбілі табар у Этаме каля пустыні. А Бог вёў іх, удзень у слупе воблака, каб паказаць ім шлях, а ўначы ў слупе агню. Не адышоў жа слуп воблака ўдзень і слуп агню ўначы перад

усім народам.

14

І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы: Гавары да сыноў Ізраіля, і павярнуўшыся, хай яны разбіваюць табар насупраць сяліба, паміж Мігдолам і паміж морам, насупраць Ваал-Цафона; перад імі ты разаб'еш табар на моры. І скажа фараон свайму народу: Сыны Ізраіля блукаюць у зямлі, бо пустыня замкнула іх. Я ж зацвярджу сэрца фараона, і ён пагоніцца за імі, і буду праслаўлены ў фараоне і ў усім яго войску, і ўсе егіпцяне ведаць будуць, што Я — Гасподзь, і яны зрабілі так. І было паведамлена каралю Егіпцянаў, што ўцёк народ, і змянілася сэрца фараона і слуг яго супраць народа, і сказалі яны: Што гэта мы зрабілі, каб адпусціць сыноў Ізраіля, каб яны не служылі нам? Запрог таму Фараон калясніцы яго, і ўвесь народ яго сабраў разам з сабою, і ўзяўшы шэсцьсот калясніц выбраных, і ўсіх коней егіпцян, і трыстатаў на ўсіх. І зацвярдзеў Гасподзь сэрца фараона, цара Егіпта, і слуг яго, і пагнаўся ён за сынамі Ізраіля, а сыны Ізраіля выходзілі з высока ўзнятай рукой. І праследавалі егіпцяне іх, і знайшлі іх размешчаных табарам каля мора, і ўся конніца і калясніцы фараона, і коннікі, і войска яго супраць паселішча, насупраць Беелсепфона. І Фараон набліжаўся, і паднялі ўгору сыны Ізраіля вочы і бачаць, і егіпцяне разбілі табар ззаду іх, і спалохаліся вельмі, а сыны Ізраіля

закрычалі да Госпада. І сказалі да Майсея: хіба таму, што не існавалі магілы ў зямлі Егіпецкай, ты вывеў нас, каб забіць у пустыні? Што гэта ты зрабіў нам, вывеўшы нас з Егіпта? Ці не гэта было тое слова, якое мы гаварылі табе ў Егіпце, кажучы: дазволь нам, каб мы служылі егіпцянам? Бо лепш нам служыць егіпцянам, чым памерці ў гэтай пустыні. І сказаў Майсей да народу: мужайцеся, стойце і глядзіце выратаванне ад Госпада, якое зробіць Ён нам сёння; бо якім спосабам бачылі вы егіпцян сёння, не будзеце больш бачыць іх на вечны час; Гасподзь будзе ваяваць за вас, а вы будзеце маўчаць. І сказаў Гасподзь Майсею: чаму ты крычыш да мяне? Скажы сынам Ізраіля, і хай яны зрушаць лагер. А ты падымі жазло тваё і працягні руку тваю на мора, і раздзялі яго, і хай увойдуць сыны Ізраіля ў сярэдзіну мора па сухому. І вось Я зацвярджу сэрца фараона і ўсіх егіпцян, і яны ўвойдуць за імі, і Я буду праслаўлены ў фараоне, і ў усім яго войску, і ў калясніцах, і ў яго конях. І ведаюць усе егіпцяне, што я ёсць Пан, калі буду праслаўлены ў фараоне, і ў калясніцах, і конях яго. Выдаліўся ж Анёл Божы, які ішоў наперадзе табара сыноў Ізраілевых, і пайшоў ззаду; выдаліўся ж і слуп воблака ад твару іх і стаў ззаду іх. І ўвайшоў паміж табарам егіпцян і табарам Ізраіля, і стаў, і здарылася цемра і морак, і прайшла ноч, і не змяшаліся яны адзін з адным усю ноч. Выцягнуў жа Майсей руку на мора, і адагнаў Гасподзь мора моцным паўднёвым ветрам усю ноч, і зрабіў мора сухім, і расколалася вада. І ўвайшлі сыны Ізраіля ў сярэдзіну мора па сухім дне, і вада яго была сцяной справа і сцяной злева. І

перасследавалі егіпцяне, і ўвайшлі за імі ўсе коні фараона, і калясніцы, і ездзецы ў сярэдзіну мора. Здарылася ж у варце ранішняй, і паглядзеў Гасподзь на табар Егіпцян у слупе агню і воблака, і ўкінуў у замяшанне табар Егіпцян, і звязаў восі калясніц іхніх, і вёў іх з сілай; і сказалі Егіпцяне: уцячом ад аблічча Ізраіля; бо Гасподзь ваюе за іх супраць Егіпцян. Сказаў жа Гасподзь да Майсея: выцягні руку тваю на мора, і няхай вернецца вада, і няхай накрые егіпцян, і калясніцы, і верхаўцоў. Выцягнуў жа Майсей руку на мора, і вярнулася вада да дня на зямлю, а егіпцяне ўцяклі пад ваду, і струсіў Гасподзь егіпцян сярод мора. І вада, павярнуўшыся назад, пакрыла калясніцы і ўсаднікаў, і ўсю сілу фараона, тых, што ўвайшлі за імі ў мора, і не быў пакінуты з іх ні адзін. А сыны Ізраіля пайшлі праз сушу пасярэдзіне мора, і вада была ім сцяной з правага боку і сцяной з левага боку. І выратаваў Гасподзь Ізраіля ў той дзень з рукі егіпцянаў, і бачыў Ізраіль егіпцянаў мёртвых каля берага мора. Убачыў жа Ізраіль руку вялікую, якую зрабіў Гасподзь Егіпцянам, убаяўся жа народ Гасподзя, і паверылі Богу і Майсею, слузе яго.

15

Тады Майсей і сыны Ізраіля спявалі гэтую песню Богу і сказалі: Давайце спяваць Госпаду, бо Ён быў славна праслаўлены — каня і верхаўца кінуў у мора. Памочнік і абаронца стаў мне на выратаванне, гэта мой Бог, і я

праслаўлю Яго, Бог бацькі майго, і я ўзвялічу Яго. Пан ламае войны, Пан — імя Яго. Калясніцы фараона і сілу яго ён кінуў у мора, выбраных вершнікаў трэцяга рангу; паглынуты былі яны ў Чырвоным моры; мора накрыла іх; пайшлі яны на дно як камень. Правая твая, Госпадзе, праславілася ў моцы, правая твая рука, Госпадзе, разбіла ворагаў. І множнасцю славы Тваёй Ты зламаў ворагаў, Ты паслаў гнеў Твой, які паглынуў іх як салому. І праз дух гневу твайго разступілася вада, засталіся як сцяна воды, засталіся хвалі ў сярэдзіне мора. Сказаў вораг: Пераследаваўшы, дагоню, падзялю здабычу, напоўню душу маю, знішчу мячом маім, будзе валадарыць рука мая. Ты паслаў дух Твой, пакрыла іх мора, патанулі яны, як свінец, у магутнай вадзе. Хто падобны да цябе сярод багоў, Госпадзе? Хто падобны да цябе? Праславены ў святых, дзіўны ў славе, творачы цуды. Ты выцягнуў правую руку тваю — праглынула іх зямля. Ты правіў праведнасцю Тваёю народ Твой гэты, які Ты выкупіў, Ты суцяшыў сілаю Тваёю ў прыстанішча святое Тваё. Пачулі народы і разгневаліся, пакуты ахапілі жыхароў Філістыма. Тады паспяшыліся правадыры Эдома, і правіцелі Маавíтаў; узяў іх дрыжанне, расталі ўсе жыхары Ханаана. Няхайпадзе на іх дрыжанне і страх, велічынёй рукі тваёй няхай яны ператвораць у камень, пакуль прайдзе народ твой, Госпадзе, пакуль прайдзе народ твой гэты, якога ты набыў. Увёўшы, пасадзі іх у гару спадчыны тваёй, у гатовае жытло тваё, якое Ты падрыхтаваў, Госпадзе, святыню, Госпадзе, якую падрыхтавалі рукі Твае. Гасподзь царуе ва век, і на век вякоў, і яшчэ. Таму што ўвайшоў конь фараона

з калясніцамі і верхавымі ў мора, і навёў на іх Гасподзь ваду мора, а сыны Ізраіля ішлі па сухой зямлі ў сярэдзіне мора. Узяўшы ж Марыям, прарочыца, сястра Аарона, бубен у руку сваю, выйшлі ўсе жанчыны за ёю з бубнамі і харамі. Пачынала ж іх Марыям, кажучы: давайце заспяваем Госпаду, бо Ён слаўна быў праслаўлены — каня і верхаўца кінуў у мора. Вывеў жа Майсей сыноў Ізраіля ад Чырвонага мора і правёў іх у пустыню Сур, і ішлі яны тры дні ў пустыні, і не знаходзілі вады, каб піць. Прыйшлі яны ў Мэру, і не маглі піць з Мэры, бо была горкая, таму назваў ён імя таго месца Горыч. І нарыкалі людзі на Мойсея, кажучы: Што мы будзем піць? І заклікаў Майсей да Госпада, і паказаў яму Госпад дрэва, і ўкінуў ён яго ў ваду, і стала салодкай вада. Там паставіў ён яму пастановы і судовы, і там выпрабаваў яго, і сказаў: калі слухаючы будзеш слухаць голасу Госпада Бога твайго, і прыемнае перад ім будзеш рабіць, і прыслухаешся да запаведзяў яго, і захаваеш усе пастановы яго, усякую хваробу, якую навёў я на егіпцян, не навяду на цябе, бо я ёсць Госпад Бог твой, які цябе ісцэляе. І яны прыйшлі ў Аілім, і былі там дванаццаць крыніц вод і семдзесят ствалоў пальмавых дрэў, і яны разбілі табар там каля воды.

16

Адышлі з Эліма, і прыйшла ўся сходка сыноў Ізраіля ў пустыню Сін, якая знаходзіцца паміж Элімам і Сінаем. А на

пятнаццаты дзень другога месяца, калі яны выйшлі з зямлі Егіпецкай, усё сходжанне сыноў Ізраіля нарэкала на Майсея і Аарона. І сказалі да іх сыны Ізраіля: Каб мы памерлі, пабітыя ад Госпада ў зямлі Егіпце, калі мы сядзелі на гаршках з мясам і елі хлеб да сытасці, бо вы вывелі нас у гэтую пустыню, каб забіць усю гэтую супольнасць голадам. І сказаў Гасподзь да Майсея: вось я дажджу вам хлябы з неба; і выйдзе народ, і збяруць дзённае на дзень, каб выпрабаваць іх, ці пойдуць яны па законе маім, ці не. І будзе ў дзень шосты, і падрыхтуюць тое, што прынясуць; і будзе ўдвая больш таго, што збяруць дзённае на дзень. І сказалі Майсей і Аарон да ўсяго сходу сыноў Ізраіля: увечары пазнаеце, што Гасподзь вывеў вас з зямлі Егіпта, і раніцай убачыце славу Госпада ў тым, што пачуў нараканне ваша на Бога; а мы хто такія, што нарэкаеце на нас? І сказаў Майсей: калі Госпад дае вам вечарам мяса есці, і хлябы раніцай да сытасці, таму што Госпад пачуў нарэканне вашае, якое вы нарэкаеце супраць нас; а мы што ёсць? Бо не супраць нас ёсць нарэканне ваша, а супраць Бога. Сказаў жа Майсей да Аарона: Скажы ўсёй сходзе сыноў Ізраіля: падыдзіце перад Бога, бо Ён пачуў нарэканне вашае. Калі ж Аарон гаварыў усяму сходу сыноў Ізраіля, і яны павярнуліся ў пустыню, і слава Госпада з'явілася ў воблаку. І гаварыў Госпад да Майсея, кажучы: я пачуў нараканне сыноў Ізраіля; гавары да іх, кажучы: да вечара будзеце есці мяса, і раніцай будзеце напоўнены хлебам; і будзеце ведаць, што я Госпад, Бог ваш. Здарылася вечар, і перапёлка паднялася ўгару і пакрыла лагер, а раніцай, калі

раса спынілася вакол лагера. І вось на паверхні пустыні тонкае, як кар'яндр, белае, як іней на зямлі. Убачыўшы гэта, сыны Ізраіля сказалі адзін аднаму: што гэта? Бо яны не ведалі, што гэта было; і Майсей сказаў ім: гэта хлеб, які Гасподзь даў вам есці. Гэта слова, якое загадаў Гасподзь: збярыце ад яго кожны для належных гомар, паводле галавы, паводле ліку душ вашых, кожны з жыхарамі намётаў вашых збярыце. Зрабілі так сыны Ізраіля, і сабралі адны шмат, а другія менш. І памераўшы гомар, не павялічылася ў таго, хто шмат, і той, хто менш, не меў недахопу; кожны для належных пры сабе сабраў. Сказаў жа Майсей да іх: Ніхто няхай не пакідае з гэтага на раніцу. І не паслухалі Майсея, але некаторыя пакінулі ад яго да ранку, і выварыла чарвякоў, і засмярдзела, і разгневаўся на іх Майсей. І сабралі яны яго раніцай, кожны належную яму частку, а калі награвала сонца, яно таяла. Здарылася ж у шосты дзень, яны сабралі патрэбнае ўдвая, два гомары на аднаго; увайшлі ж усе правіцелі сходу і паведамілі Майсею. І сказаў Майсей да іх: ці не гэта тое слова, якое гаварыў Гасподзь? Субота - адпачынак святы Госпаду заўтра; колькі б вы ні пяклі, пячыце; і колькі б вы ні варылі, варыце; і ўсё лішняе пакідайце ў сховішча да раніцы. І пакінулі яны ад яго до раніцы, як загадаў ім Майсей, і не засмярдзела, і чарвяк не з'явіўся ў ім. Сказаў жа Майсей: Ядзьце сёння, бо сёння субота Госпаду, не будзе знойдзена ў полі. Шэсць дзён вы будзеце збіраць, а ў сёмы дзень — субота, таму што не будзе ў ім. Здарылася ж у сёмы дзень, што некаторыя з народу выйшлі збіраць, і не знайшлі. Сказаў жа Гасподзь да

Майсея: До якога часу не жадаеце слухаць запаведзі Мае і закон Мой? Глядзіце, бо Гасподзь даў вам суботу ў гэты дзень, таму ён даў вам у шосты дзень хлеба на два дні. Сядзіце кожны ў сваіх дамах, ніхто няхай не выходзіць са свайго месца ў сёмы дзень. І адпачываў народ у сёмы дзень. І назвалі яго сыны Ізраіля імем яго Ман, быў жа ён як белае насенне карыяндра, а смак яго як пірог з мёдам. І сказаў Майсей: гэта слова, якое загадаў Гасподзь: напоўніце гомар манны ў сховішча для пакаленняў вашых, каб яны бачылі хлеб, які елі вы ў пустыні, калі вывеў вас Гасподзь з зямлі Егіпецкай. І сказаў Майсей да Аарона: вазьмі слоік залаты адзін, і ўкінь у яго поўны гомар манны, і пакладзеш яго перад Богам на захаванне для пакаленняў вашых, якім спосабам загадаў Гасподзь Майсею; і паклаў Аарон перад сведчаннем на захаванне. А сыны Ізраіля елі манну сорак гадоў, пакуль не прыйшлі ў населены свет; яны елі манну, пакуль не прыбылі ў частку Фінікіі. А гомар быў дзесятай часткай трох мер.

17

І адышла ўся сходка сыноў Ізраіля з пустыні Сін паводле лагераў іх праз слова Госпада, і яны разбілі лагер у Рафідзіне, не было ж вады народу, каб піць. І варчаў народ да Майсея, кажучы: дай нам вады, каб мы пілі. І сказаў ім Майсей: чаму варчыце на мяне і чаму спакушаеце Госпада? І адчувалі смагу там людзі па вадзе; і нарэкалі там людзі да

Майсея, кажучы: чаму гэта? Ты вывеў нас з Егіпта, каб забіць нас і нашых дзяцей і нашу жывёлу смагай? І заклікаў Майсей да Госпада, кажучы: што я зраблю гэтаму народу? Яшчэ крыху, і яны забіюць мяне камянямі. І сказаў Госпад да Майсея: ідзі наперад гэтага народа, вазьмі жа сабе ад старэйшын народа, і жазло, якім ты ўдарыў раку, вазьмі ў руку тваю, і пойдзеш. Вось я стаю там перад табой на скале ў Харэбе, і ты ўдарыш скалу, і выйдзе з яе вада, і народ будзе піць. І зрабіў Майсей так перад сынамі Ізраіля. І назваў ён імя таго месца Выпрабаванне і Ганьба, з-за ганьбы сыноў Ізраіля і з-за таго, што выпрабоўвалі Госпада, кажучы: ці ёсць Госпад сярод нас, ці не? Прыйшоў жа Амалік і ваяваў з Ізраілем у Рафідзіне. Сказаў жа Майсей да Ісуса: Выбяры сабе магутных мужоў, і выйшаўшы, пабудуй да бітвы супраць Амаліка заўтра, а вось я стаю на вяршыні пагорка, і жазло Бога ў маёй руцэ. І зрабіў Ісус так, як сказаў яму Майсей, і выйшаўшы, выстраіўся да бітвы з Амалікам, а Майсей і Аарон і Ор узышлі на вяршыню пагорка. І здаралася, калі ўзнімаў Майсей рукі, перамагаў Ізраіль, калі ж апускаў рукі, перамагаў Амалік. Рукі ж Майсея былі цяжкія, і ўзяўшы камень, паклалі яго пад ім, і ён сядзеў на ім, а Аарон і Ор падтрымлівалі яго рукі з аднаго боку адзін і з другога боку адзін, і сталі рукі Майсея трывала ўстаноўленымі да заходу сонца. І разбіў Ісус Амаліка і ўвесь народ яго мячом. Сказаў жа Госпад да Майсея: Запішы гэта на памяць у кнігу і дай у вушы Ісусу, што цалкам сатру памяць пра Амаліка з-пад неба. І пабудаваў Майсей ахвярнік Госпаду і назваў імя яго Госпад — прытулак мой.

Таму што ў сакрэтнай руцэ ваюе Гасподзь супраць Амаліка ад пакалення ў пакаленне.

18

Пачуў жа Іятор, сьвятар Мадыяма, зяць Майсея, усё, што зрабіў Гасподзь для Ізраіля, народа Свайго, бо Гасподзь вывеў Ізраіля з Егіпта. Узяў жа Ётар, цесць Майсея, Сепфору, жонку Майсея, пасля адпушчэння яе, і двух сыноў яе; імя аднаму з іх Герсам, кажучы: прыхадзень быў я ў зямлі чужой; і імя другога Эліезер, кажучы: бо Бог бацькі майго памочнік мой, і выратаваў мяне ад рукі фараона. І выйшаў Іятор, цесць Майсея, і сыны, і жанчына да Майсея ў пустыню, дзе ён разбіў табар на гары Божай. Было паведамлена Майсею, кажучы: вось бацька тваёй жонкі Іётар прыходзіць да цябе, і жонка, і два твае сыны з ім. Выйшаў жа Майсей насустрач свату, і пакланіўся яму, і пацалаваў яго, і абнялі адзін аднаго, і ўвёў іх у намёт. І расказаў Майсей свайму свату ўсё, колькі зрабіў Гасподзь Фараону і ўсім егіпцянам дзеля Ізраіля, і ўсю працу, якая здарылася ім у дарозе, і што выратаваў іх Гасподзь з рукі фараона і з рукі егіпцян. Іётар быў здзіўлены ўсім добрым, што зрабіў для іх Гасподзь, бо выратаваў іх з рукі егіпцян і з рукі фараона. І сказаў Ётар: Благаславёны Гасподзь, бо Ён выратаваў іх з рукі егіпцян і з рукі фараона. Цяпер я ведаю, што Гасподзь вялікі паміж усімі багамі, таму што яны напалі на іх. І ўзяў Іятро, зяць Майсея, цэласпаленні і

ахвяры Богу; і прыйшоў Аарон і ўсе старэйшыны Ізраіля есці хлеб разам з зяцем Майсея перад Богам. І здарылася, што на наступны дзень Майсей сеў судзіць народ, а ўвесь народ стаяў каля Майсея ад раніцы да вечара. І ўбачыўшы Ётар усё, што робіць для народа, кажа: што гэта, што ты робіш для народа? Чаму ты сядзіш адзін, а ўвесь народ стаіць каля цябе ад раніцы да вечара? І кажа Майсей свайму свайку: Прыходзіць да мяне народ шукаць суд ад Бога. Калі бо ўзнікае ў іх спрэчка і яны прыходзяць да мяне, я суджу кожнага і даю ім ведаць загады Бога і закон Яго. Сказаў жа свёкар Майсея да яго: Не правільна ты робіш гэтую справу. Ты будзеш знішчаны нецярплівым знішчэннем, і ты, і ўвесь гэты народ, які з табой. Цяжкае табе гэтае слова, ты не зможаш рабіць гэта адзін. Цяпер таму слухай мяне, і я параджу табе, і будзе Бог з табой. Станавіся ты для народу пасрэднікам да Бога, і ты прынясеш словы іх да Бога. І ты будзеш сведчыць ім запаведзі Бога і закон яго, і ты пакажаш ім шляхі, якімі яны пойдуць, і працы, якія яны зробяць. І ты для сябе разгледзь з усяго народа мужоў магутных, богабаязлівых, мужоў справядлівых, якія ненавідзяць пыху, і пастановіш над імі тысячнікаў, і сотнікаў, і пяцідзесятнікаў, і дзесятнікаў. І будуць судзіць народ заўсёды, а цяжкія справы прынясуць да цябе, а дробныя судовыя справы будуць судзіць яны самі, і палегчаць табе цяжар, і дапамогуць табе. Калі ты зробіш гэта слова, Бог умацуе цябе, і ты зможаш устаяць, і ўвесь гэты народ прыйдзе на сваё месца з мірам. Пачуў жа Майсей голас цесця і зрабіў усё, што сказаў яму. І выбраў

Майсей магутных мужоў з усяго Ізраіля і зрабіў іх над імі тысячнікамі, і сотнікамі, і пяцідзесятнікамі, і дзесятнікамі. І судзілі яны народ усякую гадзіну, усякае ж цяжкае слова прыносілі на Майсея, а ўсякае лёгкае слова судзілі самі. І адправіў Майсей свайго ўласнага зяця, і ён пайшоў у яго зямлю.

19

У трэці месяц выхаду сыноў Ізраіля з зямлі Егіпецкай, у гэты дзень, яны прыйшлі ў пустыню Сінайскую. І адышлі яны з Рафідэіна, і прыйшлі ў пустыню Сінайскую, і разбіў там лагер Ізраіль насупраць гары. І Майсей узышоў на гару Божую, і паклікаў яго Бог з гары, кажучы: гэтыя рэчы скажаш дому Якава і абвесціш сынам Ізраіля. Самі вы бачылі, колькі я зрабіў егіпцянам, і ўзняў вас, як на крылах арлоў, і прывёў вас да сябе. І цяпер, калі слуханнем пачуеце мой голас і захаваеце мой запавет, будзеце мне асаблівым народам сярод усіх народаў, бо мая ёсць уся зямля. Вы ж будзеце Мне царствам свяшчэнства і народам святым; гэтыя словы скажаш сынам Ізраіля. Прыйшоў жа Майсей і паклікаў старэйшын народу, і паклаў перад імі ўсе гэтыя словы, якія загадаў ім Бог. Адказаў жа ўвесь народ аднадушна і сказаў: усё, што сказаў Бог, зробім і паслухаем. А Майсей прынёс гэтыя словы да Бога. Сказаў жа Гасподзь да Майсея: вось я прыходжу да цябе ў слупе воблака, каб народ пачуў, як я гавару з табой, і каб паверылі табе навекі.

Паведаміў жа Майсей словы народа Госпаду. І сказаў Гасподзь да Майсея: Сышоўшы ўніз, папярэдзь народ, і асвяці іх сёння і заўтра, і хай яны вымыюць адзенне, і хай яны будуць гатовы да трэцяга дня; бо ў трэці дзень сыдзе Гасподзь на гару Сінай, перад усім народам. І адокрэміш народ навокал, кажучы: сцеражыцеся ўзыходзіць на гару і дакранацца да яе; кожны, хто дакранецца да гары, смерцю памрэ. Не дакранецца яго рука, бо камянямі забіты будзе ці стралой прастрэлены будзе, калі жывёла ці чалавек — не будзе жыць. Калі галасы і трубы і воблака адыдуць ад гары, тыя ўзыдуць на гару. Зышоў жа Майсей з гары да народу, і асвяціў іх, і яны памылі адзенне. І сказаў народу: Будзьце гатовыя тры дні, не набліжайцеся да жанчыны. Здарылася ж у дзень трэці, калі настаў світанак, і сталіся галасы і маланкі, і воблака цёмнае на гары Сінай, голас трубы гучаў вялікі, і спалохаўся ўвесь народ, які быў у табары. І вывеў Майсей народ на сустрэчу Богу з табара, і яны сталі каля гары. Гара Сінай дыміла цалкам, бо Бог сышоў на яе ў агні, і падымаўся дым, як дым з печы, і ўвесь народ вельмі здзівіўся. А станавіліся галасы трубы, ідучы наперад, вельмі мацнейшымі. Майсей гаварыў, а Бог адказаў яму голасам. І зайшоў уніз Гасподзь на гару Сінай, на вяршыню гары, і паклікаў Гасподзь Майсея на вяршыню гары, і пайшоў уверх Майсей. І сказаў Бог да Майсея, кажучы: сышоўшы ўрачыста папярэдзь народ, каб ніколі не наблізіліся да Бога зразумець, і не ўпала з іх мноства. І святары, якія набліжаюцца да Госпада Бога, хай асвяцяцца, каб не адышоў ад іх Гасподзь. І сказаў Майсей да Бога: Не зможа

народ узысці да гары Сінай, бо ты засведчыў нам, кажучы: адмежуй гару і асвяці яе. Сказаў жа яму Гасподзь: ідзі, сыдзі ўніз і ўзыдзі ты і Аарон з табою, а святары і народ хай не прабіваюцца ўзысці да Бога, каб Гасподзь не пагубіў іх. Зышоў жа Майсей да народа і сказаў ім.

20

І прамовіў Гасподзь усе гэтыя словы, кажучы: я ёсць Гасподзь, Бог твой, які вывеў цябе з зямлі Егіпецкай, з дома рабства. Не будуць у цябе іншых багов, акрамя мяне. Не зробіш сабе выявы, ні ўсякага падабенства таго, што ў небе ўверсе, і што на зямлі ўнізе, і што ў водах пад зямлёй. Не будзеш пакланяцца ім, ані не будзеш служыць ім; бо я ёсць Гасподзь Бог твой, Бог рэўнівы, які аддае грахі бацькоў на дзяцей, да трэцяга і чацвёртага пакалення тым, хто ненавідзіць мяне, і які робіць міласэрнасць у тысячы тым, хто любіць мяне, і тым, хто захоўвае запаведзі мае. Не возьмеш імя Госпада Бога твайго надарэмна, бо не ачысціць Госпад Бог твой таго, хто бярэ імя Яго надарэмна. Памятай дзень субот, каб асвячаць яго. Шэсць дзён працуй і зробіш усе свае працы. А сёмы дзень — субота Госпаду Богу твайму; не будзеш рабіць у ім ніякай працы ты, і сын твой, і дачка твая, слуга твой, і служанка твая, вол твой, і вьючная жывёла твая, і ўсякая жывёла твая, і прышлец, жывучы ў цябе. Бо ў шасць дзён зрабіў Гасподзь неба і зямлю, і мора, і ўсё, што ў іх, і адпочыў у сёмы дзень, таму дабраславіў

Гасподзь сёмы дзень і асвяціў яго. Шануй бацьку твайго і маці тваю, каб добра табе было, і каб доўга жыў ты на зямлі добрай, якую Гасподзь Бог твой дае табе. Не чыні блуду. Не будзеш красці. Не забівай. Не будзеш даваць ілжывых паказанняў супраць твайго суседа. Не пажадаеш жонкі блізкага твайго; не пажадаеш дома блізкага твайго, ні поля яго, ні раба яго, ні рабыні яго, ні вала яго, ні вьючнай жывёлы яго, ні ўсякай жывёлы яго, ні ўсяго што ёсць у блізкага твайго. І ўвесь народ бачыў голас, і факелы, і голас трубы, і гару дымячую, а спалохаўшыся, увесь народ стаяў здалёк. І сказалі да Майсея: Гавары ты нам, і няхай не гаворыць да нас Бог, каб нам не памерці. І кажа ім Майсей: Мужайцеся, бо дзеля таго, каб выпрабаваць вас, прыйшоў Бог да вас, каб стаўся страх Яго ў вас, каб вы не грашылі. Стаяў народ здалёк, а Майсей увайшоў у цемру, дзе быў Бог. Сказаў жа Гасподзь да Майсея: гэтыя рэчы скажаш дому Якава і абвесціш сынам Ізраіля: вы бачылі, што з неба гаварыў да вас. Не рабіце сабе багов срэбных, і багоў залатых не рабіце сабе. Ахвярнік з зямлі зробіце мне, і прынясеце ў ахвяру на ім цэласпаленні вашыя, і ахвяры выратавання вашыя, і авечак, і цялят вашых у кожным месцы, дзе назаву імя маё там, і прыйду да цябе, і дабраславу цябе. Калі ж ахвярнік з камянёў зробіш мне, не пабудуеш іх цёсанымі, бо кінжал твой замахнуў на іх, і яны апаганены. Не падымайся па прыступках на ахвярнік мой, каб не адкрыць наготу тваю на ім.

21

І гэтыя пастановы, якія ты пастаўляеш перад імі. Калі набудзеш дзіця яўрэя, шэсць гадоў ён будзе служыць табе; а на сёмы год адыдзе вольным дарма. Калі ён увойдзе адзін, і адзін выйдзе; калі ж жанчына ўвойдзе з ім, выйдзе і яго жанчына. І калі ж пан дасць яму жонку, і яна нарадзіць яму сыноў ці дачок, жонка і дзеці будуць панам яго, а ён жа адзін выйдзе. Калі ж адказаўшы скажа раб: Я палюбіў пана майго, і жонку, і дзяцей, не пайду вольным, — прывядзе яго пан яго да суда Божага, і тады прывядзе яго да дзвярэй да касяка, і прабе пан яго вуха шылам, і будзе служыць яму навекі. Калі ж хто прадасць сваю ўласную дачку ў служанкі, яна не адыдзе так, як выходзяць рабыні. Калі яна не падабаецца яе гаспадару, якому ён яе прызначыў, ён павінен выкупіць яе, але чужому народу ён не мае права прадаваць яе, таму што ён парушыў дамову з ёй. Калі ж сыну абручыць яе, паводле права дачок учыніць ёй. Калі ж ён возьме сабе іншую, неабходнага, адзення і суполнасці з ёю ён не пазбавіць яе. Калі ж ён не зробіць ёй гэтых трох рэчаў, яна выйдзе свабодна без срэбра. Калі ж хтосьці ўдарыць нейкага, і той памрэ, няхай будзе пакараны смерцю. Але той не ахвотна, а Бог перадаў у яго рукі — дам табе месца, дзе ўцячэ забойца. Калі ж хтосьці нападзе на суседа, каб забіць яго падманам, і ўцячэ, ад майго ахвярніка возьмеш яго, каб забіць. Хто ўдарае свайго бацьку ці сваю маці, няхай будзе пакараны смерцю. Той, хто

зласлоўіць бацьку свайго ці маці сваю, памрэ смерцю. Калі хтосьці украдзе нейкага з сыноў Ізраіля, і прыгнятаючы яго, прадасць, і будзе знойдзены ў гэтым, хай памрэ смерцю. Калі ж сварацца два мужчыны, і яны ўдараць блізкага каменем ці кулаком, і ён не памрэ, але ляжа на ложку, калі ўстаўшы чалавек будзе хадзіць звонку з палкай, невінаваты будзе той, хто ўдарыў; толькі за яго бяздзейнасць ён заплаціць, і за лячэнне. Калі ж хтосьці ўдарыць раба свайго ці рабыню сваю кіём, і памрэ пад рукамі ягонымі, справядлівасцю пакараны будзе. Калі ж ён выжыве адзін дзень або два, няхай не будзе пакараны, бо гэта яго срэбра. Калі ж б'юцца два мужчыны, і ўдараць жанчыну, якая мае ў ўтробе, і выйдзе дзіця яе не сфармаваным, штрафам будзе пакараны; паколькі б наклаў муж жанчыны, дасць з годнасцю. Калі ж ён будзе сфармаваны, ён дасць душу замест душы, вока замест вока, зуб замест зуба, руку замест рукі, нагу замест нагі, апёк замест апёку, рану замест раны, сінец замест сінца. Калі ж хто ўдарыць вока свайго слугі ці вока сваёй служніцы і асляпіць, дык вольных адпусціць іх замест вока іх. Калі ж зуб слугі ці зуб служанкі сваёй выб'е, вольнымі адпусціць іх замест зуба іхняга. Калі ж забодзе бык чалавека або жанчыну і памрэ, камянямі будзе забіты бык, і не будзе з'едзена мяса яго; а ўладальнік быка невінаваты будзе. Калі ж бык быў забіваючым яшчэ ўчора і пазаўчора, і сведчылі гаспадару яго, а ён не ўсунуў яго, і забіў ён мужчыну або жанчыну, то бык будзе забіты камянямі, і гаспадар яго будзе пакараны смерцю. Калі ж выкуп будзе наложаны на яго, дасць выкуп за душу сваю,

колькі накладуць на яго. Калі ж сына або дачку забадае, паводле гэтага статута хай зробяць яму. Калі ж дзіця забадае бык або служанку, трыццаць дыдрахмаў срэбра дасць гаспадару іх, і бык будзе забіты камянямі. Калі ж хтосьці адкрые яму ці выкапае яму, і не накрые яе, і ўпадзе туды цяля ці асёл, гаспадар ямы аддасць, срэбра дасць гаспадару іхняму; а мёртвае яму будзе. Калі ж забодзе нейкага бык быка суседа, і памрэ, прададуць быка жывога, і падзеляць срэбра яго, і быка памёрлага падзеляць. Калі ж стане вядома, што бык быў колючы яшчэ пазаўчора і тры дні таму, і засведчылі гаспадару яго, а ён не ўсунуў яго, заплаціць быка замест быка, а памерлы будзе яму. Калі ж хто-небудзь украдзе цяля ці авечку і заб'е яе ці прадасць, той павінен заплаціць пяць цялят замест цяляці і чатыры авечкі замест авечкі.

22

Калі ж злодзей быў знойдзены пры ўзломе і, будучы ўдараным, памрэ, гэта не лічыцца забойствам. Калі ж узыдзе сонца на яго, ён вінаваты і павінен памерці, а калі ж няма ў яго нічога, хай будзе прададзены за крадзеж. Калі ж будзе пакінута і знойдзена ў яго руцэ крадзеная рэч, ад асла да авечкі жывой, заплаціць за іх удвайне. Калі ж хто паспасе поле або вінаградніка і пусціць жывёлу сваю паспасці поле іншае, заплаціць з поля свайго паводле ўраджаю свайго; калі ж усё поле паспасе, лепшае поля

свайго і лепшае вінаградніка свайго заплаціць. Калі ж агонь, выйшаўшы, знойдзе церне і спаліць гумны, ці каласы, ці поле, заплаціць той, хто распаліў агонь. Калі ж хто-небудзь дасць суседу срэбра або пасудзіны на захаванне, і яны будуць украдзены з дома чалавека, то калі знойдзецца злодзей, ён заплаціць удвайне. Калі ж не будзе знойдзены той, хто ўкраў, падыдзе гаспадар дома перад Богам, і прысягне, сапраўды не ён учыніў ліха адносна ўсяго ўкладу суседа, паводле ўсякага названага правіны, і адносна цяляці, і вьючнай жывёлы, і авечкі, і вопраткі, і ўсякай страты, якая прад'яўляецца; што б ні было, перад Богам прыйдзе суд абодвух, і той, хто будзе спойманы праз Бога, заплаціць удвайне суседу. Калі ж хто дасць блізкаму вьючную жывёлу або цяля або авечку або якую жывёлу пільнаваць, і разаб'ецца або памрэ або палонным стане, і ніхто не ведае, клятва будзе Бога паміж абодвума, сапраўды што не ён паступіў дрэнна наогул адносна ўкладу блізкага; і так прыме гаспадар яго, і не заплаціць. Калі ж будзе ўкрадзена ў яго, ён аддасць гаспадару; калі ж стане разарваным звярамі, ён прывядзе яго да здабычы, і не аддасць. Калі ж хтосьці папросіць у суседа, і разаб’ецца або памрэ, або палонным стане, а гаспадар не будзе з ім, заплаціць. Калі ж гаспадар быў з ім, не заплаціць; калі ж наймыт, будзе яму замест платы яго. Калі ж хто падманіць нязамужнюю дзяўчыну і ляжа з ёю, пасагам пасагуе яе яму за жонку. Калі ж бацька яе, адмаўляючыся, адмовіць і не пажадае даць яе яму за жонку, ён заплаціць бацьку срэбром паводле таго, колькі складае пасаг дзявіц. Чараўнікоў не

пакідайце жывымі. Кожнага, хто ляжыць з жывёлай, смерцю заб'яце. Той, хто ахвяруе багам, будзе знішчаны смерцю, акрамя Госпада аднаго. І прышэльца не будзеце крыўдзіць, ані не будзеце прыгнятаць яго, бо былі прышэльцамі ў зямлі Егіпецкай. Ніякай удавы і сіраты не крыўдзіце. Калі ж злом зашкодзіце ім, і заплакаўшы закрычаць да мяне, слухам выслухаю голас іх, і разгневаюся гневам, і заб'ю вас мячом, і будуць жонкі вашы ўдовамі, і дзеці вашы сіротамі. Калі ж ты пазычыш срэбра свайму беднаму брату, не будзеш яго прыціскаць і не пакладзеш на яго працэнт. Калі ж заклад возьмеш у заклад адзенне блізкага, перад заходам сонца вернеш яму; бо гэта покрыва яго, толькі гэта адзенне наготы яго; у чым ён будзе спаць? Калі таму ён крычыць да мяне, я пачую яго, бо я міласэрны. Багоў не будзеш ліха казаць, і правіцеля народа твайго не будзеш дрэнна казаць. Першыя пладоў гумна і вінадаўні твайго не затрымаеш, першароджаных сыноў тваіх даш мне. Так зробіш з цялём тваім, і з авечкай тваёй, і з цяглавай жывёлай тваёй: сем дзён яно будзе пры маці, а ў восьмы дзень аддасі мне яго. І людзі святыя будзеце мне, і мяса, забітае звярамі, не ядзеце; сабаку кіньце яго.

23

Не прымеш марнага слуху, не пагодзішся з несправядлівым стаць несправядлівым сведкам. Не будзеш ты з большасцю на злосць, не далучышся да мноства, каб адхіліцца з

большасцю і выкрывіць суд. І беднага не пашкадуеш у судзе. Калі ж ты сустрэнеш вала ворага твайго або вючную жывёлу яго, якія блукаюць, павярнуўшы, вернеш іх яму. Калі ж ты ўбачыш вьючнае жывёла ворага твайго, якое ўпала пад цяжарам, не прайдзі міма яго, але дапамажы падняць яго разам з ім. Не выкрывіш судовага прысуду беднага ў яго справе. Ад усякага несправядлівага слова адступішся, невіннага і справядлівага не заб'еш, і не апраўдаеш бязбожнага з-за падарункаў. І дароў не прымай, бо дары асляпляюць вочы тых, хто бачыць, і скажаюць справядлівыя словы. І прыхадня не будзеце прыгнятаць, бо вы ведаеце душу прыхадня, бо самі былі прыхаднямі ў зямлі Егіпецкай. Шэсць гадоў ты будзеш сеяць тваю зямлю і збіраць яе ўраджай. У сёмым жа годзе дасі адпачынак, і пакінеш яе, і будуць есці бедныя народа твайго, а тое, што застанецца, будуць есці дзікія звяры; так зробіш з вінаградніком тваім і з аліўным гаем тваім. Шэсць дзён ты будзеш рабіць працы твае, а ў сёмы дзень адпачынак, каб адпачыў вол твой і жывёла ўпражная твая, і каб адсвяжыўся сын служніцы тваёй і прышлец. Усё, што я сказаў вам, захоўвайце, і імя іншых багоў вы не будзеце ўспамінаць, і няхай яно не будзе пачута з вашых вуснаў. Тры разы ў годзе святкуйце мне. Свята бесквасных хлябоў захоўвайце, сем дзён ядзеце бесквасныя хлябы, як я загадаў табе паводле часу месяца маладых, бо ў ім ты выйшаў з Егіпта, не з'явішся перад мной пустым. І сьвята жніва першапладоў зробіш з работаў тваіх, якія калі пасееш у полі тваім, і сьвята завяршэньня пры выхадзе году ў сходзе работаў

тваіх з поля твайго. Тры разы ў годзе з'явіцца кожны мужчына твой перад Госпадам, Богам тваім. Калі бо я выжану народы ад твару твайго і пашыру межы твае, не прынясеш на квасным кроў курэння майго, ані не ляжа тлушч свята майго да раніцы. Першыя плады першых прадуктаў зямлі тваёй ты прынясеш у дом Госпада, Бога твайго. Не вары ягня ў малацэ маці яго. І вось Я пасылаю анёла Майго перад тваім тварам, каб ён ахоўваў цябе ў дарозе і каб увёў цябе ў зямлю, якую Я падрыхтаваў табе. Звяртай увагу на сябе і слухай яго, і не непакорыся яму, бо ён не пашкадуе цябе, бо імя маё на ім. Калі вы сапраўды пачуеце мой голас, і ты зробіш усё, што я загадаю табе, і вы захаваеце мой запавет, вы будзеце для мяне асаблівым народам сярод усіх народаў, бо мая ёсць уся зямля, а вы будзеце для мяне царскім свяшчэнствам і святым народам, гэтыя словы ты скажаш сынам Ізраіля, калі вы сапраўды пачуеце мой голас, і вы зробіце усё, што я скажу табе, я буду ворагам тваім ворагам, і я буду супрацьстаяць тваім супраціўнікам. Бо пойдзе анёл мой правадыром тваім, і ўвядзе цябе да амарэяў, і хэтэяў, і фэрэзэяў, і ханаанэяў, і гергесэяў, і эвэяў, і іевусэяў, і зніщу іх. Не пакланяйся багам іх, ні не служы ім, не рабі паводле спраў іх, але зруйнуй іх цалкам і разбі слупы іх. І будзеш служыць Госпаду, Богу твайму, і дабраслаўлю хлеб твой, і віно тваё, і ваду тваю, і адвярну хваробу ад вас. Не будзе бясплоднага, ані бясплоднай на зямлі тваёй; лік дзён тваіх напаўняючы я напоўню. І страх пашлю ідучым перад табою, і ўразу паніку ва ўсе народы, да якіх ты ўваходзіш, і аддам усіх ворагаў

тваіх выгнанцамі. І пашлю я шэршні наперад цябе, і выжанеш ты амарэяў, і хівеяў, і ханаанеяў, і хетэяў ад сябе. Не выгоню іх у адзін год, каб зямля не стала пустой і каб не стала шмат на цябе звяроў зямных. Паводле малога выжану іх ад цябе, пакуль ты не павялічышся і не паспадкуеш зямлю. І пастаўлю межы твае ад Чырвонага мора да мора філістымлян і ад пустыні да вялікай ракі Еўфрат, і аддам у рукі вашы жыхароў зямлі, і выгоню іх ад цябе. Не ўкладай згоды з імі і з багамі іх. І не пасяляцца яны ў зямлі тваёй, каб не прымусіць цябе грашыць супраць мяне, бо калі ты будзеш служыць багам іхнім, гэтыя будуць табе спатыканнем.

24

І Майсею сказаў: Узыдзі да Госпада ты і Аарон, і Надаб, і Абіуд, і семдзесят старэйшын Ізраіля, і пакланяйцеся здалёк Госпаду. І прыблізіцца Майсей адзін да Бога, яны ж не прыблізяцца, а народ не ўзыдзе разам з імі. Увайшоў жа Майсей і распавёў народу ўсе словы Бога і пастановы. Адказаў жа ўвесь народ адным голасам, кажучы: усе словы, якія прамовіў Гасподзь, зробім і паслухаем. І напісаў Майсей усе словы Госпада, а ўстаўшы раніцою, Майсей пабудаваў ахвярнік пад гарою і дванаццаць камянёў для дванаццаці плямёнаў Ізраіля. І паслаў маладых мужчын сыноў Ізраіля, і яны прынеслі цэласпаленні, і прынеслі ахвяру выратавання Богу — цялят. Узяўшы ж Майсей

палову крыві, уліў у чашы, а палову крыві выліў на ахвярнік. І ўзяўшы кнігу запавету, чытаў у вушы народа, і яны сказалі: Усё, што гаварыў Гасподзь, зробім і будзем слухаць. Узяўшы ж Майсей кроў, пакрапіў народ і сказаў: Вось кроў запавету, які зрабіў Гасподзь з вамі адносна ўсіх гэтых слоў. І пайшлі ўверх Майсей і Аарон, і Надаб, і Абіуд, і семдзесят старэйшын Ізраіля. І яны бачылі месца, дзе стаяў Бог Ізраіля, і тое, што пад нагамі яго, было як праца з цэглы сапфіравай, і як выгляд цвердзі неба ў чысціні. І з выбраных Ізраіля не загінуў ніводзін, і яны з'явіліся ў месцы Бога, і елі і пілі. І сказаў Госпад да Майсея: узыдзі да мяне на гару і будзь там, і дам табе каменныя дошкі, закон і запаведзі, якія Я напісаў, каб законадаваць ім. І паўстаўшы, Майсей і Ісус, які стаяў каля яго, узышлі на гару Божую. І старэйшынам яны сказалі: Маўчыце тут, пакуль мы вернемся да вас, і вось Аарон і Хур з вамі. Калі каму здарыцца суд, няхай падыходзяць да іх. І Майсей і Ісус узышлі на гару, і воблака пакрыла гару. І сышла слава Бога на гару Сінай, і пакрыла яе воблака на шэсць дзён, і паклікаў Гасподзь Майсея на сёмы дзень з сярэдзіны воблака. А выгляд славы Госпада быў як агонь, што палае на вяршыні гары, перад сынамі Ізраіля. І ўвайшоў Майсей у сярэдзіну воблака, і ўзышоў на гару, і быў там на гары сорак дзён і сорак начэй.

25

І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы: скажы сынам Ізраіля, і вазьміце першыя плады ад усіх, каму здалося б у сэрцы, і вазьмеце першыя плады мае. І гэта ёсць першыя плады, якія вы возьмеце ад іх: золата, і серабро, і бронза, і гіяцынт, і пурпур, і чырвоная падвойная, і тонкае палатно скручанае, і валасы казіныя, і скуры баранаў пафарбаваныя ў чырвоны, і скуры сінія, і дрэва нягнілае, і камяні сардыёвыя, і камяні для разьбы для наплечніка, і для доўгай вопраткі. І ты зробіш мне сьвятыню, і я зьяўлюся сярод вас. І зробіш мне паводле ўсяго, што я паказваю табе на гары, — узор скініі і узор усіх начыняў яе, — так зробіш. І зробіш каўчэг сведчання з нягніючага дрэва, два локці і паловы даўжынёй, і локця і паловы шырынёй, і локця і паловы вышынёй. І пакрыеш яе чыстым золатам, знутры і звонку пакрыеш яе, і зробіш ёй залатыя скручаныя аблямоўкі вакол. І ты зробіш для гэтага чатыры залатыя кольцы, і пакладзеш іх на чатыры бакі: два кольцы на адзін бок і два кольцы на другі бок. Ты зробіш жа жэрдкі з нягнілага дрэва, і пакрыеш іх золатам; і ўстаўіш жэрдкі ў колцы на баках каўчэга, каб падымаць каўчэг імі. У кальцах каўчэга будуць жэрдкі нерухомымі. І ўкладзеш у каўчэг сведчанні, якія дам табе. І зробіш пакрыццё-ахвяраванне з чыстага золата: два локці і палова даўжынёй і локця і палова шырынёй. І зробіш двух херувімаў з кутага золата і пакладзеш іх з абодвух бакоў сядзення міласэрнасці. Будуць зроблены адзін херуб з гэтага боку, і адзін херуб з другога боку міласэрнага сядзення, і зробіш двух херувімаў на двух баках. Будуць херувімы выцягваць крылы зверху,

засяняючы крыламі сваімі сядалішча міласэрнасці, і твары іх адзін да аднаго, да сядалішча міласэрнасці будуць звернуты твары херувімаў. І пакладзеш месца міласэрнасці на каўчэг зверху, і ў каўчэг укладзеш сведчанні, якія даў табе. І буду вядомы табе адтуль, і буду гаварыць табе зверху з міласэрнага сядзення паміж двума херувімамі, якія ёсць на каўчэгу сведчання, і паводле ўсяго, колькі калі загадаю табе да сыноў Ізраіля. І зробіш залаты стол з чыстага золата, два локці даўжынёй, і локаць шырынёй, і паўтара локця вышынёй. І зробіш для яе скручаныя залатыя аздобы вакол; і зробіш для яе аблямоўку шырынёй у далонь вакол; І зробіш скручаную аздобу для аблямоўкі вакол. І зробіш чатыры залатыя пярсцёнкі, і пакладзеш чатыры пярсцёнкі на чатыры часткі яе ног пад абаронку. І будуць кольцы ў трымальніках для жэрдак нясучых, каб падымаць у іх стол. І зробіш жэрдкі з нягніючага дрэва, і пакрыеш іх чыстым золатам, і будзе нашэнца імі стол. І зробіш міскі яе, і кадзільніцы, і пасудзіны для ліванняў, і кубкі, у якіх будзеш ліць у іх, — з чыстага золата зробіш іх. І ты пакладзеш на стол хлябы прысутнасці перад Мной пастаянна. І зробіш свяцільню з чыстага золата, кутую зробіш свяцільню; стаўбур яе, і трысціны, і чашы, і шышкі, і лілеі будуць з яе. А шэсць галінак выходзілі з бакоў: тры галінкі свяцільніка з аднаго яго боку і тры галінкі свяцільніка з другога боку. І тры чашы, выгравіраваныя мігдалёвымі, у адной галінцы шар і лілея, так шасці галінкам, якія выходзяць з свяцільніка. І ў тым свяцільніку чатыры чашы, выгравіраваныя мігдалёвымі арэхамі, у адной галінцы

шарыкі і яе лілеі. Шар пад двума трубкамі з яе, і шар пад чатырма трубкамі з яе, так для шасці трубак, якія выходзяць з свяцільніка, і ў свяцільніку чатыры чашы, выгравіраваныя міндалём. Шарыкі і трысціны няхай будуць з яе, уся кутая з аднаго чыстага золата. І зробіш сем яе лямпаў, і пакладзеш лямпы, і яны будуць свяціць з аднаго боку. І кадзільніцу яе, і падстаўкі яе з чыстага золата зробіш. Усе гэтыя посудзіны важылі талант чыстага золата. Глядзі, ты зробіш паводле ўзору, паказанага табе на гары.

26

І намёт ты зробіш з дзесяці заслон са скручанага тонкага палатна, і блакітнага, і пурпуровага, і чырвонага скручанага, з херувімамі тканой працы ты зробіш іх. Даўжыня адной заслоны восем і дваццаць локцяў, і шырыня чатырох локцяў будзе адная заслона, мера тая самая будзе для ўсіх заслон. Пяць жа заслон будуць злучаны адна з адной, адна да другой, і пяць заслон будуць злучаны адна з другой. І зробіш ім сінія пятлі на краі адной заслоны, з аднаго боку да злучэння, і так зробіш на краі знешняй заслоны да другога злучэння. Пяцьдзесят петляў ты зробіш на адной завесе, і пяцьдзесят петляў ты зробіш на краі завесы паводле злучэння другой, супрацьлеглыя, што падаюць адна да адной на кожнай. І зробіш пяцьдзесят залатых колцаў, і злучыш заслоны адну з другой кольцамі, і будзе намёт адзін. І зробіш валасатыя скуры покрывам на

тэнт; адзінаццаць скур зробіш іх. Даўжыня адной шкуры трыццаць локцяў, і шырыня адной шкуры чатыры локці, гэтая самая мера будзе для адзінаццаці шкур. І злучыш пяць скур разам, і шэсць скур разам, і падвоіш шостую скуру перад намётам. І зробіш пятьдзесят пятляў на краі аднаго покрыва, таго, што знаходзіцца паміж паводле злучэння, і пятьдзесят пятляў зробіш на краі другога злучальнага покрыва. І зробіш пяцьдзесят бронзавых колцаў, і злучыш кольцы з пятляў, і злучыш скуры, і будзе адно. І ты пакладзеш пад лішняе ў палатнішчах намёта; палову палатніша, што застаецца, ты пакрыеш лішняе палатнішчаў намёта, ты пакрыеш ззаду намёта. Локаць з гэтага боку і локаць з таго боку, з выступаючай частцы заслон, з даўжыні заслон намёта, будзе пакрываць бакі намёта адтуль і адтуль, каб пакрываць. І зробіш пакрыццё для намёта са скур баранаў, афарбаваных чырвоным, і пакрыцці са скур сініх зверху. І зробіш слупы намёта з нягніючай драўніны. Дзесяць локцяў зробіш адзін слуп, і локця аднаго і палавіны — шырыня аднаго слупа. Два тэноны ў слупа аднаго, адпавядаючыя адзін аднаму, так зробіш для ўсіх слупоў намёта. І зробіш слупы для намёта, дваццаць слупоў з боку, які да Поўначы. І сорак срэбных падстаў зробіш для дваццаці слупоў: дзве падставы для аднаго слупа з абодвух бакоў яго, і дзве падставы для аднаго слупа з абодвух бакоў яго. І бок другі да Поўдня, дваццаць слупоў, і сорак падстаў іх срэбных; дзве падставы слупу аднаму ў абедзве часткі яго, і дзве падставы слупу аднаму ў абедзве часткі яго. І з тых ззаду намёта, паводле

той часткі, што да мора, зробіш шэсць слупоў. І два слупы зробіш на кутах скініі з задняй часткі. І будзе роўна знізу, паводле таго самага яны будуць роўныя ад галоў да адной сустрэчы, так зробіш абедзвюм двум вуглам — хай яны будуць роўныя. І будзе восем слупоў, і асновы іх срэбныя — шаснаццаць, дзве асновы для аднаго слупа на абодва бакі яго, і дзве асновы для аднаго слупа. І ты зробіш засовы з нягнілага дрэва: пяць для аднаго слупа з аднаго боку намёта, і пяць засоваў для слупа аднаго другога боку намёта, і пяць засоваў для слупа задняга боку намёта да мора. І сярэдні брус паміж слупоў няхай працягваецца ад аднаго боку да другога боку. І слупы пакрыеш золатам, і кольцы зробіш залатыя, у якія ўстаўляеш жэрдкі, і пакрыеш жэрдкі золатам. І ты ўзвядзеш намёт паводле формы, паказанай табе на гары. І ты зробіш заслону з блакітнага, і пурпуровага, і чырвонага скручанага, і тканага вісону, работу тканую ты зробіш яе з херувімамі. І пакладзеш яго на чатырох нягнілых слупах, пакрытых золатам, і галовы іх залатыя, і падножжы іх чатыры срэбныя. І пакладзеш заслону на слупы, і ўнясеш там, унутр заслоны, каўчэг сведчання, і аддзеліць заслона вам паміж святым і паміж святым святых. І ты накрыеш заслонаю каўчэг сведчання ў Святым святых. І пакладзеш стол звонку заслоны, і свяцільню насупраць стала на частцы намёта, што да поўдня, і стол пакладзеш на частцы намёта, што да поўначы. І зробіш ты пакрыццё для дзвярэй намёта з блакітнага, і пурпуровага, і чырвонага скручанага, і віссону скручанага, праца вышывальніка. І зробіш для заслоны

пяць слупоў, і пакрыеш іх золатам, і галовы іх будуць залатыя, і адлівеш для іх пяць бронзавых падстаў.

27

І зробіш ахвярнік з нягніючай драўніны, пяць локцяў даўжынёю і пяць локцяў шырынёю; квадратным будзе ахвярнік, і трох локцяў вышынёю. І зробіш рогі на чатырох кутах, з яго будуць рогі, і пакрыеш іх бронзаю. І зробіш вянец для ахвярніка, і покрыва яго, і чашы яго, і відэльцы яго, і кадзільніцу яго, і ўсё начыніе яго зробіш бронзавымі. І зробіш яму рашотку працай сеткавай бронзавую, і зробіш рашотцы чатыры кольцы бронзавыя пад чатыры бакі. І пакладзеш іх пад рашотку ахвярніка знізу, а рашотка будзе да палавіны ахвярніка. І зробіш для ахвярніка драбіны з нягніючага дрэва і пакрыеш іх бронзаю. І ўстаўляць будзеш жэрдкі ў пярсцёнкі, і хай будуць жэрдкі па баках ахвярніка, каб несці яго. Пустым бясшвовым зробіш яго, паводле паказанага табе на гары, так зробіш яго. І зробіш двор для намёта, на бок, які да поўдня, заслоны двара з скручанага віссону, даўжынёю сто локцяў для аднаго боку. І слупоў іх дваццаць, і асноў іх дваццаць бронзавых, і кольцы іх і трымальнікі срэбныя. Такім чынам, на баку, што да ўсходняга ветру, заслоны сто локцяў даўжынёй, і слупоў іх дваццаць, і падножжаў іх дваццаць бронзавых, і кольцы і трымальнікі слупоў, і падножжы іх пакрытыя серабром. А шырыня двара з боку мора — заслоны пяцьдесят локцяў,

слупоў іх дзесяць і падножжаў іх дзесяць. І шырыня двара таго да поўдня — заслоны пяцьдесят локцяў, слупы іх дзесяць і падножжы іх дзесяць. І пятнаццаць локцяў вышыня завес аднаго боку, слупы іх тры, і падножжы іх тры. І другі бок пятнаццаць локцяў завес вышынёй, слупы іх тры, і падножжы іх тры. І для брамы двара пакрыва вышынёй у дваццаць локцяў з блакітнага, і пурпуровага, і чырвонага скручанага, і скручанага віссону з разнастайнай вышыўкай вышывальніка, слупоў іх чатыры, і падстаў іх чатыры. Усе слупы двара наўкола пакрытыя серабром, і галоўкі іх серабраныя, і падножжы іх бронзавыя. А даўжыня двара сто на сто, і шырыня пяцьдзесят на пяцьдзесят, і вышыня пяць локцяў з тонкага скручанага палатна, і падставы іх бронзавыя. І ўся канструкцыя, і ўсе інструменты, і калкі двара — бронзавыя. І ты загадай сынам Ізраіля, і хай яны возьмуць табе алей з аліўных дрэў без асадку, чысты, біты, для святла, каб паліць, каб гарэла свяцільня пастаянна ў намёце сведчання; звонку заслоны, якая на запавеце, будзе паліць яго Аарон і сыны яго ад вечара да раніцы перад Госпадам, устаноў вечны для пакаленняў вашых ад сыноў Ізраіля.

28

І ты прывядзі да сябе Аарона, брата твайго, і сыноў яго з сыноў Ізраіля, каб свяшчэннадзейнічалі мне Аарон, і Надаб, і Абіуд, і Элеазар, і Ітамар, сыны Аарона. І зробіш святое

адзенне Аарону, брату твайму, на гонар і славу. І ты гавары ўсім мудрым розумам, якіх я напоўніў духам мудрасці і ўспрыняцця, і яны зробяць святое адзенне Аарона для святыні, у якім ён будзе служыць мне святаром. І гэта адзенне, якое яны зробяць: нагруднік, і наплечнік, і доўгае адзенне, і тканую тунику, і цюрбан, і пояс, і яны зробяць святое адзенне Аарону і сынам яго для святарства мне. І яны возьмуць золата, і гіяцынт, і пурпур, і чырвень, і тонкае палатно. І зробяць яны наплечнік з кручонага віссону, работа тканая вышывальніка. Два плячавыя часткі, злучаючыя адна з другой, будуць у яго, прыладжаныя на тых двух частках. І тканіна плячовых частак, якая ёсць на ім, паводле рабаты з яго будзе з чыстага золата, і сіняга, і пурпуровага, і чырвонага сплеценага, і скручанага тонкага палатна. І возьмеш ты два камяні, камяні са смарагду, і выгравіруеш на іх імёны сыноў Ізраіля. Шэсць імёнаў на адным камені, і шэсць астатніх імёнаў на другім камені паводле іх пакаленняў. Працай камнярэзнага мастацтва, выразаным вобразам пячаткі выразіш два камяні з імёнамі сыноў Ізраіля. І пакладзеш два камяні на плячы эфода — камяні памінальныя яны для сыноў Ізраіля, і будзе насіць Аарон імёны сыноў Ізраіля перад Госпадам на абодвух плячах сваіх, як памінанне аб іх. І зробіш наплечнікі з чыстага золата. І зробіш два ланцужкі з бахромай з чыстага золата, пераплеценыя ў кветках, работа пляцення, і пакладзеш плеценыя ланцужкі з бахромай на апраўкі, паводле іх наплечнікаў з пярэдняга боку. І зробіш нагруднік судоў, работу вышывальніка, паводле рытму

эфода зробіш яго з золата, і блакітнага, і пурпуровага, і чырвонага скручанага, і віссону скручанага. Ты зробіш яго квадратным, ён будзе падвойным, даўжыня яго будзе пядзь, і шырыня пядзь. І ты ўткаш у яго тканіну, устаўленую каменямі, чатырохрадовую; рад камянёў будзе: сардыён, топаз і смарагд — рад адзін. І другі радок: карбункул, і сапфір, і яспіс. І трэці рад: лігурый, агат, аметыст. І рад чацвёрты: хрызаліт, і берыл, і онікс, абгорнутыя золатам, звязаныя ў золаце, хай будуць паводле рада іх. І камяні хай будуць з імёнаў сыноў Ізраіля дванаццаць паводле імёнаў іх, разьбы пячатак, кожны паводле імя хай будуць у дванаццаць плямёнаў. І зробіш на аракуле пацеркі сплеценыя, працу ланцужковую з чыстага золата. І возьме Аарон імёны сыноў Ізраіля на нагруднік суду на грудзі, уваходзячы ў святое, як памінанне перад Богам. І ты пакладзеш на нагруднік суду праяўленне і ісціну, і будзе гэта на грудзях Аарона, калі ён уваходзіць у святое перад Госпадам, і панясе Аарон суды сыноў Ізраіля на грудзях перад Госпадам заўсёды. І зробіш доўгую ніжнюю вопратку, цалкам сінюю. І будзе адтворы яго пасярэдзіне, маючы край вакол адтвору, праца тканая, са злучэннем сатканым разам з яго, каб не парваўся. І зробіш пад падолам хітона знізу, як бы квітнеючага граната, маленькія гранаты з блакітнага, і пурпурнага, і чырвонага пракручанага, і віссону скручанага, пад падолам хітона вакол; таго ж самага выгляду маленькія гранаты залатыя, і звонкі паміж імі навакол. Ад гранатаў залатыя звонкі, і кветкавыя на падолу туніка вакол. І будзе Аарон у служэнні чутны голас яго,

уваходзячы ў святое перад Госпадам, і выходзячы, каб не памёр. І зробіш чыстую залатую пласціну, і выгравіруеш на ёй гравіроўку пячаткі: Сьвятыня Госпада. І пакладзеш яго на скручаную сінюю тканіну, і будзе на тюрбане, на пярэднім баку тюрбана будзе. І будзе на лбе Аарона, і зніме Аарон грахі святых рэчаў, колькі б ні асвяцілі сыны Ізраіля ўсякага дару святых рэчаў іхніх, і будзе на лбе Аарона заўсёды прымальным ім перад Госпадам. І аздобленыя тунікі з тонкага палатна, і зробіш цалпак з тонкага палатна, і пояс зробіш, працу вышывальніка. І сынам Аарона зробіш хітоны і пояси, і кідарэісы зробіш ім на гонар і славу. І апранеш іх Аарона, брата твайго, і сыноў яго з ім, і памажаш іх, і напоўніш іх рукі, і асвяціш іх, каб служылі святарамі мне. І зробіш ты ім штаны ільняныя, каб накрыць наготу цела іхняга, ад паясніцы да сцёгнаў будуць яны. І будзе мець Аарон іх і сыны яго, калі ўваходзяць у намёт сведчання, або калі набліжаюцца служыць да ахвярніка святога, і не прынясуць да сябе грэху, каб не памерлі. Устаноў вечны яму і насенню яго з ім.

29

І гэта ёсць тое, што ты зробіш ім: ты асвяціш іх, каб яны служылі святарамі мне; ты возьмеш цяля ад быдла аднаго, і баранаў без пляму двух, і хлябы праснякі, змешаныя ў алеі, і коржы праснякі, памазаныя ў алеі; з тонкай пшанічнай мукі ты зробіш іх. І пакладзеш іх на адзін кош, і прынясеш

іх у кашы, і цяля, і двух баранаў. І Аарона і сыноў яго прывядзеш на дзверы намёта сведчання, і памыеш іх у вадзе. І ўзяўшы шаты, апранеш Аарона, брата твайго, і доўгі хітон, і наплечнік, і нагруднік, і злучыш яму нагруднік да наплечніка. І пакладзеш цюрбан на галаву яго, і пакладзеш пласціну святыні на цюрбан. І возьмеш алей памазання, і паллеш яго на галаву яго, і памажаш яго. І сыноў яго прывядзеш і апранеш іх у хітоны. І апяражаш ты іх паясамі, і пакладзеш ты на іх турбаны, і будзе ім сьвятарства мне ў век, і асьвяціш Аарона рукі ягоныя, і рукі сыноў ягоных. І прывядзеш цяля да дзвярэй намёта сведчання, і пакладуць Аарон і сыны яго рукі свае на галаву цяляці перад Госпадам, каля дзвярэй намёта сведчання. І заколеш цяля перад Госпадам каля дзвярэй намёта сведчання. І возьмеш ты ад крыві цяляці і пакладзеш на рагі ахвярніка пальцам тваім, а ўсю астатнюю кроў выллеш каля падножжа ахвярніка. І возьмеш усё тлушч, што на чэраве, і долю печані, і два ныркі, і тлушч, што на іх, і пакладзеш на ахвярнік. А мяса цяляці, і скуру, і гной спаліш агнём вонкі лагера, бо гэта грэх. І барана возьмеш аднаго, і пакладуць Аарон і сыны яго рукі свае на галаву барана. І заколеш яго, і, ўзяўшы кроў, выллеш да ахвярніка вакол. І барана разрэжаш на два паводле членаў, і памыеш унутранасці і ногі вадою, і пакладзеш іх на разрэзаныя часткі разам з галавою. І прынясеш цэлага барана на ахвярнік, цалапаленне Госпаду ў пах духмянасці, дымленне Госпаду ёсць. І ты возьмеш другога барана, і Аарон і сыны яго пакладуць рукі свае на галаву барана. І заколеш яго, і

возьмеш крыві яго, і пакладзеш на мачку правага вуха Аарона, і на канчатак правай рукі, і на канчатак правай нагі, і на мачкі правых вушэй сыноў яго, і на канчаткі правых рук іх, і на канчаткі правых ног іх. І возьмеш ты ад крыві ад ахвярніка і ад алею памазання, і пакропіш на Аарона і на адзенне яго, і на сыноў яго, і на адзенні сыноў яго з ім, і асвяціцца ён сам і адзенне яго, і сыны яго, і адзенні сыноў яго з ім, а кроў барана выллеш ты да ахвярніка вакол. І возьмеш ад барана тлушч яго, і тлушч, які пакрывае жывот, і лопасць печані, і два нырак, і тлушч на іх, і плячо правае, бо гэта завяршэнне. І адзін хлеб з алеем, і адзін пляцок з коша бясквасных, пастаўленых перад Госпадам. І пакладзеш усё на рукі Аарона і на рукі сыноў яго, і аддзеліш іх як ахвяраванне перад Госпадам. І возьмеш іх з рук іхніх, і прынясеш на ахвярнік цэласпаленага ў пах духмянасці перад Госпадам; ахвяраванне ёсць Госпаду. І возьмеш ты грудзіну ад барана пасвячэння, які ёсць Аарона, і аддзеліш яе як ахвяраванне перад Госпадам, і будзе яна табе ў частку. І асвяціш грудзіну прынашэння і плячо здымання, якія аддзелены і якія зняты ад барана пасвячэння ад Аарона і ад сыноў яго. І будзе Аарону і сынам яго законнае вечнае ад сыноў Ізраіля, бо ёсць гэта аддзяленне, і прынашэнне будзе ад сыноў Ізраіля ад ахвяраў ратавальных сыноў Ізраіля, прынашэнне Госпаду. І святое адзенне, якое ёсць Аароново, будзе для сыноў яго пасля яго, каб памазаць іх у ім і каб асвяціць рукі іх. Сем дзён апрануе іх свяшчэннік замест яго з сыноў яго, які ўвойдзе ў намёт сведчання служыць у святых месцах. І

барана асвячэння возьмеш, і звариш мяса ў святым месцы. І будуць есці Аарон і сыны яго мяса барана і хлябы, якія ў кошыку, каля дзвярэй намёта сведчання. Яны будуць есці іх, у якіх яны былі асвечаны, каб завяршыць рукі іх, каб асвяціць іх, і чужаземец не будзе есці ад іх, бо яны святыя. Калі ж будзе пакінута ад месаў ахвяры завяршэння і ад хлябоў да раніцы, спаліш астатнія агнём, не будзе з'едзена, бо гэта святыня. І зробіш Аарону і сынам яго так паводле ўсяго, колькі загадаў табе: сем дзён пасвяціш рукі іх. І цяля грэху зробіш у дзень ачышчэння, і ачысціш ахвярнік пры асвячэнні цябе на ім, і памажаш яго, каб асвяціць яго. Сем дні ты будзеш ачышчаць ахвярнік і асвячаць яго, і ахвярнік будзе святыняй святога, кожны, хто дакранецца да ахвярніка, будзе асвечаны. І гэта ёсць тое, што ты зробіш на алтары: ягнят гадавых, бездакорных, два на дзень на алтары бесперапынна, ахвяраванне бесперапыннае. Аднаго ягняці ты прынясеш раніцай, а другога ягняці ты прынясеш вечарам. І дзесятую тонкай мукі, змешанай у біты алеі, чацвёртай гіна, і ліванне — чацвёртую гіна віна — аднаму ягняці. І другога ягня ты зробіш увечары, паводле ранішняй ахвяры і паводле яго пітнога прынашэння; ты зробіш у пах духмянасці прынашэнне Госпаду, пастаянную ахвяру для вашых пакаленняў, каля дзвярэй намёта сведчання перад Госпадам, дзе я адкрыюся табе адтуль, каб гаварыць з табой. І прызначу там сынам Ізраіля, і асвячуся ў славе маёй. І асвячу намёт сведчання і ахвярнік, і Аарона і сыноў яго асвячу, каб святарствілі мне. І буду прызваны сярод сыноў Ізраіля, і буду іх Богам. І яны

пазнаюць, што Я ёсць Гасподзь, Бог іх, які вывеў іх з зямлі Егіпецкай, каб быць закліканым імі і быць іхнім Богам.

30

І зробіш ахвярнік для дыму з нетленнага дрэва. І зробіш яго даўжынёю ў лікаць і шырынёю ў лікаць, квадратным будзе ён, і вышынёю ў два лікці, з яго будуць рогі яго. І пакрыеш чыстым золатам рашотку яго, і сцены яго вакол, і рогі яго, і зробіш яму скручаны залаты вянец вакол. І два чыстыя залатыя пярсцёнкі зробіш пад скручаную карону яго, на два бакі зробіш на двух бакох, і яны будуць трымальнікамі для жэрдак, каб падымаць яго імі. І зробіш жэрдкі з нягнілага дрэва і пакрыеш іх золатам. І пастаўляеш яго насупраць завесы, якая ёсць на каўчэгу сведчанняў, у якіх пазнаюся табе адтуль. І будзе паліць на ім Аарон складаны тонкі фіміям раніцаю-раніцаю, калі ён даглядае свяцільні, будзе паліць на ім. І калі Аарон запальвае лямпы позна, ён будзе паліць фіміям на ім. Кадзіла бесперапыннае пастаянна перад Госпадам у пакаленнях іхніх. І не прынясе на ім іншага дымлення, прынашэння, ахвяры, і ліванне не выллеш на ім. І зробіць ачышчэнне на ім Аарон на рагах яго адзін раз у год, ад крыві ачышчэння ачысціць яго ў пакаленнях іх, святое святых ёсць Госпаду. І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы, калі ты возьмеш разважанне сыноў Ізраіля ў наведванні іх, і дадуць кожны выкуп душы яго Госпаду, і не будзе ў іх падзення ў наведванні іх. І гэта

ёсць тое, што даюць усе, хто б ні праходзіў праз агляд: палова дыдрахмы, што ёсць паводле святой дыдрахмы, дваццаць абалаў у дыдрахме, а палова дыдрахмы — ахвяраванне Госпаду. Усе, хто праходзіць праверку ад дваццаці гадоў і вышэй, дадуць унёсак Госпаду. Багаты не дадасць, і бедны не паменшыць ад палавіны дыдрахмы ў даванні ўнёску Госпаду, каб ачысціць адносна душ вашых. І возьмеш срэбра ўзносаў ад сыноў Ізраіля, і даси яго на службу намёта сведчання, і будзе гэта сынам Ізраіля памяццю перад Госпадам, каб ачысціць душы вашыя. І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы: зрабі ўмывальнік бронзавы і падстаўку яму бронзавую, каб мыцца; і паставіш яго паміж намётам сведчання і паміж ахвярнікам; і выллеш у яго ваду. І будзе мыць Аарон і яго сыны з яго рукі і ногі вадой. Калі яны ўваходзяць у намёт сведчання, яны будуць мыцца вадой, і не памруць, калі яны набліжаюцца да ахвярніка, каб служыць і прыносіць цэласпаленні Госпаду. Будуць мыць рукі і ногі вадой, калі ўваходзяць у намёт сведчання, будуць мыць вадой, каб не памерлі, і будзе ім законам вечным, яму і пакаленням яго з ім. І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы, і ты вазьмі прыправы, кветку смірны выбранай пяцьсот сікляў, і карыцы пахучай палову гэтага дзвесце пяцьдзесят, і трысніцы пахучай дзвесце пяцьдзесят, і касіі пяцьсот сікляў святога, і алей з аліваў гін. І зробіш яго алеем памазання святым, міррай міраварнай па майстэрстве міравара; алеем памазання святым будзе. І памажаш з яго намёт сведчання, і каўчэг намёта сведчання, і ўсё начынне яго, і свяцільнік і ўсё

начыння яго, і ахвярнік дымлення, і ахвярнік цэласпаленняў і ўсё яго начыння, і стол і ўсё начыння яго, і ўмывальнік. І ты асвяціш іх, і яны будуць найсвяцейшымі, кожны, хто дакранецца да іх, будзе асвечаны. І Аарона і сыноў яго памажаш, і асвяціш іх, каб святарствілі мне. І да сынаў Ізраіля будзеш гаварыць, кажучы: алей памазання святы будзе гэта для вас у пакаленнях вашых. На цела чалавека не будзе яно памазана, і паводле складу гэтага не зробіце сабе падобнага, святое яно ёсць, і святыняй будзе вам. Хто б ні рабіў падобна і хто б ні даваў з гэтага чужаземцу, будзе знішчаны са свайго народа. І сказаў Гасподзь да Майсея: вазьмі для сябе прыпраўнікі — стактэ, оніха, халбанэ салодкасці і ладан празрысты; роўны роўнаму будзе. І зробяць яны ў ім дымленне парфумернае, працу парфумера, змешанае, чыстае, працу святую. І паб'еш з гэтых дробна і пакладзеш супраць сведчанняў у намёце сведчання, адкуль пазнаюся табе адтуль; святое святых будзе вам дыміва. Паводле гэтага складу не зробіце вы для сябе; святыняй будзе вам Госпаду; Хто зробіць падобна, каб нюхаць яго, загіне з народа свайго.

31

І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы: вось я паклікаў па імені Бэсалеэля, сына Урыя, сына Хура, з племені Юды. І напоўніў я яго духам божым мудрасці і разумення і ведання, у кожнай справе разважаць, і праектаваць,

апрацоўваць золата, і серабро, і бронзу, і гіяцынт, і пурпур, і чырвань прадзеную, і каменную апрацоўку, і ў працах цесляркіх дрэва, апрацоўваць паводле ўсіх прац. І я даў яго і Эліяба, сына Ахісамаха, з племені Дана, і кожнаму разумнаму сэрцам даў разуменне, і яны будуць рабіць усё, колькі я загадаў табе: намёт сведчання, і каўчэг запавету, і ачышчальнік, які на ім, і абсталяванне намёта, і ахвярнікі, і стол, і ўсе начыні яго, і свяцільнік чысты, і ўсе начыні яго, і ўмывальнік, і падножжа яго, і вопраткі служэбныя Аарона, і вопраткі сыноў яго, каб служыць мне святарамі, і алей памазання, і дымленне складу святога; паводле ўсяго, колькі я загадаў табе, яны зробяць. І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы: І ты загадай сынам Ізраіля, кажучы: Глядзіце, і суботы мае будзеце захоўваць; знак ёсць ад мяне і ў вас у пакаленнях вашых, каб ведалі, што я Гасподзь, які асвячае вас. І вы будзеце захоўваць суботы, бо гэта святое для Госпада. Хто асквярніць яго, смерцю будзе забіты; кожны, хто зробіць у ім працу — будзе знішчана душа тая з сярэдзіны народа яго. Шэсць дзён ты будзеш рабіць працы, а ў сёмы дзень — субота, святы адпачынак Госпаду; кожны, хто будзе рабіць працу ў сёмы дзень, будзе пакараны смерцю. І будуць захоўваць сыны Ізраіля суботы, рабіць іх у пакаленнях іхніх. Запавет вечны паміж мною і сынамі Ізраіля, знак ёсць ва мне вечны, бо шэсць дзён зрабіў Гасподзь неба і зямлю, і ў сёмы дзень спыніўся і адпачыў. І даў Майсею, калі спыніў гаварыць з ім на гары Сінай, дзве пліты сведчання, пліты каменныя, напісаныя пальцам Божым.

32

І бачачы народ, што затрымаўся Майсей сысці з гары, сабраўся народ на Аарона і кажуць яму: устань і зрабі нам багоў, якія пойдуць наперадзе нас, бо Майсей, гэты чалавек, які вывеў нас з зямлі Егіпта, не ведаем, што здарылася з ім. І кажа ім Аарон: Зніміце залатыя серагі, якія ў вушах вашых жонак і дачок, і прынясіце да мне. І зняў увесь народ залатыя серагі, якія былі ў іх вушах, і прынеслі іх да Аарона. І прыняў з рук іх, і сфармаваў іх рызцом, і зрабіў з іх ліванага цяля, і сказаў: Гэтыя багі твае, Ізраілю, якія вывелі цябе з зямлі Егіпецкай. І, убачыўшы гэта, Аарон пабудаваў ахвярнік насупраць яго і абвясціў Аарон, кажучы: свята Госпада заўтра. І паўстаўшы рана наступнага дня, ён прынёс цэласпаленні і прынёс ахвяру ратавання, і народ сеў есці і піць, і паўсталі гуляць. І гаварыў Госпад да Майсея, кажучы: ідзі хутка, сыдзі адсюль, бо згрэшыў народ твой, які ты вывеў з зямлі Егіпецкай. Парушылі хутка дарогу, якую Я загадаў ім, зрабілі сабе цяля і пакланіліся яму, і ахвяравалі яму, і сказалі: Гэта твае багі, Ізраіль, якія вывелі цябе з зямлі Егіпецкай. І цяпер дазволь мне, і, распаліўшыся гневам на іх, знішчу іх, і зраблю цябе вялікім народам. І маліўся Майсей перад Госпадам Богам і сказаў: чаму, Госпадзе, гневаешся гневам на народ Твой, які Ты вывеў з зямлі Егіпецкай вялікаю сілаю і высокаю Тваёю рукою? Каб ніколі не сказалі егіпцяне, кажучы: З ліхасцю ён вывеў іх, каб забіць у гарах і цалкам знішчыць іх з зямлі.

Спыні гнеў злосці тваёй, і літасцівым стань да ліхаслоўя народа твайго, успомніўшы Абрагама і Ісаака і Якуба, слуг тваіх, якім прысягнуў па сабе самім, і гаварыў да іх, кажучы: памножу семя ваша як зоркі неба мноствам; і ўсю зямлю гэтую, якую сказаў даць ім, і будуць валодаць ёю навекі. І Госпад быў умілажаленым, каб захаваць народ Свой. І павярнуўшыся Майсей, зышоў з гары; і дзве пліты сведчання ў руках яго, пліты каменныя напісаныя з абодвух частак іх, адтуль і адтуль былі напісаныя; і пліты працай Бога былі, і пісьмо пісьмо Бога выгравіраванае на плітах. І пачуўшы Ісус голас народу, які крычаў, кажа Майсею: Голас вайны ў лагеры. І кажа: Гэта не голас тых, хто пачынае паводле сілы, ані голас тых, хто пачынае паварот, але голас тых, хто пачынае віно, я чую. І калі ён набліжаўся да лагера, ён бачыць цяля і танцы; і разгневаўшыся гневам, Майсей кінуў з рук сваіх дзве пліты і разбіў іх пад гарой; і ўзяўшы цяля, якога яны зрабілі, спаліў яго ў агні, і сцёр яго дробна, і рассеяў яго ў ваду, і напаіў гэтым сыноў Ізраіля. І сказаў Майсей Аарону: Што зрабіў табе народ гэты, што ты прынёс на іх вялікі грэх? І сказаў Аарон да Майсея: Не гневайся, пане, бо ты ведаеш парыў гэтага народу. Яны кажуць мне: Зрабі нам багоў, якія пойдуць наперадзе нас, бо Майсей, гэты чалавек, які вывеў нас з Егіпта, — мы не ведаем, што здарылася з ім. І я сказаў ім: калі ў каго ёсць залатыя ўпрыгожанні, здыміце іх, і яны далі мне, і я кінуў у агонь, і выйшаў гэты цяля. І пабачыўшы Майсей народ, што расейваецца, бо расейваў іх Аарон на радасць супраціўнікам іх, стаў жа Майсей каля брамы

табара і сказаў: хто да Госпада? Няхай ён ідзе да мяне. Сышліся таму да яго ўсе сыны Левія. І кажа ім: гэтыя рэчы кажа Пан, Бог Ізраіля: пакладзіце кожны сваю ўласную меч на сцягно і прайдзіце, і вярніцеся ад брамы да брамы праз лагер, і забіце кожны брата свайго, і кожны суседа свайго, і кожны найбліжэйшага свайго. І зрабілі сыны Леві так, як гаварыў ім Майсей, і загінула з народу ў той дзень каля трох тысяч мужчын. І сказаў ім Майсей: Напоўнілі вы рукі вашы сёння Госпаду, кожны ў сыну ці ў брату яго, каб было дадзена вам дабраславенне. І здарылася пасля заўтрашняга дня, сказаў Майсей да народа: вы згрэшылі вялікім грахом, і цяпер я ўзыду да Бога, каб умалітваць аб грасе вашым. Вярнуўся Майсей да Госпада і сказаў: Малю, Госпадзе, зграшыў народ гэты грэх вялікі і зрабілі сабе багоў залатых. І цяпер, калі сапраўды дараваць ім грэх іх — даруй, а калі не, выкрэслі мяне з кнігі тваёй, якую ты напісаў. І сказаў Гасподзь да Майсея: Калі хто згрэшыў перад мной, выкрэслю іх з кнігі маёй. А цяпер ідзі, спусціся, і правядзі гэты народ у тое месца, якое я сказаў табе; вось мой паслан пойдзе перад тваім тварам; а ў які дзень я наведаю, я прынясу на іх іхні грэх. І ўдарыў Гасподзь народ за зрабленне цяляці, якога зрабіў Аарон.

33

І сказаў Госпад да Майсея: ідзі наперад, падымайся адсюль ты і народ твой, які ты вывеў з зямлі Егіпецкай, у зямлю,

якую Я паклаўся Абрааму, і Ісааку, і Якаву, кажучы: насенню вашаму дам яе. І пашлю анёла майго перад тваім тварам, і ён выжане амарэя, хэтэя, фэрэзэя, гергесэя, эвэя, ебусэя і ханаанэя. І ўвяду я цябе ў зямлю, якая цячэ малаком і мёдам, бо не пайду разам з табою, таму што ты народ упарты, каб не знішчыць мне цябе ў дарозе. І пачуўшы народ гэта злое слова, запакаваў у пакаваннях. І сказаў Госпад сынам Ізраіля: вы народ жорсткашыйны, глядзіце, каб не прынёс я на вас іншага ўдару і не знішчыў вас. Цяпер жа здыміце адзенні думак вашых і свет, і пакажу табе, што зраблю табе. І зняли сыны Ізраіля ўпрыгожанні свае і адзенне ад гары Харыў. І ўзяўшы Майсей свой намёт, ён пастаўіў яго звонку лагера, далёка ад лагера, і быў названы Намёт Сведчання, і здарылася так, што кожны, хто шукаў Госпада, выходзіў у намёт, які быў звонку лагера. Калі Майсей ішоў у намёт звонку лагера, увесь народ стаяў, назіраючы, кожны каля дзвярэй свайго намёта, і назіралі за Майсеем, які адыходзіў, пока ён не ўваходзіў у намёт. Як толькі ўвайшоў Майсей у намёт, слуп воблака спускаўся і стаяў каля дзвярэй намёта, і гаварыў з Майсеем. І бачыў увесь народ слуп воблака, які стаяў каля дзвярэй намёта, і ўстаўшы, увесь народ пакланіўся, кожны ад дзвярэй свайго намёта. І гаварыў Госпад да Майсея твар у твар, як хтосьці гаворыць да свайго сябра, і вяртаўся ў лагер, а слуга Ісус, сын Наве, малады, не выходзіў з намёта. І сказаў Майсей да Госпада: Вось ты мне кажаш: прывядзі ўгару народ гэты, ты ж не паказаў мне, каго пашлеш са мною, а ты мне сказаў: ведаю цябе больш за ўсіх, і ласку маеш у мяне. Калі таму я

знайшоў ласку перад табою, пакажы мне сябе, каб я ясна бачыў цябе, каб я быў знайшоўшы ласку перад табою, і каб я ведаў, што гэтая вялікая нацыя — твой народ. І кажа: Сам я пайду перад табой і дам табе спакой. І кажа да яго: калі не ты сам ідзеш са мной, не вядзі мяне адсюль. І як будзе вядома сапраўды, што я знайшоў міласць ад цябе, я і народ твой, хіба не ідучы табе разам з намі? І буду праслаўлены я і народ твой сярод усіх народаў, якія ёсць на зямлі. І сказаў Госпад да Майсея: І гэтае слова, якое ты сказаў, Я зраблю, бо ты знайшоў міласць перад Маім аблічам, і Я ведаю цябе сярод усіх. І кажа: Паказ мне сябе. І сказаў: Я пройду раней за цябе ў славе маёй, і паклічу імем маім, Гасподзь, перад табой, і памілую, каго б ні міласціў, і пашкадую, каго б ні шкадаваў. І сказаў: не здолееш ты бачыць аблічча маё, бо не можа чалавек бачыць аблічча маё і застацца жывым. І сказаў Госпад: Вось месца каля мяне, ты станеш на скале; калі ж прайдзе слава мая, і пастаўлю цябе ў расколіну скалы, і накрыю рукою маёю цябе, пакуль не прайду. І адыму руку маю, і тады ўбачыш тое, што за мной, але аблічча майго не ўбачыш.

34

І сказаў Госпад да Майсея: высек сабе дві каменныя пліты, як і першыя, і ўзыдзі да мяне на гару, і напішу на плітах словы, якія былі на першых плітах, якія ты разбіў. І будь гатовы да раніцы, і ўзыдзеш на гару Сінай, і стань мне там

на вяршыні гары. І ніхто няхай не ўзыходзіць з табою, ні няхай не будзе бачаным на ўсёй гары, і авечкі і валы няхай не пасуцца каля той гары. І высек два каменныя пліты, як і першыя, і ўстаўшы рана, Майсей узышоў на гару Сінай, як загадаў яму Гасподзь, і ўзяў Майсей дзве каменныя пліты. І зышоў уніз Гасподзь у воблаку, і стаў побач з ім там, і паклікаў імем Госпада. І прайшоў Гасподзь перад тварам яго, і паклікаў Гасподзь Бог міласэрны і літасцівы, доўгацярплівы і шматміласэрны і праўдзівы, і справядлівасць захоўваючы і міласэрнасць да тысяч, забіраючы беззаконні і несправядлівасці і грахі, і не ачысціць вінаватага, прыносячы беззаконні бацькоў на дзяцей і на дзяцей дзяцей на трэцяе і чацвёртае пакаленне. І паспяшыўшы, Майсей пахіліўся на зямлю і пакланіўся, і сказаў: калі я знайшоў міласць перад табою, хай пойдзе Гасподзь мой з намі, бо народ упарты ёсць, і зніміш ты грахі нашыя і беззаконні нашыя, і будзем мы табе. І сказаў Госпад да Майсея: Вось, я кладу табе запавет перад усім народам тваім, зраблю славныя рэчы, якія не сталіся ва ўсёй зямлі і ва ўсякім народзе, і ўбачыць увесь народ, сярод якіх ты ёсць, дзеі Госпада, бо цудоўныя ёсць тыя, якія я зраблю табе. Звяртай увагу на ўсё, што я загадваю табе: вось я выганяю перад тварам вашым амарэя, і ханаанэя, і фэрэззя, і хэтэя, і хівэя, і гергесэя, і ебусэя. Звяртай увагу на сябе, каб ніколі не ўстанавіў запавет з жыхарамі зямлі, у якую ты ўваходзіш, каб не стаў ён для цябе каменем спатыкнення сярод вас. Алтары іх вы зруйнуеце, і слупы іх вы разаб'еце, і гаі іх вы высечаце, і разьбяныя выявы багоў

іх вы спаліце ў агні. Не пакланяйцеся іншым багам, бо Гасподзь Бог — Бог зайздросны, зайздроснае імя Ягонае. Ніколі не заключай запавет з жыхарамі зямлі, і яны будуць блудадзейнічаць за іхнімі багамі, і яны будуць ахвяраваць іхнім багам, і яны запросяць цябе, і ты з'еш з іхняга, і ты возьмеш з іхніх дачок тваім сынам, і з тваіх дачок даш іхнім сынам, і будуць блудадзейнічаць твае дочкі за іхнімі багамі, і будуць блудадзейнічаць твае сыны за іхнімі багамі. І багоў ліўных не зробіш сабе. І тое свята праснакоў заховаеш, сем дзён будзеш есці праснакі, як я загадаў табе, у той час у месяцы маладых калосаў, бо ў месяцы маладых калосаў выйшаў ты з Егіпта. Кожны, хто адкрывае ўлонне, належыць мне з мужчынскага полу, кожны першароджаны цяляці і першароджаны авечкі. І першанароджанага вьючнай жывёлы выкупіш авечкай; а калі не выкупіш яго, цану дасі. Кожнага першанароджанага з сыноў тваіх выкупіш; не з'явішся перад мной пустым. Шэсць дзён працуй, а ў сёмы адпачывай; у час пасяву і жніва — адпачынак. І свята тыдняў зробіш мне, пачатак жніва пшаніцы, і свята сходу ў сярэдзіне года. Тры разы ў годзе з'явіцца кожны мужчына твой перад Госпадам, Богам Ізраіля. Калі бо Я выжану народы перад тварам тваім і пашыру межы твае, ніхто не пажадае зямлі тваёй, калі ты ўзыходзіш, каб быць бачаным перад Госпадам, Богам тваім, тры разы ў годзе. Не зарэжаш на квасе кроў маіх ахвяр, і не будзе спаць да раніцы ахвяра свята Пасхі. Першыя плады зямлі тваёй ты пакладзеш у дом Госпада Бога твайго, не звариш ягня ў малацэ маці яго. І сказаў Гасподзь да Майсея:

Напішы для сябе словы гэтыя, бо на гэтых словах Я зрабіў з табою запавет і з Ізраілем. І быў там Майсей перад Госпадам сорак дзён і сорак начэй, хлеба не еў і вады не піў, і напісаў на табліцах гэтыя словы запавету — дзесяць слоў. Калі Майсей спускаўся з гары, і дзве пліты былі на руках Майсея, спускаючыся з гары, Майсей не ведаў, що праславіўся выгляд яго твару, калі ён гаварыў з ім. І ўбачыў Аарон і ўсе старэйшыны Ізраіля Майсея, і быў праслаўлены выгляд колеру твару яго. І яны баяліся падысці да яго. І паклікаў іх Майсей, і павярнуліся да яго Аарон і ўсе правадыры сходу, і загаварыў да іх Майсей. І пасля гэтага падышлі да яго ўсе сыны Ізраіля. І ён загадаў ім усё, што загадаў Гасподзь яму на гары Сінай. І калі ён спыніў гаварыць да іх, паклаў на твар свой пакрыва. Калі ж увахо́дзіў Майсей перад Госпадам, каб гаварыць з Ім, ён здымаў пакрыва да выхаду, і, выйшаўшы, гаварыў усім сынам Ізраіля ўсё, што загадаў яму Госпад. І бачылі сыны Ізраіля твар Майсея, што ён быў праслаўлены, і Майсей паклаў покрыва на свой твар, пакуль ён не ўвойдзе гаварыць з ім.

35

І сабраў Майсей усю супольнасць сыноў Ізраіля і сказаў: Гэта словы, якія загадаў Гасподзь выканаць. Шэсць дзён ты будзеш рабіць працы, а ў сёмы дзень спачынак, святыя суботы, адпачынак Госпаду; кожны, хто робіць працу ў гэты

дзень, хай памрэ. Не будзеце запальваць агню ва ўсіх жытлах вашых у дзень суботы, я Гасподзь. І сказаў Майсей да ўсяго сходу сыноў Ізраіля, кажучы: гэта слова, якое загадаў Гасподзь, кажучы: вазьміце ад вас самых ахвяраванне Госпаду; кожны, хто прымае сэрцам, прынясуць першыя плады Госпаду: золата, серабро, бронзу, гіяцынт, пурпур, чырвоны падвойны афарбаваны, і тонкае палатно спрадзенае, і валасы казіныя, і скуры баранаў афарбаваныя чырвоным, і скуры сінія, і дрэва нетленнае, і камяні сардыёвыя, і камяні для разьбы для наплечніка і доўгай вопраткі. І кожны мудры сэрцам сярод вас, прыйшоўшы, хай працуе ўсё, колькі загадаў Гасподзь: намёт, і заслоны, і пакрыцці, і заслоны, і засовы, і слупы, і каўчэг сведчання, і жэрдкі яго, і аслону міласэрнасці яго, і заслону, і стол і ўсе начыні яго, і свяцільнік святла і ўсе начыні яго, і ахвярнік і ўсе начыні яго, і вопраткі святыя Аарона свяшчэнніка, і вопраткі, у якіх будуць служыць у іх, і хітоны сынам Аарона свяшчэнства, і алей памазання, і дымленне складу. І выйшла ўся сходка сыноў Ізраіля ад Майсея. І прынеслі кожны, каго несла сэрца іх, і колькім здалося душы іх прынашэнне, і прынеслі прынашэнне Госпаду на ўсе працы намёта сведчання, і на ўсе службы яго, і на ўсе адзенні святога. І прынеслі мужчыны ад жанчын, кожны, каму здалося на розум, прынеслі пячаткі, і завушніцы, і пярсцёнкі, і ўплеценыя ланцужкі, і бранзалеты, усякую залатую рэч. І ўсе, колькі прынеслі прынашэнні золата Госпаду, і ля каго была знойдзена тонкае палатно, і скуры сінія, і скуры баранаў, афарбаваныя

чырвоным, прынеслі. І кожны, хто прыносіў прынашэнне, прынёс срэбра і бронзу як ахвяраванні Госпаду, і тыя, у каго знайшлося нягнілае дрэва, прынеслі яго для ўсіх работ падрыхтоўкі. І кожная жанчына, мудрая розумам, прала рукамі і прынесла пряденае: гіяцынт, пурпур, чырвоны колер і тонкае палатно. І ўсе жанчыны, якім здалося ў іх розуме ў мудрасці, пралі казіныя валасы. І правіцелі прынеслі камяні са смарагду і камяні для ўстаўкі ў наплечнік і ў нагруднік, і спалучэнні, і для алею памазання, і спалучэнне для кадзіла. І ўсякі мужчына і жанчына, чый розум падштурхнуў іх увайсці, каб рабіць усе працы, якія загадаў Гасподзь рабіць праз Майсея, прынеслі сыны Ізраіля прынашэнне Госпаду. І сказаў Майсей сынам Ізраіля: Вось паклікаў Бог па імені Бэцалеэла, сына Урыя, сына Хура, з племені Юды, і напоўніў яго духам божым мудрасці і разумення, і ведання ўсяго, каб праектаваць паводле ўсіх работ майстэрства, рабіць золата і срэбра і бронзу, і сячы камень, і апрацоўваць дрэва, і рабіць кожную працу мудрасці. І сапраўды даў прасоўваць у розуме яму і Эліябу, сыну Ахісамаха, з племені Дана. І напоўніў іх мудрасцю, разуменнем, розумам усё разумець, каб зрабіць працы святога, і тканыя і вышываныя, каб тчы чырвоным і тонкім палатном, рабіць усякую працу майстэрства, разнастайнасці.

36

І зрабілі Бесэлеэл і Эліяб, і кожны мудры розумам, каму была дадзена мудрасць і веданне, каб разумець, як рабіць усе працы паводле святых абавязкаў, паводле ўсяго, што загадаў Гасподзь. І паклікаў Майсей Бэсэлеэла і Эліяба, і ўсіх тых, хто меў мудрасць, каму Бог даў веданне ў сэрца, і ўсіх тых, хто ахвотна жадаў прыйсці да спраў, каб завяршыць іх. І ўзялі ад Майсея ўсе ахвяраванні, якія прынеслі сыны Ізраіля на ўсе працы святога, каб рабіць іх, і яны прымалі яшчэ прыносімыя ад тых, хто прыносіў раніцай. І прыбывалі ўсе мудрыя, якія выконвалі працы святога, кожны паводле сваёй працы, якую яны выконвалі. І сказаў да Майсея, што народ прыносіць мноства паводле работ, колькі загадаў Гасподзь зрабіць. І загадаў Майсей, і абвясціў ён у табары, кажучы: муж і жана хай больш не працуюць над першымі пладамі святога. І быў прадухілены народ яшчэ прыносіць. І работ было ім дастаткова, каб зрабіць канструкцыю, і яны пакінулі лішак. І зрабіў кожны мудры з тых, хто працаваў, шаты святыя, якія належаць Аарону свяшчэніку, як загадаў Гасподзь Майсею. І зрабіў эфод з золата, і з блакітнага, і з пурпуровага, і з чырвонага прадзенага, і з крученага тонкага палатна; і нарэзаны былі пласціны золата валаскамі, каб сатканы разам з блакітным, і з пурпуровым, і з чырвоным прадзеным, і з круценым тонкім палатном; работу тканую зрабілі яго; наплечнікі злучальныя з абодвух частак, работа тканая адно ў аднаго спляценыя паводле яго самога. З яго яны зрабілі яго паводле яго работы, з золата, і блакітнага, і пурпуровага, і чырвонага скручанага, і тонкага палатна скручанага, як

загадаў Гасподзь Майсею; і яны зрабілі абодва камені смарагдавыя, скрэпленыя і абкружаныя золатам, выгравіраваныя і выразаныя гравіроўкай пячаткі з імёнаў сыноў Ізраіля; і ён паклаў іх на плечы эфода, камяні памінальныя сыноў Ізраіля, як загадаў Гасподзь Майсею. І яны зрабілі нагруднік, работу тканую з разнастайнасцю паводле работы эфода, з золата, і сіняга, і пурпуровага, і чырвонага скручанага, і віссону скручанага; квадратным падвойным яны зрабілі нагруднік; прасць даўжыня, і прасць шырыня падвойная. І была ўтканая ў ім тканіна з каменямі ў чатыры рады; рад каменяў, сардыён і тапаз і смарагд, рад першы; і рад другі, карбункул і сапфір і яшма; і рад трэці, лігурый і агат і аметыст; і рад чацвёрты, хрызаліт і берыл і онікс, акружаныя золатам і звязаныя золатам. І камяні былі з імёнаў сыноў Ізраіля дванаццаць, з імёнаў іх выгравіраваныя ў пячаткі, кожны з яго ўласнага імя для дванаццаці плямёнаў. І зрабілі яны на нагруднік бахрому сплеценую, работу пляцення, з чыстага золата. І яны зрабілі два залатыя пляцоўкі плячовыя і два залатыя пярсцёнкі, і паклалі два залатыя пярсцёнкі на абодва пачаткі нагруднага. І паклалі яны залатыя ланцужкі на кольцы на абодвух частках нагруднага мяшэчка; і ў два злучэнні два ланцужкі. І яны паклалі на два малыя шчыты, і яны паклалі іх на плечы эфода насупраць, спераду. І яны зрабілі два залатыя кольцы, і паклалі іх на два крылы на краі нагруднага пляцоўкі, і на краі задняй частцы эфода знутры. І яны зрабілі два залатыя кольцы, і паклалі іх на абодва плячы эфода знізу яго, спераду паводле злучэння

зверху тканай працы эфода. І ён прывязаў нагрудны пляцоўку ад колцаў на ёй да колцаў эфода, трымаемых блакітнай ніткай, спляценых у тканіну эфода, каб не адслабляўся нагрудны пляцоўка ад эфода, як загадаў Гасподзь Майсею. І яны зрабілі адзенне пад эфод, работу тканую, усё блакітнае; а адтуліна адзення ў сярэдзіне пратканая, сплеценая, маючы край вакол адтуліны нераздзельны; І яны зрабілі на падоле адзення знізу як распусціўшагася гранату гранаткі з блакітнага, і пурпуровага, і чырвонага прадзенага, і віссону суканага. І зрабілі яны званочкі залатыя, і паклалі званочкі на падол хітона вакол паміж гранатамі: званочак залаты і гранат на падоле хітона вакол, каб служыць, як загадаў Гасподзь Майсею. І яны зрабілі тунікі з тонкага палатна, работа тканая, Аарону і сынам яго, і турбаны з тонкага палатна, і турбан з тонкага палатна, і ноговіцы з тонкага палатна сукання, і паясы іх з тонкага палатна, і блакітнага, і пурпуровага, і чырвонага прадзенага, работа вышывальніка, якім спосабам загадаў Гасподзь Майсею. І яны зрабілі пласціну залатую, аддзеленую частку святога, з золата чыстага; і ён напісаў на ёй літары выгравіраваныя пячаткі: Святыня Госпаду; І яны паклалі яе на шнурок сіні, каб яна ляжала на цурбане зверху, якім спосабам загадаў Гасподзь Майсею.

37

І яны зрабілі для намёта дзесяць заслон; двадцаць восем локцяў даўжыня адной заслоны; тое самае было ва ўсіх; і чатыры локці шырыня адной заслоны. І яны зрабілі заслону з блакітнага, і пурпуровага, і чырвонага прадзенага, і тонкага льну сукання, работа тканая херувімаў; і яны паклалі яе на чатыры слупы нягнілыя, пакрытыя золатам у золаце; і галоўкі іх залатыя, і падножжы іх чатыры срэбныя. І яны зрабілі заслону дзвярэй намёта сведчання з блакітнага, і пурпуровага, і чырвонага прадзенага, і віссону сукання, работа тканая з херувімамі; і слупы іх пяць, і кольцы; і галоўкі іх, і абручы іх пакрылі золатам; і падножжы іх пяць бронзавыя. І зрабілі яны двор на поўдзень, паласы двара з тонкага скручанага льну сто на сто; і слупоў іх дваццаць, і падножжаў іх дваццаць. І бок да поўначы, сто на сто; і бок да поўдня, сто на сто; і слупы іх дваццаць, і падножжы іх дваццаць; І бок да мора заслоны пяцьдзесят локцяў; слупы іх дзесяць, і падножжы іх дзесяць; І бок да ўсходу пяцьдзесят локцяў завесы, пятнаццаць локцяў тое па зваротным баку; і слупы іх тры, і падножжы іх тры; І на зваротным баку другім адтуль і адтуль паводле брамы двара, заслоны пятнаццаць локцяў; слупы іх тры, і падножжы іх тры; усе заслоны намёта з віссону скручанага. І падножжы слупоў іх медныя, і кручкі іх срэбныя, і галоўкі іх пакрытыя срэбрам, і слупы пакрытыя срэбрам, усе слупы двара; і заслона брамы двара праца вышывальніка з блакітнага, і пурпуровага, і чырвонага прадзенага, і віссону суканага; дваццаць локцяў даўжыня, і вышыня і шырыня пяць локцяў, адпавядаючая

паласам двара; і слупы іх чатыры, і падножжы іх чатыры медныя, і кручкі іх срэбныя, і галоўкі іх пакрытыя срэбрам. І ўсе калкі двара вакол бронзавыя, і яны пакрытыя серабром. І гэта парадак намёта сведчання, як было загадана Майсею, каб служэнне лявітаў было праз Ітамара, сына Аарона святара. І Бэцалель, сын Урыі, з племені Юды, зрабіў так, як загадаў Гасподзь Майсею, і Эліяб, сын Ахісамаха, з племені Дана, які быў галоўным майстрам тканых рэчаў і вышываных рэчаў і узорыстых рэчаў, каб ткаць чырвоным і тонкім палатном.

38

І зрабіў Бэцалель каўчэг, і пакрыў яго золатам чыстым знутры і звонку; і адліў для яго чатыры залатыя кольцы: два на адным баку, і два на другім баку, шырокія для жэрдак, каб падымаць яго імі. І зрабіў ён сядзенне міласэрнасці зверху каўчэга з чыстага золата, і двух залатых херувімаў: аднаго херувіма на адным канцы сядзення міласэрнасці, і аднаго херувіма на другім канцы сядзення міласэрнасці, якія засланялі сваімі крыламі сядзенне міласэрнасці. І зрабіў стол, які быў пастаўлены наперадзе, з чыстага золата, і адліў для яго чатыры кольцы, два на адным баку і два на другім баку, шырокія, каб падымаць яго жэрдкамі ў іх. І жэрдкі каўчэга і стала ён зрабіў, і пакрыў іх залатам. І зрабіў посуд стала: міскі, кадзільніцы, кубкі і пасудзіны для ліўных ахвяраванняў, у якія ён будзе ліць, залатыя. І зрабіў

ён свяцільню, якая асвятляе, залатую, трывалы стаўбур, і галінкі з абодвух бакоў яе; з галінак яе парасткі, з галінак яе парасткі выступаючыя; тры з аднаго, і тры з другога, зроўненыя адзін з адным. І светільнікі іхныя, якія ёсць на вяршынях, міндалепадобныя з іх; і ўстаўкі з іх, каб былі лямпы на іх; і ўстаўка сёмая, якая на канцы светільніка, на вяршыні зверху, цвёрдая ўся залатая. І сем ламп на ёй залатых, і шчыпцы яе залатыя, і попельніцы іхнія залатыя. Гэты пакрыў серабром слупы, і адліў для слупа залатыя пярсцёнкі, і пакрыў залатом засовы, і пакрыў золатам слупы заслоны, і зрабіў залатыя пятлі. Гэты зрабіў і кольцы намёта залатыя, і кольцы двара, і кольцы для таго, каб расцягнуць покрыва зверху, бронзавыя; Гэты адліў галоўкі срэбныя намёта, і галоўкі бронзавыя дзвярэй намёта, і браму двара; і кручкі зрабіў для слупоў срэбныя, на слупах гэты пакрыў срэбрам іх; Гэты зрабіў калкі намёта, і калкі двара бронзавыя; Гэты зрабіў ахвярнік бронзавы з попельніц бронзавых, якія былі ў мужчын, якія збунтаваліся з Карэевым сходам; Гэты зрабіў усе начынні ахвярніка, і попельніцу яго, і падстаўку, і місы, і відэльцы для мяса бронзавыя; Гэты зрабіў для ахвярніка рашотку, работу сеткавую знізу попельніцы пад ім да паловы яго; і ўмацаваў на ім чатыры кольцы з чатырох частак рашоткі ахвярніка бронзавыя, шырокія для жэрдак, каб падымаць імі ахвярнік; Гэты зрабіў алей памазання святы, і склад фіміяму чысты, работу парфумера; Гэты зрабіў умывальнік бронзавы, і падстаўку яго бронзавую з люстэркаў жанчын, якія пасціліся, якія пасціліся каля дзвярэй намёта

сведчання, у які дзень ён паставіў яго. І зрабіў ён умывальню, каб мыліся з яе Майсей і Аарон і сыны яго рукі свае і ногі, калі яны ўваходзілі ў намёт сведчання, ці калі яны падыходзілі да ахвярніка служыць, мыліся з яе, як загадаў Гасподзь Майсею.

39

Усё золата, якое было апрацавана ў працах паводле ўсёй працы святых рэчаў, стала золатам першых пладоў, дзевяць і дваццаць талантаў, і сямсот дваццаць сікляў паводле сікля святога; І срэбра прынашэннем ад пералічаных мужоў сходу сто талантаў, і тысяча сямсот семдзесят пяць сікляў; драхма адна на галаву, палова сікля, паводле сікля святога; Кожны, хто праходзіў пералік ад дваццаці гадоў і вышэй, у шэсцьдзесят дзесяткаў тысяч, і тры тысячы пяцьсот і пяцьдзесят. І стала сто талантаў срэбра на адліванне ста падножжаў намёта і на падножжы заслоны, сто падножжаў на сто талантаў, талант на падножжа. І тысячу сямсот семдзесят пяць сікляў ён зрабіў на кручкі для слупоў, і пакрыў золатам іх падножжы, і ўпрыгожыў іх. І бронза прынашэння семдзесят талантаў і тысяча пяцьсот сікляў. І зрабілі з яго падставы дзвярэй намёта сведчання, і падставы двара вакол, і падставы брамы двара, і калкі намёта, і калкі двара вакол, і рашотку бронзавую ахвярніка, і ўсё начыннё ахвярніка, і ўсе прылады намёта сведчання. І зрабілі сыны Ізраіля, як загадаў Гасподзь Майсею, так

зрабілі. А астатняе золата прынашэння зрабілі начыннем для служэння ў ім перад Госпадам. І пакінутае блакітнае, і пурпуровае, і чырвонае зрабілі вопраткамі служэбнымі Аарона, каб служыць у іх у святыні. І прынеслі вопраткі да Майсея, і намёт, і начыннё яго, падставы і засовы яго, і слупы, і ахвярнік, і ўсё начыннё яго. І алей памазання, і дымленне складу, і светільнік чысты, і лямпы яго, лямпы гарэння, і алей святла. І стол прызначэння, і ўсё начынння яго, і хлябы пакладзеныя. І вопраткі святога, якія ёсць Аарона, і вопраткі сыноў яго, для святарства. І паласы двара, і слупы, і заслону дзвярэй намёта, і брамы двара. І ўсё начынння намёта, і ўсе прылады яго, і скуры скуры баранаў пафарбаваныя чырвоным, і пакрыцці сінія, і астатніх пакрыцці, і калкі, і ўсе прылады для работ намёта сведчання. Колькі загадаў Гасподзь Майсею, так зрабілі сыны Ізраіля ўсё абсталяванне. І бачыў Майсей усе работы, і яны зрабілі іх якім спосабам загадаў Гасподзь Майсею, так зрабілі іх, і дабраславіў іх Майсей.

40

І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы: у першы дзень першага месяца, у новамесяцца, паставіш намёт сведчання. І ты пакладзеш каўчэг сведчання і накрыеш каўчэг заслонай. І ўнясеш стол, і пастаўіш намер яго, і ўнясеш свяцільнік, і пакладзеш лямпы яго. І пастаўіш залаты алтар для палення фіміяму перад каўчэгам, і пакладзеш заслону-

пакрыва на дзверы намёта сведчання. І ахвярнік ахвяраванняў ты паставіш каля дзвярэй намёта сведчання; і ты абставіш намёт, і ўсё яго ты асвяціш вакол. І возьмеш алей памазання, і памажаш намёт, і ўсё, што ў ім, і асвяціш яго, і ўсю посуду яго, і будзе святым. І памажаш ахвярнік ахвяраванняў і ўсе посуды яго, і асвяціш ахвярнік, і будзе ахвярнік святыняй найсвяцейшай. І прывядзеш Аарона і сыноў яго да дзвярэй намёта сведчання і памыеш іх вадою. І апрануеш Аарона ў шаты святыя, і памажаш яго, і асвяціш яго, і будзе ён служыць святаром мне. І сыноў яго прывядзеш і апранеш іх у хітоны. І памажаш іх так, як памазаў бацьку іх, і яны будуць служыць Мне святарамі, і будзе гэта для іх памазаннем святарства навекі, у пакаленнях іх. І зрабіў Майсей усё, што загадаў яму Гасподзь, так ён і зрабіў. І здарылася ў першым месяцы другога года, калі яны выходзілі з Егіпта, у новамесяцце была ўстаноўлена намёт. І ўстанавіў Майсей намёт, і паклаў капітэлі, і ўставіў засовы, і ўстанавіў слупы. І расцягнуў ён заслоны на намёт, і паклаў ён пакрыццё намёта на яго зверху, як загадаў Гасподзь Майсею. І ўзяўшы сведчанні, ўкінуў у каўчэг; і падклаў жэрдкі пад каўчэг, і ўнёс каўчэг у намёт, і паклаў покрыва заслоны, і накрыў каўчэг сведчання, якім спосабам загадаў Гасподзь Майсею; І паклаў стол у намёт сведчання, на поўнач звонку ад заслоны намёта. І дадаў на яе хлябы прадстаўлення перад Госпадам, якім спосабам загадаў Госпад Майсею. І паставіў ён свяцільнік у намёт сведчання, на паўднёвы бок намёта. І паклаў ён лямпы яе перад Госпадам такім спосабам, як

загадаў Госпад Майсею. І паставіў ён алтар залаты ў намёце сведчання супраць заслоны, і паліў на ім фіміям складу, як загадаў Гасподзь Майсею. І ахвярнік ахвяраванняў ён паставіў каля дзвярэй намёта. І ўстанавіў ён двор вакол намёта і алтара, і завяршыў Майсей усе працы. І воблака пакрыла намёт сведчання, і намёт напоўніўся славай Госпада. І не мог Майсей увайсці ў намёт сведчання, таму што асяняла яго воблака, і славай Госпада напоўніўся намёт. Калі воблака падымалася ад намёта, сыны Ізраіля выпраўляліся ў дарогу са сваім багажом. Калі ж воблака не ўзышла, яны не зрываліся з месца да таго дня, калі воблака ўзышла. Бо воблака было над скініяй удзень, а агонь быў на ёй уночы перад усім Ізраілем ва ўсіх іх выпраўленнях у дарогу.

Лічбы

1

І гаварыў Гасподзь да Майсея ў пустыні Сінай, у намёце сведчання, у першы дзень другога месяца, другога года пасля выхаду іх з зямлі Егіпецкай, кажучы: вазьміце пачатак усяго сходу Ізраіля паводле сваяцтва, паводле дамоў бацькоў іхніх, паводле ліку па імёнах іхніх, паводле галавы іхняй; кожны мужчына ад дваццаці гадоў і вышэй, кожны, хто выходзіць у войска Ізраіля, пералічыце іх з войскам іхнім; ты і Аарон пералічыце іх. І з вамі будуць правіцелі, кожны паводле свайго племені, паводле дамоў бацькоў іх яны будуць. І гэта імёны мужчын, якія будуць стаяць з вамі: ад Рувіма, Элісур сын Шэдэура; ад Сімяона, Шэлуміэль сын Цурышадая. З Іуды — Насон, сын Амінадаба. З Ісахара, Натанаіл сын Цуара; з Завулона, Эліяб сын Хелона; з сыноў Іосіфа з Ефрэма, Элішама сын Аміхуда; з Манасіі, Гамаліэль сын Педацура. З Веньяміна, Авідан, сын Гадэоні. З Дана — Ахіезер, сын Амішадая. З Асіра — Фагаіл, сын Эхрана. З Гада — Эліясаф, сын Рагуіла. З

Нафталі — Ахірэ, сын Аінана. Гэтыя пакліканыя сходу, правіцелі плямёнаў паводле іхніх сямействаў, камандзіры тысячаў Ізраіля. І ўзялі Майсей і Аарон гэтых мужоў, якія былі пакліканыя паіменна. І яны сабралі ўсё сходзіва ў адзін дзень месяца другога года; і яны зарэгістраваліся паводле паходжанняў іхніх, паводле сем'яў іхніх, паводле ліку імёнаў іхніх, ад дваццаці гадоў і вышэй, кожны мужчынскага полу паводле галавы іхняй, якім спосабам загадаў Гасподзь Майсею; і яны былі пералічаны ў пустыні Сінай. І сталі сыны Рувіма, першароднага Ізраіля, паводле сваяцтва іх, паводле плямёнаў іх, паводле дамоў бацькоў іх, паводле ліку імёнаў іх, паводле галавы іх, усе мужчыны ад дваццаці гадоў і вышэй, усе выходзячыя ў сілу, пералік іх з племені Рувіма, шэсць і сорак тысяч і пяцьсот. Сынам Сімяона паводле іх сваяцтва, паводле іх родаў, паводле дамоў бацькоў іх, паводле ліку імёнаў іх, паводле галавы іх, усе мужчыны ад дваццаці гадоў і вышэй, кожны, хто выходзіць у войска, перапіс іх з племені Сімяона, дзевяць і пяцьдзесят тысяч і трыста. Сынам Юды паводле іх сваяцтва, паводле іх родаў, паводле дамоў бацькоў іх, паводле ліку імёнаў іх, паводле галавы іх, усе мужчыны ад дваццаці гадоў і вышэй, кожны, хто выходзіць у сілу, перапіс іх з племені Юды, чатыры і семдзесят тысяч і шэсцьсот. Сынам Ісахара паводле сямей іх, паводле родаў іх, паводле дамоў бацькоў іх, паводле ліку імёнаў іх, паводле галавы іх, усе мужчыны ад дваццацігадовага і вышэй, кожны выходзячы ў войска, перапіс іх з племені Ісахара, чатыры і пяцьдзесят тысяч і чатырыста. Сынам Завулона паводле іх сваяцтва,

паводле іх родаў, паводле дамоў бацькоў іх, паводле ліку імёнаў іх, паводле галавы іх, усе мужчыны ад дваццаці гадоў і вышэй, кожны выходзячы ў войска, перапіс іх з племені Завулона, сем і пяцьдзесят тысяч і чатырыста. Сынам Іосіфа, сынам Ефрэма, паводле сваяцтва іх, паводле родаў іх, паводле дамоў бацькоў іх, паводле ліку імёнаў іх, паводле галавы іх, усе мужчыны ад дваццаці гадоў і вышэй, кожны выходзячы ў войска, перапіс іх з племені Ефрэма, сорак тысяч і пяцьсот. Сынам Манасіі паводле сваяцтва іх, паводле родаў іх, паводле дамоў бацькоў іх, паводле ліку імёнаў іх, паводле галавы іх, усе мужчыны, ад дваццаці гадоў і вышэй, усе выходзячыя ў войска, перапіс іх з племені Манасіі, трыццаць два тысячы і дзвесце. Сынам Веніяміна паводле іх сваяцтва, паводле іх родаў, паводле дамоў бацькоў іх, паводле ліку імёнаў іх, паводле галавы іх, усе мужчыны ад дваццаці гадоў і вышэй, кожны, хто выходзіць у войска, перапіс іх з племені Веніяміна, трыццаць пяць тысяч і чатырыста. Сынам Гада паводле іх сваяцтва, паводле іх родаў, паводле дамоў бацькоў іх, паводле ліку імёнаў іх, паводле галавы іх, усе мужчыны ад дваццаці гадоў і вышэй, кожны выходзячы ў войска, перапіс іх: з племені Гада, сорак пяць тысяч і шэсцьсот пяцьдесят. Сынам Дана паводле іх сваяцтва, паводле іх родаў, паводле дамоў бацькоў іх, паводле ліку імёнаў іх, паводле галаў іх, усе мужчыны ад дваццаці гадоў і вышэй, кожны які выходзіць у войску, перапіс іх з племені Дана, шэсцьдзесят дзве тысячы і сямсот. Сынам Асіра паводле іх сваяцтва, паводле іх родаў, паводле дамоў бацькоў іх,

паводле ліку імёнаў іх, паводле галавы іх, усе мужчыны ад дваццаці гадоў і вышэй, кожны які выходзіць у войска, перапіс іх з племені Асіра, сорак адна тысяча і пяцьсот. Сынам Нафталі паводле іх сваяцтва, паводле іх родаў, паводле дамоў бацькоў іх, паводле ліку імёнаў іх, паводле галавы іх, усе мужчыны ад дваццаці гадоў і вышэй, кожны выходзячы ў войска, перапіс іх з племені Нафталі, пяцьдзесят тры тысячы і чатырыста. Гэта перапіс, які правялі Майсей і Аарон і правіцелі Ізраіля, дванаццаць мужоў, па адным мужу на кожнае племя, паводле плямёнаў сямейных дамоў. І стаўся ўвесь пералік сыноў Ізраіля з сілаю іхняю ад дваццацігадовага і вышэй, кожны, хто выходзіць пабудавацца ў баявы парадак у Ізраілі, шэсцьсот тысяч і тры тысячы і пяцьсот і пяцьдзесят. А лявіты з племені сям'і іх не былі палічаны сярод сыноў Ізраіля. І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы: глядзі, племя Левія не будзеш лічыць разам, і ліку іх не возьмеш сярод сыноў Ізраіля. І ты пастаў левітаў над намётам сведчання, і над усімі начыннямі яго, і над усім, што ёсць у ім. Яны панясуць намёт і ўсе начынні яго, і яны будуць служыць у ім, і вакол намёта размесцяцца. І пры зняцці намёта левіты разбяруць яго, і пры ўстанаўленні намёта яны паднімуць яго, а чужынец, які набліжаецца, хай памрэ. І будуць табараваць сыны Ізраіля, кожны муж у сваім парадку і кожны муж паводле свайго кіраўніцтва, з іхняй сілай. А левіты хай разбіваюць табар наваколо намёта сведчання, і не будзе граху ў сынаў Ізраіля. І будуць ахоўваць лявіты самі ахову намёта сведчання. І зрабілі сыны Ізраіля паводле

ўсяго, што загадаў Гасподзь Майсею і Аарону, так яны зрабілі.

2

І гаварыў Гасподзь да Майсея і Аарона, кажучы, чалавек трымаючыся яго паводле парадку, паводле сцягоў, паводле дамоў бацькоў іхніх, хай разбіваюць табар сыны Ізраіля насупраць; вакол намёта сведчання разаб'юць табар сыны Ізраіля. І тыя, хто размяшчае табар першымі на ўсходзе, — парадак табара Юды з іх войскам, і правіцель сыноў Юды — Наасон, сын Амінадаба. Сіла яго, праверaныя: семдзесят чатыры тысячы шэсцьсот. І тыя, хто разбівае табар побач з племенем Ісахара, і правіцель сыноў Ісахара — Натанаіл, сын Согара. Яго войска, якія былі праверaны, налічвалі пяцьдзесят чатыры тысячы чатырыста. І тыя, хто разбівае табар побач з племенем Завулон, і правіцель сыноў Завулона — Эліяб, сын Хэлона. Яго войска, праверaныя, налічвала пяцьдзесят сем тысячаў чатырыста. Усе праверaныя з табара Юды, сто восемдзесят тысяч і шэсць тысяч і чатырыста, з сваёй сілай выступяць першымі. Легіёны лагера Рувіма, да поўдня — сіла іх, і правітель сыноў Рувіма — Элісур, сын Седыюра. Сіла яго праверaных — сорак шэсць тысяч пяцьсот. І тыя, хто табаруе побач з ім, племя Сімеона, і правіцель сыноў Сімеона — Саламііл, сын Сурысадая. Яго войска, якое было праверaны, налічвала пяцьдзесят дзевяць тысяч трыста чалавек. І тыя, хто

размяшчаў лагер побач з ім, племя Гада, і правіцель сыноў Гада — Елісаф, сын Рагуіла. Яго войска, праверанаыя, сорак пяць тысяч шэсцьсот пяцьдзесят. Усе праверанаыя табара Рувіма, сто пяцьдзесят адна тысяча і чатырыста пяцьдзесят, з сілай іх другімі выступяць. І будзе ўзяты намёт сведчання, і лагер левітаў сярод лагераў, як яны разаб'юць табар, так і выступяць, кожны трымаючыся паводле кіраўніцтва. Парадак лагера Ефрэма ля мора з іх сілай, і правіцель сыноў Ефрэма — Елісама, сын Аміуда. Яго сіла, якая была праверана, – сорак тысяч пяцьсот. І тыя, хто разбівае лагер побач з племенем Манасія, і правіцель сыноў Манасія — Гамаліел, сын Фадасура. Сіла яго праверанаых — трыццаць дві тысячы дзвесце. І тыя, хто разбівае лагер побач з племенем Веніяміна, і правіцель сыноў Веніяміна — Авідан, сын Гедэоні. Яго сіла, праверанаыя, трыццаць пяць тысяч чатырыста. Усе праверанаыя лагера Ефрэма, сто тысяч і восем тысяч і сто, з сілай іх выступяць трэцімі. Аддзел лагера Дана на поўнач з іхняй сілай, і правіцель сыноў Дана, Ахіэзер, сын Амішадая. Яго войска, якія былі праверанаы, налічвалі шэсцьдзесят дві тысячы сямсот. І тыя, хто разбівае табар побач з ім, — племя Асір, і правіцель сыноў Асіра — Фагіел, сын Эхрана. Яго сіла, тыя, хто быў пералічаны, — сорак адна тысяча пяцьсот. І тыя, хто разбівае табар побач з племенем Нефталі, і правіцель сыноў Нефталі, Ахірэ, сын Аінана. Яго войска, якое было праверана, налічвала пяцьдзесят тры тысячы чатырыста. Усе пералічаныя табара Дана — сто пяцьдесят сем тысяч шэсцьсот; апошнімі выступяць паводле парадку іхняга. Гэта

перапіс сыноў Ізраіля паводле дамоў бацькоў іх, увесь перапіс лагераў з сіламі іх — шэсцьсот тысяч і тры тысячы пяцьсот пяцьдзесят. Але лявіты не былі палічаны разам з імі, як загадаў Гасподзь Майсею. І зрабілі сыны Ізраіля ўсё, колькі загадаў Гасподзь Майсею: так яны разбівалі табар паводле парадку іх, і так яны выступалі, кожны трымаючыся паводле родаў іх, паводле дамоў бацькоў іх.

3

І гэта пакаленні Аарона і Майсея, у той дзень, калі Гасподзь гаварыў з Майсеем на гары Сінай. І гэта імёны сыноў Аарона: першынец Надаб, і Абіуд, Элеазар, і Ітамар. Гэта імёны сыноў Аарона, святары памазаныя, якіх яны пасвяцілі, каб святарствіць. І памерлі Надаб і Авіуд перад Госпадам, прыносячы яны агонь чужы перад Госпадам, у пустыні Сінай, і дзяцей не было ім; і служылі святарамі Элеазар і Ітамар з Ааронам, бацькам іхнім. І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы: вазьмі племя Левія, і паставіш іх перад Ааронам святаром, і яны будуць служыць яму, і будуць трымаць варту яго, і варту сыноў Ізраіля перад скініяй сведчання, каб выконваць працы скініі. І будуць захоўваць усё начыння намёта сведчання і варту сыноў Ізраіля паводле ўсіх работ намёта. І даш левітаў Аарону і сынам яго, святарам; дадзеныя дарам гэтыя мне ёсць ад сыноў Ізраіля. І Аарона і сыноў яго пастановіш над намётам сведчання, і яны будуць захоўваць сваё святарства, і ўсё,

што адносіцца да ахвярніка, і ўнутры заслоны, а чужынец, які дакранецца, памрэ. І гаварыў Госпад да Майсея, кажучы, і вось я ўзяў левітаў з сярэдзіны сыноў Ізраіля замест усякага першароднага, які адкрывае ўтробу, ад сыноў Ізраіля; выкупам іх яны будуць, і будуць мне левіты. Мне належыць усякі першароджаны, бо ў той дзень, калі я ўразіў усякага першароджанага ў зямлі Егіпецкай, я асвяціў сабе ўсякага першароджанага ў Ізраілі, ад чалавека да жывёлы — яны будуць Мне, Я Гасподзь. І гаварыў Гасподзь да Майсея ў пустыні Сінай, кажучы: аглядзі сыноў Левія паводле дамоў бацькоў іхніх, паводле родаў іхніх; усякага мужчынскага полу ад аднаго месяца і вышэй аглядзіце іх. І наведалі іх Майсей і Аарон праз голас Госпада тым спосабам, якім загадаў ім Госпад. І былі гэтыя сыны Леві паводле імёнаў іх: Гедсон, Каат і Мерары. І гэта імёны сыноў Гедсона паводле родаў іх: Лобені і Семеі. І сыны Каата паводле кланаў іхніх: Амрам і Іцгар, Хэўрон і Узіэль. І сыны Мерары паводле родаў іхніх, Моолі і Мусі, гэтыя ёсць роды левітаў паводле дамоў бацькоў іхніх. Да Гершона народ Лобені і народ Шымеі, гэтыя народы Гершона. Перапіс іх паводле ліку ўсіх мужчын ад аднаго месяца і вышэй — сем тысяч пяцьсот. І сыны Гедсона ззаду скініі размесцяцца ля мора. І правіцель дома сям'і народа Гедсона — Елісаф, сын Даэла. І варта сыноў Гедсона ў намёце сведчання: намёт і покрыва, і покрыва дзвярэй намёта сведчання, і паласы двара, і заслона брамы двара, якая ёсць пры намёце, і рэшткі ўсіх работ яго. Каатху народ Амрам адзін, і народ Ісаар адзін, і народ Хеўрон адзін, і

народ Азіэль адзін, гэтыя ёсць народы Каата паводле ліку. Усе мужчыны ад аднаго месяца і старэйшыя, восем тысяч шэсцьсот, якія ахоўвалі святыню. Людзі сыноў Каата разаб'юць табар з боку намёта на поўдні. І правіцель дома бацькоў дэмаў Каата — Елісафан, сын Азіэла. І варта іх — каўчэг, і стол, і свяцільнік, і ахвярнікі, і начыння святога, якімі служаць пры іх, і пакрыва, і ўсе працы іх. І правіцель над правіцелямі лявітаў, Элеазар, сын Аарона-свяшчэнніка, прызначаны ахоўваць варту святых рэчаў. Мерары — народ Моолі і народ Мусі; гэтыя ёсць народы Мерары. Пералік іх паводле колькасці, кожны мужчына ад аднаго месяца і старэй, шэсць тысяч пяцьдзесят. І правіцель дома бацькоў народа Мерары, Суры'ель, сын Абіхаіла, будуць табараваць з боку намёта на поўначы. Пералік абавязкаў вартаўнікоў сыноў Мэрары: галоўкі намёта, і засовы яго, і слупы яго, і падножжы яго, і ўсё начынне іх, і працы іх, і слупы двара вакол, і падножжы іх, і калкі, і вяроўкі іх. Тыя, хто размяшчае лагер перад намётам сведчання з усходу, - Майсей і Аарон і сыны яго, якія ахоўваюць ахоўныя службы святога дзеля ахоўных службаў сыноў Ізраіля, а чужаземец, які дакранецца, памрэ. Усё пералічэнне левітаў, якіх пералічылі Майсей і Аарон паводле слова Госпада па родах іх, усе мужчынскага полу ад аднаго месяца і вышэй, дваццаць дві тысячы. І сказаў Гасподзь да Майсея, кажучы: Пералічы ўсіх першароджаных мужчынскага полу з сыноў Ізраіля ад аднаго месяца і старэйшых, і вазьміце іх лік паводле імёнаў. І возьмеш ты левітаў Мне, Я Гасподзь, замест усіх першароджаных сыноў Ізраіля, і быдла левітаў

замест усіх першароджаных у быдле сыноў Ізраіля. І Майсей наведаў усіх першынцаў сярод сыноў Ізраіля так, як загадаў Гасподзь. І сталі ўсе першароджаныя мужчынскага полу паводле ліку паіменна ад аднаго месяца і вышэй паводле перапісу іх дваццаць дві тысячы дзвесце семдзесят тры. І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы: вазьмі левітаў замест усіх першароджаных сыноў Ізраіля, і жывёлу левітаў замест жывёлы іх, і будуць мне левіты; я Гасподзь. І выкуп трох і сямідзесяці і дзвюхсот, тых, што перавышаюць левітаў, ад першароджаных сыноў Ізраіля. І возьмеш пяць сікляў на галаву, паводле дыдрахмы святога возьмеш, дваццаць абалаў сікля. І дасі срэбра Аарону і яго сынам як выкуп за тых, хто перавышае сярод іх. І ўзяў Майсей срэбра — выкупы за тых, хто перавышаў, — для выкупу лявітаў. Ад першароджаных сыноў Ізраіля ўзяў срэбра, тысячу трыста шэсцьдзесят пяць сікляў, паводле сікля святога. І даў Майсей выкуп за тых, хто перавышаў лік, Аарону і сынам яго, паводле слова Госпада, якім спосабам загадаў Гасподзь Майсею.

4

І гаварыў Гасподзь да Майсея і Аарона, кажучы: вазьмі галоўную суму сыноў Каафа з сярэдзіны сыноў Левія, паводле родаў іхніх, паводле дамоў бацькоў іхніх, ад дваццаці і пяці гадоў і вышэй да пяцідзесяці гадоў, кожны ўваходзячы служыць, рабіць усе працы ў намёце сведчання.

І гэта працы сыноў Каата ў намёце сведчання — святое святых. І ўвойдзе Аарон і сыны яго, калі зніме табар, і зымуць заслону, якая засланяе, і накрыюць ёю каўчэг сведчання, і пакладуць на яго пакрыццё са скуры сіняе, і накінуць на яго адзенне цэлае сіняе зверху, і ўстаўяць жэрдкі. І на пастаўлены стол пакладуць на яго цалкам пурпурнае адзенне, і міскі, і кадзільніцы, і кубкі, і пасудзіны для ліўных ахвяр, у якіх ліюць, і хлябы, якія бесперапынна на ім будуць. І пакладуць на яе чырвонае адзенне, і накрыюць яе гіяцынтавым скураным накрыццём, і ўстаўяць праз яе жэрдкі. І яны возьмуць сіняе адзенне і пакрыюць светільнік, які дае святло, і яго лямпы, і яго шчыпцы, і яго пасудзіны для ліцця, і ўсе пасудзіны алею, якімі служаць пры іх. І ўкінуць яе і ўвесь посуд яе ў сіняе скураное покрыва, і пакладуць яе на жэрдкі. І на залаты ахвярнік накрыюць сіняе адзенне, і накрыюць яго сінім скураным покрывам, і ўстаўляць яго жэрдкі. І возьмуць яны ўсе начыння для служэння, якімі яны служаць у святыні, і ўкладуць іх у сіняе адзенне, і пакрыюць іх сінім скураным пакрываллем, і пакладуць на жэрдкі. І пакрыццё ён пакладзе на ахвярнік, і яны пакрыюць яго адзеннем цалкам пурпуровым. І пакладуць на яго ўсе начыння, якімі служаць на ім у іх, і вогненныя пасудзіны, і крукі для мяса, і чашы, і покрыва, і ўсе начыння ахвярніка; і пакладуць на яго покрыва скураную сінюю, і ўстаўляць яго жэрдкі; і возьмуць адзенне пурпуровае, і накрыюць умывальнік і яго падножжа, і ўкладуць яго ў покрыва скураную сінюю, і пакладуць на жэрдкі, і закончаць Аарон і

яго сыны, накрываючы святыя рэчы, і ўсе начыння святыя, пры зняцці табара; і пасля гэтага ўвойдуць сыны Каата несці, і не дакрануцца святых рэчаў, каб не памерлі; гэта панясуць сыны Каата ў скініі сведчання. Наглядчык Элеазар, сын Аарона, таго святара: алей святла, і дыміва складу, і ахвяра паводле дня, і алей памазання, наглядванне ўсяго намёта, і ўсё, што ёсць у ім, у святым месцы, ва ўсіх справах. І гаварыў Гасподзь да Майсея і Аарона, кажучы: не знішчайце народ племені Каата з сярэдзіны лявітаў. Гэта зрабіце ім, і яны будуць жыць і не памруць, калі яны падыходзяць да святога святых; Аарон і сыны яго хай падыходзяць, і яны прызначаць іх кожнага паводле абавязку яго, і яны не ўвойдуць убачыць раптоўна святое, і памруць. І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы: вазьмі пачатак сыноў Гірсона, і гэтых паводле дамоў бацькоў іхніх, паводле родаў іхніх, ад дваццаці пяці гадоў і вышэй да пяцідзесяці гадоў аглядзі іх, кожны, хто ўваходзіць служыць, рабіць працы яго ў скініі сведчання. Гэта служба народа Гедсона: служыць і несці. І ўзьме скуры намёта, і намёт сведчання, і покрыва яго, і покрыва сіняе, якое ёсць на ім зверху, і покрыва дзвярэй намёта сведчання, і палатніны двара, колькі на намёце сведчання, і лішняе, і ўсе начыння служэбныя, колькі служаць у іх, зробяць. Паводле слова Аарона і сыноў яго будзе служэнне сыноў Гедсона паводле ўсіх служэнняў іх і паводле ўсіх працаў іх, і наглядаеш іх паіменна ўсё, што гатуецца імі. Гэта служба сыноў Гедсона ў намёце сведчання, і варта іх у руцэ Ітамара, сына Аарона святара. Сыны Мэрары паводле

родаў іх, паводле дамоў бацькоў іх, пералічыце іх, ад дваццаці пяці гадоў і вышэй да пяцідзесяці гадоў пералічыце іх, кожны, хто ўваходзіць служыць працы намёта сведчання. І гэта абавязкі падымаемых імі паводле ўсіх іх работ у намёце сведчання: капітэлі намёта, і засовы, і слупы яго, і падножжы яго, і покрыва, і падножжы іх, і слупы іх, і покрыва дзвярэй намёта, і слупы двара вакол, і падножжы іх, і слупы заслоны брамы двара, і падножжы іх, і калкі іх, і вяроўкі іх, і ўсё начыння іх, і ўсе службы іх; па імёнах пералічыце іх, і ўсё начыння варты падымаемых імі. Гэта служба народу сыноў Мэрары ва ўсіх іх працах у намёце сведчання пад кіраўніцтвам Ітамара, сына Аарона, святара. І наведалі Майсей і Аарон і правіцелі Ізраіля сыноў Каата паводле родаў іх, паводле дамоў бацькоў іх, ад дваццаці пяці гадоў і вышэй да пяцідзесяці гадоў, кожны, хто ўваходзіць служыць і рабіць у намёце сведчання. І адбыўся перапіс іх паводле родаў іх — дзве тысячы сем сот пяцьдзесят. Гэта перапіс людзей Каата, усе служачыя ў намёце сведчання, як наведаў Майсей і Аарон праз голас Госпада ў руцэ Майсея. І былі пералічаны сыны Герсона паводле родаў іх, паводле дамоў бацькоў іх, ад дваццаці пяці гадоў і вышэй да пяцідзесяці гадоў, кожны, хто ўваходзіць служыць і рабіць працы ў скініі сведчання. І адбыўся перапіс іх паводле родаў іх, паводле дамоў бацькоў іх — дзве тысячы шэсцьсот трыццаць. Гэта перапіс народу сыноў Гедсона, усіх служачых у намёце сведчання, якіх наведалі Майсей і Аарон паводле голасу Госпада, праз руку Майсея. Былі пералічаны і народ сыноў Мерары паводле

родаў іх, паводле дамоў бацькоў іх, ад дваццаці пяці гадоў і вышэй да пяцідзесяці гадоў, кожны які ўваходзіў служыць пры работах намёта сведчання. І адбыўся перапіс іх паводле родаў іх, паводле дамоў бацькоў іх — тры тысячы дзвесце. Гэта перапіс народу сыноў Мерары, якіх наведалі Майсей і Аарон праз голас Госпада, у руцэ Майсея. Усе пералічаныя, якіх пералічылі Майсей і Аарон і правіцелі Ізраіля, левітаў, паводле родаў і паводле дамоў бацькоў іхніх, ад дваццаці пяці гадоў і вышэй да пяцідзесяці гадоў, кожны, хто ўваходзіў да працы прац і да прац, якія нясуцца ў намёце сведчання. І сталі тыя пералічаныя восем тысяч пяцьсот восемдзесят. Праз голас Госпада наведаў іх рукою Майсея, мужа за мужам паводле іхніх спраў, і паводле таго, што яны нясуць, і былі палічаны так, як загадаў Гасподзь Майсею.

5

І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы: загадай сынам Ізраіля, і няхай яны вышлюць з табара ўсякага пракажонага, і ўсякага з выцяканнем, і ўсякага нячыстага на душы. Ад мужчыны да жанчыны адпраўце вонкі з лагера, і яны не апаганяць лагеры іхнія, у якіх я жыву сярод іх. І зрабілі так сыны Ізраіля, і выслалі іх вонкі лагера, як гаварыў Гасподзь Майсею, так зрабілі сыны Ізраіля. І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы: гавары да сыноў Ізраіля, кажучы: мужчына ці жанчына, хто б ні зрабіў з усіх

грахоў чалавечых, і праглядзеўшы прагледзіць і правініцца душа тая, выявіць грэх, які зрабіў, і верне парушэнне — асноўную суму, і пятую частку яго дадасць да яго, і верне таму, перад кім правініўся. Калі ж не будзе ў таго чалавека помсціцеля, каб аддаць яму тое правінаванне супраць яго, тое правінаванне, якое аддаецца Госпаду, будзе святару, акрамя барана ачышчэння, праз якога ён зробіць ачышчэнне за яго. І кожны першы плод паводле ўсіх рэчаў, якія асвячаюцца ў сынах Ізраіля, колькі б яны ні прынеслі Госпаду, свяшчэніку будзе; І кожнага асвечаныя рэчы яго будуць; і чалавек, які дасць свяшчэніку, яму будзе. І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы: гавары да сыноў Ізраіля, і скажаш да іх: мужа мужа, калі парушыць жонка яго, і, пагардзіўшы, пагардзіць яго, і ляжа нехта з ёю ложам семені, і схаваецца ад вачэй мужа яе, і схавае, яна ж будзе апаганенай, і сведка не было з ёю, і яна не будзе злоўленай, і прыйдзе да яго дух рэўнасці, і будзе рэўнаваць жонку яго, яна ж апаганена, ці прыйдзе да яго дух рэўнасці, і будзе рэўнаваць жонку яго, яна ж не будзе апаганенай, і прывядзе чалавек жонку яго да святара, і прынясе дар аб ёй, дзесятую эфы муку ячменную; не паллё на яе алей, ані пакладзе на яе ладан; бо ёсць ахвяра рэўнасці, ахвяра памінання, напамінаючая грэх. І прынясе яе свяшчэннік і паставіць яе перад Госпадам. І возьме свяшчэннік чыстую жывую ваду ў гліняную пасудзіну, і зямлі, якая ёсць на падлозе намёта сведчання, і ўзяўшы, свяшчэннік укіне ў ваду. І паставіць свяшчэннік жанчыну перад Госпадам, і адкрые галаву жанчыны, і дасць на рукі яе ахвяру ўспамінання, ахвяру

рэўнасці, а ў руцэ свяшчэнніка будзе вада абвінавачвання пракляцця гэтага. І прымусіць прысягнуць яе свяшчэннік, і скажа жанчыне: калі не спаў хто з табою, калі не парушыла ты, каб быць апаганенай пад мужам тваім уласным, невінаватая будзь ад вады абвінавачвання пракляцця гэтага. Калі ж ты парушыла, будучы замужняй, ці апаганілася, і нехта даў ложа сваё ў табе, акрамя мужа твайго; І прысягне святар жанчыну клятвамі праклёну гэтага, і скажа святар жанчыне, няхай дасць цябе Гасподзь у праклён і прысягу сярод народа твайго, калі дасць Гасподзь сцягно тваё адпалым, і жывот твой раздзьмутым. І ўвойдзе вада праклятая гэтая ў жывот твой, каб раздуць жывот і каб адпала сцягно тваё, і скажа жанчына: хай будзе, хай будзе. І свяшчэннік напіша гэтыя праклёны ў кнігу і сатрэ іх у ваду горкую праклятую. І напоіць жонку ваду абліччання пракляцця, і ўвойдзе ў яе вада праклятая абліччання. І возьме святар з рукі жанчыны ахвяру рэўнасці, і пакладзе ахвяру перад Госпадам, і прынясе яе да ахвярніка. І возьме святар з ахвяры памінальную частку яе, і ўзнясе яе на ахвярнік, і пасля. Гэтая вада напоіць жанчыну. І будзе, калі яна апаганеная і гэта ўцякло ад мужа яе, і ўвойдзе ў яе вада абліччання праклятая, і раздзьмецца жывот яе, і адпадзе сцягно яе, і будзе жанчына праклёнам народу свайму. Калі ж жанчына не апаганена і чыстая ёсць, то невінаватая будзе і зачне насенне. Гэта закон заздрасці, калі жанчына, будучы замужняй, парушыць яго і апаганіцца. Або чалавек, які, калі прыйдзе на яго дух рэўнасці і будзе рэўнаваць жонку яго, і паставіць жонку яго перад Госпадам, і зробіць ёй

святар увесь гэты закон, і невінаваты будзе чалавек ад граху; і жонка тая возьме грэх яе.

6

І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы, гавары да сыноў Ізраіля, і скажаш да іх, мужчына ці жанчына, хто б вельмі паклаўся абяцаннем асвяціць чысціню Госпаду, ад віна і моцнага напою ачысціцца; і воцат з віна і воцат з моцнага напою не будзе піць; і колькі вырабляецца з вінаграду не будзе піць; і вінаград свежы і разынкі не будзе есці ўсе дні абяцання яго; ад усяго колькі робіцца з вінаграднай лазы, віно ад вінаградных скурак да насення не будзе есці ўсе дні ачышчэння; брытва не прыйдзе на галаву яго, пакуль не выканаюцца дні, колькі ён паклаўся Госпаду; святы будзе расціць валасы валасоў галавы ўсе дні абяцання Госпаду; да ўсякай душы памерлай не ўвойдзе да бацькі і маці, і да брата і да сястры, не апаганіцца на іх калі яны памруць, бо абяцанне Бога яго на ім на галаве яго; усе дні абяцання яго святы будзе Госпаду. Калі ж хто раптоўна памрэ на яго, неадкладна апаганіцца галава абяцання яго, і ён абголіць галаву сваю ў той дзень, калі ачысціцца, у сёмы дзень абголіцца. І ў восьмы дзень ён прынясе два гарлічкі або два галубіныя птушаняты да святара, да дзвярэй намёта сведчання. І зробіць святар адну пра грэх, і адну ў цэласпаленне; і зробіць ачышчэнне пра яго святар пра тое, што ён зграшыў адносна душы; і асвяціць галаву яго ў той

дзень, у які ён быў асвечаны Госпаду, дні абяцання; і прынясе ягня гадавое ў правіну; і дні папярэднія беспадстаўнымі будуць, бо была апаганена галава абяцання яго. І гэта закон таго, хто даў абяцанне: у які б дзень ён ні выканаў дні абяцання свайго, прынясе ён сам да дзвярэй намёта сведчання. І прынясе ён дар яго Госпаду: ягня гадавое бязганебнае адно ў цэласпаленне, і ягня гадавое адно бязганебнае за грэх, і барана аднаго бязганебнага для выратавання, і кош праснакоў з тонкай мукі, хлябы, змешаныя з алеем, і коржы праснакі, памазаныя алеем, і ахвяру іх, і ліванне іх. І прынясе свяшчэннік перад Госпада, і зробіць ачышчэнне за грэх яго, і цэласпаленне яго. І барана зробіць ахвяру ратавання Госпаду на кошыку прэснакоў, і зробіць сьвятар ахвяру ягоную і ліўную ахвяру ягоную. І абголіць той, хто паклаўся, каля дзвярэй намёта сведчання галаву абяцання свайго, і пакладзе валасы на агонь, які ёсць пад ахвярай ратавання. І возьме святар плячо варанае ад барана, і хлеб адзін праснавіты з кошыка, і аладку праснавітую адну, і пакладзе на рукі таго, хто даў абяцанне, пасля таго як ён абголіць абяцанне сваё, і прынясе іх святар прынашэннем перад Госпадам; святым будзе святару на грудзіне прынашэння і на плячы прынашэння; і пасля гэтага выпіе той, хто даў абяцанне, віно. Гэта закон таго, хто памаліўся, які б памаліўся Госпаду дар яго Госпаду аб абяцанні, акрамя таго, што знойдзе рука яго, паводле магчымасці абяцання яго, якое ён памаліўся паводле закону чысціні. І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы: гавары Аарону і сынам яго,

кажучы: так дабраслаўляйце сыноў Ізраіля, кажучы ім: дабраславі цябе Гасподзь і ахоўвай цябе. Хай зазіяе Гасподзь аблічча Сваё на цябе і памілуе цябе. Няхай узнясе Гасподзь твар свой на цябе і дасць табе мір. І яны пакладуць імя маё на сыноў Ізраіля, і я, Гасподзь, дабраславу іх.

7

І здарылася ў той дзень, калі Майсей закончыў узводзіць намёт, і памазаў яго, і асвяціў яго, і ўсе яго пасудзіны, і ахвярнік, і ўсе яго пасудзіны, і памазаў іх, і асвяціў іх. І прынеслі правіцелі Ізраіля, дванаццаць правіцеляў дамоў бацькоў іхніх, гэтыя правіцелі плямёнаў, гэтыя, якія стаялі пры аглядзе. І прынеслі свой дар перад Госпадам: шэсць крытых вазоў і дванаццаць валоў, воз ад двух правіцеляў і цяля ад кожнага, і прынеслі іх перад намётам. І сказаў Гасподзь да Майсея, кажучы: вазьмі ад іх, і будуць яны для работ служэбных намёта сведчання, і даш іх лявітам, кожнаму паводле яго службы. І ўзяўшы Майсей вазы і валоў, даў іх лявітам. І два вазы і чатыры валы даў сынам Гедсона паводле іхніх служэнняў. І чатыры вазы і восем валоў даў сынам Мерары паводле іх служэнняў праз Ітамара, сына Аарона свяшчэнніка. І сынам Каата не даў, таму што рэчы служэння святога яны маюць — на плячах панясуць. І правіцелі прынеслі дары на асвячэнне алтара ў дзень, калі яго памазалі, і правіцелі прынеслі свае дары перад алтаром. І сказаў Гасподзь да Майсея: правіцель адзін

паводле дня, правіцель паводле дня будуць прыносіць дары свае на пасвячэнне алтара. І быў той, хто прыносіў у першы дзень свой дар, Наасон, сын Амінадаба, правіцель племені Іуды. І прынёс ён свой дар: міса срэбная адна, вага яе сто трыццаць, кубак адзін срэбны, семдзесят сікляў паводле сікля святога, абодва поўныя тонкай мукі, змешанай у алеі, у ахвяру. Адна кадзільніца дзесяці залатых, поўная фіміяму. Цяля аднаго з валоў, барана аднаго, ягня адно гадавое для цалапалення і казла з коз аднаго аб грасе. І ў ахвяру ратавання: дзве тэлкі, пяць баранаў, пяць казлоў, пяць аднагадовых ягнят — гэта дар Наасона, сына Амінадава. У другі дзень прынёс Натанаіл, сын Согара, правіцель племені Іссахара. І прынёс ён свой дар: адну срэбную місу вагою сто трыццаць, адзін срэбны кубак у семдзесят сікляў паводле святога сікля, абодва поўныя тонкай мукі, змешанай з алеем, у ахвяру. Адна кадзільніца дзесяць залатых, поўная фіміяму. Цяля аднаго з валоў, барана аднаго, ягня адно гадавое для цэласпалення, і казла з коз аднаго за грэх. І ў ахвяру ратавання дзве тёлкі, пяць баранаў, пяць казлоў, пяць гадавалых ягнят — гэта дар Натанаіла, сына Сагара. У трэці дзень правіцель сыноў Завулона, Эліяб, сын Хэлона. Падарунак яго, міска срэбраная адна, сто трыццаць вага яго; кубак адзін срэбраны, семдзесят сікляў паводле сікля святога; абодва поўныя тонкай мукі, змешанай у алеі, на ахвяру; кадзільніца адна дзесяць залатых, поўная фіміяму. Цяля аднаго з валоў, барана аднаго, ягня адно гадавое для цалапалення і казла з коз аднаго аб грасе. І ў ахвяру

выратавання: дзве тэлкі, пяць баранаў, пяць казлоў, пяць аднагадовых ягнят — гэта дар Эліяба, сына Хэлона. У чацвёрты дзень правіцель сыноў Рувіма, Елісур, сын Седыюра. Падарунак яго, міска срэбраная адна, сто трыццаць вага яе; чаша адна срэбраная, семдзесят сікляў паводле сікля святога; абедзве поўныя тонкай мукі, змешанай у алеі, на ахвяру; кадзільніца адна дзесяць залатых, поўная фіміяму. Цяля аднаго з валоў, барана аднаго, ягня адно гадавое для цэласпалення, і казла з коз аднаго за грэх. І ў ахвяру ратавання: дзве тэлкі, пяць баранаў, пяць казлоў, пяць аднагадовых ягнят — гэта дар Елісура, сына Седыюра. У пяты дзень правіцель сыноў Сымеона, Саламіэль, сын Сурысадая. Дар яго: міса срэбная адна вагою сто трыццаць, кубак адзін срэбны вагою семдзесят сікляў паводле сікля святога, абодва поўныя тонкай мукі, змешанай з алеем, у ахвяру. Кадзільніца адна з дзесяці залатых, поўная кадзіла. Цяля аднаго з валоў, барана аднаго, ягня адно гадавое для цалапалення і казла з коз аднаго аб грасе. І ў ахвяру выратавання: тэлкі дзве, бараны пяць, казлоў пяць, ягняты гадавалыя пяць. Гэта дар Саламіэла, сына Сурысадая. У шосты дзень правіцель сыноў Гада, Эліясаф, сын Рагуіла. Дар яго: міса срэбная адна вагою сто трыццаць, кубак адзін срэбны вагою семдзесят сікляў паводле сікля святога, абодва поўныя тонкай мукі, змешанай з алеем, у ахвяру. Адна кадзільніца дзесяці залатых, поўная фіміяму. Цяля аднаго з валоў, барана аднаго, ягня адно гадавое для цалапалення і казла з коз аднаго аб грасе. І ў ахвяру ўратавання: дзве тэлкі, пяць

баранов, пяць казлоў, пяць гадавалых ягнят — гэта дар Елісафа, сына Рагуіла. У дзень сёмы правіцель сыноў Эфраіма, Элішама, сын Эміуда. Дар яго: міска срэбная адна вагой сто трыццаць, кубак адзін срэбны вагой семдзесят сікляў паводле сікля святога, абодва поўныя тонкай мукі, змешанай з алеем, у ахвяру. Адна кадзільніца дзесяці залатых, поўная фіміяму. Цяля аднаго з валоў, барана аднаго, ягня адно гадавое для цалапалення і казла з коз аднаго аб грасе. І ў ахвяру выратавання дзве тэлкі, пяць баранов, пяць казлоў, пяць гадавалых ягнят — гэта дар Елісама, сына Аміуда. У восьмы дзень правіцель сыноў Манасіі, Гамалііл, сын Фадасура. Дар яго: міса срэбная адна вагою сто трыццаць, кубак адзін срэбны вагою семдзесят сікляў паводле сікля святога, абодва поўныя тонкай мукі, змешанай з алеем, у ахвяру. Адна кадзільніца дзесяці залатых, поўная фіміяму. Цяля аднаго з валоў, барана аднаго, ягня адно гадавое ў цэласпаленне, і казла з коз аднаго аб грахе; І ў ахвяру ратавання тэлак дзве, баранаў пяць, казлоў пяць, ягнят гадавых пяць; гэта дар Гамаліэла, сына Фадасура. У дзевяты дзень правіцель сыноў Веніяміна Авідан, сын Гедэоні. Падарунак яго: міса срэбраная адна, сто трыццаць вага яго; кубак адзін срэбраны, семдзесят сікляў паводле сікля святога; абодва поўныя мукі тонкай, змешанай у алеі, на ахвяру; кадзільніца адна дзесяць залатых, поўная фіміяму. Цяля аднаго з валоў, барана аднаго, ягня адно гадавое для цэласпалення, і казла з коз аднаго за грэх. І ў ахвяру выратавання дзве тэлкі, пяць баранаў, пяць казлоў, пяць гадавалых ягнят — гэта дар

Абідана, сына Гедэоні. У дзясяты дзень правіцель сыноў Дана, Ахіезер, сын Амішадая. Дар яго: міска срэбная адна вагой сто трыццаць, кубак адзін срэбны вагой семдзесят сікляў паводле сікля святога, абодва поўныя тонкай мукі, змешанай з алеем, у ахвяру. Адна кадзільніца дзесяці залатых, поўная фіміяму. Цяля аднаго з валоў, барана аднаго, ягня адно гадавое для цалапалення і казла з коз аднаго аб грасе. І на ахвяру ўратавання: дзве тэлкі, пяць баранаў, пяць казлоў, пяць аднагадовых ягнят — гэта дар Ахіэзера, сына Амісадая. У адзінаццаты дзень правіцель сыноў Асіра, Фагіел, сын Эхрана. Дар яго: міса срэбная адна вагою сто трыццаць, кубак адзін срэбны вагою семдзесят сікляў паводле сікля святога, абодва поўныя тонкай мукі, змешанай з алеем, у ахвяру. Адна кадзільніца дзесяці залатых, поўная фіміяму. Цяля аднаго з валоў, барана аднаго, ягня гадавога аднаго ў цэласпаленне, і казла з коз аднаго за грэх. І ў ахвяру выратавання: дзве тэлкі, пяць баранаў, пяць казлоў, пяць гадавалых ягнят — гэта дар Фагіела, сына Эхрана. У дванаццаты дзень правіцель сыноў Нефталі, Ахірэ, сын Аінана. Дар яго: міса срэбная адна вагою сто трыццаць, кубак адзін срэбны вагою семдзесят сікляў паводле сікля святога, абодва поўныя тонкай мукі, змешанай з алеем, у ахвяру. Адна кадзільніца дзесяць залатых, поўная фіміяму. Цяля аднаго з валоў, барана аднаго, ягня аднаго гадавога ў цэласпаленне, і казла з коз аднаго за грэх. І на ахвяру выратавання: дзве тэлкі, пяць баранаў, пяць казлоў, пяць гадавалых ягнят — гэта быў дар Ахірэ, сына Аінана. Гэта асвячэнне алтара ў дзень, калі яго

памазалі, ад правіцеляў сыноў Ізраіля: міскі срэбныя дванаццаць, чашы срэбныя дванаццаць, кадзільніцы залатыя дванаццаць. Трыццаць і сто сікляў адна міска, і семдзесят сікляў адна бліда, усё срэбра пасудзін — дзве тысячы чатырыста сікляў па святым сіклі. Кадзільніцы залатыя дванаццаць, поўныя фіміяму, усё золата кадзільніц — сто дваццаць залатых. Усе быкі для цэласпалення: цялят дванаццаць, бараноў дванаццаць, ягнят аднагадовых дванаццаць, і ахвяры іх, і ліванні іх, і казлоў з коз дванаццаць за грэх. Усе валы на ахвяру выратавання: цялушкі — дваццаць чатыры, бараны — шэсцьдзесят, казлы — шэсцьдзесят гадавалых, ягняты — шэсцьдзесят гадавалых бязганных. Гэта асвячэнне ахвярніка пасля напаўнення рук яго і пасля памазання яго. Калі Майсей уваходзіў у намёт сведчання, каб гаварыць з Ім, ён пачуў голас Госпада, які гаварыў да яго зверху сядзення міласэрнасці, якое знаходзіцца на каўчэгу сведчання, паміж двух херувімаў, і Ён гаварыў да яго.

8

І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы: гавары да Аарона, і скажаш яму, калі ты ўстанаўліваеш лямпы, з пярэдняга боку лямпаднага стаяння будуць асвятляць сем лямпаў. І зрабіў так Аарон: з аднаго боку супраць твару свяцільніка запаліў ён лямпы яе, як загадаў Гасподзь Майсею. І гэта канструкцыя свяцільніка: цвёрдая, залатая, сцябло яе і лілеі

яе, цвёрдая ўся; паводле формы, якую паказаў Гасподзь Майсею, так зрабіў ён свяцільнік. І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы: вазьмі лявітаў з сярэдзіны сыноў Ізраіля, і ачысціш іх. І так зробіш ім ачышчэнне іх: пакропіш іх вадою ачышчэння, і прыйдзе брытва на ўсё цела іх, і вымыюць адзежды іх, і чыстыя будуць. І возьмуць аднаго цяля з валоў, і да гэтага ахвяру — тонкую муку, змешаную ў алеі, і цяля гадавога з валоў возьмеш за грэх. І прывядзеш лявітаў перад намётам сведчання; і сабярэш усё сходжанне сыноў Ізраіля; І прывядзеш лявітаў перад Госпадам, і ўскладуць сыны Ізраіля рукі свае на лявітаў; І аддзеліць Аарон лявітаў прынашэннем перад Госпадам ад сыноў Ізраіля; і будуць яны, каб выконваць працы Госпада. Левіты ж пакладуць свае рукі на галовы цялят, і ты прынясеш аднаго ў ахвяру за грэх, а аднаго ў цэласпаленне Госпаду, каб ачысціць іх. І паставіш левітаў перад Госпадам, і перад Ааронам, і перад сынамі яго, і аддасі іх дарам перад Госпадам. І аддзеліш левітаў з сярэдзіны сыноў Ізраіля; і будуць яны маімі. І пасля гэтага левіты ўвойдуць працаваць у намёце сведчання, і ты ачысціш іх, і прынясеш іх перад Госпадам. Бо гэтыя дадзены мне як дар з сярэдзіны сыноў Ізраіля, замест адкрываючых усякую ўтробу, першароджаных усіх з сыноў Ізраіля, узяў іх Я сабе. Таму што мне належыць кожны першынец сярод сыноў Ізраіля, ад людзей да жывёлы; у той дзень, калі я ўдарыў кожнага першынца ў зямлі Егіпта, я асвяціў іх сабе, і ўзяў левітаў замест кожнага першынца сярод сыноў Ізраіля. І я аддаў левітаў як дар, дадзеных Аарону і яго сынам з сярэдзіны

сыноў Ізраіля, каб выконваць працы сыноў Ізраіля ў намёце сведчання і ачышчаць за сыноў Ізраіля, і не будзе сярод сыноў Ізраіля таго, хто набліжаецца да святых. І зрабілі Майсей і Аарон і ўся сходка сыноў Ізраіля з левітамі так, як загадаў Гасподзь Майсею адносна левітаў, так зрабілі ім сыны Ізраіля. І ачысціліся левіты, і выпралі адзенні, і аддаў іх Аарон як прынашэнне перад Госпадам, і ачысціў іх Аарон, каб асвяціць іх. І пасля гэтага ўвайшлі лявіты служыць сваю службу ў намёце сведчання перад Ааронам і перад яго сынамі, як загадаў Гасподзь Майсею аб лявітах, так і зрабілі ім. І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы: гэта ёсць тое пра левітаў: ад дваццаці пяці гадоў і вышэй яны ўвойдуць працаваць у намёце сведчання; і ад пяцідзесяці гадоў ён адыдзе ад службы, і не будзе працаваць больш. І будзе служыць брат яго ў намёце сведчання, ахоўваць варты, але працы не будзе выконваць. Так зробіш лявітам у іх вартах.

9

І гаварыў Госпад да Майсея ў пустыні Сінай у другім годзе, пасля выхаду іх з зямлі Егіпта, у першым месяцы, кажучы: скажы, і хай зробяць сыны Ізраіля пасху ў пару яго, у чатырнаццаты дзень першага месяца пад вечар, зробіш яго паводле часоў; паводле закона яго і паводле параўнання яго зробіш яго. І гаварыў Майсей да сыноў Ізраіля рабіць пасху, пачынаючы з чатырнаццатага дня месяца ў пустыні Сінай.

Як загадаў Гасподзь Майсею, так зрабілі сыны Ізраіля. І прыйшлі мужчыны, якія былі нячыстыя на душы чалавека, і не маглі яны зрабіць пасху ў той дзень; і падышлі перад Майсеем і Ааронам у той дзень. І сказалі тыя мужчыны да яго: мы нячыстыя на душы чалавека; ці не павінны мы быць пазбаўленыя прынесці дар Госпаду паводле часу яго сярод сыноў Ізраіля? І сказаў да іх Майсей: стойце тут, і я пачую, што загадае Гасподзь аб вас. І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы, гавары да сыноў Ізраіля, кажучы, чалавек чалавек, які калі стане нячыстым на душы чалавека, ці ў дарозе далёкай ад вас, ці ў пакаленнях вашых, і зробіць пасху Госпаду ў другім месяцы ў чатырнаццаты дзень; да вечара зробяць яго, на праснаках і горкіх травах з'ядуць яго. Не пакінуць ад яго нічога да раніцы, і костку не зламаюць ад яго, паводле закону Пасхі зробяць яго. І чалавек, які калі чысты ёсць і ў дарозе далёка не ёсць, і не здолее зрабіць тую пасху, будзе знішчана тая душа з народу яе, таму што ахвяру Госпаду не прынёс паводле часу яго; грэх свой возьме той чалавек. Калі ж прышлец падыйдзе да вас у вашай зямлі і будзе справаць Пасху Госпаду паводле закона Пасхі і паводле яго парадку, то адзін закон будзе для вас, і для прышальца, і для карэннага жыхара зямлі. І ў дзень, калі быў паставлены намёт, воблака пакрыла намёт, дом сведчання, і ўвечары на намёце быў як бы выгляд агню да раніцы. Такім чынам станавілася бесперапынна: воблака пакрывала яе ўдзень, а воблік агню — ўначы. І калі ўзыходзіла воблака ад намёта, і пасля гэтага адыходзілі сыны Ізраіля, і ў месцы, дзе б ні стаяла воблака, там

разбівалі лагер сыны Ізраіля. Праз загад Госпада будуць разбіваць табар сыны Ізраіля, і праз загад Госпада будуць выступаць. Усе дні, у якія воблака асяняе скінію, будуць разбіваць табар сыны Ізраіля. І калі воблака цягнецца над намётам некалькі дзён, то сыны Ізраіля будуць трымаць варту Бога і не выправяцца. І будзе, калі воблака пакрывае скінію некалькі дзён, па голасе Госпада яны будуць табараваць, і па загадзе Госпада яны будуць адыходзіць. І будзе, калі воблака з'яўляецца ад вечара да раніцы, і воблака падымаецца ўранку, і яны выправяцца ўдзень ці ўночы. Калі воблака засяняла над ёй на месяц дні, сыны Ізраіля стаялі табарам і не адыходзілі. Таму што праз загад Госпада яны выправляліся, яны захавалі варту Госпада праз загад Госпада ў руцэ Майсея.

10

І гаварыў Госпад да Майсея, кажучы: зрабі сабе дзве трубы срэбныя; кутымі зробіш іх; і будуць яны табе склікаць сход, і зрушаць лагеры. І затрубіш у іх, і збярэцца ўсё сходжанне на дзверы намёта сведчання. А калі ў адной затрубяць, прыйдуць да цябе ўсе правіцелі правадыры Ізраіля. І вы затрубіце сігнал, і выступяць тыя, што табаруюць, тыя, што табаравалі на ўсходзе; і вы затрубіце сігнал другі, і выступяць табары, тыя, што табаруюць на поўдні; і вы затрубіце сігнал трэці, і выступяць табары, тыя, што табаруюць каля мора; і вы затрубіце сігнал чацвёрты, і

выступяць табары, тыя, што табаруюць да поўначы; сігналам затрубяць пры выступленні іхнім. І калі вы збярэце сход, затрубіце ў трубу, а не знакам. І сыны Аарона, жрацы, затрубяць у трубы, і будзе гэта вам вечным законам для пакаленняў вашых. Калі ж вы выйдзеце на вайну ў вашай зямлі супраць праціўнікаў, якія супрацьстаяць вам, і затрубіце ў трубы, то будзеце ўспомненыя перад Госпадам і будзеце выратаваныя ад вашых ворагаў. І ў дні радасці вашай, і ў святах вашых, і ў новамесяццях вашых затрубіце трубамі на цэласпаленнях і на ахвярах выратавання вашых, і будзе вам успамін перад Богам вашым, я Гасподзь, Бог ваш. І здарылася ў другім годзе, у другім месяцы, у дваццаты дзень месяца, узышла воблака ад намёта сведчання. І выправіліся сыны Ізраіля з правіянтамі сваімі ў пустыні Сінай, і спынілася воблака ў пустыні Фаран. І яны выправіліся першымі паводле голасу Госпада праз Майсея. І выправіліся парадак лагера сыноў Юды першымі з сілай іх, і над сілай іх Наасон, сын Амінадаба. І на чале войска племені сыноў Ісахара — Натанаіл, сын Согара. І над сілай племені сыноў Завулона — Эліяб, сын Хэлона. І яны разбяруць намёт, і выступяць сыны Гедсона і сыны Мерары, нясучыя намёт. І выступіў аддзел табара Рувіма з сілай іхняй; і над сілай іхняй Элісур, сын Шэдэура; і над сілай племені сыноў Сімяона Шэлуміэль, сын Цурышадая. І над сілай племені сыноў Гада — Эліасаф, сын Рагуіла. І выправяцца сыны Каата, нясучы святыя рэчы, і паставяць намёт, пакуль яны прыбудуць. І выступяць парадак табара Ефрэма з сілаю іхняю, і над сілаю іхняю — Елісама, сын

Аміуда. І над сілай племені сыноў Манасіі — Гамалііл, сын Фадасура. І над войскам племені сыноў Веніяміна — Авідан, сын Гедэоні. І выступяць падраздзяленне табара сыноў Дана, апошнія з усіх табароў, з сілай іхняй; і над сілай іхняй Ахіэзер, сын Амішадая. І над сілай племені сыноў Асіра — Фагіел, сын Эхрана. І над войскам племені сыноў Нефталі — Ахірэ, сын Аінана. Гэтыя войскі сыноў Ізраіля, і яны выправіліся са сваёй сілай. І сказаў Майсей Абабу, сыну Рагуіла Мадыяніцяніна, свайку Майсея: Мы адыходзім у месца, якое Гасподзь сказаў: Гэта дам вам. Ідзі з намі, і мы зробім табе добра, таму што Гасподзь гаварыў добрае пра Ізраіль. І сказаў ён яму: Не пайду, але ў зямлю маю і да пакалення майго. І сказаў: Не пакідай нас, бо ты быў з намі ў пустыні, і будзеш сярод нас старэйшынам. І будзе так: калі пойдзеш з намі, дык будзе, што тыя добрыя рэчы, якія Госпад зробіць нам, і табе добра зробім. І яны выправіліся з гары Госпада ў шлях трох дзён, і каўчэг запавету Госпада ішоў наперадзе іх шлях трох дзён, каб высматрыць для іх адпачынак. І здарылася, калі выдалялі каўчэг, і сказаў Майсей: прачніся, Госпадзе, і хай будуць расселены ворагі твае, хай уцякуць усе, хто ненавідзіць цябе. І ў спакоі сказаў: Вяртайся, Госпадзе, да тысяч і дзесяткаў тысяч у Ізраілі. І воблака стала засяняць іх удзень, калі яны выходзілі з табара.

11

І народ наракаў на злое перад Госпадам, і Госпад пачуў, і разгневаўся гневам, і запалілася ў іх агонь ад Госпада, і паглынуў нейкую частку лагера. І народ крычаў да Майсея, і Майсей маліўся да Госпада, і агонь спыніўся. І было названа імя таго месца Пажар, таму што было запалена ў іх ад Госпада. І змешаны люд, які быў сярод іх, распаліўся жаданнем, і сядзеўшы плакалі таксама сыны Ізраіля, і сказалі: хто нас накорміць мясам? Мы ўспомнілі рыбу, якую мы елі ў Егіпце дарма. І гарбузы, і дыні, і парэй, і цыбулю, і часнок. Цяпер жа душа наша зусім высахла, нічога, акрамя манны, не бачаць нашы вочы. А мана была як насенне карыяндра, і выгляд яе быў як выгляд крышталю. І народ праходзіў, і збіралі, і малолі гэта ў млыне, і цёрлі ў ступе, і варылі гэта ў гаршку, і рабілі з гэтага пірагі, і быў густ гэтага як густ пірага з алею. І калі раса сыходзіла на лагер ноччу, сыходзіла манна на ёй. І пачуў Майсей, як яны плакалі паводле родаў сваіх, кожны пры дзвярах свайго дома, і разгневаўся Гасподзь вельмі моцна, і перад Майсеем гэта было злое. І сказаў Майсей да Госпада: чаму Ты пакрыўдзіў слугу Твайго, і чаму не знайшоў я міласці перад Табою, каб пакласці парыў народа гэтага на мяне? Ці не я ў чэраве зачаў увесь гэты народ, альбо я нарадзіў іх? Таму што ты кажаш мне, вазьмі яго ў лона тваё, як нянька ўзнімае дзіця, якое ссе, у зямлю, якую ты прысягнуў бацькам іхнім? Адкуль мне мяса, каб даць усяму гэтаму народу? Таму што яны плачуць на мяне, кажучы: дай нам мяса, каб мы елі. Не здолею я адзін несці гэты народ, бо гэта слова занадта цяжкае для мяне. Калі ж

ты так робіш са мной, дык забі мяне адразу, калі я знайшоў міласць у цябе, каб не бачыць мне маіх пакут. І сказаў Гасподзь да Майсея: сабяры мне семдзесят мужоў ад старэйшын Ізраіля, якіх сам ты ведаеш, што гэтыя ёсць старэйшыны народа і пісары падобна, і прывядзеш іх да намёта сведчання, і стануць там з табою. І зыйду я, і буду гаварыць там з табою, і адыму ад духа, які на табе, і пакладу на іх, і будуць дапамагаць табе з парывам народа, і не панясеш ты сам адзін. І народу скажаш: ачысцеце сябе на заўтра, і з'есце мяса; бо плакалі перад Госпадам, кажучы: хто нас накорміць мясом? Што добра нам было ў Егіпце; і дасць Гасподзь вам мяса есці, і будзеце есці мяса. Не адзін дзень вы будзеце есці, і не два, і не пяць дзён, і не дзесяць дзён, і не дваццаць дзён, да месяца дзён вы будзеце есці, пакуль не выйдзе з ноздраў вашых; і будзе вам у агіду, бо вы не паслухаліся Госпада, які ёсць сярод вас, і плакалі перад ім, кажучы: навошта нам выходзіць з Егіпта? І сказаў Майсей: шэсцьсот тысяч пяшых — народ, сярод якога я знаходжуся; а ты сказаў: мяса дам ім есці, і будуць есці цэлы месяц. Хіба авечкі і валы будуць зарэзаны для іх, і гэтага хопіць ім? Ці ўся рыба з мора будзе сабрана для іх, і хопіць ім? І сказаў Гасподзь да Майсея: хіба рука Гасподня не будзе дастатковай? Ужо ты будзеш ведаць, ці спасцігне цябе слова маё, ці не. І выйшаў Майсей, і гаварыў да народа словы Госпада, і сабраў семдзесят мужоў ад старэйшын народа, і паставіў ён іх вакол намёта. І зышоў Гасподзь у воблаку, і гаварыў да яго, і ўзяў ад духа, які быў на ім, і паклаў на семдзесят мужоў-старэйшын. Калі ж спачыў дух

на іх, яны прарочылі, і больш не працягвалі. І засталіся два мужы ў табары, імя аднаму Элдад, а імя другому — Мадад, і спачыў на іх дух. Гэтыя былі сярод запісаных, але не прыйшлі да намёта і прарочылі ў табары. І падбегшы, юнак паведаміў Майсею і сказаў: Элдад і Мадад прарочаць у лагеры. І адказаўшы, Ісус, сын Навы, які стаяў каля Майсея, абраны, сказаў: Пане Майсей, спыні іх. І сказаў Майсей яму: ці не зайздросціш ты мне? І хто б даў усяму народу Госпада быць прарокамі, калі Госпад дасць дух свой на іх? І адышоў Майсей у лагер, ён і старэйшыны Ізраіля. І дух выйшаў ад Госпада, і прынёс перапёлак ад мора, і паклаў на лагер шлях дня адсюль і шлях дня адсюль, вакол лагера, як два локці ад зямлі. І паўстаў народ і збіраў увесь дзень, і ўсю ноч, і ўвесь наступны дзень, і сабралі перапёлак; той, хто сабраў мала, сабраў дзесяць мер, і разлажылі іх для сябе вакол табара. Мяса яшчэ было ў іх зубах, перш чым знікнуць, і Гасподзь разгневаўся на народ, і ўдарыў Гасподзь народ вельмі вялікім ударам. І было названа імя таго месца Магілы Жадання, таму што там пахавалі народ, які жадаў. Ад Магіл Пажаданняў народ выправіўся ў Асірот, і быў народ у Асіроце.

12

І гаварылі Марыям і Аарон супраць Майсея з-за жанчыны эфіопкі, якую ўзяў Майсей, бо жанчыну эфіопку ўзяў, і сказалі: ці не Майсею аднаму гаварыў Гасподзь? Ці не

гаварыў ён і з намі? І пачуў Гасподзь. І чалавек Майсей быў вельмі пакорны сярод усіх людзей, якія жылі на зямлі. І Гасподзь неадкладна сказаў Майсею, і Аарону, і Марыям: Выйдзіце вы ўтраіх у намёт сведчання. І выйшлі яны ўтраіх у намёт сведчання, і сышоў Госпад у слупе воблака, і стаў каля дзвярэй намёта сведчання, і былі паклікныя Аарон і Марыям, і выйшлі абодва. І сказаў да іх: слухайце словы мае, калі становіцца прарок ваш Госпаду, у бачанні яму пазнаюся, і ў сне буду гаварыць яму. Не так мой слуга Майсей, у ўсім маім доме верны ёсць; рот да рота буду гаварыць з ім, у выглядзе, і не праз загадкі, і славу Госпада ён бачыў; і чаму не баяліся гаварыць супраць слугі майго Майсея? І гнеў Госпада абрынуўся на іх, і Ён адышоў. І воблака адышла ад намёта, і вось Марыям была пракажоная, як снег, і паглядзеў Аарон на Марыям, і вось яна пракажоная. І сказаў Аарон да Майсея, прашу, пане, не ўскладай на нас грэх, таму што мы дзейнічалі неразумна паводле таго, што мы зграшылі. Хай не стане як роўны смерці, як выкідыш, што выходзіць з łona маці, і паядае палову плоці яе. І заклікаў Майсей да Госпада, кажучы: Божа, малю Цябе, вылечы яе. І сказаў Гасподзь да Майсея: калі бацька яе, плюючы, плюнуў у твар яе, ці не была б яна пасаромлена сем дзён? Няхай будзе аддзелены сем дзён звонку табара, і пасля гэтага ён увойдзе. І была адлучана Марыям вонкі табара на сем дзён, і народ не выправіўся, пакуль не была ачышчана Марыям. І пасля гэтага народ выправіўся з Асэрота, і яны разбілі лагер у пустыні Фаран.

13

І гаварыў Госпад да Майсея, кажучы: пашлі для сябе мужоў, і хай яны вывядаюць зямлю ханаанеяў, якую я даю сынам Ізраіля ў валоданне; мужа аднаго паводле племені, паводле родаў бацькоў іхніх пашлеш іх, кожнага правадыра з іх. І выслаў іх Майсей з пустыні Фаран паводле голасу Госпада, усе гэтыя мужы былі правадырамі сыноў Ізраіля. І гэта імёны іх з племені Рувіма: Самуіл, сын Закхура. З племені Сымеона, Сафат, сын Суры. З племені Юды — Халеб, сын Іефоніі. З племені Ісахар, Ігал, сын Іосіфа. Племені Эфраіма, Асія, сын Нава. Племені Веніяміна, Фалці, сын Рафу. З племені Забулона — Гудыіл, сын Судзі. З племені Іосіфа, сыноў Манасіі, Гадзі, сын Сусі. З племені Дан — Аміел, сын Гамаліела. З племені Асір — Сатур, сын Міхаіла. З племені Нафталі — Набі, сын Сабі. Ад племені Гада — Гудыіл, сын Макхі. Гэта імёны мужчын, якіх паслаў Майсей выведаць зямлю, і назваў Майсей Авсія, сына Наўя, Ісусам. І паслаў іх Майсей выведаць зямлю Ханаан, і сказаў да іх: ідзіце гэтай пустыняй, і падымецеся на гару, і ўбачыце зямлю, якая яна ёсць, і народ, які жыве на ёй, ці моцны ён ці слабы, ці мала іх ці шмат. І якая зямля, на якой гэтыя жывуць, ці добрая яна ці дрэнная, і якія гарады, у якіх гэтыя жывуць, ці ва ўмацаваных ці ў неўмацаваных. І якая зямля, ці тлустая ці спустошаная; ці ёсць у ёй дрэвы, ці не; і настойліва вазьмеце ад пладоў зямлі. І дні, дні вясны, папярэднікі вінаграду. І падняўшыся, яны выведалі зямлю ад пустыні

Сін да Рэхоба пры ўваходзе ў Хамат. І яны падняліся праз пустыню і дайшлі да Хеўрона, і там жылі Ахіман, і Сэсі, і Тэламі, нашчадкі Энаха, а Хеўрон быў пабудаваны сем гадоў раней за Таніс у Егіпце. І прыйшлі яны да даліны грона, і выведалі яе, і адсеклі адтуль галіну і грона вінаграду адзін на ёй, і ўзнялі яго на жэрдках, і ад гранатаў, і ад фіг. І тое месца яны назвалі Даліна грона з-за грона, якое адсеклі адтуль сыны Ізраіля. І яны вярнуліся адтуль, даследаваўшы зямлю, пасля сарака дзён. І пайшоўшы, яны прыйшлі да Майсея і Аарона і да ўсяго сходу сыноў Ізраіля ў пустыню Фаран Кадэш; і адказалі ім слова і ўсяму сходу, і паказалі плод зямлі, і расказалі яму, і сказалі: мы прыйшлі ў зямлю, у якую паслаў ты нас, зямлю, якая цячэ малаком і мёдам; і гэта плод яе. Але народ, які жыве там, смелы, і гарады ўмацаваныя, абнесеныя сценамі, вельмі вялікія, і пакаленне Энака мы бачылі там. І Амалік жыве ў зямлі на поўдні, а хетэй, хівей, евусей і амарэй жывуць у гарыстай мясцовасці, а хананей жыве каля мора і каля ракі Іардан. І сцішыў Халеб народ да Майсея і сказаў яму: Не, але ўзышоўшы, узыдзем і ўспадкуем яе, бо магутныя, зможам супраць іх. І людзі, якія ўзышлі разам з ім, сказалі: Мы не ўзыходзім, таму што не здольныя ўзысці да народа, бо ён мацнейшы за нас. І яны вынеслі жах зямлі, якую яны вышпіявалі, да сыноў Ізраіля, кажучы: зямля, якую мы прайшлі, каб вышпіяваць яе, — зямля, якая пажырае жыхароў на ёй, і ўвесь народ, якога мы бачылі ў ёй, — мужы вялікага росту. І там мы бачылі велікаў, і мы былі перад імі як саранча, але і так мы былі перад імі.

14

І ўзяўшы ўся сходка, падала голас, і плакаў народ усю тую ночу. І наракалі на Майсея і Аарона ўсе сыны Ізраіля; і сказала да іх усё сходжанне: Каб мы памерлі ў зямлі Егіпце, ці ў пустыні гэтай, каб мы памерлі; і чаму Гасподзь уводзіць нас у зямлю гэтую упасці ў вайне? Нашы жанчыны і дзеці будуць аддадзены на рабаванне; цяпер таму лепш павярнуцца ў Егіпет. І сказалі адзін аднаму: давайце паставім правадыра і вернемся ў Егіпет. І ўпалі Майсей і Аарон на твар перад усім сходам сыноў Ізраіля. Ісус жа, сын Нава, і Халеб, сын Ефоніі, з тых, хто выведаў зямлю, парвалі сваё адзенне і сказалі ўсяму сходу сыноў Ізраіля, кажучы: зямля, якую мы выведалі, вельмі-вельмі добрая. Калі Гасподзь выбірае нас, Ён прывядзе нас у гэтую зямлю і дасць яе нам, зямлю, якая цячэ малаком і мёдам. Але не станавіцеся паўстанцамі супраць Госпада, а вы не бойцеся народу гэтай зямлі, бо яны будуць ежай для вас, адступіў бо час ад іх, а Госпад з намі, не бойцеся іх. І ўся сходка сказала забіць іх камянямі, і слава Госпада з'явілася ў воблаку над намётам сведчання ўсім сынам Ізраіля. І сказаў Гасподзь Майсею: да якога часу правакуе мяне народ гэты? І да якога часу яны не давяраюць мне пры ўсіх знаках, якія я зрабіў сярод іх? Я ўдару іх смерцю і знішчу іх, і зраблю цябе і дом бацькі твайго вялікім народам, і шмат большым, чым гэты. І сказаў Мойсей да Госпада: і пачуе Егіпет, што Ты вывеў сілаю Тваёю народ гэты з іх. Але і ўсе тыя, хто жыве на гэтай

зямлі, пачулі, што Ты ёсць Госпад сярод гэтага народа, які вачыма ў вочы бачыцца, Госпадзе, і воблака Твая стаіць над імі, і ў слупе воблака Ты ідзеш наперадзе іх удзень, і ў слупе агню ўначы. І ты знішчыш народ гэты як аднаго чалавека, і скажуць народы, якія пачулі імя тваё, кажучы: з-за таго, што не змог Гасподзь увесці народ гэты ў зямлю, якую прысягнуў ім, паклаў іх у пустыні. І цяпер няхай узвялічыцца сіла твая, Госпадзе, якім спосабам ты сказаў, кажучы: Госпад доўгацярплівы, і шчодры на міласэрнасць, і праўдзівы, забіраючы беззаконні і несправядлівасці і грахі, і ачышчэннем не ачысціць вінаватага, аддаючы грахі бацькоў на дзяцей да трэцяга і чацвёртага пакалення. Дараваць грэх народу гэтаму паводле вялікай міласці тваёй, як міласэрны быў да іх ад Егіпта да цяпер. І сказаў Гасподзь да Майсея: Міласэрдны да іх я паводле слова твайго. Але жыву я, і жыве імя маё, і слава Госпада напоўніць усю зямлю. Што ўсе мужчыны, бачачыя славу маю і знакі, якія я зрабіў у Егіпце і ў пустыні, і выпрабавалі мяне гэта дзесяты раз, і не слухалі голасу майго, сапраўды не ўбачаць зямлю, якую я прысягнуў бацькам іхнім; але дзеці іхнія, якія ёсць са мной тут, колькі не ведаюць добрага ні злога, кожны малодшы недасведчаны, гэтым дам зямлю; усе ж распальваўшыя мяне не ўбачаць яе. А сын мой Халеб, таму што дух іншы ў ім, і ён ішоў за мной, я ўвяду яго ў зямлю, у якую ён увайшоў там, і насенне яго атрымае ў спадчыну яе. А Амалік і хананеянін жывуць у даліне, заўтра павярніцеся і адыдзіце ў пустыню, шляхам Чырвонага мора. І сказаў Гасподзь да Майсея і Аарона, кажучы: да

якога часу гэты злы сход? Якое яны самі нарэкаюць перад мною, нарэканне сыноў Ізраіля, якое яны нарэкалі пра вас, я пачуў. Сказаў ім: жыву я, кажа Гасподзь, сапраўды, як вы гаварылі ў вушы мае, так і зраблю вам. У гэтай пустыні ўпадуць целы вашы; і ўсё наведванне ваша, і палічаныя вашы ад дваццацігадовага і вышэй, колькі нарэкалі на мяне; ці вы ўвойдзеце ў зямлю, на якую я працягнуў руку маю, каб пасяліць вас на ёй; але толькі Халеб, сын Ефоніі, і Ісус, сын Нава. І дзеці, пра якіх вы сказалі, што будуць у рабаванні, я ўвяду іх у зямлю; і яны атрымаюць у спадчыну зямлю, ад якой вы адвярнуліся. І вашы целыападуць у гэтай пустыні. А сыны вашыя будуць жыць у пустыні сорак гадоў; і панясуць распусту вашу, пакуль не будуць знішчаны целы вашыя ў пустыні, паводле ліку дзён, колькі вы выведвалі зямлю, сорак дзён, дзень за год, панясеце грахі вашыя сорак гадоў; і пазнаеце гнеў ярасці маёй. Я, Гасподзь, гаварыў: сапраўды так зраблю гэтай злой супольнасці, якая сабралася супраць Мяне, — у гэтай пустыні яны будуць знішчаны і там памруць. І людзі, якіх паслаў Майсей выведаць зямлю, і прыйшоўшы нарэкалі на яе да сходу выносячы словы злыя пра зямлю, і памерлі людзі тыя, якія гаварылі злое супраць зямлі ў паразе перад Госпадам. І Ісус, син Наву, і Халеб, син Іефоннэ, выжылі з тых людзей, якія хадзілі высведзіць зямлю. І Майсей гаварыў гэтыя словы да ўсіх сыноў Ізраіля, і народ вельмі жалаваў. І ўстаўшы рана ўранку, яны ўзышлі на вяршыню гары, кажучы: вось, мы ўзыдзем на месца, якое сказаў Гасподзь, бо мы згрэшылі. І сказаў Майсей: чаму вы парушаеце слова Госпада? Не будзе

вам спрыяльна. Не ідзіце ўгару, бо Госпад не з вамі, і вы ўпадзеце перад тварам вашых ворагаў. Таму што Амалік і Хананей там перад вамі, і вы ўпадзеце ад мяча, бо вы адвярнуліся, не слухаючыся Госпада, і не будзе Госпад з вамі. І прымусіўшы, яны ўзышлі на вяршыню гары, а каўчэг запавету Госпада і Майсей не былі зрушаны з лагера. І спусціўся Амалік і Хананей, які жыў у той гары, і павярнулі іх, і парубалі іх да Харма, і павярнуліся ў лагер.

15

І сказаў Гасподзь да Майсея, кажучы: гавары да сыноў Ізраіля, і скажаш да іх, калі ўвойдзеце ў зямлю жыхарства вашага, якую я даю вам, і зробіце цэласпаленні Госпаду, цэласпаленне ці ахвяру, каб узвялічыць абяцанне, ці паводле добраахвотнага, ці на святах вашых зрабіць пах духмянасці Госпаду, калі ж ад быдла ці ад авечак. І прынясе той, хто прыносіць дар свой Госпаду, ахвяру тонкай мукі — дзесятую частку эфы, змешанай з алеем у чвэрці гіна. І віно ў ліванне — чацвёртую частку гіна вы зробіце на цэласпаленні або на ахвяры. Ягняці аднаму зробіш столькі — прынашэнне, пах духмянасці Госпаду. І з бараном, калі вы робіце яго ў цэласпаленне ці ў ахвяру, ты зробіш ахвяру тонкай мукі два дзесятыя, змешаныя ў алеі, трэць гіна. І віно ў ліванне, трэць гіна, вы прынясеце ў пах прыемны Госпаду. Калі ж вы зробіце з быдла цэласпаленне або ахвяру, каб выканаць абяцанне, або ахвяру ратавання

Госпаду, то прынясе на цяляці ахвяру тонкай мукі тры дзесятыя, змешанай у алеі, палову гіна. І віно ў ахвяраванне — палову гіна, прынашэнне пахам духмянасці Госпаду. Так зробіш аднаму цяляці, або аднаму барану, або аднаму ягняці з авечак або з коз. Паводле ліку іх, калі зробіце, так зробіце кожнаму, паводле ліку іх. Кожны тубылец зробіць так, каб прынесці такія ахвяраванні ў пах духмянасці Госпаду. Калі ж прышлец дададзены да вас у вашай зямлі, ці хто б ні стаў сярод вас у вашых пакаленнях, і прынясе ахвяраванне з пахам духмянасці Госпаду, дак як робіце вы, так зробіць і супольнасць Госпаду. Адзін закон будзе для вас і для прышэльцаў, якія жывуць сярод вас, закон вечны для вашых пакаленняў; як вы, так і прышэлец будзе перад Госпадам. Закон адзін будзе, і права адно будзе вам і чужынцу, які пражывае ў вас. І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы: гавары да сыноў Ізраіля, і скажаш да іх: калі ўваходзіце вы ў зямлю, у якую я ўводжу вас туды, і будзе, калі есці будзеце вы ад хлеба зямлі, адымеце ахвяраванне, аддзеленую частку Госпаду, першыя пладкі цеста вашага. Хлеб вы аддзеліце як ахвяраванне; як ахвяраванне ад гумна, так вы аддзеліце яго, першыя пладоў цеста вашага, і дасце Госпаду ахвяраванне ў пакаленнях вашых. Калі ж вы зграшыце і не зробіце ўсіх гэтых заповедаў, якія Гасподзь сказаў Майсею, як загадаў Гасподзь вам рукою Майсея, ад дня, у які загадаў Гасподзь вам і далей у пакаленнях вашых, і будзе, калі ад вачэй сходу здарыцца нянаўмысна, і зробіць увесь сход цяля аднаго з быдла бязганнага ў цэласпаленне ў пах духмянасці Госпаду, і ахвяру гэтага і ліванне яго

паводле ўстанаўлення, і казла з коз аднаго аб грахе. І зробіць ачышчэнне свяшчэннік за ўвесь сход сыноў Ізраіля, і будзе даравана ім, таму што гэта непаўмыснае, і яны прынеслі свой дар, ахвяру Госпаду за свой грэх перад Госпадам, за свае непаўмысныя правіны. І будзе прабачана ўсёй супольнасці сыноў Ізраіля і прышэльцу, які пражывае сярод вас, бо ўсяму народу нянаўмысна. Калі адна душа зграшыць ненаўмысна, прынясе аднагадовую казу за грэх. І зробіць ачышчэнне свяшчэннік за душу, якая згрэшыла ненаўмысна і згрэшыла ненаўмысна перад Госпадам, каб зрабіць ачышчэнне за яго. Для тубыльца сярод сыноў Ізраіля і для прышэльца, які пражывае сярод іх, будзе адзін закон для іх, калі хто зробіць нешта нянаўмысна. І душа, якая зробіць у руцэ пыхі ад тубыльцаў ці ад прозелітаў, Бога гэты раздражняе, будзе знішчана душа тая з народу яе, бо слова Госпада пагардзіў, і запаведзі яго расцярушыў; знішчыць знішчыцца душа тая, грэх яе ў ёй. І былі сыны Ізраіля ў пустыні, і знайшлі чалавека, які збіраў дровы ў дзень суботы. І прывялі яго тыя, хто знайшоў збіраючага дровы ў дзень субот, да Майсея і Аарона, і да ўсяго сходу сыноў Ізраіля. І адклалі яго ў варту, бо не вырашылі, што зрабіць з ім. І гаварыў Госпад да Майсея, кажучы: смерцю няхай будзе забіты чалавек, пабіце яго камянямі ўся супольнасць. І вывела яго ўся сходка за табор, і забіла камянямі яго ўся сходка за табором, як загадаў Госпад Майсею. І сказаў Гасподзь да Майсея, кажучы: гавары да сыноў Ізраіля, і скажаш да іх, і няхай зробяць сабе кутасы на крылах адзення іхняга ў пакаленнях іхніх; і пакладзеце

на кутасы крылоў нітку блакітную. І будзе вам у кітыцах, і ўбачыце іх, і ўспомніце ўсе запаведзі Госпада, і зробіце іх, і не збочыцеся за думкамі вашымі і за вачыма, у якіх вы блудадзейнічаеце за імі, каб успомнілі і зрабілі ўсе запаведзі мае, і будзеце святыя Богу вашаму. Я Гасподзь, Бог ваш, які вывеў вас з зямлі Егіпта, каб быць вашым Богам, Я Гасподзь, Бог ваш.

16

І гаварыў Карэй, сын Ісаара, сына Каата, сына Левія, і Датан і Авірон, сыны Эліява, і Он, сын Фалета, сына Рувіма; і паўсталі перад Майсеем, і мужы з сыноў Ізраіля, пяцьдзесят і дзвесце, правадыры сходу, скліканыя рады, і мужы імяністыя. Сабраліся супраць Майсея і Аарона, і сказалі: Хай мае вам, таму што ўся супольнасць, усе святыя, і ў іх Гасподзь, і чаму ўзвышаецеся супраць супольнасці Госпада? І пачуўшы гэта, Майсей упаў тварам. І гаварыў да Корэ і да ўсяго яго зборы, кажучы: наведаў і ведаў Бог тых, якія ёсць яго, і тых святых, і прыблізіў да сябе, і каго выбраў сабе, прыблізіў да сябе. Гэта зрабіце: вазьміце сабе самім кадзільніцы, Карэй і ўся сходка яго, і пакладзіце на іх агонь, і пакладзіце на іх фіміям перад Госпадам заўтра; і будзе муж, якога выбраў Госпад, гэты святы; хай будзе дастаткова вам, сыны Левія. І сказаў Майсей да Карэя: Паслухайце мяне, сыны Леві. Ці не малае гэта для вас, што Бог Ізраіля аддзяліў вас з сходу Ізраіля і прыблізіў вас да Сябе, каб

служыць службы скініі Госпада і стаяць перад скініяй, каб служыць ім? І прывёў да сябе цябе і ўсіх братоў тваіх, сыноў Леві, разам з табою, а вы яшчэ шукаеце і свяшчэннічаць? Такім чынам ты і ўвесь сход твой сабраны да Бога, а Аарон — хто ён ёсць, што вы нарэкаеце на яго? І паслаў Майсей клікаці Датана і Абірона, сыноў Эліяба, і яны сказалі: Не ідзём мы ўгару. Ці не малае гэта, што ты прывёў нас у зямлю, якая цячэ малаком і мёдам, каб забіць нас у пустыні, і што ты пануеш над намі? Правіцель, калі? І ты ў зямлю, якая цячэ малаком і мёдам, увёў нас і даў нам спадчыну поля і вінаграднікі? Вочы тых людзей ты б выкалупаў? Мы не ідзём уверх. І засмуціўся Майсей вельмі, і сказаў да Госпада: не зважай на ахвяру іхнюю, не ўзяў я нічога пажаданага ад іх, ні нікога з іх не скрыўдзіў. І сказаў Майсей да Карэя: асвяці сход твой, і станьце гатовыя перад Госпадам ты і Аарон і яны заўтра. І вазьміце кожны кадзільніцу яго, і пакладзеце на іх ладан, і прынясеце перад Госпадам кожны кадзільніцу яго, пяцьдесят і дзвесце кадзільніц, і ты і Аарон кожны кадзільніцу яго. І ўзяў кожны сваю кадзільніцу, і паклалі на іх агонь, і паклалі на іх фіміям, і сталі каля дзвярэй намёта сведчання Майсей і Аарон. І сабраў на іх Карэй усю сваю супольнасць каля дзвярэй намёта сведчання, і з'явілася слава Госпада ўсёй супольнасці. І гаварыў Гасподзь да Майсея і Аарона, кажучы: аддзяліцеся ад сярэдзіны гэтага сходу, і знішчу іх адразу. І яны ўпалі на твар свой і сказалі: Божа, Божа духаў і ўсякай плоці, калі адзін чалавек згрэшыў, ці павінен гнеў Госпада абрынуцца на ўсю супольнасць? І гаварыў Гасподзь

да Майсея, кажучы: скажы сходу, кажучы: адыдзіце ўвакол ад сходу Карэя. І ўстаў Майсей, і пайшоў да Датана і Абірона, і пайшлі разам з ім усе старэйшыны Ізраіля. І гаварыў да сходу, кажучы: аддзяліцеся ад намётаў гэтых жорсткіх людзей і не дакранайцеся да ўсяго, што ёсць у іх, каб не загінуць разам з імі ва ўсім іхнім грасе. І адышлі ад намёта Карэя навокал, і Датан і Абірон выйшлі і стаялі каля дзвярэй сваіх намётаў, і жонкі іхнія, і дзеці іхнія, і багаж іхні. І сказаў Майсей: па гэтым пазнаеце, што Гасподзь паслаў мяне зрабіць усе гэтыя дзеі, а не ад сябе самога. Калі гэтыя памруць паводле смерці ўсіх людзей, калі і агляд іх будзе паводле агляду ўсіх людзей, то не Гасподзь паслаў мяне. Але або ў бачанні пакажа Гасподзь, і адкрыўшы зямля рот свой, паглыне іх, і дамы іхнія, і намёты іхнія, і ўсё, колькі ёсць у іх, і сыдуць жывыя ў пекла, і пазнаеце, што распальвалі Госпада людзі гэтыя. Як толькі ён спыніў гаварыць усе гэтыя словы, разарвалася зямля пад імі. І адчынілася зямля, і паглынула іх, і дамы іхнія, і ўсіх людзей, якія былі з Карэ, і жывёлу іхнюю. І пайшлі ўніз яны, і ўсё, што было ў іх, жывымі ў Гадэс, і пакрыла іх зямля, і загінулі яны з сярэдзіны сходу. І ўвесь Ізраіль, які быў вакол іх, уцёк ад голасу іх, бо казалі: каб не паглынула нас зямля. І агонь выйшаў ад Госпада і пажраў тых дзвесце пяцьдесят мужоў, якія прыносілі кадзіла.

17

І сказаў Гасподзь да Майсея, і да Элеазара сына Аарона свяшчэнніка, вазьміце агнявыя пасудзіны бронзавыя з сярэдзіны спаленых, і агонь чужы гэты раскідайце там, бо асвяцілі агнявыя пасудзіны грэшнікаў гэтых душамі сваімі, і зрабі іх пласціны выкаваныя пакрыццём для ахвярніка, бо прынесены былі перад Госпадам і асвяціліся, і сталі ў знак сынам Ізраіля. І ўзяў Элеазар, сын Аарона свяшчэніка, медныя кадзільніцы, колькі прынеслі спаленыя, і дадалі іх пакрыццём да ахвярніка, памяць сынам Ізраіля, каб не падыходзіў ніхто чужынец, які не ёсць з насення Аарона, пакласці фіміям перад Госпадам; і не будзе як Карэй і паўстанне яго, як гаварыў Гасподзь рукою Майсея яму. І нарэкалі сыны Ізраіля наступнага дня на Майсея і Аарона, кажучы: Вы забілі народ Госпада. І здарылася, калі сход збіраўся супраць Майсея і Аарона, і яны кінуліся да намёта сведчання, і воблака накрыла яго, і з'явілася слава Госпада. І ўвайшлі Майсей і Аарон перад скініяй сведчання. І прамовіў Гасподзь да Майсея і Аарона, кажучы: адыдзіце з сярэдзіны гэтага сходу, і знішчу іх адразу; і яны ўпалі на твар свой. І сказаў Майсей да Аарона: Вазьмі кадзільніцу і пакладзі на яе агонь ад ахвярніка, і ўскладзі на яе фіміям, і панясі хутка ў табар, і ачысці іх, бо выйшаў гнеў ад аблічча Госпада, пачаў нішчыць народ. І ўзяў Аарон, якраз як гаварыў яму Майсей, і пабег у сход, і ўжо пачалася пошасць у народзе, і ўсклаў дымленне, і ачысціў народ. І стаў паміж памерлых і жывых, і спынілася пошасць. І сталі памерлыя ў пагібелі чатырнаццаць тысяч і сямсот, акрамя памерлых з-за Карэя. І вярнуўся Аарон да Майсея на дзверы намёта

сведчання, і спынілася пошасць. І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы, гавары да сыноў Ізраіля, і вазьмі ад іх жэзл, жэзл паводле дамоў бацькоў ад усіх правадыроў іх, паводле дамоў бацькоў іх, дванаццаць жэзлаў, і кожнага імя яго напішы на жэзле. І імя Аарона напішы на жазле Левія, бо ёсць адно жазло паводле племені дома бацькоў іхніх, яны дадуць. І пакладзеш іх у намёце сведчання, насупраць сведчання, дзе Я адкрыюся табе. І будзе так: чалавек, якога я выбяру, яго жазло прарасце, і я выдалю ад сябе нараканне сыноў Ізраіля, якімі яны наракаюць на вас. І гаварыў Майсей да сыноў Ізраіля, і далі яму ўсе правіцелі іхнія жазло — кожнаму правіцелю па жазле, паводле дамоў бацькоў іхніх, дванаццаць жазлоў, і жазло Аарона было паміж жазлоў іхніх. І паклаў Майсей жазлы перад Госпадам у намёце сведчання. І здарылася на наступны дзень, і ўвайшлі Майсей і Аарон у намёт сведчання, і вось прарасло жазло Аарона для дома Левія, і выпусціла парастак, і расквітнела кветкамі, і прынесла арэхі. І вынес Майсей усе жазлы ад твару Госпада да ўсіх сыноў Ізраіля, і яны ўбачылі, і ўзяў кожны жазло свой. І сказаў Госпад да Майсея: адклаў жазло Аарона перад сведчаннямі на захаванне, як знак сынам непаслухмяных, і хай спыніцца нараканне іхняе ад мяне, і яны не памруць. І зрабілі Майсей і Аарон, як загадаў Гасподзь Майсею, так яны зрабілі. І сказалі сыны Ізраіля да Майсея, кажучы: Вось мы паглынутыя, мы загінулі, мы знішчаныя. Кожны, хто дакранаецца да скініі Госпада, памірае, ці да канца памрэм мы?

18

І сказаў Гасподзь да Аарона, кажучы: ты і сыны твае, і дом бацькі твайго возьмеце грахі святых, і ты і сыны твае возьмеце грахі сьвятарства вашага. І братоў тваіх, племя Леві, народ бацькі твайго, прывядзі да сябе, і хай далучацца яны да цябе, і хай служаць табе, і ты, і сыны твае з табою перад намётам сведчання. І яны будуць трымаць твае варты і варты намёта. Аднак да святых начыняў і да ахвярніка яны не будуць падыходзіць, і не памруць і гэтыя, і вы. І яны будуць далучаны да цябе і будуць трымаць варту намёта сведчання паводле ўсіх служэнняў намёта, і чужынец не прыблізіцца да цябе. І вы будзеце трымаць варту святых рэчаў і варту ахвярніка, і не будзе гневу ў сынах Ізраіля. І я ўзяў братоў вашых, Левітаў, з сярэдзіны сыноў Ізраіля — дар, дадзены Госпаду, каб яны служылі ў намёце сведчання. І ты, і сыны твае з табою будзеце захоўваць святарства вашае паводле ўсякага спосабу ахвярніка і таго, што ўнутры заслоны, і будзеце служыць службы як дар святарства вашага, а чужынец, які наблізіцца, памрэ. І гаварыў Гасподзь да Аарона, і вось я даў вам захаванне першапладоў ад усіх асвечаных мне ад сыноў Ізраіля, табе даў іх у ўзнагароду, і сынам тваім з табою ўстаноў вечны. І гэта хай будзе вам ад асвечаных святых прынашэнняў, ад усіх дароў іх і ад усіх ахвяраванняў іх, і ад усякай правіны іх, і ад усіх грахоў іх, колькі яны аддаюць мне ад усіх святых, табе будзе і сынам

тваім. У святым святых будзеце есці іх; кожны мужчына будзе есці іх — ты і сыны твае; святыя будуць для цябе. І гэта будзе вам першымі пладамі іх дараў, ад усіх прынашэнняў сыноў Ізраіля. Табе даў я іх і тваім сынам, і тваім дачкам з табою — устаноў вечны. Усякі чысты ў тваім доме будзе есці іх. Усе першыя пладоў алею і усе першыя пладоў віна, першыя пладоў зерня іх, колькі б яны ні далі Госпаду, — табе я даў іх. Усе першыя плады, колькі ёсць у зямлі іх, колькі б яны прынеслі Госпаду, табе будуць; усякі чысты ў доме тваім будзе есці іх. Кожная прысвечаная рэч сярод сыноў Ізраіля будзе тваёй. І кожны, хто адкрывае ўлонне, ад усякай плоці, колькі яны прыносяць Госпаду, ад чалавека да жывёлы, табе будзе, але выкупам будуць выкуплены першароджаныя людзей, і першароджаных жывёл нячыстых выкупіш. І выкуп яго ад месячнага ўзросту — ацэнка пяць сікляў паводле сікля святога, дваццаць абалаў ёсць. Акрамя першароднага цялят і першароднага авечак, і першароднага коз не выкупіш, святыя яны, і кроў іх выллеш на ахвярнік, і тлушч прынясеш як ахвяру ў духмяны пах Госпаду. І мяса будзе табе, як і грудзіна прынашэння, і правае плячо табе будзе. Кожнае прынашэнне святых рэчаў, колькі калі адбяруць сыны Ізраіля Госпаду, даў я табе і сынам тваім, і дачкам тваім з табою, устаноў вечны; запавет солі вечнай ёсць перад Госпадам табе і насенню твайму з табою. І гаварыў Гасподзь да Аарона: у зямлі іх не будзеш успадкоўваць, і частка не будзе табе ў іх, бо Я — частка твая і спадчына твая сярод сыноў Ізраіля. І сынам Левія, вось, даў усякую дзесяціну ў

Ізраілі ў спадчыну замест іх служэнняў, якія яны выконваюць, служачы ў скініі сведчання. І не прыйдуць больш сыны Ізраіля ў намёт сведчання, каб узяць на сябе смяротны грэх. І будзе служыць левіт сам служэнне намёта сведчання, і яны возьмуць грахі свае, закон вечны для пакаленняў іхніх, і сярод сыноў Ізраіля не атрымаюць спадчыны. Таму што дзесяціны сыноў Ізраіля, колькі калі яны аддзеляць Госпаду прынашэннем, я даў левітам у спадчыну, праз гэта я сказаў ім: у сярэдзіне сыноў Ізраіля яны не атрымаюць у спадчыну спадчыну. І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы, і да левітаў будзеш гаварыць, і скажаш да іх: калі возьмеце ад сыноў Ізраіля дзесяціну, якую я даў вам ад іх у спадчыну, і адлучыце вы ад яе прынашэнне Госпаду, дзесяціну ад дзесяціны. І будзе залічана вам вашыя адлічэнні як зерне з гумна, і адлічэнне з давільні. Такім чынам адкладзеце іх і вы ад усіх ахвяраванняў Госпада, ад усіх дзесяцін вашых, колькі калі возьмеце ад сыноў Ізраіля, і дасце ад іх ахвяраванне Госпаду Аарону, свяшчэніку. Ад усіх вашых дараў адлучыце прынашэнне Госпаду, ці ад усіх першапладоў асвечанае ад яго. І ты скажаш да іх: калі вы адбярыце першыя пладкі ад яго, то будзе залічана левітам як прыплод ад гумна і як прыплод ад вінадаўлення. І вы павінны есці яго ў кожным месцы — вы і вашыя дамы, таму што гэта ўзнагарода вам замест вашых служэнняў у намёце сведчання. І не возьмеце праз гэта грэх, калі адбярэце першыя пладкі ад яго, і святыя рэчы сыноў Ізраіля не апаганіце, каб не памерці.

19

І гаварыў Гасподзь да Майсея і Аарона, кажучы: гэта адрозненне закона, які загадаў Гасподзь, кажучы, гавары да сыноў Ізраіля; і хай возьмуць да цябе цялушку чырвоную бездакорную, якая не мае ў сабе дакору, і на якую не быў пакладзены ярмо. І дасі яе Элеазару жрэцу, і выведуць яе за лагер у чыстае месца, і заб'юць яе перад ім. І возьме Элеазар ад яе крыві, і пакропіць насупраць аблічча намёта сведчання ад яе крыві сем разоў. І спаляць яе перад ім, і скуру, і мяса яе, і кроў яе з нечыстотамі яе будзе спалена. І возьме святар кедравае дрэва, і ісоп, і чырвонае, і кінуць у сярэдзіну спальвання цёлкі. І выпера адзенне сваё свяшчэннік, і абмые цела сваё вадою, і пасля гэтага ўвойдзе ў лагер, і нячыстым будзе свяшчэннік да вечара. І той, хто спальвае яе, выпера сваё адзенне і выкупае сваё цела, і будзе нячыстым да вечара. І збярэ чысты чалавек попел цяліцы, і пакладзе яго вонкі стану ў чыстае месца, і будзе ён для супольнасці сыноў Ізраіля на захаванне, вада акроплення — гэта ачышчэнне. І той, хто збірае попел цяліцы, выпера адзенне сваё і будзе нячысты да вечара, і будзе гэта для сыноў Ізраіля і для прышэльцаў, якія жывуць сярод іх, вечным установам. Той, хто дакранецца да памерлага любой душы чалавека, будзе нячыстым сем дзён. Гэты ачысціцца ў трэці дзень і ў сёмы дзень, і чыстым будзе, калі ж не ачысціцца ў трэці дзень і ў сёмы дзень, не будзе чыстым. Кожны, хто дакранаецца да памерлага ад

душы чалавека, калі памрэ, і не ачысціцца, апаганіў намёт Госпада, будзе знішчана душа тая з Ізраіля, таму што вада акроплення не была пакроплена на яго, нечысты ён, яшчэ нечыстасць яго ў ім ёсць. І гэта закон: калі чалавек памрэ ў доме, кожны, хто ўваходзіць у дом, і ўсё, што ёсць у доме, будзе нячыстым сем дзён. І кожная адкрытая пасудзіна, на якой няма прывязанай звязі, з'яўляецца нячыстай. І кожны, хто б дакрануўся на полі да забітага, або мёртвага, або косці чалавечай, або магілы, сем дзён будзе нячыстым. І возьмуць для нячыстага ад попелу спаленага ачышчэння і паллюць на яго жывую ваду ў пасудзіну. І возьме ісоп, і ўмачае ў ваду чалавек чысты, і пакропіць на дом, і на пасудзіны, і на душы, колькі б іх ні было там, і на таго, хто дакрануўся да косці чалавечай, ці да забітага, ці да памерлага, ці да магілы. І акропіць чысты на нячыстага ў трэці дзень і ў сёмы дзень, і ачысціцца ў сёмы дзень, і выпера адзежы свае, і абмыецца вадой, і нячысты будзе да вечара. І чалавек, які б апаганіўся і не ачысціўся, будзе знішчана душа тая з сярэдзіны сходу, таму што святыя Госпада апаганіў, таму што вада ачышчэння не была пакроплена на яго, нечысты ёсць. І будзе гэта для вас вечным законам, і той, хто акрапляе вадою ачышчэння, выпера адзенне сваё, і той, хто дакранаецца да вады ачышчэння, будзе нячыстым да вечара. І ўсяго, чаго калі дакранецца нечысты, нечыстым будзе, і душа, якая дакранаецца, нечыстай будзе да вечара.

20

І прыйшлі сыны Ізраіля, уся супольнасць, у пустыню Сін у першым месяцы, і застаўся народ у Кадэшы, і памерла там Марыям, і была пахавана там. І не было вады для сходу, і сабраліся яны на Майсея і Аарона. І варчаў народ на Майсея, кажучы: Каб памерлі мы пры загібелі братоў нашых перад Госпадам! І чаму вы прывялі сход Госпада ў гэтую пустыню, каб забіць нас і нашую жывёлу? І навошта гэта? Вы вывелі нас з Егіпта, каб прыйсці ў гэта злое месца; месца, дзе не сеецца, ні смакоўніц, ні вінаградных лоз, ні гранатаў, ні вады няма, каб піць. І прыйшлі Майсей і Аарон ад сходу да дзвярэй намёта сведчання, і ўпалі ніц, і з'явілася ім слава Госпада. І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы: вазьмі посах твой і сабяры сход ты і Аарон, брат твой, і гаварыце да скалы перад імі, і яна дасць воды свае, і вынясеце ім ваду са скалы, і напоіце сход і жывёлу іхнюю. І ўзяў Майсей жазло перад Госпадам, як загадаў Госпад. І сабраў Майсей і Аарон сход перад скалой, і сказаў ім: слухайце мяне, непакорныя, ці не з гэтай скалы выведзем мы вам ваду? І паднёўшы Майсей руку сваю, ударыў скалу жазлом двойчы, і выйшла шмат вады, і напіўся сход, і быдла іхняе. І сказаў Госпад да Майсея і Аарона, што не паверылі асвяціць мяне перад сынамі Ізраіля, праз гэта не ўвядзеце вы гэты сход у зямлю, якую даў ім. Гэта вада Спрэчкі, таму што сыны Ізраіля ганьбілі перад Госпадам, і Ён асвяціўся сярод іх. І паслаў Майсей паслоў з Кадэша да

цара Эдома, кажучы: гэтак кажа брат твой Ізраіль: ты ведаеш усе пакуты, якія спасцігнулі нас. І сышлі бацькі нашыя ў Егіпет, і пражывалі мы ў Егіпце многія дні, і здзекаваліся над намі егіпцяне і над бацькамі нашымі. І мы заклікалі да Госпада, і пачуў Госпад голас наш, і паславшы анёла, вывеў нас з Егіпта, і цяпер мы ў горадзе Кадэш, на мяжы тваёй зямлі. Мы прайдзем праз тваю зямлю, не пойдзем праз палі ні праз вінаградніках, ні п'ем ваду з тваёй ямы, каралеўскім шляхам пойдзем, не адхілімся ні направа, ні налева, пакуль не прайдзем твае межы. І сказаў яму Эдом: Не прайдзеш праз мяне, а калі не, то выйду супраць цябе з вайной. І кажуць яму сыны Ізраіля: каля гары мы пройдзем, калі ж твайго вады выпіць я і мая жывёла, дам плату табе, але гэта справа нічога не значыць, каля гары мы пройдзем. Але той сказаў: Не пройдзеш праз мяне. І выйшаў Эдом насустрач яму з вялікім натоўпам і моцнай рукой. І не хацеў Эдом даць Ізраілю прайсці праз межы яго, і адхіліўся Ізраіль ад яго. І адышлі яны з Кадэша, і прыйшлі сыны Ізраіля, уся сходка, у гару Ор. І сказаў Гасподзь да Майсея і Аарона ў Гор гары на межах зямлі Эдом, кажучы: хай будзе дададзены Аарон да народу яго, бо не ўвойдзеце ў зямлю, якую даў я сынам Ізраіля, таму што распальвалі мяне пры вадзе лаянкі. Вазьмі Аарона і Элеазара, сына яго, і падымі іх на гару Гор перад усім сходам, і здымі з Аарона адзенне яго, і апрані Элеазара, сына яго; і Аарон, будучы прыданым, хай памрэ там. І зрабіў Майсей, як загадаў Гасподзь яму, і ўзвёў яго на гару Гор перад усім сходам, і здзёр з Аарона адзенне яго, і

апрануў іх Элеазар, сын яго; і памёр Аарон на вяршыні гары; і сышлі Майсей і Элеазар з гары. І ўбачыла ўся супольнасць, што памёр Аарон, і плакала па Аароне трыццаць дзён увесь дом Ізраіля.

21

І пачуў ханаанскі кароль Арад, які жыў у пустыні, што Ізраіль прыйшоў шляхам Атарэіна, і ваяваў супраць Ізраіля, і ўзяў з іх палонных. І памаліўся Ізраіль Госпаду і сказаў: калі Ты аддасі мне гэты народ пад руку, я зусім знішчу яго і гарады яго. І пачуў Гасподзь голас Ізраіля, і аддаў ханаанеяніна пад іх уладу, і прысвяціў яго знішчэнню, і гарады яго, і назвалі імя таго месца Праклятае. І адправіўшыся з гары Хор шляхам на Чырвонае мора, акружылі зямлю Эдом; і знясіліўся народ у дарозе. І гаварыў народ супраць Бога і супраць Майсея, кажучы: чаму гэта? Ты вывеў нас з Егіпта, каб забіць у пустыні? Таму што няма хлеба, ані вады; а душа наша апагідзела гэтым пустым хлебам. І паслаў Гасподзь у народ смяротных змей, і яны кусалі народ, і памерла шмат людзей з сыноў Ізраіля. І прыбыўшы народ да Майсея, казалі, што мы згрэшылі, што мы гаварылі супраць Госпада і супраць цябе, памаліць жа да Госпада, і хай Ён забярэ ад нас змяя. І маліўся Майсей да Госпада аб народзе, і сказаў Госпад да Майсея: зрабі сабе змяя і пастаў яго на знаку, і будзе, калі ўкусіць змяй чалавека, кожны ўкушаны, убачыўшы яго, жыць будзе. І

зрабіў Майсей бронзавага змяя, і ўстанавіў яго на знаку, і здаралася, калі змей кусаў чалавека і той паглядаў на бронзавага змяя, ён жыў. І адышлі сыны Ізраіля і разбілі табар у Овоце. І падняўшыся з Овота, яны разбілі табар у Ахалгаі з таго боку ў пустыні, якая знаходзіцца насупраць Маава, на ўсходзе сонца. І адтуль яны адышлі і разбілі лагер у расшчаліне Зарэд. І адтуль, адышоўшы, яны разбілі лагер за Арнонам у пустыні, якая выступае ад межаў Амарэяў, бо Арнон — гэта межа Маава, паміж Маавам і Амарэем. Таму кажацца ў кнізе: Вайна Госпада запаліла Захаб і патокі Арнона. І патокі прызначыў, каб пасяліць Эр, і прылягае да межаў Маава. І адтуль гэта студня, гэта студня, пра якую сказаў Гасподзь да Майсея: сабяры народ, і дам ім ваду піць. Тады спяваў Ізраіль гэтую песню пры студні: пачынайце яму студня, выкапалі яе правіцелі, высеклі яе каралі народаў у іх каралеўстве, у іх пануванні; і ад студні ў Матану, і ад Матаны ў Нахаліэл, і ад Нахаліэла ў Бамот, і ад Бамота ў Яхац, якая ёсць у роўніне Маава, ад вяршыні высечанага, якое глядзіць у твар пустыні. І паслаў Майсей паслоў да Сіхона, цара амарэяў, з мірнымі словамі, кажучы: мы пройдзем праз зямлю тваю, дарогаю пойдзем; не зьвернем ні ў поле, ні ў вінаграднік; не будзем піць ваду з калодзежа твайго; царскаю дарогаю пройдзем, пакуль не пройдзем межы твае. І не даў Сіхон Ізраілю прайсці праз межы яго, і сабраў Сіхон усіх людзей сваіх, і выйшаў змагацца з Ізраілем у пустыню, і прыйшоў у Ясу, і пабудаваўся да бітвы супраць Ізраіля. І ўдарыў яго Ізраіль мячом, і авалодаў зямлёй ягонай ад Арнона да Іабока, да

сыноў Амона, бо Іазір — межа сыноў Амона. І ўзяў Ізраіль усе гэтыя гарады, і пасяліўся Ізраіль ва ўсіх гарадах амарэяў, у Хэсбоне і ва ўсіх межуючых з ім. Бо Эсебон ёсць горад Сіёна, цара амарэяў, і ён ваяваў раней з царом Моаба, і яны ўзялі ўсю яго зямлю ад Араэра да Арнона. З-за гэтага скажуць складальнікі загадак: прыйдзіце ў Хэсбон, каб быў пабудаваны і ўстаноўлены горад Сіхона, бо агонь выйшаў з Хэсбона, полымя з горада Сіхона, і паглынуў да Маава, і праглынуў слупы Арнона. Гора табе, Маабе, загінуў ты, народзе Хамоса; аддадзены былі сыны іхнія, каб ратавацца, і дачкі іхнія палоннымі цару амарэяў Сіхону, і семя іхняе загіне, Хэсбон да Дзібона; і жанчыны яшчэ дадаткова распалілі агонь на Маабе. Пасяліўся ж Ізраіль ва ўсіх гарадах амарэяў. І паслаў Майсей высведаць Язэр, і захапілі яе, і вёскі яе, і выгналі амарэя, які жыў там. І павярнуўшыся, яны пайшлі ўгару шляхам у Васан, і выйшаў Ог, кароль Васана, насустрач ім, і ўвесь народ яго на вайну ў Эдрэі. І сказаў Гасподзь да Майсея: не бойся яго, таму што ў рукі твае аддаў я яго, і ўвесь народ яго, і ўсю зямлю яго, і зробіш яму так, як зрабіў ты Сіхону, цару амарэяў, які жыў у Хэсбоне. І ўдарылі яго і сыноў ягоных, і ўвесь народ ягоны, так што не пакінулі ў яго нікога жывога, і атрымалі ў спадчыну зямлю ягоную.

22

І адправіўшыся, сыны Ізраіля разбілі табар на захад ад

Маоба каля Іардана супраць Ерыхона. І ўбачыўшы Балак, сын Цыпора, усё, колькі зрабіў Ізраіль амарэю, і ўбаяўся Маў народа вельмі, таму што многія былі; і разгневаўся Маў ад твару сыноў Ізраіля. І сказаў Маоб раде старэйшын Мадыяма: Цяпер гэтая супольнасць аблізвае ўсё вакол нас, як цяля аблізвае зялёнае з поля, і Балак, сын Сэпфора, быў царом Маоба ў той час. І паслаў паслоў да Валаама, сына Веора, у Фатуру, які знаходзіцца на рацэ зямлі сыноў народу яго, каб паклікаць яго, кажучы: вось народ выйшаў з Егіпта, і вось ён накрыў выгляд зямлі, і гэты сядзіць побач са мной. І цяпер прыйдзі сюды і пракляні мне гэты народ, таму што ён моцны, а мы — калі мы здольныя ўдарыць іх, то я выгоню іх з зямлі, бо я ведаю, што каго ты дабраславіш, той дабраслаўлёны, і каго ты праклянеш, той праклятыя. І пайшла рада старэйшын Маава і рада старэйшын Мадыяма, і варажбы ў руках іхніх, і прыйшлі яны да Валаама, і сказалі яму словы Валака. І сказаў да іх: начуйце тут гэтую ноч, і адкажу я вам справы, якія б сказаў Гасподзь да мяне. І засталіся правіцелі Маава ля Валаама. І прыйшоў Бог да Валаама і сказаў яму: Што гэтыя людзі ля цябе? І сказаў Валаам Богу: Валак, сын Сэпфора, цар Маава, паслаў іх да мяне, кажучы: вось народ выйшаў з Егіпта і пакрыў аблічча зямлі, і гэты сядзіць побач са мной, і цяпер прыйдзі пракляні мне яго, ці тады змагу ўдарыць яго і выжану яго з зямлі. І сказаў Бог да Валаама: Не пойдзеш з імі, ні не праклянеш народ, бо ён благаслаўлёны. І паўстаўшы Валаам раніцай, сказаў правіцелям Валака: адыходзьце да пана вашага, не пускае мяне Бог ісці з вамі. І паўстаўшы

правіцелі Маава, прыйшлі да Балака і сказалі: Не хоча Валаам ісці з намі. І дадаў Балак яшчэ паслаць правіцеляў больш, і больш паважаных за гэтых. І прыйшлі яны да Валаама і кажуць яму: Гэта кажа Валак, сын Сэпфора: прашу цябе, не саромейся прыйсці да мяне. Бо я ганарова ўшаную цябе, і што б ты ні сказаў, зраблю табе, і прыйдзі сюды, пракляні мне народ гэты. І адказаў Валаам і сказаў правіцелям Валака: Калі дасць мне Валак поўны дом свой срэбра і золата, не змагу парушыць слова Госпада Бога, зрабіць яго малым ці вялікім у розуме маім. І цяпер пачакайце тут і вы гэтую ноч, і я даведаюся, што дадасць Гасподзь гаварыць да мяне. І прыйшоў Бог да Валаама ноччу і сказаў яму: калі клікаць цябе прыйшлі людзі гэтыя, устаўшы, ідзі за імі, але слова, якое буду гаварыць табе, гэта зробіш. І ўстаў Валаам раніцай, асядлаў сваю аслу і пайшоў з правіцелямі Маава. І разгневаўся гневам Бог, таму што пайшоў ён; і ўстаў пасланец Бога супраціўстаяць яму; і ён ехаў на сваім асле, і два слугі яго з ім. Убачыўшы анёла Божага, які стаяў на дарозе з выхапленым мячом у руцэ, асліца зышла з дарогі і пайшла ў поле, і ён ударыў асліцу сваёй палкай, каб накіраваць яе на дарогу. І стаў пасланец Бога ў баразнах вінаграднікаў, агароджа адсюль і агароджа адсюль. І ўбачыўшы асліца пасланца Бога, прыціснула сябе да сцяны, і раздавіла нагу Валаама да сцяны; і дадаў яшчэ біць яе. І анёл Божы зноў паўстаў, і адышоўшы стаў у вузкім месцы, дзе нельга было адхіліцца ні направа, ні налева. І калі асліца ўбачыла Божага анёла, яна села пад Валаамам, і Валаам разгневаўся і пачаў біць асліцу жазлом. І адкрыў

Бог рот аслічы, і кажа яна Валааму: Што я зрабіла табе, што ты ўдарыў мяне ўжо трэці раз? І сказаў Валаам асліцы: Ты насміхалася з мяне, і калі б меў меч у руцэ, ужо б прабіў цябе. І кажа асліца Валааму: ці не я асліца твая, на якой ты ездзіў ад маладосці тваёй да сённяшняга дня? Ці не будзеш ты ігнараваць, што я пагардліва зрабіла табе так? А ён сказаў: не. І адкрыў Бог вочы Валааму, і бачыць ён пасланца Госпада, які стаіць супраць на дарозе, і меч выцягнуты ў руцэ яго, і, схіліўшыся, пакланіўся тварам сваім. І сказаў яму паслання Бога: чаму ты ўдарыў тваю аслу гэты трэці раз? І вось я выйшаў у паклёп твой, бо не шляхетная дарога твая перада мною, і ўбачыўшы мяне асліца адхілілася ад мяне трэці раз. І калі б не адхілілася, дык цяпер табе сапраўды забіў бы, а тую захаваў бы. І сказаў Валаам анёлу Госпада: Я згрэшыў, бо не ведаў, што ты супрацьстаяў мне на дарозе, і цяпер, калі табе гэта не падабаецца, я вернуся. І сказаў пасланец Бога да Валаама: ідзі разам з мужчынамі; акрамя слова, якое калі я скажу да цябе, гэта ты будзеш захоўваць, каб гаварыць. І пайшоў Валаам з правіцелямі Валака. І пачуўшы Балак, што прыйшоў Валаам, выйшаў насустрач яму ў горад Маабу, які знаходзіцца на межах Арнону, які знаходзіцца з краю межаў. І сказаў Балак да Балаама: Ці не пасылаў я да цябе, каб паклікаць цябе? Чаму ты не ішоў да мяне? Сапраўды я не змагу ўшанаваць цябе? І сказаў Валаам да Валака: вось я прыйшоў да цябе цяпер; ці здольны я буду сказаць што-небудзь? Слова, якое калі ўкіне Бог у рот мой, гэта я выкажу. І пайшоў Валаам з Валакам, і яны прыйшлі ў гарады сялібаў. І ахвяраваў Балак авечак і

цялят, і паслаў Валааму і правіцелям, якія былі з ім. І здарылася раніцай, і ўзяўшы Балак Валаама, узвёў яго на слуп Ваала, і паказаў яму адтуль нейкую частку народа.

23

І сказаў Валаам Валаку: Пабудуй мне тут сем ахвярнікаў і падрыхтуй мне тут сем цялят і сем баранаў. І зрабіў Балак тым спосабам, які сказаў яму Валаам, і ўзнёс цяля і барана на алтар. І сказаў Валаам да Валака: стань каля ахвяры тваёй, і пайду я, калі мне з'явіцца Бог у сустрэчы, і слова, якое калі мне пакажа, абвяшчу табе. І стаў Валак каля ахвяры яго. І Валаам пайшоў запытаць Бога, і пайшоў прама, і з'явіўся Бог Валааму, і сказаў да яго Валаам: Семь ахвярнікаў прыгатаваў я і ўзнёс цяля і барана на ахвярнік. І ўклаў Бог слова ў рот Валаама, і сказаў, павярнуўшыся да Валака: Так будзеш гаварыць. І павярнуўся да яго, і ён жа стаяў каля сваіх цэласпаленняў, і ўсе правіцелі Маава з ім, і зышоў дух Божы на яго. І ўзяўшы прытчу сваю, ён сказаў: З Месапатаміі паслаў па мяне Балак, кароль Маабу, з гор ад усходу, кажучы: ідзі, праклясці мне Якава, і ідзі, праклясці мне Ізраіля. Што я праклену таго, каго не праклінае Гасподзь? Ці што пракляну таго, каго не праклінае Бог? Таму што з вяршыні гор убачу яго, і з пагоркаў назіраць буду яго, вось народ адзін будзе жыць, і сярод народаў не будзе залічаны. Хто дакладна палічыў насенне Якава, і хто палічыць плямёны Ізраіля? Хай памрэ душа мая ў душах

праведных, і хай стане насенне маё як насенне гэтых. І сказаў Балак да Балаама: што ты мне зрабіў? Я паклікаў цябе на праклён маіх ворагаў, і вось ты дабраславіў дабраславеннем. І сказаў Валаам да Валака: Ці ж не ўсё, што Бог укладзе ў рот мой, тое я буду гаварыць? І сказаў да яго Балак: ідзі яшчэ са мной у іншае месца, з якога не ўбачыш яго адтуль, але ўбачыш толькі нейкую частку яго, усіх жа не ўбачыш, і праклянь мне яго адтуль. І ўзяў ён яго на назіральную вежу ў полі на вяршыні высечанай, і пабудаваў там сем ахвярнікаў, і ўзнёс цяля і барана на ахвярнік. І сказаў Валаам да Валака: Стань каля ахвяры тваёй, а я пайду запытаць Бога. І сустрэў Бог Валаама, і ўклав слова ў рот яго, і сказаў: вярніся да Валака, і гэта будзеш гаварыць. І павярнуўся да яго, і ён жа стаяў пры цэласпаленні яго, і ўсе правіцелі Маава з ім, і сказаў яму Валак: Што гаварыў Гасподзь? І ўзяўшы прытчу сваю, сказаў: устань, Валак, і слухай, пачуй, сведка, сын Сепфора. Бог не як чалавек, каб хлусіць, ні як сын чалавечы, каб пагражаць; ён сказаў, ці не зробіць? Ён будзе гаварыць, і не застанецца? Вось я ўзяў благаславіць, я дабраслаўлю, і не адвярну. Не будзе цяжкай працы ў Якаве, ні не будзе бачна болю ў Ізраілі. Гасподзь, Бог яго, з ім, слава правіцеляў у ім. Бог, які вывеў яго з Егіпта, як слава аднарога яму. Бо няма варажбы ў Якаве, ні варажбітва ў Ізраілі; у свой час будзе сказана Якаву і Ізраілю, што выканае Бог. Вось народ паўстане як ільвяня і ўзвялічыцца як леў, не заспіць, пакуль не з'есць здабычу і не вып'е крыві параненых. І сказаў Балак да Балаама: ні праклёнамі не праклінай мне яго, ні

благаслаўляючы не благаслаўляй яго. І адказваючы, Валаам сказаў Валаку: Ці не гаварыў я табе, кажучы: слова, якое скажа Бог, гэта зраблю? І сказаў Балак да Балаама: ідзі, возьму цябе ў іншае месца, калі спадабаецца Богу, і праклянь мне яго адтуль. І ўзяў Балак Валаама на вяршыню Фагора, якая працягваецца ў пустыню. І сказаў Валаам да Валака: Пабудуй мне тут сем ахвярнікаў і падрыхтуй мне тут сем цялят і сем баранаў. І зрабіў Балак, як сказаў яму Валаам, і ўзнёс цяля і барана на ахвярнік.

24

І бачачы Валаам, што добра перад Госпадам дабраславіць Ізраіля, не пайшоў, як было звычайна яму, на сустрэчу прыкметам і павярнуў твар свой у пустыню. І паднёўшы Валаам вочы свае, бачыць Ізраіля, размешчанага табарам паводле плямёнаў, і зышоў на яго дух Божы. І ўзяўшы прытчу яго, сказаў, кажа Валаам, сын Веора, кажа чалавек, які сапраўды бачыць, кажа чуючы словы моцнага, які бачанне Бога бачыў у сне; адкрытыя вочы яго. Як прыгожыя дамы твае, Якаве, намёты твае, Ізраілю; як даліны зацяняючыя, і як сады на рацэ, і як намёты, якія ўсталяваў Гасподзь, і як кедры каля вод. Выйдзе чалавек з насення яго, і будзе кіраваць многімі народамі, і ўзвышана будзе каралеўства Гога, і ўзрасце каралеўства яго. Бог вывеў яго з Егіпта, як слава аднарога яму; ён з’есць народы ворагаў сваіх і высмокча касцяны мозг з тлустых частак іх, і

стрэламі сваімі прастрэліць ворага. Прылёгшы, адпачыў як леў і як львяня; хто ўстане яго? Тыя, хто благаслаўляе цябе, благаслаўлёныя, і тыя, хто праклінае цябе, праклятыя. І разгневаўся Балак на Валаама, і ўдарыў у далоні свае, і сказаў Балак да Валаама: каб пракляць ворага майго паклікаў я цябе, а вось ты благаславіў ужо трэці раз. Цяпер жа ўцякай у сваё месца, я сказаў, што ўшаную цябе, але цяпер Гасподзь пазбавіў цябе славы. І сказаў Валаам да Валака: ці не тваім пасланцам, якіх ты паслаў да мяне, я гаварыў, кажучы: калі мне дасць Валак поўны дом яго срэбра і золата, не змагу я парушыць слова Госпада, каб зрабіць яго добрым ці злым ад сябе самога; што б ні сказаў Бог, гэта я скажу? І цяпер вось я адыду ў месца маё; ідзі, параджу табе, што зробіць народ гэты народу твайму ў апошнія дні. І ўзяўшы прытчу яго, сказаў: Кажа Валаам, сын Веора, кажа чалавек, які сапраўды бачыць, чуе словы Бога, ведае веданне ад Найвышэйшага, і бачанне Бога ўбачыў у сне; адкрытыя вочы яго. Пакажу яму, і не цяпер, дабраслаўлю, і не набліжаецца. Узыдзе зорка з Якава, устане чалавек з Ізраіля, і разаб'е правадыроў Маава, і разрабуе ўсіх сыноў Сіфа. І будзе Эдом спадчынаю, і будзе спадчынаю Ісаў, ворага яго, а Ізраіль зрабіў у моцы. І ўстане з Якава, і знішчыць таго, хто ацалеў з горада. І бачачы Амаліка, і ўзяўшы прытчу сваю, ён сказаў: Пачатак народаў — Амалік, і насенне іх загіне. І ўбачыўшы кенэіта, і ўзяўшы прытчу яго, сказаў: моцнае жытло тваё; і калі пакладзеш у скале гняздо тваё, і калі стане Беору гняздо хітрасці, асірыйцы палоняць цябе. І бачачы Ога і ўзяўшы прытчу яго, сказаў: О,

о, хто будзе жыць, калі пакладзе гэта Бог? І выйдзе з рукі Кіціяў, і яны будуць здзекавацца над Асурам, і яны будуць здзекавацца над Эбрэямі, і яны самі адзінадушна загінуць. І паўстаўшы, Валаам адышоў, павярнуўшыся ў сваё месца, і Валак адышоў да сябе.

25

І спыніўся Ізраіль у Сатцеіне, і быў апаганены народ, блудадзейнічаючы з дачкамі Маава. І яны паклікалі іх на ахвяраванні ідалаў іхніх; і еў народ ахвяраванняў іхніх, і пакланіліся ідалам іхнім. І быў прысвечаны Ізраіль Ваал-Пэору; і разгневаўся гневам Гасподзь на Ізраіля. І сказаў Госпад Майсею: вазьмі ўсіх правадыроў народа і выканай іх перад Госпадам насупраць сонца, і адвернецца гнеў лютасці Госпада ад Ізраіля. І сказаў Майсей племёнам Ізраіля: забіце кожны свайго ўласнага, хто быў пасвечаны Беелфегору. І вось чалавек з сыноў Ізраіля, прыйшоўшы, прывёў брата свайго да мадыяніцянкі перад Майсеем і перад усёй супольнасцю сыноў Ізраіля, а яны плакалі каля дзвярэй намёта сведчання. І ўбачыўшы Пінхас, сын Элеазара, сына Аарона свяшчэніка, ўстаў з сярэдзіны сходу, і ўзяўшы дзіду ў руку, увайшоў за мужчынам ізраільцянінам у печ, і прабіў абодвух, і мужчыну ізраільцяніна, і жанчыну праз яе ўтробу; і спынілася пошасць ад сыноў Ізраіля. І памерлых ад пошасці было дваццаць чатыры тысячы. І гаварыў Гасподзь да Майсея,

кажучы: Фінеес, сын Элеазара, сына Аарона свяшчэніка, спыніў гнеў мой ад сыноў Ізраіля, калі рэўнаваў рэўнасцю маёю ў іх, і не знішчыў я сыноў Ізраіля ў рэўнасці маёй. Так сказаў: вось я даю яму запавет міру, і будзе яму і насенню яго пасля яго запавет свяшчэнства вечны, за тое што ён быў рэўнасны да Бога свайго, і ўчыніў ачышчэнне за сыноў Ізраіля. А імя чалавека-ізраільціта, які быў забіты разам з мадыяніткай, — Замбры, сын Салмона, правіцель дома сям'і Сімяона. А імя забітай мадыяніцкай жанчыны — Хасбі, дачка Сура, правіцеля народа Оммот з дома сям'і мадыямітаў. І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы, гавары да сыноў Ізраіля, кажучы, будзьце варожымі да мадыянітаў і ўдарце іх, бо яны самі варожыя вам у падступнасці, колькі яны падманваюць вас праз Фагора, і праз Хазбі, дачку правіцеля Мадыяма, сястру іхнюю, якая была ўдарана ў дзень удару праз Фагора.

26

І сталася пасля удару, і гаварыў Госпад да Майсея і Элеазара свяшчэніка, кажучы: вазьмі пачатак усяго сходу сыноў Ізраіля ад дваццацігадовага і вышэй паводле дамоў бацькоў іхніх, кожны, хто выходзіць пабудавацца ў бітву ў Ізраілі. І гаварылі Майсей і Элеазар святар у Аравоце Маава на Іардане супраць Ерыхона, кажучы, ад дваццаці гадоў і вышэй, якім спосабам загадаў Гасподзь Майсею; і сыны Ізраіля, якія выйшлі з Егіпта, Рувім першынец Ізраіля;

сыны ж Рувіма Енох, і народ Еноха; Фалу, народ Фалуі. Асрону — народ Асронеяў, Хармі — народ Хармі. Гэтыя народы Рубена, і іх перапіс склаў сорак тры тысячы сямсот трыццаць. І сыны Фалу — Эліяб. І сыны Эліяба: Намуіл, і Датан, і Абірон, гэтыя паклікаўшыя з супольнасці, гэтыя ёсць тыя, якія паўсталі на Майсея і Аарона ў супольнасці Карэя, у паўстанні Госпада. І адкрыўшы зямля рот свой, праглынула іх і Карэя, у смерці сходу яго, калі паглынуў агонь пяцьдесят і дзвесце, і сталіся яны знакам; а сыны Карэя не памерлі. І сыны Сімяона, народ сыноў Сімяона: Намуілу, народ Намуілітаў; Яміну, народЯмінітаў; Яхіну, народ Яхінітаў; Зары, народ Зараітаў; Саўлу, народ Саўлітаў. Гэтыя народы Сымеона з іх перапісу, дваццаць дві тысячы і дзвесце. Сынамі ж Юды былі Эр і Онан, і памерлі Эр і Онан у зямлі Ханаан. І сталі сыны Іуды паводле родаў іх: Шылому — род Шылоніцкі, Фарэсу — род Фарэсіцкі, Зары — род Зараіцкі. І сталі сыны Фарэса: Асрону — народ Асроніцкі, Іамуну — народ Іамуніцкі. Гэтыя народы Іуды паводле агляду іх: шэсцьдзесят шэсць тысяч і пяцьсот. І сыны Ісахара паводле родаў іхніх: ад Толы, род Толы; ад Пувы, род Пувы; ад Яшува, род Яшува; ад Шымрона, род Шымрона. Гэтыя народы Ісахара з іх перапісу: шэсцьдзесят чатыры тысячы чатырыста. Сыны Завулона паводле родаў іх: Сарэду — род Сарэдзі, Алону — род Алоні, Алэлу — род Алэлі. Гэтыя народы Завулона з іх перапісу — шэсцьдзесят тысяч і пяцьсот. Сыны Гада паводле родаў іхніх: ад Цэфона, род цэфонітаў; ад Хагі, род хагітаў; ад Шуні, род шунітаў; ад Азені, род азенітаў; ад Эры, род эрытаў; ад Ароды, род

ародытаў; ад Арэлі, род арэлітаў. Гэтыя народы сыноў Гада з іх перапісу, сорак чатыры тысячы пяцьсот. Сыны Асіра паводле родаў іх: да Яміна — род Ямініцкі, да Есу — род Есуіцкі, да Барыя — род Барыяіцкі. Да Кобера, народ Коберы, да Мелхіела, народ Мелхіелы. І імя дачкі Асіра — Сара. Гэтыя народы Асіра паводле іх перапісу: сорак тры тысячы чатырыста. Сыны Іосіфа паводле родаў іхніх, Манасія і Ефрэм. Сыны Манасіі. Махіру — народ махірыцкі; і Махір нарадзіў Гілеада; Гілеаду — народ гілеадскі. І гэтыя сыны Галаада: Ахіэзер — народ Ахіэзерытаў, Хелег — народ Хелегітаў. Эсрыелу, народ эсрыеліцкі; Сіхему, народ сіхеміцкі; Сімаеру, народ сімаеріцкі; і Оферу, народ оферіцкі. І ў Салпаада, сына Офера, не нарадзіліся яму сыны, а толькі дочкі, і гэта імёны дочак Салпаада: Мала, і Нуа, і Эгла, і Мелха, і Тэрса. Гэтыя народы Манасія з іх перапісу, пяцьдзесят дві тысячы і сямсот. І гэтыя сыны Эфраіма: Сутале — народ Суталан, Танаху — народ Танахі. Гэтыя сыны Сутала, Эдэну, народ Эдэнскі. Гэтыя роды Ефрэма з іх перапісу — трыццаць дві тысячы пяцьсот, гэтыя роды сыноў Іосіфа паводле іх родаў. Сыны Веніяміна паводле родаў іх: Бале — род Балі, Асувіру — род Асувірытаў, Іахірану — род Іахіранітаў. Сафану, народ Сафанаў. І сталі сынамі Балэ: Адар і Ноеман; Адару — народ Адары, і Ноеману — народ Ноеманы. Гэтыя сыны Веніяміна паводле кланаў іх, з перапісу іх — трыццаць пяць тысяч пяцьсот. І сыны Дана паводле родаў іхніх: Самэ, род Самэі; гэта роды Дана паводле родаў іхніх. Усе людзі Самэі паводле агляду іх — шэсцьдзесят чатыры тысячы

чатырыста. Сыны Нефталі паводле родаў іхніх: Асіілу — род Асіілітаў, Гауні — род Гаунітаў. Да Есера — народ есэрыяў, да Шалума — народ шалумаяў. Гэтыя народы Нафталі з іх перапісу, сорак тысяч і трыста. Гэта перапіс сыноў Ізраіля: шэсцьсот тысяч, тысяча, сямсот трыццаць. І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы: гэтым будзе падзелена зямля, каб яны ўспадкавалі паводле ліку імёнаў. Тым больш ты павялічыш спадчыну, і тым меньш ты паменшыш спадчыну іх; кожнаму, як яны былі палічаны, будзе дадзена спадчына іх. Праз жэрабяў будзе падзелена зямля імёнам, паводле плямёнаў бацькоў іхніх яны ўспадкуюць. З жэрабя падзеліш спадчыну іх паміж многімі і нешматлікімі. І сыны Леві паводле родаў іхніх: Гедсону — род Гедсонітаў, Каату — род Каатытаў, Мерары — род Мерарытаў. Гэтыя народы сыноў Леві: народ Лобені, народ Хеброні, народ Корэ і народ Мусі, і Каат нарадзіў Амрама. Імя ж жонкі яго Іахавед, дачка Левія, якая нарадзіла гэтых Левію ў Егіпце, і нарадзіла Амраму Аарона і Майсея, і Марыям, сястру іх. І нарадзіліся ў Аарона Надаб, і Абіуд, і Элеазар, і Ітамар. І памёр Надаб і Абіуд, калі прыносілі яны агонь чужы перад Госпадам у пустыні Сінай. І сталі з перапісу іх дваццаць тры тысячы, усякі мужчынскі пол ад месячнага ўзросту і вышэй, бо яны не былі палічаны сярод сыноў Ізраіля, таму што ім не даецца надзел сярод сыноў Ізраіля. І гэта быў перапіс Майсея і Элеазара, свяшчэніка, якія правялі агляд сыноў Ізраіля ў Аравоце Маава, на Іардане супраць Ерыхона. І сярод гэтых не было чалавека з тых, каго наведалі Майсей і Аарон, калі яны аглядалі сыноў Ізраіля ў пустыні Сінай.

Таму што Гасподзь сказаў ім: смерцю памруць у пустыні, і не быў пакінуты з іх ані адзін, акрамя Халеба, сына Іефоннэ, і Ісуса, сына Навэ.

27

І падышлі дачкі Салпаада, сына Офера, сына Галаада, сына Махіра, з народу Манасіі, з сыноў Іосіфа, і гэта імёны іх: Маала, і Нуа, і Эгла, і Мелха, і Тэрса, і стаўшы перад Майсеем, і перад Элеазарам святаром, і перад правіцелямі, і перад усім сходам каля дзвярэй намёта сведчання, кажуць: бацька наш памёр у пустыні, і ён не быў у сярэдзіне сходу, што сабраўся супраць Госпада ў сходзе Корэ, бо праз грэх свой памёр, і сыны не нарадзіліся яму; няхай не будзе сцёрта імя бацькі нашага з сярэдзіны народу яго, бо няма яму сына; дайце нам валоданне ў сярэдзіне братоў бацькі нашага. І Майсей прывёў іх суд перад Госпада. І гаварыў Госпад да Майсея, кажучы: правільна дочкі Салпаада сказалі; у дар дасі ім валоданне спадчынай сярод братоў бацькі іх, і перанясеш спадчыну бацькі іх ім. І сынам Ізраіля будзеш гаварыць, кажучы: чалавек, калі памрэ, і сына не будзе ў яго, перадасце спадчыну яго дачцэ яго. Калі ж не будзе дачкі ў яго, дасце спадчыну брату яго. Калі ж у яго не будзе братоў, вы аддасце спадчыну брату яго бацькі. Калі ж не будзе братоў бацькі яго, дасце спадчыну найбліжэйшаму яго роднаму з племені яго, каб успадкаваць тое яго, і будзе гэта для сыноў Ізраіля правам

суда, як загадаў Гасподзь Майсею. І сказаў Гасподзь да Майсея: узыдзі на гару, што за Іарданам, гэтую гару Набаў, і паглядзі на зямлю Ханаан, якую Я даю сынам Ізраіля ў валоданне. І ўбачыш яе, і будзеш прыняты да народу твайго і ты, як быў прыняты Аарон, брат твой, на гары Гор. Таму што вы парушылі слова Маё ў пустыні Сін, калі сход супраціўляўся, каб асвяціць Мяне, вы не асвяцілі Мяне пры вадзе перад імі, гэта ёсць вада спрэчкі ў Кадэшы ў пустыні Сін. І сказаў Майсей да Госпада: няхай наведае Госпад Бог духаў і ўсякай плоці чалавека над гэтым сходам, які выйдзе перад тварам іх, і які ўвойдзе перад тварам іх, і які выведзе іх, і які ўвядзе іх, і не будзе сход Госпада як авечкі, якім няма пастыра. І гаварыў Госпад да Майсея, кажучы: вазьмі да сябе Ісуса, сына Нава, чалавека, які мае дух у сабе, і пакладзеш рукі твае на яго. І паставіш яго перад Элеазарам, святаром, і даш загад яму перад усім сходам, і даш загад аб ім перад імі. І ты дасі ад славы тваёй на яго, каб слухаліся яго сыны Ізраіля. І перад Элеазарам, святаром, стане, і запытаюць яго судзіна паказвання перад Госпадам, на яго роце выйдуць, і на яго роце ўвойдуць ён і сыны Ізраіля адзінадушна, і ўся супольнасць. І зрабіў Майсей, як загадаў яму Гасподзь; і ўзяўшы Ісуса, паставіў яго перад Элеазарам святаром і перад усім сходам, і паклаў рукі свае на яго, і ўстанавіў яго, як загадаў Гасподзь Майсею.

28

І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы: загадай сынам Ізраіля, і скажаш да іх, кажучы: дары мае, дары мае, ахвяраванні мае ў пах прыемны захаваеце прыносіць мне ў святах маіх. І скажаш да іх: гэтыя прынашэнні, колькі прынясеце Госпаду, — ягнят гадавалых бязганных два на дзень у цэласпаленне бесперапынна. Аднаго ягняці ты прынясеш раніцай, а другога ягняці ты прынясеш вечарам. І зробіш дзесятую частку эфы тонкай мукі ў ахвяру, змешаную ў алеі, у чацвёртай частцы гіна. Спаленае ахвяраванне бесперапыннае, якое адбылося на гары Сінай, у прыемны пах Госпаду. І пітное ахвяраванне яго — чацвёртая частка гіна на аднаго ягняці; у святым месцы выллеш пітное ахвяраванне моцнага напою Госпаду; і другога ягняці зробіш пад вечар; паводле ахвяры яго і паводле пітнога ахвяравання яго зробіце на пах прыемны Госпаду. І ў дзень суботаў прынясеце два ягняты гадавыя бездакорныя, і два дзесятыя часткі тонкай мукі, змешанай у алеі, на ахвяру і ліванне, цэласпаленне суботаў у суботы акрамя цэласпалення пастаяннага, і ліванне яго. І ў новамесяцы прынясеце цалапаленне Госпаду, цялят з быдла два, і барана аднаго, ягнят гадавалых сем бездакорных; тры дзесятыя тонкай мукі, змешанай у алеі, на цяля аднаго, і дзве дзесятыя тонкай мукі, змешанай у алеі, на барана аднаго; дзесятую дзесятую тонкай мукі, змешанай у алеі, на ягня аднаго, ахвяру, пах духмяны, прынашэнне Госпаду. Пітная ахвяра іх палова гіна будзе цяляці аднаму, і трэцяя гіна будзе барану аднаму. І чацвёртая частка гіна будзе для аднаго ягняці віна; гэта

цалапаленне месяц за месяцам, у месяцы года. І адзін казёл з коз аб грахе Госпаду, на бесперапынным цэласпаленні зробіцца будзе, і ліванне яго. І ў першым месяцу, чатырнаццатага дня таго месяца — пасха Госпаду. І ў пятнаццаты дзень гэтага месяца свята, сем дзён прэсны хлеб будзеце есці. І першы дзень, названы святым, будзе для вас; ніякай падначаленай працы вы не будзеце рабіць. І прынясеце цэласпаленні ахвяраванне Госпаду: двух цялят з валоў, аднаго барана, сем гадавалых ягнят; яны будуць бязганныя для вас. І ахвяра іх — тонкая мука, змешаная ў алеі: три дзесятыя цяляці аднаму і дзве дзесятыя барану аднаму. Дзесятую частку зробіш аднаму ягняці, сямом ягнятам. І казла з коз аднаго за грэх, каб зрабіць акупленне за вас; Акрамя цэласпалення пастаяннага ранішняга, якое ёсць цэласпаленне бесперапыннае. Гэтыя паводле гэтых зробіце ў кожны дзень на працягу сямі дзён — дар-ахвяраванне ў пах духмянасці Госпаду; пры цэласпаленні бесперапынным зробіш ліванне яго. І сёмы дзень названы святым будзе для вас, ніякай падначаленай працы не будзеце рабіць у гэты дзень. І ў дзень першых пладоў, калі прынясяце новую ахвяру Госпаду тыдняў, святы сход будзе для вас, ніякай рабскай працы не будзеце рабіць. І прынясеце цэласпаленні ў пах духмянасці Госпаду: двух цялят з валоў, аднаго барана, сем гадавалых ягнят бездакорных. Ахвяра іх — тонкая мука, змешаная ў алеі: тры дзесятыя цяляці аднаму і дзве дзесятыя барану аднаму. Дзесятую аднаму ягняці, сямі ягнятам; і казла з коз аднаго за грэх, каб ачысціць за вас; акрамя цэлапаленні

пастаяннага; і ахвяру іх зробіце мне, без пляму будуць яны вам, і ліванні іх.

29

І ў сёмым месяцы, у першы дзень месяца, святы сход будзе для вас, ніякай прыгоннай працы не будзеце рабіць, дзень трубнага гуку будзе для вас. І зробіце цэласпаленні ў пах духмянасці Госпаду: цяля аднаго з валоў, барана аднаго, ягнят гадавалых сем бездакорных. Ахвяра іхняя - тонкая мука, змешаная ў алеі; тры дзесятыя аднаму цяляці, і дзве дзесятыя аднаму барану; дзесятая дзесятая аднаму ягняці, сямі ягнятам; і казла з коз аднаго аб грахе, каб ачысціць за вас; акрамя цэласпаленняў новамесяцця; і ахвяры іхнія, і ліўныя ахвяры іхнія, і цэласпаленне пастаяннае; і ахвяры іхнія і ліўныя ахвяры іхнія паводле параўнання іхняга ў пах прыемны Госпаду. І дзесятага гэтага месяца паклікана святая будзе вам, і пакрыўдзіце душы вашыя, і ніякай працы не зробіце. І прынясеце цэласпаленні ў пах духмянасці Госпаду, ахвяраванні Госпаду: цяля з быдла аднаго, барана аднаго, ягнят гадавалых сем — бездакорныя будуць яны вам. Ахвяра іх — тонкая мука, змешаная ў алеі; тры дзесятыя аднаму цяляці, і дзве дзесятыя аднаму барану; дзесятая дзесятая аднаму ягняці, на сем ягнят; і казла з коз аднаго аб грахе, каб ачысціць за вас; акрамя аб граху ачышчэння, і цэласпаленне пастаяннае; ахвяра яго, і ліванне яго паводле параўнання ў пах духмянасці

ахвяраванне Госпаду. І пятнаццатага дня гэтага сёмага месяца святы сход будзе для вас, ніякай падданай працы не будзеце рабіць, і святкуйце гэта свята Госпаду сем дзён. І прынясеце цэласпаленні, ахвяраванне ў пах духмянасці Госпаду, у першы дзень: трынаццаць цялят з валоў, два бараны, чатырнаццаць гадавалых ягнят, яны будуць бязганебныя. Ахвяры іх — тонкая мука, змешаная ў алеі: тры дзесятыя аднаму цяляці, на трынаццаць цялят; і дзве дзесятыя аднаму барану, на два бараны; дзесятая дзесятая аднаму ягняці, на чатырнаццаць ягнят; і казла з коз аднаго за грэх; акрамя цэласпалення бесперапыннага; ахвяры іх і ліванні іх. І ў другі дзень дванаццаць цялят, два бараны, чатырнаццаць гадавалых ягнят бездакорных. Іх ахвяра і іх ліванне цялятам, баранам і ягнятам паводле іх ліку, паводле іх тлумачэння. І казла з коз аднаго аб грахе, акрамя цэласпалення бесперапыннага, ахвяры іх і ліўні іх. У трэці дзень адзінаццаць цялят, два бараны, чатырнаццаць гадавалых ягнят бездакорных. Іх ахвяра і іх ліванне цялятам, баранам і ягнятам паводле іх ліку, паводле іх тлумачэння. І аднаго казла з коз аб грахе, акрамя бесперапыннага цэласпалення, ахвяры іх і ліўні іх. У чацвёрты дзень дзесяць цялят, два бараны, чатырнаццаць гадавалых ягнят бездакорных. Ахвяры іх і ліўні іх цялятам, і баранам, і ягнятам паводле ліку іх, паводле параўнання іх. І аднаго казла з коз аб грахе, акрамя бесперапыннага цэласпалення, ахвяры іх і ліўні іх. У пяты дзень дзевяць цялят, два бараны, чатырнаццаць гадавалых ягнят бездакорных. Ахвяры іх і ліванні іх цялятам, і баранам, і

ягнятам паводле ліку іх, паводле параўнання іх. І аднаго казла з коз аб грахе, акрамя бесперапыннага цэласпалення, ахвяры іх і ліванні іх. У шосты дзень восем цялят, два бараны, чатырнаццаць гадавалых ягнят без пляму. Ахвяры іх і ліўні іх цялятам, і баранам, і ягнятам паводле ліку іх, паводле параўнання іх. І аднаго казла з коз аб грахе, акрамя бесперапыннага цэласпалення, ахвяры іх і ліўні іх. У сёмы дзень сем цялят, два бараны, чатырнаццаць гадавалых ягнят бездакорных. Ахвяры іх і ліўні іх цялятам і баранам і ягнятам паводле ліку іх, паводле параўнання іх. І аднаго казла з коз аб грахе, акрамя бесперапыннага цэласпалення, ахвяры іх і ліўні іх. І ў восьмы дзень будзе вам урочыстае сходжанне, усякай прыгоннай працы не будзеце рабіць у гэты дзень. І прынясеце цэласпаленні ў пах духмянасці, ахвяраванні Госпаду: цяля аднаго, барана аднаго, ягнят гадавалых сем бязганных. Ахвяры іх і ліўні іх цяляці, і барану, і ягнятам паводле ліку іх, паводле парадку іх. І аднаго казла з коз аб грахе, акрамя бесперапыннага цэласпалення, ахвяры іх і ліўні іх. Гэтыя рэчы вы зробіце Госпаду ў святах вашых, акрамя малітваў вашых, і добраахвотныя вашыя, і цэласпаленні вашыя, і ахвяры вашыя, і ліванні вашыя, і выратаванне вашае.

30

І гаварыў Майсей да сыноў Ізраіля паводле ўсяго, што загадаў Гасподзь Майсею. І гаварыў Майсей да правіцеляў

плямёнаў сыноў Ізраіля, кажучы: гэта слова, якое загадаў Гасподзь. Чалавек, які б даў абяцанне Госпаду, ці прысягнуў прысягу, ці звязаў сябе звязваннем адносна душы сваёй, не апаганіць слова свайго, усё, што выйдзе з вуснаў яго, зробіць. Калі ж жанчына дасць абяцанне Госпаду, або звяжа сябе абавязацельствам у доме бацькі свайго ў маладосці сваёй, і пачуе бацька яе абяцанні яе, і абавязацельствы яе, якія яна звязала на душу сваю, і будзе маўчаць бацька яе, і застануцца ўсе абяцанні яе, і ўсе абавязацельствы, якія яна звязала на душу сваю, застануцца ёй. Калі ж адмаўляючы адмовіць бацька яе, у які дзень пачуе ўсе абяцанні яе і абавязацельствы, якія яна звязала на душу сваю, не застануцца. І Гасподзь ачысціць яе, бо адмовіў бацька яе. Калі ж, ставшы, яна стане мужу, і малітвы яе на ёй паводле адрознення вуснаў яе, якія яна звязала супраць душы яе, і пачуе муж яе, і змоўчыць ёй у які дзень пачуе, і так устояць усе малітвы яе, і абавязацельствы яе, якія яна звязала супраць душы яе, устояць. Калі ж муж яе адмовіць у той дзень, калі пачуе, усе яе малітвы і яе абавязацельствы, якія яна вызначыла супраць душы сваёй, не застануцца, таму што муж адмовіў ад яе, і Гасподзь ачысціць яе. І абяцанне ўдавы і выгнанай, колькі б ні абяцала паводле душы сваёй, застанецца ёй. Калі ж у доме мужа яе абяцанне яе, ці абавязацельства супраць душы яе з прысягай, і пачуе муж яе, і будзе маўчаць ёй, і не адмовіць ёй, і застануцца ўсе абяцанні яе, і ўсе абавязацельствы яе, якія звязала супраць душы яе, застануцца супраць яе. Калі ж муж яе адмяніць у той дзень, калі пачуе, то ўсё, што выйдзе з губ яе паводле

малітваў яе і паводле абавязацельстваў яе душы, не застанецца дзейсным для яе, бо муж яе адмяніў, і Гасподзь ачысціць яе. Кожнае абяцанне і кожная прысяга звязку пакрыўдзіць душу, муж яе пастаўіць ёй, і муж яе адыме. Калі ж маўчачы памаўчыць ёй дзень ад дня, і пастаўіць ёй усе абяцанні яе, і абавязацельствы што на ёй пастаўіць ёй, бо памаўчаў ёй у дзень які пачуў. Калі ж муж яе адменіць пасля таго дня, калі пачуў, то возьме на себе грэх яго. Гэта статуты, якія загадаў Гасподзь Майсею, паміж мужам і яго жонкай, і паміж бацькам і дачкой у маладосці ў доме бацькі.

31

І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы: помсці помсту сыноў Ізраіля над мадыянітамі, і апошнім будзеш дададзены да народу твайго. І гаварыў Майсей да народа, кажучы: узбройце з вас мужоў і пастаўце ў баявы парадак перад Госпадам на Мадыян, каб аддаць помсту ад Госпада Мадыяну. Тысячу з племені, тысячу з племені, з усіх плямёнаў сыноў Ізраіля пашліце біцца. І яны налічылі з тысяч Ізраіля тысячу з племені, дванаццаць тысяч узброеных у баявы парадак. І паслаў іх Майсей, па тысячы з племені, па тысячы з племені, разам з іхнім войскам, і Фінээса, сына Элеазара, сына Аарона-свяшчэніка, і святыя пасудзіны, і трубы для сігналаў у іхніх руках. І яны выстраіліся ў бітву супраць Мадыяна, як загадаў Гасподзь

Майсею, і забілі ўсіх мужчынскага полу. І каралёў Мадыяна забілі разам з раненымі іхнімі, і Эві, і Рэкема, і Цура, і Хура, і Рэву, пяць каралёў Мадыяна, і Валаама, сына Бэора, забілі мячом разам з раненымі іхнімі. І разграбілі жанчын Мадыяна, і багаж іхні, і жывёлу іхнюю, і ўсю маёмасць іхнюю, і сілу іхнюю разграбілі. І ўсе гарады іхнія ў паселішчах іхніх, і сядзібы іхнія спалілі агнём. І ўзялі ўсю іх здабычу і ўсе іх трафеі, ад чалавека да жывёлы. І яны прывялі да Майсея і да Элеазара, свяшчэніка, і да ўсіх сыноў Ізраіля палон, і здабычу, і трафеі ў лагер у Аравоф Маава, які знаходзіцца на Іардане супраць Ерыхона. І выйшаў Майсей і Элеазар, свяшчэннік, і ўсе правадыры сходу ім насустрач за табор. І разгневаўся Майсей на наглядчыкаў войска, тысячнікаў і сотнікаў, якія вярталіся з баявога шыку вайны. І сказаў ім Майсей: Чаму вы захавалі ўсякую жанчыну? Гэтыя бо былі сынам Ізраіля паводле слова Валаама, каб адвесці і прэзрэць слова Госпада з-за Фегора, і здарылася пошасць у супольнасці Госпада. І цяпер забівайце ўсякага мужчыну ў усёй здобычы, і ўсякую жанчыну, якая пазнала ложа мужчыны, забівайце. І ўсю здабычу з жанчын, якія не ведаюць ложа мужчынскага, пакіньце іх жывымі. І вы размяшчайцеся лагерам вонку лагера сем дзён, кожны, хто забіў і хто дакрануўся да забітага, ачысціцца ў трэці дзень і ў сёмы дзень — вы і палон ваш. І кожнае пакрыццё, і кожны скураны посуд, і кожную працу з казіной скуры, і кожны драўляны посуд вы павінны ачысціць. І сказаў Элеазар, святар, да мужоў войска, якія вярталіся з бітвы вайны: гэта пастанова закона,

якую загадаў Гасподзь Майсею. Акрамя золата і срэбра і бронзы і жалеза і свінцу і волава, кожная рэч, якая прайдзе праз агонь, і будзе ачышчана, але альбо вадою ачышчэння будзе ачышчана; і ўсё, што калі не праходзіць праз агонь, прайдзе праз ваду. І памыеце адзенне на сёмы дзень, і вы будзеце ачышчаны, і пасля гэтага ўвойдзеце ў лагер. І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы: вазьмі галоўную суму здабычы палону ад чалавека да жывёлы ты і Элеазар святар і правіцелі бацькоў сходу. І падзеліце здабычу паміж ваяроў, якія выйшлі ў бітву, і паміж усёй супольнасці. І адлучыце даніну Госпаду ад людзей ваяроў, якія выйшлі ў бітву, адну душу ад пяцісот, ад людзей, і ад жывёлы, і ад валоў, і ад авечак, і ад аслоў; і ад паловы іх возьмеце. І ты дасі Элеазару свяшчэніку першыя плады Госпада. І з паловы сыноў Ізраіля возьмеш адзін з пяцідзесяці ад людзей, і ад валоў, і ад авечак, і ад аслоў, і ад усёй жывёлы, і даш іх Лявітам, якія ахоўваюць варту ў намёце Госпада. І зрабілі Майсей і Элеазар, свяшчэннік, як загадаў Гасподзь Майсею. І стаўся лішак здабычы, які разграбілі мужчыны-ваяры, ад авечак, шэсцьсот тысяч і семдзесят і пяць тысяч; і валы, два і семдзесят тысяч; і аслы, адна і шэсцьдзесят тысяч; і душы людзей ад жанчын, якія не пазналі ложа мужчыны, усе душы, два і трыццаць тысяч. І стала палова, частка тых, хто выйшаў на вайну, з ліку авечак — трыста трыццаць тысяч сем тысяч пяцьсот. І стала даніна Госпаду ад авечак шэсцьсот семдзесят пяць. І валы, трыццаць шэсць тысяч, і даніна Госпаду, семдзесят два. І аслы, трыццаць тысяч і пяцьсот, і даніна Госпаду, шэсцьдзесят адзін. І душы

людзей, шаснаццаць тысяч, і даніна іх Госпаду, трыццаць дзве душы. І даў Майсей Госпаду прынашэнне Бога Элеазару свяшчэніку, як загадаў Госпад Майсею, ад паловы сыноў Ізраіля, якіх падзяліў Майсей ад мужоў ваяроў. І стала паловая частка ад сходу ад авечак трыста трыццаць тысяч і сем тысяч і пяцьсот; І валоў шэсць і трыццаць тысяч; Аслоў трыццаць тысяч і пяцьсот; І душ людзей шаснаццаць тысяч. І ўзяў Майсей з паловы сыноў Ізраіля адно з пяцідзесяці — з людзей і з быдла, і даў іх лявітам, якія ахоўваюць варту намёта Госпада, як загадаў Госпад Майсею. І падышлі да Майсея ўсе прызначаныя ў тысячніцтвы войска, тысячнікі і сотнікі, і сказалі Майсею: Слугі твае ўзялі галоўны лік мужоў ваяроў, якія пры нас, і не адсутнічаў з іх ні адзін. І мы прынеслі дар Госпаду, кожны чалавек, які знайшоў залаты прадмет: бранзалет, наножнік, пярсцёнак, нарукаўнік і намісто, каб ачысціцца перад Госпадам. І ўзялі Майсей і святар Элеазар у іх золата — усе зробленыя рэчы. І стала ўсё тое золата, тая ахвяра, якую яны ўзялі Госпаду, шаснаццаць тысяч і сямсот і пяцьдзесят сікляў ад камандзіраў тысяч і ад камандзіраў сотняў. І воіны рабавалі кожны для сябе. І ўзяў Майсей і Элеазар, свяшчэннік, золата ад камандзіраў тысяч і ад камандзіраў сотняў, і прынёс іх у намёт сведчання — памінак сыноў Ізраіля перад Госпадам.

32

І жывёла мноства было ў сыноў Рувіма і ў сыноў Гада, мноства вельмі; і яны ўбачылі зямлю Язэр і зямлю Галаад; і было месца, месца для жывёлы. І падышоўшы, сыны Рувіма і сыны Гада сказалі Майсею і Элеазару святару і правіцелям сходу, кажучы: Атарот, і Дзібон, і Язэр, і Німра, і Хэшбон, і Элеале, і Сэбам, і Нэбо, і Баян — зямля, якую аддаў Гасподзь перад сынамі Ізраіля, зямля жывёлагадоўная ёсць, і ў дзяцей тваіх жывёла маецца. І казалі: Калі мы знайшлі ласку перад табою, няхай будзе дадзена зямля гэтая слугам тваім у валоданне, і не пераводзь нас праз Іардан. І сказаў Майсей сынам Гада і сынам Рувіма: брацця вашыя ідуць на вайну, а вы будзеце сядзець тут? І чаму выкрыўляеце розумы сыноў Ізраіля, каб не перайсці ў зямлю, якую Гасподзь дае ім? Ці не так зрабілі бацькі вашыя, калі я паслаў іх з Кадэш-Варнэ, каб разгледзець зямлю? І яны падняліся ў даліну грона, і яны назіралі зямлю, і яны адвярнулі сэрцы сыноў Ізраіля, каб яны не ўвайшлі ў зямлю, якую даў ім Гасподзь. І разгневаўся гневам Гасподзь у той дзень, і паклаўся, кажучы: калі ўбачаць людзі гэтыя, якія выйшлі з Егіпта ад дваццаці гадоў і вышэй, якія ведаюць добрае і злое, зямлю, якую я паклаўся Абрагаму і Ісааку і Якаву, бо не пайшлі яны цалкам за мной; акрамя Халева, сына Ефоніі, аддзеленага, і Ісуса, сына Навіна, бо ён пайшоў цалкам за Госпадам. І разгневаўся ў гневе Гасподзь на Ізраіля, і рассеяў іх у пустыні сорак гадоў, пакуль не было знішчана ўсё пакаленне, якое рабіло злое перад Госпадам. Вось вы ўсталі замест бацькоў вашых, разбурэнне людзей грэшных, каб дадаць яшчэ да гневу Госпада на

Ізраіль. Бо вы адвернецеся ад яго, каб яшчэ пакінуць яго ў пустыні, і беззаконнічаеце супраць усёй гэтай сходкі. І падышлі да яго і казалі: пабудуем тут загоны для авечак нашай жывёлы і гарады для нашага багажу. І мы ўзбраімся ў папярэднюю ахову перад сынамі Ізраіля, пакуль не прывядзём іх у іхнае ўласнае месца, а наш багаж будзе знаходзіцца ў ўмацаваных гарадах з-за жыхароў гэтай зямлі. Не павернемся ў нашыя дамы, пакуль сыны Ізраіля не падзеляцца, кожны ў сваю спадчыну. І больш не будзем спадчынаваць у іх ад таго, што за Іарданам і далей, таму што атрымалі лосы нашы ў тым, што за Іарданам на ўсходзе. І сказаў да іх Майсей: калі зробіце паводле слова гэтага, калі ўзброіцеся перад Госпадам на вайну, і пройдзе кожны ўзброены воін з вас праз Іардан перад Госпадам, пакуль не будзе знішчаны вораг яго ад твару яго, і будзе падпарадкавана зямля перад Госпадам, і пасля гэтага вернецеся, і будзеце невінаватыя перад Госпадам і перад Ізраілем; і будзе зямля гэтая вам ва ўладанні перад Госпадам. Калі ж вы не зробіце так, то згрэшыце перад Госпадам, і пазнаеце грэх ваш, калі вас спасцігне бяда. І пабудуеце вы для сябе гарады для вашага багажу і хутары для вашай жывёлы, і зробіце тое, што выходзіць з вашых вуснаў. І сказалі сыны Рувіма і сыны Гада да Майсея, кажучы: дзеці твае зробяць так, як Гасподзь наш загадвае. Наш багаж, нашы жонкі і ўся наша жывёла будуць у гарадах Галаада. А дзеці твае прайдуць усе ўзброеныя і пастраяваныя перад Госпадам на вайну, якім спосабам Гасподзь кажа. І склав ім Майсей Элеазара жрэца, і Ісуса,

сына Наўя, і правіцеляў сем'яў плямёнаў Ізраіля. І сказаў да іх Майсей: калі перайдуць сыны Рувіма і сыны Гада з вамі Іардан, кожны ўзброены ў вайну перад Госпадам, і падпарадкуеце зямлю перад вамі, і дасце ім зямлю Галаад у валоданне. Калі ж яны не перайдуць узброеныя з вамі ў вайну перад Госпадам, то вы перавядзеце іхні багаж, і іхніх жонак, і іхнюю жывёлу раней за вас у зямлю Ханаан, і яны атрымаюць спадчыну разам з вамі ў зямлі Ханаан. І адказалі сыны Рувіна і сыны Гада, кажучы: колькі Гасподзь кажа слугам, так зробім мы. Мы перайдзем узброеныя перад Госпадам у зямлю Ханаан, і вы дасце нам валоданне ў той мясцовасці за Іарданам. І даў ім Майсей, сынам Гада і сынам Рувіма, і палавіне племені Манасіі, сыноў Іосіфа, царства Сіхона, цара Амарэяў, і царства Ога, цара Васана, зямлю і гарады з межамі яе, гарады зямлі вакол. І пабудавалі сыны Гада Дыбон, і Атарот, і Ароер, і Сафар, і Язер, і ўзвысілі іх, і Німру, і Бэт-Гаран, гарады ўмацаваныя, і сялібы авечыя. І сыны Рувіма пабудавалі Хэсбон, і Элеалэ, і Кірыятаім, і Баал-Меон, умацаваныя, і Сібму; і назвалі паводле імёнаў іхніх імёны гарадоў, якія пабудавалі. І пайшоў сын Махіра, сына Манасіі, Галаад, і ўзяў яе, і знішчыў амарэя, які жыў у ёй. І Майсей даў Галаад Махіру, сыну Манасіі, і ён пасяліўся там. І Яір, сын Манасіі, пайшоў і ўзяў іхнія сяліб, і назваў іх сяліб Яіра. І Набаў пайшоў, і ўзяў Каат і яе вёскі, і назваў іх Набот па сваім імені.

33

І гэта прыпынкі сыноў Ізраіля, калі яны выйшлі з зямлі Егіпецкай з сілай сваёй пад кіраўніцтвам Майсея і Аарона. І напісаў Майсей адыходы іх і прыпынкі іх праз слова Госпада, і гэта прыпынкі падарожжа іх. Яны адправіліся з Рамесэ ў першым месяцы, пятнаццатага дня першага месяца, на наступны дзень пасхі выйшлі сыны Ізраіля з высока ўзнятай рукой перад усімі егіпцянамі. І егіпцяне хавалі сваіх памерлых усіх, каго ўдарыў Гасподзь, усё першароднае ў зямлі Егіпецкай, і над багамі іх учыніў помсту Гасподзь. І адправіліся сыны Ізраіля з Рамэсэ і разбілі лагер у Сакхофе. І выправіўшыся з Сакхота, яны разбілі лагер у Этаме, які ёсць нейкая частка пустыні. І выправіліся з Этама, і разбілі лагер каля вусця Ірота, які ёсць насупраць Ваал-Цафона, і разбілі лагер насупраць Мігдола. І адышлі яны насупраць Эіроту, і перайшлі сярэдзіну мора ў пустыню, і пайшлі дарогу трох дзён праз пустыню, і разбілі табар у Пікрыях. І адышлі яны ад Горкіх вод і прыйшлі ў Элім, а ў Эліме было дванаццаць крыніц вады і семдзесят пальмавых дрэў, і разбілі яны там табар каля вады. І адышлі яны з Эліма, і разбілі табар на Чырвоным моры. І адышлі яны ад Чырвонага мора, і разбілі табар у пустыні Сін. І адышлі яны з пустыні Сін і разбілі табар у Рафака. І адышлі яны з Рафакі, і разбілі табар у Аілусе. І яны адышлі з Аілуса, і разбілі лагер у Рафідзіне, і не было там вады для народу, каб піць. І яны адправіліся з Рафідзіна і разбілі лагер у пустыні Сінай. І яны адправіліся з пустыні Сінай і разбілі лагер у магілах жадання. І адышлі яны з магіл жадання і раскінулі табар у

Асэроце. І яны адправіліся з Асэрот і разбілі лагер у Ратама. І яны адышлі з Ратама і разбілі лагер у Рэмон-Фарэс. І яны адправіліся з Рэммон-Фарэса і разбілі лагер у Лебоне. І яны адышлі з Лебона і разбілі лагер у Рэсане. І адышлі яны з Рэсан, і разбілі табар у Макелаце. І адышлі яны з Макелата і раскінулі табар у Сафары. І адышлі з Сафара і разбілі табар у Харадаце. І адышлі яны з Харадата і разбілі табар у Макелоце. І адышлі яны з Макелота і разбілі табар у Катаат. І адышлі яны з Катаата, і раскінулі табар у Тарате. І адышлі з Тарата і разбілі табар у Матэку. І адышлі яны з Матэкка і раскінулі табар у Сэльмона. І яны адышлі з Сельмоны і разбілі лагер у Масурут. І адышлі яны з Масурута і разбілі табар у Банаію. І адышлі яны з Банаіі, і раскінулі табар у гары Гадгад. І адышлі яны з гары Гадгад і разбілі табар у Этэбата. І адышлі яны з Этэбаты і раскінулі табар у Эброну. І адышлі яны з Эброна і раскінулі табар у Эзіён-Габер. І адышлі яны з Эзіён-Габер, і разбілі табар у пустыні Сін, і адышлі яны з пустыні Сін, і разбілі табар у пустыні Фаран, гэта ёсць Кадэш. І яны адправіліся з Кадэша, і разбілі лагер на гары Гор, паблізу зямлі Эдом. І падняўся Аарон-свяшчэннік па загадзе Госпада, і памёр там у сарокавым годзе выхаду сыноў Ізраіля з зямлі Егіпецкай, у пятым месяцы, у першы дзень месяца. І Аарону было сто дваццаць тры гады, калі ён памёр на гары Гор. І пачуўшы ханаанскі цар Арад, а ён жыў у зямлі Ханаан, калі ўваходзілі сыны Ізраіля; і выправіліся яны з гары Ор, і разбілі табар у Сэльмоне. І адышлі яны з Сэльмона і раскінулі табар у Фіно. І адышлі яны з Фінона і разбілі табар у Овоце. І адышлі яны

з Овота, і разбілі табар у Аі, на тым баку, на межах Маава. І адышлі яны з Гаі і раскінулі табар у Дайбон-Гадзе. І яны адышлі з Дайбон-Гада і разбілі лагер у Гелмон-Дэблатаіме. І яны адправіліся з Гелмон-Дэблатаім і разбілі лагер на горах Абарым, супраць Набаў. І яны адышлі ад гор Абарым і разбілі лагер на захадзе Маабу, на Іардане супраць Ерыхона. І яны разбілі табар ля Іардана паміж Аісімотам да Бэлсы, што на захадзе Маава. І Госпад гаварыў раней Майсею на захадзе Маава каля Іардана супраць Ерыхона, кажучы: скажы сынам Ізраіля, і скажаш да іх: вы пераходзіце Іардан у зямлю Ханаана. І вы знішчыце ўсіх жыхароў у зямлі перад тварам вашым, і вы выдаліце назіральныя пункты іх, і ўсе ліўныя ідалы іх вы знішчыце, і ўсе слупы іх вы выдаліце. І вы знішчыце ўсіх жыхароў тую зямлю, і будзеце жыць у ёй, бо вам я даў іх зямлю ў спадчыну. І вы ўспадкуеце зямлю іх па жэрабе паводле плямёнаў вашых: большым памножыце валоданне іх, і меншым паменшыце валоданне іх; у якое выйдзе імя яго, там яго будзе; паводле плямёнаў бацькоў вашых успадкуеце. Калі ж вы не знішчыце тых, хто жыве на зямлі, ад твару вашага, і будзе так, што тыя, каго вы пакінеце з іх, стануць калючкамі ў вачах вашых і стрэламі ў баках вашых, і будуць варагаваць вам на зямлі, на якой вы будзеце жыць. І будзе так, як вырашыў зрабіць з імі, зраблю з вамі.

34

І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы, загадай сынам Ізраіля, і скажаш да іх, вы ўваходзіце ў зямлю Ханаан; гэта будзе вам у спадчыну, зямля Ханаан з межамі яе. І будзе вам паўднёвы бок ад пустыні Сін да мяжы з Эдомам, і будзе вам паўднёвая мяжа ад усходняй часткі Салёнага мора. І абыдзе вас межы ад Поўдня да ўзыходу Акрабін, і прайдзе Энак, і будзе выхад яго да Поўдня Кадэш Барнэ, і выйдзе ў паселішча Арад, і прайдзе Асемона. І акружыць межы ад Асемона патокам Егіпта, і будзе выхадам мора. І межамі мора будзе для вас вялікае мора, якое абмежуе; гэта будзе для вас межамі мора. І гэта будзе вам межы да поўначы: ад вялікага мора адмераеце вам ім каля гары, гары. І ад гары да гары вымераеце ім, тым, хто ўваходзіць у Эмат, і будзе выхад яго межамі Сарадак. І выйдуць межы Дэфрона, і будзе выхад яго Арсенаін, гэта будзе вам межы ад Поўначы. І спусціцца мяжа ад Сепефамар да Бэлы ад усходу да крыніц, і спусціцца мяжа ад Бэлы на ўзбярэжжа мора Хінэрэт з усходу. І спусціцца мяжа ад Сепфамар да Бэлы ад усходу да крыніц, і спусціцца мяжа ад Бэлы на ўсходні бераг мора Хенерэт. І спусціцца межа на Іардан, і выхадам будзе мора салёнае; гэта будзе вам зямля і межы яе вакол. І загадаў Майсей сынам Ізраіля, кажучы: гэта зямля, якую будзеце спадчынна атрымліваць жэрабкуваннем, як загадаў Гасподзь даць яе дзевяці племёнам і палавіне племені Манасіі. Таму што племя сыноў Рувіма і племя сыноў Гада паводле дамоў бацькоў іхніх, і палова племені Манасіі атрымалі свае жаребы. Два племені і палова племені ўзялі свае лоты за Іарданам каля Ерыхона ад

поўдня на ўсход. І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы: гэта імёны мужчын, якія атрымаюць у спадчыну для вас зямлю: Элеазар святар і Ісус сын Навіна. І вы возьмеце па адным правіцелю з кожнага племені, каб яны падзялілі вам зямлю ў спадчыну. І гэта імёны мужчын племені Юда: Халеб, сын Іефонні. Племені Сымеона — Саламііл, сын Семіуда. З племені Веніяміна, Элдад сын Хаслона; з племені Дана, правіцель Бакхір сын Эглі. З сыноў Іосіфа, з племені сыноў Манасіі, правіцель Аніел, сын Суфі. З племені сыноў Эфраіма правіцель Камуіл, сын Сабатана. З племені Завулона правіцель Елісафан, сын Фарнаха. Племені сыноў Ісахара правіцель Фалціел, сын Озы. З племені сыноў Асіра правіцель Ахіор, сын Селемі. З племені Нефталі — правіцель Фадаіл, сын Іаміуда. Гэтым загадаў Гасподзь падзяліць сынам Ізраіля ў зямлі Ханаан.

35

І гаварыў Гасподзь да Майсея на захадзе Маава каля Іардана супраць Ерыхона, кажучы: загадай сынам Ізраіля, і яны дадуць лявітам ад спадчын валодання іхняга гарады для жыцця; і прадмесці гарадоў вакол іх дадуць лявітам. І будуць ім гарады для жыцця, і агароджы іх будуць для жывёлы іх і для ўсяе чатырохнагай жывёлы іх. І прылеглыя тэрыторыі гарадоў, якія вы дасце лявітам, ад сцяны горада і вонкі дзве тысячы локцяў вакол. І ты вымераеш звонку горада бок той да ўсходу дзве тысячы локцяў, і бок той да

поўдня дзве тысячы локцяў, і бок той да мора дзве тысячы локцяў, і бок той да поўначы дзве тысячы локцяў, і горад будзе пасярэдзіне гэтага для вас, і межы гарадоў. І гарады дасце левітам: шэсць гарадоў-сховішчаў, якія дасце, каб уцякаў туды забойца, і да гэтых сорак два гарады. Усе гарады дасце левітам — сорак і восем гарадоў, гэтыя, і прадмесці іх. І гарады, якія вы будзеце даваць ад уладання сыноў Ізраіля, ад тых, хто мае многае, — многае, і ад меншых — меншае, кожны паводле спадчыны яго, якую яны будуць успадкоўваць, яны будуць даваць ад гарадоў Лявітам. І гаварыў Гасподзь да Майсея, кажучы: гавары да сыноў Ізраіля, і скажаш да іх: вы пераходзіце Іардан у зямлю Ханаан. І адзначыце для іх гарады — месцы ўцёкаў будуць для вас, каб уцякаць туды забойцу, кожнаму, хто ўдарыў душу ненаўмысна. І будуць гарады вам месцамі прытулку ад помсціка крыві, і не памрэ забойца, пакуль не стане перад сходам на суд. І гарады, якія вы дасце, шэсць гарадоў, будуць вам месцамі прытулку. Тры гарады вы даціце за Іарданам, і тры гарады вы даціце ў зямлі Ханаан. Прытулак будзе для сыноў Ізраіля, і для прышэльца, і для пасяленца, які сярод вас, будуць гарады гэтыя прытулкам, каб уцячы туды кожнаму, хто ўдарыў душу ненаўмысна. Калі ж жалезным прадметам удорыць яго і той памрэ, ён забойца — смерцю няхай будзе забіты забойца. Калі ж камянем з рукі, ад якога можна памерці, удорыць яго, і той памрэ, ён забойца, смерцю няхай будзе забіты забойца. Калі ж драўляным прадметам з рукі, ад якога можна памерці, удорыць яго, і той памрэ, то ён забойца; смерцю няхай

будзе забіты забойца. Помсціцель за кроў забіе забойцу, калі сустрэне яго. Калі ж праз варожасць штурхне яго, і кіне на яго любы прадмет з засады, і памрэ, ці праз гнеў удорыць яго рукой, і памрэ, смерцю хай будзе забіты той, хто ўдорыў, забойца ён ёсць; смерцю хай будзе забіты забойца; бліжэйшы сваяк па крыві заб'е забойцу пры сустрэчы з ім. Калі ж раптоўна, не праз варожасць штурхне яго, ці кіне на яго любы прадмет, не з засады, ці любым каменем, ад якога памрэ ад яго, не ведаючы, іападзе на яго, і памрэ, а ён не быў ворагам яго, і не шукаў нашкодзіць яму; і будзе судзіць сход паміж тым, хто ўдарыў, і паміж месцівым за кроў, паводле гэтых законаў. І выратуе грамада забойцу ад помсціцеля крыві, і вернуць яго грамада ў горад прытулку яго, куды ён уцёк, і будзе жыць там, пакуль не памрэ вялікі святар, якога памазалі святым алеем. Калі ж выйдзе забойца за межы горада, у які ўцёк туды, і знойдзе яго месціцель крыві звонку межаў горада прытулку яго, і заб'е месціцель крыві забойцу, ён не вінаваты. У горадзе прытулку няхай ён жыве, пакуль не памрэ вялікі свяшчэннік, і пасля смерці вялікага свяшчэніка вернецца забойца ў зямлю свайго валодання. І будзе гэта для вас законам суда ў пакаленнях вашых ва ўсіх паселішчах вашых. Кожны, хто ўдарыў душу, праз сведкаў забівай забойцу, і адзін сведка не засведчыць на душу, каб памерці. І не возьмеце выкупу за душу ад забойцы, які вінны быць забіты, бо смерцю будзе пакараны. Не бярыце выкупу за тое, каб уцячы ў горад прытулку, каб зноў жыць на зямлі, пакуль не памрэ вялікі свяшчэннік. І не будзеце

вы забіваць зямлю, у якой жывяце, бо кроў гэтая забівае зямлю, і не будзе ачышчана зямля ад крыві, пралітай на ёй, але толькі крывёю таго, хто праліваў. І не апаганіце зямлю, на якой вы жывяце, на якой я пражываю сярод вас, бо я ёсць Гасподзь, які пражывае сярод сыноў Ізраіля.

36

І падышлі правіцелі племені сыноў Галаада, сына Махіра, сына Манасіі, з племені сыноў Іосіфа, і гаварылі перад Майсеем, і перад Элеазарам святаром, і перад правіцелямі дамоў бацькоў сыноў Ізраіля, і сказалі: пану нашаму загадаў Гасподзь аддаць зямлю спадчыны па жэрабе сынам Ізраіля; і пану загадаў Гасподзь даць спадчыну Салпаада, брата нашага, дачкам яго. І будуць аднаму з плямёнаў сыноў Ізраіля жонкамі, і адымецца жэрабе іх з валодання бацькоў нашых, і дададзецца ў спадчыну племені, якому яны сталіся жонкамі, і з жэрабя спадчыны нашай адымецца. Калі ж настане вызваленне сыноў Ізраіля, і будзе дададзена спадчына іх да спадчыны племені, якому яны сталіся жонкамі, і ад спадчыны племені сям'і нашай будзе адабрана спадчына іх. І загадаў Майсей сынам Ізраіля праз загад Госпада, кажучы: так племя сыноў Іосіфа кажа. Гэта слова, якое загадаў Гасподзь дачкам Салпаада, кажучы: каму спадабаецца перад імі, хай будуць жонкамі, толькі з народу бацькі іх хай будуць жонкамі. І не будзе перанесена спадчына сынам Ізраіля ад племені на племя, таму што

кожны ў спадчыне племені сям'і сваёй будуць трымацца сыны Ізраіля. І кожная дачка, якая атрымлівае спадчыну з плямёнаў сыноў Ізраіля, павінна стаць жонкай аднаму з народу бацькі свайго, каб сыны Ізраіля атрымалі ў спадчыну кожны бацькоўскую спадчыну сваю. І не будзе перанесены жрэб з племені на плямя іншае, але кожны ў сваёй спадчыне будуць трымацца сыны Ізраіля. Якім спосабам загадаў Гасподзь Майсею, так зрабілі дочкі Салпаада. І сталі Тырца і Хогла і Мілка і Ноа і Махла, дочкі Салпаада, для іх стрыечных братоў з народу Манасіі, сыноў Іосіфа, жонкамі, і стала спадчына іх на племені народу бацькі іх. Гэтыя запаведзі, статуты і судовыя рашэнні, якія загадаў Гасподзь праз Майсея на захадзе Маава, на Іардане, супраць Ерыхона.

Паўторны Закон

1

Гэта словы, якія гаварыў Майсей усяму Ізраілю за Іарданам у пустыні на захад, блізка Чырвонага мора, паміж Фаранам, Тофолам, Лобонам, Аўлонам і Катахрусэяй. Адзінаццаць дзён шляху з Харыба праз гару Сеір да Кадэш-Барнэ. І здарылася ў сарокавым годзе ў адзінаццатым месяцы ў першы дзень месяца, прамовіў Майсей да ўсіх сыноў Ізраіля, паводле ўсяго, што загадаў Гасподзь яму да іх; пасля таго як разбіць Сігона, цара амарэяў, які жыў у Хэшбоне, і Ога, цара Башана, які жыў у Аштароце і ў Эдрэі, за Іарданам у зямлі Маава, пачаў Майсей тлумачыць закон гэты, кажучы: Гасподзь Бог наш прамовіў да нас у Харыве, кажучы: хай будзе вам досыць жыць на гары гэтай. Павярніцеся і адыдзіце вы, і ўваходзьце ў гару Амарэяў і да ўсіх суседзяў Араба, у гару і раўніну, і да Поўдня, і ўзбярэжжа зямлі Ханаанеяў, і Антылібан да ракі вялікай, ракі Еўфрат. Глядзіце, Ён перадаў перад вамі зямлю; увайшоўшы, вазьміце ва ўладанне зямлю, якую Я паклаўся

бацькам вашым — Абрааму, і Ісааку, і Якаву — даць ім і насенню іхнему з імі. І сказаў я вам у той час, кажучы: не здолею адзін несці вас. Гасподзь, Бог ваш, памножыў вас, і вось вы сёння як зоркі нябесныя мноствам. Госпад, Бог бацькоў вашых, дадасць вам тысячакратна, як вы ёсць, і дабраславіць вас, як Ён гаварыў вам. Як я змагу адзін несці ваш цяжар і вашу аснову і вашы спрэчкі? Дайце сабе мужоў мудрых і ведаючых, і разумных у племёны вашыя, і пастаўлю над вамі правадыроў вашых. І вы адказалі мне і сказалі: Добрае слова, якое ты сказаў, каб зрабіць. І ўзяў я з вас мужоў мудрых і дасведчаных і разумных, і прызначыў я іх кіраваць над вамі тысячнікамі, і сотнікамі, і пяцідзесятнікамі, і дзесятнікамі, і пісарамі для суддзяў вашых. І загадаў я суддзям вашым у той час, кажучы, слухайце паміж братоў вашых, і судзіце справядліва паміж мужам, і паміж братам, і паміж прышэльцам яго. Не пазнаеш твару ў судзе, паводле малога і паводле вялікага будзеш судзіць, не пакажаш твару чалавека, таму што суд Божы ёсць, і слова, якое калі цяжкае ёсць ад вас, прынясеце яго да мяне, і пачую яго. І загадаў я вам у той час усе словы, якія вы павінны выконваць. І адышоўшы з Харэба, мы пайшлі праз усю тую вялікую і страшную пустыню, якую вы бачылі, шляхам да гары Амарэйскай, як загадаў нам Гасподзь, Бог наш, і прыйшлі мы да Кадэш-Варні. І сказаў я да вас: прыйшлі вы да гары Амарэйскай, якую Гасподзь, Бог наш, дае вам. Глядзіце, Гасподзь, Бог ваш, аддаў вам перад тварам вашым зямлю. Узышоўшы, успадкуйце яе так, як сказаў вам Гасподзь, Бог бацькоў вашых. Не бойцеся і не

страшыцеся. І падышлі да мяне ўсе вы і сказалі: Пашлём мужоў папярэдніх нашых, і хай выведаюць яны нам зямлю, і хай абвесцяць яны нам адказ: шлях, праз які падымемся мы ў ёй, і гарады, у якія ўвойдзем мы ў іх. І спадабалася мне гэта слова, і ўзяў я з вас дванаццаць мужоў, па адным мужу з кожнага племені. І павярнуўшыся назад, яны падняліся ў гару і прыйшлі да даліны грона, і вывадалі яе. І ўзялі яны ў свае рукі ад плада зямлі і прынеслі да вас, і казалі: Добрая зямля, якую Гасподзь, Бог наш, дае нам. І вы не захацелі падняцца ўгару, але не паслухалі слова Госпада, Бога нашага. І вы нарэкалі ў вашых намётах і сказалі: З-за таго, што Гасподзь ненавідзіць нас, Ён вывеў нас з зямлі Егіпецкай, каб аддаць нас у рукі Амарэяў і знішчыць нас. Куды мы падымаемся? А браты вашы адвярнулі сэрца вашае, кажучы: народ вялікі і шматлікі і мацнейшы за нас, і гарады вялікія і ўмацаваныя да неба; але і сыноў гігантаў мы бачылі там. І сказаў я вам: не спалохайцеся і не бойцеся іх. Гасподзь Бог ваш, які ідзе перад тварам вашым, ён будзе змагацца разам з імі з вамі паводле ўсяго, колькі ён зрабіў для вас у зямлі Егіпецкай, і ў пустыні гэтай, якую вы бачылі, дарогай гары Амарэйскай; як насіў цябе Гасподзь Бог твой, як носіць чалавек сына свайго, паводле ўсяго шляху, у які вы ішлі, пакуль вы не прыйшлі ў месца гэтае. І ў слове гэтым не давяралі вы Госпаду Богу нашаму, які ідзе наперадзе вас у дарозе, каб выбіраць вам месца, правадзячы вас у агні ноччу, паказваючы вам дарогу, паводле якой ідзеце па ёй, і ў воблаку днём. І пачуў Гасподзь голас слоў вашых, і быў распальваны гневам і

паклаўся, кажучы: ці ўбачыць хто з мужоў гэтых зямлю добрую гэтую, якую я паклаўся бацькам іхным, акрамя Халеба, сына Ефунэ; гэты ўбачыць яе, і гэтаму дам зямлю, на якую ступіў, і сынам яго, таму што быў прыхільны ён да Госпада. І на мяне быў гневны Госпад з-за вас, кажучы: ні ты не ўвойдзеш туды. Ёшуа, сын Нуна, які стаіць каля цябе, гэты ўвойдзе туды; яго ўмацуй, таму што ён дасць у спадчыну яе Ізраілю. І кожнае малое дзіця, хто не ведае сёння добрага ці дрэннага, гэтыя ўвойдуць туды, і гэтым дам яе, і яны самі атрымаюць у спадчыну яе. І вы, павярнуўшыся, разбілі лагер у пустыні, шляхам да Чырвонага мора. І адказалі вы, і сказалі: Мы згрэшылі перад Госпадам, Богам нашым. Мы ўзыдзем і будзем ваяваць паводле ўсяго, што загадаў Госпад, Бог наш, нам. І ўзяўшы кожны сваю ваенную зброю і сабраўшыся, вы ўзыходзіце на гару. І сказаў Гасподзь да мяне: скажы ім, не пойдзеце ўгару і не будзеце ваяваць, бо я не з вамі, і вы разаб'ёцеся перад ворагамі вашымі. І гаварыў я вам, і не слухалі вы мяне, і парушылі вы слова Госпада, і, парушыўшы, пайшлі вы ўгару ў гару. І выйшаў амарэй, які жыў у той гары, вам насустрач, і перасследаваў вас, як робяць пчолы, і ранілі вас ад Сеіра да Хармы. І паседзеўшы, вы плакалі перад Госпадам, Богам нашым, і не пачуў Госпад голасу вашага, ні не звярнуў увагі на вас. І сядзелі вы ў Кадэшы многія дні, колькі дзён вы там сядзелі.

2

І павярнуўшыся, мы адправіліся ў пустыню шляхам Чырвонага мора, як гаварыў Гасподзь да мяне, і акружалі гару Сеір многія дні. І сказаў Гасподзь да мяне: хай будзе дастаткова вам абыходзіць гэтую гару; павярніцеся таму на поўнач. І народу загадай, кажучы: вы праходзіце праз межы братоў вашых, сыноў Ісава, якія жывуць у Сеіры, і будуць баяцца вас, і будуць асцерагацца вас вельмі. Не ўступайце з імі ў вайну, бо не дам вам ад іх зямлі нават крокі нагі, таму што ў спадчыну даў сынам Ісава гару Сеір. За срэбра купіце ў іх ежу і ядзіце, і ваду возьмеце ў іх за срэбра па меры і піце. Бо Пан, Бог наш, дабраславіў цябе ў кожным дзеле рук тваіх. Заўваж, як ты прайшоў праз тую вялікую і страшную пустыню. Вось сорак гадоў Пан, Бог твой, з табою, і ты не адчуваў недахопу ні ў чым. І прайшлі мы міма братоў нашых, сыноў Ісава, тых, што жылі ў Сеіры, каля шляху Арабы ад Айлона і ад Гесіён-Габера, і, павярнуўшыся, прайшлі мы шляхам пустыні Маава. І сказаў Гасподзь да мяне: не варагуйце з маавітамі і не ўступайце з імі ў вайну, бо не дам вам у спадчыну ад іх зямлі, бо сынам Лота даў я Араір у спадчыну. Оммін папярэдня пасяліліся на ёй, народ вялікі і шматлікі, і моцны, як Энакім. Рэфаімамі будуць лічыцца і гэтыя, як і Энакім, а Маабіты называюць іх Оммеін. І ў Сеіры жыў харэй раней, і сыны Ісава знішчылі іх, і сцёрлі іх ад твару іхняга. І яны пасяліліся замест іх, якім чынам зрабіў Ізраіль са зямлёй спадчыны сваёй, якую даў Гасподзь ім. Цяпер жа ўстаньце і адыдзіце, і перайдзіце праз даліну Зарэт. І дні, якія мы вандравалі ад Кадэш-Барнэа, да таго як мы прайшлі праз яр Зарэд, — трыццаць і

восем гадоў, — да таго як загінула ўсё пакаленне мужоў-ваяроў, паміраючы з табара, бо прысягнуў Гасподзь Бог на іх. І рука Бога была на іх, каб знішчыць іх з сярэдзіны лагера, пакуль яны не загінулі. І сталася, калі ўпалі ўсе мужчыны ваяры паміраючы з сярэдзіны народа, і гаварыў Гасподзь да мяне, кажучы: ты пройдзеш сёння межы Маава Араер, і прыблізіцеся блізка да сыноў Амона; не варажуйце ім, ані далучайцеся да іх у вайну; бо не дам ад зямлі сыноў Амона табе ў спадчыну, таму што сынам Лота даў яе ў спадчыну. Зямля Рэфаім будзе залічана, бо на ёй раней жылі Рэфаім, і аманіты называюць іх Зохаміны. Народ вялікі і шматлікі, і мацнейшы за вашы, як і Энакеім, і знішчыў іх Гасподзь перад тварам іхнім, і атрымалі ў спадчыну, і пасяліліся замест іх да гэтага дня. Так жа, як яны зрабілі для сыноў Ісава, якія жылі ў Сеіры, калі яны знішчылі харэяў перад імі, і атрымалі ў спадчыну іх зямлю, і пасяліліся замест іх да гэтага дня. І еўаіоі, якія жылі ў Асэдоце аж да Газы, і кападокійцы, якія выйшлі з Кападокіі, знішчылі іх і пасяліліся замест іх. Цяпер такім чынам устаньце і адыдзіце, і перайдзіце вы даліну Арнон. Вось я аддаў у рукі твае Сіхона, цара Хэсбона Амарэйскага, і зямлю яго. Пачынай успадкоўваць, уступай з ім у вайну ў гэты дзень. Пачынай наводзіць трымценне тваё і страх твой на ўсе народы, што пад небам, якія, пачуўшы імя тваё, будуць узрушаны і будуць мець болі ад твару твайго. І я паслаў паслоў з пустыні Кедэмот да Сіхона, цара Хэшбона, са словамі мірнымі, кажучы: я прайду праз зямлю тваю; дарогаю пайду, не зверну ні направа, ні налева. Ежу за

срэбра ты прадасі мне, і я буду есці; і ваду за срэбра ты прадасі мне, і я буду піць; толькі што я прайду нагамі; Як зрабілі мне сыны Ісава, якія жывуць у Сеіры, і маавіцяне, якія жывуць у Араэры; пакуль я не перайду Іардан у зямлю, якую Гасподзь Бог наш дае нам. І не хацеў Сіхон, цар Хесэбона, прапусціць нас праз сваю зямлю, таму што Гасподзь, Бог наш, зацвярдзіў дух яго і ўмацаваў сэрца яго, каб ён быў аддадзены ў рукі твае, як у гэты дзень. І сказаў Гасподзь да мяне: вось, я пачаў аддаваць перад тварам тваім Сіхона, цара Хэсбона, Амарэя, і зямлю яго, і пачні наследаваць зямлю яго. І выйшаў Сіён, цар Эсэбона, у сустрэчу нам, ён і ўвесь народ яго, на вайну ў Іасу. І аддаў яго Гасподзь, Бог наш, перад тварам нашым, і мы паразілі яго, і сыноў яго, і ўвесь народ яго. І мы захапілі ўсе яго гарады ў той час, і цалкам знішчылі кожны горад запар, і жонак іх, і дзяцей іх, не пакінулі нікога жывым. Акрамя жывёлы мы разграбілі, і здабычу гарадоў мы ўзялі з Араера, які ёсць каля берага патока Арнон, і горад, які быў у даліне, і да гары Галаад; не было горада, які ўцёк ад нас. Усіх аддаў Гасподзь Бог наш у рукі нашыя. Акрамя блізкіх да сыноў Амана, мы не падыходзілі да ўсіх прылягаючых да патока Ябок і да гарадоў у гарыстай мясцовасці, бо так загадаў нам Гасподзь, Бог наш.

3

І павярнуўшыся, мы пайшлі ўгару шляхам у Басан, і

выйшаў Ог, кароль Басана, насустрач нам, ён і ўвесь яго народ, на вайну ў Эдраім. І сказаў Гасподзь да мяне: не бойся яго, таму што ў рукі твае аддаў я яго, і ўвесь народ яго, і ўсю зямлю яго, і зробіш яму, як зрабіў Сіхону, цару Амарэяў, які жыў у Хэсбоне. І аддаў яго Гасподзь, Бог наш, у рукі нашы, і Ога, цара Васана, і ўвесь народ яго, і паразілі мы яго так, што не пакінулі яго насення. І мы захапілі ўсе гарады яго ў той час; не было горада, які мы не ўзялі ад іх; шэсцьдзесят гарадоў, усе ваколіцы Аргоба цара Ога ў Васане; Усе гарады ўмацаваныя, сцены высокія, брамы і засовы; акрамя гарадоў перызэяў, вельмі многіх. Мы цалкам знішчылі, як мы зрабілі з Сіхонам царом Хэшбона, і мы цалкам знішчылі кожны наступны горад, і жанчын, і дзяцей, і ўсю жывёлу; і здабычу гарадоў мы разграбілі для сябе. І ўзялі мы ў той час тую зямлю з рук двух цароў амарэяў, якія былі за Іарданам ад патока Арнон і да Хермон. Фінікійцы называюць Хермон Саніёр, і амарэй назваў яго Саніір. Усе гарады Місор, і ўвесь Галаад, і ўвесь Васан да Элха і Эдраім, гарады царства Ога ў Васане. Бо толькі Ог цар Васана застаўся ад рафаімаў; вось ложак яго ложак жалезны, вось ён у крэпасці сыноў Амона; дзевяць локцяў даўжыня яго, і чатыры локці шырыня яго ў локці чалавека. І тую зямлю мы атрымалі ў спадчыну ў той час ад Араера, які знаходзіцца каля берага патока Арнон, і палову гары Галаад, і гарады яго даў я Рувіму і Гаду. І астатак Галаада, і ўсю Васан, царства Ога, даў паловіне племені Манасіі, і ўсю навакольную мясцовасць Аргоб, усю тую Васан — зямля Рафаім залічыцца. І Яір, сын Манасэ, узяў

усю акружную вобласць Аргоб да межаў Гаргасі і Махаці, назваў іх па сваім імені Басан Таўот Яір да гэтага дня. І Махіру я даў Галаад. І Рувіму і Гаду я даў ад Галаада да патока Арнон, сярэдзіну патока як мяжу, і да Ябока; патока мяжа сынам Амона. І Араба і Іардан мяжа Махаанарэт, і да мора Араба, мора салёнага, пад Асэдот, Фасга на ўсходзе. І я загадаў вам у той час, кажучы: Гасподзь, Бог ваш, даў вам гэтую зямлю ў спадчыну, узброіўшыся, ідзіце наперад перад братамі вашымі, сынамі Ізраіля, кожны здольны. Акрамя жанчын вашых і дзяцей вашых і жывёлы вашай, ведаю, што многа жывёлы ў вас, хай жывуць у гарадах вашых, якія даў вам, пакуль не дасць спакой Гасподзь Бог ваш братам вашым, як і вам, і атрымаюць у спадчыну і яны зямлю, якую Гасподзь Бог наш дае ім па той бок Іардана; і вернецеся кожны да спадчыны сваёй, якую даў вам. І Ісусу я загадаў у той час, кажучы: вочы вашыя бачылі ўсё, што зрабіў Гасподзь Бог наш гэтым двум царам, так зробіць Гасподзь Бог наш усім царствам, на якія ты пераходзіш там. Не бойцеся іх, бо Гасподзь, Бог наш, Сам будзе ваяваць за вас. І маліўся я Госпаду ў той час, кажучы: Госпадзе Божа, ты пачаў паказваць твайму слузе тваю моц, і тваю сілу, і руку магутную, і раміё высокае; бо хто ёсць Бог на небе ці на зямлі, які зробіць як зрабіў ты, і паводле тваёй моцы? Перайшоўшы, таму ўбачу зямлю добрую гэтую, якая ёсць за Іарданам, гару гэтую добрую і Антылібан. І абмінуў Госпад мяне з-за вас і не паслухаў мяне, і сказаў Госпад да мяне: хай будзе дастаткова табе, не дадавай яшчэ гаварыць гэтага слова. Узыдзі на вяршыню высечанай гары і, паглядзеўшы

тваімі вачыма на захад і поўнач, і поўдзень, і ўсход, убачы тваімі вачыма, бо не перайдзеш гэты Іардан. І загадай Ісусу, і ўмацуй яго, і падбадзёр яго, таму што ён перайдзе перад гэтым народам, і ён дасць ім у спадчыну ўсю зямлю, якую ты бачыў. І мы селі ў даліне блізка дома Пэора.

4

І цяпер, Ізраілю, слухай пастановы і судовыя рашэнні, якім я навучаю вас сёння, каб выконваць іх, каб вы жылі і памножыліся, і, увайшоўшы, атрымалі ў спадчыну зямлю, якую Гасподзь, Бог бацькоў вашых, дае вам. Не дадасце да слова, якое я загадваю вам, і не адымеце ад яго, захоўвайце запаведзі Госпада Бога нашага, колькі я загадваю вам сёння. Вочы вашыя бачылі ўсё, што зрабіў Гасподзь, Бог наш, з Ваалфегорам, бо кожнага чалавека, які пайшоў за Ваалфегорам, Гасподзь, Бог ваш, знішчыў сярод вас. А вы, тыя, хто трымаецца Госпада Бога вашага, жывяце ўсе сёння. Глядзіце, я паказаў вам пастановы і судовыя рашэнні, як загадаў мне Госпад, каб рабіць так у зямлі, у якую вы ўваходзіце, каб успадкаваць яе. І вы будзеце захоўваць і выконваць, бо гэта ваша мудрасць і разуменне перад усімі народамі, якія пачуюць пра ўсе гэтыя пастановы, і яны скажуць: вось мудры і разумны народ, гэты вялікі народ. Бо які вялікі народ мае Бога, які набліжаецца да іх, як Гасподзь Бог наш, у ўсім, калі мы заклікаем Яго? І які вялікі народ мае пастановы і справядлівыя судовыя рашэнні паводле

ўсяго гэтага закона, які я даю перад вамі сёння? Звяртай увагу на сябе, і ахоўвай душу тваю вельмі моцна; не забывай усе словы, якія бачылі вочы твае, і няхай яны не адыходзяць ад сэрца твайго ўсе дні жыцця твайго; і ты навучыш сыноў тваіх і сыноў сыноў тваіх, дзень які вы стаялі перад Госпадам Богам нашым у Харэбе ў дзень сходу; калі сказаў Госпад да мяне, сабяры да мяне народ, і няхай яны пачуюць словы мае, каб яны навучыліся баяцца мяне ўсе дні, якія яны жывуць на зямлі, і сыноў іхніх яны навучаць. І вы падышлі і сталі каля гары, і гара паліла агнём да неба — цемра, змрок, буры. І гаварыў Гасподзь да вас з сярэдзіны агню голасам слоў, які вы чулі; і падабенства не бачылі вы, а толькі голас. І абвясціў ён вам запавет свой, які загадаў вам выконваць, дзесяць слоў, і напісаў іх на дзвюх скрыжалях каменных. І мне загадаў Гасподзь у той час навучыць вас пастановам і судовам, каб вы выконвалі іх на зямлі, у якую вы ўваходзіце там, каб успадкаваць яе. І вы захаваеце вельмі душы вашы, таму што не бачылі падабенства ў дзень, калі гаварыў Госпад да вас у Харыбе на гары з сярэдзіны агню. Не парушайце закон і не рабіце сабе выразанага падабенства, усякай выявы падабенства мужчынскага або жаночага, падабенства ўсякай жывёлы, якая ёсць на зямлі, падабенства ўсякай птушкі крылатай, якая лятае пад небам, падабенства ўсякага паўзуна, які паўзае па зямлі, падабенства ўсякай рыбы, якая ёсць у водах пад зямлёй. І каб ты не паглядзеў уверх у неба і, убачыўшы сонца і месяц і зоркі, і ўвесь свет неба, не быў зведзены з шляху і не пакланіўся ім, і не

служыў ім, якія Гасподзь Бог твой прызначыў іх усім народам пад небам. Вас жа ўзяў Бог і вывеў вас з зямлі Егіпецкай, з печы жалезнай, з Егіпта, каб быць яму народам уласнасці, як у гэты дзень. І Гасподзь Бог разгневаўся на мяне з-за гаворанага вамі і паклаўся, каб я не перайшоў гэты Іардан і каб я не ўвайшоў у зямлю, якую Гасподзь Бог твой дае табе ў спадчыну. Я бо паміраю ў гэтай зямлі і не пераходжу гэты Іардан, а вы пераходзіце і атрымаеце ў спадчыну гэтую добрую зямлю. Звяртайце ўвагу, каб не забыліся на завет Госпада Бога нашага, які Ён заключыў з вамі, і не парушайце закон, і не зрабіце сабе разьбёнага падабенства ўсяго таго, што забараніў табе Госпад Бог твой. Таму што Гасподзь, Бог твой, ёсць агонь паглынаючы, Бог рэўнівы. Калі ж ты народзіш сыноў і сыноў сыноў тваіх, і вы застанецеся надоўга на зямлі, і будзеце беззаконнічаць, і зробіце разьбёны вобраз усякага, і зробіце злое перад Госпадам Богам вашым, каб разгневаць яго, я сведчу вам сёння і неба, і зямлю, што загінуўшы загінеце ад зямлі, у якую вы пераходзіце Іардан там, каб успадкаваць; не будзеце жыць доўга дні на ёй, але цалкам будзеце знішчаны. І расселе Гасподзь вас сярод усіх народаў, і застанецеся малалікімі лікам сярод усіх народаў, у якія ўвядзе Гасподзь вас туды. І будзеце служыць там іншым багам, працам рук людскіх, драўляным і каменным, якія не бачаць, ані не чуюць, ані не ядуць, ані не адчуваюць паху. І будзеце шукаць там Госпада Бога вашага, і знойдзеце яго, калі будзеце шукаць яго з усяго сэрца твайго і з усёй душы тваёй у гора тваім. І знойдуць цябе ўсе словы гэтыя ў

апошнія дні, і вернешся да Госпада Бога твайго, і пачуеш голас яго. Бо Бог міласэрны Гасподзь Бог твой, не пакіне цябе і не знішчыць цябе, не забудзе запавет бацькоў тваіх, які прысягнуў ім Гасподзь. Запытайце дні папярэднія, якія адбыліся перад табой ад дня, у які стварыў Бог чалавека на зямлі, і ад краю неба да краю неба, ці адбылося паводле слова вялікага гэтага, ці чулася такое; ці чуў народ голас Бога жывога, які гаворыць з сярэдзіны агню, якім спосабам чуў ты і жыў; ці спрабаваў Бог, увайшоўшы, узяць сабе народ з сярэдзіны народа ў выпрабаванні, і ў знаках, і ў цудах, і ў вайне, і ў руцэ магутнай, і ў плячы высокім, і ў відовішчах вялікіх, паводле ўсяго, колькі зрабіў Гасподзь Бог наш у Егіпце перад табою, які глядзеў; каб ведаў ты, што Гасподзь Бог твой гэты ёсць Бог, і няма больш акрамя Яго. З нябёсаў пачуўся голас Яго, каб навучыць цябе, і на зямлі паказаў Ён табе агонь Свой вялікі, і словы Яго ты чуў з сярэдзіны агню. З-за таго, што ён палюбіў бацькоў тваіх, і выбраў насенне іх пасля іх вас, і вывеў цябе ён сам сваёю вялікаю сілаю з Егіпта, каб цалкам знішчыць народы вялікія і мацнейшыя за цябе перад тварам тваім, каб увесці цябе, каб даць табе зямлю іх у спадчыну, як маеш сёння. І ты будзеш ведаць сёння і павернешся розумам, што Гасподзь, Бог твой, гэты Бог у нябёсах уверсе і на зямлі ўнізе, і няма іншага акрамя Яго. І захоўвайце запаведзі яго і статуты яго, колькі я загадваю табе сёння, каб добра табе стала і сынам тваім пасля цябе, каб доўгажывучымі сталіся на зямлі, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе ўсе дні. Тады адлучыў Майсей тры гарады па-за Іарданам ад усходу

сонца, каб уцякаў туды забойца, які забіў бы бліжняга не ведаючы, і гэты не ненавідзеў яго перад учора і трэцяга дня, і ўцячэ ў адзін з гэтых гарадоў, і будзе жыць: Босар у пустыні ў зямлі роўнай Рувіма, і Рамот у Галаадзе Гада, і Галан у Васане Манасіі. Гэта закон, які паклаў Майсей перад сынамі Ізраіля. Гэтыя сведчанні, і статуты, і прысуды, якія гаварыў Майсей сынам Ізраіля, калі яны выйшлі з зямлі Егіпецкай, па той бок Іардана, у даліне, каля дома Пэора, у зямлі Сіхона, цара амарэяў, які жыў у Хэшбоне, якога пабіў Майсей і сыны Ізраіля, калі яны выйшлі з зямлі Егіпецкай. І яны атрымалі ў спадчыну зямлю яго і зямлю Ога, цара Башана, двух цароў амарэяў, якія былі за Іарданам на ўсход сонца, ад Араера, які ёсць на беразе патока Арнон, і на гары Сіён, якая ёсць Гермон, усю Араву за Іарданам на ўсход сонца пад Асідот высечаным.

5

І паклікаў Майсей увесь Ізраіль і сказаў да іх: слухай, Ізраілю, статуты і судовыя пастановы, якія я гавару ў вушы вашыя ў гэты дзень, і навучыцеся ім, і будзеце захоўваць, каб выконваць іх. Гасподзь, Бог ваш, зрабіў з вамі запавет у Харэбе. Не з бацькамі вашымі зрабіў Гасподзь запавет гэты, а з вамі, якія тут усе жывыя сёння. Твар у твар гаварыў Госпад да вас на гары з сярэдзіны агню. І я стаяў паміж Госпадам і вамі ў той час, каб абвясціць вам словы Госпада, таму што вы баяліся твару агню і не ўзышлі на гару,

кажучы: я ёсць Госпад, Бог твой, які вывеў цябе з зямлі Егіпецкай, з дома рабства. Не будуць у цябе іншых багоў перад тварам маім. Не зробіш сабе выявы, ні ўсякага падабенства таго, што ў небе ўверсе, і што на зямлі ўнізе, і што ў водах пад зямлёй. Не будзеш пакланяцца ім, ані не будзеш служыць ім, бо я ёсць Гасподзь Бог твой, Бог рэўнівы, які аддае грахі бацькоў на дзяцей на трэцяе і чацвёртае пакаленне тым, хто ненавідзіць мяне, і які робіць міласэрнасць у тысячы тым, хто любіць мяне, і тым, хто захоўвае запаведзі мае. Не возьмеш імя Госпада Бога твайго надарэмна, бо не ачысціць Госпад Бог твой таго, хто бярэ імя Яго надарэмна. Ахоўвай дзень субботы, асвячаючы яго, як загадаў табе Гасподзь, Бог твой. Шэсць дзён працуй і зробіш усе працы твае; а дзень сёмы субота Госпаду Богу твайму; не зробіш у ім ніякай працы ты і сын твой і дачка твая, слуга твой і служанка твая, вол твой і вьючная жывёла твая, і ўсякая жывёла твая, і прышлец, жывучы ў табе; каб адпачыў слуга твой, і служанка твая, і вьючная жывёла твая, як і ты. І ты ўспомніш, што быў слугою ў зямлі Егіпецкай, і Гасподзь, Бог твой, вывеў цябе адтуль магутнай рукою і ўзнятым рамяном, таму загадаў табе Гасподзь, Бог твой, захоўваць дзень суботні і асвячаць яго. Шануй бацьку твайго і маці тваю, як загадаў табе Гасподзь, Бог твой, каб добра табе было і каб доўга жыў ты на зямлі, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе. Не забівай. Не чыні блуду. Не будзеш красці. Не будзеш даваць ілжывых паказанняў супраць твайго суседа. Не будзеш пажадаць жонкі блізкага твайго; не будзеш пажадаць дома блізкага твайго, ні поля яго, ні

дзіцяці яго, ні служанкі яго, ні вала яго, ні вьючнай жывёлы яго, ні ўсякай жывёлы яго, ні ўсяго, што ёсць у блізкага твайго. Гэтыя словы Гасподзь гаварыў да ўсяго сходу вашага на гары з сярэдзіны агню, цемры, змроку, буры, голасам вялікім, і не дадаў, і напісаў іх на дзвюх каменных дошках, і даў мне. І сталася, як вы пачулі голас з сярэдзіны агню, і гара гарэла агнём, і падышлі да мяне ўсе правадыры плямёнаў вашых, і рада старэйшынаў вашых, і казалі: вось паказаў нам Гасподзь Бог наш славу яго, і голас яго пачулі мы з сярэдзіны агню; у дзень гэты ўбачылі мы, што будзе гаварыць Бог да чалавека, і будзе жыць. І цяпер не памрэм мы, таму што паглыне нас гэты вялікі агонь, калі мы яшчэ будзем слухаць голас Госпада, Бога нашага, і памрэм. Хто бо з плоці пачуў голас Бога жывога, які гаворыць з сярэдзіны агню, як мы, і застаўся жывы? Падыдзі ты і пачуй усё, што скажа Гасподзь Бог наш, і ты будзеш гаварыць да нас усё, што загаворыць Гасподзь Бог наш да цябе, і мы пачуем і зробім. І пачуў Гасподзь голас слоў вашых, якія вы гаварылі да мяне, і сказаў Гасподзь да мяне: пачуў я голас слоў народа гэтага, колькі яны гаварылі да цябе, правільна ўсё, колькі яны гаварылі. Хто дасць ім такое сэрца, каб яны баяліся мяне і захоўвалі ўсе мае запаведзі ва ўсе дні, каб добра было ім і іхнім сынам навекі? Ідзіце, сказаў я ім, павярніцеся вы ў дамы вашыя; ты ж тут стой са мной, і буду гаварыць да цябе запаведзі і пастановы і судовыя рашэнні, колькі навучыш іх, і хай робяць так у зямлі, якую я даю ім у спадчыну. І вы будзеце пільнавацца рабіць такім спосабам, які загадаў табе Гасподзь, Бог твой; не адхіліцеся ні ўправа,

ні ўлева, паводле ўсяго шляху, які загадаў табе Гасподзь, Бог твой, хадзіць па ім, каб даў Ён табе спакой, і добра табе было, і працягнулі вы дні на зямлі, якую атрымаеце ў спадчыну.

6

І гэтыя запаведзі, і пастановы, і судовыя рашэнні, колькі загадаў Гасподзь Бог наш навучыць вас рабіць так у тай зямлі, у якую вы ўваходзіце там, каб успадкаваць яе. Каб вы баяліся Госпада, Бога вашага, захоўвалі ўсе пастановы яго і запаведзі яго, якія я загадваю табе сёння, ты і сыны твае, і сыны сыноў тваіх, усе дні жыцця твайго, каб вы доўга жылі. І слухай, Ізраіль, і захоўвай рабіць, каб добра табе было, і каб памножыліся вы вельмі, як гаварыў Гасподзь Бог бацькоў тваіх даць табе зямлю, якая цячэ малаком і мёдам; і гэта пастановы і судовыя рашэнні, колькі загадаў Гасподзь сынам Ізраіля ў пустыні, калі яны выйшлі з зямлі Егіпта. Слухай, Ізраіль, Гасподзь Бог наш, Гасподзь адзін ёсць. І будзеш любіць Госпада, Бога твайго, з усяго розуму твайго і з усёй душы тваёй, і з усёй сілы тваёй. І будуць словы гэтыя, якія я загадваю табе сёння, у сэрцы тваім і у душы тваёй. І навучыш ім сыноў сваіх, і будзеш гаварыць пра іх, сядзячы ў доме, і ідучы дарогаю, і ляжачы, і ўстаючы. І прывяжаш іх у знак на руцэ тваёй, і будзе гэта непахісным перад вачыма тваімі. І напішаце іх на касяках дамоў вашых і брамаў вашых. І будзе, калі ўвядзе цябе Гасподзь Бог твой у зямлю,

якую прысягнуў бацькам тваім, Абрааму, і Ісааку, і Якаву, даць табе гарады вялікія і добрыя, якія не пабудаваў ты, дамы, поўныя ўсяго добрага, якія не напоўніў ты, калодзежы выдзеўбаныя, якія не выдзеўбаў ты, вінаграднікі і аліўкавыя гаі, якія не пасадзіў ты, і еўшы і насыціўшыся, сцеражыся сабе, каб не забыў Госпада Бога твайго, які вывеў цябе з зямлі Егіпта, з дома рабства. Госпада, Бога твайго, будзеш баяцца, і толькі Яму аднаму будзеш служыць, і да Яго будзеш прыліпаць, і імем Яго будзеш прысягаць. Не ідзіце за іншымі багамі з багоў народаў, якія навокал вас, бо Бог заздросны — Гасподзь Бог твой у табе; каб не разгневаўшыся гневам Гасподзь Бог твой на цябе, не вынішчыў цябе з аблічча зямлі. Не спакушай Госпада, Бога твайго, як выпрабоўвалі яго ў спакусе. Ахоўваючы, захаваеш запаведзі Госпада Бога твайго, сведчанні і пастановы, колькі Ён загадаў табе. І будзеш рабіць прыемнае і добрае перад Госпадам Богам тваім, каб добра табе стала, і ўвойдзеш і атрымаеш у спадчыну зямлю добрую, якую прысягнуў Госпад бацькам вашым выгнаць усіх ворагаў тваіх перад тварам тваім, як гаварыў Госпад. І будзе, калі запытае цябе сын твой заўтра, кажучы: Што ёсць свядчанні, і пастановы, і судовыя рашэнні, якія загадаў Гасподзь Бог наш нам? І скажаш сыну твайму: слугамі былі мы ў фараона ў зямлі Егіпецкай, і вывеў нас Гасподзь адтуль магутнай рукой і ўзнятым плячом. І даў Гасподзь знакі і цуды вялікія і злыя ў Егіпце над фараонам і ў доме яго перад намі, і нас вывеў адтуль, каб даць нам зямлю гэтую, якую прысягнуў даць бацькам нашым. І загадаў нам

Гасподзь выконваць усе гэтыя пастановы, баяцца Госпада, Бога нашага, каб добра было нам ва ўсе дні, каб мы жылі, як і сёння. І міласэрнасць будзе нам, калі мы будзем захоўваць выкананне ўсіх гэтых запаведзяў перад Госпадам, Богам нашым, як Ён загадаў нам.

7

Калі ж увядзе цябе Гасподзь Бог твой у зямлю, у якую ты ўваходзіш туды, каб успадкаваць яе, і выдаліць народы вялікія ад твару твайго, хетэя і гергесэя і амарэя і ханананэя і ферэзэя і евэя і евусэя, сем народаў шматлікія і мацнейшыя за вас; і аддасць іх Гасподзь Бог твой у рукі твае, і пабеш іх; знішчэннем знішчыш іх; не зробіш з імі запавету, і не змілуецеся над імі, і не пасвойчаецеся з імі; дачку тваю не даш сыну яго, і дачкі яго не возьмеш сыну твайму. Бо адвярне сына твайго ад мяне, і ён будзе служыць іншым багам, і Гасподзь разгневаецца на вас, і хутка знішчыць цябе. Але так зробіце ім: алтары іхныя зруйнуеце, і слупы іхныя разаб'еце, і гаі іхныя высечаце, і выявы багоў іхніх спаліце агнём. Таму што ты святы народ Госпада, Бога твайго, і цябе выбраў Гасподзь, Бог твой, каб быць Яму асаблівым народам сярод усіх народаў, якія на твары зямлі. Не таму, што вы шматлікія сярод усіх народаў, выбраў Гасподзь вас і абраў Гасподзь вас, бо вы нешматлікія сярод усіх народаў. Але з-за таго, што Гасподзь любіць вас, і захоўваючы прысягу, якую Ён прысягнуў вашым бацькам,

Гасподзь вывеў вас магутнай рукой і адкупіў цябе, Гасподзь, з дома рабства, з рукі фараона, цара Егіпта. І ты пазнаеш, што Гасподзь Бог твой, гэта Бог; Бог верны, які захоўвае запавет і міласэрнасць да тых, хто любяць яго, і да тых, хто захоўваюць запаведзі яго ў тысячу пакаленняў, і які аддае тым, хто ненавідзіць, у твар, каб знішчыць іх; і не марудзіць тым, хто ненавідзіць; у твар аддасць ім. І ты будзеш захоўваць запаведзі, і статуты, і судовыя пастановы гэтыя, колькі я загадваю табе сёння выконваць. І будзе, калі вы пачуеце гэтыя статуты і захаваеце, і выканаеце іх, і будзе ахоўваць Гасподзь, Бог твой, табе запавет і міласэрнасць, якую прысягнуў бацькам вашым. І будзе любіць цябе, і дабраславіць цябе, і памножыць цябе, і дабраславіць нашчадкаў утробы тваёй, і плод зямлі тваёй, зерне тваё, і віно тваё, і алей твой, статкі валоў тваіх, і адары авечак тваіх на зямлі, якую паклаўся Госпад бацькам тваім даць табе. Благаслявёны ты будзеш сярод усіх народаў, не будзе ў вас бясплоднага, ні бясплоднай, і ў жывёлы тваёй. І адхіліць Гасподзь, Бог твой, ад цябе ўсякую хваробу і ўсе злыя хваробы Егіпта, якія ты бачыў і колькі ты ведаў, не пакладзе на цябе, а пакладзе іх на ўсіх, хто ненавідзіць цябе. І ты з'еш усю здабычу народаў, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе, не пашкадуе вока тваё іх, і не паслужыш багам іхнім, бо гэта спатыканне для цябе. Калі ж скажаш у розуме сваім, што гэты народ мноствам большы за мяне, як я зможу знішчыць іх? Не будзеш баяцца іх; памяццю ўспомніш, колькі зрабіў Гасподзь Бог твой фараону і ўсім егіпцянам; выпрабаванні вялікія, якія бачылі вочы твае,

знакі і цуды вялікія тыя, руку магутную і мышцу высокую; як вывеў цябе Гасподзь Бог твой, так зробіць Гасподзь Бог ваш усім народам, якіх ты баішся перад тварам іх. І шаршні пашле Гасподзь Бог твой у іх, пакуль не будуць знішчаны тыя, што засталіся, і тыя, што схаваліся ад цябе. Не будзеш паранены ад твару іх, бо Гасподзь Бог твой у табе, Бог вялікі і магутны. І знішчыць Гасподзь, Бог твой, народы гэтыя ад аблічча твайго паступова. Не зможаш знішчыць іх хутка, каб не стала зямля пустой і не памножыліся на цябе дзікія звяры. І аддасць іх Гасподзь Бог твой у рукі твае, і знішчыш іх знішчэннем вялікім, пакуль не вынішчыш іх зусім. І аддасць цароў іхніх у рукі вашы, і знішчыце імя іхняе з таго месца. Ніхто не супраціўстаіць перад аблічам тваім, пакуль не вынішчыш іх зусім. Рэзныя выявы іх багоў спаліце агнём, не пажадаеш срэбра, ні золата ад іх не возьмеш сабе, каб не спатыкнуцца праз яго, бо гэта агіда Госпаду, Богу твайму. І не ўнясеш агіду ў дом твой, і праклятым будзеш, як гэта; агідай будзеш агідзіцца і агідай будзеш агідзіць, таму што гэта праклятае.

8

Усе запаведзі, якія я загадваю вам сёння, вы будзеце захоўваць і выконваць, каб вы жылі і памножыліся, і ввайшлі, і ўспадкавалі зямлю, якую пакляўся даць Гасподзь Бог ваш бацькам вашым. І ты ўспомніш увесь той шлях, якім вёў цябе Гасподзь, Бог твой, у пустыні, каб прыніжыць

цябе і выпрабаваць цябе, і каб пазнана было тое, што ў сэрцы тваім, ці захаваеш ты запаведзі Яго, ці не. І ён пакрыўдзіў цябе, і ён выклікаў голад у цябе, і ён накарміў цябе тою маннаю, якую не ведалі твае бацькі, каб абвясціць табе, што не адным хлебам будзе жыць чалавек, але кожным словам, якое выходзіць праз вусны Бога, будзе жыць чалавек. Адзенне тваё не састарэлася на табе, абутак твой не сапсаваўся на табе, ногі твае не пакрыліся мазалямі — вось ужо сорак гадоў. І пазнаеш сэрцам тваім, што як хтосьці чалавек павучыць сына свайго, так Гасподзь, Бог твой, павучыць цябе. І ты будзеш захоўваць запаведзі Госпада, Бога твайго, каб хадзіць шляхамі Яго і баяцца Яго. Бо Пан Бог твой прывядзе цябе ў зямлю добрую і вялікую, дзе патокі вод, і крыніцы бездань, якія выходзяць праз раўніны і праз горы. Зямля пшаніцы і ячменю, вінаградныя лазы, фігавыя дрэвы, гранаты; зямля аліўкавага дрэва, алею і мёду; зямля, на якой не з беднасцю з'есі хлеб твой, і не будзеш мець недахопу на ёй нічога; зямля, якой камяні - жалеза, і з гор яе будзеш здабываць бронзу. І ты будзеш есці, і насыцішся, і будзеш дабраслаўляць Госпада, Бога твайго, за добрую зямлю, якую Ён даў табе. Сцеражыся сабе, каб не забыць Госпада Бога твайго, не захоўваць запаведзі яго, і судовы і статуты яго, колькі я загадваю табе сёння; каб не, еўшы і напоўніўшыся, і дамы добрыя пабудаваўшы і пасяліўшыся ў іх, і валоў тваіх і авечак тваіх памножаных табе, срэбра і золата памножанага табе, і ўсяго, колькі табе будзе, памножанага табе, узвысіўся сэрцам, і забыў Госпада Бога твайго, які вывеў цябе з зямлі Егіпта, з дома рабства;

які вывеў цябе праз пустыню вялікую і страшную тую, дзе змей кусаючы, і скарпіён, і смага, дзе не было вады; які вывеў табе з скалы вострай крыніцу вады; які накарміў цябе манай у пустыні, якую не ведаў ты, і не ведалі бацькі твае, каб упакорыць цябе, і выпрабаваць цябе, і добра цябе зрабіць у апошнія дні твае. Не кажы ў сэрцы сваім: Сіла мая і моц рукі маёй зрабілі мне гэтую вялікую магутнасць. І ты ўспомніш Госпада, Бога твайго, што ён сам дае табе моц, каб зрабіць багацце, і каб усталяваць запавет яго, які Госпад паклаўся бацькам тваім, як сёння. І будзе, калі забыццём забудзеш Госпада, Бога твайго, і пойдзеш за іншымі багамі, і будзеш служыць ім, і пакланяешся ім, сведчу вам сёння неба і зямлю, што знішчэннем загінеце. Як і астатнія народы, якія Гасподзь Бог знішчае перад тварам вашым, так і вы загінеце, таму што не слухалі голасу Госпада Бога вашага.

9

Слухай, Ізраіль: ты пераходзіш сёння Іардан, каб увайсці атрымаць у спадчыну народы вялікія і мацнейшыя, чым вы, гарады вялікія і ўмацаваныя да неба, народ вялікі і шматлікі і высокі, сыноў Анака, якіх ты ведаеш, і ты чуў: хто супрацьстаіць супраць твару сыноў Анака? І ты будзеш ведаць сёння, што Гасподзь, Бог твой, пойдзе наперад перад тварам тваім — Ён агонь паглынаючы. Ён знішчыць іх і адверне іх ад твару твайго, і знішчыць іх хутка, як сказаў

табе Гасподзь. Не кажы ў сэрцы тваім, калі Госпад Бог твой знішчыць гэтыя народы перад тварам тваім, кажучы: Праз справядлівасць маю Госпад увёў мяне, каб успадкаваць гэтую добрую зямлю. Не праз праведнасць тваю, ані праз святасць сэрца твайго ты ўваходзіш, каб успадкаваць зямлю іх, але праз бязбожнасць гэтых народаў Гасподзь знішчыць іх ад твару твайго, і каб усталяваць запавет, які паклаўся Гасподзь бацькам нашым — Абрааму, і Ісааку, і Якаву. І ты пазнаеш сёння, што не праз праведнасці твае Гасподзь, Бог твой, дае табе гэтую добрую зямлю атрымаць у спадчыну, бо ты народ жорсткашыйны. Памятай, не забывай, колькі ты правакаваў Госпада, Бога твайго, ў пустыні, ад таго дня, калі вы выйшлі з Егіпта, і прыйшлі ў гэтае месца, непакорнымі вы заставаліся да Госпада. І ў Харыве вы распальвалі Госпада, і разгневаўся Госпад на вас, каб знішчыць вас, калі я ўзыходзіў на гару атрымаць скрыжалі каменныя, скрыжалі запавету, якія ўстанавіў Госпад з вамі, і я заставаўся на гары сорак дзён і сорак начэй, хлеба не еў і ваду не піў. І даў мне Гасподзь дзве пліты каменныя, напісаныя пальцам Бога, і на іх было напісана ўсе словы, якія гаварыў Гасподзь да вас на гары ў дзень сходу. І сталася, што праз сорак дзён і праз сорак начэй даў Гасподзь мне дзве пліты каменныя, пліты запавету. І сказаў Госпад да мяне: устань, сыдзі хутка адсюль, таму што беззаконнічаў народ твой, які ты вывеў з зямлі Егіпецкай. Яны хутка адступілі ад дарогі, якую Я загадаў ім, і зрабілі сабе літы вобраз. І сказаў Гасподзь да мяне, кажучы: я гаварыў да цябе адзін раз і два разы, кажучы: я бачыў гэты

народ, і вось народ жорсткашыйны ёсць. І цяпер дазволь мне знішчыць іх цалкам, і я сатру імя іх з-пад неба, і зраблю цябе народам вялікім, і моцным, і значна большым чым гэты. І павярнуўшыся назад, я сышоў з гары, і гара гарэла агнём да неба, і дзве пліты сведчанняў былі на абедзвюх маіх руках. І ўбачыўшы, што вы зграшылі перад Госпадам Богам вашым, і зрабілі вы сабе самім літы вобраз, і адступілі ад шляху, які загадаў Госпад вам рабіць; і ўзяўшы два скрыжалі, кінуў іх з дзвюх рук маіх, і разбіў перад вамі. І маліўся я перад Госпадам другі раз, як і раней, сорак дзён і сорак начэй, хлеба не еў і вады не піў, аб усіх грахах вашых, якія вы зграшылі, зрабіўшы злое перад Госпадам Богам, каб разгневаць яго. І перапалоханы я з-за гневу і злосці, таму што быў разгневаны Гасподзь на вас, каб знішчыць вас, і пачуў Гасподзь мяне і ў гэты час. І на Аарона разгневаўся, каб знішчыць яго, і памаліўся я таксама аб Аароне ў той час. І грэх ваш, які вы зрабілі, цяля, узяў яго і спаліў яго ў агні, і растаў яго, раздрабніўшы вельмі, пакуль не стаў тонкім, і стаў як пыл, і кінуў пыл у паток, які сыходзіць з гары. І ў паленні, і ў выпрабаванні, і ў магілах пажадання, распальваўшы, вы раздражнялі Госпада. І калі паслаў вас Гасподзь з Кадэш-Варні, кажучы: Ідзіце ўгару і ўспадкуйце зямлю, якую даю вам, — і не паслухаліся вы слову Госпада, Бога вашага, і не паверылі Яму, і не паслухалі голасу Яго. Непакорлівымі вы былі Госпаду ад дня, калі Ён стаў вядомы вам. І малілася перад Госпадам сорак дзён і сорак начэй, колькі малілася, бо сказаў Госпад знішчыць вас. І я маліўся да Бога і сказаў:

Госпадзе, Цару багоў, не зніш зусім народ Твой і частку Тваю, якую Ты выкупіў, каго Ты вывеў з зямлі Егіпта ў сіле Тваёй вялікай, і ў руцэ Тваёй магутнай, і ў рамяні Тваім высокім. Памяні Абрагама і Ісаака і Якава, слуг тваіх, якім прысягнуў сам сабою, не паглядзі на ўпартасць народа гэтага, і на бязбожныя ўчынкі, і на грахі іх. Каб не сказалі жыхары зямлі, адкуль Ты вывеў нас адтуль, кажучы: з-за таго, што не мог Гасподзь увесці іх у зямлю, якую абяцаў ім, і з-за таго, што ненавідзеў іх, Ён вывеў іх у пустыню, каб забіць іх. І гэтыя людзі твае і спадчына твая, якіх ты вывеў з зямлі Егіпецкай сваёю вялікаю сілаю, і сваёю магутнаю рукою, і сваім узнятым плячом.

10

У той час сказаў Госпад да мяне: вырубі сабе дзве каменныя пліты, як першыя, і ўзыдзі да мяне на гару, і зробіш сабе драўляны каўчэг. І напішаш на дошках словы, якія былі на першых дошках, якія ты разбіў, і ўкладзеш іх у каўчэг. І зрабіў я каўчэг з нягніючага дрэва, і выцесаў каменныя пліты, як першыя, і ўзышоў на гару, і дзве пліты былі ў маіх руках. І напісаў ён на тыя таблічкі паводле таго першага пісьма тыя дзесяць слоў, якія гаварыў Госпад да вас на тай гары з сярэдзіны агню, і даў іх Госпад мне. І, павярнуўшыся, я зышоў з гары і паклаў дошкі ў каўчэг, які я зрабіў, і яны былі там, як загадаў мне Госпад. І сыны Ізраіля адышлі з Бээрота сыноў Якіма Місадаі, там памёр Аарон і быў

пахаваны там, і служыў святаром Элеазар, сын яго, замест яго. Адтуль яны адышлі ў Гадгад, і ад Гадгада ў Этэбату, зямлю патокаў вод. У той час Гасподзь адлучыў племя Левія, каб несці каўчэг запавету Госпада, стаяць перад Госпадам, служыць і маліцца на імя Яго да гэтага дня. Таму няма ў лявітаў часткі і жрабія сярод іх братоў, Гасподзь сам жрабій іх, як сказаў ім. І я стаяў на гары сорак дзён і сорак начэй. І пачуў Гасподзь мяне і ў гэты час, і не пажадаў Гасподзь знішчыць вас цалкам. І сказаў Госпад да мяне: Ідзі, адпраўляйся перад гэтым народам, і хай яны ўвойдуць і авалодаюць зямлёю, якую Я прысягнуў іхнім бацькам даць ім. І цяпер, Ізраіль, што Гасподзь Бог твой просіць ад цябе, акрамя таго каб баяцца Госпада Бога твайго, і хадзіць ва ўсіх шляхах яго, і любіць яго, і служыць Госпаду Богу твайму з усяго сэрца твайго, і з усёй душы тваёй, захоўваць запаведзі Госпада Бога твайго, і пастановы яго, колькі я загадваю табе сёння, каб добра табе было? Вось Госпаду Богу твайму неба і неба нябёс, зямля і ўсё, што ёсць на ёй. Толькі бацькоў вашых Гасподзь выбраў, каб любіць іх, і выбраў насенне іх пасля іх, вас, сярод усіх народаў, як у гэты дзень. І абрэжаце цвёрдасць сэрца вашага, і шыі вашай не зацвярдзіце. Бо Гасподзь Бог ваш, гэта Бог багоў, і гасподзь гаспадароў, Бог вялікі, і моцны, і страшны, які не дзівіцца твару, і не возьме падарунак; чыніць суд прышэльцу і сіраце і ўдаве, і любіць прышэльца даць яму хлеб і вопратку. І вы павінны любіць прыхадня, бо вы самі былі прыхаднямі ў зямлі Егіпецкай. Госпада Бога твайго ты будзеш баяцца, і яму ты будзеш служыць, і да яго ты будзеш

прыліпаць, і на імя яго ты будзеш прысягаць. Гэты пахвала твая, і гэты Бог твой, які зрабіў у табе вялікае і славнае гэта, якое бачылі вочы твае. У семдзесяці душах зышлі бацькі твае ў Егіпет, цяпер жа зрабіў цябе Госпад, Бог твой, як зоркі неба множнасцю.

11

І будзеш любіць Госпада, Бога твайго, і будзеш захоўваць установы Яго, і статуты Яго, і запаведзі Яго, і судовыя рашэнні Яго ва ўсе дні. І пазнаеце сёння, што не дзеці вашыя, якія не ведаюць і не бачылі навучання Госпада Бога твайго, і вялікія дзеі яго, і руку магутную, і мышцу высокую, і знакі яго, і цуды яго, якія ён зрабіў у сярэдзіне Егіпта фараону, цару Егіпта, і ўсёй зямлі яго, і што ён зрабіў з сілаю егіпцянаў, і калясніцамі іх, і конямі іх, і сілаю іх, як затапіла вада мора чырвонага на твар іх, калі яны пераследавалі ззаду вас, і знішчыў іх Гасподзь да сённяшняга дня, і што ён зрабіў нам у пустыні, пакуль вы не прыйшлі ў гэта месца, і што ён зрабіў Датану і Авірону, сынам Эліява, сына Рувіма, якіх зямля, адкрыўшы рот свой, праглынула іх, і дамы іх, і намёты іх, і ўсю маёмасць іх з імі ў сярэдзіне ўсяго Ізраіля. Бо вочы вашыя бачылі ўсе вялікія дзеі Госпада, якія ён зрабіў сярод вас сёння. І вы будзеце захоўваць усе запаведзі яго, колькі я загадваю табе сёння, каб вы жылі, і памножыліся, і ўвайшоўшы атрымалі ў спадчыну зямлю, у якую вы пераходзіце Іардан там, каб

атрымаць у спадчыну яе. Каб вы доўга жылі на зямлі, якую прысягнуў Гасподзь бацькам вашым даць ім і насенню іхняму з імі, зямлю, якая цячэ малаком і мёдам. Бо зямля, у якую ты ўваходзіш туды, каб атрымаць у спадчыну яе, не як зямля Егіпта, адкуль вы выйшлі адтуль, калі яны сеюць насенне і паліваюць нагамі іхнімі, як агарод гародніны. А зямля, у якую ты ўваходзіш туды, каб атрымаць у спадчыну яе, зямля горная і раўнінная; з дажджу неба п'е ваду. Зямля, якую Госпад Бог твой назірае бесперапынна, вочы Госпада Бога твайго на ёй ад пачатку года і да завяршэння года. Калі ж слухаючы вы будзеце слухаць усе запаведзі, якія я загадваю табе сёння, любіць Госпада Бога твайго і служыць яму з усяго сэрца твайго і з усёй душы тваёй, і дасць ён дождж зямлі тваёй паводле пары раннім і позднім, і ты збярэш зерне тваё, і віно тваё, і алей твой, і дасць ён корм у палях тваіх жывёле тваёй; і еўшы і насыціўшыся, пільнуй сябе, каб не пашырылася сэрца тваё, і вы не адступіце, і не будзеце служыць іншым багам, і не пакланіцеся ім, і разгневаўшыся гневам Госпад на вас, і зачыніць неба, і не будзе дажджу, і зямля не дасць плада свайго, і загінеце хутка ад зямлі добрай, якую Госпад даў вам. І пакладзеце гэтыя словы ў сэрца вашае і ў душу вашу, і прывяжаце іх у знак на руку вашу, і будзе непахісным перад вачыма вашымі; і навучыце дзяцей вашых гаварыць іх, калі ты сядзіш у доме, і калі ты ідзеш дарогаю, і калі ты спіш, і калі ты ўстаеш. І напішаце іх на касяках дамоў вашых і брамаў вашых, каб прадоўжылі дні вашы і дні сыноў вашых на зямлі, якую прысягнуў Гасподзь бацькам вашым даць ім, як

дні неба на зямлі. І будзе, калі слуханнем вы паслухаеце ўсе гэтыя запаведзі, якія я загадваю табе сёння рабіць, любіць Госпада Бога нашага і хадзіць ва ўсіх шляхах яго і прыляпляцца да яго, і выжане Госпад усе гэтыя народы ад твару вашага, і вы атрымаеце ў спадчыну народы вялікія і моцныя больш чым вы. Усе месцы, дзе калі ступіць след вашай ступні, будуць вашымі, ад пустыні і Антылібана, і ад вялікай ракі, ракі Еўфрата, і да мора, што на захадзе, будуць межы твае. Ніхто не супраціўстаўіцца вам, і страх ваш і трывогу вашу пакладзе Гасподзь Бог ваш на ўсю зямлю, на якую ступіце, як Ён гаварыў вам. Вось я даю перад вамі сёння благаславенне і праклён. Благаславенне, калі вы пачуеце запаведзі Госпада Бога вашага, колькі я загадваю вам сёння; і праклён, калі вы не пачуеце запаведзі Госпада Бога вашага, колькі я загадваю вам сёння, і збочыцеся ад дарогі, якую я загадаў вам, пайшоўшы служыць іншым багам, якіх вы не ведаеце. І будзе, калі ўвядзе цябе Гасподзь, Бог твой, у зямлю, у якую ты пераходзіш, каб успадкаваць яе, дасі дабраславенне на гару Гарызін, а праклён на гару Гайбал. Ці не вось гэта за Іарданам, за шляхам захаду сонца ў зямлі Ханаан, тое, што жыве на захадзе, прылеглае да Голгола, блізка высокага дуба? Бо вы перахадзіце Іардан, каб увайсці і ўспадкаваць зямлю, якую Гасподзь, Бог наш, дае вам у спадчыну на ўсе дні, і будзеце жыць у ёй. І вы павінны захоўваць, каб выконваць усе загады яго і гэтыя судовыя рашэнні, якія я даю перад вамі сёння.

12

І гэта загады і судовыя пастановы, якія вы будзеце захоўваць, каб выконваць у зямлі, якую Гасподзь, Бог бацькоў вашых, дае вам у спадчыну, усе дні, якія вы жывеце на зямлі. Знішчэннем вы знішчыце ўсе месцы, у якіх яны служылі там багам сваім, якіх вы спадкуеце іх, на гарах высокіх, і на пагорках, і пад дрэвам густым. І вы разбурыце ахвярнікі іхнія, і вы разаб'еце слупы іхнія, і гаі іхнія вы высечаце, і выявы разьбяныя багоў іхніх вы спаліце агнём, і вы знішчыце імя іхняе з месца таго. Не зробіце так Госпаду, Богу вашаму. Але ў месца, якое выбера Госпад, Бог твой, у адным з гарадоў вашых, каб назваць імя Яго там і каб быць названым, і будзеце шукаць і прыйдзеце туды. І прынясеце там тыя цэласпаленні вашыя, і тыя ахвяраванні вашыя, і тыя першыя плады вашыя, і тыя малітвы вашыя, і тыя добраахвотныя вашыя, і тыя пагадненні вашыя, тыя першароджаныя тых валоў вашых і тых авечак вашых. І будзеце есці там перад Госпадам, Богам вашым, і будзеце радавацца ўсяму, да чаго прыкладзеце руку вы і дамы вашыя, бо дабраславіў цябе Госпад, Бог твой. Не будзеце рабіць усё, што мы робім тут сёння, кожны прыемнае перад ім; бо не прыйшлі вы да гэтага часу ў спакой і ў спадчыну, якую Гасподзь Бог наш дае вам. І перайдзеце вы Іардан, і пасяліцеся на зямлі, якую Гасподзь Бог наш дае вам у спадчыну, і Ён супакоіць вас ад усіх ворагаў вашых навокал, і пасяліцеся вы ў бяспецы. І будзе месца, якое выбера

Госпад, Бог твой, каб было названа імя Яго там, — туды прынясеце ўсё, што я загадваю вам сёння: цэласпаленні вашы, і ахвяры вашы, і дзесяціны вашы, і першыя плады рук вашых, і ўсё выбранае з дараў вашых, што вы паабяцаеце Госпаду, Богу вашаму. І вы будзеце весяліцца перад Госпадам Богам вашым, вы і сыны вашыя, і дочкі вашыя, і дзеці вашыя, і служанкі вашыя, і левіт пры брамах вашых, бо няма ў яго часткі ані спадчыны з вамі. Звяртай увагу на сябе, каб не прыносіць цэласпаленняў тваіх у кожным месцы, дзе ўбачыш. Але або ў месца, якое выбера Госпад, Бог твой, у адным з плямёнаў тваіх, там прынясеце вашы цэласпаленні, і там зробіш усё, што я загадваю табе сёння. Але ў любым пажаданні тваім ты прынясеш у ахвяру і з'еш мяса паводле дабраславення Госпада, Бога твайго, якое Ён даў табе ў кожным горадзе; нечысты і чысты аднолькава могуць есці яго, як газэль або аленя. Акрамя крыві не будзеце есці, на зямлю выллеце яе, як ваду. Не будзеш здольны есці ў гарадах тваіх дзесятую частку зерня твайго, і віна твайго, і алею твайго, першароджаных валоў тваіх і авечак тваіх, і ўсе малітвы, колькі б іх ні давалі абяцаннем, і пагадненні вашы, і першыя плады рук тваіх. Але перад Госпадам Богам тваім з'еш гэта ў месцы, якое выбера Госпад Бог твой для яго, ты і сын твой, і дачка твая, слуга твой, і служанка твая, і прышлец у гарадах вашых; і будзеш весяліцца перад Госпадам Богам тваім на ўсім, на што ты пакладзеш руку тваю. Звяртай увагу, каб не пакінуць левіта ўвесь час, колькі жывеш на зямлі. Калі ж пашырыць Гасподзь, Бог твой, межы твае, як гаварыў табе, і

скажаш: З'ем мяса, калі пажадае душа твая есці мяса, то ў ўсякім жаданні душы тваёй еш мяса. Калі ж далёка ёсць тваё месца, якое б выбраў Гасподзь Бог твой там, каб было названа імя Яго там, і пажэртвуеш ад валоў тваіх і ад авечак тваіх, якіх дасць Бог табе, якім спосабам загадаў я табе, і з'есі ў гарадах тваіх паводле жадання душы тваёй. Як ядзецца газэль і алень, так з'еш яго: нечысты ў табе і чысты падобна будуць есці. Моцна сочы за тым, каб не есці крыві, бо кроў яго — душа, не будзе з'едзена душа разам з мясам. Не будзеце есці, выллеце яго на зямлю як ваду. Не еш яго, каб добра было табе і тваім сынам пасля цябе, калі ты будзеш рабіць добрае і прыемнае перад Госпадам, Богам тваім. Акрамя святынь тваіх, калі будуць у цябе, і малітвы твае ўзяўшы, прыйдзеш у месца, якое выбера Гасподзь Бог твой, каб было названа імя Яго там. І зробіш ты цэласпаленні твае, мяса прынясеш на ахвярнік Госпада Бога твайго, а кроў ахвяр тваіх выллеш да падножжа ахвярніка Госпада Бога твайго, а мяса з'ясі. Ахоўвай і слухай, і ты будзеш выконваць усе словы, якія я загадваю табе, каб добра было табе і сынам тваім праз векі, калі ты будзеш рабіць прыемнае і добрае перад Госпадам, Богам тваім. Калі ж знішчыць Гасподзь Бог твой народы, да якіх ты ўваходзіш там, каб успадкаваць зямлю іх, ад твару твайго, і ты ўспадкуеш яе, і пасяліся ў зямлі іх, сцеражыся сам, каб не шукаць ісці за імі пасля знішчэння іх ад твару твайго, кажучы: як робяць народы гэтыя багам сваім? Зраблю і я. Не зробіш так Богу твайму, бо агідоты Госпада, якія Ён ненавідзеў, яны рабілі для багоў сваіх, таму што

сыноў сваіх і дачок сваіх яны спальваюць у агні багам сваім.

13

Кожнае слова, якое я загадваю вам сёння, гэта вы будзеце захоўваць, каб рабіць; не дададзіце да яго, ні не адбярэце ад яго. Калі ж устане ў цябе прарок ці той, хто бачыць сон, і дасць табе знак ці цуд, і прыйдзе знак ці цуд, які ён сказаў табе, кажучы: пойдзем і будзем служыць іншым багам, якіх вы не ведаеце, не будзеце слухаць слоў таго прарока ці таго, хто бачыць той сон, бо выпрабоўвае Гасподзь Бог твой вас, каб ведаць, ці любіце вы Бога вашага з усяго сэрца вашага і з усёй душы вашай. Пасля Госпада, Бога вашага, ідзіце, і яго бойцеся, і голасу яго слухайце, і да яго трымайцеся. І той прарок або той сноведзец памрэ, бо ён гаварыў, каб падмануць цябе ад Госпада, Бога твайго, які вывеў цябе з зямлі Егіпецкай, які выкупіў цябе з рабства, каб адхіліць цябе ад шляху, якім загадаў табе Госпад, Бог твой, хадзіць, і ты знішчыш злога з паміж вас. Калі ж будзе заклікаць цябе брат твой ад бацькі твайго ці ад маці тваёй, ці сын твой, ці дачка, ці жонка твая, што ў заціску тваім, ці сябар роўны душы тваёй патаемна, кажучы: пойдзем і будзем служыць багам іншым, якіх не ведаў ты і бацькі твае, ад багоў народаў, што вакол вас, што набліжаюцца да цябе ці што далёка ад цябе, ад краю зямлі да краю зямлі, не згодзішся з ім, і не паслухаеш яго, і не пашкадуе вока тваё яго, не

пашкадуеш яго, і не схаваеш яго; абвяшчаючы абвесціш пра яго, і рукі твае будуць на ім першымі забіць яго, і рукі ўсяго народа ў апошнім. І яны забіюць яго камянямі, і ён памрэ, таму што ён шукаў адвесці цябе ад Госпада, Бога твайго, які вывеў цябе з зямлі Егіпецкай, з дома рабства. І ўвесь Ізраіль, пачуўшы, убаіцца, і не будзе больш рабіць паводле гэтага злога слова сярод вас. Калі ж ты пачуеш у адным з гарадоў тваіх, якія Гасподзь Бог твой дае табе, каб жыць табе там, кажучых, выйшлі людзі беззаконныя з вас, і адвялі ўсіх жыхароў зямлі іх, кажучы, пойдзем і будзем служыць іншым багам, якіх вы не ведалі, і даследуеш і распытаеш, і вывучыш вельмі, і вось праўдзівае ясна слова, здарылася гэтая агіда ў вас; забіваючы заб'еш усіх жыхароў у зямлі той забойствам меча, праклёнам праклянеш яе, і ўсё, што ў ёй. І ўсю здабычу яе зьбярэш у праходы яе, і спаліш горад у агні, і ўсю здабычу яе з усімі людзьмі перад Госпадам Богам тваім, і будзе ён ненасяленым навекі, не адбудуецца болей. І не прыліпне нічога ад прысвечанага ў руцэ тваёй, каб адвярнуўся Гасподзь ад гневу ярасці яго, і даў табе міласэрнасць, і змілаваўся над табой, і памножыў цябе, якім спосабам прысягнуў бацькам тваім, калі пачуеш голас Госпада Бога твайго, захоўваць запаведзі яго, колькі я загадваю табе сёння, рабіць добрае і прыемнае перад Госпадам Богам тваім.

14

Вы сыны Госпада, Бога вашага, не рабіце сабе лысіны паміж вачыма вашымі па нябожчыку. Таму што ты святы народ Госпада, Бога твайго, і цябе выбраў Гасподзь, Бог твой, каб стаць Яму асаблівым народам з усіх народаў на твары зямлі. Не будзеце есці ніякай агіды. Гэтая жывёла, якую вы будзеце есці: цяля ад валоў, і ягня ад авечак, і казёл ад коз, алень, і газель, і белазадая антылопа, орыкс, і жырафа. Кожную жывёлу, якая дзеліць капыто і пазногці, расшчапляе два капыты, і вядзе жуйку сярод жывёл, — гэтых вы будзеце есці. І гэтых не будзеце есці з тых, што прыносяць жваніну, і з тых, што падзяляюць капыты, і маюць пазногці: вярблюда, і валасатаногага, і свінагрыла, таму што яны прыносяць жваніну, але капыто не падзяляюць, нечыстыя гэтыя для вас. І свінню, таму што яна дзеліць капыто і расшчапляе расшчапленні капыта, але жвачкі не жуе — нячыстая яна для вас. Ад мяса іх не будзеце есці, мёртвых цел іх не будзеце дакранацца. І гэта вы будзеце есці з усяго, што ў вадзе: усё, што мае плаўнікі і лускі, вы будзеце есці. І ўсё, што не мае плаўнікоў і лускі, не будзеце есці — гэта нячыстае для вас. Кожную чыстую птушку будзеце есці. І гэтых не будзеце есці з іх: арла, і грыфа, і марскога арла, і сіпа, і каршака, і падобных да яго, і страуса, і саву, і чайку, і чаплю, і лебедзя, і ібіса, і баклана, і яструба, і падобных да яго, і ўдода, і начнога крумкача, і пелікана, і сіўку, і падобных да яго, і пурпуровую лыску, і кажана. Усе паўзуны птушак нячыстыя для вас, не будзеце есці іх. Кожную чыстую птушку вы можаце есці. Ніякай труны не будзеце есці; прыхадню, які ў гарадах тваіх, будзе

дадзена і будзе есці, або прадасі чужаземцу, бо народ святы ты Госпаду Богу твайму. Не будзеш варыць ягня ў малацэ яго маці. Дзесятую ты будзеш аддаваць дзесяціну ўсяго прыплоду насення твайго, прыплод поля твайго год за годам. І з'еш яго ў месцы, якое калі выбера Гасподзь, Бог твой, каб было названа імя Яго там, прынясеце дзесяціны зерня твайго, і віна твайго, і алею твайго, першароджаных валоў тваіх і авечак тваіх, каб навучыўся баяцца Гасподзя, Бога твайго, ўсе дні. Калі ж далёкай стане дарога ад цябе, і не зможаш прынесці іх, таму што далёка ад цябе месца, якое выбера Гасподзь Бог твой, каб было названа імя яго там, таму што дабраславіць цябе Гасподзь Бог твой, і прадасі іх за срэбра, і возьмеш срэбра ў рукі твае, і пойдзеш у месца, якое выбера Гасподзь Бог твой. І ты аддасі срэбра на ўсё, што пажадае душа твая, на быкоў ці на авечак, ці яшчэ на віно ці на моцны напой, ці на моцны напой, ці на ўсё, што пажадае душа твая, і ты з'есі там перад Госпадам Богам тваім, і ты ўзвесялішся і дом твой, і лявіт, які ў гарадах тваіх, бо няма яму часткі ані спадчыны з табой. Пасля трох гадоў вынесеш усю дзесятую частку твайго ўраджаю, у той год пакладзеш яго ў тваіх гарадах. І прыйдзе левіт, таму што няма яму ні часткі, ані жэрабя з табой, і прышлец, і сірата, і ўдава, якая ў гарадах тваіх, і яны будуць есці і насыцяцца, каб дабраславіў цябе Гасподзь, Бог твой, ва ўсіх справах, якія ты будзеш рабіць.

15

Праз сем гадоў ты зробіш адпушчэнне. І такім чынам загад вызвалення: адпусціш усякі ўласны доўг, які павінен табе сусед, і ад брата твайго не будзеш патрабаваць, бо названа вызваленне Госпаду Богу твайму. Ад чужынца ты будзеш патрабаваць усё, што ён табе даўжны, а брату твайму дараваць даўг твой. Што не будзе ў цябе нястачы, бо дабраславляючы дабраславіць цябе Гасподзь, Бог твой, у зямлі, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе ў спадчыну, каб атрымаць табе яе. Калі ж слуханнем паслухаеце голасу Госпада Бога вашага, каб захоўваць і выконваць усе гэтыя запаведзі, якія я загадваю табе сёння, бо Госпад Бог твой дабраславіў цябе так, як казаў табе; і будзеш пазычаць многім народам, а ты не будзеш пазычаць; і будзеш валадарыць многімі народамі, а табою не будуць валадарыць. Калі ж стане ў цябе нястачны з братоў тваіх у адным з гарадоў тваіх у той зямлі, якую Гасподзь Бог твой дае табе, не зацвярдзі сэрца твайго і не зачыні рукі тваёй ад брата твайго нястачнага. Адкрываючы, адкрыеш рукі твае яму, і пазыку пазычыш яму столькі, колькі ён патрабуе, бо ён мае патрэбу. Звяртай увагу на сябе, каб не стала слова схаванае ў сэрцы тваім беззаконнем, кажучы: Набліжаецца год сёмы, год вызвалення, і каб не стала злым вока тваё да брата твайго патрабуючага, і не дасі яму, і ён закрычыць супраць цябе да Госпада, і будзе ў табе грэх вялікі. Даючы, ты дасі яму, і пазыку ты пазычыш яму, колькі ён патрабуе, паколькі ён мае патрэбу, і не будзеш засмучаны сэрцам тваім, даючы яму, таму што праз гэта слова дабраславіць цябе Гасподзь, Бог твой, ува ўсіх справах і ва ўсім, дзе б ты

ні паклаў руку тваю. Не бо не павінен адсутнічаць патрабуючы ад зямлі тваёй, таму я табе загадваю выконваць слова гэта, кажучы: адкрываючы, адкрыеш рукі твае брату твайму беднаму і патрабуючаму на зямлі тваёй. Калі ж будзе прададзены табе брат твой, яўрэй ці яўрэйка, будзе служыць табе шэсць гадоў, і ў сёмым адпусціш яго вольным ад цябе. Калі ж ты адпускаеш яго вольным ад сябе, не адпусціш яго з пустымі рукамі. Забяспечыш яго ад авец тваіх, і ад зерня твайго, і ад віна твайго, як дабраславіў цябе Гасподзь, Бог твой, дасі яму. І ты ўспомніш, што слугой ты быў у зямлі Егіпецкай, і выкупіў цябе Гасподзь, Бог твой, адтуль, таму я табе загадваю выконваць слова гэта. Калі ж ён скажа табе: Не выйду я ад цябе, таму што палюбіў ён цябе і дом твой, бо добра яму ў цябе. І возьмеш шыла, і прабеш яму вуха да дзвярэй, і будзе ён табе слугой хатнім навекі, і са служніцай тваёй зробіш падобна. Не цяжка будзе перад табой адпраўляць іх вольнымі ад цябе, таму што гадавую плату найміта ён служыў табе шэсць гадоў, і дабраславіць цябе Госпад, Бог твой, ва ўсім, што ты робіш. Кожнага першароджанага, які нарадзіцца ў тваіх валах і ў тваіх авечках, мужчынскую стаць асвяціш Госпаду, Богу твайму; не працуй на тваім першароджаным цяляці і не стрыжы першароджаных тваіх авечак. Перад Госпадам будзеш есці яго год за годам у месцы, якое выбера Госпад, Бог твой, ты і дом твой. Калі ж у ім будзе пляма, кульгавы або сляпы, злая пляма, не прынясеш яго ў ахвяру Госпаду Богу твайму. У тваіх гарадах ты будзеш есці яго, нячысты і чысты аднолькава будуць есці, як газэлю ці аленя. Акрамя

крыві не будзеце есці, на зямлю выллеце яе як ваду.

16

Ахоўвай месяц маладых і справляй Пасху Госпаду, Богу твайму, бо ў месяцы маладых выйшаў ты з Егіпта ноччу. І прынясеш у ахвяру пасху Госпаду, Богу твайму, авечак і валоў у месцы, якое выбера Госпад, Бог твой, каб было заклікана імя Яго там. Не будзеш есці на яго квасное, сем дзён будзеш есці на яго бесквасное, хлеб пакутаў, таму што ў спешцы выйшлі вы з Егіпта, каб памяталі дзень выхаду вашага з зямлі Егіпта ўсе дні жыцця вашага. Не будзе бачыцца табе заквасак ва ўсіх межах тваіх сем дзён, і не будзе начаваць ад мясоў, якія ты ахвяруеш вечарам у першы дзень, да раніцы. Не зможаш ты ахвяраваць Пасху ні ў адным з гарадоў тваіх, якія Гасподзь Бог твой дае табе, але толькі ў тое месца, якое выбера Гасподзь Бог твой, каб было заклікана імя яго там, ахвяруеш Пасху вечарам да захаду сонца, у той час, калі ты выйшаў з Егіпта. І звараш, і засмажыш, і з'есі ў тым месцы, якое выбера Гасподзь, Бог твой, і павернешся раніцай, і прыйдзеш у дамы твае. Шэсць дзён ты будзеш есці праснякі, і ў сёмы дзень — выхад, свята Госпаду, Богу твайму. Не будзеш рабіць у гэты дзень ніякай працы, акрамя таго, што будзе зроблена для душы. Сем тыдняў налічыш сабе: калі пачнеш сярпом жніво, пачнеш лічыць сем тыдняў. І зробіш сьвята тыдняў Госпаду Богу твайму паводле таго, як моцная рука твая, колькі б даў

Госпад Бог твой. І ты будзеш радавацца перад Госпадам Богам тваім, ты і сын твой, і дачка твая, слуга твой, і служанка твая, і левіт, і прышлец, і сірата, і ўдава, якая ёсць сярод вас, у месцы, якое выбера Госпад Бог твой, каб было названа імя яго там. І ты будзеш памятаць, што слугою ты стаў у зямлі Егіпецкай, і ты будзеш захоўваць і выконваць гэтыя запаведзі. Свята намётаў зробіш сабе на сем дзён, калі будзеш збіраць з гумна твайго і ад ціскальні твайго. І ты будзеш радавацца на тваім святе, ты і твой сын, і твая дачка, твой слуга, і твая служанка, і левіт, і прышлец, і сірата, і ўдава, якая ёсць у тваіх гарадах. Сем дні будзеш святкаваць Госпаду Богу твайму ў месцы, якое б ні выбраў Гасподзь Бог твой яму, калі ж дабраславіць цябе Гасподзь Бог твой ва ўсім ураджаі тваім і ва ўсякай справе рук тваіх, і будзеш радасны. Тры разы ў годзе з'явіцца кожны мужчына твой перад Госпадам, Богам тваім, у месцы, які выбера Госпад, на святе прэснага хлеба, і на святе тыдняў, і на святе куч; не з'явішся перад Госпадам, Богам тваім, пусты. Кожны паводле сілы рук сваіх, паводле благаслаўлення Госпада, Бога твайго, якое Ён даў табе. Суддзяў і пісароў зробіш сабе ў гарадах тваіх, якія Гасподзь, Бог твой, дае табе паводле плямёнаў, і яны будуць судзіць народ судом справядлівым. Яны не адхіляюць суд і не возьмуць падарунак, бо падарункі асляпляюць вочы мудрых і выдаляюць словы справядлівых. Справядліва справядлівае пераследуй, каб жылі, і ўвайшоўшы атрымалі ў спадчыну зямлю, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе. Не пасадзіш сабе гаю, ніякага дрэва каля ахвярніка Бога твайго; не зробіш сабе. Не

пастаўляй сабе слупа, які ненавідзіць Гасподзь, Бог твой.

17

Не прынясеш у ахвяру Госпаду, Богу твайму, цяля ці авечку, у якой ёсць якая-небудзь пляма, усякі недахоп, бо гэта агіда Госпаду, Богу твайму. Калі ж будзе знойдзены ў адным з гарадоў тваіх, якія Гасподзь Бог твой дае табе, мужчына ці жанчына, хто зробіць зло перад Госпадам Богам тваім, перайшоўшы запавет яго, і прыйшоўшы будуць служыць багам іншым, і будуць пакланяцца ім, сонцу, ці месяцу, ці ўсяму з свету неба, чаго не загадаў табе, і будзе паведамлена табе і будзеш даследаваць вельмі, і вось сапраўды здарылася гэта, здарылася гэтая агіда ў Ізраілі; і выведзеш таго чалавека, ці тую жанчыну, і будзеце забіваць іх камянямі, і памруць. На двух сведках ці на трох сведках памрэ той, хто памірае; не памрэ на адным сведку. І рука сведкаў будзе на ім першай, каб забіць яго, а рука народа — апошняй, і ты выдаліш злога з паміж вас. Калі ж будзе немагчыма для цябе слова ў судзе паміж крывёю і крывёю, і паміж судом і судом, і паміж дотыкам і дотыкам, і паміж спрэчкай і спрэчкай, словы суда ў гарадах вашых, і паўстаўшы пойдзеш у месца, якое выбера Гасподзь Бог твой там, і прыйдзеш да святароў лявітаў і да судзі, які будзе ў дні тыя, і распытаўшы абвесцяць табе суд. І ты зробіш паводле справы, якую яны паведамяць табе з месца, якое выбера Гасподзь, Бог твой, і будзеш захоўваць, каб рабіць

усё, што будзе прадпісана табе. Паводле закона і паводле суду, які б яны сказалі табе, ты зробіш; не адхіліся ад слова, якое яны паведамяць табе, ні направа, ні налева. І чалавек, які калі зробіць у пыхе так, каб не слухацца свяшчэніка, які стаіць, каб служыць пры імені Госпада, Бога твайго, або суддзі, які б быў у дні тыя, і памрэ чалавек той, і ты выдаліш злое з Ізраіля. І ўвесь народ, пачуўшы, будзе баяцца і больш не будзе дзейнічаць бязбожна. Калі ж ты ўвойдзеш у зямлю, якую Гасподзь Бог твой дае табе, і ўспадкуеш яе, і пасяліся на ёй, і скажаш: я пастаўлю над сабою правіцеля, як і астатнія народы вакол мяне, — прызначаючы прызначыш над сабою правіцеля, якога выбера Гасподзь Бог; з братоў тваіх прызначыш над сабою правіцеля; ты не зможаш прызначыць над сабою чалавека чужога, бо ён не брат твой. Таму што ён не памножыць сабе коней, ні не адвярне народ у Егіпет, каб не памножыць сабе коней, а Гасподзь сказаў: не будзеце больш вяртацца гэтым шляхам. І не памножыць сабе жонак, каб не адвярнулася яго сэрца, і срэбра і золата не памножыць сабе вельмі. І калі ён сядзе на сваім праўленні, і напіша для сябе гэты другі закон у кнігу ад святароў лявітаў, і будзе з ім, і будзе чытаць у ёй усе дні свайго жыцця, каб навучыўся баяцца Госпада Бога твайго, і захоўваць усе гэтыя запаведзі, і гэтыя пастановы выконваць; каб не ўзвысілася яго сэрца над яго братамі, каб не адступіў ад запаведзяў направа ці налева, каб працягнуў на сваім праўленні, ён і яго сыны сярод сыноў Ізраіля.

18

Не будзе ў свяшчэннікаў-лявітаў, усяго племені Левія, ні часткі, ні жэрабя з Ізраілем; ахвяраванні Госпада — жэрабя іх, яны будуць есці іх. Жэрабе ж не будзе ім сярод братоў іх, Гасподзь Сам жэрабе яго, як сказаў яму. І гэта суд свяшчэннікаў ад народу, ад тых, хто прыносіць ахвяры, калі цяля, калі авечка; і дасі плячо свяшчэніку, і шчокі, і страўнік, і першыя пладоў зерня твайго, і віна твайго, і алею твайго; і першыя пладоў стрыжкі авечак тваіх дасі яму. Што яго выбраў Гасподзь з усіх племёнаў тваіх, каб стаяць перад Госпадам Богам, служыць і дабраславіць імем Яго, ён і сыны яго сярод сыноў Ізраіля. Калі ж прыйдзе левіт з аднаго з гарадоў з усіх сыноў Ізраіля, дзе ён жыве, паводле таго, як жадае душа яго, у месца, якое выбера, ён будзе служыць імені Госпада Бога яго, як усе браты яго левіты, стаячыя там перад Госпадам Богам тваім. Ён будзе есці падзеленую частку, акрамя продажу паводле сям'і. Калі ж ты ўвойдзеш у зямлю, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе, не навучышся рабіць паводле агідстваў тых народаў. Не будзе знойдзены ў цябе той, хто ачышчае сына свайго і дачку сваю ў агні, варажбіт варажбу, тлумач прыкмет, і той, хто бярэ прыкметы, той, хто спявае замову з зеллем, чараўнік-чарагаворшчык, і тлумач цудаў, той, хто пытае мёртвых. Бо агідай для Госпада Бога твайго з'яўляецца кожны, хто робіць гэта, бо з-за гэтых агід Госпад знішчыць іх перад аблiччам тваім. Дасканалым будзеш перад Госпадам, Богам

тваім. Бо гэтыя народы, якіх ты выганяеш, слухаюць прыкмет і варажбаў, а табе не так даў Гасподзь, Бог твой. Прарока з братоў тваіх, як мяне, узведзе табе Гасподзь Бог твой; яго будзеце слухаць. Паводле ўсяго, што ты прасіў ад Госпада Бога твайго ў Харыве ў дзень сходу, кажучы: не будзем больш чуць голас Госпада Бога твайго, і агонь гэты вялікі не будзем бачыць больш, каб не памерці. І сказаў Госпад да мяне: Правільна ўсё, што яны гаварылі да цябе. Прарока ўзбуджу ім з братоў іх, як цябе, і дам словы ў роце яго, і будзе гаварыць ім паводле таго, што загадаю яму. І чалавек, які не паслухае таго, што гаворыць той прарок ад майго імя, я пакараю яго. Акрамя прарока, які б учыніў бязбожна, гаворачы ад майго імя слова, якое я не загадваў гаварыць, і які б гаварыў ва імя іншых багоў, памрэ той прарок. Калі ж ты скажаш у сэрцы сваім, як мы ведаць будзем слова, якое не гаварыў Гасподзь? Колькі б ні гаварыў той прарок імем Госпада, і не здзейсніцца, і не адбудзецца, гэта слова, якое не гаварыў Госпад, у бязбожнасці гаварыў той прарок, не бойцеся яго.

19

Калі ж знішчыць Госпад, Бог твой, народы, якім Бог дае табе зямлю, і ўспадкуеце іх, і пасяліцеся ў гарадах іхніх і ў дамах іхніх, тры гарады аддзеліш сабе ў сярэдзіне зямлі тваёй, якую Госпад, Бог твой, дае табе. Разгледзь для сябе шлях і падзелі на тры часткі межы зямлі тваёй, якую

размяркоўвае табе Гасподзь, Бог твой, і будзе прытулак кожнаму забойцу. Гэта ж будзе загад адносна забойцы, які ўцячэ туды і будзе жыць: той, хто ўдорыць свайго суседа ненаўмысна, і гэты не ненавідзеў яго раней, ні ўчора, ні пазаўчора. І калі хто ўвойдзе з суседам у лес сабраць дровы, і саскочыць яго рука з сякерай, сякучы дрэва, і жалеза, выпаўшы з дрэва, трапіць у суседа, і той памрэ, гэты ўцячэ ў адзін з гэтых гарадоў і будзе жыць. Каб помсціцель крыві не пераследаваў забойцу, таму што распаліўся сэрцам, і не дагнаў яго, калі шлях даўжэйшы, і не ўдарыў душу яго, а гэтаму няма прысуду смерці, таму што ён не ненавідзеў яго ні ўчора, ні пазаўчора. Таму я загадваю табе гэтае слова, кажучы: аддзелі сабе тры гарады. Калі ж пашырыць Гасподзь Бог твой межы твае, якім спосабам прысягнуў бацькам тваім, і дасць табе Гасподзь усю зямлю, якую сказаў даць бацькам тваім, калі пачуеш рабіць усе запаведзі гэтыя, якія я загадваю табе сёння, любіць Гасподзя Бога твайго, хадзіць ва ўсіх дарогах яго ўсе дні, дадасі сабе яшчэ тры гарады да гэтых трох. І не будзе пралітая невінаватая кроў у зямлі, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе ў спадчыну, і не будзеш ты вінаваты ў крыві. Калі ж стане ў табе чалавек, ненавідзячы блізкага, і зачаіцца на яго, і паўстане супраць яго, і ўдарыць яго душу, і памрэ, і ўцячэ ў адзін з гэтых гарадоў; і пашлюць рада старэйшын яго горада, і возьмуць яго адтуль, і аддадуць яго ў рукі месцімцеляў крыві, і памрэ. Не пашкадуе вока тваё яго, і ты ачысціш нявінную кроў з Ізраіля, і добра табе будзе. Не перасунеш межы таго суседа, якія паставілі бацькі твае ў

спадчыне, якую ты атрымаў у спадчыну ў зямлі, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе ў жрэбіі. Не застанецца адзін сведка, каб сведчыць супраць чалавека ў любой несправядлівасці і ў любым грахе, і ў любым грахе, які ён зробіць. На вусны двух сведкаў і на вусны трох сведкаў будзе ўстаноўлена ўсякае слова. Калі ж стане сведка несправядлівы супраць чалавека, абвінавачваючы яго ў бязбожнасці, і стануць два чалавекі, якім ёсць у іх спрэчка, перад Госпадам, і перад святарамі, і перад суддзямі, якія будуць у тыя дні. І разгледзяць суддзі дакладна, і вось сведка несправядлівы засведчыў несправядліва, выступіў супраць брата свайго. І зробіце яму тым спосабам, якім ён злосна задумаў зрабіць супраць брата свайго, і выдаліш зло з вас самых. І астатнія, пачуўшы, убаяцца і не будуць больш чыніць паводле гэтага злога слова сярод вас. Не пашкадуе вока тваё яго, душу замест душы, вока замест вокі, зуб замест зуба, руку замест рукі, нагу замест нагі.

20

Калі ж ты выйдзеш у вайну на ворагаў тваіх і ўбачыш каня і верхаўца, і народ больш за твой, не бойся іх, бо Гасподзь, Бог твой, з табою, які вывеў цябе з зямлі Егіпецкай. І будзе, калі ты набліжышся да вайны, і падышоўшы свяшчэннік будзе гаварыць да народу, і скажа да іх: слухай, Ізраіль, вы ідзеце сёння ў вайну на ворагаў вашых; няхай не аслабее сэрца вашае, не бойцеся, і не трывожцеся, і не адступайце

ад твару іх. Таму што Гасподзь, Бог ваш, які ідзе наперадзе з вамі, змагаецца разам з вамі супраць ворагаў вашых, каб выратаваць вас. І будуць гаварыць кніжнікі да народу, кажучы: хто той чалавек, які пабудаваў новы дом і не асвяціў яго? Няхай ён ідзе і няхай вернецца ў свой дом, каб не памёр у вайне, і іншы чалавек асвяціць яго. І хто той чалавек, які пасадзіў вінаграднік, і не парадаваўся з яго? Няхай ён ідзе і няхай вернецца ў дом свой, каб не памёр ён у вайне, і чалавек іншы будзе весяліцца з яго. І хто той чалавек, які абручыўся з жанчынай і не ўзяў яе? Няхай ён ідзе і няхай вернецца ў дом свой, каб не памёр у вайне, і чалавек іншы возьме яго. І дададуць кніжнікі гаварыць да народу, і скажуць: хто чалавек баязлівы і баязлівы сэрцам? Няхай ён ідзе і няхай вернецца ў свой дом, каб не зрабіў баязлівым сэрца свайго брата, як яго ўласнае. І будзе, калі пісары спыняцца гаварыць да народа, і ўстановяць правіцеляў войска, якія вядуць народ. Калі ж ты падыдзеш да горада, каб ваяваць супраць іх, дык заклічы іх з мірам. Калі яны адкажуць табе мірна і адкрыюць табе брамы, то ўвесь народ, які знойдзецца ў ім, будзе табе даннікамі і падданымі тваімі. Калі ж не паслухаюцца яны цябе, і зробяць супраць цябе вайну, абложыш яе, пакуль не аддасць яе табе Гасподзь Бог твой у рукі твае, і заб'еш усякага мужчыну яе ў забойстве мячом, акрамя жанчын і багажу, і ўсю жывёлу, і ўсё, колькі б ні было ў горадзе, і ўвесь здабытак разграбуеш сабе, і з'еш увесь здабытак ворагаў тваіх, якіх Гасподзь Бог твой дае табе. Так зробіш усім гарадам, якія знаходзяцца вельмі далёка ад цябе, а не

гарадам народаў гэтых, якіх зямлю Гасподзь Бог твой дае табе ў спадчыну. Не будзеце браць жывымі ўсё дыхаючае, але праклёнам праклянiце іх, хетэя, і амарэя, і ханаанэя, і перызэя, і евэя, і евусэя, і гергесэя, якім спосабам загадаў табе Гасподзь Бог твой, каб не навучылі рабіць вас усім агідствам іхнім, колькі зрабілі багам іхнім, і зграшыце перад Госпадам Богам вашым. Калі ж ты аблажыш горад на многія дні, каб ваяваць супраць яго і захапіць яго, не знішчай дрэў яго, накладваючы на іх жалеза, але еш ад іх плады, а самога дрэва не высякай, бо хіба дрэва палявое — гэта чалавек, каб увайсці ад твару твайго ў частакол? Але дрэва, якое ты ведаеш, што не пладаноснае, гэта ты знішчыш і выцінеш, і пабудуеш аблогавыя ўмацаванні супраць горада, які вядзе супраць цябе вайну, пакуль ён не будзе захоплены.

21

Калі ж будзе знойдзены параненны ў зямлі, якую Гасподзь Бог твой дае табе ў спадчыну, упалы ў полі, і не ведаюць таго, хто ўдарыў, выйдзе савет старэйшын твой і суддзі твае, і вымераюць да гарадоў, якія вакол параненага. І будзе горад бліжэйшы да параненага, і возьме савет старэйшын таго горада цялушку з быдла, якая не працавала, і якая не цягнула ярма. І спусцяць савет старэйшын таго горада цялушку ў яр сурвы, які не апрацоўваўся і не засяваўся, і зломяць шыю цялушцы ў яры. І прыйдуць свяшчэнікі-

лявіты, таму што іх выбраў Гасподзь Бог стаяць перад Ім і дабраслаўляць на імя Яго, і паводле вуснаў іх будзе вырашацца ўсякая спрэчка і ўсякае пашкоджанне. І ўвесь савет старэйшын таго горада, тыя, якія набліжаюцца да забітага, памыюць рукі над галавой тэлкі, якая была зарэзана ў даліне; і адказаўшы, яны скажуць: рукі нашыя не праліялі гэтую кроў, і вочы нашыя не бачылі. Будзь міласцівы да народа Твайго Ізраіля, які Ты выкупіў, Госпадзе, каб не стала невінная кроў у народзе Тваім Ізраілі, і будзе ім спакутавана кроў. Ты ж выдаліш невінную кроў з-паміж вас, калі зробіш добрае і прыемнае перад Госпадам, Богам тваім. Калі ж, выйшаўшы на вайну супраць ворагаў тваіх, і аддасць табе Гасподзь Бог твой у рукі твае, і возьмеш палон іхні, і ўбачыш у палоне жанчыну прыгожую выглядам, і пажадаеш яе, і возьмеш яе сабе за жонку, і прывядзеш яе ўнутр у дом твой, і пагаліш галаву яе, і абстрыжаш ногці яе, і здымеш адзенне палону з яе, і будзе сядзець яна у доме тваім, і будзе плакаць па бацьку і па маці месяц дзён; і пасля гэтага ўвойдзеш да яе і будзеш жыць з ёю, і будзе яна жонкаю тваёю. І калі ты не захочаш яе, адпусціш яе вольнаю, і яна не будзе pradadzena за срэбра, не адкінеш яе, бо ты прыніжаў яе. Калі ж стануць у чалавека дзве жонкі, адна з іх любімая, і адна з іх ненавісная, і народзяць яму любімая і ненавісная, і стане сын першароджаны ненавіснай; І будзе ў дзень, калі ён падзеліць у спадчыну сынам яго маёмасць яго, ён не зможа зрабіць першароджаным сына любімай, абмінуўшы сына ненавіснай, першароджанага; Але першароджанага сына

ненавіснай ён прызнае, каб даць яму двайное ад усяго, што знойдзецца ў яго, бо гэты ёсць пачатак дзяцей яго, і гэтаму належыць першароднае права. Калі ж у некага сын непаслухмяны і бунтоўны, не слухаецца голасу бацькі і голасу маці, і яны павучаюць яго, і ён не слухае іх. І схапіўшы яго, бацька яго і маці яго выведуць яго да рады старэйшын горада яго і да брамы месца. І скажуць мужчынам горада іх: сын наш гэты непаслухмяны і бунтуе, не слухаецца голасу нашага, гультай і п'яніца. І забіюць яго камянямі мужчыны горада яго, і памрэ ён, і выдаліш ты злое з-паміж вас, і астатнія, пачуўшы гэта, убаяцца. Калі ж стане ў нейкім грэх, прысуд смерці, і памрэ, і павесіце яго на дрэве, не будзе спаць цела яго на дрэве, але пахаваннем пахаваеце яго ў дзень той, бо праклятым Богам кожны павешаны на дрэве, і не апаганіце зямлю, якую Гасподзь Бог твой дае табе ў спадчыну.

22

Не бачачы цяля брата твайго або авечку яго, якія блукаюць на дарозе, не абыходзь іх: абавязкова вярні іх брату твайму і аддай яму. Калі ж не набліжаецца брат твой да цябе, ані ведаеш яго, збярэш яго ўнутр у дом твой, і будзе з табой, пакуль шукае іх брат твой, і вернеш яму. Так зробіш з аслом яго, і так зробіш з адзеннем яго, і так зробіш з усякай стратай брата твайго, якая калі загіне ў яго, і ты знойдзеш, не зможаш праігнараваць. Не ўбачыш асла брата твайго ці

цяля яго, якія ўпалі на дарозе, не абміні іх, абавязкова падымеш разам з ім. Не павінна быць мужчынскіх рэчаў на жанчыне, і не павінен апранацца мужчына ў жаночае адзенне, бо агіда Госпаду, Богу твайму, кожны, хто робіць гэта. Калі ж ты сустрэнеш гняздо птушак перад сабой у дарозе, або на якім-небудзь дрэве, або на зямлі, з птушанятамі ці яйкамі, і маці грэе птушанят або яйкі, не бяры маці разам з дзецьмі. Адпраўленнем адправіш маці, а дзяцей возьмеш сабе, каб добра табе стала і доўгажыўным станеш. Калі ты пабудуеш новы дом, і зробіш абаронку для твайго даху, то не зробіш забойства ў тваім доме, калі хтосьці ўпадзе з яго. Не засявай вінаградніка твайго рознымі насеннямі, каб не былі асвечаны прыплод і насенне, якое ты пасееш разам з прыплодам вінаградніка твайго. Не будзеш араць цяляткам і аслом разам. Не апранеш падробленага, воўны і лёну разам. Скручаныя зробіш сабе на чатырох краях адзенняў тваіх, якімі калі апранешся. Калі ж хто возьме жанчыну і будзе жыць з ёй, і зненавідзіць яе, і накладзе на яе абвінавальныя словы, і прынясе супраць яе дрэннае імя, і скажа, гэтую жанчыну я ўзяў, і падышоўшы да яе не знайшоў у яе дзявоцтва. І ўзяўшы бацька дзяўчыны і маці вынясуць дзявоцтва дзяўчыны да рады старэйшын да брамы. І скажа бацька дзяўчыны раду старэйшын: дачку маю гэтую я даў чалавеку гэтаму за жонку, і зненавідзеўшы яе, цяпер гэты накладае на яе ілжывыя словы, кажучы: не знайшоў я ў дачкі тваёй дзявоцтва; і гэта дзявоцтва дачкі маёй. І яны разгорнуць адзенне перад радай старэйшын горада. І возьме рада

старэйшын таго горада таго чалавека, і будуць карыць яго, і аштрафуюць яго на сто сікляў, і дадуць бацьку маладой жанчыны, таму што ён вынес дрэннае імя на дзяўчыну ізраільцянку, і яна будзе яго жонкай; ён не зможа адаслаць яе ўвесь час. Калі ж на праўдзе стане гэтае слова, і не знойдзецца дзявоцтва ў маладой жанчыны, і выведуць маладую жанчыну да дзвярэй дома бацькі яе, і закідаюць яе камянямі, і памрэ, бо зрабіла глупства ў сынах Ізраіля, распусціўшы дом бацькі яе, і выдаліш злое з вас самых. Калі ж будзе знойдзены чалавек, які спіць з жанчынай, замужняй за мужчынам, забіце абодвух: мужчыну, які спіць з жанчынай, і жанчыну, і выдаліш зло з Ізраіля. Калі ж стане дзяўчына дзева абручаная з мужчынам, і знайшоўшы яе чалавек у горадзе пераспіць з ёй, вывядзеце абодвух на брану горада іхняга, і будуць забітыя камянямі, і памруць; дзяўчыну, бо не крычала ў горадзе; і чалавека, бо прынізіў жонку блізкага; і выдаліш злое з вас самых. Калі ж у полі знойдзе чалавек абручаную дзяўчыну, і, прымусіўшы, ляжа з ёю, забіеце таго, хто ляжаў з ёю, толькі яго. І маладой жанчыне няма граху смерці; як калі хто паўстане чалавек на блізкага і заб'е яго душу, так гэтая справа, таму што ў полі знайшоў яе; крыкнула маладая жанчына абручаная, і не было таго, хто дапамог бы ёй. Калі ж хто знойдзе дзяўчыну-дзявіцу, якая не засватаная, і прымусіўшы ляжа з ёй, і будзе знойдзены, дасць чалавек, які ляжаў з ёй, бацьку маладой жанчыны пяцьдзесят дыдрахмаў срэбра, і яна будзе яго жонка, замест таго, што ён упакорыў яе; не зможа адаслаць яе ўвесь час.

23

Не возьме чалавек жонку бацькі свайго, і не адкрые пакрыва бацькі свайго. Не ўвойдзе пашкоджаны ў яечках, ні адрэзаны, у сход Госпада. Не ўвойдзе нарожаны ад блудніцы ў сход Госпада. Не ўвойдзе аманіцянін і маавіцянін у сход Госпада, і да дзесятага пакалення не ўвойдзе ў сход Госпада, і да веку; з-за таго што не сустрэлі яны вас з хлебам і вадой у дарозе, калі выходзілі вы з Егіпта, і таму што нанялііі супраць цябе Валаама сына Веора з Месапатаміі праклясці цябе. І не хацеў Гасподзь, Бог твой, слухаць Валаама, і пераўтварыў Гасподзь, Бог твой, праклёны ў дабраславенне, бо палюбіў цябе Гасподзь, Бог твой. Не будзеш звяртацца да іх з мірнымі і выгаднымі словамі ўсе дні твае навекі. Не будзеш гідаваць ідумеяніна, бо ён твой брат, не будзеш гідаваць егіпцяніна, бо ты быў прыхадзнем у яго зямлі. Сыны, калі нарадзяцца ім, у трэцім пакаленні ўвойдуць у сход Госпада. Калі ж ты выйдзеш табараваць на ворагаў тваіх, то трымайся ад усякага злога слова. Калі ў цябе будзе чалавек, які не будзе чысты ад начнога выцякання, то ён выйдзе за лагер і не ўвойдзе ў лагер. І будзе да вечара абмые цела сваё вадою, і пасля заходу сонца ўвойдзе ў лагер. І месца будзе табе вонку лагера, і ты выйдзеш там вонку. І калок будзе ў цябе на паясе тваім; і будзе, калі ты сядзеш звонку, і ты выкапаеш ім, і павярнуўшыся ты пакрыеш непрыстойнасць тваю; Таму што Гасподзь Бог твой хадзіць у табары тваім, каб

выратаваць цябе і аддаць ворага твайго перад тварам тваім; і будзе табор твой святы, і не будзе бачна ў цябе непрыстойнасці справы, і адвернецца ад цябе. Не аддасі дзіця гаспадару яго, які дададзены табе ад гаспадара яго. З табою будзе жыць, у вас будзе жыць там, дзе яму будзе угодна, не прыгнятай яго. Не будзе праститутка сярод дачок Ізраіля, і не будзе таго, хто праституе сябе, сярод сыноў Ізраіля, не будзе ініцыятара сярод дачок Ізраіля, і не будзе таго, хто ініцыюецца, сярод сыноў Ізраіля. Не прынясеш плату блудніцы, ні абмен сабакі ў дом Госпада Бога твайго дзеля ўсякай абяцанкі, бо агіда Госпаду Богу твайму ёсць і адно, і другое. Не пазычай пад працэнт брату твайму: ні срэбра пад працэнт, ні ежы пад працэнт, ні якой-небудзь рэчы пад працэнт, калі ты пазычаеш. Чужынцу ты будзеш пазычаць пад працэнт, а брату твайму не будзеш пазычаць пад працэнт, каб дабраславіў цябе Госпад Бог твой ва ўсіх справах тваіх на зямлі, у якую ты ўваходзіш там, каб успадкаваць яе. Калі ж ты паабяцаеш абяцанне Госпаду, Богу твайму, не будзеш адкладваць аддаць яго, таму што Госпад, Бог твой, будзе настойліва шукаць гэта ад цябе, і будзе ў табе грэх. Калі ж ты не хочаш маліцца, у табе няма граху. Тое, што выходзіць з вуснаў тваіх, захаваеш і зробіш так, як даваў абяцанне Госпаду Богу твайму дар, які абяцаў вуснамі тваімі. Калі ж ты ўвойдзеш у жніво суседа твайго і збярэш у руках тваіх каласы, то серпа не пакладзеш на жніво суседа твайго. Калі ж увойдзеш у вінаграднік суседа твайго, з'еш вінаграду, колькі душу тваю напоўніць, а ў пасудзіну не ўкладзеш.

24

Калі хтосьці возьме жанчыну, і будзе жыць з ёй, і будзе, калі ён не знойдзе міласці перад ім, таму што знайшоў у ёй непрыстойную рэч, і напіше ёй кнігу развода, і дасць у рукі яе, і адправіць яе з дома яго, і адышоўшы стане іншаму мужу, і зненавідзіць яе муж апошні, і напіше ёй кнігу развода, і дасць у рукі яе, і адправіць яе з дома яго, і памрэ муж апошні, які ўзяў яе сабе за жонку, не зможа муж першы, які адправіў яе, вярнуўшыся ўзяць яе сабе за жонку, пасля таго як яна была апаганена, таму што гэта мярзота перад Госпадам Богам тваім, і не апаганіце зямлю, якую Госпад Бог твой дае табе ў спадчыну. Калі ж хто нядаўна возьме жонку, не пойдзе ў вайну, і не будзе ўскладзена на яго ніякай справы, невінаваты будзе ў доме сваім адзін год, весяліць жонку сваю, якую ўзяў. Не будзеш браць у заклад жорна, ні верхняга жорна, таму што гэты бярэ ў заклад душу. Калі ж чалавек будзе спійманы, які крадзе душу з братоў сваіх, сыноў Ізраіля, і прыгнятаўшы яго, прадае, то памрэ той злодзей, і выдаліш тое злое з вас. Звяртай увагу на сябе пры дакрананні праказы, вельмі пільнуй выконваць усё паводле закона, які паведамяць вам святары-лявіты, як я загадаў вам, пільнуйце выконваць. Памятай, колькі зрабіў Гасподзь, Бог твой, Марыям у дарозе, калі вы выходзілі з Егіпта. Калі ёсць даўг у тваго суседа, даўг якіколькі, не ўвойдзеш у яго дом, каб узяць яго заклад. Звонку стаеш, і чалавек, у якога пазыка твая, вынесе табе заставу звонку.

Калі ж чалавек становіцца бедным, не будзеш спаць з заставай яго. Вяртаннем вернеш заклад яго да захаду сонца, і заспіць ён у адзенні сваім, і дабраславіць цябе, і будзе табе міласэрнасць перад Госпадам Богам тваім. Не крыўдзі заробку беднага і патрабуючага з братоў тваіх, ці з прышэльцаў, якія ў гарадах тваіх. У той жа дзень ты аддасі плату яго, не зойдзе сонца на яго, таму што ён бедны, і ў гэтым мае надзею, і ён закрычыць супраць цябе да Госпада, і будзе ў цябе грэх. Не памруць бацькі за дзяцей, і сыны не памруць за бацькоў; кожны памрэ за свой уласны грэх. Не адхіліш суд прышэльца і сіраты і ўдавы; не возьмеш у заклад адзенне ўдавы, і ўспомніш, што слуга быў ты ў зямлі Егіпце, і выкупіў цябе Гасподзь Бог твой адтуль; праз гэта я табе загадваю рабіць слова гэта. Калі ж ты пажнеш ураджай у полі тваім і забудзеш сноп у полі тваім, не вяртайся ўзяць яго — прышэльцу, сіраце і ўдаве будзе ён, каб дабраславіў цябе Гасподзь, Бог твой, ва ўсіх працах рук тваіх. Калі ж ты збіраеш аліўкі, не павернешся сабраць тое, што пасля цябе, прышэльцу і сіраце і ўдаве будзе, і ўспомніш, што слуга быў ты ў зямлі Егіпецкай, праз гэта я табе загадваю рабіць слова гэта. Калі ж ты збярэш урожай з вінаградніка твайго, не будзеш збіраць яго зноў тое, што за табой; прышэльцу і сіраце і ўдаве будзе; і ўспомніш, што слугой быў ты ў зямлі Егіпецкай; таму я табе загадваю выконваць слова гэта.

25

Калі ж стане спрэчка паміж людзей, і яны прыйдуць на суд, і судзяць, і апраўдаюць справядлівага, і асудзяць бязбожнага; і будзе, калі варты ударам бязбожны, пакладзеш яго перад суддзямі, і яны будуць бічаваць яго перад імі паводле бязбожнасці яго. І лікам сарак яны будуць бічаваць яго, не дададуць. Калі ж дадасі бічаваць за гэтыя ўдары больш, будзе пасаромлены брат твой перад табою. Не павінен ты закрываць рот валу, які малоціць. Калі ж жывуць браты разам, і памрэ адзін з іх, а насення не было ў яго, не будзе жонка памерлага аддадзена вонкаваму мужу, брат мужа яе ўвойдзе да яе і возьме яе сабе за жонку, і будзе жыць з ёй. І будзе дзіця, якое калі яна народзіць, будзе ўстаноўлена па імені памерлага, і не будзе сцёртае імя яго з Ізраіля. Калі ж чалавек не жадае ўзяць жанчыну свайго брата, і падымецца жанчына да брамы да рады старэйшын, і скажа: Не хоча брат майго мужа ўзняць імя свайго брата ў Ізраілі, не пажадаў брат майго мужа. І паклічуць яго старэйшыны горада яго, і скажуць яму; і ўстаўшы ён скажа: не жадаю я ўзяць яе; і падыйшоўшы жонка брата яго перад старэйшынамі, і здыме сандаль яго адну з нагі яго, і плюне ў твар яго, і адказаўшы скажа: так зробяць чалавеку, які не пабудуе дом брата яго ў Ізраілі. І будзе называцца імя яго ў Ізраілі: дом таго, хто адвязаў сандалю. Калі ж б'юцца людзі разам, чалавек з братам яго, і падыдзе жонка аднаго з іх выратаваць мужа яе з рукі таго, хто б'е яго, і, працягнуўшы руку, схопіць блізнятаў яго, адсячэш руку; не пашкадуе вока тваё на ёй. Не будзе ў цябе ў торбе тваёй вагі і вагі, вялікай або малой. Не будзе ў доме тваім мера і мера,

вялікая ці малая. Вага праўдзівая і справядлівая будзе ў цябе, і мера праўдзівая і справядлівая будзе ў цябе, каб доўга жыў ты на зямлі, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе ў спадчыну. Таму што агідай для Госпада Бога твайго з'яўляецца ўсякі, хто робіць гэтыя рэчы, ўсякі, хто робіць несправядлівае. Памятай, колькі зрабіў табе Амалік на дарозе, калі ты выходзіў з зямлі Егіпта, як ён супраціўстаяў табе на дарозе, і пасек твой ар'ергард, тых, што працавалі ззаду цябе, а ты быў галодны і стомлены, і ён не баяўся Бога. І будзе, калі дасць табе спакой Гасподзь, Бог твой, ад усіх ворагаў тваіх вакол цябе ў зямлі, якую Гасподзь, Бог твой, дае табе атрымаць у спадчыну, выкрэсліш імя Амалік з-пад неба, і не забудзь.

26

І будзе, калі ты ўвойдзеш у зямлю, якую Гасподзь Бог твой дае табе паспадкаваць, і ты паспадкуеш яе, і ты пасяліся на ёй, і ты возьмеш ад першых пладоў плёну зямлі тваёй, якую Гасподзь Бог твой дае табе, і ты ўкладзеш у кош, і ты пойдзеш у месца, якое выбера Гасподзь Бог твой, каб было названа імя яго там. І прыйдзеш да свяшчэнніка, які будзе ў тыя дні, і скажаш яму: абвяшчаю сёння Госпаду, Богу майму, што ўвайшоў я ў зямлю, якую прысягнуў Госпад бацькам нашым даць нам. І возьме святар кошык з рук тваіх і пакладзе яго перад ахвярнікам Госпада, Бога твайго. І адказваючы, скажа перад Госпадам, Богам тваім: Сірыю

пакінуў бацька мой, і сышоў у Егіпет, і пражываў там у малым ліку, і стаў там народам вялікім і мноствам вялікім. І крыўдзілі нас егіпцяне, і прыніжалі нас, і паклалі на нас працы цяжкія. І заклікалі мы да Госпада Бога нашага, і пачуў Госпад голас наш, і ўбачыў прыніжэнне наше, і працу нашу, і прыгнёт наш. І вывеў нас Гасподзь з Егіпта Сам у вялікай сіле Сваёй, і магутнай рукой, і ўзнятым рамяніём, і вялікімі бачаннямі, і знакамі, і цудамі. І ўвёў ён нас у гэтае месца, і даў нам гэтую зямлю, зямлю, якая цячэ малаком і мёдам. І цяпер вось я прынёс першыя плады прадукту зямлі, якую ты даў мне, Госпадзе, зямлю, якая цячэ малаком і мёдам; і ты пакінеш гэта перад Госпадам Богам тваім, і пакланішся перад Госпадам Богам тваім, і будзеш радавацца ва ўсім добрым, што даў табе Госпад Бог твой, і дом твой, і левіт, і прышлец, які ў табе. Калі ж ты завершыш аддаваць дзесяціну ўсіх плодаў тваіх у трэцім годзе, другую дзесяціну дасі левіту, і прышэльцу, і сіраце, і ўдаве, і яны будуць есці ў гарадах тваіх і весяліцца. І скажаш перад Госпадам, Богам тваім: ачысціў я святыя рэчы з дома майго і даў іх лявіту, і прышэльцу, і сіраце, і ўдаве, паводле ўсіх запаведзяў, якія Ты загадаў мне; не парушыў я запаведзі Тваёй і не забыў. І не еў я ў сваім болю з іх, не браў я з іх у нечыстае, не даваў я з іх памерламу, слухаўся я голасу Госпада Бога нашага, зрабіў я так, як Ты загадаў мне. Паглядзі ўніз з дома святога Твайго з неба і дабраслаў народ Твой Ізраіль, і зямлю, якую даў Ты ім, як прысягаў бацькам нашым даць нам зямлю, якая цячэ малаком і мёдам. У гэты дзень Гасподзь, Бог твой, загадаў табе

выконваць усе пастановы і судовыя рашэнні, і вы будзеце захоўваць і выконваць іх з усяго вашага сэрца і з усёй вашай душы. Бога ты выбраў сёння, каб Ён быў тваім Богам, і каб хадзіць усімі Яго шляхамі, і захоўваць пастановы і прысуды, і слухацца Яго голасу. І Гасподзь выбраў цябе сёння, каб стаць табе яму народам асаблівым, як сказаў, каб захоўваць запаведзі яго, і каб быць табе вышэй за ўсе народы, як зрабіў цябе славутым і хвалай і слаўным, каб быць табе народам святым Госпаду Богу твайму, як гаварыў.

27

І загадаў Майсей і рада старэйшын Ізраіля, кажучы: Захоўвайце ўсе гэтыя запаведзі, колькі я загадваю вам сёння. І будзе ў той дзень, калі перайдзеце праз Іардан у зямлю, якую Госпад, Бог твой, дае табе, і паставіш сабе вялікія камяні, і абеліш іх вапнай. І напішаш на гэтых камянях усе словы гэтага закона, калі перайдзеце Іардан, калі ўвойдзеце ў зямлю, якую Гасподзь, Бог бацькоў тваіх, дае табе, зямлю, якая цячэ малаком і мёдам, як сказаў табе Гасподзь, Бог бацькоў тваіх. І калі вы перайдзеце Іардан, паставіце гэтыя камяні, якія я загадваю табе сёння, на гары Гайбал і абеліце іх вапнай. І пабудуеш там ахвярнік Госпаду Богу твайму, ахвярнік з камянёў; не пакладзеш на яго жалеза; з цэлых камянёў пабудуеш ахвярнік Госпаду Богу твайму, і прынясеш на ім цэласпаленні Госпаду Богу

твайму. І ты прынясеш там ахвяру ратавання, і будзеш есці, і насыцішся, і будзеш радавацца перад Госпадам, Богам тваім. І напішаш на каменях увесь гэты закон вельмі выразна. І гаварыў Майсей і святары левіты ўсяму Ізраілю, кажучы: маўчы і слухай, Ізраіль; у гэты дзень ты стаў народам Госпаду Богу твайму, і будзеш слухаць голас Госпада Бога твайго, і будзеш выконваць усе запаведзі яго і пастановы яго, колькі я загадваю табе сёння. І загадаў Майсей народу ў той дзень, кажучы: гэтыя стануць благаславіць народ на гары Грызім, перайшоўшы Іардан: Сымон, Леві, Юда, Ісахар, Іосіф і Веніямін. І гэтыя стануць для праклёну на гары Гайбал: Рувім, Гад і Асір, Завулон, Дан і Нефталі. І адказваючы, скажуць левіты ўсяму Ізраілю голасам вялікім: пракляты чалавек, які зробіць выразаны і літы вобраз, агіду Госпаду, справу рук рамеснікаў, і паставіць яго ў тайным месцы. І адказваючы, увесь народ скажа: хай будзе так. Праклятны той, хто бязчэсціць бацьку свайго ці маці сваю, і скажа ўвесь народ: хай будзе так. Праклятым той, хто перамяшчае межы суседа, і скажуць усе людзі: хай будзе так. Праклятым той, хто збівае сляпога з дарогі, і скажа ўвесь народ: хай будзе так. Праклятны той, хто адхіліць суд прышэльца, сіраты і ўдавы, і ўвесь народ скажа: хай будзе так. Праклятым той, хто спіць з жанчынай бацькі яго, таму што ён адкрыў покрыва бацькі яго; і скажа ўвесь народ, хай будзе так. Праклят той, хто спіць з якой-небудзь жывёлай, і скажа ўвесь народ: хай будзе так. Праклятым той, хто спіць з сястрой ад бацькі ці маці яго. І скажуць увесь народ, хай будзе так. Праклятым спячы з

нявестай сваёй, і скажа ўвесь народ: хай будзе! Праклятым спячы з сястрой жонкі сваёй, і скажа ўвесь народ: хай будзе! Праклятым той, хто б'е суседа падманам, і ўвесь народ скажа: няхай будзе так. Праклятны той, хто б узяў дары, каб ударыць душу невіннай крыві, і ўвесь народ скажа: хай будзе так. Праклятны ўсякі чалавек, які не застаецца ва ўсіх словах гэтага закона, каб выконваць іх, і скажа ўвесь народ: хай будзе так.

28

І будзе, калі слуханнем паслухаеш голасу Госпада Бога твайго, захоўваць і рабіць усе запаведзі гэтыя, якія я загадваю табе сёння, і дасць цябе Госпад Бог твой вышэй над усімі народамі зямлі, і прыйдуць на цябе ўсе дабраславенні гэтыя, і знойдуць цябе; калі слуханнем паслухаеш голасу Госпада Бога твайго, дабраславёны ты ў горадзе, і дабраславёны ты ў полі. Дабраславёныя нашчадкі ўлоння твайго, і плады зямлі тваёй, і статкі валоў тваіх, і атары авечак тваіх. Дабраславёныя склады твае і рэшткі твае. Благаславёны ты пры ўваходзе тваім, і благаславёны ты пры выхадзе тваім. Аддасць Гасподзь, Бог твой, ворагаў тваіх, тых, што супраціўляліся табе, зламаных перад тварам тваім; адным шляхам выйдуць яны да цябе, і сямю шляхамі уцякуць ад твару твайго. Паслаць Гасподзь на цябе дабраславенне ў камораў тваіх і на ўсё, на што б ты ні паклаў руку тваю, на зямлі, якую Гасподзь, Бог твой, дае

табе. Узнімае цябе Гасподзь сабе народам святым, як прысягнуў бацькам тваім; калі пачуеш голас Госпада Бога твайго, і пойдзеш па ўсіх дарогах яго, і ўбачаць цябе ўсе народы зямлі, што імя Госпада названа на табе, і будуць баяцца цябе. І памножыць цябе Гасподзь, Бог твой, у добрыя рэчы ў нашчадках чэрава твайго, і на нашчадках быдла твайго, і на плодах зямлі тваёй, на зямлі тваёй, якую прысягнуў Гасподзь бацькам тваім даць табе. Адкрые табе Гасподзь скарбніцу яго добрую, неба, каб даць дождж зямлі тваёй у свой час; дабраславіць усе працы рук тваіх; і будзеш пазычаць многім народам, а ты не будзеш пазычаць. І будзеш ты кіраваць многімі народамі, а табой не будуць кіраваць. Усталюе цябе Гасподзь, Бог твой, галавою, а не хвастом, і будзеш тады зверху, а не знізу, калі будзеш слухаць голасу Госпада, Бога твайго, усё, што я загадваю табе сёння захоўваць. Не парушыш ні адной з усіх запаведзяў, якія я загадваю табе сёння, ні направа, ні налева, каб ісці за іншымі багамі і служыць ім. І будзе, калі не будзеш слухаць голасу Госпада Бога твайго, захоўваць усе запаведзі яго, колькі я загадваю табе сёння, і прыйдуць на цябе ўсе праклёны гэтыя, і дагоняць цябе. Праклятны ты ў горадзе, і праклятны ты ў полі. Пракляты склады твае і рэшткі твае. Праклятыя нашчадкі ўтробы тваёй, і плады зямлі тваёй, статкі быдла твайго, і атары авечак тваіх; Праклятым ты ў уваходзе тваім, і праклятым ты ў выхадзе тваім. Пашле Гасподзь на цябе недахоп, і марнаванне, і знішчэнне на ўсё, да чаго ты прыкладзеш руку тваю, пакуль Ён не знішчыць цябе і пакуль не пагубіць цябе хутка праз

злыя ўчынкі твае, бо ты пакінуў Мяне. Прычэпіць Гасподзь да цябе смерць, пакуль не знішчыць цябе з зямлі, у якую ты ўваходзіш там, каб успадкаваць яе. Ударыць цябе Гасподзь бяспамяцтвам, ліхаманкай, дрыжыкамі, запаленнем, сухавеем і бляднасцю, і будуць яны пераследваць цябе, пакуль не знішчаць цябе. І будзе табе неба над галавой тваёй бронзавым, а зямля пад табой — жалезнай. Хай дасць Гасподзь, Бог твой, дажджом зямлі тваёй пыл, і пыл з неба будзеападаць, пакуль не сатрэ цябе і пакуль не знішчыць цябе хутка. Няхай аддасць цябе Гасподзь на пабой перад ворагамі: адным шляхам выйдзеш да іх, а сямю шляхамі ўцячэш ад аблічча іх, і будзеш рассеяны ва ўсіх царствах зямлі. І будуць мёртвыя вашыя ежаю птушкам неба і звярам зямлі, і не будзе таго, хто адпужвае. Ударыць цябе Гасподзь язвай егіпецкай у месца сядзення, і каростай дзікай, і сверабам, так што не здольны ты быць вылечаным. Ударыць цябе Гасподзь вар'яцтвам, слепатой і зацьмленнем розуму. І будзеш ты мацаць удзень, як сляпы мацае ў цемры, і не будуць спрыяць табе шляхі твае, і будзеш ты тады крыўджаны і рабаваны ўвесь час, і не будзе таго, хто дапаможа. Жонку возьмеш, і іншы муж будзе мець яе, дом пабудуеш, і не будзеш жыць у ім, вінаграднік пасадзіш, і не будзеш збіраць яго. Цяля тваё зарэзанае перад табой, і не будзеш есці з яго; асёл твой захоплены ад цябе, і не будзе вернуты табе; авечкі твае аддадзены ворагам тваім, і не будзе табе таго, хто дапаможа. Твае сыны і твае дочкі аддадзеныя іншаму народу, і твае вочы будуць глядзець, марнеючы, на іх; не будзе мець сілы рука твая. Плады зямлі

тваёй і ўсе працы твае з'есць народ, якога ты не ведаеш, і будзеш крыўджаны і зламаны ўсе дні. І будзеш вар'ятам праз тыя відовішчы тваіх вачэй, якія ўбачыш. Ударыць цябе Гасподзь злой язвай на калені і на галёнкі, так што не здолееш зацаліцца ад падэшвы ног тваіх да цемя твайго. Адвёў бы Гасподзь цябе і правіцеляў тваіх, якіх бы ты прызначыў над сабою, на народ, які не ведаеш ты і бацькі твае, і будзеш служыць там іншым багам драўляным і каменным. І будзеш ты там загадкай, і прытчай, і апавяданнем сярод усіх народаў, да якіх адвядзе цябе Гасподзь. Насення шмат вынесеш на поле, і мала прынясеш, бо зжэрэ іх саранча; Вінаграднік пасадзіш і будзеш апрацоўваць, і віна не будзеш піць ані радавацца ад яго, бо зжэрэ іх чарвяк. Аліўныя дрэвы будуць у цябе ва ўсіх тваіх межах, і алеем не памажашся, таму што аліўнае дрэва тваё абсыплецца. Сыноў і дачок ты народзіш, і іх не будзе, бо яны пойдуць у палон. Усё драўлянае тваё і ўраджай зямлі тваёй спажыве парша. Прышлец, які жыве сярод цябе, будзе ўзвышацца ўсё вышэй і вышэй, а ты будзеш апускацца ўсё ніжэй і ніжэй. Гэты пазычыць табе, а ты гэтаму не пазычыш, гэты будзе галавой, а ты будзеш хвастом. І прыйдуць на цябе ўсе гэтыя праклёны, і будуць пераследаваць цябе, і дагоняць цябе, пакуль не знішчыць цябе і пакуль не згубіць цябе, таму што ты не слухаў голасу Госпада, Бога твайго, каб захоўваць запаведзі Яго і пастановы, колькі Ён загадаў табе. І будуць у табе знакі, і цуды ў насенні тваім да вечнасці, замест таго што не служыў ты Госпаду Богу твайму ў радасці і добрым розуме

з-за мноства ўсяго. І будзеш служыць ворагам тваім, якіх пашле Гасподзь на цябе, у голадзе, і ў смазе, і ў галізне, і ў недахопе ўсяго, і пакладзеш жалезнае ярмо на шыю тваю, пакуль ён не знішчыць цябе. Прывядзе на цябе Гасподзь народ здалёк ад канца зямлі, як кідок арла, народ, голасу якога не пачуеш, народ бессаромны тварам, які не паважыць твару старога і малога не пашкадуе. І пажрэ прыплод жывёлы тваёй і прыплод зямлі тваёй, так што не пакіне табе зерня, віна, алею, статкаў валоў тваіх і адар авечак тваіх, пакуль не знішчыць цябе. І зніщыць ён цябе ў тваіх гарадах, пакуль не будуць зруйнаваны высокія і моцныя сцены, на якія ты спадзяваўся, ва ўсёй тваёй зямлі, і прыгнеце цябе ў тваіх гарадах, якія даў табе. І будзеш есці нашчадкаў чэрава твайго, мяса сыноў тваіх і дачок тваіх, колькі даў табе, у сціску тваім і ў пакуце тваёй, якой пакутуе цябе вораг твой. Пяшчотны сярод цябе і вельмі далікатны будзе глядзець з зайздрасцю вокам яго на брата яго, і на жонку ў лоне яго, і на дзяцей, якія засталіся, якія засталіся яму, каб даць аднаму з іх ад плоці дзяцей яго, якіх ён есць, таму што не засталося яму нічога ў ціснаце тваёй і ў бедзе тваёй, якую прынясуць табе ворагі твае ва ўсіх гарадах тваіх. І ніжная сярод вас і пяшчотная, якой не браў нагу яе вопыт хадзіць па зямлі з-за пяшчотнасці і з-за ніжнасці, будзе зайздросна глядзець вокам яе на мужа яе, што ў лоне яе, і на сына і на дачку яе, і на паслед яе, што выйшаў праз сцёгны яе, і на дзіця яе, якое калі народзіць; бо зжэрці іх з-за недахопу ўсяго патаемна ў цеснаце тваёй і ў гора тваім, якім уціснуць цябе вораг твой у гарадах тваіх,

калі не паслухаеш рабіць усе словы закона гэтага, напісаныя ў кнізе гэтай, баяцца імя пашанаванае цудоўнае гэта, ГОСПАДА БОГА твайго. І адрозніць Гасподзь удары твае і удары насення твайго — удары вялікія і дзіўныя, і хваробы злыя і вернія. І вернецца ўся злая боль Егіпта, якой ты пазбягаў ад твару іх, і прыліпне да цябе. І ўсякую хваробу, і ўсякі ўдар ненапісаны, і ўсякі напісаны ў кнізе закона гэтага, прывядзе Гасподзь на цябе, пакуль не знішчыць цябе. І вы застанецеся ў малой колькасці, замест таго, што былі як зоркі нябесныя множнасцю, бо не слухалі голасу Госпада, Бога твайго. І будзе так: якім спосабам радаваўся Гасподзь над вамі, робячы вам добра і множачы вас, так радавацца будзе Гасподзь над вамі, знішчаючы вас, і будзеце ўзяты ў хуткасці ад зямлі, у якую ўваходзіш там, каб успадкаваць яе. І расселе цябе Гасподзь, Бог твой, па ўсіх народах ад канца зямлі да канца зямлі, і будзеш служыць там іншым багам, дрэву і камяню, якім не давяралі ні ты, ні бацькі твае. Але і ў тых народах не супакоіць цябе, ні не стане спакою сляду ступні тваёй, і дасць табе Госпад там сэрца іншае непаслухмянае, і вочы, што слабнуць, і душу, што знямагае. І будзе жыццё тваё вісець перад вачыма тваімі, і будзеш баяцца дзень і ноч, і не будзеш верыць у жыццё сваё. Раніцай ты скажаш: Калі б настаў вечар!, а вечарам ты скажаш: Калі б настала раніца! — ад страху ў сэрцы тваім, якога ты будзеш баяцца, і ад бачанняў вачэй тваіх, якія ты ўбачыш. І вярне цябе Гасподзь у Егіпет на караблях, на дарозе, пра якую я сказаў: не будзеш больш бачыць яе; і будзеце прададзены там

вашым ворагам у рабы і рабыні, і не будзе пакупніка. Гэта словы запавету, якія Пан загадаў Майсею ўстанавіць для сыноў Ізраіля ў зямлі Маава, акрамя запавету, які Ён учыніў з імі ў Харыве.

29

І паклікаў Майсей усіх сыноў Ізраіля, і сказаў да іх: вы бачылі ўсё, што зрабіў Гасподзь у зямлі Егіпецкай перад вамі Фараону і слугам яго, і ўсёй зямлі яго, выпрабаванні вялікія, якія бачылі вочы твае, знакі і цуды вялікія тыя. І не даў Гасподзь Бог вам сэрца, каб ведаць, і вочы, каб бачыць, і вушы, каб чуць, да гэтага дня. І вёў вас сорак гадоў у пустыні, не састарэліся адзенне вашае, і абутак вашае не сцёрся ад ног вашых. Хлеба вы не елі, віна і моцнага напою не пілі, каб ведалі, што я — Гасподзь, Бог ваш. І прыйшлі вы да гэтага месца, і выйшаў Сіён, кароль Эсэбона, і Ог, кароль Басана, нам насустрач на вайну. І мы ўдарылі іх, і мы ўзялі іх зямлю, і я даў яе ў спадчыну Рувіму, і Гаду, і палавіне племені Манасіі. І вы будзеце захоўваць, каб выконваць усе словы гэтага запавету, каб вы разумелі ўсё, што будзеце рабіць. Вы стаіце ўсе сёння перад Госпадам Богам вашым, правадыры плямёнаў вашых, і старэйшыны вашыя, і суддзі вашыя, і пісары вашыя, кожны муж Ізраіля, жонкі вашыя, і дзеці вашыя, і прышлец, які ў сярэдзіне табара вашага, ад дроварубаў вашых і да ваданосаў вашых, увайсці ў запавет Госпада Бога вашага, і ў праклёны яго, якія Гасподзь Бог

твой устанаўляе з табою сёння; каб паставіць цябе яму ў народ, і ён будзе табе Богам, якім спосабам сказаў табе, і якім спосабам прысягнуў бацькам тваім Абрааму і Ісааку і Якаву. І не толькі з вамі адзінымі я ўстанаўліваю гэты запавет і гэтае праклён, але і з тымі, хто тут ёсць з вамі сёння перад Госпадам Богам вашым, і з тымі, хто не ёсць з вамі тут сёння. Таму што вы ведаеце, як мы жылі ў зямлі Егіпецкай, як мы прайшлі сярод народаў, якіх вы мінулі. І бачыце агідствы іхнія і ідалы іхнія: дрэва і камень, срэбра і золата, якія ёсць у іх. Ці ёсць сярод вас мужчына, ці жанчына, ці продкі, ці племя, чый розум адхіліўся ад Госпада Бога вашага, пайшоўшы служыць багам тых народаў; ці ёсць сярод вас корань, які расце ўверх у жоўчы і горычы? І будзе, калі ён пачуе словы гэтага праклёну, і дасць благаславенне ў сэрцы сваім, кажучы: святое мне будзе, бо я пайду ў блуканні сэрца майго, каб грэшнік не знішчыў разам бязгрэшнага. Не захоча Бог быць міласэрным да яго, але тады распаліцца гнеў Госпада і рэўнасць Яго на чалавеку тым; і прыліпнуць да яго ўсе праклёны гэтага запавету, напісаныя ў гэтай кнізе; і сатрэ Гасподзь імя яго з-пад неба. І адасобіць яго Гасподзь на бяду з усіх сыноў Ізраіля, паводле ўсіх праклёнаў запавету, напісаных у кнізе закона гэтага. І скажуць іншае пакаленне, сыны вашы, якія ўстануць пасля вас, і чужынец, які прыйдзе з зямлі здалёк, і ўбачаць яны пакаранні зямлі той і хваробы яе, якія паслаў Гасподзь на яе, серу і соль спаленую; уся зямля яе не будзе пасеяна, ні ўзыдзе, ні вырасце на ёй нічога зялёнага. Як былі знішчаны Садом і

Гамора, Адма і Цэбаім, якія знішчыў Гасподзь у гневе і ў лютасці. І скажуць усе народы: чаму зрабіў Гасподзь так гэтай зямлі? Што гэта за вялікі гнеў злосці? І яны скажуць, што яны пакінулі запавет Госпада Бога бацькоў іхніх, які ён устанавіў з бацькамі іхнімі, калі ён вывеў іх з зямлі Егіпта, і пайшоўшы яны служылі іншым багам, якіх яны не ведалі, і не даў ён ім. І разгневаўся гневам Гасподзь на тую зямлю, каб прынесці на яе паводле ўсіх праклёнаў, напісаных у кнізе закона гэтага. І выдаліў іх Гасподзь з зямлі іх у гневе і ў лютасці вялікай вельмі, і выгнаў іх у зямлю іншую, як цяпер. Схаванае належыць Госпаду, Богу нашаму, а відавочнае — нам і дзецям нашым навекі, каб выконваць усе словы гэтага закона. Хаванае належыць Госпаду, Богу нашаму, а відавочнае — нам і дзецям нашым навекі, каб выконваць усе словы гэтага закона.

30

І будзе, калі прыйдуць на цябе ўсе гэтыя словы, дабраславенне і праклён, які я даў перад тварам тваім І прымеш у сэрца тваё ва ўсіх народах, дзе калі расселіць цябе Гасподзь там, і вернешся да Госпада Бога твайго, і паслухаеш голасу яго паводле ўсяго, колькі я загадваю табе сёння, з усяго сэрца твайго і з усёй душы тваёй, і выляччыць Гасподзь грахі твае, і змілуецца над табой, і зноў збярэ цябе з усіх народаў, у якія расселіў цябе Гасподзь там. Калі распрасяванне тваё будзе ад канца неба да канца неба,

адтуль збярэ цябе Гасподзь, Бог твой, і адтуль возьме цябе Гасподзь, Бог твой. І ўвядзе цябе Бог твой адтуль у зямлю, якую атрымалі ў спадчыну бацькі твае, і атрымаеш у спадчыну яе, і добра цябе зробіць, і больш шматлікім цябе зробіць, чым бацькоў тваіх. І перакаларыць Госпад сэрца тваё і сэрца насення твайго, каб любіць Госпада Бога твайго з усяго сэрца твайго і з усёй душы тваёй, каб ты жыў. І дасць Гасподзь, Бог твой, праклёны гэтыя на ворагаў тваіх і на тых, хто ненавідзіць цябе, якія перасследавалі цябе. І ты павернешся і пачуеш голас Госпада Бога твайго, і выканаеш запаведзі яго, якія я загадваю табе сёння. І дабраславіць цябе Гасподзь Бог твой у кожнай справе рук тваіх, у нашчадках утробы тваёй, і у нашчадках жывёлы тваёй, і ў плодах зямлі тваёй, бо вернецца Гасподзь Бог твой радавацца над табой на дабро, як радаваўся над бацькамі тваімі. Калі паслухаеш голасу Госпада Бога твайго, захоўваць запаведзі яго, і пастановы яго, і судовы яго, напісаныя ў кнізе закона гэтага; калі вернешся да Госпада Бога твайго з усяго сэрца твайго і з усёй душы тваёй. Таму што гэтая запаведзь, якую я загадваю табе сёння, не занадта цяжкая і не далёкая ад цябе. Не ў нябёсах уверсе яна ёсць, каб казаць: хто ўзыдзе для нас у нябёсы і возьме яе для нас, і, пачуўшы яе, мы выканаем? Ні за морам яна ёсць, кажучы: Хто перасячэ для нас за мора і возьме для нас яе, і зробіць яе чутнай для нас, і мы выканаем? Блізка да тябе ёсць гэтае слова вельмі ў твоіх вуснах, і ў тваім сэрцы, і ў тваіх руках, каб рабіць яго. Вось я даў перад тваім тварам сёння жыццё і смерць, добра і зло. Калі ты будзеш слухаць запаведзі

Госпада, Бога твайго, якія я загадваю табе сёння, любіць Госпада, Бога твайго, хадзіць усімі шляхамі яго і захоўваць статуты яго і прысуды яго, то вы будзеце жыць і памножыцеся, і дабраславіць цябе Гасподзь, Бог твой, ва ўсёй зямлі, у якую ты ўваходзіш, каб успадкаваць яе. І калі адвернецца сэрца тваё, і не паслухаеш, і, збіўшыся з дарогі, пакланішся іншым багам і будзеш служыць ім, абвяшчаю табе сёння, што загінуўшы загінеце, і не станеце доўгажыхарамі на зямлі, у якую вы пераходзіце Іардан там, каб успадкаваць яе. Я ўрачыста сведчу вам сёння і неба, і зямлю, жыццё і смерць я даў перад тварам вашым, дабраславенне і праклён; выбяры жыццё ты, каб жыў ты і семя тваё, любіць Госпада Бога твайго, слухаць голасу яго і трымацца яго; бо гэта жыццё тваё і даўгата дзён тваіх, жыць на зямлі, якую паклаўся Госпад бацькам тваім Абрааму, і Ісааку, і Якаву даць ім.

31

І закончыў Майсей гаварыць усе гэтыя словы да ўсіх сыноў Ізраіля, і сказаў ім: сто і дваццаць гадоў мне сёння; не змагу больш уваходзіць і выходзіць; Гасподзь жа сказаў мне: не перайдзеш гэты Іардан. Гасподзь, Бог твой, які ідзе перад тваім тварам, Ён знішчыць гэтыя народы перад тваім тварам, і ты ўспадкуеш іх, і Ісус, які ідзе перад тваім тварам, як гаварыў Гасподзь. І зробіць Гасподзь, Бог твой, ім так, як зрабіў Сіхону і Огу, двум царам амарэяў, якія былі за

Іарданам, і зямлі іхняй, бо знішчыў іх. І перадаў іх Гасподзь вам, і зробіце ім так, як я загадаў вам. Будзь мужным і моцным, не бойся, ані не палохайся, ані не жахайся твару іх, бо Гасподзь, Бог твой, Які ідзе наперадзе з вамі, ні не пакіне цябе, ні не пакіне цябе. І паклікаў Майсей Ісуса і сказаў яму перад усім Ізраілем: будзь мужны і моцны, бо ты ўвойдзеш перад тварам народа гэтага ў зямлю, якую прысягнуў Гасподзь бацькам вашым даць ім, і ты дасі яе ім у спадчыну. І Гасподзь, які суправаджае цябе, не пусціць цябе і не пакіне цябе, не бойся і не баязлівай. І напісаў Майсей словы закона гэтага ў кнігу, і даў святарам, сынам Левія, якія нясуць каўчэг запавету Госпада, і старэйшынам сыноў Ізраіля. І загадаў Майсей ім у той дзень, кажучы: пасля сямі гадоў, у час года адпушчэння, на свяце кучак, калі ўвесь Ізраіль ідзе разам з'явіцца перад Госпадам Богам вашым у месцы, якое выбера Госпад, прачытаеце закон гэты перад усім Ізраілем у вушы іх, сабраўшы народ — мужчын і жанчын і нашчадкаў і прышэльца, які ў гарадах вашых, каб яны пачулі і каб яны навучыліся баяцца Госпада Бога вашага; і яны будуць слухаць, каб выконваць усе словы закона гэтага. І сыны іх, якія не ведаюць, пачуюць і навучацца баяцца Госпада, Бога твайго, ўсе дні, колькі яны жывуць на зямлі, у якую вы пераходзіце Іардан, каб там успадкаваць яе. І сказаў Госпад да Майсея: Вось наблізіліся дні тваёй смерці, паклічы Ісуса, і станьце каля дзвярэй намёта сведчання, і Я загадаю яму. І пайшоў Майсей і Ісус у намёт сведчання, і сталі каля дзвярэй намёта сведчання. І зышоў уніз Гасподзь у воблаку, і стаў каля дзвярэй намёта

сведчання, і стаў слуп воблака каля дзвярэй намёта сведчання. І сказаў Гасподзь да Майсея: вось ты спіш з бацькамі тваімі, і паўстаўшы, гэты народ будзе блудадзейнічаць за чужымі багамі зямлі, у якую ён уваходзіць, і пакінуць мяне, і парушаць запавет мой, які Я ўстанавіў з імі. І разгневаюся гневам на іх у той дзень, і пакіну іх, і адвярну твар мой ад іх, і будзе спажыванне, і знойдуць яго многія злыя і пакуты, і скажа ў той дзень: таму што няма Госпада Бога майго ва мне, знайшлі мяне гэтыя злыя. Я ж адваротам адвярну твар мой ад іх у той дзень, праз усё беззаконне, якое яны зрабілі, бо яны адвярнуліся да чужых багоў. І цяпер напішыце словы гэтай песні і навучыце ёй сыноў Ізраіля, і ўкладзеце яе ў іх вусны, каб стала мне гэтая песня сведчаннем перад сынамі Ізраіля. Бо я прывяду іх у добрую зямлю, якую прысягнуў бацькам іх даць ім — зямлю, што цячэ малаком і мёдам, і яны будуць есці, і, напоўніўшыся, насыцяцца, і павернуцца да чужых багоў, і будуць служыць ім, і будуць правакаваць мяне, і парушаць мой запавет. І будзе падстаўлена песня гэтая супраць іх сведчачы, бо не будзе забыта з вуснаў іх і з вуснаў нашчадкаў іх, я бо ведаю ліхасць іх, якую яны чыняць тут сёння, перад тым як увесці мне іх у зямлю добрую, якую прысягнуў бацькам іх. І напісаў Майсей гэтую песню ў той дзень і навучыў ёй сыноў Ізраіля. І загадаў Ісусу і сказаў: Будзь мужным і моцным, бо ты ўвядзеш сыноў Ізраіля ў зямлю, якую прысягнуў ім Гасподзь, і Ён будзе з табою. Калі ж закончыў Майсей пісаць усе словы гэтага закона ў кнігу да канца, і загадаў ён лявітам, якія носяць

каўчэг запавету Госпада, кажучы: узяўшы кнігу гэтага закона, пакладзеце яе збоку каўчэга запавету Госпада Бога вашага; і будзе там у табе на сведчанне. Таму што я ведаю тваю непакорлівасць і тваю ўпартую шыю, бо яшчэ пры маім жыцці з вамі сёння вы бунтавалі супраць Бога, як жа не і пасля маёй смерці? Сабярыце да мяне плямянных правадыроў вашых і старэйшын вашых, і суддзяў вашых, і пісароў вашых, каб я гаварыў у вушы іх усе гэтыя словы і сведчу ім неба і зямлю. Ведаю бо, што пасля смерці маёй беззаконнем беззаконнічаць будзеце, і адхіліцеся з дарогі, якую загадаў вам, і сустрэне вас ліхое ў апошнія дні, бо зробіце ліхое перад Госпадам, разгневаць яго ў дзеях рук вашых. І гаварыў Майсей у вушы ўсяго сходу словы гэтай песні да канца.

32

Звяртай увагу, неба, і буду гаварыць, і хай чуе зямля словы з вуснаў маіх. Няхай чакаецца, як дождж, выказванне маё, і няхай сыходзіць, як раса, словы мае, як дождж на траву і як снег на траву. Таму што я заклікаў імя Госпада, аддайце велічнасць Богу нашаму. Бог, праўдзівыя яго працы, і ўсе яго шляхі — судовыя рашэнні, Бог верны, і няма несправядлівасці, справядлівы і святы Гасподзь. Яны згрэшылі, не яму дзеці ганебныя, пакаленне крывое і выкрыўленае. Гэта Госпаду вы аддаяце? Такім чынам народ дурны, а не мудры? Ці не ён гэты твой бацька набыў цябе і

зрабіў цябе і стварыў цябе? Памятайце дні вечнасці, разумейце гады пакаленняў пакаленням. Запытай бацьку твайго, і ён абвесціць табе; старэйшын тваіх, і яны скажуць табе. Калі Найвышэйшы дзяліў народы, калі расселіў сыноў Адама, Ён усталяваў межы народаў паводле ліку анёлаў Божых. І стала частка Госпада народ Яго Якаў, вымераная частка спадчыны Яго Ізраіль. Ён задаволіў яго ў пустыні, у смазе спякоты ў зямлі бязводнай; ён акружыў яго і навучыў яго, і захаваў яго, як зрэнку вока; як арол накрывае гняздо сваё, і над птушанятамі сваімі жадаў, распасцёршы крылы свае, прыняў іх, і ўзняў іх на плячах сваіх. Гасподзь адзін вёў іх, не было з імі чужога бога. Ён узвёў іх на моц зямлі, накарміў іх плодамі палёў, яны ссалі мёд з каменя і алей з цвёрдага каменя. Масла ад валоў і малако авечак, з тлушчам ягнят і баранаў, сыноў быкаў і казлоў, з тлушчам нырак пшаніцы, і кроў вінаграду — ён піў віно. І еў Якаў, і быў напоўнены, і адштурхнуў любімы, растлусцеў, стаў тоўсты, стаў шырокі, і пакінуў Бога, які зрабіў яго, і адступіў ад Бога, выратавальніка свайго. Яны справавакавалі мяне чужымі, у агідствах сваіх яны агорчылі мяне. Яны ахвяравалі дэманам, а не Богу, багам, якіх не ведалі, новым і нядаўнім, якія прыйшлі, якіх не ведалі бацькі іхнія. Бога, які нарадзіў цябе, ты пакінуў, і забыў Бога, які карміць цябе. І бачыў Гаспад, і заздросціў; і быў распальваны праз гнеў сыноў яго і дачок, і сказаў: адвярну твар мой ад іх, і пакажу, што будзе ім у апошнія дні; бо пакаленне звернутае ёсць, сыны, у якіх няма веры ў іх. Яны правакавалі мяне да рэўнасці не-Богам, правакавалі мяне сваімі ідаламі, і я

правакую іх да рэўнасці не-народам, дурным народам правакую іх да гневу. Таму што агонь распалены з майго гневу, будзе гарэць да самага пекла ўніз, пажрэ зямлю і яе плады, падпаліць асновы гор. Я збяру на іх бедствы, і стрэлы мае выпушчу супраць іх. Марнеючы ад голаду і паеданнем птушак, і нявылечны столбняк, зубы звяроў пашлю на іх, разам з гневам тых, што цягнуць па зямлі. Звонку меч пазбавіць іх дзяцей, а са складоў — страх; юнака з дзявіцаю, немаўля з пасталым старцом. Я сказаў: Раскідаю іх, спыню сярод людзей памінак пра іх. Калі б не з-за гневу ворагаў, каб яны не працягвалі, каб не далучыліся супраціўнікі, каб не сказалі: рука наша высокая, і не Гасподзь зрабіў усё гэта. Народ, які страціў раду, і няма ў іх ведання. Яны не думалі разумець, няхай жа яны прымуць гэта ў надыходзячы час. Як адзін будзе пераслядаваць тысячу, і двое зрушаць дзесяткі тысяч, калі не Бог прадаў іх, і Гасподзь перадаў іх? Таму што іхнія багі не такія, як наш Бог, а нашы ворагі дурныя. Бо з вінаграднай лазы Садома вінаградная лаза іх, і галінка іх з Гаморы, вінаград іх — вінаград жоўчы, грона горычы ім. Віно іх — гнеў драконаў, і гнеў аспідаў нявылечны. Хіба ж не гэта сабрана ў мяне і запечатана ў маіх скарбніцах? У дзень помсты я адплачу, калі спатыкнецца іх нага, бо блізка да іх дзень знішчэння, і гатовае ўжо прысутнічае для вас. Таму што Гасподзь будзе судзіць народ свой, і над рабамі сваімі будзе суцешаны; бо ён бачыў іх аслабленымі, і пакінутымі ў палоне, і аслабленымі. І сказаў Гасподзь: дзе ёсць багі іхнія, на якіх яны давяралі, чый тлушч ахвяраванняў іхніх вы елі і пілі

віно ліванняў іхніх? Няхай яны ўстануць і няхай дапамогуць вам, і няхай стануць вам ахоўнікамі. Глядзіце, глядзіце, што я ёсць, і няма Бога акрамя мяне. Я забіваю і жыць даю, удару і я вылечу, і няма таго, хто выратуе з рук маіх. Што я падыму ў неба руку маю і прысягнуся правай рукой маёй, і скажу: жыву я вечна, што я навастру як маланку меч мой, і будзе трымацца суда рука мая, і аддам пакаранне ворагам, і тым, хто ненавідзіць мяне, аддам. Я зраблю п'янымі стрэлы мае ад крыві, і меч мой з'есць мяса ад крыві параненых і палону, ад галавы правіцеляў ворагаў. Радуйцеся, нябёсы, разам з ім, і няхай пакланяюцца яму ўсе пасланцы Бога, радуйцеся, народы, з народам яго, і няхай умацуюцца ім ўсе сыны Бога, бо кроў сыноў яго помсціцца, і помсціць, і аддасць пакаранне ворагам, і тым, хто ненавідзіць, аддасць, і ачысціць Гасподзь зямлю народа яго. І напісаў Майсей гэтую песню ў той дзень і навучыў ёй сыноў Ізраіля, і ўвайшоў Майсей, і сказаў усе словы гэтага закона ў вушы народа, ён і Ісус, сын Навіна. І завяршыў Майсей гаварыць усяму Ізраілю. І сказаў да іх: звяртайце сэрца на ўсе гэтыя словы, якія я сведчу вам сёння, якія вы загадаеце сынам вашым захоўваць і выконваць усе словы гэтага закона. Таму што гэта не пустое слова для вас, бо гэта ваша жыццё, і дзякуючы гэтаму слову вы будзеце доўга жыць на зямлі, у якую вы пераходзіце цераз Іардан, каб там успадкаваць яе. І гаварыў Госпад да Майсея ў гэты дзень, кажучы: узыдзі на гару Абарым, гэта гара Нэба, якая ёсць у зямлі Маава супраць твару Ерыхона, і глядзі зямлю Ханаана, якую я даю сынам Ізраіля, і памры

на гары, на якую ўзыходзіш там, і будзь прыбраны да народу твайго; якім спосабам памёр Аарон, брат твой, на гары Гор, і быў прыбраны да народу яго. Таму што вы непаслухаліся слова майго сярод сыноў Ізраіля пры вадзе спрэчкі ў Кадэшы ў пустыні Сін, бо не асвяцілі мяне сярод сыноў Ізраіля. Насупраць убачыш зямлю, але туды ты не ўвойдзеш.

33

І гэта благаславенне, якім благаславіў Майсей, чалавек Божы, сыноў Ізраіля перад сваёю смерцю. І сказаў: Гасподзь прыйшоў з Сінаі, і з'явіўся нам з Сеіра, і паспяшыўся з гары Фаран, з мноствамі Кадэша, справа ад яго анёлы з ім. І пашкадаваў народ свой, і ўсе асвечаныя пад рукамі тваімі; і гэтыя пад табою ёсць; і прыняў ад слоў яго закон, які загадаў нам Майсей, спадчына сходам Якава. І будзе ў любімым правіцель, калі сабяруцца правіцелі народаў разам з племёнамі Ізраіля. Няхай жыве Рубен, і няхай ён не памрэ, і няхай будзе шматлікі. І гэта Іуда: пачуй, Госпадзе, голас Іуды, і да народу яго прыйшоў бы Ты; рукі яго адрозніваюць яму, і Ты будзеш памочнікам ад ворагаў. І Леві сказаў: дайце Леві яснасці яго, і праўду яго чалавеку святому, якога яны выпрабавалі яго ў выпрабаванні; яны ганілі яго пры вадзе спрэчкі; Той, хто кажа бацьку і маці: не бачыў я цябе, і братоў яго не пазнаў, і сыноў яго адрокся; ён захаваў словы твае, і запавет твой ён захаваў. Яны

абвесцяць статуты Твае Якаву і закон Твой Ізраілю, пакладуць фіміям у гневе Тваім бесперапынна на ахвярнік Твой. Благаславі, Госпадзе, сілу яго і прымі працы рук яго, разбі сцягно ворагаў, якія паўсталі супраць яго, і хай тыя, хто ненавідзіць яго, не ўстануць. І Веніяміну сказаў: улюблены Госпадам будзе жыць у давер'і, і Бог засланяе яго ўсе дні, і паміж плячэй ягоных спачыў. І Язэпу сказаў: ад благаславення Госпада зямля яго, ад гадзін неба і расы, і ад бездань крыніц знізу, і паводле гадзіны плодаў сонца паваротаў, і ад злучэнняў месяцаў, ад вяршыні гор пачатку і ад вяршыні пагоркаў вечных, і паводле гадзіны зямлі напаўнення; і прыемнае таму, хто з'явіўся ў кусце, няхай прыйдуць на галаву Язэпа і на вяршыню праслаўленага над братамі. Прыгажосць першароджанага быка — яго, рогі аднарога — яго рогі, імі ён будзе бадаць народы разам, да самага канца зямлі, гэта дзесяткі тысяч Ефрэма, і гэта тысячы Манасіі. І Завулону сказаў: радуйся, Завулон, у выхадзе тваім, і Ісахар — у намётах яго. Народы яны знішчаць, і вы паклічаце там, і вы ахвяруеце там ахвяру справядлівасці, таму што багацце мора выкорміць цябе, і гандлі прыбярэжных жыхароў. І Гаду сказаў: дабраславёны той, хто пашырае Гада; як леў адпачыў, раздушыўшы руку і правіцеля. І ўбачыў ён першыя плады яго, што там была падзелена зямля правіцеляў, сабраных разам з правадырамі народаў; справядлівасць Гасподзь учыніў і суд Свой з Ізраілем. І Дану сказаў: Дан — маладое леў, і ён выскочыць з Васана. І Нефталіму сказаў: Нефталім — поўнасць прыемных рэчаў, і хай напоўніцца

дабраславеннем ад Госпада, мора і Поўдзень успадкуе. І да Асіру сказаў: дабраславёны ад дзяцей Асір, і будзе прымальны братам сваім, акуне ў алей нагу сваю. Жалеза і бронза будуць сандалі яго, як дні твае — моц твая. Няма такога, як Бог любімага, які крочыць па небе — памочнік твой, і велічны ў цвердзі. І накрые цябе пачатак Бога, і пад моццу вечных рук, і выжане ад твару твайго ворага, кажучы: загінь. І пасяліцца Ізраіль давяраючы, адзін на зямлі Якава, на зерне і віне, і неба табе воблачнае расою. Дабраславёны ты, Ізраіль; хто падобны да цябе, народ, ратаваны Госпадам? Будзе абараняць памочнік твой, і меч - пахвальба твая; і будуць хлусіць табе ворагі твае; і ты на шыю іх наступіш.

34

І ўзышоў Майсей ад Аравот Маава на гару Нава, на вяршыню Фасга, якая ёсць на твары Ерыхона; і паказаў яму Гасподзь усю зямлю Галаад да Дана, і ўсю зямлю Нефталі, і ўсю зямлю Ефрэма, і Манасіі, і ўсю зямлю Юды да мора апошняга, і пустыню, і ваколіцы Ерыхона, горад фінікаў, да Сігора. І сказаў Госпад да Майсея: гэта зямля, якую Я прысягнуў Абрааму, і Ісааку, і Якаву, кажучы: насенню вашаму дам яе, і паказаў вачам тваім, і туды не ўвойдзеш. І памёр Майсей, слуга Госпада, у зямлі Маабе праз слова Госпада. І пахавалі яго ў Гаі, блізка дома Фогора, і ніхто не бачыў пахавання яго да гэтага дня. Мойсей жа быў сто

дваццаць гадоў, калі памірау, не пацямнелі вочы яго і не аслабелі чарапахі яго. І плакалі сыны Ізраіля па Майсею ў Аравоце Маава на Іардане супраць Ерыхона трыццаць дзён, і завершыліся дні жалобы і плачу па Майсею. І Ісус, син Нава, напоўніўся духам разумення, бо Майсей паклаў свае рукі на яго, і сыны Ізраіля слухалі яго і рабілі так, як загадаў Гасподзь Майсею. І не ўстаў яшчэ прарок у Ізраілі як Майсей, якога пазнаў Гасподзь яго твар супраць твару ва ўсіх знаках і цудах, якога паслаў яго Гасподзь зрабіць іх у зямлі Егіпце фараону і слугам яго і ўсёй зямлі яго, цуды вялікія і руку магутную, якія зрабіў Майсей перад усім Ізраілем.

Ісус

1

І здарылася пасля смерці Майсея, сказаў Гасподзь Ісусу, сыну Навіна, слузе Майсея, кажучы: Майсей, слуга мой, памёр. Цяпер таму, устаўшы, перайдзі Іардан — ты і ўвесь гэты народ — у зямлю, якую я даю ім. Кожнае месца, на якое вы ступіце слядом ног вашых, вам дам яго, якім спосабам сказаў Майсею: пустыню і Антылівана, да ракі вялікай, ракі Еўфрат, і да мора апошняга; ад захаду сонца будуць межы вашы. Не будзе супраціўляцца чалавек перад вамі ўсе дні жыцця твайго, і як быў я з Майсеем, так буду я і з табою, і не пакіну цябе ні прагледжу цябе. Будзь моцны і мужны, бо ты падзеліш гэтаму народу зямлю, якую я паклаўся бацькам вашым даць ім. Будзь моцным таму і будзь мужным, захоўвай і рабі так, як загадаў табе Майсей, слуга мой, і не адхіляйся ад іх ні направа, ані налева, каб ты меў поспех ва ўсім, што б ты ні рабіў. І не адыдзе кніга гэтага закона з вуснаў тваіх, і будзеш разважаць над ёю дзень і ноч, каб ведаў, як выконваць усё напісанае; тады

будзеш мець поспех і зробіш паспяховымі шляхі твае, і тады зразумееш. Вось я загадаў табе: будзь моцны і будзь мужны, не спалохайся, ані не бойся, бо з табой Гасподзь Бог твой ва ўсё, куды б ты ні пайшоў. І загадаў Ісус пісарам народу, кажучы: Увайдзіце ў сярэдзіну лагера народу, і загадайце народу, кажучы: Рыхтуйце правіянт, бо яшчэ тры дні і вы пераходзіце гэты Іардан, увайшоўшы захапіць зямлю, якую Гасподзь Бог бацькоў вашых дае вам. І Рувіму, і Гаду, і палове племені Манасіі сказаў Ісус: памятайце слова, якое загадаў вам Майсей, слуга Госпада, кажучы: Госпад, Бог ваш, супакоіў вас і даў вам зямлю гэтую. Жонкі вашыя і дзеці вашыя і жывёла вашая хай жывуць у зямлі, якую даў вам; вы ж перайдзеце ўзброеныя першымі перад братамі вашымі, кожны моцны; і будзеце змагацца разам з імі, пакуль не дасць спакой Гасподзь Бог наш братам вашым, як і вам, і атрымаюць у спадчыну і яны зямлю, якую Гасподзь Бог наш дае ім; і вернецеся кожны да спадчыны сваёй, якую даў вам Майсей на той бок Іардана на ўсходзе сонца. І адказаўшы Ісусу, сказалі: усё, што загадаеш нам, зробім, і ў усякае месца, куды пашлеш нас, пойдзем. Паводле ўсяго, што мы слухалі Майсея, мы будзем слухаць цябе, толькі хай будзе Гасподзь, Бог наш, з табой, як Ён быў з Майсеем. А чалавек, які не паслухаецца цябе, і хто не пачуе слоў тваіх, калі загадаеш яму, хай памрэ, але будзь моцны і мужны.

2

І паслаў Ісус, сын Наўя, з Сатціна двух маладых людзей вышпіяніць, кажучы: ідзіце ўгару і паглядзіце зямлю і Ерыхон. І пайшоўшы, два маладыя чалавекі ўвайшлі ў Ерыхон, і ўвайшлі ў дом жанчыны-блудніцы, якой імя Раава, і спыніліся там. І было паведамлена каралю Ерыхона: Увайшлі сюды мужы сыноў Ізраіля, каб вышпіяніць зямлю. І паслаў цар Ерыхона і сказаў да Раабы, кажучы: вывядзі мужоў, якія ўвайшлі ў дом твой наччу, бо яны прыйшлі шпіяніць зямлю. І ўзяўшы жанчына двух мужчын, схавала іх; і сказала ім, кажучы: прыйшлі да мяне мужчыны, а калі брама зачынялася ў цемры, і мужчыны выйшлі; не ведаю, дзе яны пайшлі; перасследуйце за імі, калі дагоніце іх. Яна ж прывяла іх на дах і схавала іх у лёнавай саломе, якая была накладзена на даху. І мужчыны перасследавалі за імі шляхам да Іардана да перапраў, і брама была зачынена. І сталася, як выйшлі тыя, хто пераслядаваў за імі, і яны ж перад тым, як заснуць ім, яна ж узышла да іх на даху, і сказала да іх: ведаю, што даў вам Гасподзь зямлю; бо напаў страх ваш на нас. Мы чулі, бо што высушыў Пан Бог чырвонае мора ад твару вашага, калі выходзілі вы з зямлі Егіпта, і колькі зрабіў двум каралям Амарэяў, якія былі за Іарданам, Сіхону і Огу, якіх вы вынішчылі. І паслухаўшы, мы былі здзіўлены ў сэрцы нашым, і не стаяў ужо дух ні ў каго з нас ад твару вашага, таму што Пан, Бог ваш, ёсць Бог на небе ўверсе і на зямлі ўнізе. І цяпер прысягніце мне Госпадам Богам, што я раблю вам міласэрнасць, і зрабіце і вы міласэрнасць у доме бацькі майго, і захавайце жывымі дом бацькі майго, маці маю, і

братоў маіх, і ўвесь дом мой, і ўсё, колькі ёсць у іх, і выратуеце душу маю ад смерці. І сказалі ёй мужчыны: душа наша замест вашай у смерць. І яна сказала: калі аддасць Гасподзь вам горад, зробіце мне міласэрнасць і праўду. І яна спусціла іх праз акно, і сказала ім: у горную мясцовасць ідзіце, каб не сустрэлі вас пераслядоўцы, і схаваецеся там тры дні, пакуль не вернуцца пераслядоўцы назад ад вас, і пасля гэтага пойдзеце ў дарогу вашу. І сказалі да яе мужчыны: невінаватыя мы ў гэтай тваёй клятве. Вось мы ўваходзім у частку горада, і ты пакладзеш знак — гэты чырвоны шнур ты выпусціш у акно, праз якое ты апусціла нас, а бацьку твайго, і маці тваю, і братоў тваіх, і ўвесь дом бацькі твайго ты збярэш да сябе ў дом твой. І будзе кожны, хто б ні выйшаў за дзверы дома твайго вонкі, вінаваты перад сабой будзе, мы ж невінаватыя перад прысягай тваёй гэтай, і колькі б іх ні было з табой у доме тваім, мы вінаватыя будзем. Калі ж хтосьці нам зашкодзіць або адкрые гэтыя нашы словы, мы будзем невінаватыя ў гэтай тваёй прысязе. І сказаў ім: паводле слова вашага няхай будзе. І адправіў ён іх, і яны пайшлі. І прыйшлі яны ў гарыстую мясцовасць і засталіся там тры дні, і шукалі пераслядоўцы ўсе дарогі, і не знайшлі. І вярнуліся два юнакі, і зышлі з гары, і перайшлі да Ісуса, сына Навіна, і расказалі яму ўсе падзеі, якія здарыліся з імі. І сказалі да Ісуса, што аддаў Гасподзь усю зямлю ў нашу руку, і растанелі ўсе, хто жыве ў тую зямлю, ад нас.

3

І ўстаў рана Ісус раніцай, і адышоў ад Сатціна, і прыйшлі да Іардана, і спыніліся там перад тым, як перайсці. І сталася пасля трох дзён прайшлі пісары праз лагер, і загадалі народу, кажучы: калі ўбачыце каўчэг запавету Госпада Бога нашага, і святароў нашых і лявітаў, нясучых яго, адыдзеце ад месцаў вашых і пойдзеце за ім. Але хай будзе далёка паміж вамі і ёю, каля дзвюх тысяч локцяў будзеце стаяць, не набліжайцеся да яе, каб ведалі шлях, якім пойдзеце, бо не хадзілі гэтым шляхам ні ўчора, ні пазаўчора. І сказаў Ісус народу: асвяціцеся на заўтра, бо заўтра Гасподзь учыніць сярод вас цудоўныя рэчы. І сказаў Ісус святарам: Падыміце каўчэг запавету Госпада і ідзіце наперадзе народа. І ўзялі святары каўчэг запавету Госпада і ішлі наперадзе народа. І сказаў Гасподзь да Ісуса: У гэты дзень пачынаю ўзвышаць цябе перад усімі сынамі Ізраіля, каб ведалі, што, як быў з Майсеем, так буду і з табою. І цяпер загадай свяшчэннікам, якія нясуць каўчэг запавету, кажучы: як толькі ўвойдзеце ў частку вады Іардана, станеце ў Іардане. І сказаў Ісус сынам Ізраіля: прынясіце сюды і пачуйце слова Госпада Бога нашага. Па гэтым вы пазнаеце, што Бог жывы сярод вас, і Ён знішчыць перад абліччам нашым ханаанеяніна, і хетэяніна, і ферэзэяніна, і еўэяніна, і амарэяніна, і гергесэяніна, і еўусэяніна. Вось каўчэг запавету Госпада ўсёй зямлі пераходзіць праз Іардан. Выберыце сабе дванаццаць мужоў з сыноў Ізраіля, па адным ад кожнага

племені. І будзе, як толькі спачыюць ногі свяшчэннікаў, якія нясуць кіўчэг запавету Госпада ўсёй зямлі, у вадзе Іардана, вада Іардана спыніцца, а вада, якая апускаецца, стане. І адышоў народ са сваіх намётаў, каб перайсці Іардан, а святары панеслі каўчэг запавету Госпада наперадзе народа. Калі ўваходзілі святары, якія неслі каўчэг запавету, на Іардан, і ногі святароў, якія неслі каўчэг запавету Госпада, акунуліся ў частку вады Іардана, а Іардан напаўняўся па ўсім беразе яго, як у дні жніва пшаніцы, і стала вада, якая спускалася зверху, стала адной кучай, якая стаяла вельмі-вельмі далёка да месца Кірыят-Еарым; а тое, што спускалася, спусцілася ў мора Араба, мора солі, пакуль да канца не спынілася; і народ стаяў насупраць Ерыхона. І стаялі святары, якія нясуць каўчэг запавету Госпада, на сухім у сярэдзіне Іардана, і ўсе сыны Ізраіля пераходзілі праз сухое, пакуль увесь народ не скончыў пераходзіць Іардан.

4

І калі закончыў увесь народ пераходзіць Іардан, і сказаў Гасподзь Ісусу, кажучы: узяўшы мужоў ад народа, аднаго ад кожнага племені, загадай ім, і вазьміце з сярэдзіны Іардана гатовыя дванаццаць камянёў, і гэтыя, перанёсшы разам з вамі самімі, пакладзіце іх у табары вашым, дзе калі разаб’еце там на ноч. І паклікаўшы Ісус дванаццаць мужоў славутных ад сыноў Ізраіля, аднаго ад кожнага племені,

сказаў ім: прынясіце перад мной перад абліччам Госпада ў сярэдзіну Ярдана; і ўзяўшы адтуль кожны камень, хай возьме на плячы свае паводле ліку дванаццаці плямёнаў Ізраіля, каб былі вам гэтыя ў знак пастаўлены назаўсёды; каб, калі спытае цябе сын твой заўтра, кажучы: што ёсць каменні гэтыя нам? І ты паказваеш сыну твайму, кажучы, што спыніўся Іардан-рака ад твару каўчэга запавету Госпада ўсёй зямлі, як пераходзіў яго, і будуць камяні гэтыя вам успамінам сынам Ізраіля да веку. І зрабілі так сыны Ізраіля, таму што загадаў Гасподзь Ісусу, і ўзяўшы дванаццаць камянёў з сярэдзіны Іардана, як загадаў Гасподзь Ісусу ў завяршэнні пераходу сыноў Ізраіля, і перанеслі разам з сабою ў табар, і паклалі там. Паставіў жа Ісус і іншыя дванаццаць камянёў у самім Іардане, на тым месцы пад ногамі святароў, якія нясуць скрыню запавету Госпада, і яны ёсць там да сённяшняга дня. Стаялі ж свяшчэннікі, якія неслі каўчэг запавету, у Іардане, пакуль Ісус не завяршыў усё, што загадаў Гасподзь абвясціць народу, і паспяшаўся народ, і перайшлі. І здарылася, калі ўвесь народ скончыў перайсці, што перайшоў каўчэг запавету Госпада, і камяні перад імі. І перайшлі сыны Рувіма, і сыны Гада, і палавіна племені Манасіі падрыхтаванымі перад сынамі Ізраіля, як загадаў ім Майсей. Сорак тысяч узброеных у бітву перайшлі перад Госпадам на вайну да горада Ерыхон. У той дзень Гасподзь узвялічыў Ісуса перад усім народам Ізраіля, і баяліся яго, як Майсея, увесь час, пакуль ён жыў. І сказаў Гасподзь Ісусу, кажучы: загадай святарам, якія нясуць каўчэг запавету

сведчання Гасподня, выйсці з Іардана. І загадаў Ісус свяшчэннікам, кажучы: Выйдзіце з Іардана. І здарылася, як выйшлі свяшчэннікі, нясучыя каўчэг запавету Госпада, з Іардана і паставілі ногі на зямлі, кінулася вада Іардана паводле зямлі і ішла, як учора і трэці дзень, праз усю асновы. І народ пайшоў уверх з Іардана дзесятага дня першага месяца, і разбілі табар сыны Ізраіля ў Галгалах з усходняга боку ад Ерыхона. І гэтыя дванаццаць камянёў, якія ён узяў з Іардана, паставіў Ісус у Гілгале, кажучы: калі будуць пытаць вас сыны вашыя, кажучы: што такое камяні гэтыя? Абвясціце сынам вашым, што на сухім перайшоў Ізраіль гэты Іардан, высушыўшы Госпад Бог наш ваду Іардана перад імі, пакуль яны перайшлі; як зрабіў Госпад Бог наш з Чырвоным морам, якое высушыў Госпад Бог наш перад намі, пакуль мы прайшлі; каб пазналі ўсе народы зямлі, што сіла Госпада моцная ёсць, і каб вы шанавалі Госпада Бога нашага ў кожным учынку.

5

І здарылася, калі пачулі каралі амарэяў, якія былі за Іарданам, і каралі Фінікіі, якія каля мора, што Гасподзь Бог высушыў раку Іардан перад сынамі Ізраіля, калі яны пераходзілі яе, і расталі іхнія розумы, і яны былі ўражаны страхам, і не было ў іх ніякай мудрасці перад тварам сыноў Ізраіля. У гэты час сказаў Гасподзь Ісусу: зрабі сабе каменныя мячы з вострага каменя, і, паседзеўшы, абрэж

сыноў Ізраіля ўдругое. І зрабіў Ісус вострыя каменныя мячы, і абрэзаў сыноў Ізраіля на месцы, якое называлася Пагорак Крайніх Плоцяў. І тым спосабам, якім ачысціў Ісус Навін сыноў Ізраіля: колькі калі-небудзь з'явіліся ў дарозе, і колькі калі-небудзь неабрэзаных былі з тых, хто выйшаў з Егіпта, усіх гэтых абрэзаў Ісус Навін; бо сорак і два гады вандраваў Ізраіль у пустыні Мабдарыціцкай. Таму необрэзанымі былі большасць іх ваяроў, якія выйшлі з зямлі Егіпта, якія не паслухаліся загадаў Бога, якім і пастанавіў не бачыць ім зямлю, якую паклаўся Гасподзь бацькам іх даць — зямлю, якая цячэ малаком і мёдам. Замест іх ён паставіў сыноў іх, якіх Ісус абрэзаў, бо яны нарадзіліся ў дарозе неабрэзанымі. Будучы абрэзанымі, яны захоўвалі ціхасць, сядзячы там у лагеры, пакуль не аздаравелі. І сказаў Госпад Ісусу, сыну Наўя: у сённяшні дзень Я забраў ганьбу Егіпта ад вас. І назваў імя таго месца Галгала. І зрабілі сыны Ізраіля пасху чатырнаццатага дня месяца ад вечара на захад ад Ерыхона, па той бок Іардана, на раўніне. І яны елі з зерня зямлі праснякі і новае. У гэты дзень спынілася манна пасля таго, як яны паелі зерня зямлі, і больш не было ў сыноў Ізраіля манны, а сабралі яны ўраджай зямлі Пальмаў у той год. І здарылася, як быў Ісус у Ерыхоне, і паднявшы вочы, ўбачыў чалавека, які стаяў перад ім, і меч быў выхоплены ў руцэ яго, і падышоўшы, Ісус сказаў яму: наш ты ці варагоў? А ён сказаў яму: я галоўнакамандуючы войска Госпада, цяпер прыйшоў. І Ісус упаў тварам на зямлю і сказаў яму: Пане, што загадваеш твайму слузе? І сказаў архістратэг Госпада да Ісуса Навіна:

Разуй абутак з ног тваіх, бо месца, на якім ты цяпер стаіш, святое.

6

І Ерыхон быў зачынены і ўмацаваны, і ніхто не выходзіў з яго, ні не ўваходзіў. І сказаў Гасподзь да Ісуса: Бачу, я аддаю пад твой кантроль Ерыхон і цара яго, які ў ім, магутных воінаў, якія маюць сілу. Ты ж пастаў наваколо яе баявых людзей кругом. І будзе, калі вы затрубіце ў трубу, хай увесь народ закрычыць разам, і калі яны закрычаць, сцены горада ўпадуць самі сабой, і ўвойдзе ўвесь народ, кожны кінецца наперад у горад. І ўвайшоў Ісус, сын Нава, да святароў, і сказаў ім, кажучы: загадайце народу абысці і акружыць горад; і ваяры хай ідуць узброеныя перад Госпадам. І сем святароў, маючы сем святых труб, няхай прайдуць падобна перад Госпадам, і няхай моцна трубяць, і каўчэг запавету Госпада няхай ідзе следам. А ваяры няхай ідуць наперадзе, і святары, якія замыкаюць шэраг ззаду каўчэга запавету Госпада, трубячы. А людзям загадаў Ісус Навін, кажучы: не крычыце, і няхай ніхто не пачуе голасу вашага, пакуль дзень ён не абвесціць крычаць, і тады закрычыце. І абышоўшы, каўчэг запавету Бога адразу пайшоў у лагер і начаваў там. І на другі дзень устаў Ісус раніцай, і свяшчэннікі ўзялі каўчэг запавету Госпада. І сем святароў, якія неслі сем труб, ішлі наперадзе Госпада; і пасля гэтага ўваходзілі ваяры, і астатні натоўп ззаду

каўчэга запавету Госпада; і святары затрубілі ў трубы, і астатні ўвесь натоўп акружыў горад шэсць разоў зблізку, і адышоў зноў у лагер; так рабіў шэсць дзён. І ў сёмы дзень яны паўсталі на світанні, і абышлі горад у той дзень сем разоў. І здарылася ў сёмы перыяд, затрубілі святары, і сказаў Ісус сынам Ізраіля: крыкніце, бо Гасподзь перадаў вам горад. І будзе горад праклятай рэччу, ён і ўсё, што ёсць у ім, Госпаду Саваофу, акрамя Раав блудніцу — пашкадуйце яе і ўсё, што ёсць у доме яе. Але вы павінны вельмі трымацца ад прысвечанай рэчы, каб не, разважыўшы, вы самі вазьмеце ад прысвечанай рэчы і зробіце лагер сыноў Ізраіля праклятым, і знішчыце нас. І ўсё срэбра, ці золата, ці бронза, ці жалеза будзе святым для Госпада і будзе прынесена ў скарбніцу Госпада. І затрубілі ў трубы святары, а калі пачуў народ трубы, закрычаў увесь народ адначасова крыкам вялікім і моцным, і ўпала ўся сцяна вакол, і ўвайшоў увесь народ у горад. І прысвяціў яе Ісус, і ўсё, што было ў горадзе, ад мужчыны да жанчыны, ад юнака да старога, і да цяляці і вючнай жывёлы, вострыем меча. І двум маладым людзям, якія шпіёнілі, сказаў Ісус: увайдзіце ў дом жанчыны і вынясіце яе адтуль, і ўсё, што ёсць у яе. І ўвайшлі два юнакі, якія вышпіегавалі горад, у дом жанчыны і вывелі Раав блудніцу, і бацьку яе, і маці яе, і братоў яе, і сваякоў яе, і ўсё, што было ў яе, і паставілі яе звонку табара Ізраіля. І горад быў спалены агнём з усім, што было ў ім, акрамя срэбра і золата, і бронзы, і жалеза, якія аддалі ў скарбніцу Госпада. І Рааб блудніцу, і ўвесь яе бацькоўскі дом захаваў жывымі Ісус, і пасяліў у Ізраілі да

сённяшняга дня, таму што яна схавала шпегаў, якіх паслаў Ісус высочыць Ерыхон. І заклінаў Ісус Навін у той дзень перад Госпадам, кажучы: праклятый чалавек, які пабудуе той горад; на першароднім сваім заснуе яго, і на меншым сваім паставіць брамы яго. І так зрабіў Хозан з Бэтэля: на Абіроне, першароднаму, заснаваў яе, і на найменшым захаваным паставіў брамы яе. І быў Госпад з Ісусам, і было імя яго па ўсёй зямлі.

7

І правінуліся сыны Ізраіля вялікай правінай, і прысвоілі сабе з прысвечанага, і ўзяў Ахар, сын Хармі, сына Замбрі, сына Зары, з племені Юды, з прысвечанага, і разгневаўся Гасподзь гневам на сыноў Ізраіля. І паслаў Ісус мужоў у Гай, які ёсць каля Бэтэля, кажучы: вывядайце Гай. І пайшлі ўгару мужы і вывядалі Гай. І вярнуліся да Ісуса, і сказалі яму: няхай не ідзе ўгару ўвесь народ, але каля дзвюх тысяч ці трох тысяч мужоў няхай ідуць угару і няхай возьмуць горад; не вядзі туды ўвесь народ, бо іх мала. І пайшлі ўгару каля трох тысяч мужоў, і яны ўцяклі ад мужоў Гая. І забілі з іх мужы Гая каля трыццаці шасці мужоў, і перасследавалі іх ад брамы, і разбілі іх на спуску, і спалохалася сэрца народа, і стала яно як вада. І разадраў Ісус адзенне сваё, і ўпаў Ісус на зямлю тварам перад Госпадам да вечара, ён і старэйшыны Ізраіля, і паклалі пыл на галовы свае. І сказаў Ісус Навін: Малю, Госпадзе! Чаму перавёў слуга Твой народ

гэты цераз Іардан, каб аддаць яго амарэю знішчыць нас? І калі б мы засталіся і пасяліліся каля Іардана. І што я скажу, паколькі Ізраіль павярнуў шыю перад ворагам сваім? І пачуўшы ханананей і ўсе, хто жыве ў зямлі, акружаць нас і знішчаць нас з зямлі, і што зробіш з імем тваім вялікім? І сказаў Гасподзь да Ісуса Навіна: Устань, чаму ты ўпаў на твар свой? Народ згрэшыў і парушыў запавет, які я ўстанавіў з імі: украўшы з прысвечанага, яны паклалі ў свае пасудзіны. І не здольныя сыны Ізраіля вытрымаць перад тварам ворагаў іх, шыю павернуць перад ворагамі іх, таму што сталі праклятымі. Не буду больш з вамі, калі не выдаліце праклятае з вас. Паўстаўшы, асвяці народ і скажы асвяціцца заўтра, гэтыя рэчы кажа Гасподзь, Бог Ізраіля: праклятае ёсць у вас, не зможаце супрацьстаяць ворагам вашым, пакуль не выдаліце праклятае з вас. І сабраныя будзеце ўсе раніцаю паводле плямёнаў, і будзе плямя, якое паказаў бы Гасподзь, прынясеце паводле родаў, і род, які паказаў бы Гасподзь, прынясеце паводле дамоў, і дом, які прыняў бы Гасподзь, прынясеце паводле чалавека. І хто б ні быў выяўлены, будзе спалены ў агні, і ўсё, што ёсць у яго, таму што ён парушыў запавет Госпада і ўчыніў беззаконне ў Ізраілі. І ўстаў рана Ісус, і прывёў народ паводле плямёнаў, і было ўказана племя Іуды. І быў прыведзены паводле родаў, і быў паказаны род Зарая. І быў прыведзены паводле мужоў, і быў паказаны Ахар, сын Замбры, сына Зары. І сказаў Ісус Ахару: дай славу сёння Госпаду Богу Ізраіля і прынясі споведзь, і паведай мне, што ты зрабіў, і не хавай ад мяне. І адказаў Ахар Ісусу і сказаў: Сапраўды, я

згрэшыў перад Госпадам, Богам Ізраіля, так і так я зрабіў. Я бачыў у здобычы голы разнастайны плашч, і дзвесце дыдрахмаў срэбра, і адзін залаты язык пяцьдзесят дыдрахмаў, і падумаўшы пра іх, узяў; і вось яны схаваны ў маім шатры, і срэбра схавана пад імі. І паслаў Ісус паслоў, і яны пабеглі ў намёт у лагеры, і гэта было схавана ў яго намёце, і срэбра пад імі. І вынеслі яны іх з намёта, і прынеслі да Ісуса і старэйшын Ізраіля, і паклалі іх перад Госпадам. І ўзяў Ісус Ахара, сына Зары, і прывёў яго ў ўшчэліну Ахор, і сыноў яго, і дачок яго, і цялят яго, і ярмавых жывёл яго, і ўсіх авечак яго, і намёт яго, і ўсё яго маёмасць, і ўвесь народ з ім, і прывёў іх у Эмекахор. І сказаў Ісус Ахару: чаму ты знішчыў нас? Зусім знішчыць цябе Гасподзь, як і сёння. І забілі яго камянямі ўвесь Ізраіль, і паставілі яму кучу камянёў вялікую; і спыніўся Гасподзь ад гневу гневу. З-за гэтага ён назваў яго Эмекахор да гэтага дня.

8

І сказаў Госпад да Ісуса: не бойся і не страшыся, вазьмі з сабою ўсіх мужоў-ваяроў, і, паўстаўшы, узыдзі ў Гай. Вось Я аддаў у рукі твае цара Гая і зямлю яго. І зробіш з Гаем так, як зрабіў з Ерыхонам, і з царом яго, а здобыч жывёлы разграбіш сабе; пастаў жа сабе засаду горада з тылу. І ўстаў Ісус Навін і ўвесь народ ваяроў, каб узысці ў Гай. І выбраў Ісус трыццаць тысяч мужоў, магутных у сіле, і паслаў іх

ноччу. І загадаў ім, кажучы: вы засядзьце ззаду горада, не будзьце далёка ад горада, і будзеце ўсе гатовы. І я, і ўсе тыя, хто са мною, падыдзем да горада, і калі жыхары Гая выйдуць нам насустрач, як і нядаўна, мы пабяжым ад іх. І калі яны выйдуць за намі, мы адцягнем іх ад горада, і яны скажуць: Гэтыя ўцякаюць ад нас, як і раней. Вы ж устанеце з засады і пойдзеце ў горад. Паводле гэтага слова вы зробіце, вось я загадаў вам. І паслаў іх Ісус, і пайшлі яны ў засаду, і селі паміж Вэтылем і Гаем, з захаднага боку ад Гая. І ўстаўшы рана раніцай, Ісус наведаў народ, і пайшлі ўгару ён і старэйшыны перад народам на Гай. І ўвесь народ, ваяры з ім, узышлі і, ідучы, прыйшлі насупраць горада з усходу. І засада горада ад мора. І здарылася, калі ўбачыў цар Гая, паспяшыўся і выйшаў на сустрэчу ім наўпрост у вайну, ён і ўвесь народ, які з ім; і ён не ведаў, што засада для яго ёсць ззаду горада. І ўбачыў, і адступілі Ісус і Ізраіль ад аблічча іх. І перасследавалі сыноў Ізраіля, і яны самі адышлі ад горада. Не застаўся ніхто ў Гаі, хто не пагнаўся за Ізраілем; і яны пакінулі горад адчыненым, і пагналіся за Ізраілем. І сказаў Гасподзь да Ісуса: выцягні руку тваю з дзідай, якая ў руцэ тваёй, на горад, бо ў рукі твае аддаў яго; і засада паўстане хутка з месца іхняга. І выцягнуў Ісус руку сваю з дзідай на горад, і засада паўстала хутка з месца свайго, і выйшлі, калі ён выцягнуў руку, і ўвайшлі ў горад, і захапілі яго, і паспяшаўшыся падпалілі горад агнём І азірнуўшыся жыхары Гая назад і ўбачылі дым, які ўзымаўся з горада ў неба, і ўжо не мелі куды ўцякаць ні туды, ні сюды. І Ісус і ўвесь Ізраіль убачылі, што засада

ўзяла горад, і што дым горада падняўся ў неба; і павярнуўшыся, яны ўдарылі мужчын Гая. І гэтыя выйшлі з горада насустрач, і апынуліся паміж лагерам, гэтыя адсюль і гэтыя адсюль, і білі іх да таго, каб не засталося з іх уцалелага і ўцякача. І караля Гая схапілі жывым і прывялі яго да Ісуса Навіна. І калі спынілі сыны Ізраіля забіваць усіх у Гаі, і тых у палях, і на гары на спуску, дзе пераследавалі іх адтуль да канца, і вярнуўся Ісус у Гаі, і ўразіў яе вастрыём меча. І ўпалі ў той дзень ад мужчыны да жанчыны дванаццаць тысяч — усе жыхары Гая. Акрамя здабычы ў горадзе, усё, што разграбавалі для сябе сыны Ізраіля паводле загаду Госпада, якім спосабам загадаў Госпад Ісусу. І спаліў Ісус горад у агні, курганом нежылым на вечнасць зрабіў яго да гэтага дня. І караля Гая павесіў на двайным дрэве, і быў ён на дрэве да вечара, і калі заходзіла сонца, загадаў Ісус, і зняли цела яго з дрэва, і кінулі яго ў яму, і паставілі яму кучу камянёў да дня гэтага.

9

Калі ж пачулі каралі амарэяў, якія за Іарданам, якія ў гарыстай мясцовасці, і якія ў нізіне, і якія на ўсім узбярэжжы вялікага мора, і якія каля Антылівана, і хетэі, і ханананеі, і перызэі, і хівеі, і амарэі, і гергесэі, і евусэі, сабраліся разам ваяваць супраць Ісуса і Ізраіля ўсе адначасова. І жыхары Гібеона пачулі ўсё, што зрабіў Гасподзь з Ерыхонам і Гаем. І зрабілі сапраўды і яны самі з

хітрасцю; і прыйшоўшы, забяспечылі сябе правіянтам і падрыхтаваліся; і ўзяўшы мяхі старыя на плячы свае, і бурдзюкі віна старыя і парваныя, перавязаныя, і дупластыя сандалі свае, і сандалі свае старыя і залатаныя на нагах сваіх, і вопраткі свае паношаныя на сабе, і хлеб свой з правіянту сухі і заплеснявелы і паеджаны. І яны прыйшлі да Ісуса ў лагер Ізраіля ў Гілгале, і сказалі Ісусу і Ізраілю: З далёкай зямлі мы прыйшлі, і цяпер заключыце з намі запавет. І сказалі сыны Ізраіля да Харэя: бачыш, ці не сярод нас ты жывеш, і як табе пастаўлю запавет? І сказалі да Ісуса: Слугі твае мы ёсць. І сказаў да іх Ісус: Адкуль вы ёсць і адкуль вы прыйшлі? І яны сказалі: з зямлі здалёк вельмі прыйшлі рабы твае ў імя Госпада Бога твайго; бо мы чулі імя яго, і колькі ён зрабіў у Егіпце, і колькі ён зрабіў царам амарэяў, якія былі за Іарданам, Сіхону цару амарэяў і Огу цару Васана, які жыў у Аштароце і ў Эдрэі. І паслухаўшы, сказалі да нас старэйшыны нашы і ўсе, хто жыве ў зямлі нашай, кажучы: вазьміце сабе правізію ў дарогу, і ідзіце ім насустрач, і скажаце ім: слугі твае мы ёсць, і цяпер укладзіце з намі запавет. Гэтыя хлябы — цёплымі мы забяспечылі іх у дзень, калі мы выйшлі, каб прыбыць да вас, цяпер жа яны высахлі і сталі з'еденымі. І гэтыя мяхі для віна, якія мы напоўнілі новымі, і гэтыя папаліся, і адзенне наше, і абутак наш зносіліся ад вельмі доўгага шляху. І ўзялі правадыры іхнія правізіі, і Госпада не запыталі. І зрабіў Ісус з імі мір, і заключылі з імі запавет, каб выратаваць іх, і паклаліся ім правіцелі грамады. І здарылася пасля трох дзён пасля таго, як зрабілі з імі

запавет, яны пачулі, што тыя з блізкіх мясцін ад іх, і што сярод іх жывуць. І адышлі сыны Ізраіля і прыйшлі ў іх гарады, а гарады іх: Гаваон, і Кефіра, і Бээрот, і гарады Іарына. І не змагаліся з імі сыны Ізраіля, таму што прысягнулі ім усе правіцелі Госпадам, Богам Ізраіля, і нарэкала ўся супольнасць на правіцеляў. І сказалі правіцелі ўсяму сходу: Мы прысягнулі ім Госпадам, Богам Ізраіля, і цяпер не зможам дакрануцца да іх. Гэта мы зробім: захопім іх жывымі і захаваем іх, і не будзе супраць нас гневу з-за прысягі, якую мы прысягнулі ім. Яны будуць жыць і будуць дроварубамі і ваданосамі для ўсяго сходу, як сказалі ім правіцелі. І склікаў іх Ісус і сказаў ім: Чаму падманулі мяне, кажучы: Далёка ад цябе мы вельмі, а вы ж мясцовыя жыхары сярод тых, хто жыве ў нас? І цяпер праклятыя вы, не спыніцца з вас раб, ні дроварубы, ні вадавозы мне і майму Богу. І адказалі Ісусу, кажучы: было паведамлена нам, колькі загадаў Гасподзь Бог твой Майсею, слузе яго, даць вам зямлю гэтую і цалкам знішчыць нас і ўсіх жыхароў на ёй ад твару вашага; і мы вельмі баяліся аб душах нашых ад твару вашага, і зрабілі мы справу гэтую. І цяпер вось мы падуладныя вам: як падабаецца вам і як здаецца вам, зрабіце нам. І зрабілі ім так, і выратаваў іх Ісус у той дзень з рук сыноў Ізраіля, і не забілі іх. І прызначыў іх Ісус у той дзень драўлярамі і ваданосамі для ўсёй супольнасці і для алтара Бога. Праз гэта сталі жыхары Гаваона драўлярамі і ваданосамі алтара Божага да сённяшняга дня і для месца, якое б выбраў Гасподзь.

10

Калі ж пачуў Адонібэзэк, кароль Іерусаліма, што ўзяў Ісус Гай і цалкам знішчыў яго, якім спосабам зрабілі Ерыхон і караля яго, так зрабілі і Гай і караля яго, і што перабеглі жыхары Гібеона да Ісуса і да Ізраіля, і спалохаліся ад іх вельмі; ведаў бо, што горад вялікі Гібеон, як адзін з галоўных гарадоў, і ўсе мужчыны яго моцныя. І паслаў Адонібэзэк, кароль Іерусаліма, да Элама, кароля Хэўрона, і да Фідона, кароля Ерымута, і да Ефты, кароля Лахіша, і да Дабеіна, кароля Адулама, кажучы: прыходзьце, падымайцеся да мяне, і дапамажыце мне, і давайце ваяваць супраць Гаваона; бо яны перабегліся да Ісуса і да сыноў Ізраіля. І падняліся пяць цароў ебусеяў: цар Ерусаліма, і цар Хеўрона, і цар Ярмута, і цар Лахіша, і цар Адулама, яны і ўвесь іхні народ. І абляглі Гібеон, і аблягалі яго. І паслалі жыхары Гаваона да Ісуса ў табар Ізраіля ў Гілгал, кажучы: не аслабляй рук тваіх ад слуг тваіх; падымайся да нас хутка і дапамажы нам, і выратуй нас; бо сабраліся супраць нас усе каралі амарэяў, жыхары гор. І пайшоў уверх Ісус з Галгалаў, ён і ўвесь народ ваяроў з ім, усе моцныя і здольныя. І сказаў Госпад да Ісуса: Не бойся іх, бо ў рукі твае аддаў Я іх, не застанецца з іх ніхто перад вамі. І паколькі Ісус прыйшоў на іх раптоўна, ён ішоў цэлую ноч з Галгалаў. І прывёў у замяшанне іх Гасподзь ад твару сыноў Ізраіля, і раздрабіў іх Гасподзь вялікім раздрабленнем у Гаваоне, і пераследавалі іх дарогаю

ўзыходжання Аронэіна, і высякалі іх да Азэкі і да Макэды. У той час, калі яны ўцякалі ад сыноў Ізраіля на спуску Харонім, Гасподзь кінуў на іх каменні граду з неба аж да Азэка, і больш іх памерла ад каменняў граду, чым тых, каго забілі сыны Ізраіля мячом у вайне. Тады Ісус гаварыў да Госпада ў дзень, калі Бог аддаў амарэя пад руку Ізраіля, калі раздрабіў іх у Гаваоне, і яны былі раздроблены перад тварам сыноў Ізраіля, і сказаў Ісус: хай стаіць сонца над Гаваонам, і месяц над расшчалінай Аілон. І стаў сонца і месяц у стаянні, пакуль Бог абараніў іх ад ворагаў, і стаў сонца пасярэдзіне неба, не ішоў на захад да канца аднаго дня. І не здарылася дня такога ні раней, ні пасля, каб Бог пачуў чалавека, бо Гасподзь разам ваяваў за Ізраіль. І ўцяклі гэтыя пяць цароў, і схаваліся ў пячору, што ў Македа. І было данесена Ісусу, кажучы: Знойдзены пяць цароў, схаваных у печары ў Македа. І сказаў Ісус: Закаціце камяні на адтуліну печары і прызначце мужоў ахоўваць іх. Вы ж не стойце, пераслядуючы ворагаў вашых, і захопіце тыл іх, і не дазвольце ім увайсці ў гарады іх, бо аддаў іх Гасподзь Бог наш у рукі нашы. І здарылася, калі спыніўся Ісус і кожны сын Ізраіля сячы іх вялікім сячэннем вельмі да канца, і тыя, хто ратаваўся, былі ратаваныя ў умацаваныя гарады. І адвярнуўся ўвесь народ да Ісуса ў Македу здаровымі, і не зарычаў ніхто з сыноў Ізраіля языком сваім. І сказаў Ісус: адкрыйце печару і выведзіце гэтых пяць цароў з печары. І яны вывелі пяць цароў з печары: цара Іерусаліма, і цара Хеўрона, і цара Іерымута, і цара Лахіса, і цара Одолама. І калі яны вывелі іх да Ісуса, і сазваў Ісус увесь Ізраіль, і тых,

хто пачынаў вайну, якія суправаджалі яго, кажучы ім: ідзіце наперад і пакладзіце ногі вашы на шыі іх, і падышоўшы, паклалі ногі свае на шыі іх. І сказаў Ісус да іх: Не бойцеся іх і не палохайцеся, будзьце мужнымі і моцнымі, бо так зробіць Гасподзь з усімі ворагамі вашымі, супраць якіх вы змагаецеся. І забіў іх Ісус, і павесіў іх на пяці дрэвах, і былі яны вісячыя на дрэвах да вечара. І здарылася пад захад сонца, загадаў Ісус, і зняліх з дрэў, і кінулі іх у пячору, у якую яны ўцяклі, і прыкацілі камяні да пячоры да сённяшняга дня. І ў той дзень яны ўзялі Македу, і забілі яе мячом, і цалкам знішчылі ўсё жывое, што было ў ёй, і не засталося нікога ў ёй ні ўратаванага, ні ўцякача, і зрабілі з царом Македы тое ж, што зрабілі з царом Ерыхона. І адышоў Ісус і ўвесь Ізраіль з ім з Македы ў Лібну, і аблягаў Лібну. І аддаў яе Гасподзь у рукі Ізраіля, і ўзялі яе, і цара яе, і забілі яе вастрыём меча, і ўсё жывое ў ёй, і не засталося ў ёй ніхто ўратаваны і ўцалелы, і зрабілі з царом яе тое ж, што зрабілі з царом Ерыхона. І адышоў Ісус і ўвесь Ізраіль з ім з Лебна ў Лахіс, і аблажыў яго, і аблягаў яго. І аддаў Гасподзь Лахіш у рукі Ізраіля. І ўзяў яе ў другі дзень, і забілі яе вастрыём меча, і цалкам знішчылі яе тым спосабам, якім зрабілі з Лібнай. Тады выступіў Элам, цар Газера, каб дапамагчы Лахісу, і Ісус разбіў яго мячом, і народ яго, так што не засталося з іх ні ўратаванага, ні ўцякача. І адышоў Ісус і ўвесь Ізраіль з ім з Лахіса ў Одолам, і аблажыў яго, і аблажыў яго. І аддаў яе Гасподзь у руку Ізраіля, і ўзяў яе ў той дзень, і забіў яе вастрыём меча, і ўсё, што дыхала, забілі ў загубе, як зрабілі з Лахішам. І адышоў Ісус і ўвесь Ізраіль з

ім у Хэўрон, і аблажыў яго. І ўдарылі яе мячом, і ўсё жывое, колькі было ў ёй, не было ўратавана, якім спосабам яны зрабілі з Адуламам, знішчылі яе, і ўсё, што было ў ёй. І вярнуўся Ісус Навін і ўвесь Ізраіль у Дэвір; і аблажыўшы яго, узялі яго, і цара яго, і вёскі яго; і ўдарыў яго вастрыём меча, і цалкам знішчылі яго, і ўсё дыхаючае ў ім; і не пакінулі яму нікога ацалелага; якім спосабам зрабілі Хэўрону і цару яго, так зрабілі Дэвіру і цару яго. І пабіў Ісус Навін усю зямлю гарыстай мясцовасці, і Негеў, і раўніну, і Ашдод, і цароў яе; не пакінулі яны з іх уратаванага; і ўсё дыхаючае жыццём цалкам знішчыў, якім спосабам загадаў Гасподзь Бог Ізраіля, ад Кадэш-Варні да Газы, усю Гошэн да Гаваона. І ўсіх кароляў іх, і зямлю іх разбіў Ісус адразу, таму што Гасподзь, Бог Ізраіля, ваяваў за Ізраіль.

11

А калі пачуў Явіс, цар Асора, паслаў да Ёбаба, цара Марона, і да цара Сімоона, і да цара Азіфа, і да цароў тых каля Сідона вялікага, у гарыстую мясцовасць і ў Араба насупраць Кенерота, і ў раўніну, і ў Фенаэддор, і да прыбярэжных хананэяў ад усходу, і да прыбярэжных амарэяў, і хетэяў, і ферэзэяў, і евусэяў тых у гары, і евэяў, і тых пад Аэрмонам у зямлю Массіма. І выйшлі яны і цары іх з імі, як пясок мора множаствам, і коні, і калясніцы многія вельмі. І сышліся ўсе цары яны самі, і прыйшлі разам, і раскінулі табар каля воды Марон, каб ваяваць з Ізраілем. І сказаў Госпад да Ісуса:

не бойся іх, таму што заўтра ў гэты час Я аддам іх разбітымі перад Ізраілем, коням іх перарэжаш сухажылля, і калясніцы іх спаліш у агні. І прыйшоў Ісус і ўвесь народ ваяроў на іх да вады Марон раптоўна, і напалі на іх у гарыстай мясцовасці. І аддаў іх Гасподзь пад уладу Ізраіля, і, сячучы іх, праследавалі да Сідона Вялікага, і да Масерона, і да раўнін Массоха на ўсходзе, і сяклі іх так, што не засталося з іх уцалелага. І зрабіў ім Ісус так, як загадаў яму Гасподзь: коней іхніх падрэзаў сухажылля, а калясніцы іхнія спаліў агнём. І павярнуўся Ісус у той час, і захапіў Асор, і цара яе, а Асор раней правіла ўсімі гэтымі царствамі. І забілі ўсё дыхаючае ў ім мечам, і знішчылі ўсіх, і не засталося ў ім нічога дыхаючага, і Асор спалілі агнём. І ўсе гарады царстваў, і цароў іх узяў Ісус Навін, і забіў іх вастрыём меча, і цалкам знішчыў іх, якім спосабам загадаў Майсей, слуга Госпада. Але ўсе гарады ўмацаваныя не спаліў Ізраіль; толькі Асор адзін спаліў Ізраіль, і ўсю здабычу яго разграбілі для сябе сыны Ізраіля; іх жа ўсіх цалкам знішчылі вастрыём меча, пакуль не знішчыў іх; не пакінулі з іх нічога дыхаючага. Якім чынам загадаў Гасподзь Майсею, сыну свайму, і Майсей таксама загадаў Ісусу; і так зрабіў Ісус, не парушыў нічога з усяго, што загадаў яму Майсей. І ўзяў Ісус Навін усю зямлю гарыстую, і ўсю зямлю Негеў, і ўсю зямлю Гошэн, і нізіну, і тую да захаду, і гару Ізраіля, і нізкія месцы тыя каля гары ад гары Халак, і якая падымаецца да Сеіра, і да Баал-Гада, і раўніны Лівана пад гарой Хермон; і ўсіх цароў іхніх узяў, і забіў, і забіў. І Ісус доўгі час вёў вайну супраць гэтых цароў. І не

было горада, які не ўзяў Ізраіль, усё яны ўзялі ў вайне. Таму што праз Госпада здарылася ўмацаванне іхніх сэрцаў, каб яны выходзілі на вайну супраць Ізраіля, каб былі знішчаны, каб не было дадзена ім міласэрнасці, але каб былі знішчаны, як сказаў Госпад Майсею. І прыйшоў Ісус у той час, і знішчыў анакімаў з гарыстай мясцовасці, з Хеўрона, і з Давіра, і з Анавота, і з усяго Іуды разам з іхнімі гарадамі, і знішчыў іх Ісус. Не засталося Энакімаў сярод сыноў Ізраіля, акрамя ў Газе, і ў Гаце, і ў Ашдодзе засталіся. І ўзяў Ісус усю тую зямлю, як загадаў Гасподзь Майсею, і даў яе Ісус у спадчыну Ізраілю, падзяліўшы паводле іхніх плямёнаў, і зямля спачыла ад вайны.

12

І гэтыя цары зямлі, якіх забілі сыны Ізраіля, і атрымалі ў спадчыну зямлю іхнюю за Іарданам ад усходу сонца, ад даліны Арнон да гары Аермон, і ўсю зямлю Араба ад усходу. Сіхон, кароль амарэяў, які жыў у Хэсбоне, валадаючы ад Арнона, які знаходзіцца ў даліне, паводле часткі даліны, і палавіной Галаада да Ябока, межаў сыноў Амона. І Араб да мора Хенерэт на ўсходзе, і да мора Араба, мора салёў ад усходу, шлях паводле Асеімот, ад Тайман пад Асэдот Фасга. І Ог, кароль Башана, быў пакінуты з гігантаў, які жыў у Аштароце і ў Эдрэі, правіў ад гары Хермон і ад Салхі, і ўсім Башанам да межаў Гергесі, і Махі, і палавінай Галада, межаў Сіхона, кароля Хэшбона. Майсей, слуга Госпада, і

сыны Ізраіля паразілі іх; і даў яе Майсей у спадчыну Рувіму, і Гаду, і палове племені Манасіі. І гэта цары амарэяў, якіх забіў Ісус Навін і сыны Ізраіля па той бок Іардана каля мора Баал-Гад у раўніне Лівана, і да гары Халак, што ўзыходзіць да Сеіра; і даў яе Ісус Навін племёнам Ізраіля ў спадчыну паводле жрэбія іх, у гары, і ў раўніне, і ў Араве, і ў Ашдоце, і ў пустыні, і Негеве; хэтэя, і амарэя, і ханаанэя, і ферэзэя, і евэя, і евусэя. Караля Ерыхона, і караля Гая, які ёсць блізка Вэтэля, караля Ерусаліма, караля Хэўрона, караля Ярмута, караля Лахіша, караля Элама, караля Гезэра, караля Дэбіра, караля Гадэра, караля Хормы, караля Адэра, караля Лібны, караля Адулама, караля Элата, караля Тапуаха, караля Хэфэра, караля Афэка Арока, караля Асома, караля Шымрона, караля Мадона, караля Ахшафа, караля Кадэша, караля Захака, караля Марэдота, караля Ёкнеама Кармэла, караля Адулама Фэннэадора, караля Гея Галілеі, караля Тырцы; усе гэтыя каралі дваццаць дзевяць.

13

І Ісус быў старэйшы, прасунуўшыся ў днях, і сказаў Гасподзь да Ісуса: ты прасунуўся ў днях, і зямлі засталося шмат у спадчыну. І гэта зямля пакінутая: межы філістымлян, гешурыец і хананэец, ад ненасяленай, што перад Егіптам, да межаў Экрона злева ад хананэяў залічваецца да пяці сатрапій філістымлян, газейцу і ашдодзіту і ашкелонцу і гетэйцу і экронцу і авэйцу, з

Тэмана і ўсёй зямлі Ханаана супраць Газы, і сідоняне да Афека, да межаў амарэяў, і ўсю зямлю Галіяфа філістымлян, і ўвесь Ліван ад усходу сонца ад Галгала пад гарой Аэрмон да ўваходу Эмаф, усякі жыхар гарыстай мясцовасці ад Лівана да Масерэф Мемфомаім. Усіх сідонян я іх цалкам знішчу ад твару Ізраіля; але раздай яе ў спадчыну Ізраілю, якім спосабам я табе загадаў. І цяпер падзялі гэтую зямлю ў спадчыну дзевяці племёнам і палавіне племені Манасіі. Ад Іардана да мора вялікага паводле захаду сонца дасі яе; мора вялікае будзе межай. Двум племёнам, і палове племені Манасіі, Рувіму, і Гаду даў Майсей за Іарданам; на ўсход сонца даў ім Майсей, слуга Госпада, ад Араера, які ёсць на беразе патока Арнон, і горад, які ў сярэдзіне ўшчэліны, і ўвесь Місор ад Мэдэвы; Усе гарады Сігона, цара Амарэяў, які валадарыў у Хэсбоне да межаў сыноў Амона; І Галаад, і межы Гесіра, і Маахатыяў, усю гару Гермон, і ўвесь Васан да Салхі; Усё царства Ога ў Васане, які валадарыў у Аштароце і ў Эдрэі; гэты быў пакінуты ад гігантаў, і ўдарыў яго Майсей, і знішчыў. І не знішчылі сыны Ізраіля гесірыта, і махаціта, і хананэя, і жыў цар Гесірыта і Махаціт сярод сыноў Ізраіля да сённяшняга дня. Акрамя племені Леві не была дадзена спадчына, Гасподзь Бог Ізраіля — гэта спадчына іх, як сказаў ім Гасподзь, і гэта падзел, які падзяліў Майсей сынам Ізраіля ў Аравоце Маава на той бок Іардана паводле Ерыхона. І даў Майсей племені Рувім паводле кланаў іхніх. І сталіся іх межы ад Араера, які ёсць супраць твару ўшчэліны Арнона, і горад у ўшчэліне Арнона; і ўсю Місор, да Эсэбона, і ўсе гарады, якія ёсць у

Місоры, і Дайбон, і Баймон Баала, і дом Меелбота, і Басан, і Бакедмот, і Майфаад, і Карытаім, і Себама, і Серада, і Сіён у гары Энаб, і Бэт-Пеор, і Асэдот Фасга, і Бэт-Ешымот, і ўсе гарады Місора, і ўсё царства Сіона, цара Амарэяў, якога ўдарыў Майсей, яго і правадыроў Мадыяма, і Эві, і Рэкема, і Цура, і Хура, і Рэбу, правіцеля здобычы Сіона, і жыхароў Сіона. І Валаама, сына Веора, віднага, забілі ў павароце. Сталі ж межы Рувіна, Іардан межа. Гэта спадчына сыноў Рувіна паводле родаў іх, гарады іх і сяліб іх. Даў жа Майсей сынам Гада паводле родаў іхніх. І сталіся межамі іх Язэр, усе гарады Галаада, і палова зямлі сыноў Амона да Арабы, якая знаходзіцца насупраць Арада. І ад Хешбона да Аравота паводле Міцпы, і Батанім, і Маан да межаў Дзібона, і Энадом і Атаргаі і Байнтанабра і Сакхота і Шафан і астатняе царства Сіхона цара Хешбона; і Іардан будзе мяжой да часткі мора Хінерэт за Іарданам ад усходу. Гэта спадчына сыноў Гада паводле родаў іхніх і паводле гарадоў іхніх. Паводле родаў іхніх яны павернуць шыю перад ворагамі іхнімі, таму што паводле родаў іхніх сталі гарады іхнія і сядзібы іхнія. І даў Майсей палавіне племені Манасіі паводле родаў іхніх. І сталіся межы іх ад Маана, і ўсё царства Басана, і ўсё царства Ога, цара Басана, і ўсе вёскі Яіра, якія ёсць у Басаніцідзе, шэсцьдзесят гарадоў. І палова Галаада, і ў Астароце, і ў Эдрэі гарады царства Ога ў Васаніцідзе сынам Махіра, сынам Манасіі, і паловам сынаў Махіра, сынаў Манасіі, паводле родаў іхніх. Гэтыя, каго атрымаў у спадчыну Майсей за Іарданам у Аработ Маава, за Іарданам каля Ерыхона на ўсходзе.

14

І гэтыя тыя, хто распадзяліў спадчыну сынам Ізраіля ў зямлі Ханаан, якім распадзялілі ім Элеазар свяшчэннік, і Ісус, сын Навіна, і правіцелі сямей плямёнаў сыноў Ізраіля. Паводле жарабоў яны атрымалі ў спадчыну, як загадаў Гасподзь праз руку Ісуса дзевяці племёнам і палавіне племені з таго боку Іардана. І лявітам ён не даў спадчыны сярод іх, таму што сыны Іосіфа былі дзве плямёны Манасія і Ефрэм; і не была дадзена частка ў зямлі лявітам, але горады для жыцця, і пасавішчы іхнія для жывёлы і жывёла іхняя. Якім спосабам загадаў Гасподзь Майсею, так зрабілі сыны Ізраіля і падзялілі зямлю. І падышлі сыны Іуды да Ісуса ў Галгале, і сказаў яму Халеб, сын Іефоніі Кенэзэянін: Ты ведаеш слова, якое гаварыў Гасподзь да Майсея, чалавека Божага, аб мне і табе ў Кадэш-Варні. Сорак бо гадоў я быў, калі паслаў мяне Майсей, слуга Божы, з Кадэш-Барнэа выведаць зямлю; і я адказаў яму слова паводле розуму яго. Браты мае, якія ўзышлі са мною, адхілілі сэрца народа, а я быў цалкам адданы таму, каб следаваць Госпаду, Богу маёму. І прысягнуў Майсей у той дзень, кажучы: зямля, на якую ты ступіў, будзе табе ў спадчыну і дзецям тваім навекі, таму што ты аддаўся ісці следам за Госпадам, Богам нашым. І цяпер падтрымаў мяне Госпад якім спосабам сказаў; гэта сорак пяты год з таго часу, як гаварыў Госпад гэта слова да Майсея; і ішоў Ізраіль у пустыні; і цяпер вось я сёння восемдзесят пяць гадоў; яшчэ я сёння моцны, як калі

пасылаў мяне Майсей, таксама моцны я цяпер выйсці і ўвайсці ў вайну. І цяпер прашу цябе гэтую гару, як сказаў Гасподзь у той дзень, таму што ты чуў гэтае слова ў той дзень, а цяпер там Энакім, гарады ўмацаваныя і вялікія, калі ж Гасподзь будзе са мной, знішчу іх, як сказаў мне Гасподзь. І дабраславіў яго Ісус, і даў Хеўрон Халеву, сыну Іефоніі, сына Кеназа, у спадчыну. З-за гэтага Хеўрон стаў спадчынай Халеба, сына Ефоніі Кенэзяніна, да гэтага дня, таму што ён паслухаў загаду Госпада Бога Ізраіля. А імя Хеброна было раней горад Аргоб, мітраполія Энакімаў, і зямля спынілася ад вайны.

15

І сталіся межы племені Юды паводле родаў іх ад межаў Ідумеі, ад пустыні Сін да Кадэш, да поўдня. І сталіся іхнія межы ад поўдня да часткі салёнага мора, ад грады, якая ідзе на поўдзень. І праходзіць насупраць узыходу Акрабіна; і абыходзіць Сену, і падымаецца ад поўдня на Кадэш Варнэ; і выходзіць Асарон, і падымаецца да Сарады; і выходзіць на захад Кадэша, і выходзіць на Сэлмону, і цягнецца да ўшчэліны Егіпта; і будзе яго выхад межаў на мора; гэта ёсць іхняя мяжа ад поўдня. І межы ад усходу ўсё мора салёнае да Іардана. І межы іхныя ад Поўначы, і ад узвышша мора, і ад часткі Іардана. Падымаюцца межы на Бэтхаглаам; і праходзяць з Поўначы на Бэтарабу, і ўзыходзяць межы на камень Баяна сына Рувіма; І ўзыходзяць межы на

чацвёртую частку ўшчэліны Ахор, і сыходзяць на Гілгал, якая ёсць насупраць узыходу Адамміна, якая ёсць паводле Поўдня ўшчэліне, і працягваюцца на ваду крыніцы сонца; і будзе яго выхад крыніца Рогел; І ўзыходзяць межы ў ўшчэліну Энном, на спіну Ебусіта з Поўдня; гэта ёсць Ерусалім; і працягваюцца межы на вяршыню гары, якая ёсць насупраць ўшчэліны Энном да мора, якая ёсць з часткі зямлі Рэфаім на поўначы; І працягваецца межа ад вяршыні гары на крыніцу вады Нафто, і працягваецца ў гару Эфрон; і павядзе межа ў Ваал; гэта ёсць горад Іарым. І абыдзе мяжа ад Баала да мора, і прайдзе да гары Асар на спіну горада Іарын ад Поўначы; гэта ёсць Хаслон; і сыдзе да горада сонца, і прайдзе на Поўдзень. І выходзіць мяжа па спіне Экрона на поўнач, і выйдуць межы да Сокхота, і прайдуць межы на Поўдзень, і выйдзе да Лібны, і будзе выхад межаў да мора. І межы іх ад мора, мора вялікае будзе мяжой. Гэта межы сыноў Юды наваколле паводле родаў іхніх. І Халебу, сыну Іефоніі, даў частку сярод сыноў Іуды паводле загаду Бога, і даў яму Ісус горад Арбок, сталіцу Энака — гэта ёсць Хеброн. І знішчыў адтуль Халеб, сын Ефоніі, трох сыноў Энака: Сусі, Таламі і Ахіма. І пайшоў уверх адтуль Халеб на тых, хто жыў у Дабіры, а імя Дабіра было раней горад Пісьмаў. І сказаў Халеб: хто б узяў і выбіў горад Пісьмаў, і авалодаў ім, дам яму Ахсу, дачку маю, у жонку. І ўзяў яе Гатаніэль, сын Кенеза, брата Халева, і даў яму Асхан, дачку сваю, за жонку. І здарылася, калі яна выходзіла, і параіла яму, кажучы: Папрашу бацьку майго поле, і закрычала з асла, і сказаў ёй Халеб: Што табе? І сказала яму: Дай мне

дабраславенне, таму што ў зямлю Нагеб даў ты мне, дай мне тую Ботаніс. І даў ён ёй тую Гонатлан верхнюю і тую Гонатлан ніжнюю. Гэта спадчына племені сыноў Юды. Сталі іх гарады гарадамі да племені сыноў Юды на межах Эдома на пустыні, і Байселеэл, і Ара, і Асор, і Ікам, і Рэгма, і Аруэл, і Кадэш, і Асарыёнаін, і Майнам, і Балмайнан, і іх вёскі, і гарады Асэрон, гэта Асор, і Сэн, і Салмаа, і Моляда, і Сэры, і Байфалат, і Холасэола, і Вірсавія; і іх вёскі, і іх сядзібы, Бала, і Бакок, і Асом, і Элбоідад, і Бэтэль, і Эрма, і Сэкэлак, і Махарым, і Сэтэннак, і Лабос, і Салэ, і Эромот; гарадоў дваццаць дзевяць, і іх вёскі. У тай раўніне Астаўл, і Раа, і Асса. І Рамен, і Тана, і Ілутот, і Маяні, і Ермут, і Адулам, і Мембра, і Саоха, і Язека, і Сакарым, і Гадэра, і сялібы яе; гарадоў чатырнаццаць, і вёскі іх. Сэнэ, і Адасан, і Магадалгад, і Далад, і Міцпа, і Іяхарээль, і Басэдот, і Ідэадалея, і Хабра, і Махес, і Маахос, і Гедор, і Багадыель, і Номан, і Махедан; гарадоў шаснаццаць, і вёскі іхнія; Лібна, і Ітак, і Анох, і Яна, і Насіб, і Кэйлам, і Акіезі, і Кэзіб, і Батэсар, і Айлом; гарадоў дзесяць, і вёскі іхнія; Экрон, і вёскі яго, і сядзібы іхнія, ад Экрона Гемна; і ўсе, колькі іх ёсць блізка Ашдода; і вёскі іхнія, Асіедот, і вёскі яго, і сядзібы яго; Газа, і вёскі яго, і сядзібы яго да патока Егіпта, і мора вялікае межуе. І ў гарыстай мясцовасці Самір, і Етэр, і Соха, і Рэна, і горад Пісьмаў, гэта Дабір, і Анон, і Эс, і Ман, і Айсам, і Госом, і Халу, і Хана, і Гелом; гарадоў адзінаццаць, і вёскі іхнія; Айрэм, і Рэмна, і Сома, і Емаін, і Байтаху, і Факуа, і Эўма, і горад Арбок, гэта ёсць Хэўрон, і Сорайт; гарадоў дзевяць, і сядзібы іхнія; Маор, і Кармэл, і Озіб, і

Ітан, і Ярыель, і Арыкам, і Заканаім, і Габаа, і Тамната; гарадоў дзевяць, і вёскі іхнія; Айлуа, і Бэтсур, і Гедон, і Магарот, і Байтанам, і Тэкум; гарадоў шэсць, і вёскі іхнія; Карыятбаал, гэта горад Ярым, і Сотэба; гарадоў два, і сядзібы іхнія; і Бадаргейс, і Тарабаам, і Айнон, і Айохіоза, і Нафлазон, і гарады Садона, і Аркадэс; гарадоў сем, і вёскі іхнія. І іевусей жыў у Іерусаліме, і не змаглі сыны Іуды знішчыць іх, і жылі іевусеі ў Іерусаліме да гэтага дня.

16

І сталі межы сыноў Іосіфа ад Іардана, што каля Ерыхона, ад усходу, і падымецца ад Ерыхона ў гарыстую мясцовасць, у пустыню, у Вэтыль Луза. І выйдзе ў Бэтэль і прайдзе на межы Ахатарфі. І прайдзе на мора на межы Апталіма да межаў Бэтарона ніжняга, і будзе выхад іх на мора. І атрымалі ў спадчыну сыны Іосіфа, Ефрэм і Манасія. І сталіся межы сыноў Эфрэма паводле родаў іхніх, і сталіся межы спадчыны іхняй ад усходу Атарот і Эрок да Бэтарона верхняга і Газара. І прыйдуць межы на мора ў Ікасмон ад Поўначы Гарачай; абыдзе на ўсход у Тэнаса, і Сэлес, і прайдзе ад усходу ў Іанока, і ў Маха, і Атарот, і вёскі іхнія; і прыйдзе на Ерыхон, і выйдзе на Іардан. І ад Пахавання пойдуць межы на мора на Хелкана, і будзе выхад іх на мора — гэта спадчына племені Ефрэма паводле родаў іх. І гарады, адлучаныя сынам Эфрэма паміж спадчынай сыноў Манасіі, усе гарады і вёскі іх. І не знішчыў Ефрэм

ханаанеяніна, які жыў у Гезеры, і жыў ханаанеянін у Ефрэме да гэтага дня, пакуль не пайшоў фараон, кароль Егіпта, і ўзяў яе, і спаліў яе ў агні, і ханаанеянаў, і ферэзеянаў, і жыхароў Гезеры пракалолі, і даў яе фараон у пасагу сваёй дачцэ.

17

І сталіся межы племені сыноў Манасіі, таму што гэты першынец Іосіфа, Махіру, першынцу Манасіі, бацьку Галаада, бо муж ваяр быў, у Галаадзе і ў Васане. І здарылася сынам Манасіі, якія засталіся, паводле родаў іхніх, сынам Іезі, і сынам Келез, і сынам Іезііл, і сынам Сухем, і сынам Сумарым, і сынам Офер — гэтыя мужчынскага полу паводле родаў іхніх. І ў Салпаада, сына Офера, не было сыноў, а толькі дачкі, і гэта імёны дачок Салпаада: Маала, і Нуа, і Эгла, і Мелха, і Тэрса. І сталі яны перад Элеазарам, жрацом, і перад Ісусам, і перад правіцелямі, кажучы: Бог загадаў праз руку Майсея даць нам спадчыну сярод братоў нашых, і быў дадзены ім праз загад Госпада жрэб сярод братоў бацькі іхняга. І выпаў надзел іх ад Анасы, і раўніна Лабек з зямлі Галаад, якая ёсць за Іарданам; бо дочкі сыноў Манасіі атрымалі ў спадчыну надзел сярод братоў іх; а зямля Галаад стала сынам Манасіі, якія засталіся. І сталіся межы сыноў Манасіі Дэлханат, якая знаходзіцца насупраць сыноў Анат, і ідзе да межаў да Яміна і Ясіба да крыніцы Тафтот. Манасею будзе, і Тафэт на межах Манасеі — сынам

Ефрэма. І спусціцца межа на ўшчэліну Карана́ на поўдзень паводле ўшчэліны Іарыэль; тэрэбінт Ефрэма паміж горадам Манасіі; і межа Манасіі на поўнач да патока; і будзе яго выхад мора ад поўдня Ефрэму, і на поўнач Манасію; і будзе мора межай ім; і да Асіра далучацца на поўначы, і да Ісахара ад усходу. І будзе Манасію ў Ісахару і ў Асіру Байтан і вёскі іх, і жыхароў Дору і вёскі яго, і жыхароў Мегіда і вёскі яго, і трэцяя Мафеты і вёскі яго. І не здолелі сыны Манасіі знішчыць гарады гэтыя, і пачаў хананеянін жыць у зямлі гэтай. І здарылася, калі ўзмацнілі сыны Ізраіля, і зрабілі ханаанеяў падданымі, але знішчыць іх не знішчылі. І адказалі сыны Іосіфа Ісусу, кажучы: чаму ты даў нам у спадчыну адзін жэрабе і адзін адмераны ўдзел? Я ж народ вялікі, і Бог дабраславіў мяне. І сказаў ім Ісус: калі ты вялікі народ, ідзі ўгару ў лес і ачысці сабе месца, калі ціснае цябе гара Ефрэм. І сказалі: Не падабаецца нам гара Ефрэм, а ў хананэя, які жыве ў ёй, у Бэтсане і ў яго вёсках, у даліне Ізрэель, ёсць выбраныя коні і жалеза. І сказаў Ісус Навін сынам Іосіфа: калі ты народ вялікі і сілу вялікую маеш, не будзе табе надзел адзін. Бо лес будзе табе, таму што гэта лес, і ачысціш яго, і будзе ён табе. І калі знішчыш хананэя, хоць конь адборны ў яго ёсць, ты бо мацнейшы за яго.

18

І сабралася ўся супольнасць сыноў Ізраіля ў Сіла, і паставілі там намёт сведчання, і зямля была падпарадкавана імі. І

засталіся сыны Ізраіля, якія не атрымалі спадчыны, сем плямёнаў. І сказаў Ісус сынам Ізраіля: да якога часу будзеце слабець успадкаваць зямлю, якую даў Гасподзь, Бог наш? Дайце з вас трох мужчын з племені, і паўстаўшы няхай яны пройдуць зямлю, і няхай яны апішуць яе перад мной, як будзе патрэбна падзяліць яе. І яны прайшлі да яго, і ён падзяліў ім сем частак. Юда стане ім межай ад поўдня, і сыны Язэпа стануць ім ад поўначы. Вы ж падзяліце зямлю на сем частак і прынясіце сюды да мяне, і я кіну вам жэрабя перад Госпадам, Богам нашым. Бо не ёсць частка сынам Левія сярод вас; бо сьвятарства Госпада частка яго; і Гад і Рувім і палова племені Манасіі ўзялі спадчыну іхнюю за Іарданам на ўсходзе, якую даў ім Майсей слуга Госпада. І паўстаўшы, мужы пайшлі, і загадаў Ісус мужам, якія ішлі абмераць зямлю, кажучы: ідзіце і абмерайце зямлю, і прыйдзіце да мяне, і тут вынясу вам жэрабя перад Госпадам у Сіломе. І пайшлі яны, і прайшлі зямлю, і бачылі яе, і напісалі яе паводле гарадоў, сем частак у кнігу, і прынеслі да Ісуса. І кінуў ім Ісус жэрабя ў Сіла перад Госпадам. І выйшаў жрэб племені Веніяміна першым паводле родаў іхніх, і выйшлі межы жрэба іхняга паміж сынамі Юды і паміж сынамі Іосіфа. І сталіся іхнія межы ад поўначы, ад Іардана падымуцца межы па спіне Ерыхона з поўначы, і падымуцца на гару да мора, і будзе яго выхад Мабдарыціс Бэтон. І пройдзе адтуль межа да Лузы на спіну Лузы ад поўдня яе, гэта ёсць Вэтыль, і сыдзе межа да Маатароб Орэх на гарыстую мясцовасць, якая ёсць да поўдня ад ніжняга Бэтарона. І пройдзе праз межы і прайдзе

на частку, якая глядзіць ад мора з поўдня, ад гары насупраць Бэтарона на поўдзень, і будзе яго выхад у Кірыят-Баал, гэта ёсць Кірыят-Еарым, горад сыноў Юды; гэта ёсць частка да мора. І частка тая да поўдня ад часткі Карыят-Баал, і прайдзе межа ў Гасін, да крыніцы вады Нафто. І спусціцца межа на частку, гэта ёсць супраць даліны Соннам, якая ёсць з боку Эмек-Рэфаім з поўначы, і спусціцца Геена на спіну Іевусея з поўдня; спусціцца на крыніцу Рогел; І пройдзе на крыніцу Бэт-Шэмеш; і пройдзе на Галілот, якая ёсць насупраць да ўзыходу Адумім; і спусціцца на камень Баён сыноў Рувіма; і пройдзе па спіне Бэт-Арабы з поўначы, і спусціцца на межы на спіну мора з поўначы. І выхад межаў будзе на грэбень Солянога мора на поўнач, у бок Іардана ад поўдня, гэта межы ад поўдня. І Іардан будзе абмяжоўваць ад усходняй часткі, гэта спадчына сыноў Веніяміна, межы яе вакол паводле родаў. І сталі гарады сыноў Веніяміна паводле родаў іх Ерыхон, і Бетэгаіо, і Амекасіс, і Байтабара, і Сара, і Бесана, і Аіеін, і Фара, і Эфрата, і Карафа, і Кефіра, і Моні, і Гівея, гарадоў дванаццаць; і вёскі іх, Гаваон, і Рама, і Беэрота, і Массема, і Мірон, і Амоке, і Фіра, і Кафан, і Накан, і Зелекан, і Тарэела, і Евус; гэта ёсць Ерусалім; і Гаваот, Ярым, гарадоў трынаццаць, і вёскі іх; гэта спадчына сыноў Веніяміна паводле родаў іх.

19

І выйшаў другі жрэб сыноў Сімяона, і стала спадчына іх паміж жрэбамі сыноў Юды. І стаў жэрабам іхнім Вірсавія, і Самаа, і Каладам, і Арсола, і Вола, і Ясон, і Эртула, і Вула, і Эрма, і Сікелак, і Бэтмахерэб, і Сарсусін, і Батарот, і палі іхнія; гарады трынаццаць, і вёскі іхнія. Эрэмон, і Талха, і Етэр, і Асан; чатыры гарады і вёскі іх, вакол гарадоў іх да Балека, ідучы да Бамета на поўдзень; гэта спадчына племені сыноў Сімяона паводле родаў іх. Ад жрэбія Іуды спадчына племені сыноў Сімяона, таму што частка сыноў Іуды аказалася большай за іхнюю, і атрымалі ў спадчыну сыны Сімяона ў сярэдзіне жрэбія іхняга. І выйшаў трэці жэрэб Завулону паводле родаў іхных; будуць межы спадчыны іхнай, Эсэдэкгола межы іхныя, мора і Магелда, і злучыцца на Байтараба ў расшчаліну, якая ёсць супраць Екмана. І вярнуўся ад Сэддук з супрацьлеглага ад усходаў Бэйтсамус на межы Хасэлотаіт, і прайдзе на Дабірот, і ўзыдзе на Фангаі. І адтуль ён пойдзе вакол з процілеглага боку на ўсход да Гебэрэ, да горада Катасэм, і прайдзе праз Рэммонаа да скалы ўцёсу. І абыдзе межы на поўнач на Амот, і будзе выхад іх на Гайфаэль, і Катанат, і Набаал, і Сымоон, і Ерыхон, і Байтман. Гэта спадчына племені сыноў Завулона паводле родаў іх, гарады і вёскі іх. І Ісахару выпаў чацвёрты жэрабе. І сталіся межы іхнія Язэл, і Хасалот, і Сунам, і Агін, і Сіёна, і Рээрот, і Анахэрэт, і Дабірон, і Кісон, і Рэбэс, і Рэммас, і Іеон, і Томман, і Аймарэк, і Бэрсафэс. І злучацца межы на Гаітбор і на Салім паводле мора, і Баітсамус, і будзе яго выхадам межаў Іардан. Гэта спадчына племені сыноў Ісахара паводле родаў іх, гарады і вёскі іх. І

выйшаў пяты жрэб Асіру паводле родаў іхніх. І сталі межы іх Эксэлекэт, і Алеф, і Байток, і Кеаф, і Элімелех, і Аміел, і Мааса; і далучыцца да Кармэла паводле мора, і да Сіёна, і Лабанат. І павернецца ад усходу сонца і Бэт-Эгенэт, і далучыцца да Завулона і Экгаі, і Фтаэль паводле поўначы, і ўвойдзе ў межы Сафтаібэтмэ, і Інаэль, і пройдзе ў Хобамасомэль, і Элбон, і Раав, і Эмемаон, і Кантан да Сідона вялікага. І павернуцца межы ў Раму, і да крыніцы Масфасат, і тырыян; і павернуцца межы на Ясіф, і будзе выхад яго мора, і Апалеб, і Эхазоб, і Архоб, і Афек, і Рааў. Гэта спадчына племені сыноў Асіра паводле родаў іх, гарады і вёскі іх. І Нефталіму выпаў жэрабе шосты. І сталіся межы іх Моолам, і Мола, і Бесеміін, і Арме, і Набок, і Іефтамаі, да Додам, і сталіся праходы яго Іардан. І павернецца мяжа на мора ў Атхаворы, і пройдзе адтуль Іакана, і злучыцца з Завулонам ад поўдня, і Асір злучыцца паводле мора, і Іардан ад усходу сонца. І ўмацаваныя гарады тырыян: Тыр, і Аматадакет, і Кенерэт, і Армаіт, і Араэль, і Асор, і Кадэс, і Асары, і крыніца Асор, і Керое, і Мегалаарым, і Байттаме, і Тэсамыс. Гэта наследства племені сыноў Нефталі. І Дану выпаў жэрабе сёмы. І сталі межы іхнія Сарат, і Аса, і гарады Самаус, і Саламін, і Амон, і Сілата, і Элон, і Тамната, і Акарон, і Алката, і Бегетон, і Гебелан, і Азор, і Банаібакат, і Гетрэмон, і ад мора Іеракон межа блізка Іопы. Гэта спадчына племені сыноў Дана паводле іх родаў, іх гарады і іх вёскі. І пайшлі сыны Дана і ваявалі супраць Лахіша, і захапілі яго, і ўдарылі яго вастрыём меча, і пасяліліся ў ім і назвалі імя яго Ласендан.

І пайшлі яны авалодаць зямлёю паводле іх мяжы. І далі сыны Ізраіля спадчыну Ісусу, сыну Навіна, сярод іх праз загад Бога, і далі яму горад, які ён папрасіў, Тамнасарах, які ёсць у гары Ефрэма, і пабудаваў горад, і жыў у ім. Гэтыя падзелы, якія даў як спадчыну Элеазар, святар, і Ісус, сын Наўя, і правіцелі сем'яў у племёнах Ізраіля паводле жарэбяў у Сіла перад Госпадам, каля дзвярэй скініі сведчання, і яны пайшлі ўвайсці ў зямлю.

20

І гаварыў Гасподзь да Ісуса, кажучы: гавары сынам Ізраіля, кажучы: дайце гарады-прытулкі, якія я сказаў вам праз Майсея. Прытулак забойцу, які ўдарыў душу ненаўмысна, і будуць вам гарады прытулкам, і не памрэ забойца ад помсціка крыві, пакуль не стане перад супольнасцю на суд. І адлучыў ён Кадэш у Галілеі на гары Нефталі, і Сіхем на гары Ефрэма, і горад Арбок, гэта ёсць Хэўрон, на гары Іуды. І ў тым за Іарданам даў Босар у пустыні на раўніне ад племені Рувіма, і Арэмот у Галаадзе з племені Гада, і Гаўлон у Васаніцідзе з племені Манасіі. Гэтыя гарады названы сынам Ізраіля і прышэльцу, які пражывае ў іх, каб уцячы там кожнаму, хто ўдарыў душу ненаўмысна, каб не памёр ад рукі помсціка за кроў, пакуль не стане перад сходам на суд.

21

І падышлі галоўныя бацькі сыноў Левія да Элеазара свяшчэніка, і Ісуса сына Навіна, і да галоўных правадыроў бацькоў з плямёнаў Ізраіля. І сказалі да іх у Сіломе ў зямлі Ханаана, кажучы: загадаў Гасподзь рукою Майсея даць нам гарады для жыцця, і пасбішчы для жывёлы нашай. І далі сыны Ізраіля Лявітам пры спадчыне праз загад Госпада гарады і пашы іх. І выйшаў жрэб народу Каата, і дасталіся сынам Аарона, святарам-лявітам, ад племені Юды і ад племені Сімяона і ад племені Веніяміна па жрэбію трынаццаць гарадов. І сынам Каата, якія засталіся, з племені Ефрэма і з племені Дана і ад паловы племені Манасіі па жэрабе, гарадоў дзесяць. І сынам Гедсона ад племені Ісахара і ад племені Асіра і ад племені Нефталі і ад паловы племені Манасіі ў Басане, трынаццаць гарадоў. І сынам Мэрары паводле родаў іх ад племені Рувіма, і ад племені Гада, і ад племені Завулона лосам дванаццаць гарадоў. І далі сыны Ізраіля левітам гарады і пашы іх, якім спосабам загадаў Госпад Майсею, жэрабам. І далі племя сыноў Юды і племя сыноў Сімяона і ад племені сыноў Веніяміна гэтыя гарады; і яны былі названы сынам Аарона з народу Каафа сыноў Левія, таму што гэтым дастаўся жэрабе. І даў ім Кірыят-Арба, матка-горад Анака; гэта ёсць Хеўрон у гары Юды; а пасбішчы вакол яе, і палі горада, і вёскі яе даў Ісус сынам Халева, сына Ефунэ, у валоданне. І сынам Аарона даў горад прытулку забойцу, Хеўрон, і адлучаныя пры ім; і Лібну, і адлучаныя пры ёй; І Айлом, і адлучаныя пры ім; і Тэму, і адлучаныя пры ёй; І Гелу, і адлучаныя пры ёй; і Дабір, і адлучаныя пры ёй; І Асу, і

адлучаныя пры ёй; і Тану, і адлучаныя пры ёй; і Вайтсамус, і адлучаныя пры ёй; гарадоў дзевяць ад двух плямёнаў гэтых. І ад племені Веніяміна, Гібеон, і выдзеленыя землі яго; і Геба, і выдзеленыя землі яго; і Анатот, і выдзеленыя землі яго; і Гамала, і выдзеленыя землі яго; гарады чатыры. Усе гарады сыноў Аарона, свяшчэннікаў, — трынаццаць. І народам сынаў Каата, левітам, якія засталіся з сынаў Каата, і стаў горад святароў іхніх ад племені Ефрэма; і далі ім горад прытулку таго, хто забіў, Сіхем, і выдзеленыя пры ім; і Газара і пры ёй, і выдзеленыя пры ёй; І Бэтарон, і выдзеленыя пры ёй; гарады чатыры. І з племені Дан, Элкатаім, і пасавішчы яго; і Гет-Дан, і пасавішчы яго; і Аялон, і пасавішчы яго; і Гат-Рымон, і пасавішчы яго; гарадоў чатыры. І ад паловы племені Манасіі: Танах і адлучаныя да яго землі, і Іебату і адлучаныя да яго землі — два гарады. Усе гарады дзесяць, і адлучаныя гэтаму тыя да іх народам сыноў Каата, тым астатнім. І сынам Гедсона, лявітам, з паловы племені Манасія далі гарады, адлучаныя для забойцаў: Гаўлон у Басаніцідзі і яго выгоны, і Басаран і яго выгоны — два гарады. І з племені Ісахара: Кісон і адгароджаныя яму; і Дабарат і адгароджаныя ёй; і Рамот і адгароджаныя ёй; і Крыніцу пісьмаў і адгароджаныя ёй; гарады чатыры. І з племені Асіра Басэлу і пасавішчы яе, і Дабон і пасавішчы яе, і Хэлкат і пасавішчы яе, і Раав і пасавішчы яе: гарады чатыры. І з племені Нефталі: горад, адлучаны для забойцы, Кадэш у Галілеі і яго выгоны, і Неммат і яго выгоны, і Теммон і яго выгоны — тры гарады. Усе гарады Гедсона паводле родаў іхніх, гарады

трынаццаць. І народу сыноў Мэрары, левітам, якія засталіся, з племені Завулона: Маан і выгоны яго, і Кадэш і выгоны яго, і Сэла і выгоны яго — гарады тры. І за Іарданам, што каля Ерыхона, з племені Рувіма, горад прытулак забойцы, Босар у пустыні; Місо і яе выгоны; і Язэр, і яе выгоны; і Дэкмон, і яе выгоны; і Мафа, і яе выгоны; гарады чатыры. І ад племені Гада горад-прытулак забойцы, і Рамот у Галаадзе, і пашы яго; Камін, і пашы яго; і Эсбон, і пашы яго; і Язер, і пашы яго; усе гарады — чатыры. Усе гарады сынам Мерары паводле родаў іх, што засталіся ад племені Левія, і сталі межамі гарады дванаццаць. Усе гарады левітаў у сярэдзіне валодання сыноў Ізраіля, сорак восем гарадоў, і пашы іх вакол гарадоў гэтых; горад і пашы вакол горада ўсім гарадам гэтым. І даў Гасподзь Ізраілю ўсю зямлю, якую прысягнуў даць бацькам іх; і яны ўспадкавалі яе, і пасяліліся ў ёй. І даў ім Гасподзь спакой наўкола, як прысягнуў бацькам іх, не ўстаў ніхто перад імі з усіх ворагаў іх, усіх ворагаў іх аддаў Гасподзь у рукі іх. Не адпала ні адно з усіх добрых слоў, якія Госпад гаварыў сынам Ізраіля — усё збылося.

22

Тады склікаў Ісус сыноў Рувіма, і сыноў Гада, і палову племені Манасіі, і сказаў ім: вы пачулі ўсё, колькі загадаў вам Майсей, слуга Госпада, і паслухалі голасу майго паводле ўсяго, колькі загадаў вам. Вы не пакідалі братоў

вашых усе гэтыя мноства дзён аж да сённяшняга дня, вы захавалі запавед Госпада Бога вашага. Цяпер жа Гасподзь Бог наш даў адпачынак братам нашым, як сказаў ім. Цяпер таму павярніцеся і ідзіце ў дамы вашыя і ў зямлю валодання вашага, якую даў вам Майсей па той бок Іардана. Але пільнуйцеся вельмі выконваць запаведзі і закон, які загадаў нам выконваць Майсей, слуга Госпада: любіць Госпада Бога нашага, хадзіць усімі дарогамі яго, захоўваць запаведзі яго, і трымацца яго, і служыць яму з усяго розуму вашага і з усёй душы вашай. І благаславіў іх Ісус, і паслаў іх, і пайшлі яны ў свае дамы. І палавіне племені Манасія даў Майсей у Васаніцідзе, і палавіне даў Ісус з братамі яго на той бок Іардана каля мора, і калі адправіў іх Ісус у дамы іх, дабраславіў іх. І з вялікім багаццем адышлі яны ў свае дамы, і быдла вельмі многае, і срэбра, і золата, і жалеза, і многае адзенне падзялілі яны — здабычу ворагаў — з братамі сваімі. І пайшлі сыны Рувіма, і сыны Гада, і палова племені Манасіі ад сыноў Ізраіля ў Сіломе ў зямлі Ханаана, каб адысці ў Галаад, у зямлю валодання іх, якую яны атрымалі ў спадчыну праз загад Госпада ў руцэ Майсея. І прыйшлі яны ў Галаад каля Іардана, які знаходзіцца ў зямлі Ханаан, і пабудавалі сыны Рувіма, і сыны Гада, і палова племені Манасіі там ахвярнік на Іардане, ахвярнік вялікі, каб бачыць. І пачулі сыны Ізраіля, што кажуць: Вось пабудавалі сыны Рувіма, і сыны Гада, і палова племені Манасіі ахвярнік на межах зямлі Ханаанскай пры Галаадзе каля Іардана, на той баку ад сыноў Ізраіля. І сабраліся ўсе сыны Ізраіля ў Сілом, так што

паднялі ваяваць супраць іх. І паслалі сыны Ізраіля да сыноў Рувіма і да сыноў Гада і да сыноў паловы племені Манасіі ў зямлю Галаад Фінееса, сына Элеазара, сына Аарона, першасвятара, і дзесяць правіцеляў з ім; правіцель адзін ад дому сям'і ад усіх плямёнаў Ізраіля; правіцелі дамоў сем'яў ёсць тысячнікі Ізраіля. І прыйшлі яны да сыноў Рувіма, і да сыноў Гада, і да паловы племені Манасіі ў зямлю Галаад; і гаварылі да іх, кажучы: гэта кажа ўся супольнасць Госпада: што гэта за парушэнне, якое вы зрабілі перад Богам Ізраіля, адвярнуўшыся сёння ад Госпада, пабудаваўшы сабе самім ахвярнік, каб стаць вам адступнікамі ад Госпада? Ці не малы для нас грэх Фагора, што мы не былі ачышчаны ад яго да гэтага дня? І сталася пакаранне ў сходзе Госпада. І вы адвярнуліся сёння ад Госпада, і будзе так: калі адступіце сёння ад Госпада, дык заўтра на ўвесь Ізраіль абрушыцца гнеў. І цяпер, калі малая зямля вашага валодання, перайдзіце ў зямлю валодання Госпада, дзе стаіць намёт Госпада, і атрымаеце спадчыну сярод нас, але не станавіцеся бунтаўнікамі супраць Бога і не адступайце ад Госпада, пабудаваўшы сабе ахвярнік акрамя ахвярніка Госпада, Бога нашага. Ці не вось Ахар, сын Зары, парушэннем парушыў адносна прысвечанай рэчы, і на ўсё сходжанне Ізраіля прыйшоў гнеў? І гэты адзін ён сам памёр ад свайго ўласнага граха. І адказалі сыны Рувіма, і сыны Гада, і палова племені Манасіі, і гаварылі камандзірам тысяч Ізраіля, кажучы: Бог Бог Гасподзь ёсць, і Бог Бог сам ведае, і Ізраіль сам будзе ведаць; калі ў адступніцтве мы згрэшылі перад Госпадам, няхай не ратуе нас у гэты дзень. І

калі мы пабудавалі для сябе ахвярнік, каб адступіць ад Госпада Бога нашага, каб узнесці на яго ахвяру цэласпаленняў, каб зрабіць на ім ахвяру ратавальную, Госпад вышукае. Але з-за асцярогі слова мы зрабілі гэта, кажучы, каб заўтра дзеці вашыя не сказалі дзецям нашым: што вам да Госпада, Бога Ізраіля? І межы паклаў Гасподзь паміж намі і вамі Іардан, і няма вам часткі Гасподняй, і адчужаць сыны вашыя сыноў нашых, каб не пакланяліся Госпаду. І мы сказалі зрабіць так, пабудаваць гэты ахвярнік не дзеля ахвяраванняў і не дзеля ахвяр, але каб гэта было сведчаннем паміж намі і вамі, і паміж нашымі пакаленнямі пасля нас, каб служыць службу Госпаду перад Ім, у нашых ахвяраваннях і ў нашых ахвярах і ў нашых мірных ахвярах; і не скажуць вашы дзеці нашым дзецям заўтра: няма вам долі Госпада. І мы сказалі: калі калі-небудзь яны будуць гаварыць да нас або да нашых пакаленняў заўтра і скажуць: глядзіце на падабенство алтара Госпада, які зрабілі нашы бацькі не дзеля ахвяраванняў і не дзеля ахвяр, але ён ёсць сведчанне паміж вамі і намі, і паміж нашымі сынамі. Не стала б таму нам адвярнуцца ад Госпада ў сённяшні дзень, адступіць ад Госпада, каб пабудаваць нам ахвярнік для плодавых ахвяр, і для ахвяр Саламіна, і для ахвяры выратавання, акрамя ахвярніка Госпада, які ёсць перад яго намётам. І пачуўшы Фінеес, свяшчэннік, і ўсе правіцелі сходу Ізраіля, якія былі з ім, словы, якія гаварылі сыны Рувіма і сыны Гада і палова племені Манасіі, і спадабалася ім. І сказаў Фінеес, свяшчэннік, сынам Рувіма і сынам Гада і палавіне племені

Манасіі: Сёння пазналі мы, што з намі Госпад, таму што не парушылі вы перад Госпадам парушэння, і што выратавалі вы сынаў Ізраіля з рукі Госпада. І адвярнуўся Фінеес, свяшчэннік, і правіцелі ад сыноў Рувіма, і ад сыноў Гада, і ад палавіны племені Манасіі з Галаада ў зямлю Ханаана да сыноў Ізраіля, і адказалі ім словы. І спадабалася сынам Ізраіля, і яны гаварылі да сынаў Ізраіля, і дабраславілі Бога сынаў Ізраіля, і сказалі больш не падыходзіць да іх у вайну, каб знішчыць зямлю сынаў Рувіма і сынаў Гада і палавіны племені Манасіі, і пасяліліся на ёй. І назваў Ісус ахвярнік Рувіма, і Гада, і паловы племені Манасіі, і сказаў, што гэта сведчанне паміж імі, што Гасподзь — Бог іх.

23

І здарылася пасля многіх дзён пасля таго, як Гасподзь даў спакой Ізраілю ад усіх ворагаў яго наваколле, і Ісус быў старэйшым, прасунуўшыся па днях. І сабраў Ісус усіх сыноў Ізраіля і раду старэйшын іхнюю і правіцеляў іхніх і суддзяў іхніх і пісароў іхніх, і сказаў да іх: я састарэўся і прасунуўся ў днях; Вы ж бачылі, колькі зрабіў Гасподзь Бог наш усім народам гэтым ад твару нашага, бо Гасподзь Бог ваш той, хто ваяваў за вас. Глядзіце, што я кінуў вам народы, народы пакінутыя вам, гэтыя ў спадчынах плямёнам вашым, ад Іардана ўсе народы, і я знішчыў, і ад мора вялікага будзе мяжой на захад сонца. Гасподзь жа, гэты Бог наш, знішчыць іх ад аблічча нашага, пакуль яны не загінуць, і пашле на іх

дзікіх звяроў, пакуль не знішчыць іх і цароў іхніх ад аблічча вашага, і вы атрымаеце ў спадчыну зямлю іхнюю, як гаварыў вам Гасподзь, Бог наш. Будзьце ж моцныя вельмі захоўваць і рабіць усё напісанае ў кнізе закона Майсея, каб не адхіліліся ўправа ці ўлева, каб не ўвайшлі ў народы пакінутыя гэтыя; і імёны багоў іхніх не будзе названа сярод вас, ні не паслужыце, ні не пакланяйцеся ім, але да Госпада Бога нашага прыліпнеце, як рабілі да дня гэтага. І знішчыць іх Гасподзь ад твару вашага — народы вялікія і моцныя, і ніхто не супраціўстаяў перад намі да гэтага дня. Адзін з вас пераслядаваў тысячу, таму што Гасподзь, Бог наш, Ён ваяваў за вас, як сказаў нам. І вельмі пільнуйце любіць Госпада, Бога нашага. Калі бо вы адвернецеся і далучыцеся да народаў, што засталіся, гэтых з вамі, і шлюбы зробіце з імі, і змяшаецеся з імі і яны з вамі, ведайце, што не будзе дадаваць Гасподзь знішчаць народы гэтыя ад твару вашага; і будуць вам у пасткі, і ў спатыканні, і ў цвікі ў пятах вашых, і ў стрэлы ў вачах вашых, пакуль не загінеце ад зямлі добрай гэтай, якую даў вам Гасподзь Бог ваш. Я ж адыходжу шляхам, як і ўсе тыя на зямлі, і пазнаеце сэрцам вашым і душою вашай, што не ўпала ні адно слова з усіх словаў, якія сказаў Гасподзь Бог наш пра ўсё, што належыць нам, не адхіліўся ні адно з іх. І будзе так, як прыйшлі да нас усе добрыя словы, якія гаварыў Гасподзь пра вас, так прынясе Гасподзь Бог на вас усе злыя словы, пакуль не знішчыць вас з гэтай добрай зямлі, якую даў Гасподзь вам, калі парушыце вы запавет Госпада Бога нашага, які Ён загадаў нам, і пайшоўшы будзеце служыць

іншым багам і пакланяцеся ім.

24

І сабраў Ісус усе плямёны Ізраіля ў Сіла, і склікаў старэйшын іх, і пісароў іх, і суддзяў іх, і паставіў іх перад Богам. І сказаў Ісус да ўсяго народа: гэтыя рэчы кажа Гасподзь, Бог Ізраіля: за ракою пасяліліся бацькі вашыя ад пачатку, Тэрах, бацька Абрагама, і бацька Нахора, і служылі іншым багам. І ўзяў я бацьку вашага Абрагама з-за ракі, і вёў я яго па ўсёй зямлі; і памножыў я яго насенне, і даў я яму Ісаака, і Ісааку Якава і Ісава; і даў я Ісаву гару Сеір успадкаваць яму; і Якаў і сыны яго сышлі ў Егіпет, і сталі там народам вялікім і шматлікім і магутным; і крыўдзілі іх егіпцяне. І ўдарыў я Егіпет знакамі, якія зрабіў я ў ім. І пасля гэтага вывеў бацькоў нашых з Егіпта, і ўвайшлі вы ў Чырвонае мора, і пераследавалі егіпцяне бацькоў нашых на калясніцах і на конях у Чырвонае мора. І мы крыкнулі да Госпада, і Ён даў воблака і цемру паміж намі і егіпцянамі, і навёў на іх мора, і пакрыў іх, і бачылі вочы вашы, колькі зробіў Гасподзь у зямлі Егіпецкай, і былі вы ў пустыні многа дзён. І прывёў ён нас у зямлю амарэяў, якія жылі за Іарданам, і аддаў іх Гасподзь у нашы рукі, і вы атрымалі ў спадчыну іх зямлю, і вы знішчылі іх ад твару вашага. І ўстаў Балак, сын Сэпфора, цар Моаба, і выстраіўся да бітвы супраць Ізраіля, і паслаўшы, паклікаў Балаама, каб праклясці нас. І не хацеў Гасподзь, Бог твой, знішчыць цябе,

і благаславеннямі дабраславіў нас, і выратаваў нас з рук іхніх, і аддаў іх. І перайшлі вы Іардан, і прыйшлі вы ў Ерыхон, і ваявалі супраць нас жыхары Ерыхона: амарэі, і хананэі, і фэрэззэі, і хівэі, і ебусэі, і хэтэі, і гергесэі, і аддаў іх Гасподзь у рукі нашыя. І паслаў перад вамі шаршня, і выгнаў іх ад твару нашага, дванаццаць цароў Амарэяў, не мячом тваім і не лукам тваім. І даў вам зямлю, на якой вы не працавалі, і гарады, якіх вы не будавалі, і пасяліліся вы ў іх, і вінаграднікі і аліўкавыя гаі, якіх вы не садзілі, ядзіце. І цяпер бойцеся Госпада і служыце яму ў правасці і ў справядлівасці, і адкіньце чужых багоў, якім служылі бацькі нашы за ракой і ў Егіпце, і служыце Госпаду. Калі ж вам не падабаецца служыць Госпаду, выберыце сабе сёння, каму служыць: ці багам бацькоў вашых, тым, што за ракою, ці багам амарэяў, на зямлі якіх вы жывяце, а я і дом мой будзем служыць Госпаду, бо Ён святы. І адказваючы, народ сказаў: Не дай Бог нам пакідаць Госпада, каб служыць іншым багам. Гасподзь, Бог наш, сам ёсць Бог, сам вывеў нас і бацькоў нашых з Егіпта і ахоўваў нас на ўсім шляху, якім мы ішлі, і сярод усіх народаў, праз якія мы праходзілі. І выгнаў Госпад амарэя і ўсе народы, якія жылі на зямлі, ад твару нашага, але і мы будзем служыць Госпаду, бо гэта наш Бог. І сказаў Ісус да народу: не, не здольныя вы служыць Госпаду, таму што Бог святы ёсць; і заздросны гэты не адпусціць грахоў вашых і беззаконняў вашых, калі пакінеце Госпада і будзеце служыць іншым багам; і прыйшоўшы пакрыўдзіць вас і знішчыць вас замест таго, што добра зрабіў вам. І народ сказаў Ісусу: Не, але Госпаду

будзем служыць. І сказаў Ісус да народу: Сведкі вы супраць сябе, што вы выбралі Госпаду служыць Яму. І цяпер адкіньце чужых багоў, якія ў вас, і накіруйце сэрца вашае да Госпада Бога Ізраіля. І народ сказаў Ісусу Навіну: Госпаду будзем служыць і голасу Яго будзем слухаць. І зробіў Ісус запавет з народам у той дзень, і даў яму закон і суд у Сіла перад намётам Бога Ізраіля. І напісаў словы гэтыя ў кнігу законаў Бога, і ўзяў камень вялікі, і ўстанавіў яго Ісус пад тэрэбінтам перад Госпадам. І сказаў Ісус да народу: вось камень гэты будзе ў вас у сведчанне, таму што ён чуў усё сказанае яму Госпадам, таму што гаварыў да вас сёння, і гэты будзе ў вас у сведчанне на апошнія дні, калі б здрадзілі Госпаду Богу майму. І адправіў Ісус народ, і пайшлі кожны ў сваё месца. І служыў Ізраіль Госпаду ўсе дні Ісуса і ўсе дні старэйшын, якія працягвалі час пасля Ісуса, і якія бачылі ўсе дзеі Госпада, якія Ён зрабіў для Ізраіля. І здарылася пасля таго, і памёр Ісус, сын Наўі, раб Госпада, ста дзесяці гадоў. І пахавалі яго каля межаў надзелу яго ў Тамнасараху ў гары Ефрэма ад поўначы гары Галаад. І косці Іосіфа вынеслі сыны Ізраіля з Егіпта, і пахавалі ў Сіхеме, у частцы поля, якое набыў Якаў ад амарэяў, якія жылі ў Сіхеме, за сто ягнят, і даў яе Іосіфу ў частку. І здарылася пасля гэтага, што Элеазар, сын Аарона, першасвятар, памёр і быў пахаваны ў Гібэа Фінээса, сына яго, якую даў яму ў гары Эфрэім.